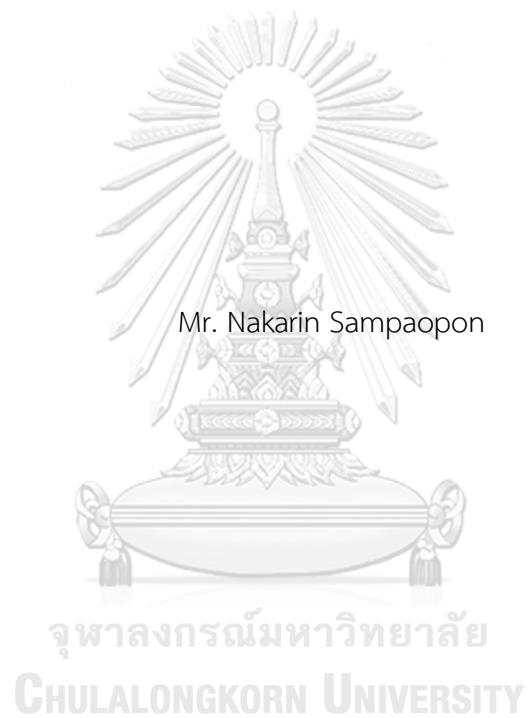

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและภาพตัวแทนบุคคลพันโทช
ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชในสื่อสาธารณะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND REPRESENTATIONS
OF EX-CONVICTS IN SUPPORTIVE MEDIA DISCOURSE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai
Department of Thai
FACULTY OF ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2019
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและภาพตัวแทนบุคคลพันโทช
	ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชในสื่อสาธารณะ
โดย	นายนครินทร์ สำเภาพล
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภัคดีผาสุข

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
	(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		
	ประธานกรรมการ
	(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
	(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภัคดีผาสุข)	
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
	(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ)	
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณันดา เลอเลิศยุติธรรม)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

นครินทร์ สำเภาพล : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ
 ในสื่อสาธารณะ. (THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND REPRESENTATIONS OF EX-CONVICTS IN
 SUPPORTIVE MEDIA DISCOURSE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษในวาทกรรม
 สนับสนุนบุคคลพ้นโทษในสื่อสาธารณะ ด้วยแนวทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ เก็บข้อมูลวาทกรรมที่มีเนื้อหา
 กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษในเชิงสนับสนุนจากสื่อที่เผยแพร่สู่สาธารณชนในวงกว้าง ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน 6 ชื่อฉบับ เว็บไซต์ของ
 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง วารสารราชทัณฑ์ และวิดีโอที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลที่เผยแพร่ใน
 ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2560 ปี พ.ศ. 2553 เป็นปีที่กระทรวงยุติธรรมเริ่มนำแนวคิด “คืนคนดีสู่สังคม” มาใช้ในงาน
 ราชทัณฑ์

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอภาพตัวแทน พบกลวิธีทางภาษาได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ
 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข
 การใช้อุปลักษณ์ การใช้สำนวน การใช้มูลบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สัพพท การใช้เสียงของบุคคลพ้นโทษ และ
 การให้รายละเอียด ภาพตัวแทนที่ประกอบสร้างจากกลวิธีทางภาษาเหล่านี้มีทั้งภาพตัวแทนด้านบวก ได้แก่ บุคคลพ้นโทษบางส่วน
 เป็นคนดีและไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่
 กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ภาพตัวแทนด้านลบ ได้แก่
 บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะ
 กระทำความผิดซ้ำ และบุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม และภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม คือ
 บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม พบว่างานราชทัณฑ์ไทย นโยบาย “คืนคนดีสู่สังคม” ปัญหาในกระบวนการ
 บำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ ข้อจำกัดในด้านการประกอบอาชีพ ทัศนคติเดิมใน
 สังคม วาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา และแนวคิดเรื่อง
 ความเมตตากรุณา น่าจะมีอิทธิพลในการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษ

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารกับสังคมเพื่อสนับสนุนบุคคลพ้นโทษยังพบรูปภาพหลายลักษณะที่ประกอบ
 สร้างภาพตัวแทนด้านลบไปพร้อมกันด้วยโดยที่ผู้ผลิตวาทกรรมอาจไม่รู้ตัวซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการตอกย้ำทัศนคติเดิมในสังคม และ
 อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย “คืนคนดีสู่สังคม” ความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของรูปภาพเหล่านี้อาจนำไปสู่
 การปรับปรุงวิธีการเลือกใช้ภาษาในการนำเสนอประเด็นการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ การสื่อสารอย่างรอบคอบและระมัดระวังน่าจะ
 ช่วยลดอคติที่มีต่อบุคคลพ้นโทษและสร้างการยอมรับบุคคลพ้นโทษได้มากขึ้น

สาขาวิชา ภาษาไทย
 ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5980132522 : MAJOR THAI

KEYWORD: Critical Discourse Analysis, Representation, Ex-convicts, Language and Society

Nakarin Sampaopon : THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND REPRESENTATIONS OF EX-CONVICTS IN SUPPORTIVE MEDIA DISCOURSE. Advisor: Assoc. Prof. SIRIPORN PHAKDEEPHASOOK, Ph.D.

This study aims at analyzing the relationship between language and representations of ex-convicts in supportive media discourse by adopting the framework of Critical Discourse Analysis (CDA). This research data were collected from ex-convict supportive discourse in six Thai newspapers, websites of related government agencies, Journal of the Department of Corrections and some episodes of television programs which contain related contents. The data publicized during 2010 and 2017 were collected. The year 2010 is the time when the Ministry of Justice launched the “Returning the good people to the society” policy.

The linguistic analysis reveals that various linguistic strategies, including lexical selection, cause and effect sentence structures, contrastive sentence structures, condition sentence structures, metaphors, idioms, presupposition, rhetorical question, intertextuality, citing ex-convicts’ voice and detailing, were adopted to construct positive representations include representing as good persons and those without criminal inborn traits, as repentant criminals, as persons who have undergone reliable rehabilitation and skill training and as persons who are successful in their lives, negative representations include as ex-convicts are represented as those with criminal records, as people who are unable to change their behaviors and tend to repeat the same mistakes, and as terrible and dangerous people, as for the multi-faceted one, ex-convicts are represented as underprivileged persons who are objected by the society.

The socio-cultural factors related to the construction of the representation of ex-convicts include the Thai correctional system, “Returning the good people to the society” policy, the troubles in prisoner rehabilitation process, lack of career opportunity, negative attitude against the ex-convicts, other contesting discourse, the Buddhist concepts of Karma and Benevolence.

The findings indicate that even in supportive discourse, in several cases, ex-convicts are negatively represented. Such representations re-emphasize the bias against ex-convicts and may unfavorably affect the governmental policy entitled “Returning the good people to the society.” The awareness of the impacts that may cause by such language use may lead to the improvement of language use for representing ex-convicts. Such mindful communication may help reduce the bias against them.

Field of Study: Thai Student's Signature

Academic Year: 2019 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมาย แต่ท้ายที่สุดแล้ววิทยานิพนธ์นี้ก็เสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีมาสุข อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เป็นกำลังสำคัญในการชี้แนะแนวทาง เติมเต็มความรู้ทางวิชาการ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมถึงคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา “ผมขอกราบขอบพระคุณครูอย่างสุดซึ้งครับ”

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เลอเลิศยุติธรรม อย่างยิ่ง ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อเติมเต็ม แก่ไขวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข และอาจารย์ ดร.ธันวพร เสรีชัยกุล ผู้เป็นแรงบันดาลใจสำคัญ และเป็นแบบอย่างให้ผู้วิจัยได้ยึดถือตลอดมา

ขอบคุณบอส พิวัสส์ กล้าย เอ็น ออต แจง และน้องพิมพ์ อย่างสุดซึ้งที่ทำให้การเพิ่มพูนความรู้สามารถทำควบคู่ไปกับการสร้างสีสันแปลกใหม่ได้เสมอ ขอขอบคุณที่คอยช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุข ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุก ๆ เรื่อง “ทุกคนมีส่วนทำให้งานนี้สมบูรณ์”

ขอบคุณรั้มภที่เป็นที่ปรึกษาจำเป็นให้ในทุกโอกาส รวมถึงแพง เอี้ยว และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยผลักดัน สนับสนุน และเอื้อเฟื้อทุกปัจจัยซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตในช่วงทำวิจัยผ่านพ้นมาได้ด้วยดี

ขอบพระคุณผู้ปกครองและนักเรียนที่น่านรักทุกคนที่ให้เกียรติได้ทำหน้าที่ผู้ถ่ายทอดความรู้วิชาภาษาไทย มากกว่ารายได้ที่ได้รับคือมิตรภาพอันยิ่งใหญ่ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้โลกในมุมมองที่แปลกใหม่มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณคุณประทีป คุณเมตตา คุณอังคณา คุณปัทมพร สมาชิกในบ้านสำเภากลที่เป็นกองหนุนคอยผลักดันให้ผู้วิจัยเดินทางมาถึงจุดนี้ ทั้งยังพร้อมที่จะเป็นหลุมหลบภัยให้ทุกเมื่อ ตลอดจน ด.ญ.ซามิอัน ที่เข้ามาเติมเต็มรอยยิ้มในครอบครัว และเป็นความสุขที่ยิ่งใหญ่ที่ทำให้พลังผ่านโค้งสุดท้ายของชีวิตการเรียนปริญญาโทได้ด้วยดี

นครินทร์ สำเภากล

สารบัญ

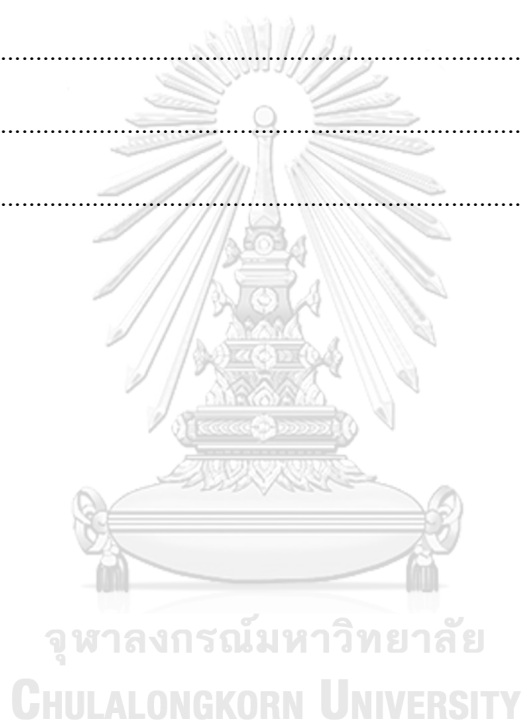
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของข้อมูล	5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	11
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1.1 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis).....	11
2.1.2 แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation).....	14
2.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษ	17
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนและอัตลักษณ์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์....	20

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนด้วยแนวทางอื่น	25
2.2.3 งานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์	31
2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทฯ.....	37
บทที่ 3 การวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาคในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ	40
3.1 โครงสร้างปริเจตที่ใช้นำเสนอเรื่องบุคคลพันโทฯ.....	40
3.1.1 ข่าวดัง.....	40
3.1.2 บทความ.....	45
3.1.3 ปริเจตงานเขียนอื่น ๆ.....	54
3.1.4 รายการโทรทัศน์.....	57
3.2 การวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ	65
3.2.1 กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	65
3.2.2 การปล่อยตัวผู้ต้องขัง.....	66
3.2.3 การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ.....	67
3.2.4 บุคคลพันโทฯตัวอย่าง.....	68
3.2.5 การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม	69
3.3 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอเกี่ยวกับบุคคลพันโทฯ.....	73
3.3.1 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”	75
3.3.2 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”	77
3.3.3 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ”	80
3.3.4 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “บุคคลพันโทฯตัวอย่าง”	83
3.3.5 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม”	85
บทที่ 4 กลวิธีภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯในสื่อ สาธารณะ	90
4.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ	90

4.1.1. การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิง.....	90
4.1.2 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยาย.....	117
4.1.3 การเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน.....	126
4.2 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล.....	130
4.2.1 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล ในช่วงเวลาก่อนได้รับโทษ.....	131
4.2.2 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล ในช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ.....	132
4.2.3 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล ในช่วงเวลาหลังพ้นโทษ.....	136
4.3 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง.....	141
4.3.1 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ.....	141
4.3.2 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาหลังพ้นโทษ.....	143
4.4 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข.....	148
4.5 การใช้อุปลักษณ์.....	151
4.5.1 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ.....	152
4.5.2 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับสังคมนอกเรือนจำ.....	156
4.5.3 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบการกระทำความผิด.....	159
4.5.4 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบชีวิต.....	160
4.5.5 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบบุคคลพ้นโทษ.....	163
4.6 การใช้สำนวน.....	163
4.7 การใช้มูลบท (presupposition).....	165
4.7.1 รูปภาษาที่ใช้อ้างอิง.....	165
4.7.2 รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ.....	169
4.7.3 รูปภาษาบ่งการเปลี่ยนสภาพ.....	171
4.7.4 คำกริยากลุ่มเน้นความ.....	174
4.7.5 การปฏิเสธมูลบท.....	174

4.8 การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question).....	175
4.9 การใช้สหบท (Intertextuality).....	177
4.9.1 การยกคำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ.....	177
4.9.2 การกล่าวอ้าง.....	181
4.9.3 การแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ.....	183
4.10 การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ.....	184
4.11 การให้รายละเอียด.....	190
บทที่ 5 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษและความสัมพันธ์กับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม.....	193
5.1 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ.....	193
5.1.1 การประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ.....	193
5.1.2 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในกลุ่มเนื้อหาต่าง ๆ.....	216
5.2 วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice).....	223
5.3 วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice).....	232
5.3.1 งานราชทัณฑ์ไทย.....	232
5.3.2 นโยบายคืนคนดีสู่สังคม.....	235
5.3.3 ปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ.....	236
5.3.4 ข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ.....	237
5.3.5 อคติเดิมในสังคม.....	239
5.3.6 วาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ.....	239
5.3.7 แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา.....	246
5.3.8 แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณา.....	248
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	251

6.1	สรุปผลการวิจัย.....	252
6.1.1	โครงสร้างความหมายระดับมหภาค (semantic macro structure).....	252
6.1.2	ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาและการประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทช ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชในสื่อสาธารณะ.....	257
6.1.3	ความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและ วิถี ปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม.....	260
6.2	อภิปรายผลการวิจัย	262
6.3	ข้อเสนอแนะ	266
	บรรณานุกรม.....	267
	ประวัติผู้เขียน.....	276

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลวิถีทัศน์รายการโทรทัศน์.....	9
ตารางที่ 2 ตัวอย่างข่าว	42
ตารางที่ 3 ตัวอย่างข่าวจำแนก.....	43
ตารางที่ 4 ตัวอย่างข่าวขนาดยาว	43
ตารางที่ 5 ตัวอย่างบทความ.....	46
ตารางที่ 6 ตัวอย่างสารคดีเชิงข่าว.....	48
ตารางที่ 7 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์.....	52
ตารางที่ 8 ตัวอย่างคอลัมน์ประมวลบทความสั้น	54
ตารางที่ 9 ตัวอย่างคอลัมน์ตอบจดหมาย	56
ตารางที่ 10 แสดงจำนวนกลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสุนนบุคคลพันโทฯ	70
ตารางที่ 11 ตัวอย่างการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอ	73
ตารางที่ 12 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”	75
ตารางที่ 13 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด” ..	76
ตารางที่ 14 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”	77
ตารางที่ 15 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”	79
ตารางที่ 16 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ”	80
ตารางที่ 17 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ” ...	81
ตารางที่ 18 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทฯตัวอย่าง”	83
ตารางที่ 19 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทฯตัวอย่าง”	84

ตารางที่ 20 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม”	85
ตารางที่ 21 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม”	86
ตารางที่ 22 ประเด็นนำเสนอในภาพรวม.....	87
ตารางที่ 23 ตัวอย่างคำและกลุ่มคำที่ใช้อ้างอิงบุคคลพันโทฯ.....	91
ตารางที่ 24 สรุปภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯที่ประกอบสร้างจากกลวิธีการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโทฯ.....	111
ตารางที่ 25 แสดงการประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยาย	117
ตารางที่ 26 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผลในช่วงเวลาก่อนได้รับโทษ.....	131
ตารางที่ 27 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลา ระหว่างได้รับโทษ	132
ตารางที่ 28 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาหลัง พันโทฯ.....	136
ตารางที่ 29 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ.....	141
ตารางที่ 30 แสดงการประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาลง พันโทฯ.....	143
ตารางที่ 31 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข	148
ตารางที่ 32 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบประเด็นที่เกี่ยวกับ กระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	152
ตารางที่ 33 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับสังคมนอกเรือนจำ	157
ตารางที่ 34 การประกอบสร้างภาพตัวแทนด้วยอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบการกระทำความผิด	159
ตารางที่ 35 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบชีวิต	160
ตารางที่ 36 การประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านรูปภาพที่ใช้อ้างอิง	165
ตารางที่ 37 การประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านรูปภาพบางการเกิดซ้ำ.....	170

ตารางที่ 38 การประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านรูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพ.....	171
ตารางที่ 39 เปรียบเทียบจำนวนกลวิธีทางภาษาในภาพรวม.....	191
ตารางที่ 40 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในสื่อสาธารณะ..	194
ตารางที่ 41 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดย สันดาน.....	195
ตารางที่ 42 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี	197
ตารางที่ 43 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว....	200
ตารางที่ 44 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต	203
ตารางที่ 45 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว	205
ตารางที่ 46 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมี แนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ.....	207
ตารางที่ 47 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อน แก่สังคม.....	210
ตารางที่ 48 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและ ประสบปัญหา การดำเนินชีวิต.....	213
ตารางที่ 49 จำนวนรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนแต่ละภาพ ในแต่ละกลุ่มเนื้อหา.....	217
ตารางที่ 50 การเผยแพร่ตัวบทวาทกรรมข่าวอาชญากรรมและวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท 10 รายการแรกในปี พ.ศ.2560.....	240

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลีฟ.....	13
ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการเขียนข่าวแบบพีระมิดหัวกลับ.....	41
ภาพที่ 3 เส้นทางชีวิตบุคคลพันโทชจากภาพตัวแทนที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช	221
ภาพที่ 4 เปรียบเทียบตัวบทจากเว็บไซต์กรมการจัดหางานและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ	225
ภาพที่ 5 แสดงลำดับการสื่อสาร	226

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

“บุคคลพ้นโทษ” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ได้รับพระราชทานอภัยโทษ และการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล (กรมราชทัณฑ์ ในสิทธิภา โลจายะ, 2554: 15) อย่างไรก็ตาม แม้คนเหล่านี้จะพ้นจากการคุมขังแล้วแต่ก็ยังได้รับผลกระทบของการถูกจองจำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gresham Sykes เรื่องผลกระทบจากการถูกจองจำที่เชื่อว่าผู้กระทำผิดจะได้รับผลกระทบทั้งขณะต้องโทษและหลังพ้นโทษหลายด้าน ซึ่ง สิทธิภา โลจายะ (2554) ได้สรุปผลกระทบด้านสังคมไว้ว่า “ทัศนคติของคนในสังคมไทยโดยส่วนใหญ่ที่มีต่อผู้พ้นโทษ หรือผู้ที่ได้รับโทษจำคุก จะมีทัศนคติในแง่ลบ ซึ่งผลของทัศนคติดังกล่าวได้กลายมาเป็นตราบาปให้แก่ผู้พ้นโทษที่ต้องแบกรับเป็นมลทินติดตัวพวกเขาตลอดไปแม้ว่าพวกเขาจะเคยได้ชดใช้กรรมที่ก่อขึ้นมาแล้วก็ตาม” อาจกล่าวได้ว่าการได้รับโทษจำคุกไม่ได้เป็นเพียงบทบาตหนึ่งในการลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น เพราะแม้จะสิ้นสุดโทษตามกฎหมายแต่โทษจำคุกก็ยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษด้วย

เมื่อบุคคลพ้นโทษยังคงประสบปัญหาเรื่องการกลับเข้าสู่สังคม ในปี พ.ศ.2553 กระทรวงยุติธรรมจึงได้ริเริ่มโครงการคืนคนดีสู่สังคม มีวัตถุประสงค์โดยสรุป ได้แก่ เพื่อช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องการเข้าถึงแหล่งงาน การปรับตัวเข้าสู่สังคม และการกระตุ้นให้สังคมปรับเปลี่ยนทัศนคติ ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อบุคคลพ้นโทษ รวมทั้งมีการยอมรับและเปิดโอกาสให้บุคคลพ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมปกติได้มากขึ้น (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556: 19 - 20)

เมื่อพิจารณาว่าทฤษฎีที่เผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะในสังคมไทย อาทิ ข่าวหรือบทความที่เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์หรือในเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ พบว่ามีการนำเสนอสารจำนวนหนึ่งที่ดูเหมือนจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการคืนคนดีสู่สังคม เช่น การแถลงนโยบายหรือกิจกรรมการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ บทสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง หรือข่าวสารการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษรูปแบบอื่น จึงอาจนับได้ว่าการนำเสนอสารกลุ่มนี้จะช่วยให้นโยบายคืนคนดีสู่สังคมบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเนื้อความอย่างละเอียดกลับพบว่าตัวบทเหล่านี้มีบางแง่มุมที่ไม่อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แฝงอยู่ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ก) อดีตขุนโจร ‘ไชนมุก’ กลับใจ อาสาบ่อน้ำถาวร ‘ในหลวง’ (มติชน 21 เม.ย. 55)

(ข) มือเปื้อนบาป ปั้นบุญสร้างทุนเมื่อพันโท (ไทยรัฐ 01 เม.ย. 60)

(ค) สังคมออนไลน์ คืนปล่อยนักโทษ ‘ประยุทธ์’ หวังสั่งแจงข้อเท็จจริง (มติชน 08 เม.ย.58)

ในตัวอย่าง (ก) กล่าวถึงการ “กลับใจ” ของบุคคลพันโทและยกข้อความ “อาสาบึ่งป่าถวาย ‘ในหลวง’ ” ซึ่งเป็นการทำความดีร่วมด้วย แต่คำอ้างถึง “อดีตขุนโจร ‘ไซ่หมุก’ ” ได้แสดงให้เห็นประวัติการเป็น “โจร” ในอดีตและเมื่อปรากฏร่วมกับคำว่า “ขุน”¹ ก็ยิ่งแสดงถึงการกระทำผิดที่เหนือกว่า “โจร” ทั่วไป ส่วนตัวอย่าง (ข) ได้ยกทักษะความสามารถของบุคคลพันโทมากล่าวถึงในพาดหัวข่าวคือ “ปั้นบุญ”² แต่ในคำอ้างถึงได้ใช้กลุ่มคำ “มือเปื้อนบาป” ซึ่งแสดงให้เห็นประวัติการกระทำผิดในอดีตที่ยังติดเป็นรอยเปื้อนอยู่ด้วย ขณะที่ตัวอย่าง (ค) แสดงถึงความรู้สึกตื่นตระหนกของคนในสังคมเมื่อรับรู้เรื่องการปล่อยตัวบุคคลพันโทผ่านคำว่า “คืน” ซึ่งความกลัวที่มีต่อบุคคลพันโชนี้อาจตีความได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่กระทบถึงนายกรัฐมนตรี “หวัง” จนต้องสั่งชี้แจงข้อเท็จจริง

ตัวอย่าง (ก) – (ค) ล้วนเป็นพาดหัวข่าวที่เสนอประเด็นการช่วยเหลือและสนับสนุนบุคคลพันโทเป็นหลัก แม้ส่วนหนึ่งจะเสนอเรื่องคุณงามความดี ทักษะความสามารถ แต่ขณะเดียวกันก็แฝงเรื่องประวัติการกระทำผิดและทัศนคติด้านลบของคนในสังคมไปพร้อมกันด้วย เมื่อลองวิเคราะห์ลึกลงไปที่ส่วนเนื้อความพบว่ามีตัวบทบางส่วนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังตัวอย่าง

(ง) “ในส่วนของมาตรการดูแลความปลอดภัย ถ้าเป็นผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำเลยนั้น หากทางเรารู้จำนวนที่แน่นอนคงประสานไปยังจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะทราบอยู่แล้วว่ามีใครที่ออกไปบ้าง โดยจะขอความร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัด แต่คงไม่ถึงขั้นต้องไปสะกดรอยกับกลุ่มคนเหล่านี้ที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ เพราะอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิของเขาได้ โดยจะใช้กระบวนการพอสมควร อย่างไรก็ตาม ยืนยันว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการอภัยโทษในครั้งนี้จะต้องเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาและการคิดมาชั้นหนึ่งแล้ว ทั้งนี้ จะไม่มีพิธีการปล่อยตัวผู้ต้องขังแต่อย่างใด” นายชาญเชาวน์กล่าว (มติชน 10 สิงหาคม 2559)

ตัวอย่าง (ง) เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2559 คำกล่าวตอนหนึ่งที่ว่า “ยืนยันว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการอภัยโทษในครั้งนี้ จะต้องเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาและการคิดมาชั้นหนึ่งแล้ว” แสดงถึงความรัดกุม

¹ น. ผู้เป็นใหญ่, หัวหน้า, บรรดาศักดิ์ข้าราชการรองจากหลวงลงมา เช่น ขุนวิจิตรมาตรา. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

² ปั้นบุญ พิจารณาตามเนื้อข่าว หมายถึง ปั้นพระพุทธรูป

ในการคัดเลือกผู้ต้องขังที่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษและปล่อยตัวคืนสู่สังคม แต่หากพิจารณาในตอนต้นจะพบกลุ่มคำอ้างถึง “มาตรการดูแลความปลอดภัย” ที่สื่อความว่ามีมาตรการนี้อยู่จริง และขณะเดียวกันก็ยังแนะนำความให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดจากบุคคลพ้นโทษไปพร้อมกันด้วย ตัวอย่างนี้จึงชี้ให้เห็นว่าในวาทกรรมที่พยายามสื่อสารกับสังคมเพื่อช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมนั้น แม้ส่วนหนึ่งจะชี้แนะให้คนในสังคม “ไว้วางใจ” บุคคลพ้นโทษ แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงสื่อความคิดว่าบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่อาจจะ “ไม่ปลอดภัย” ไปพร้อมกันด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่าในวาทกรรมที่เสนอเรื่องราวการช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ในสังคมไทย อาจไม่ได้แสดงให้เห็นภาพบุคคลพ้นโทษในด้านบวกเพียงด้านเดียว แต่ยังแฝงภาพด้านลบอยู่ด้วยโดยที่ผู้ส่งสารรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

ผู้วิจัยได้สำรวจวาทกรรมที่มีเนื้อหาเชิงสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่เผยแพร่สู่สาธารณชนในสังคมไทย พบว่ามีการเผยแพร่ในหลายสื่อ อาทิ หนังสือพิมพ์รายวัน สื่อสิ่งพิมพ์ของภาครัฐ สื่อออนไลน์ของภาครัฐ หรือวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ สื่อเหล่านี้ล้วนผ่านกระบวนการกลั่นกรองตรวจสอบข้อมูล จนสังคมอาจจะมีแนวโน้มความน่าเชื่อถือ ทำให้มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่ความคิดบางอย่างสู่สังคม และทำให้สังคมเกิดการรับรู้บางอย่างได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามอีกด้านหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เมื่อผู้ผลิตสื่อเหล่านี้อยู่ในฐานะ “นายประตูข่าวสาร” (Gatekeeper) ที่เป็นผู้คัดกรอง เลือกสรรข้อมูลที่จะนำเสนอจะเผยแพร่สู่สาธารณชน (ชญาอนุช วีรสสาร, 2543) ย่อมแสดงให้เห็นว่าการเสนอข้อมูลแต่ละครั้งไม่ได้เสนอข้อมูลครบทุกแง่มุม หากแต่เป็นความจริงเพียงบางแง่มุมเท่านั้น อีกทั้งสื่อมวลชนยังสามารถเลือกใช้ “ภาษา” ในการบรรยายประเด็นต่าง ๆ ที่นำเสนอด้วย จึงกล่าวได้ว่าบุคคลพ้นโทษจะมี “ภาพตัวแทน” อย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับทางเลือกประเด็นที่นำเสนอและการเลือกใช้ภาษาของสื่อมวลชนเป็นสำคัญ

เมื่อภาพตัวแทนใดถูกเสนอต่อสังคมซ้ำ ๆ ภาพนั้นก็จะมีแนวโน้มถูกขับให้โดดเด่นเป็นภาพจำ เมื่อพิจารณาตัวบทที่พยายามสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ จะเห็นว่าแนวโน้มจะใช้รูปภาพที่สื่อภาพในเชิงบวก อาจจะมีการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกที่เอื้อประโยชน์ให้การสื่อสารของผู้ผลิตวาทกรรมสัมฤทธิ์ผลและทำให้สังคมรับรู้ด้านดีของพวกเขา อันจะนำไปสู่การเปิดใจรับพวกเขากลับเข้าสู่สังคมในที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ดูเหมือนว่ารูปภาพจำนวนหนึ่งจะยังแฝงอคติบางอย่างที่อาจก่อให้เกิดภาพตัวแทนด้านลบไปพร้อมกันด้วย ภาพตัวแทนกลุ่มนี้อาจจะทำให้สังคมมองบุคคลพ้นโทษในทิศทางตรงข้ามกับสิ่งที่ผู้ผลิตวาทกรรมต้องการนำเสนอ ส่งผลให้การสื่อสารอาจจะไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร และท้ายที่สุดคือผลที่อาจจะเกิดกับบุคคลพ้นโทษ คือการไปตอกย้ำทัศนคติด้านลบในสังคม เน้นย้ำ “มลทิน” เดิมให้ติดไปกับบุคคลพ้นโทษแม้จะได้รับโทษทัณฑ์จนครบกำหนด

แล้ว อีกทั้งอาจก่อให้เกิดอคติอันจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ แบ่งแยก และที่สำคัญที่สุดคือเกิดปัญหาต่อการดำเนินชีวิตในสังคม จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บางคนตัดสินใจทำผิดซ้ำได้อีกในอนาคต

การศึกษาประเด็นบุคคลพันโทษในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวข้องกับประเด็นการสงเคราะห์บุคคลพันโทษ เช่น *แนวทางการพัฒนาการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อย (มนตรี งามวาจา, 2555)* การยอมรับจากสังคม เช่น *การยอมรับเข้าทำงานของผู้บริหารต่อผู้พันโทษหญิงที่ได้รับการฟื้นฟู ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ (สิทธิภา โลจายะ, 2554)* และ การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของบุคคลพันโทษ เช่น *การกลับใจของผู้พันโทษผ่านทางการใช้ชีวิตในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์: ศึกษากรณีบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพรของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน (ทิวาพร เดชมณี, 2560)* งานวิจัยทั้งหมดเป็นการศึกษาจากแง่มุมสังคมศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้พันโทษของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน” (วราพร ตราชู, 2560) ที่วิเคราะห์การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลพันโทษในข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน โดยศึกษาจากมุมมองทางวารสารศาสตร์ด้วย ปัจจุบันยังไม่มียังไม่มีงานวิจัยใดศึกษาการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษโดยเฉพาะในวาทกรรมที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทษโดยใช้มุมมองทางภาษาศาสตร์โดยตรง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษที่เผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะในสังคมไทย เพื่อช่วยสร้างความตระหนักรู้ต่อบทบาทของภาษาในการประกอบสร้างและเสนอภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ ซึ่งจะชี้ให้เห็นปัญหาหรืออุปสรรคในการส่งเสริมสนับสนุนบุคคลพันโทษเพื่อให้เกิดการยอมรับและได้รับโอกาสจากสังคมอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลพันโทษที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษในสื่อสาธารณะ
2. เพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษในสื่อสาธารณะ มักเสนอภาพบุคคลพันโทษในด้านบวก คือ “บุคคลพันโทษเป็นผู้มีความสามารถที่จะกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมได้หากได้รับโอกาส” แต่ก็มี

การแฝงการนำเสนอภาพด้านลบไปด้วย ได้แก่ “บุคคลพันโทชอาจจะเป็นภัยต่อสังคม” “บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยความสามารถในการดำเนินชีวิต” ภาพตัวแทนดังกล่าวนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย เช่น โครงสร้างประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล มูลบท และการปฏิเสธมูลบท

2. “จุดมุ่งหมาย” ในการผลิตวาทกรรมเป็นองค์ประกอบของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่น่าจะมีผลต่อการนำเสนอภาพตัวแทนของบุคคลพันโทช ส่วนปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมอันได้แก่ “นโยบายภาครัฐ” และ “ทัศนคติในด้านลบของสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทช” น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับการนำเสนอภาพตัวแทนบุคคลพันโทช การนำเสนอภาพตัวแทนบุคคลพันโทชดังกล่าวอาจจะตอกย้ำอคติที่มีต่อบุคคลพันโทชและทำให้ความไม่เท่าเทียมยังคงอยู่ในสังคมต่อไป

1.4 ขอบเขตของข้อมูล

บุคคลพันโทช หมายถึงผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ได้รับพระราชทานอภัยโทษและการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล (กรมราชทัณฑ์ ในสิทธิภา โลจาเยะ, 2554) จากนิยามนี้ จะเห็นว่าไม่ได้หมายรวมถึงบุคคลทุกประเภทที่พ้นจากการถูกคุมขังตามคำสั่งศาล แต่เป็นเพียงบุคคลที่พ้นสภาพการเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ถูกพิพากษาว่าผิดและศาลพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกตามความผิดเท่านั้น ส่วนผู้ที่ถูกคุมขังกลุ่มอื่น ได้แก่ คนต้องขัง คนฝากขัง และคนต้องกักขัง หากพ้นจากการคุมขังออกมาผู้วิจัยไม่ถือว่าเป็นบุคคลพันโทชตามความหมายที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ เนื่องจากศาลยังไม่ตัดสินว่าผิด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือคดียังไม่เป็นที่สิ้นสุด จึงไม่อาจนับว่าผู้ถูกคุมขังกลุ่มหลังนี้มีความผิดได้ (มนชนก เกิดแก้ว, 2556) ดังนั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลข่าวหรือบทความข่าวสารที่กล่าวถึงบุคคลที่เคยถูกพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกตามความผิดและพ้นโทษออกมาแล้วเท่านั้น

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในสังคมไทยอาจไม่ได้มีวาทกรรมชุดใดชุดหนึ่งที่กล่าวถึงบุคคลพันโทช โดยเฉพาะ อาจเนื่องมาจากตามกฎหมายแล้วบุคคลพันโทชถือเป็นบุคคลทั่วไปในสังคม อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบว่าบุคคลพันโทชได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในหลายมิติ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานจึงมีนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้บุคคลพันโทชกลับคืนสู่สังคม โดยรวมถึงการสื่อสารกับสังคมเพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่บุคคลพันโทชแม้ว่าหลายหน่วยงานจะไม่ได้มีภารกิจดูแลบุคคลพันโทชโดยตรงก็ตาม ดังนั้นตัวบทที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทชจึงมีการกระจัดกระจายในหลายสื่อ อีกทั้งหลายกรณีจะเป็นเพียงการแทรกข้อความบางส่วนที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทชไว้ในการนำเสนอประเด็นอื่น ๆ เท่านั้น ในการเก็บข้อมูล

ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงรวบรวมทั้งตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษทั้งตัวบท รวมถึงตัวบทที่มีเนื้อหาบางส่วนกล่าวถึงบุคคลพ้นโทษในเชิงสนับสนุน เพื่อให้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างกว้างขวางและครอบคลุมมากที่สุด

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะรวบรวมข้อมูลที่เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2553 – 2560 รวม 8 ปี เนื่องจาก พ.ศ.2553 เป็นปีที่กระทรวงยุติธรรมเริ่มนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมมาปฏิบัติเพื่อมุ่งช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษให้ดำรงชีวิตในสังคมได้ ตลอดจนมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติที่สังคมมีต่อบุคคลพ้นโทษอย่างจริงจัง โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากจากช่องทางดังต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสดคม-ชัด-ลึก และ สยามรัฐ

2. เว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ ได้แก่ กรมคุมประพฤติ (www.probation.go.th) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (www.dsd.go.th) และกรมการจัดหางาน (www.doe.go.th)

3. วารสารราชทัณฑ์³

4. วิดีทัศน์รายการโทรทัศน์⁴

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

ภาพตัวแทน (Representation)

ภาพตัวแทน ในงานวิจัยนี้หมายถึง กระบวนการในการประกอบสร้างความหมายให้สรรพสิ่งในโลก โดยใช้ “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่าวถึงสิ่งเหล่านั้น โดยที่ภาพตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ถือว่าเป็นความจริงทั้งหมด หากแต่เป็นเพียงภาพที่ได้จากการเลือก คัดกรอง และประเมินค่า

³ เดิมผู้วิจัยจะเลือกเก็บข้อมูลจากข่าวและบทความที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของกรมราชทัณฑ์ (www.correct.go.th) เช่นเดียวกับหน่วยงานอื่น แต่เนื่องจากขณะเก็บข้อมูลพบว่ามี การเผยแพร่จำนวนน้อย ประกอบกับกรมราชทัณฑ์มีวารสารราชทัณฑ์เผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรเก็บข้อมูลจากวารสารนี้แทนเพื่อให้ครอบคลุมช่วงเวลาที่กำหนด

⁴ ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเขียนในหนังสือพิมพ์และข้อเขียนในเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ พบว่าบางตัวบทมีการแทรกการกล่าวอ้างหรือแนะนำรายการโทรทัศน์บางรายการเพื่อเสริมการสร้างภาพลักษณ์แก่บุคคลพ้นโทษด้วย และแม้ว่าวัตถุประสงค์ของรายการโทรทัศน์บางรายการอาจไม่ได้เป็นไปเพื่อสนับสนุนบุคคลพ้นโทษโดยตรง แต่ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษอาจใช้การกล่าวอ้างหรือแนะนำรายการเหล่านี้เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่บุคคลพ้นโทษ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลส่วนนี้เป็นข้อมูลเสริมในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

ความจริงบางส่วนมาเสนอและขับให้โดดเด่นด้วยการนำเสนอซ้ำ ๆ และเป็นตัวบ่งบอกว่าคนในสังคมให้ความหมายแก่สรรพสิ่งไปในทิศทางใด

บุคคลพ้นโทษ (Ex-convict)

บุคคลพ้นโทษ หมายถึงผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ได้รับพระราชทานอภัยโทษ และการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล (กรมราชทัณฑ์ ในสิทธิภา โสจายะ, 2554)⁵

วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ

วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ ในงานวิจัยนี้หมายถึงวาทกรรมที่มีเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือเนื้อหาทั้งหมดกล่าวถึงบุคคลพ้นโทษในเชิงบวก เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บุคคลพ้นโทษ

สื่อสาธารณะ

สื่อสาธารณะ ในงานวิจัยนี้หมายถึง สื่อที่เผยแพร่สู่สาธารณชนในวงกว้าง ประกอบด้วยสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน เว็บไซต์หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง วารสารราชทัณฑ์ และวิทยุทัศน์รายการโทรทัศน์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความสำคัญของภาษาที่มีต่อการเสนอภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในสื่อสาธารณะ
2. สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่แฝงอยู่ในการนำเสนอภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในสื่อสาธารณะ

⁵ คำว่า “บุคคลพ้นโทษ” มีความหมายเดียวกับ “ผู้พ้นโทษ” ที่นิยมใช้ในสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่าบุคคลพ้นโทษในงานวิจัยนี้โดยยึดตามคำที่ปรากฏในเอกสารราชการที่เผยแพร่จากกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ 0712.3/2976 เรื่อง “ขอให้จัดส่งข้อมูลบุคคลพ้นโทษตามแบบประวัติบุคคลพ้นโทษ” (กรมราชทัณฑ์, 2561) เนื่องจากเห็นว่าควรใช้คำที่เป็นทางการเพื่อให้การอ้างอิงถึงบุคคลพ้นโทษปราศจากอคติ

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1 แนวคิดและทฤษฎี

- วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- ภาพตัวแทน
- ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทช

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนและอัตลักษณ์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนด้วยแนวทางอื่น
- งานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- งานวิจัยที่ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทช

2. เก็บข้อมูลข่าวที่นำเสนอบุคคลพันโทชจากสื่อสาธารณะทั้งในหนังสือพิมพ์ วารสาร เว็บไซต์ และวิทยุทัศน์ที่กำหนด โดยใช้วิธีเลือกข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วงปี พ.ศ.2553 – 2560 โดยสืบค้นจากฐานข้อมูล iQNewsClip ด้วยคำค้น ได้แก่ พันโทช ผู้พันผิต พันคุก คืบคนดีลู่สังคม อดีตผู้ต้องขัง อดีตคนคุก อดีตนักโทษ อดีตผู้ต้องราชทัณฑ์ เคยต้องโทษ เคยติดคุก เคยจำคุก เคยถูกจำคุก ได้รับอิสรภาพ ออกเรือนจำ ออกจากเรือนจำ ออกคุก ออกจากคุก ปล่อยนักโทษ ปล่อยตัวนักโทษ ปล่อยผู้ต้องขัง ปล่อยตัวผู้ต้องขัง ปล่อยผู้ต้องราชทัณฑ์ ปล่อยตัวผู้ต้องราชทัณฑ์ และอภัยโทษ จากนั้นเลือกข้อมูลเฉพาะที่นำเสนอในเชิงสนับสนุนบุคคลพันโทช โดยพิจารณาจากสาระสำคัญเป็นหลักแล้วสุ่มจับสลากจากหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับละ 20 ชิ้น (แต่ละชื่อฉบับสุ่มจากปีที่มีตัวบทมากที่สุด 4 อันดับแรกปีละ 3 ชิ้น และปีที่มีจำนวนตัวบท 4 อันดับหลังปีละ 2 ชิ้น) รวมตัวบทจากหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น 120 ชิ้น

2.2. เว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือสนับสนุนบุคคล
พันโทฯ ผู้วิจัยใช้คำค้นชุดเดียวกันกับคำค้นที่ใช้ในการเก็บข้อมูลหนังสือพิมพ์ในการค้นหาบทความ
 จากเว็บไซต์ทั้ง 3 หน่วยงาน ได้ข้อมูลบทความที่เผยแพร่ในเว็บไซต์กรมคุมประพฤติจำนวน 10 ชิ้น
 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 13 ชิ้น และกรมการจัดหางาน 5 ชิ้น รวมข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
 จำนวน **28 ชิ้น** ผู้วิจัยจะเก็บไว้วิเคราะห์ทั้งหมด

2.3. วารสารราชทัณฑ์ ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุดของกรมราชทัณฑ์ โดยเลือก
 บทความในวารสารเฉพาะที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งกล่าวถึงบุคคลพันโทฯในเชิงสนับสนุน พบว่าข้อมูลที่
 เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2560 มีข้อมูลที่อยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการทั้งสิ้น **19 ชิ้น** จึง
 นำมาใช้วิเคราะห์ทั้งหมด

2.4. วีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ จากการเก็บข้อมูลข่าวและบทความในข้อที่ 2.1 –
 2.3 บางครั้งพบว่ามีการให้ข้อมูลที่อยู่ในเว็บไซต์ที่เผยแพร่วีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับ
 การสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลพันโทฯด้วย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์

รายการ	ตอน / หัวข้อข่าว	สถานี	วันที่เผยแพร่	ความยาว (นาที)
คนค้นคน	ชีวิตหลังกำแพง ของหมอวิสุทธิ	MCOT	22 มิ.ย. 56	41.36
ทางนำชีวิต	อิสราภาพชวันรินทร์	ThaiPBS	2 ส.ค. 58	24.54
คนไทยหัวใจไม่ท้อ	ไพบูลย์ พิมพ์พาลา กล้าคิด กล้าพลิกชีวิตใหม่	ททบ.5	7 พ.ย. 58	18.31
เจาะใจ	อดีตนักโทษ...ชอกกลับใจ	one31	20 พ.ย. 58	32.11
ซีเคร็ต ความลับของชีวิต	จากนักโทษหญิงสู่ชีวิต ตั้งชินเดอเรลล่า	AMARIN34	17 มี.ค. 59	28.14
สนามเป้า เล่าข่าว	การให้บริการจัดหางาน และส่งเสริมการมีงานทำ ให้กับผู้พันโทฯ	ททบ.5	16 ธ.ค. 59	1.06
เจาะใจ	ก้าวที่กล้า แด็ก The voice...กล้าที่จะสู้	MCOT	18 มี.ค. 60	39.38
รู้เท่ารู้ทัน	-	ThaiPBS	2 พ.ค. 60	5.42

ดังนั้นผู้วิจัยจะได้วีดิทัศน์สำหรับวิเคราะห์ทั้งสิ้น **8 ชิ้น**

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ทั้งหมดในงานนี้จึงประกอบด้วยข้อมูลจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย วารสารราชบัณฑิต บทความจากเว็บไซต์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพันโท และวีดิทัศน์ที่เชื่อมโยงได้จากข้อเขียนต่าง ๆ ข้างต้น รวมข้อมูลตัวบทที่ใช้วิเคราะห์ทั้งสิ้น 175 ชิ้น

3. จำแนกกลุ่มเนื้อหาของตัวบทที่กล่าวถึงบุคคลพันโท ว่าบุคคลพันโทได้รับการนำเสนอ ในสถานการณ์ใดบ้าง จากนั้นวิเคราะห์โครงสร้างความหมายระดับมหภาคของข่าวที่เสนอบุคคล พันโทตามแนวการวิเคราะห์ของ (van Dijk, 1977) เพื่อให้เห็นประเด็นที่สื่อสารขณะนิยมนำกล่าวถึง บุคคลพันโท

4. วิเคราะห์ภาพตัวแทนบุคคลพันโทที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์ เจิงวิพากษ์โดยใช้กรอบมิติทั้งสามของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995)

4.1 วิเคราะห์ตัวบท โดยพิจารณากลวิธีทางภาษาทั้งระดับศัพท์ โครงสร้างประโยค กลวิธีทางอรรถศาสตร์ และกลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์

4.2 พิจารณาภาพตัวแทนที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ

4.3 วิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมโดยใช้แนวคิดชาติพรรณวรรณนาแห่ง การสื่อสาร (Ethnography of communication) ของไฮมส์ (Hymes, 1974)

4.4 วิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้าง ภาพตัวแทนบุคคลพันโทในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในสื่อสาธารณะ

5. สรุปภาพตัวแทนของบุคคลพันโท เรียบเรียง และอภิปรายผลการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีประกอบด้วย 2 กลุ่มหลัก กลุ่มแรกคือกลุ่มที่ใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) และแนวคิดภาพตัวแทน (Representation) ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นแนวคิดที่นำมาใช้อธิบายสนับสนุนการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาเกี่ยวกับบุคคลพันโทอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ทฤษฎีการตีตราหรือทฤษฎีตราบาป (Labeling theory) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

นิยามของคำว่า “Discourse” ตามแนวโครงสร้างนิยม ที่นิยมอ้างอิงในงานด้านภาษาศาสตร์ คือนิยามของ Stubbs (1983 ใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 2) ที่ว่า “Language above the sentence or above the clause” หรือ “ภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยคหรืออนุพากย์” นักภาษาศาสตร์ไทยมีคำเรียกหน่วยภาษาระดับนี้หลากหลาย ได้แก่ “ข้อความต่อเนื่อง” (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์) “ปริจเฉท” (เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์) “วจนะ” (สมทรง บุรุษพัฒน์) “ระบบข้อความ” (ชลธิชา บำรุงรักษ์) หรือ “สัมพันธ์สาร” (อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์) การศึกษาตามคำนิยามนี้จะศึกษาภาษาในฐานะ “หน่วย” หนึ่งในภาษา โดยจะวิเคราะห์โครงสร้าง วิเคราะห์องค์ประกอบที่จัดเรียงกันอย่างมีเอกภาพและสัมพันธ์ภาพ ตลอดจนหน้าที่ในโครงสร้างขององค์ประกอบเหล่านั้น (ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 2 - 4)

นอกจากนิยามตามแนวโครงสร้างนิยมแล้ว “Discourse” ยังมีนิยามตามแนวหน้าที่นิยมที่นักวิชาการไทยเรียกแทนว่า “วาทกรรม” โดยมีนิยามดังที่ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2560: 19-20) ได้สรุปตามแนวคิดของฟูโกต์ไว้ว่า วาทกรรมหมายถึง “ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (valorize) กลายสภาพ

เป็นสิ่งที่ผู้เขียนเรียกในงานศึกษานี้ว่าวาทกรรมหลัก (dominant discourse) หรือที่ฟูโกต์เรียกว่า episteme”

สอดคล้องกับเสนาะ เจริญพร (2548: 300) ที่กล่าวถึงวาทกรรมว่า “ในสังคมยุคหนึ่ง ๆ จะมีวาทกรรมประเด็นต่าง ๆ อยู่จำนวนหนึ่งที่แพร่หลายอย่างกว้างขวาง อิงกับกรอบความรู้อันเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ และอาศัยช่องทางที่เข้าถึงมวลชนได้อย่างใกล้ชิด เรียกได้ว่าเป็นวาทกรรมกระแสหลัก (mainstream discourse) ซึ่งมีที่มาจากกลุ่มผู้ถือครองอำนาจในยุคของสังคมนั้น ๆ วาทกรรมอื่น ๆ ที่อิงกับกรอบความรู้ที่แตกต่างออกไปจึงมีฐานะเป็นเพียงวาทกรรมกระแสรอง ไม่ว่าจะ เป็นวาทกรรมทางเลือกอื่น (alternative discourse) หรือวาทกรรมโต้แย้ง (contesting discourse)”

สรุปได้ว่าวาทกรรมคือกระบวนการในการประกอบสร้างความหมายให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่แวดล้อมเราอยู่อย่างเป็นระบบ วาทกรรมตามนิยามนี้จะแตกต่างจากนิยามตามแนวโครงสร้างนิยม กล่าวคือจะสนใจมิติทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวาทกรรมด้วย (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 4-6)

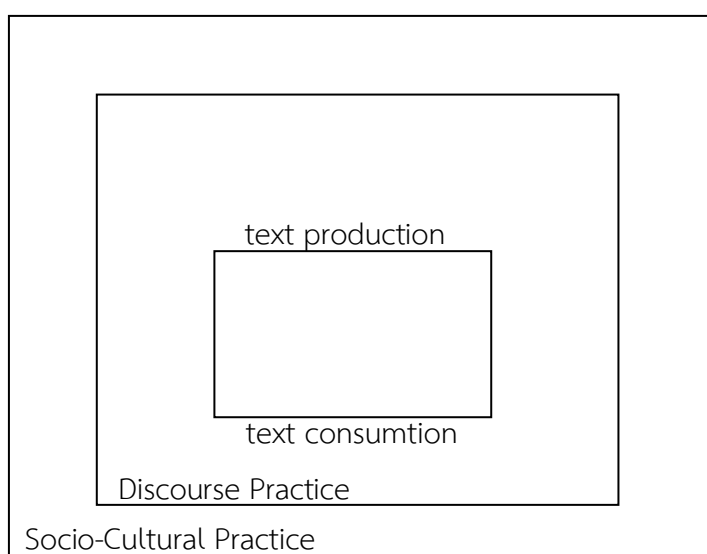
นอกจากนี้ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2560: 20) ยังได้สรุปหน้าที่ของวาทกรรมตามแนวคิดของฟูโกต์ไว้เพิ่มเติมว่า “วาทกรรมทำหน้าที่เก็บกดหรือปิดกั้นมิให้เอกลักษณ์และความหมายของบางอย่างเกิดขึ้น (subjugate) หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายบางสิ่งที่ยังดำรงอยู่แล้วในสังคมเลื่อนหายไปได้พร้อม ๆ กันด้วย (displace)” ประเด็นนี้สัมพันธ์กับเรื่องอำนาจในสังคมหรือ “การที่คนกลุ่มหนึ่งในสังคมควบคุมการกระทำและความคิดของคนอีกกลุ่มหนึ่ง” (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 20) กล่าวคือ เมื่อวาทกรรมกระแสหลักในสังคมสร้างขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจในสังคม วาทกรรมนั้นจะถูกใช้เพื่อควบคุมกลุ่มคนที่มีอำนาจน้อยกว่าในสังคมให้กระทำการที่ผู้ผลิตวาทกรรมต้องการได้

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ผู้วิจัยเห็นว่าวาทกรรมชุดนี้ผลิตโดยกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคมทั้งภาครัฐและสื่อมวลชน และสันนิษฐานต่อว่าการนำเสนอเรื่องราวในวาทกรรมชุดนี้อาจมีการปิดกั้นและขั้บเน้นความหมายบางอย่างให้โดดเด่นขึ้นและอาจมีผลต่อการรับรู้ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทฯ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้นิยามของคำว่า “วาทกรรม” ตามแนวหน้าที่นิยมเพื่ออธิบายการใช้ภาษาในการกล่าวถึงบุคคลพันโทฯในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ตลอดจนใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนในวาทกรรมชุดนี้ด้วย

ปัจจุบันแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมที่นักภาษาศาสตร์นิยมใช้วิเคราะห์ภาษา คือ “วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์” (Critical Discourse Analysis) และมักอ้างแนวทางการวิเคราะห์

ของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995) แฟร์คลัฟมองว่าวาทกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน ในขณะที่วาทกรรมประกอบสร้างสังคม สังคมก็มีส่วนกำหนดการผลิตวาทกรรมด้วย ในการวิเคราะห์วาทกรรมจึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม จึงเป็นที่มาของกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม” ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟ

(Fairclough, 1995b: 59)

มิติที่ 1 ตัวบท (text) คือรูปภาษาที่ผ่านการเลือกเพื่อใช้สื่อเหตุการณ์หรือสภาพจากมุมมองของผู้ผลิตวาทกรรม ตัวบทไม่ได้เกิดขึ้นเพียงลำพังแต่มีวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice) กำกับอยู่ ในการวิเคราะห์วาทกรรม ผู้วิเคราะห์จะต้องพิจารณารูปภาษาทั้งระดับคำ ระดับไวยากรณ์ ระดับความหมาย ฯลฯ เพื่อตีความให้เห็นมุมมองความคิดของผู้ผลิตวาทกรรม

มิติที่ 2 วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) ประกอบด้วยกระบวนการในการผลิตและกระจายตัวบท (text production) และการบริโภคและตีความตัวบท (text consumption) ในขั้นนี้จะต้องพิจารณาสถานการณ์หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อให้เห็นว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการผลิตและกระจายตัวบท และปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการบริโภควาทกรรมและตีความตัวบทของผู้รับสารด้วย

มิติที่ 3 วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice) คือบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบทและได้รับอิทธิพลจากตัวบทไปในขณะเดียวกัน แฟร์คลัฟไม่ได้เสนอรูปแบบการวิเคราะห์ไว้ตายตัวเนื่องจากประเด็นที่ศึกษาในงานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มี

หลากหลาย การวิเคราะห์ปริบททางสังคมวัฒนธรรมจึงต้องพิจารณาปริบทที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันอย่างแน่นหนาของวาทกรรมกับสังคม งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลพันโทชเพื่อให้เห็นทราบบทวิถีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนภาพตัวแทน ตลอดจนปัจจัยที่กำกับการผลิตกลวิธีทางภาษาเหล่านั้น ผู้วิจัยจึงเลือกกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

2.1.2 แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาประเด็นที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชที่อาจจะมีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบุคคลพันโทชในสังคม ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดภาพตัวแทน (Representation) ซึ่งเป็นแนวคิดที่นิยมใช้ศึกษากระบวนการสร้างความหมายให้สรรพสิ่งโดยใช้ “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ผ่านมามีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงภาพตัวแทน (Representation) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เทคโนโลยีการสื่อสารมีขีดความสามารถในการเผยแพร่ “ภาพลักษณ์” บางอย่างที่สร้างมาจาก “ตัวจริง” ได้อย่างมากมายมหาศาล ภาพลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ กลายเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่สามารถตัดสินว่าภาพลักษณ์ใดสามารถเป็น “ภาพตัวแทน” ของตัวจริงได้ แนวคิดเรื่องภาพตัวแทนกลายเป็นหัวใจของกระบวนการทางวัฒนธรรมของโลกยุคหลังสมัยใหม่ (Hall, 1997) ภาพตัวแทนได้เข้ามามีบทบาทในทางวัฒนธรรมศึกษาภาพตัวแทนเชื่อมโยงความหมายระหว่างภาษากับวัฒนธรรม คำว่าภาพตัวแทนหมายถึงการใช้ภาษาในการกล่าวถึง ให้ความหมายหรือนำเสนอบางสิ่งบางอย่างในโลก โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการที่ตรงไปตรงมาแต่ภาพตัวแทนจะแฝงการผลิตความหมายโดยผู้ผลิต ความหมายต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจะนำเสนอผ่านสัญญาณบางอย่าง (Hall, 1997)

กาญจนา แก้วเทพ (2545: 80) กล่าวถึงภาพตัวแทนไว้ว่า “ภาพตัวแทน มิใช่สิ่งหรือผลผลิตที่เคยเป็นอยู่หรือมีอยู่ หากแต่เป็นผลผลิตที่มีการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่ตลอดเวลา (Reproduce) ไม่ว่าจะป็นรูปภาพ ข้อเขียน หลักฐานซึ่งภาพตัวแทนนั้นจะออกมาเป็นอย่างไร ก็ยอมแล้วแต่ว่าภาพตัวแทนนั้นจะถูกนำเสนออย่างไร และหากพูดในแง่ของภาษา ก็อาจกล่าวได้ว่า ภาพตัวแทนนั้นจะออกมาเป็นอย่างไรก็ยอมแล้วแต่การให้คำนิยาม การเล่าเรื่อง หรือการพูดถึงสิ่ง ๆ นั้น”

ขณะที่เสนาะ เจริญพร (2548: 299) ใช้คำว่า “ภาพเสนอ” แทน representation และให้ความหมายว่า “ภาพเสนอ(representation) หมายถึง ภาพจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งนำเสนอผ่าน

วรรณกรรมหรือประดิษฐ์ภัณฑ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ในฐานะที่ภาพจำลองนั้นสร้างขึ้นจากการคัดเลือก ประจุแต่ง ชับเน้นคุณลักษณะบางอย่างจากความเป็นจริงตามคติความเชื่อและค่านิยมบางประการ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพเสนอนั้น ๆ จึงร่วมกันทำหน้าที่สื่อความหมายและคุณค่าอย่างใด อย่างหนึ่งในเชิงสังคม – วัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ภาพเสนอมิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเป็นจริง เป็นเช่นไร เพราะมิใช่ภาพถ่ายสะท้อน แต่บ่งบอกให้ทราบว่าผู้คนในสังคม (อย่างน้อยก็กลุ่มหนึ่ง) มีความเชื่อ ความคาดหวัง และให้ความหมาย คุณค่าต่อสิ่งที่ถูกนำเสนออย่างไร”

ส่วนศิริพร ภักดีผาสุข (2561: 100-101) ได้สรุปนิยามของภาพตัวแทนว่า หมายถึง การใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์นำเสนอภาพของสรรพสิ่งในความคิดสู่โลกภายนอก ซึ่งผ่านกระบวนการ เลือกรสร คัดกรอง และประเมินค่า ดังนั้นการนำเสนอดังกล่าวจึงเป็นการประกอบสร้างความหมาย ให้แก่สิ่งที่นำเสนอด้วย

จากคำอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับภาพตัวแทนข้างต้น อาจกล่าวสรุปได้ว่า ภาพตัวแทนหมายถึง กระบวนการในการประกอบสร้างความหมายให้สรรพสิ่งในโลก โดยใช้ “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการกล่าวถึงสิ่งเหล่านั้น โดยที่ภาพตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ถือว่าเป็นความจริงทั้งหมด หากแต่ เป็นเพียงภาพที่ได้จากการเลือก คัดกรอง และประเมินค่าความจริงบางส่วนมาเสนอและขับให้ โดดเด่นด้วยการนำเสนอซ้ำ ๆ และเป็นตัวบ่งบอกว่าคนในสังคมให้ความหมายแก่สรรพสิ่งไปใน ทิศทางใด

กระบวนการเสนอภาพตัวแทนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบ โดย Hall (1997 ใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2561: 101-102) ได้แสดงให้เห็นระบบการนำเสนอภาพตัวแทน (systems of representation) 2 ขั้นตอน ได้แก่

1) กระบวนการสร้างภาพตัวแทนสรรพสิ่งในระบบความคิดของมนุษย์ กระบวนการนี้ ก่อให้เกิดภาพตัวแทนในความคิด (mental representation) ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างสรรพสิ่ง (things) กับภาพความคิด (concepts)

2) การใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์เพื่อนำเสนอภาพตัวแทนสรรพสิ่งในความคิด ในขั้นนี้ เป็นการถ่ายทอดภาพที่เรารับรู้และจดจำไว้เพื่อสื่อความไปยังโลกภายนอกโดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ ต่าง ๆ ในการอ้างถึง บรรยาย พรรณนา อธิบาย เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ภาพแทนในความคิดของเรา

Hall (1997 ในศิริพร ภักดีผาสุข, 2561: 102-103) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับ การประกอบสร้างความหมายในความคิดของคนเรา ในมุมมองวาทกรรม (discursive approach) ไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการประกอบสร้างความหมายในมุมมองนี้มาจากความคิดของ

Foucault ที่ได้เสนอว่าวาทกรรมเป็นกลไกในการประกอบสร้างความหมาย และความหมายที่ประกอบสร้างโดยวาทกรรมนั้นมีลักษณะเป็น “ความรู้” หรือ “ชุดความคิด” ซึ่งสถาปนา “ความจริง” ชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อใช้ในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ Hall (1997 ใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2561: 103) ยังอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาการประกอบสร้างความหมายตามมุมมองวาทกรรมด้วยว่าสนใจ เหตุผลเบื้องหลังและผลกระทบที่เกิดจากการสร้างความหมายผ่านวาทกรรม ซึ่งพ้องกับความเห็นของ Foucault ว่าการประกอบสร้างความหมายเป็นมุมมองที่มาจากการเลือกสรร จัดวางตำแหน่งการรับรู้ ภาพตัวแทนที่ได้จึงเป็นเพียงบางเสี้ยวส่วนและแง่มุมที่ซับซ้อน การทำความเข้าใจหรือรับรู้ความหมายของภาพแทนนั้นขึ้นอยู่กับการจัดวางตำแหน่งของเราในวาทกรรมนั้น

หากพิจารณาเทียบเคียงกับการนำเสนอเรื่องราวของบุคคลพันโทช อาจอธิบายได้ว่าในการนำเสนอบุคคลพันโทชในวาทกรรมต่าง ๆ ชั้นแรกผู้ผลิตวาทกรรมจะมีภาพบุคคลพันโทชอยู่ในใจซึ่งได้จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นหรือเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลพันโทช เมื่อผลิตเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพันโทชผู้ผลิตก็จะดึงเอาภาพของบุคคลพันโทชที่จดจำไว้มานำเสนอให้ผู้อ่านรับรู้เป็นขั้นที่สอง จึงอาจกล่าวได้ว่าภาพแทนของบุคคลพันโทชที่สังคมรับรู้จะเป็นลักษณะใดส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับ การรับรู้และเข้าใจภาพบุคคลพันโทชของผู้ผลิตวาทกรรมเป็นสำคัญ

ในมุมผู้รับสาร Hall ได้ชี้ให้เห็นว่าการเปิดรับสารนั้นจากการอ่านหรือคูื่อนั้น ผู้รับสารจะไม่ยอมรับโดยปริยาย แต่จะมีทั้งการต่อรองความหมายและอยู่ตรงข้ามกับความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการ ขึ้นอยู่กับการตีความหมายของตัวบทนั้นด้วยภูมิหลังทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคน ดังนั้น “ความหมาย” ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อถึงผู้รับสารนั้นจึงไม่ได้อยู่ที่ตัวบทโดยตรง แต่อยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้รับสารด้วย (กริณันท์ อนวัชศิริวงศ์, 2557: 74)

ปัจจุบันการศึกษาตามแนวคิดภาพตัวแทนมีผู้ศึกษาหลากหลายประเด็น ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับคนชายขอบ เช่น ชนกลุ่มน้อย วัยรุ่น โสเภณี ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้พิการ คนชรา เป็นต้น เนื่องจากคนกลุ่มนี้มักถูกสร้าง “ภาพ” โดยเฉพาะภาพด้านลบจากกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่า การศึกษาตามแนวคิดภาพตัวแทนจึงอาจเผยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ภาพตัวแทน และโครงสร้างอำนาจในสังคมได้ สำหรับวิธีการในการวิเคราะห์ภาพตัวแทนจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า 1) ภาพที่ถูกประกอบสร้างคือภาพอะไร (What is) และ 2) กระบวนการในการประกอบสร้างเป็นอย่างไร (How to) (กาญจนา แก้วเทพ, 2545 : 80 - 81) นอกจากนี้ ในงานวิจัยเชิงวิพากษ์อาจจะต้องพิจารณาด้วยว่า “เพราะเหตุใด” (Why) จึงเสนอภาพเช่นนั้น

กลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาเกี่ยวกับบุคคลพันโทชในครั้งนี้เป็นวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช วาทกรรมชุดนี้ผ่านการคัดกรองข้อมูลบางส่วนก่อนนำเสนอ จึงสันนิษฐานได้ว่าภาพที่เผยแพร่สู่สาธารณะอาจไม่ใช่ความจริงทั้งหมด หากแต่เป็นเพียงความจริงบางส่วนที่ผ่านมุมมองของผู้ผลิตวาทกรรม ทั้งยังอาจเป็นความพยายามขบเน้นความจริงบางอย่างให้โดดเด่นขึ้น ดังนั้นแนวคิดภาพตัวแทนจึงเหมาะที่จะใช้อธิบายการใช้ภาษาในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช เพื่อให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมใช้รูปแบบภาษาลักษณะใด เพื่อสื่อภาพตัวแทนใด ภาษากับภาพตัวแทนที่พบสัมพันธ์กันอย่างไร ตลอดจนมีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการสื่อภาพตัวแทนเหล่านั้น

2.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทช

ที่ผ่านมาแนวคิดและทฤษฎีมากมายที่ใช้อธิบายสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องระบบยุติธรรมทางอาญา เช่น ทฤษฎีการลงโทษ (Theory of Punishment) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interactive) เป็นต้น แต่ทฤษฎีส่วนใหญ่จะอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นไปที่การลงโทษ โดยอาจมีส่วนที่อธิบายคาบเกี่ยวประเด็นบุคคลพันโทชเพียงบางแง่มุมเท่านั้น สำหรับทฤษฎีที่อาจจะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับบุคคลพันโทชได้ ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกทฤษฎีตีตราหรือทฤษฎีตราบาป (Labeling theory) ดังต่อไปนี้

2.1.3.1 ทฤษฎีการตีตราหรือทฤษฎีตราบาป (Labeling theory)

ทฤษฎีตีตราหรือทฤษฎีตราบาป (Labelling Theory) เป็นหนึ่งในทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม ทฤษฎีนี้มุ่งกล่าวถึงสาเหตุของอาชญากรรมมากกว่าที่จะพิจารณาลักษณะของอาชญากรรมนั้น ๆ โดยมีทฤษฎีที่ว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นได้เพราะสังคมมีความบกพร่องบางประการ

Howard S. Becker (1973 ในอันณพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2555: 233) ได้กล่าวถึงอาชญากรรม โดยเรียกว่า “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” ในสังคม โดยอธิบายว่ากลุ่มทางสังคมจะวางกฎเกณฑ์ในสังคมขึ้น หากมีผู้ใดละเมิดกฎเกณฑ์เหล่านั้นก็จะถือว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ผลที่ตามมาคือการ “ตราบาป” ว่าผู้นั้นเป็นบุคคลอื่น

ทฤษฎีตราบาปเชื่อว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ตราบาป การตราบาปนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อกระทำความผิดครั้งแรก และผู้กระทำความผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขาประพฤติเป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้กระทำความผิดก็จะยอมรับการตราบาป และเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของคนในสังคม (อันณพ ชูบำรุง, 2527: 105)

คำอธิบายอาชญากรรมลักษณะนี้ไม่ได้มุ่งพิจารณาลักษณะของอาชญากรรมหรือการกระทำของอาชญากร แต่มุ่งไปที่การสร้างกฎเกณฑ์ในสังคมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากกฎเกณฑ์นั้น ส่วนอาชญากรในฐานะผู้ทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือก่ออาชญากรรม จะต้องได้รับผลคือการประทับตราจากสังคม

สำหรับขั้นตอนในการประทับตราบาป ได้แก่ การสร้างกฎเกณฑ์ความเบี่ยงเบน ความเบี่ยงเบน ผู้มีปฏิกิริยา การยอมรับตราบาป และความต่อเนื่องของการเบี่ยงเบน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (William and Mclane, 1988 ในอันณพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2555: 234)

1) การสร้างกฎเกณฑ์ความเบี่ยงเบน คือการระบุว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในสังคมไทยมีประมวลกฎหมายอาญาระบุไว้ชัดเจนว่าพฤติกรรมใดบ้างที่ถือว่าเป็นการกระทำ ความผิดหรืออาชญากรรม หากมีผู้กระทำความผิดไปจากกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็จะถือว่าบุคคลนั้นเป็นอาชญากร

2) ความเบี่ยงเบนหรืออาชญากรรม ไม่ได้พิจารณาจากตัวพฤติกรรมโดยตรง หากแต่เป็นลักษณะของปฏิกิริยาหรือการตอบสนองจากสังคม ถ้าไม่มีการตอบสนองจากสังคมก็จะไม่ถือว่าพฤติกรรมนั้นเป็นความเบี่ยงเบน

3) ผู้มีปฏิกิริยา คือ บุคคลในสังคมหรือองค์กรที่บังคับใช้กฎหมาย เป็นผู้แสดงปฏิกิริยาหรือตอบสนองต่อพฤติกรรมว่าพฤติกรรมใดที่ควรถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ประเด็นที่น่าสนใจของกลุ่มนี้อีกประการคือ หากมีผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนแล้ว มีแนวโน้มสูงที่ผู้มีปฏิกิริยาจะเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้มีความเบี่ยงเบนอย่างใกล้ชิด ทำให้มีโอกาสที่จะพบความเบี่ยงเบนอื่น ๆ สูงขึ้น และปฏิกิริยาหรือการตอบสนองที่เกิดขึ้นก็จะรวดเร็วในการกระทำผิดครั้งต่อมา

4) การยอมรับตราบาป เมื่อมีผู้ประทับตราบาปไปแล้ว บุคคลที่เบี่ยงเบนก็จะเริ่มยอมรับเอกลักษณ์ความเบี่ยงเบนของตน โดยการยอมรับขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของความคิดที่ตนมีมาแต่เดิม ประกอบกับพลังของกระบวนการให้ตราบาปนั้นด้วย

5) ความต่อเนื่องของพฤติกรรมความเบี่ยงเบน เมื่อการดำรงตนไปตามบทบาทของบุคคลที่ถูกตราบาปซึ่งเกิดจากการยอมรับตราบาปนั้นแล้วเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตัวให้สมกับบทบาทผู้เบี่ยงเบนอย่างเต็มตัว ทำให้การเบี่ยงเบนนั้นจะเกิดขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง

ผลของการตราบาปนั้นไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบุคคลไปในทิศทางเดียวกันเสมอไป ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการตราบาปมักจะส่งผลกระทบต่อบุคคลยิ่งกว่าสิ่งที่เขาได้ปฏิบัติลงไป การตราบาปว่า

เป็นคนผิด อาจจะทำให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนนิสัยเดิมของตนเป็นนิสัยที่เที่ยงเบนไปตลอดกาลก็ได้ (อัณณพ ชูบารุง, 2527: 105 - 106)

นอกจากนี้ อัณณพ ชูบารุง (2527: 105-106) ได้กล่าวถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เที่ยงเบนไว้ว่า “ตามความเป็นจริงแล้วถือว่าผู้เที่ยงเบนเป็นคนนอกคอก เป็นคนคบไม่ได้ เป็นคนสารเลว แล้วแต่จะเรียก เมื่อเป็นดังนี้ก็เท่ากับเพิ่มแรงกดดันให้ผู้เที่ยงเบนมากขึ้น เขาก็จะเที่ยงเบนหนักมากขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย”

จากการทบทวนความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีตราหรือทฤษฎีตราบาปข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถใช้อธิบายเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาสำหรับบุคคลพันโทษที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคมและถูกกีดกันออกจากสังคมได้ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายซึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคมบุคคลผู้กระทำความผิดก็จะถูกประทับตราทันทีว่าเป็นผู้เที่ยงเบนหรือทำพฤติกรรมที่สังคมกำหนดแล้วว่าผิด สังคมในฐานะผู้ประทับตราก็จะ “เฝ้าสังเกต” บุคคลที่ถูกประทับตราอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับปัญหาอคติของสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิดหรือผู้พันโทษและไม่ยอมรับบุคคลเหล่านี้ให้คืนสู่สังคมโดยง่าย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อผู้กระทำความผิด “ยอมรับตราบาป” ของตนก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำการแบ่งกลุ่มตนให้ออกห่างจากสังคมอีกทางหนึ่ง และเมื่อถูกประทับตราบาปแล้วทฤษฎีนี้ก็เชื่อว่าจะมีความเที่ยงเบนเกิดขึ้นไปอีกอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับปัญหาการไม่ยอมรับบุคคลพันโทษเข้าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมเนื่องจากยังคงหวาดกลัวเรื่องการกระทำความผิดซ้ำของบุคคลพันโทษในอนาคต

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพันโทษ จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษ ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทษในสังคมไทยยังด้อยสิทธิ ด้อยโอกาสในหลายเรื่อง (ชนิษา งานสถิต, 2553; เบญจวัฒน์ ศิวะบวร, 2527; มนตรา งามวาจา, 2555; วรสุดา พาณิชย์พิศาล, 2554; สิทธิภา โลจายะ, 2554; สุริยะะ สิทธิชัย, 2539) ซึ่งดูเหมือนจะสอดคล้องกับนิยามของ “คนชายขอบ” ดังต่อไปนี้

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 148) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “กลุ่มชายขอบ” ว่าหมายถึง *กลุ่มคนที่ไร้สิทธิและโอกาส ไร้อำนาจ เป็นผู้ที่ถูกควบคุม กดขี่ หรือเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มคนที่เป็นศูนย์กลาง คนกลุ่มนี้หมายรวมถึงคนยากจน ชนกลุ่มน้อย แรงงานข้ามชาติ กลุ่มเพศที่ 3 ผู้ด้อยโอกาส เด็กเร่ร่อน คนชราที่ถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม ฯลฯ*

ขณะที่ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล (2546: 1) ได้นิยามคนชายขอบไว้ว่า *คนชายขอบ คือกลุ่มคนซึ่งขาดอำนาจ ถูกมองข้าม ถูกมองว่าแปลกแยกจากคนส่วนใหญ่ แยกแยกจากบรรทัดฐาน*

กฎระเบียบ และศีลธรรม คนกลุ่มดังกล่าวอาจถูกเรียกหรือถูกนิยามแตกต่างกันไป เช่น เรียกว่า พวกนอกรีต นอกคอก นอกระเบียบ พวกผิดปกติ พวกไร้การศึกษา พวกชั้นต่ำ พวกไม่มีหัวนอนปลายเท้า พวกที่สังคมรังเกียจ พวกด้อยโอกาส พวกมีปัญหา พวกจิตวิปริต และอื่น ๆ อีกมากมาย คำเรียกเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความมีอคติบางอย่างของสังคมที่พยายามกีดกันคนบางประเภทออกไปจากระเบียบแบบแผนและจารีตประเพณี

จากนิยามของคนชายขอบข้างต้น เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับสภาพการณ์ของบุคคลพันโทษ ดูเหมือนว่าบุคคลพันโทษอาจมีลักษณะบางประการที่สอดคล้องกับนิยามของคนชายขอบ แต่อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับคนชายขอบไม่พบการยกตัวอย่างถึงบุคคลพันโทษในฐานะคนชายขอบไว้โดยตรง อีกทั้งหลังจากพันโทษถือว่าบุคคลพันโทษมีสถานภาพทัดเทียมกับคนทั่วไปในสังคม ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงไม่ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับคนชายขอบโดยละเอียด รวมถึงจะไม่ใช้แนวคิดนี้ในการอธิบายสภาพการณ์เกี่ยวกับบุคคลพันโทษไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อเลี่ยงการตีตราบุคคลพันโทษ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1) งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวตนและอัตลักษณ์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- 2) งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวตนด้วยแนวทางอื่น
- 3) งานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- 4) งานวิจัยที่ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษ

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวตนและอัตลักษณ์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

การวิเคราะห์ภาพตัวตนและอัตลักษณ์ด้วยแนวคิดทางภาษาศาสตร์มีอยู่มาก ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ธีระยุทธ สุริยะ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวตนของนักโทษประหารและการประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย” เนื่องจากสังเกตเห็นประเด็นเรื่อง

โทษประหารชีวิตที่ยังคงถกเถียงกันในสังคมว่าสมควรมีต่อไปหรือไม่ และเห็นว่าสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์อาจมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในสังคมส่วนใหญ่ที่ยังอยากให้ธำรงการประหารชีวิตไว้

งานวิจัยฉบับนี้ใช้การวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาคซึ่งพบว่าหนังสือพิมพ์มุ่งเสนอประเด็นความผิดร้ายแรงของนักโทษประหาร ประกอบกับการวิเคราะห์ระดับกลวิธีทางภาษาที่พบกลวิธีการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้สำนวน การใช้มุขลบท การเล่าเรื่อง และการใช้สัทพยางค์เพื่อสื่อภาพแทนของนักโทษประหารในทิศทางเดียวกัน คือ เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย มีจิตใจโหดเหี้ยม ขาดศีลธรรม สังคมไม่ต้องการ กระทำผิดซ้ำซากอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย และก่อกรรมชั่ว ขณะเดียวกันภาพตัวแทนของการประหารชีวิตก็ถูกสื่อออกมาให้เป็นผลที่สอดคล้องกับภาพตัวแทนของนักโทษประหาร ได้แก่ การประหารชีวิตเป็นกระบวนการทางกฎหมาย เป็นกระบวนการที่รอบคอบ รัดกุม เป็นกระบวนการที่น่ากลัว เป็นกระบวนการที่มีมนุษยธรรม และเป็นการชดใช้กรรม เมื่อพิจารณาถึงความเป็นเหตุเป็นผล ภายใต้ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญคือความเชื่อเรื่อง “กรรม” ในพระพุทธศาสนาและปัจจัยอื่น ๆ ประกอบกันแล้ว จะเห็นว่าภาพต่าง ๆ ที่หนังสือพิมพ์เสนออาจมีอิทธิพลต่อสังคมส่วนใหญ่ให้มีทัศนคติต่อการประหารชีวิตว่าเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผลและนักโทษประหารก็สมควรที่จะได้รับโทษสูงสุดนี้ต่อไป

งานวิจัยอีกชิ้นที่ใช้ข้อมูลหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในการวิเคราะห์ภาพตัวแทน คือ **สุภัทร แก้วพัตร (2559)** เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนคนอีสานในหนังสือพิมพ์ระดับชาติและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์” โดยตั้งต้นจากปัญหาที่สังคมมองคนอีสานอย่างเป็นอื่นและมีฐานะทางสังคมไม่ทัดเทียมกับคนภาคอื่น ทั้งนี้เป็นเหตุมาจากการจัดคนอีสานให้เป็น “ลาว” มาตั้งแต่อดีต อันจะเห็นจากสถานนามต่าง ๆ ที่มีคำว่า ลาวนำหน้า วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่คล้ายกับคนลาวมากกว่าไทย และประวัติศาสตร์การก่อกบฏของคนอีสาน เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้หนังสือพิมพ์ระดับชาติมักเสนอภาพตัวแทนของคนอีสานในทิศทางที่ด้อยกว่าคนภาคอื่น เช่น เป็นชนชั้นแรงงาน มีการศึกษาน้อย ด้อยโอกาส เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อการสื่อภาพแทนคนอีสานในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เช่น จำนวนประชากรที่มากที่สุดในประเทศซึ่งเอื้อต่อการเป็นฐานเสียงที่สำคัญของนักการเมือง ทำให้ภาษาในการรายงานข่าวเกี่ยวกับคนอีสานได้สื่อภาพแทน “คนอีสานมักเป็นเหยื่อทางการเมือง” ด้วย

ขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ผลิตโดยคนอีสานเอง มักจะเสนอภาพด้านบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เช่น มีอัตลักษณ์และภูมิปัญญาที่น่าภูมิใจ คนอีสานไม่ต้องการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง เป็นต้น การนำเสนอภาพตัวแทนของคนอีสานในหนังสือพิมพ์ทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็น

อคติที่คนภาคอื่นมีต่อคนอีสานและเป็นการตอกย้ำความไม่เท่าเทียมของคนอีสานกับคนภาคอื่นให้คงอยู่ต่อไป

ในช่วง พ.ศ.2550 – 2558 ประเด็นการอพยพของชาวโรงโพงงูได้รับความสนใจในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศไทยได้มีการเสนอข่าวประเด็นนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง **ธีระยุทธ สุริยะ (2560)** ได้สังเกตเห็นว่าในบรรดาสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับชาวโรงโพงงู สื่อต่างกลุ่มกัน อาจจะมีการนำเสนอภาพของชาวโรงโพงงูที่แตกต่างกันไปด้วย ธีระยุทธจึงได้นำข้อมูลจากสื่อ 3 กลุ่มที่นำเสนอข่าวประเด็นนี้ ได้แก่ สื่อของรัฐบาลไทย สื่อของกลุ่มนักสิทธิมนุษยชน และสื่อหนังสือพิมพ์ มาเป็นข้อมูลในการศึกษาเรื่อง “*ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนของชาวโรงโพงงูในสื่อออนไลน์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*” เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา ภาพตัวแทนชาวโรงโพงงู วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนชาวโรงโพงงู

ธีระยุทธพบว่าสื่อออนไลน์ไม่ได้มีบทบาทเพียงเสนอข่าวเท่านั้น แต่ยังใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับชาวโรงโพงงูไปยังผู้รับสารด้วย โดยสื่อของรัฐบาลจะมุ่งเน้นการเสนอภาพด้านลบ เช่น เป็นผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นปัญหาและภาระคล้ายคลึงกับสื่อหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นการเสนอภาพตัวแทนด้านลบเช่นกัน เช่น เป็นภัยอันตรายขณะที่สื่อของนักสิทธิมนุษยชนจะมุ่งการเสนอภาพในทิศทางตรงข้าม เช่น การเสนอว่าชาวโรงโพงงูน่าสงสาร เป็นเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสื่อที่มุ่งเน้นภาพด้านบวกและด้านลบพบว่าสื่อที่เสนอภาพด้านลบจะกระจายไปยังสังคมในวงกว้างมากกว่าสื่อที่เสนอภาพด้านบวก ทำให้ภาพตัวแทนโรงโพงงูในด้านลบจึงถูกผลิตซ้ำได้มากกว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทย ความขัดแย้งในพม่า กฎหมายและนโยบายการเมืองของรัฐบาลไทย แนวคิดสิทธิมนุษยชน แนวคิดทางศาสนาทั้งอิสลามและพุทธศาสนา ตลอดจนแนวคิดเรื่องพวกเขาพวกเรา ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบทในวาทกรรมเหล่านี้

ธีระ บุษบกแก้ว (2553) เล็งเห็นปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศสภาพที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ แม้ว่าสังคมในช่วงเวลาที่ศึกษาจะเปิดรับกลุ่มเพศทางเลือกมากขึ้นแต่ก็ยังมีบางส่วนที่ถูกละเมิดกดทับจนไม่กล้าเปิดเผยต่อสาธารณะ เมื่อเป็นเช่นนั้นหนึ่งในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอย่าง “เกย์” จำนวนหนึ่ง ได้พยายามหาพื้นที่ในการสื่อสารกับสังคมเพื่อให้รับรู้ความคิด ทศนคติของตนผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ ธีระเห็นว่าการวิเคราะห์ตัวบทด้วยแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อาจทำให้เห็นอัตลักษณ์ที่กลุ่มเกย์ออนไลน์พยายามเสนอ และ

อัตลักษณ์เหล่านั้นสื่อผ่านกลวิธีทางภาษาใด ในงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม ‘เกย์ออนไลน์’ ”

ผลการวิจัยในเว็บไซต์ที่เขียนบทความเกี่ยวกับเกย์และเขียนโดยเกย์นั้น เลือกใช้กลวิธีทางภาษา ได้แก่ การเลือกคำศัพท์ การใช้มูลบท การปฏิเสธสื่อมูลบท การใช้นามวลีสื่อมูลบท การใช้อุปลักษณ์ การใช้ประโยชน์กรรม การกล่าวอ้าง และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้เกย์ออนไลน์เป็นคนปกติเหมือนคนทั่วไป มีพฤติกรรมของเพศชาย ไม่ได้หมกมุ่นเรื่องเพศ ไม่ใช่โรคหรืออาการทางจิต เป็นคนที่ตกอยู่ในความกลัวและเกย์ผู้เปิดเผยตนเป็นผู้กล้า เป็นผู้โยยหาความรัก เกย์อบอุ่นและมีน้ำใจต่อผู้อื่นโดยเฉพาะต่อเกย์ด้วยกัน เพื่อมาต่อสู้กับวาทกรรมกระแสหลักในสังคมที่มักเสนอภาพเกย์ในด้านลบ อย่างไรก็ตามแม้กลุ่มเกย์ออนไลน์พยายามจะเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มตนในทิศทางบวก แต่ภาษาที่กลุ่มเกย์ใช้ยังสื่ออัตลักษณ์ “เกย์คือของปลอม” “เกย์เป็นคนที่มีความผิด” และ “เกย์หมกมุ่นเรื่องเพศ” ยังขัดแย้งกับอัตลักษณ์บวกที่พยายามนำเสนอ ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าแม้กลุ่มเกย์ออนไลน์จะเสนออัตลักษณ์บวกแก่กลุ่มตนแต่ก็ยังไม่หลุดพ้นจากการครอบงำโดยชุดความคิดหลักในสังคมที่มีต่อเกย์อยู่

เมื่อพิจารณาประเด็นที่งานวิจัยทั้ง 4 เรื่องข้างต้นใช้ศึกษา จะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมระหว่างนักโทษประหาร คนอีสาน ผู้อพยพชาวโรฮิงญา และเกย์ กับคนในสังคมทั้งสิ้น กลุ่มคนเหล่านี้มีโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่สื่อหรือวาทกรรมกระแสหลักของสังคมได้น้อยและมักจะถูกวาทกรรมกระแสหลักในสังคมเสนอภาพแทนที่เป็นลบ ทำให้มักเกิดภาพเหมารวมจากสังคมต่อพวกเขา ในด้านวิธีการวิจัย ชีระยุทธ สุริยะ (2554) ศึกษาเฉพาะภาพตัวแทนที่วาทกรรมกระแสหลักเสนอต่อสาธารณะเท่านั้น ส่วนสุภัทร แก้วพัตร (2559) และชีระยุทธ สุริยะ (2560) ศึกษาทั้งวาทกรรมกระแสหลักและวาทกรรมกระแสรองเพื่อเปรียบเทียบภาพตัวแทนที่ปรากฏและทำให้เห็นว่ามิ้ววาทกรรมสำรองที่พยายามต่อสู้กับวาทกรรมกระแสหลักอยู่ แต่ไม่อาจเอาชนะการถ่ายโอนชุดความคิดจากวาทกรรมกระแสหลักได้ ขณะที่ชีระ บุชบกแก้ว (2553) เลือกศึกษาเฉพาะวาทกรรมกระแสรองเพื่อหาอัตลักษณ์ที่สื่อจากมุมมองของคนชายขอบเอง

นอกจากการศึกษาภาพตัวแทนและอัตลักษณ์ของคนชายขอบแล้ว ยังมีการวิจัยที่ศึกษากลุ่มชนชั้นนำในสังคมที่มีโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่สื่อได้มากกว่าคนชายขอบด้วย โดยผู้วิจัยจะยกตัวอย่างการวิจัยของ **ชุนพฤทธิ์กร จิรวรภิกจ (2559)** ที่ศึกษาเรื่อง “ความล้มพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เรียกว่า ‘เซเลบริตี้’ ที่สื่อผ่านบทสัมภาษณ์ในนิตยสารภาษาไทย” พบว่าในบทความสัมภาษณ์กลุ่มเซเลบริตี้ที่เผยแพร่ในนิตยสารภาษาไทย ทั้งส่วนถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์และคอลัมน์นิสต์ต่างเสนอภาพตัวแทนของเซเลบริตี้ในทิศทางบวกและสร้างให้ชีวิตของ

เซเลบริตี้ “เหนือกว่า” และเป็น “แบบแผน” ที่ผู้รับสารควรปฏิบัติตาม โดยมีแนวคิดทวนสะสมในบุคคล ทวนทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมการบริโภค เป็นตัวกำหนดการใช้ภาษาและผลิตรายการ งานวิจัยเรื่องนี้ช่วยชี้ให้เห็นว่าการที่คนชั้นนำมีโอกาสเข้าถึงพื้นที่สื่อมวลชนได้มากกว่าคนทั่วไป รวมถึงการเสนอภาพคนเหล่านี้ในฐานะผู้ที่ควรยกย่อง ชื่นชม และควรเอาเป็นแบบอย่าง เป็นการหล่อหลอมเรื่องอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคมและผลิตซ้ำให้คงอยู่ในสังคมโดยมี “สื่อมวลชน” เป็นตัวการสำคัญ

นอกจากนี้ แนวคิดภาพตัวแทนยังอาจจะใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งในบ้านเมืองด้วย ดังเช่นในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2557 ประเทศไทยมีการชุมนุมทางการเมืองหลายครั้ง เหตุการณ์การชุมนุมได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอสู่สาธารณะชน **สุจิตรา แซ่ลิ้ม (2561)** ตั้งข้อสังเกตว่าการเสนอข่าวผู้ชุมนุมทางการเมืองอาจมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมทางการเมือง จึงสนใจศึกษาเรื่อง “ภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมทางการเมืองในเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2549 – 2557 ในพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์” โดยใช้ข้อมูลพาดหัวข่าวการชุมนุมทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมทางการเมือง 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาพตัวแทนที่เป็นกลางของผู้ชุมนุม คือ เป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกันประท้วงต่อต้านรัฐบาล ภาพตัวแทนที่สร้างความชอบธรรมแก่ผู้ชุมนุม เช่น เป็นผู้ถูกกระทำจากรัฐบาล เป็นผู้ชุมนุมโดยสันติ และ ภาพตัวแทนที่ลดทอนความชอบธรรมของผู้ชุมนุม เช่น เป็นผู้ก่อความวุ่นวาย เป็นผู้สร้างความเดือดร้อน เป็นต้น การที่ภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมทางการเมืองมีความแตกต่างกันหลายแง่มุม สุจิตราได้อธิบายว่าเป็นผลมาจากจุดยืนทางการเมืองของสื่อหนังสือพิมพ์และสถานการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน

การศึกษาของ สุจิตรา แซ่ลิ้ม (2561) เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชี้ให้เห็นบทบาทของสื่อมวลชนในการประกอบสร้าง “ความจริง” บางอย่าง โดยที่สื่อต่างสำนักหรือการนำเสนอในช่วงเวลาที่ต่างกัน ทำให้ภาพของกลุ่มคนกลุ่มเดียวกันถูกประกอบสร้างให้แตกต่างกัน หากผู้รับสารไม่ทันตระหนัก อาจจะทำให้เกิดการตัดสินและประเมินค่ากลุ่มผู้ชุมนุมเพียงเพราะรับรู้ภาพบางแง่มุมจากสิ่งที่สื่อนำเสนอเท่านั้น

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนด้วยแนวทางอื่น

นอกจากการศึกษาภาพตัวแทนด้วยมุมมองทางภาษาศาสตร์ดังที่ยกตัวอย่างในหัวข้อก่อนหน้านี้อันแล้ว แนวคิดภาพตัวแทนยังนิยมศึกษาจากมุมมองอื่น ๆ ด้วย ทั้งจากมุมมองนิเทศศาสตร์ สังคมวิทยา อาชญาวิทยา หรือมุมมองทางวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

การศึกษาภาพตัวแทนจากมุมมองทางสังคมวิทยา ได้แก่ **บูกาดี (Bougadi, 2016)** ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่อง “*Fictional Representation of Prison in Films and TV’s Series Genre: Public and Academic Perceptions of Prison*” Bougadi ตั้งข้อสังเกตว่า แม้การจำคุกจะเป็นการลงโทษที่นิยมทั่วโลก แต่ขณะเดียวกันคนในสังคมกลับมีแนวโน้มจะมีชุดความรู้เกี่ยวกับเรือนจำไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยการรับรู้ดังกล่าวมักจะตรงกับภาพที่นำเสนอซ้ำ ๆ ในสื่อบันเทิงอย่างภาพยนตร์และซีรีส์ทางโทรทัศน์ ด้วยเหตุนี้ Bougadi ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาทางด้านอาชญาวิทยาในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางอาชญาวิทยาและบุคคลทั่วไป เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของเรือนจำจากการตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ โดยใช้คำถามเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปในเรือนจำ ผลปรากฏว่ากลุ่มนักศึกษาอาชญาวิทยาสามารถใช้คำศัพท์วิชาการอธิบายการรับรู้เกี่ยวกับเรือนจำได้อย่างฉะฉานและมั่นใจมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ภาพตัวแทนในการรับรู้ของทั้งสองกลุ่มกลับเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ “เรือนจำเป็นพื้นที่อันตราย” ซึ่งสัมพันธ์กับภาพความโหดร้ายน่ากลัวของเรือนจำที่มักจะถูกเสนอซ้ำ ๆ ในสื่อบันเทิงอย่างภาพยนตร์และซีรีส์โทรทัศน์

ข้อค้นพบนี้ทำให้ Bougadi เห็นว่าแม้แต่ความรู้ทางอาชญาวิทยาอาจจะไม่ได้เป็นวาทกรรมที่แข็งแกร่งพอที่จะต่อสู้กับวาทกรรมสื่อบันเทิง เนื่องจากนักศึกษาอาชญาวิทยาในฐานะผู้ที่น่าจะมีความรู้ที่ถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับเรือนจำก็ยังไม่อาจหลุดพ้นจากการครอบงำทางความคิดของสื่อได้ สังเกตได้จากการตอบคำถามต่าง ๆ ที่ไม่ได้สื่อให้เห็นภาพของเรือนจำด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากความโหดร้ายที่เสนอในสื่อเลยแม้แต่น้อย ในตอนท้าย Bougadi ชี้ให้เห็นว่าการมีภาพตัวแทนเรือนจำที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนอยู่ในความคิดของนักศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบให้การปฏิบัติงานในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาภายหลังจากการสำเร็จการศึกษาของพวกเขาอาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

มาร์ช (Marsh, 2009) อธิบายภาพตัวแทนของเรือนจำจากมุมมองอาชญาวิทยา เขาเขียนบทความเรื่อง “*Representations of prisons in the British media – or are we being fair to holiday camps?*” เพื่ออธิบายการประกอบสร้างภาพตัวแทนในสื่อมวลชนในอังกฤษ Marsh

อธิบายให้เห็นว่าการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญามักไม่ได้ครอบคลุมความจริงทั้งหมด สื่อมวลชนมักเลือกนำเสนอข่าวเฉพาะกรณีที่รุนแรงถึงขั้นจำคุกเท่านั้น ส่วนการลงโทษลักษณะอื่นที่นอกเหนือจากการจำคุกจะไม่ใช่ที่สนใจของสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณาการเสนอข่าวเกี่ยวกับเรือนจำในหนังสือพิมพ์ พบว่าหนังสือพิมพ์ในประเทศอังกฤษนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเรือนจำ 2 ลักษณะ ได้แก่ เรือนจำเป็นสถานที่ที่โหดร้ายทารุณ และเรือนจำเป็นสถานที่ที่ไม่ต่างจากค่ายฤดูร้อน ทั้งสองลักษณะเป็นการนำเสนอไปในทิศทางที่สัดโคงไม่สอดคล้องกับความจริงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเรือนจำ ขณะที่ความจริงอื่น ๆ ของเรือนจำที่อยู่ระหว่างกลางของภาพที่สื่อมักนำเสนอ ไม่ได้ถูกหยิบยกมาให้สังคมได้รับรู้ ทำให้สังคมอาจเข้าใจภาพของเรือนจำคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

ต่อมา Marsh ศึกษารายการตลกสถานการ์ณ (Sitcom) เรื่อง Porridge (ออกอากาศปี 1974 – 1977) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีความสมจริงสูง ในภาพรวมการนำเสนอภาพตัวแทนเรือนจำในเรื่องนี้ สอดคล้องกับยุคสมัย กล่าวคือในช่วงศตวรรษที่ 19 มีการเปลี่ยนแปลงการลงโทษจากเดิมเน้นการทารุณมาเป็นเน้นการจำกัดอิสรภาพในเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตาม Sitcom เรื่องนี้ก็ยังมี การนำเสนอที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ ตัวละครนักโทษที่ถูกจำคุกมายาวนานกับตัวละครนักโทษที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรก การดำเนินเรื่องพยายามมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ของทั้งคู่ในเชิง ผู้ให้คำปรึกษาแสนเจ้าเล่ห์กับผู้รับคำปรึกษาที่ไร้เดียงสา เป็นลักษณะการดำเนินเรื่องแบบปกติของ Sitcom ทั่วไปในอังกฤษ ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่าแม้แต่ Sitcom ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสมจริง ก็ยังถูกรอบด้วยขนบการดำเนินเรื่องของ Sitcom ทั่วไป ทำให้ภาพของเรือนจำก็ไม่อาจจะได้รับการนำเสนออย่างครบถ้วน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ Porridge ก็ยังไม่สามารถประกอบสร้างและนำเสนอภาพตัวแทนที่ถูกต้องของเรือนจำได้

การศึกษาของ Bougadi (2016) และ Marsh (2009) ชี้ให้เห็นปัญหาของการนำเสนอภาพตัวแทนของเรือนจำโดยสื่อที่มีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่ผลกระทบต่อความเข้าใจที่ถูกต้องของความรู้เกี่ยวกับเรือนจำและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การศึกษาทั้งสองเรื่องเป็นการอธิบายภาพตัวแทนของเรือนจำจากมุมมองทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยาตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าทั้งคู่ต่างก็วิเคราะห์การนำเสนอภาพตัวแทนในสื่อ ซึ่งคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ภาพตัวแทนจากมุมมองนิเทศศาสตร์ ดังตัวอย่างงานวิจัยต่อไปนี้

อัญมณี ภัคติมวลชน (2552) ได้ศึกษาภาพตัวแทนของเรือนจำชายจากมุมมองนิเทศศาสตร์ โดยชี้ให้เห็นว่าภาพยนตร์ถือเป็นตัวกลางที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงโลกแห่งความเป็นจริงและ

โลกแห่งความหมาย ภาพยนตร์มีอำนาจในการประกอบสร้างภาพตัวแทนเรื่อนจำแล้วสื่อไปยังผู้รับสาร ก่อนที่ผู้รับสารจะตีความหมายจากภาพที่เห็นในภาพยนตร์ ในประเทศไทยมีภาพยนตร์หลายเรื่องที่น่าเสนอเรื่องเกี่ยวกับเรื่อนจำ แต่อัญมณีได้เลือกเรื่อง “น.ช.นักโทษชาย” เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีโครงสร้างเรื่อนจำชัดเจนที่สุดและมีการระบุข้อมูลว่าภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวสร้างมาจากเรื่องจริง โดยวิเคราะห์ภาพตัวแทนของเรื่อนจำ และเปรียบเทียบการถอดรหัสภาพตัวแทนระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (พัศดีและนักโทษชาย) กับผู้รับสารที่มีประสบการณ์ผ่านสื่อภาพยนตร์ (ผู้ชมทั่วไป) ในงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารภาพตัวแทนของคุณชายในภาพยนตร์ไทย: ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง ‘น.ช. นักโทษชาย’” โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้รับสารทั้งสองกลุ่ม

ผลการวิจัยพบภาพตัวแทนของเรื่อนจำที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว เช่น เรื่อนจำเป็นแหล่งรวมคนที่กระทำความผิด เรื่อนจำเป็นสถานที่รวมของความเลวร้าย เรื่อนจำเป็นพื้นที่ของพวกที่มีความคิดหรือพฤติกรรมที่แปลกไปจากเกณฑ์ทางสังคม ภาพตัวแทนเหล่านี้ประกอบสร้างโดยการสร้างความหมายตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Narration) และการสร้างความสมจริงของภาพยนตร์ ส่วนผลการวิเคราะห์การรับรู้ภาพตัวแทนพบว่าทั้งผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและผู้ชมทั่วไปมีการรับรู้เรื่องราวของเรื่อนจำผ่านสายตาของตัวละครหลักเช่นเดียวกัน ขณะที่การตีความและการสร้างความหมายอาจแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ผู้ชมที่มีประสบการณ์ตรง ทั้งพัศดีและนักโทษจะใช้ประสบการณ์ตรงของตนประกอบการตีความและสร้างความหมายของเรื่อนจำ ส่วนผู้ชมทั่วไปจะตีความและมีแนวโน้มจะเชื่อตามสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอ

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนของเรื่อนจำในตัวอย่างข้างต้นแล้ว การศึกษาภาพตัวแทนจากมุมมองนิเทศศาสตร์ยังศึกษาประเด็นอื่น ๆ อีกมาก ดังตัวอย่างงานวิจัยต่อไปนี้

วิริยาภรณ์ จุฬะวิฑิตะ (2560) สนใจศึกษาภาพตัวแทนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากภาพยนตร์ไทย เนื่องจากเห็นว่าช่วงปัญหาสถานการณ์ “ไฟใต้” การเสนอภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพยนตร์ไม่ได้สะท้อนความจริง แต่เป็นการคัดเลือกความจริงหรือเลียนแบบความจริงมานำเสนอตามกรอบภาพและการตัดต่อ จึงได้ศึกษาเรื่อง “ภาพตัวแทนของพื้นที่ ‘สามจังหวัดชายแดนภาคใต้’ ในภาพยนตร์ไทย” ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์บริบท และการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่าภาพยนตร์ไทยโดยเฉพาะภาพยนตร์ที่สร้างในระบบสตูดิโอจะหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงความรุนแรงในพื้นที่ ขณะที่ภาพยนตร์นอกระบบจะเน้นนำเสนอมุมมองเชิงปัจเจกในการวิพากษ์เหตุการณ์ เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างภาพยนตร์แนวบันเทิงคดีกับแนวสารคดี พบว่า

แนวบันเทิงคดีมีวิธีการเล่าเรื่องหลากหลายโดยไม่ยึดติดกับข้อมูลจริง ขณะที่แนวสารคดีจะเน้นเหตุการณ์จริงมากกว่า สำหรับการเสนอภาพตัวแทนพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่ามีภาพหลายมิติ เช่นการเสนอภาพในมิติ “พื้นที่เชิงกายภาพ” พบว่าพื้นที่ทางธรรมชาติมักจะถูกนำเสนอพื้นที่ภูเขาให้ดูน่ากลัวและอันตรายสำหรับคนนอก พื้นที่ริมทะเล ถูกนำเสนอเป็นศูนย์รวมอารยธรรมที่หลากหลาย รวมถึงความรุนแรง เป็นต้น

ในแต่ละยุคสมัย “ความเป็นชาย” ในสังคมไทยจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมในยุคนั้น ๆ ในปี พ.ศ.2547 **วรรณภรณ์ สุขมาก (2547)** สังเกตเห็นว่ายุคนั้นเป็นสังคมแห่งการบริโภค “ความเป็นชาย” อย่างหนึ่งที่ถูกตีความในยุคนั้นอย่างแพร่หลายในสังคมเมืองทั่วโลกคือแบบ “เมโทรเซ็กส์ชวล” ซึ่งหมายถึง มีฐานะ ความรู้ การศึกษา มีด้านของความเป็นผู้หญิงมากขึ้นสนใจแฟชั่น ให้ความสำคัญกับรสนิยมในทุก ๆ เรื่อง ฯลฯ ซึ่งน่าจะเกิดจากการประกอบสร้างของสื่อมวลชน วรรณภรณ์ จึงได้ศึกษาเรื่อง “นิตยสารผู้ชายกับกระบวนการสร้างความเป็นชายแบบ ‘เมโทรเซ็กส์ชวล’” โดยวิเคราะห์ตัวบทจากนิตยสารผู้ชายด้วยทฤษฎีบริโภคนิยมเชิงสัญลักษณ์ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสาร เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนความเป็นชาย และกระบวนการสร้างความเป็นชายแบบ “เมโทรเซ็กส์ชวล”

ผลการวิจัยพบว่านิตยสารผู้ชายมักสร้างภาพตัวแทนความเป็นชายแบบเมโทรเซ็กส์ชวลที่แตกต่างกันในนิตยสารแต่ละฉบับ นิตยสาร GM จะเน้นสร้างความเป็นชายที่มีการศึกษาสูง ฐานะดี มีรสนิยมกับทุกเรื่อง ขณะที่นิตยสาร Boss จะนำเสนอความเป็นชายแบบที่ดูแลใส่ใจสุขภาพ ความงาม ส่วนนิตยสาร Esquire จะเน้นเรื่องแฟชั่นและความงาม ภาพตัวแทนเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับการสร้างสัญลักษณ์ในโฆษณาสินค้าเกี่ยวกับผู้ชาย ซึ่งมีปัจจัยการตลาด ผู้ให้โฆษณา ผู้อ่าน บุคคลากรฝ่ายต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของนิตยสาร และแนวทางคัดเลือกเนื้อหาในนิตยสาร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนเหล่านี้

ความนิยมในอาชีพข้าราชการหรือการเป็น “เจ้าคนนายคน” เป็นค่านิยมที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของคนไทยมาแต่อดีต ในยุคหนึ่งอาชีพข้าราชการได้รับการยกย่อง เป็นอาชีพที่คนจำนวนมากถวิลหาเนื่องจากเชื่อว่าการปฏิบัติที่ดี มีเกียรติ นำเคารพยกย่อง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันมโนทัศน์เกี่ยวกับข้าราชการเปลี่ยนไป คนในสังคมอาจมีภาพด้านลบของอาชีพข้าราชการมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจมีที่มาจาก การเสนอข่าวด้านลบของข้าราชการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีละครโทรทัศน์ที่กล่าวได้ว่ามีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนของข้าราชการได้เป็นอย่างดีด้วย ซึ่ง **อิสริยา อ้นเงิน (2560)** มองเห็นความน่าสนใจของการประกอบสร้างภาพตัวแทนของข้าราชการผ่านละครโทรทัศน์ จึงได้ศึกษาเรื่อง “ภาพตัวแทนของข้าราชการในละครโทรทัศน์” เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของข้าราชการ

ตลอดจนการรับรู้และตีความจากผู้ประกอบอาชีพข้าราชการโดยตรงและผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับอาชีพนี้

อิสริยาใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Narration) ในการวิเคราะห์ภาพตัวแทน ผลพบว่าละครโทรทัศน์ได้ประกอบสร้างภาพตัวแทนข้าราชการในอุดมคติ เช่น ต้องทำเพื่อประชาชน เสียสละต่อหน้าที่ เป็นคนดี รักชาติ ใจซื่อมือสะอาด เป็นต้น ภาพตัวแทนข้าราชการยุคใหม่ เช่น มีใจบริการ เห็นแก่ประโยชน์ของประชาชน เป็นคนที่มีความสามารถ เป็นต้น และภาพตัวแทนข้าราชการด้านลบ เช่น บ้าอำนาจ ซี้โกง เอาเปรียบประชาชน เข้าขามเย็นขาม เป็นต้น เมื่อพิจารณาการรับรู้และตีความโดยเปรียบเทียบระหว่างข้าราชการและประชาชนทั่วไปพบว่า มีการรับรู้และตีความโดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงที่ต่างกัน เช่น กรณีภาพตัวแทนข้าราชการมักคอร์รัปชันติดสินบน ผู้รับสารที่เป็นข้าราชการจะถอดรหัสและตีความแบบต่อรองและต่อต้านความหมาย ขณะที่ผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปจะถอดรหัสและตีความแบบคล้อยตามความหมาย เป็นต้น นอกจากนี้อิสริยายังอธิบายเพิ่มเติมถึงหน้าที่ของภาพตัวแทนข้าราชการในละครโทรทัศน์ไว้ด้วยว่าเป็นการรักษาภาพราชการในอุดมคติให้คงอยู่ต่อไป โดยผู้รับสารในสังคมจะต่อรองความหมายของภาพข้าราชการในละครโทรทัศน์ด้วยประสบการณ์ตรงในชีวิตจริงของแต่ละคน

ทั้งการศึกษาของวิริยาภรณ์ จุณหะวิทย์ะ วรณภรณ์ สุขมาก และอิสริยา อันเงิน เป็นการศึกษาภาพตัวแทนจากมุมมองทางนิเทศศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางนิเทศศาสตร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ทั้งการวิเคราะห์การสร้างสัญลักษณ์ในโฆษณา การวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหา ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตตัวบทเพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทน

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนจากมุมมองทางวรรณกรรมอีกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันชนะ ทองคำเภา (2560) สังเกตเห็นว่าสมเด็จพระมหาธรรมราชาได้รับการนำมาสร้างเป็นตัวละครในวรรณกรรมไทยหลายเรื่อง หลายสำนวน หลายยุคสมัย ปรากฏทั้งบทบาทตัวละครหลักและตัวประกอบ ทั้งยังนำเสนอเรื่องราวของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้บทบาทที่นำเสนอแตกต่างกันไปด้วย แม้กระทั่งการนำเสนอในช่วงเหตุการณ์เดียวกันในวรรณกรรมต่างเรื่องกันก็อาจจะสร้างภาพตัวแทนที่แตกต่างกันด้วย จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง “ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย” เพื่อให้เห็นว่าในวรรณกรรมไทยเสนอภาพตัวแทนของพระมหาธรรมราชาอย่างไร ผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่าภาพตัวแทนของพระมหากษัตริย์ไทยไม่ใช่ภาพสะท้อนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ แต่ผ่านการดัดแปลงในลักษณะที่แตกต่างกันของผู้แต่ง ทำให้วรรณกรรมไทยสื่อภาพตัวแทนพระมหากษัตริย์ที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความคิดความเชื่อของผู้แต่งแต่ละยุคสมัย รวมทั้งปัจจัยทางการเมืองและสังคมวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด เช่น อุคตการณ์ชาตินิยมแบบกษัตริย์ชาตินิยม ความแตกต่างด้านทัศนคติที่คนไทยมีต่อชนชาติพม่า วาทกรรมการเมืองในช่วง พ.ศ. 2516 และ 2535 ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้วรรณกรรมไทยสื่อภาพตัวแทนพระมหากษัตริย์ทั้งแง่บวก เช่น เป็นผู้ต่อสู้เพื่อชาติ เป็นขุนศึกผู้มีความสามารถ และแง่ลบ เช่น เป็นผู้เข้าข้างฝ่ายพม่า เป็นผู้เผด็จชาติตน เป็นไส้ศึก เป็นผู้หลงผิด ภาพตัวแทนเหล่านี้ประกอบสร้างผ่านกลวิธีการเล่าเรื่อง ได้แก่ การสร้างโครงเรื่องเพื่อนำเสนอแก่นเรื่อง การสร้างตัวละคร การเลือกใช้ผู้เล่าและมุมมองการเล่าเรื่องที่ต่างกัน และการใช้ฉากเป็นพื้นที่ของการเล่าเรื่อง

สิริวิทย์ สุขกันต์ (2550) สังเกตวรรณกรรมระหว่างช่วงเวลาก่อนและหลัง 14 ต.ค. 2516 พบว่านักประพันธ์มักจะสร้างตัวละคร “นักศึกษา” ให้มีภาพที่แตกต่างกัน จึงสนใจศึกษาภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาที่ปรากฏในนวนิยาย ในงานวิจัยเรื่อง “*ขบวนการนักศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2511 – 2519: ภาพตัวแทนที่ปรากฏในนวนิยายไทย*” ผลการศึกษาพบว่าในช่วง พ.ศ. 2511 – 2519 ภาพตัวแทนของนักศึกษาในนวนิยายแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ “ก่อนเหตุการณ์ 14 ต.ค. 2516” พบภาพตัวแทนของนักศึกษาด้านบวก ได้แก่ นักศึกษาเป็นผู้รักชาติอย่างบริสุทธิ์ใจ นักศึกษาคือปัญญาชน และนักศึกษาเป็นวีรชนที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และภาพตัวแทนด้านลบ ได้แก่ นักศึกษาขาดวุฒิภาวะ ตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้หวังผลประโยชน์ นักศึกษาแกนนำกิจกรรมทางการเมืองมักมีปัญหาส่วนตัว และนักศึกษาเป็นผู้มีจิตใจหยาบกระด้าง นิยมความรุนแรง ภาพที่โดดเด่นที่สุดในช่วงนี้คือ “นักศึกษาเป็นวีรชน” ขณะที่ภาพตัวแทนที่ปรากฏในช่วง “หลังเหตุการณ์ 14 ต.ค. 2516 ถึง 6 ต.ค. 2519” ประกอบด้วยภาพด้านลบ ได้แก่ นักศึกษาเป็นคอมมิวนิสต์ นักศึกษาเป็นผู้ก่อความวุ่นวายในสังคม นักศึกษาไม่ได้มีอุดมการณ์เสียสละเพื่อมวลชนอย่างแท้จริง และนักศึกษาเป็นเด็ก ขณะที่ภาพตัวแทนด้านบวก ได้แก่ นักศึกษาเป็นผู้รักสันติ นักศึกษาเป็นปัญญาชน นักศึกษาเป็นผู้รักชาติ และนักศึกษาเป็นผู้บริสุทธิ์และตกเป็นเหยื่อของการใส่ร้าย ซึ่งภาพตัวแทนด้านบวกในช่วงหลัง เหตุการณ์ 14 ตุลา เป็นการตอบโต้ภาพด้านลบที่ปรากฏในช่วงเวลาเดียวกัน สิริวิทย์ พบว่าภาพตัวแทนเหล่านี้ประกอบสร้างผ่าน 4 กลวิธี ได้แก่ การสร้างตัวละคร การนำเสนอโครงเรื่อง การสร้างฉาก และการเลือกผู้เล่าเรื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า บริบททางการเมือง สภาพของแวดวงวรรณกรรมแต่ละยุค รวมถึงภูมิหลังของนักประพันธ์แต่ละคน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาพตัวแทนนักศึกษาในนวนิยายไทยแตกต่างกันอย่างชัดเจน

การศึกษาของ วันชนะ ทองคำเถา และ สิริวิทย์ สุขกันต์ เป็นการวิเคราะห์ภาพตัวแทนโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่องจากมุมมองการศึกษาวรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ แตกต่างจากการศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในครั้งนีที่วิเคราะห์ภาพตัวแทนโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ

2.2.3 งานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธรรม (2543) ได้พิจารณาเห็นประเด็นปัญหาทัศนคติด้านลบของสังคมที่มีต่อชนกลุ่มน้อยมาอย่างยาวนาน อันมีเหตุมาจากการขัดเกลาทางสังคมในระดับต่าง ๆ อาทิ พ่อแม่สอนลูก ตำราเรียน หนังสือเด็ก โฆษณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน ในช่วงระยะเวลา 10 ปีก่อนการวิจัย ที่มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนมากและเป็นที่น่าสังเกตว่ามีข้อเสนอประเด็นลบซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบสร้างภาพลบแก่ชนกลุ่มน้อยได้ อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากข่าวหนังสือพิมพ์แล้ว ปริจเฉทที่เสนอเรื่องราวชนกลุ่มน้อยในทิศทางตรงข้ามก็ปรากฏให้เห็นเช่นเดียวกัน หนึ่งในนั้นคือรายการทุ่งแสงตะวันที่มุ่งเสนอเรื่องราวด้านบวกของชนกลุ่มน้อยอย่างชัดเจน กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธรรม จึงใช้กลุ่มข้อมูลทั้งปริจเฉทหนังสือพิมพ์รายวันและปริจเฉทรายการทุ่งแสงตะวันที่น่าเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเป็นตัวบทในการวิจัยเรื่อง “*ปริจเฉทเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์*” เพื่อศึกษาว่าปริจเฉททั้งสองเสนอภาพใดเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยบ้าง ภาพเหล่านั้นถูกเสนอผ่านกลวิธีทางภาษากลวิธีใด ผู้ผลิตปริจเฉททั้งสองมีทัศนคติต่อชนกลุ่มน้อยอย่างไรและทัศนคติเหล่านั้นมีส่วนกำหนดการใช้ภาษาอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่าภาพที่เสนอผ่านกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ในข่าวหนังสือพิมพ์รายวันล้วนเป็นภาพด้านลบ เช่น ชาวเขาเป็นศัตรูของชาติ เป็นผู้บุกรุกป่า เป็นผู้ค้ายาเสพติด เป็นภัยต่อประเทศ ขณะที่รายการทุ่งแสงตะวันกลับเสนอภาพด้านบวก เช่น ชาวเขาเป็นผู้พิทักษ์ป่า ดูแลธรรมชาติ ทำให้เห็นทัศนคติของผู้ผลิตปริจเฉททั้งสองที่มีต่อชาวเขาต่างกัน กล่าวคือ ผู้เขียนหนังสือพิมพ์มองชาวเขาเป็น “พวกเขา” ขณะที่ผู้ผลิตรายการทุ่งแสงตะวันมองชาวเขาเป็น “พวกเรา” อุดมการณ์ความเป็นพวกเขาวงพวกเรานี้เองที่ครอบงำและเป็นตัวกำหนดทิศทางของภาษาที่ผู้ผลิตใช้ในปริจเฉททั้งสอง

คชาธิป พาณิชตระกูล (2556) ศึกษาเรื่อง “*ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555*” เนื่องจากเห็นว่าการกล่าวถึงกลุ่มชายรักชายในหนังสือพิมพ์ยังแฝงด้วยทัศนคติด้านลบ แม้ว่าเนื้อหาที่กล่าวถึงจะเป็นประเด็นด้านลบหรือบวกก็ตาม ด้วยความมีอิทธิพลในการเข้าถึงผู้อ่านจำนวนมาก จึงอาจครอบงำความคิดของบุคคลในวงกว้างให้มองกลุ่มชายรักชายอย่างมีอคติต่อไป การวิจัยเรื่องนี้พบว่าหนังสือพิมพ์ได้ใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ อาทิ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้มูลบท การใช้ทัศนภาวะ การใช้อุปลักษณ์

เป็นต้น ในการเสนอภาพแทนชายรักชายว่า ชายรักชายเป็นพวกวิปริตผิดเพศ ตัวประหลาด และตกเป็นจำเลยของสังคม ส่งผลให้กลุ่มชายรักชายถูกผลักให้ห่างจากสังคมเนื่องจากความเชื่อว่าเป็นความผิดแปลกและผิดจากธรรมชาติที่ควรจะเป็น นอกจากนี้คซาธิปพบว่าในหนังสือพิมพ์ยังเสนออุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชาย ได้แก่ ชายรักชายยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ชายรักชายมักแสดงออกแตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคม ชายรักชายมักจะหมกมุ่นอยู่กับความรักและเรื่องเพศ เป็นต้น คซาธิปพบว่า “อุดมการณ์รักต่างเพศ” คืออุดมการณ์หลักในสังคมที่คอยครอบงำและมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพแทนและอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เมื่อกล่าวถึงกลุ่มชายรักชาย

งานวิจัยอีกฉบับหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางเพศ ได้แก่ **เพ็ญญา คล้ายสิงห์โต (2553)** ที่ศึกษาเรื่อง “อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์” เนื่องจากเชื่อว่าการเลือกใช้ภาษาในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์นั้นไม่ได้เป็นเพียงการให้ข้อมูล แต่แฝงความคิดความเชื่อบางอย่างที่มีผลต่อคนในสังคมด้วย เพ็ญญาได้สังเกตเห็นว่าในการพาดหัวข่าวอาชญากรรม เหตุการณ์ลักษณะเดียวกันแต่มีผู้กระทำและผู้ถูกกระทำต่างเพศกัน การเลือกใช้ภาษาในการบรรยายเหตุการณ์ก็ต่างกันไปด้วย เป็นเหตุให้เลือกศึกษาจากพาดหัวข่าวอาชญากรรมโดยมุ่งวิเคราะห์ให้เห็นการจัดเรียงข้อความ การสร้างประโยค และการใช้คำในพาดหัวข่าวอาชญากรรมตามเพศของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ตลอดจนวิเคราะห์อุดมการณ์ทางเพศสภาพที่แฝงอยู่ในพาดหัวข่าวอาชญากรรมด้วย

เพ็ญญาพบการจัดเรียงประเด็นที่น่าเสนอในพาดหัวข่าวหลายรูปแบบ เช่น การเสนอ “เหตุการณ์ความรุนแรง” ในข่าวที่ผู้ชายกระทำรุนแรงต่อผู้ชายมากกว่ากรณีอื่น เป็นการตอกย้ำความคิด ความเชื่อที่มีในสังคมว่าผู้ชายกับความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ เพราะต้องกล้าหาญ ขอบแข็งขัน รักศักดิ์ศรี ขณะที่ผู้หญิงต้องเรียบร้อย พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน ส่วนการเสนอเหตุการณ์ความรุนแรงในข่าวที่ผู้ชายกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงก็ตอกย้ำเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เป็นต้น งานวิจัยนี้จึงเป็นการตีแผ่ให้เห็นภาพสะท้อนของอุดมการณ์เพศสภาพที่ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

การวิจัยของ กฤษดาพรรณ หงส์ลดาธรรม (2543) และคซาธิป พาณิชตระกูล (2556) ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาคนชายขอบในสังคม ที่ถูกสื่อกระแสหลักอย่างหนังสือพิมพ์ประกอบสร้างและผลิตซ้ำอุดมการณ์บางอย่างที่ทำให้ความไม่เท่าเทียมยังคงอยู่ต่อไป กฤษดาพรรณชี้ให้เห็นในบางส่วนหนึ่งว่าหนังสือพิมพ์มองชนกลุ่มน้อยไม่เท่าเทียมกับคนทั่วไป ส่วนคซาธิปชี้ให้เห็นว่าอุดมการณ์รักต่างเพศมีส่วนสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์เสนอเพศที่สามให้ด้อยกว่าชายและหญิง ขณะที่เพ็ญญา คล้ายสิงห์โต

(2553) ศึกษาว่าทกรรมหนังสือพิมพ์โดยแสดงให้เห็นว่าทกรรมกระแสหลักของสังคมอย่างหนังสือพิมพ์ อาจมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมในเรื่องอุดมการณ์ทางเพศ ผลการวิจัยของเพ็ญภาภักดิ์แสดงให้เห็นว่า แม้แต่เพศชายและหญิงก็ยังมีความไม่เท่าเทียมบางประการเกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่และความคิดความเชื่อเรื่องบรรทัดฐานในการปฏิบัติตัวของชายและหญิงที่มีมานานในสังคมไทย

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ได้สังเกตเห็นว่าหนังสือเรียนไม่ได้เป็นเพียงเอกสารที่ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นวาทกรรมหนึ่งที่สื่ออุดมการณ์บางประการสู่สังคมด้วย และยังมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมได้อย่างดีเนื่องจากมีความ “น่าเชื่อถือ” และ “จำเป็น” ต้องบริโภค จึงศึกษาเรื่อง “*ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503 – 2544: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*” เพื่อมุ่งตอบคำถามว่าในหนังสือเรียนภาษาไทยในช่วงเวลาดังกล่าวใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่ออุดมการณ์ใดบ้าง และเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่พบในหลักสูตรที่ต่างกัน 4 หลักสูตร วิสันต์พบว่าหนังสือเรียนภาษาไทยทุกหลักสูตรจะเสนออุดมการณ์ร่วมกันว่า เด็กที่ดีคือสมาชิกของสังคมและพลเมืองดีของชาติ และประเทศไทยคือประเทศที่อุดมสมบูรณ์ เจริญรุ่งเรือง สงบร่มเย็น นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือเรียนบางหลักสูตรก็ปรากฏความคิดย่อยแตกต่างออกไป เช่น เด็กดีเป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ที่พบในหลักสูตร พ.ศ.2544 เป็นต้น

วิสันต์อธิบายว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมอันได้แก่ ความคิดเรื่องความอาวุโส ความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ความคิดทางพระพุทธศาสนา ความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ และนโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละสมัย เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเสนออุดมการณ์ในหนังสือเรียนภาษาไทย และนอกจากนี้การที่หนังสือเรียนเป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือและเข้าถึงคนไทยในวงกว้าง ทำให้สามารถครอบงำความคิดของคนในสังคมส่วนใหญ่ให้คิดและทำในสิ่งที่ผู้ควบคุมการผลิตหนังสือเชื่อว่าพึงประสงค์ได้ง่าย ยิ่งไปกว่านั้นหนังสือเรียนภาษาไทยยังเป็นวาทกรรมที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์ของรัฐ บางครั้งก็อาจจะสื่อความไม่เท่าเทียมในสังคมและธำรงไว้ให้คงอยู่ต่อไปด้วย

ในวันเด็กแห่งชาติในแต่ละปี รัฐบาลจะผลิตหนังสือวันเด็กแห่งชาติเพื่อแจกจ่ายให้เด็กและสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ **อุมาวัลย์ ชีซ่าง (2555)** เห็นว่าหนังสือเหล่านี้ไม่เพียงแต่ให้ความเพลิดเพลินแก่เด็กไทยเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการถ่ายทอดอุดมการณ์บางอย่างให้ไปสู่เด็กไทยด้วย งานวิจัยเรื่อง “*ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 – 2553*” จึงเผยให้เห็นว่าการเสนอด้วยกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการใช้ “เสียง” และ “ความคิด” ของตัวละครในเรื่องเล่าทำให้ผู้ผลิตวาทกรรมแฝงความคิดและ

อุดมการณ์ได้แนบเนียนขึ้น โดยอุดมการณ์ที่แผ่มาอย่างแนบเนียนนี้ได้แก่ อุดมการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก – ผู้ใหญ่ อุดมการณ์เกี่ยวกับความเป็นเด็กดีและคนดี อุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทชาย – หญิงในสังคมไทย อุดมการณ์เกี่ยวกับการยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ เป็นต้น ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าหนังสือที่รัฐบาลผลิตขึ้นเพื่อแจกจ่ายให้เด็กนั้น ในแง่มุมหนึ่งอาจมีวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังความคิดบางประการให้แก่เด็กไทย เพื่อสร้างเด็กดีและพลเมืองดี ซึ่งเอื้อต่อการควบคุมดูแลในฐานะสมาชิกของประเทศต่อไป

การวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) อุมาวลัย ชีซ่าง (2555) มีลักษณะอย่างหนึ่งที่เหมือนกัน คือการศึกษาวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ควบคุมโดยรัฐบาล แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยเริ่มมีการครอบงำทางความคิดนับตั้งแต่คนในสังคมยังเป็นเด็กหรือเป็นวัยที่เริ่มอ่านออกเขียนได้ โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันนั้นคือ “สร้าง” เด็กให้เติบโตไปเป็นพลเมืองของสังคมตามทิศทางที่รัฐบาลเห็นว่าพึงประสงค์

สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) เชื่อว่าการโฆษณาสินค้าไม่ได้กระทำไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ในการการค้าขายสินค้าเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อการตอกย้ำอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสังคมด้วย โดยเฉพาะวาทกรรมการโฆษณาสินค้าสำหรับครอบครัวที่มักจะตอกย้ำอุดมการณ์ “ความเป็นแม่” ควบคู่ไปด้วย ในการศึกษาเรื่อง “การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว” โดยวิเคราะห์ทั้งกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมโฆษณาสินค้าสำหรับครอบครัวควบคู่กับการวิเคราะห์การเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในสังคมไทย สุคนธ์รัตน์ พบว่ากลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการ นอกจากจะมุ่งให้เกิดการซื้อขายแล้ว ยังแฝงด้วยอุดมการณ์ความเป็นแม่ในสังคมไทย ได้แก่ แม่คือผู้เหมาะสมกับหน้าที่ดูแลลูก ต้องเลี้ยงดูลูกอย่างดีที่สุด ต้องหมั่นหาความรู้ ต้องเก่งรอบด้าน และต้องสวยอ่อนเยาว์ อยู่เสมอ ซึ่งคุณสมบัติของความเป็นแม่ที่พึงประสงค์เหล่านี้ ผู้รับสารจะได้มาก็ต่อเมื่อจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าในโฆษณามาเป็นผู้ช่วยให้คุณสมบัตินี้เกิดขึ้น

วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (2553) สนใจหน้าที่ของโฆษณาที่นอกเหนือจากการเสนอสินค้าและบริการ นั่นคือหน้าที่ในการตอกย้ำและผลิตซ้ำความคิดความเชื่อบางประการให้แก่สังคม จึงศึกษาวาทกรรมโฆษณาโดยเฉพาะโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้ชาย ในเรื่อง “อุดมการณ์ความเป็นชายในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้ชายในนิตยสารผู้ชาย” เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้ชายว่ากลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ที่ใช้นั้นสื่ออุดมการณ์ใดบ้าง การศึกษาทำให้พบว่าการใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ในสื่อโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้ชาย อาทิ การเลือกคำศัพท์ อุปลักษณ์ มูลบท คำถามเชิงวาทศิลป์ การกล่าวยืนยันด้วยคำสัมภาษณ์

ผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น รวมไปถึงกลวิธีทางอวัจนภาษา ได้แก่ การเลือกภาพและการใช้สี ต่างร่วมกันประกอบสร้างความหมายให้กับ “ความเป็นชาย” ในอุดมคติว่าจะต้องมีรูปลักษณ์ดี มีบทบาทในที่สาธารณะ เป็นสุภาพบุรุษ และให้เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต โดยชุดความคิดเหล่านี้บางส่วนได้รับอิทธิพลจากความเป็นชายตามค่านิยมหรือบรรทัดฐานในสังคม เช่น เรื่องการมีบทบาทในที่สาธารณะสัมพันธ์กับเรื่องอำนาจการเป็นผู้นำของผู้ชาย เป็นต้น ในขณะที่บางส่วนมีปัจจัยเรื่องการบริโภคสินค้าเป็นตัวกำกับ กล่าวคือ การที่ผู้ชายจะมีคุณสมบัติความเป็นชายที่พึงประสงค์ดังที่เสนอได้นั้น จะต้องตอบสนองความต้องการด้วยการบริโภคสินค้าที่เสนอในโฆษณานั้นเอง

วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต (2554) ได้ชี้ให้เห็นว่าแม้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีโทษมหาศาลทั้งโทษต่อผู้ดื่มและโทษที่กระทบกับบุคคลอื่น แต่เนื่องจากแต่ละปีรัฐบาลมีรายได้จากภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นงบประมาณจำนวนไม่น้อยสำหรับบริหารประเทศ จึงอาจเป็นเหตุผลที่รัฐบาลซึ่งมีอำนาจโดยตรงในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถกำจัดสินค้าชนิดนี้ให้หมดไปจากสังคมอย่างใดก็ตามรัฐบาลก็ไม่ได้ละเลยต่อการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากยังมีการควบคุมโดยบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาเครื่องดื่มจำพวกนี้ สำคัญคือในโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องไม่กล่าวถึงหรือเชิญชวนให้บริโภคสินค้าโดยตรง อีกทั้งยังสังเกตเห็นว่าโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักนำความเป็นชายและความเป็นไทยมาใช้ในการโฆษณา ด้วยเหตุเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง “วาทกรรมโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อภาษาไทยระหว่าง พ.ศ.2551-2553” เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้หลีกเลี่ยงการกล่าวถึงสินค้าและสรรพคุณโดยตรง และศึกษากลวิธีการสร้างคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ให้แก่สินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์

วิภาดาพบว่าโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ให้แก่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้อุดมการณ์ความเป็นชาย เช่น การเป็นสุภาพบุรุษ การมีเพื่อน เป็นต้น นำไปสู่การครอบงำผู้บริโภคให้เชื่อว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยให้เป็นชายในอุดมคติได้ นอกจากนี้ยังมีอุดมการณ์ความเป็นไทย ที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ให้แก่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน โดยการยกเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ หรือความงามของไทยแบบอื่น ๆ เพื่อครอบงำผู้บริโภคให้เห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สื่อถึงความความเป็นไทย ตลอดจนสร้างสำนึกให้คนไทยสนับสนุนสินค้าที่สื่อถึงความความเป็นไทยอย่างเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย

งานวิจัยของสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ และวิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต มีลักษณะร่วมกันคือเป็นการศึกษาวาทกรรมโฆษณา โดยตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่าการโฆษณาไม่ได้มีอิทธิพลต่อการทำให้ผู้บริโภคเกิดการจับจ่ายซื้อสินค้ามาบริโภคเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีอิทธิพลใน

การครอบงำความคิดความเชื่อของคนในสังคม และตอกย้ำอุดมการณ์บางอย่างในสังคมให้คงอยู่ในสังคมต่อไป วุฒินันท์ได้แสดงให้เห็นความเป็นชายตามบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกตอกย้ำโดยวาทกรรมโฆษณา สุคนธรัตน์ก็แสดงถึงการตอกย้ำคุณลักษณะของความเป็นแม่ที่สังคมคาดหวังมาอย่างช้านานเช่นกัน ส่วนงานวิจัยของวิภาดา รัตนดิถก ฅ ภูเก็ต ก็ทำให้ได้เห็นวาทกรรมโฆษณาอีกลักษณะหนึ่งที่มีการสร้างคุณค่าให้กับสิ่งที่มีโทษมหาศาลไปพร้อม ๆ กับตอกย้ำอุดมการณ์ความเป็นชายและความเป็นไทยให้คงอยู่ในสังคมต่อไป

การพยากรณ์ดวงชะตาเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน คนไทยผูกพันกับการให้ “หมอดู” เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตทุกชนชั้น ซึ่ง **ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556)** เล็งเห็นถึงอิทธิพลของคำพยากรณ์ที่มีต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมไทยและตอกย้ำอุดมการณ์บางอย่างให้คงอยู่ในสังคมไทย จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง “*ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ อุดมการณ์ในวาทกรรมพยากรณ์ดวงชะตา การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์*” เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและอุดมการณ์ที่สื่อผ่านวาทกรรมพยากรณ์ ตลอดจนวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมพยากรณ์ดวงชะตาในสังคมไทยด้วย

ชนกพรพบกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย อาทิ การเลือกใช้คำศัพท์ มูลบท คำแสดงทัศนภาวะ โครงสร้างประโยคกรรม ในการเสนออุดมการณ์อันได้แก่ “อุดมการณ์ชะตานิยม” คือให้ยอมรับว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องชะตากรรม จนทำให้หลงลืมไปว่าแท้จริงแล้วบุคคลล้วนมีความสามารถในการควบคุมการกระทำของตนเองได้ นอกจากนี้วาทกรรมพยากรณ์ยังแฝงด้วย “อุดมการณ์ความสุข” ว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา พึงไขว่คว้า “อุดมการณ์สมาชิกที่พึงประสงค์” และ “อุดมการณ์ชนชั้น” ซึ่งอุดมการณ์ทั้งหมดมีรายละเอียดเรื่องปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อวาทกรรมนั้นแตกต่างกัน เช่น การเสนอหนทางที่ผู้รับพยากรณ์จะมีความสุขจากความร่ำรวยได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับเครื่องรางของขลังที่จะต้องเช่าบูชาจากแหล่งที่ผู้พยากรณ์แนะนำ นับเป็นประโยชน์ทางธุรกิจที่แฝงมากับวาทกรรมพยากรณ์ด้วย เป็นต้น ชนกพรได้ชี้ให้เห็นว่าแม้วาทกรรมพยากรณ์จะมีส่วนช่วยให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุข คลายความวิตก และสร้างความมั่นคงให้จิตใจได้ในส่วนหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันก็ครอบงำสังคมโดยทำให้เรื่องความไม่เท่าเทียมยังคงอยู่ ตลอดจนทำให้หนทางแห่งความสุขในชีวิตและเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตเป็นสิ่งที่ “ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง”

ประเด็นศึกษาอีกลักษณะหนึ่งของการวิจัยตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้แก่ การศึกษาประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศ เรื่องที่ยกตัวอย่างต่อไปนี้เริ่มต้นจากการสังเกตเห็นว่าข้อพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชาเรื่องเขาพระวิหารใน พ.ศ. 2551 ไม่ได้เป็นเพียงข้อพิพาทเรื่องเขตแดนเท่านั้น แต่หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และเรื่อง

ชาตินิยมด้วย โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีการแฝงอุดมการณ์บางอย่างไว้อย่างแนบเนียน **นิติพงศ์ พิเชศพันธ์ (2551)** ได้ใช้เป็นข้อสังเกตในการศึกษาเรื่อง “วาทกรรมเหตุการณ์พิพาทเขาพระวิหาร พ.ศ.2551 จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์” งานวิจัยนี้พบว่าหนังสือพิมพ์จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษา อาทิ อุปลักษณ์ นามนัย มูลบท คำแสดงทัศนภาวะ ถ้อยคำนัยผกผัน ในการเสนออุดมการณ์หลักเกี่ยวกับไทยและเขมร ได้แก่ เขมรมักสร้างปัญหาให้ไทย เขมรใช้เล่ห์เพทุบาย ไทยดำเนินตามกฎหมายไทยเพื่อยุติการเขมร และยังเสนออุดมการณ์รอง เช่น ไทยและเขมรควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย

การทบทวนวรรณกรรมหัวข้องานวิจัยที่ศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างงานวิจัยที่นิยมศึกษาด้วยเป้าประสงค์ที่ต่างกัน ได้แก่ อุดมการณ์ เพศสภาพ การสร้างคุณค่าเชิงสัญญา อย่างไรก็ตามงานวิจัยทุกฉบับที่ได้ยกตัวอย่างไปนั้นต่างก็แสดงให้เห็นถึง “อำนาจ” ของสื่อมวลชนที่สามารถครอบงำความคิดความเชื่อบางอย่างในสังคม และตอกย้ำอุดมการณ์บางอย่างให้คงอยู่ต่อไปได้เช่นเดียวกัน

2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทช

การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพันโทชที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยครั้งนี้มากที่สุดคือ การศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวบุคคลพันโทชในหนังสือพิมพ์ในงานวิจัยของ **วราพร ตราชู (2560)** ที่ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้พันโทชของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน” โดยวิเคราะห์การนำเสนอข่าวผู้พันโทชในหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วราพรพบว่าผู้พันโทชมักจะถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณมากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนระหว่างทัศนคติเชิงลบและเชิงบวกที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทพบว่าสัมพันธ์กันคือมักจะเสนอทัศนคติเชิงลบเป็นหลัก ส่วนปัจจัยในการเลือกนำเสนอข่าวบุคคลพันโทช เกี่ยวข้องกับความสนใจของสังคม กล่าวคือ ชาวที่มีความรุนแรง มีเงื่อนไข จะได้รับความสนใจจากสังคมมากกว่า ผู้ผลิตจึงมักเลือกข่าวเหล่านี้มาเสนอ นอกจากนี้อาจจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หรือปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ เป็นตัวกำหนดการเลือกนำเสนอข่าวผู้พันโทชด้วยก็ได้

การศึกษาของ วราพร ตราชู เก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นตัวแทนหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์มติชนให้เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ วิธีการเก็บข้อมูลไม่ได้ระบุว่าเก็บจากข่าวประเภทใด แต่จากผลการจำแนกหน่วยในการวิเคราะห์ ที่ประกอบด้วย “อาชญากรรมทั่วไป การทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา อาชญากรรมไม่มีผู้เสียหาย หรือ มากกว่า 1 ประเภท” จะเห็นว่าทั้งหมดล้วนเป็นข่าวอาชญากรรม จึงแตกต่างจากการศึกษาในครั้งนี้ ที่เก็บข้อมูลตัวบทที่มีเนื้อหาเชิงสนับสนุนบุคคลพันโทชเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า

การศึกษาภาพตัวแทนจากวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในเชิงบวก อาจจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสนอประเด็นบุคคลพันโทให้กว้างขวางมากขึ้น

การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพันโทในสังคมไทยเรื่องอื่น ๆ นิยมศึกษาในหลายสาขาวิชา ทั้งนิติศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ล้วนเกิดขึ้นเพื่อหาทางออกให้กับปัญหาสังคมให้ได้มากที่สุดตามความถนัดของสาขานั้น ๆ โดยศึกษาสภาพการณ์ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อบุคคลพันโทในหลาย ๆ ชั้น นับตั้งแต่การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนักโทษ ฆะต้องโทษ การศึกษาประเด็นนักโทษในช่วงเปลี่ยนผ่านจากนักโทษเป็นบุคคลพันโท และ การศึกษาปัญหาและการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพันโท ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะช่วงชีวิตหลังพันโทแล้วเท่านั้น ดังต่อไปนี้

ช่วงที่บุคคลพันโทต้องออกมาเผชิญกับโลกนอกเรือนจำ บุคคลพันโทก็ยังคงต้องประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นผลจากอคติที่สังคมมีต่อพวกเขา หลายหน่วยงานก็ไม่ละเลยที่จะแก้ไขปัญหาให้หมดไป ที่ผ่านมามีความพยายามศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางให้ปัญหาคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการศึกษาประเด็นการสงเคราะห์บุคคลพันโทหลังปล่อยตัวของ **มนตรา งามวาจา (2555)** เรื่อง “*แนวทางการพัฒนาการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อย*” โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อย มนตราพบว่ายังมีปัญหาในกระบวนการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อยอยู่มาก เช่น ปัญหาด้านงบประมาณ หลายภาคส่วนยังขาดงบประมาณในการดำเนินงาน จึงเสนอให้เพิ่มงบประมาณโดยให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ หรือปัญหาการจำกัดสิทธิการเข้าทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นกลุ่มหลักที่มุ่งช่วยเหลือบุคคลพันโท แต่กลับจำกัดสิทธิการเข้าทำงานราชการของบุคคลพันโท มนตราจึงได้เสนอให้มีการแก้กฎหมายส่วนนี้เพื่อให้บุคคลพันโทมีโอกาสในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

งานวิจัยประเด็นต่อมาเกี่ยวข้องกับ การยอมรับบุคคลพันโท เช่น **สิทธิภา โลจายะ (2554)** เป็นตัวอย่างของการศึกษาทัศนคติของสังคมที่มีต่อบุคคลพันโท ในเรื่อง “*การยอมรับเข้าทำงานของผู้บริหารต่อผู้พันโทหญิงที่ได้รับการฟื้นฟู: ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ*” พบว่าปัจจุบันทัศนคติของผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีต่อบุคคลพันโทหญิงมีทิศทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในกลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะรับผู้พันโทหญิงเข้าทำงานอย่างเต็มใจ โดยมองว่าผ่านการฟื้นฟูมาแล้วก็ย่อมไม่แตกต่างจากคนทั่วไป

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาของ สิทธิภา โลจายะ เป็นการศึกษาในวงจำกัดเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพที่รองรับบุคคลพันโทในงานวิจัยนี้จึงเป็นเพียงอาชีพ “ผู้ใช้แรงงาน” เท่านั้น จึงอาจยังไม่เพียงพอที่จะสรุปถึงทัศนคติของสังคมทั้งหมดที่มีต่อบุคคลพันโทได้ และเมื่อ

พิจารณาเทียบเคียงกับข้อสังเกตของ มนตรา งามวาจา (2555 : 2) ที่ว่า “อาชีพที่รองรับบุคคลพ้นโทษนั้นจำกัดอยู่เพียงอาชีพอิสระหรืออาชีพที่ต้องใช้แรงงานเท่านั้น” ยิ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีการกีดกันบุคคลพ้นโทษไม่ให้มีอิสระในการประกอบอาชีพได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ อยู่

ส่วนการศึกษาของ **ทิวาพร เดชมณี (2560)** เรื่อง “การกลับใจของผู้พ้นโทษผ่านทางการใช้ชีวิตในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์: ศึกษากรณีบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพรของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน” เป็นการศึกษาด้าน การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของบุคคลพ้นโทษ ทิวาพรพบว่า การดำเนินงานของบ้านพระพรจะมีการดูแลผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบ สร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ดูแลปัจจัยพื้นฐาน และที่สำคัญคือการพัฒนาจิตใจด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับพระคัมภีร์ เป็นผลให้ผู้พ้นโทษที่เป็นสมาชิกมีพฤติกรรมและสภาวะทางอารมณ์เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น มีมุมมองต่อตนเองและผู้อื่นดีขึ้น ทำให้พวกเขาสามารถจะกลับสู่สังคมภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานที่ศึกษาด้วยแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ มีเป้าประสงค์ในการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งศึกษาอุดมการณ์ การบริโภคเชิงสัญลักษณ์ หรือการศึกษาภาพตัวแทนและอัตลักษณ์ที่เป็นอภิวัตถุประสงค์หนึ่งของการศึกษาตามแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ก็ยังมีประเด็นปลีกย่อยที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้วยแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ล้วนมีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ การมองเห็น “ประเด็นปัญหาที่มีในสังคม” โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเรื่องความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงวาทกรรมกระแสหลักของสังคม แม้บางฉบับจะเลือกศึกษาจากวาทกรรมกระแสรองก็ยังแสดงให้เห็นอำนาจที่ด้อยกว่าในการสร้างวาทกรรมนั้นด้วย อีกประการหนึ่งที่งานวิจัยตามแนวทางนี้แสดงให้เห็นนั้นคือ การใช้ “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างความหมายให้แก่สรรพสิ่ง เป็นผลให้สามารถสะท้อนอำนาจที่ไม่เท่าเทียมได้เช่นเดียวกัน ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษที่ศึกษาสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษในชั้นต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันสถานการณ์เกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษมีแนวโน้มที่ดีขึ้น นักวิชาการหลากหลายสาขาให้ความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลพ้นโทษและสังคมตามความถนัดของสาขานั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่พบการใช้ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษมาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิจัยทางภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา “ภาพตัวแทน” ด้วยแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาลักษณะนี้อย่างเป็นระบบและตีแผ่ให้เห็นอำนาจของภาษาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความหมายในการรับรู้เกี่ยวกับ “บุคคลพ้นโทษ” ของคนในสังคมต่อไป

บทที่ 3

การวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาคในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาคของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท ในสื่อสาธารณะตามแนวคิดของ ฟาน ไคค์ (van Dijk, 1977) ที่เสนอว่าการศึกษาวาทกรรม ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาค (semantic macro-structure) เพื่อให้เห็น ความหมายโดยรวมของวาทกรรมในเบื้องต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อค้นพบในบทนี้อาจมีประโยชน์ ต่อการสนับสนุนการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้วยกลวิธีทางภาษาได้ไม่มากนัก

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพันโท โดยตั้งต้นจากหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์หน่วยงานราชการ เมื่อเก็บข้อมูลจากสองแหล่งดังกล่าวพบว่ามีข้อมูลบางส่วนที่เชื่อมโยงต่อไปได้ ได้แก่ รายการโทรทัศน์และวารสารราชทัณฑ์ ทำให้ข้อมูลที่ได้ ประกอบด้วยปริจเฉทหลายประเภท โดยมีประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ข่าว บทความ และรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยจึงจะเริ่มจากการอธิบายประเภทและโครงสร้างของสื่อที่นำเสนอเป็นลำดับแรก เพื่อให้เห็น ลักษณะ โครงสร้าง และส่วนที่สำคัญต่อการตีความการประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคลพันโท ดังต่อไปนี้

3.1 โครงสร้างปริจเฉทที่ใช้นำเสนอเรื่องบุคคลพันโท

ในขั้นต้นผู้วิจัยได้เริ่มวิเคราะห์ปริจเฉทที่ใช้ในการนำเสนอประเด็นการช่วยเหลือบุคคล พันโท พบปริจเฉทหลายประเภท ได้แก่ ข่าว บทความ งานเขียนอื่น ๆ และรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัย จะอธิบายลักษณะของปริจเฉทแต่ละประเภทและจำแนกโครงสร้างของปริจเฉทแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้

3.1.1 ข่าว

ข่าว คือ การรายงานข้อเท็จจริง ข้อมูลรายละเอียดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ปรากฏ สู่สาธารณชน โดยเรื่องที่รายงานต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจของประชาชนหรือของผู้รายงาน อาจเป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นแล้วในอดีต กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระยะสั้น เพียงวันเดียว หรือระยะยาวนานเป็นเดือนเป็นปี (ปยุตต์ รัตนะ พิงคานนท์, 2548: 6)

โดยทั่วไปข่าวมักมีโครงสร้างข่าว (Structure of News) ค่อนข้างตายตัว ได้แก่ หัวข่าว ความนำ ส่วนเชื่อม และเนื้อเรื่อง ซึ่งแต่ละส่วนมีบทบาทแตกต่างกันไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

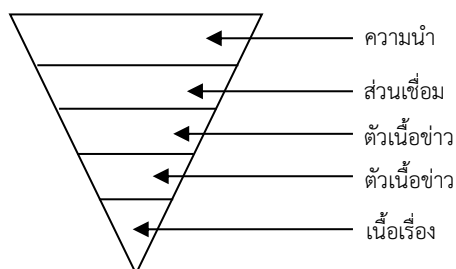
หัวข้อ (Headline) เป็นชื่อเรื่องลักษณะหนึ่ง แต่จะแตกต่างจากชื่อเรื่องของงานเขียนทั่วไป คือ ต้องสามารถสื่อความหมาย บอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด อ่านแล้วต้องเข้าใจทันทีว่าเกิดอะไรขึ้น มักใช้รูปประโยคบอกเล่ามากกว่าการเล่นคำหรือตั้งปริศนาให้ผู้อ่านต้องตีความเองอย่างชื่อเรื่องของงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ โดยพาดหัวข่าวจะต้องคำนึงถึงหลักข้อหนึ่งคือเป็นการสรุปใจความสำคัญที่สุดและเด่นที่สุดของข่าว (นรินทร์ นำเจริญ, 2549: 195 - 201)

ความนำข่าว (Lead) คือย่อหน้าแรกที่อยู่ถัดจากพาดหัวข่าว เป็นการนำประเด็นสำคัญที่สุดของเหตุการณ์มาเขียน มักเป็นเรื่องเดียวกับพาดหัวข่าว และมักเป็นประเด็นที่สำคัญ โดยอาจขยายความจากพาดหัวข่าวเพิ่มเติมได้ เมื่อผู้อ่านอ่านความนำแล้วจะต้องทราบโครงสร้างรายละเอียดของข่าวทั้งหมด (นรินทร์ นำเจริญ, 2549: 209 - 210)

ส่วนเชื่อม (Neck) เป็นส่วนต่อระหว่างความนำกับเนื้อข่าว มีลักษณะอักษร การพิมพ์ย่อหน้ากลมกลืนกับเนื้อข่าวมาก ไม่แยกขาดจากกันอย่างชัดเจน ส่วนเชื่อมจะปรากฏเฉพาะข่าวที่มีความซับซ้อนหรือเป็นข่าวต่อเนื่องจากเหตุการณ์ก่อนหน้า ข่าวที่จบในตัวเองจะไม่มีส่วนเชื่อม (นรินทร์ นำเจริญ, 2549: 229 - 230) เมื่อพิจารณาข่าวที่กล่าวถึงบุคคลพันโทพบว่าเป็นส่วนใหญ่ ไม่ปรากฏส่วนเชื่อม

เนื้อเรื่อง (Body/Detail) เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดของข้อเท็จจริงทั้งหมดที่รวบรวมมาได้ การเขียนเนื้อเรื่องมีหลักสำคัญคือจะต้องประกอบด้วย 1 ประเด็นสำคัญต่อ 1 ย่อหน้า โดยนำประเด็นสำคัญที่สุดมาเขียนก่อน จากนั้นเรียงลำดับประเด็นต่อไปตามความสำคัญที่ลดหลั่นลงไปจนกว่าจะหมดประเด็น (นรินทร์ นำเจริญ, 2549: 235) การเรียบเรียงเนื้อเรื่องตามลำดับความสำคัญลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับการเขียนข่าวด้วยรูปแบบพีระมิดหัวกลับ (inverted pyramid) ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการเขียนข่าวแบบพีระมิดหัวกลับ

รูปแบบพีระมิดหัวกลับเป็นรูปแบบพื้นฐานของการเขียนข่าวที่นิยมใช้กันมาก เพราะตอบสนองต่อผู้อ่านที่ต้องการทราบเหตุการณ์อย่างกระชับที่สุดในย่อหน้าแรก โดยไม่จำเป็นต้องอ่านจนจบ (บุญรัตน์ พิงคานนท์, 2548: 119 - 123)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างข่าว

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 16 เมษายน 2558	
พาดหัวข่าว	ยธ.วางมาตรการปล่อยนักโทษ
ความนำ	เมื่อวันที่ 15 เม.ย. พล.อ.ไพบูลย์ คุ้มฉายา รมว.ยุติธรรม (ยธ.) เปิดเผยว่า มีการประชุมร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (มท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และกระทรวงแรงงาน เพื่อหามาตรการและแนวทางการรองรับการปล่อยผู้ต้องโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ 38,000 คน ให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพไม่ให้เกิดซ้ำอีก
ส่วนเชื่อม	-
เนื้อข่าว	<p>พล.อ.ไพบูลย์กล่าวต่อว่า มาตรการรองรับระบบการปล่อยตัวมี 2 ระยะ ทั้งระยะสั้นและยาว แต่ขณะนี้ต้องทำในระยะสั้นไปก่อน เนื่องจากกำลังรอการปรับแก้กฎหมายราชทัณฑ์ฉบับใหม่ ที่ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีไปแล้ว ทั้งนี้ได้ส่งรายชื่อทั้งหมดไปยังมท. พม. และกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ช่วยเหลือและติดตามการดำเนินชีวิตให้ประกอบอาชีพ มีรายได้ เพื่อไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ ซึ่งการติดตามชีวิตความเป็นอยู่ไม่ได้หมายถึงไปควบคุมชีวิต แต่ภาครัฐจะเข้าไปช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงานทำ โดยระบบชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องเข้าไปดูแลเหมือนลูกหลาน</p> <p>รมว.ยธ.กล่าวอีกว่า ส่วนมาตรการระยะยาวต้องหารือร่วมกันเพื่อตกลงว่าจะยกเว้นเป็นกฎกระทรวงหรือรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน หรือต้องเขียนเพิ่มในกฎหมายราชทัณฑ์เลยหรือไม่ เพื่อจะให้หน่วยงานทั้ง 3 หน่วยงานเข้ารองรับในระบบลักษณะการปล่อยตัวผู้ต้องขัง เช่นนี้ อย่างน้อยเพื่อเป็นการยืนยันว่า ในอนาคตภาครัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือ กลุ่มคนเหล่านี้อย่างจริงจัง ถาวร และเป็นรูปธรรมยั่งยืน</p> <p>เมื่อถามว่ารัฐจะให้ความมั่นใจกับผู้ประกอบการหรือบริษัทเอกชนที่จะรับคนกลุ่มนี้ เข้าทำงานได้อย่างไร พล.อ.ไพบูลย์กล่าวว่าตนเข้าใจและเห็นใจผู้ประกอบการในเรื่องมุมมองและทัศนคติต่อคนกลุ่มนี้ แต่อยากให้ลองเปลี่ยนมุมมองและให้โอกาส ทั้งนี้หน่วยงานจะมีการคัดกรองและออกใบประเมินว่าบุคคลดังกล่าวผ่านระบบประเมินอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นอกจากนี้มีแนวคิดที่รัฐอาจสนับสนุน 30 เปอร์เซ็นต์ของเงินเดือนให้กลุ่มคนเหล่านี้ด้วย</p>

ข้อมูลที่พบในการศึกษาครั้งนี้ ไม่ได้มีเพียงข่าวที่มีโครงสร้างพื้นฐานข้างต้นเท่านั้น แต่ยังพบข่าวที่มีโครงสร้างเพียง 2 ส่วน คือ พาดหัวข่าวและเนื้อข่าว ซึ่งบุญรัตน์ พิงคานนท์ (2548:

117 – 118) เรียกข่าวลักษณะนี้ว่าข่าวจำแนก (classifier) ส่วนใหญ่เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระและรายละเอียดไม่มาก และไม่ใช้เรื่องเด่นหรือสำคัญพอที่จะลงตีพิมพ์ในหน้าหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ตัวอย่างข่าวจำแนก

ข่าวจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 8 พ.ย. 56	
พาดหัวข่าว	จัดโครงการคืนคนดีสู่สังคม
<u>เนื้อข่าว</u>	เมื่อวันที่ 7 พ.ย.56 นายวิทยา สุริยะวงศ์ ผอ.สำนักกิจการยุติธรรม เปิดเผยว่า ในระหว่างวันที่ 4-8 พ.ย.นี้ สำนักกิจการยุติธรรมร่วมกับนายชาติรี จันทรพิพิธผอ.สำนักนโยบายและประสานแผนในกระบวนการยุติธรรม ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภูมิภาค เปิดโครงการฝึกอบรมเสริมสร้างพลังการทำงานของเครือข่ายคืนคนดีสู่สังคมตามหลักนิติธรรม ณ ชายดารีสอร์ท จ.ระยอง แก่ผู้พ้นโทษจากเรือนจำต่าง ๆ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของพลังกาย พลังใจ ให้ผู้พ้นโทษสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคมไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก และเพื่อกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษอันนำไปสู่การสร้างการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมปกติได้มากขึ้น

นอกจากนี้ ในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลยังพบข่าวที่มีโครงสร้างข่าวแตกต่างจากโครงสร้างข้างต้น จำนวน 1 ข่าว ที่รวบรวมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงถวายความอาลัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 หลังเสด็จสวรรคต โครงสร้างที่พบประกอบด้วย พาดหัวใหญ่ ตามด้วยพาดหัวรองสลับกับเนื้อข่าวแต่ละเหตุการณ์จนครบทุกเหตุการณ์ ดังนี้

ตารางที่ 4 ตัวอย่างข่าวขนาดยาว

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559	
พาดหัวใหญ่	แห่งศสรวร่าลีกลังการ แต่งชบวนข้างศึกทำท่าถววยบังคมอาลัย'ในหลวง' ความยสาวน่า
<u>พาดหัวรอง</u> <u>และเนื้อข่าว</u> <u>ของข่าวก่อนหน้า</u>	... จุดเทียนส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ที่ว่าการอำเภอสบเมย จ.แม่ฮ่องสอน นายผะอบ บินสะอาด นายอำเภอสบเมย พร้อมด้วยข้าราชการและประชาชนกว่า 1,000 คน ร่วมพิธีแสดงความอาลัยแด่ในหลวง ร.9 ต่อหน้าพระบรมสาทิสลักษณ์ จากนั้นจุดเทียนเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ รวมถึงยืนสงบนิ่งตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงพระวิญญาณพระองค์ท่านเสด็จสู่สวรรคาลัย พร้อมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี และฉายวีดิทัศน์ชุดตามรอยเท้าพ่อเพื่อแสดงความจงรักภักดี ส่วนที่ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ นายปวิณ ชำนิประศาสน์ ผวจ.เชียงใหม่ พร้อมด้วย

	ข้าราชการ ประชาชน และชาวเขาเผ่าม้ง ประมาณ 3,000 คน ร่วมพิธีแสดงอาลัยแด่ในหลวงภูมิพล เนื่องจากสำนักในพระมหากรุณาธิคุณทรงช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือ และชาวม้งให้หากินเลี้ยงชีพอย่างสุจริต
<u>พาดหัวรอง</u> <u>และเนื้อข่าว</u>	อดีตนักโทษสร้างควมดี ที่ร้านตัดเจริญบาร์เบอร์ เลขที่ 9 หมู่ 5 ต.ศิริราษฎร์ อ.พพบพระ จ.ตาก เปิดให้บริการตัดผมฟรี มีประชาชนจำนวนมากมารอตัดผม สอบถามนายเปาเจียว พงษ์เจริญ อายุ 50 ปี ชาวเขาเผ่าม้ง เจ้าของร้าน เปิดเผยว่า สำนักในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวง ร.9 ตนเคยต้องโทษประหารชีวิตคดียาเสพติด แต่ได้รับอภัยโทษ 7 ครั้ง และมีการลดหย่อนโทษติดคุกเพียง 17 ปี กระทั่งได้อิสรภาพมาเปิดร้านตัดผม และต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ตัดผมให้ประชาชนฟรี 1 เดือน ส่วนนางวรินธรรณ์ อินมั่งหิรัญโชติ อายุ 52 ปี เจ้าของร้านวรินธรรณ์ นวดแผนไทย ต.ลานหอย อ.บ้านด่านลานหอย จ.สุโขทัย พร้อมหมอนวดประจำร้าน 4 คน เปิดบริการนวดฟรีให้ประชาชน บริเวณข้างร้านเกษตรโลหะกิจ เลขที่ 49/1 หมู่ 1 ริมนนจรตวิถีกอง นางวรินธรรณ์ เปิดเผยว่า สำนักในพระมหากรุณาธิคุณในหลวงภูมิพล ทรงเป็นแบบอย่างให้คนไทยมีความวิริยอุตสาหะ รวมถึงสอนให้อยู่อย่างพอเพียง ร่วมทำความดีนวดฟรี 1 วัน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
<u>พาดหัวรอง</u> <u>และเนื้อข่าว</u> <u>ของข่าวถัดไป</u>	ช่วยเด็กหญิงยอดกตัญญู นายธรรมนุญ แจ่มใส นายอำเภอท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเดินทางไปบ้านเลขที่ 16 หมู่ 23 ต.คลองตะเกรา เพื่อมอบทุนการศึกษาให้กับ ด.ญ.ณัฐฐานารี หรือน้องเมย์ชาลัมคร อายุ 10 ขวบ นักเรียนชั้น ป.4 โรงเรียนบ้านห้วยตะปอก เด็กหญิงยอดกตัญญูคอยดูแล นายบอน ชาลัมคร วัย 87 ปี ป่วยเป็นอัมพาตและนางทองสุข อุตสาวัน อายุ 84 ปี ตาและยาย นายธรรมนุญเปิดเผยว่า น้องเมย์เป็นเด็กกำพร้าอาศัยอยู่กับตายายในบ้านมีสภาพทุพพัง ครอบครัวมีฐานะยากจน ต้องออกไปกรีดยางมีรายได้วันละ 30 บาท เพื่อนำมาดูแลตากับยาย หลังจากตนทราบเรื่องเร่งเข้าช่วยเหลือในเบื้องต้น โดยมอบทุนการศึกษารวมถึงสิ่งของอุปโภคและบริโภค เตรียมซ่อมแซม บ้านให้มีสภาพดีต่อไป เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
	...

เมื่อพิจารณาเฉพาะโครงสร้างของข่าวที่กล่าวถึงบุคคลพันโทฯ จะเห็นว่ามิโครงสร้างคล้ายข่าวจำแนก ที่ประกอบด้วยพาดหัว (พาดหัวรอง) และเนื้อข่าว อีกทั้งยังปรากฏในหน้าในของหนังสือพิมพ์ด้วย

จากการเก็บข้อมูลวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ พบข้อมูลประเภท ข่าว โดยพบทั้งข่าวที่เสนอในหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์รัฐบาล รูปแบบการเขียนข่าวที่พบมี 3 กลุ่ม กลุ่มแรกมีส่วนประกอบ

ได้แก่ พาดหัว ความนำ ส่วนเชื่อม และเนื้อข่าว โดยส่วนใหญ่จะไม่ปรากฏส่วนเชื่อม รูปแบบนี้เป็นรูปแบบพื้นฐานของข่าวทั่วไปและพบมากที่สุด ส่วนประกอบสำคัญที่สุดของรูปแบบนี้คือ พาดหัวข่าวและความนำ ข้อมูลที่เสนอในสองส่วนนี้จึงนับว่าเป็นข้อมูลที่ผู้เขียนให้ความสำคัญมากที่สุด รูปแบบข่าวกลุ่มที่ 2 คือรูปแบบข่าวจำแนก คือ ปรากฏเฉพาะพาดหัวข่าวและเนื้อข่าว การเสนอข่าวรูปแบบนี้มักเป็นประเด็นที่ไม่สำคัญและเนื้อหาสาระไม่ละเอียด ไม่นิยมเสนอในหน้าหนึ่ง ส่วนการเสนอข่าวรูปแบบสุดท้าย เป็นรูปแบบพิเศษที่พบในปี พ.ศ.2559 เพียงข่าวเดียวเท่านั้น เป็นข่าวที่รวบรวมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงถวายความอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 หลังเสด็จสวรรคต รูปแบบการเสนอข่าวนี้นี้ประกอบด้วยพาดหัวใหญ่ ที่ผู้เขียนเลือกจากเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในมุมมองผู้เขียน ส่วนเหตุการณ์ที่นำมาเสนออื่น ๆ จะประกอบด้วยพาดหัวรองและเนื้อข่าวข่าวละ 1 ย่อหน้า เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงของข่าวที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชกับข่าวอื่น ๆ ไม่ได้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันโดยตรง เพียงแต่เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการถวายความอาลัยเหมือนกัน จึงอาจสรุปได้ว่าโครงสร้างข่าวที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชแบบที่ 3 นี้มีส่วนประกอบที่คล้ายกับข่าวจำแนกในรูปแบบที่ 2

เมื่อส่วนที่สำคัญที่สุดของข่าวคือส่วนพาดหัวข่าวและส่วนความนำ ข้อความที่ปรากฏในส่วนนี้เกิดจากการเลือกของผู้เขียนข่าว ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เขียนข่าวให้ความสำคัญกับประเด็นใดมากที่สุด และอาจจะเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างการรับรู้ของผู้รับสารมากที่สุดด้วย ส่วนพาดหัวข่าวและส่วนความนำจึงเอื้อประโยชน์ในการตีความภาพตัวแทนได้เป็นอย่างดี

3.1.2 บทความ

บทความ คือ ความเรียงหรือเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่ผู้เขียนมุ่งให้ความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์ แนวคิด ทศนะและความคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันเป็นประเด็นที่คนทั่วไปให้ความสนใจหรือเป็นประเด็นที่ผู้เขียนมุ่งเสนอเพื่อให้สังคมหันมาสนใจ บทความมีลักษณะเด่น ได้แก่ เป็นงานเขียนที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริง แต่ผู้เขียนจะแฝงเจตนาแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือเรื่องราวที่นำเสนอ รวมทั้งอาจต้องการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างด้วยก็ได้ (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2557: 75 - 76)

บทความไม่สามารถจำแนกประเภทได้อย่างแน่ชัด เพราะวิทยากรก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้เขียนบทความพยายามคิดรูปแบบในการเขียนใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2545: 92 - 93) อย่างไรก็ตาม บทความมีหลักสากลในการเขียน โดยรูปแบบการเขียนบทความทุกชนิดจะมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

คำนำ คือ การเปิดเรื่องเพื่อเร้าให้ผู้อ่านหันมาสนใจและติดตามอ่านบทความนั้น ๆ เป็นส่วนสำคัญมากในการเขียนบทความ

เนื้อเรื่อง คือ ส่วนเนื้อหา เกิดจากการตั้งประเด็น คั้นคว้า รวบรวมแล้วเรียบเรียงให้น่าสนใจ

สรุป คือ ส่วนลงท้ายของข้อเขียนที่โน้มน้าว ชักชวน ชี้ให้เห็นคุณ โทษ แนวทางแก้ไขหรือให้ผู้อ่านขบคิด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน (ถวัลย์ มาศจรัส, 2545: 100 – 105)

นอกจากส่วนประกอบทั้งสามส่วนข้างต้น บทความที่พบในข้อมูลยังปรากฏส่วน “ชื่อเรื่อง” ที่ส่วนใหญ่จะบ่งบอกสาระสำคัญในภาพรวมของบทความแต่ละชิ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบทความที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างบทความ

บทความจากคอลัมน์ สายตรวจระวังภัย หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ฉบับวันที่ 08 พฤษภาคม พ.ศ. 2556	
ชื่อเรื่อง	ทำไม? อดีตคนคุกยังกอดดี!
ความนำ	หลายครั้งที่สังคมไทยตั้งคำถามว่า ทำไม ? ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ออกจากเรือนจำยังกลับมาทำผิดซ้ำซาก เป็นเพราะ “สังคม” ไม่ยอมให้ออกาส หรือคุณไม่สามารถขัดเกลาบ่มเพาะความเป็นคนดีให้ได้ หรือเป็นเพราะอดีตผู้ต้องขังไม่ลดละเลิกพฤติกรรมของตัวเอง
เนื้อเรื่อง	<p>คำถามเหล่านี้ พ.ต.อ.สุชาติ วงศ์อนันต์ชัย อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ชี้แจงกับทีมข่าวอาชญากรรมใน “รายการสายตรวจระวังภัย” ว่าการกระทำผิดซ้ำ ไม่ได้เกิดจากการฝึกอาชีพ แต่มีปัจจัยอื่นๆ กว่า 70%ของผู้ต้องหาภายในเรือนจำมาจากคดีอาชญากรรมติดมือเป็นปัจจัยของการก่อเหตุต่าง ๆ ตามมาในสังคม ขณะที่ปัญหาอาชญากรรมเองก็เริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในสังคม วัดได้จากจำนวนของผู้ต้องหาที่ถูกดำเนินคดีด้วยข้อหาอาชญากรรม</p> <p>“เมื่อ 20 ปีที่แล้ว มีเพียงแค่ 40% แต่ปัจจุบันสูงกว่า 70% ขณะที่ทางเรือนจำอยู่ระหว่างการทำโครงการวิจัยชื่อ “วัดความเป็นอาชญากรในตัวเอง” ถ้าผู้ต้องหาจะได้รับการพักโทษลดวันต้องโทษหรือพ้นโทษ ออกไป จะต้องเข้าร่วมโครงการทดสอบ</p> <p>ถ้ายังมีความเป็นอาชญากรในตัวเองสูง จะนำมาพิจารณาในการลดโทษว่าสมควรหรือไม่</p> <p>อธิบดีกรมราชทัณฑ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า ภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษออกจากเรือนจำแล้ว จะส่งข้อมูลไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่ามีผู้ต้องหาที่พ้นโทษเข้าไปอยู่ในเขตพื้นที่การดูแลของสถานีตำรวจใดบ้าง เพื่อให้ช่วยดูแลอีกทางหนึ่ง โครงการนี้คาดหวังว่า เรือนจำจะมีกระบวนการที่ผู้ต้องขังเองจะได้รับประโยชน์ ทั้งช่วงเวลาที่อยู่ในเรือนจำ และพ้นโทษออกไปแล้ว มีปัจจัยหลายอย่างที่หน่วยงานต้องเข้ามาช่วยกัน ส่วนแนวทางการป้องกัน</p> <p>พ.ต.อ.สุชาติ ระบุว่า ระหว่างที่ผู้ต้องขังยังอยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์จะพยายาม</p>

	<p>ปรับพฤติกรรม โดยการใช้ธรรมะบำบัด หรือการสร้างโอกาสให้รวมถึงการดูแลหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว อาจให้ทุนเพื่อที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ</p> <p>ด้าน นางกรกช นาควิเชตรผู้ช่วยการสำนักพัฒนาการควบคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า กรมที่ทำหน้าที่ต่อผู้กระทำผิดมีอยู่ 3 กรม กรมราชทัณฑ์ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำผิดที่บรรลุนิติภาวะ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กควบคุมผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ส่วนผู้กระทำผิดทุกช่วงอายุที่พ้นโทษและกลับเข้าอยู่ในชุมชนภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด จะเป็นหน้าที่ของกรมคุมประพฤติ สำหรับผู้กระทำผิดมีโอกาสนจะกลับมาก่อการกระทำผิดซ้ำ สาเหตุเป็นเพราะบุคคลกลุ่มนี้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม รวมทั้งไม่มีรายได้เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีพ ทำให้พวกเขาหาทางเลือกที่จะกลับมาทำความผิดซ้ำ</p> <p>“อยากฝากไปถึงสังคมด้วยว่า ผู้กระทำผิดนั้นก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ ถ้าสังคมไม่ยอมรับ และไม่เปิดที่ยืนให้ผู้กระทำผิด เขาจะไม่มีที่ยืนในสังคมเลย อย่าไปตราหน้าเขา เพราะเขาได้รับโทษจากการกระทำผิดแล้ว คือการอยู่ในเรือนจำ ถ้าให้โอกาสให้งานแก่เขา เขาก็จะไม่กลับไปทำความผิดอีก การลงโทษให้หลายจำคุกไม่ใช่คำตอบที่จะทำให้คนเป็นคนดีได้” นางกรกชกล่าวทิ้งท้าย</p>
สรุป	<p>สื่อก็ยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง นับประสาอะไรกับปุถุชนคนธรรมดาจะมีหลงผิดบ้าง กลุ่มนักโทษที่ได้รับการลดโทษหรือพ้นโทษไปแล้ว เขาเหล่านั้นยังมีโอกาสที่จะก้าวออกมาดำเนินชีวิตแบบปกติสุขได้หากสังคมให้การต้อนรับและให้โอกาสในการทำงาน เพราะอย่างน้อยก็ทำให้เขามีกำลังใจในการทำงานและพร้อมที่จะเริ่มต้นใหม่ จึงทำให้ไม่เกิดปัจจัยในการก่อเหตุซ้ำหลังการพ้นโทษอีกต่อไป</p>

หากพิจารณารายละเอียดของแต่ละส่วนของบทความ จะเห็นว่าส่วนสำคัญมากที่สุดของบทความ คือ ส่วนสรุป เพราะเป็นการต่อยอดวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการโน้มน้าว ชักชวนชี้ให้เห็นคุณ โทษ แนะนำแนวทางหรือต้องการให้ผู้อ่านขบคิด ส่วนสรุปอาจมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้อ่าน ดังตัวอย่างข้อความ “เขาเหล่านั้นยังมีโอกาสที่จะก้าวออกมาดำเนินชีวิตแบบปกติสุขได้หากสังคมให้การต้อนรับและให้โอกาสในการทำงาน” ที่ผู้เขียนมุ่งหวังให้ผู้อ่าน “ให้โอกาส” ในการประกอบอาชีพเพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม ข้อความที่ปรากฏในส่วนสรุปของตัวบทประเภทบทความแต่ละชิ้นจึงอาจจะช่วยให้การวิเคราะห์และตีความภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษได้ชัดเจนขึ้น

ในการเก็บข้อมูลประเภทข้อเขียนทั้งจากหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ และวารสารราชทัณฑ์ ผู้วิจัยพบว่า มีข้อเขียนจำนวนมากที่ใช้โครงสร้างเนื้อความตามตัวอย่างข้างต้น คือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง สรุป และเขียนโดยใช้ข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐาน แต่แทรกข้อคิดเห็น ข้อแนะนำไว้ด้วย

ทำให้แตกต่างจากการเขียนข่าว เมื่อพิจารณาข้อเขียนจากทุกแหล่งข้อมูล พบว่าข้อเขียนที่ใช้โครงสร้างลักษณะนี้สามารถปรากฏได้ในหลายหน้าของสื่อสิ่งพิมพ์ บางข้อฉบับนำมาเขียนในตำแหน่งของบทบรรณาธิการในหน้าแรก บางข้อฉบับเขียนในคอลัมน์ประจำโดยตั้งชื่อเฉพาะให้สำหรับคอลัมน์นั้น ๆ เช่น คอลัมน์สายตรวจระวังภัย ของหนังสือพิมพ์คม-ชัด-ลึก บางข้อฉบับก็ปรากฏข้อเขียนชนิดบทความในหน้าในโดยไม่ระบุว่าเป็นคอลัมน์ประจำ ด้วยความไม่แน่นอนของการจำแนกประเภทย่อยของบทความที่พบในสื่อต่างชนิดและต่างข้อฉบับ กรณีที่มีคำระบุประเภทของบทความ เช่น “บทบรรณาธิการ” “คอลัมน์” ฯลฯ ผู้วิจัยจะไม่ยึดเป็นหลักในการจำแนกประเภทย่อยของบทความ แต่จะยึดตามเนื้อหาที่นำเสนอและวัตถุประสงค์ของบทความนั้น ๆ เป็นหลัก เพื่อจำแนกและอธิบายบทความแต่ละชนิดที่พบในข้อมูลตัวอย่างเพิ่มเติม โดยสามารถจำแนกประเภทบทความได้ดังต่อไปนี้

สารคดีเชิงข่าว (News Features) หมายถึง สารคดีที่นำเอาอุบัติการณ์ที่เคยได้รับการรายงานเป็นข่าวไปแล้วมานำเสนออีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากอุบัติการณ์นั้นยังได้รับความสนใจจากผู้อ่าน สารคดีเชิงข่าวจะให้รายละเอียดที่ลึกกว่าข่าวที่ได้รายงานไปก่อนหน้านี้ โดยอาจบอกถึงความเป็นไปได้และแง่มุมของการเกิดเหตุการณ์นั้นว่า มีอะไรเกิดขึ้น เกิดเหตุการณ์นั้นได้อย่างไร (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2543: 230 ใน สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545: 320)

บทความกับข่าวนำเสนอข้อเท็จจริงเหมือนกัน แต่ต่างกันที่เงื่อนไขรายละเอียด กล่าวคือข่าวต้องสดทันเวลา ทารายละเอียดประกอบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนบทความสารคดีเป็นการขยายความ นั่นคือหาสิ่งอื่นมาประกอบ เช่น ภูมิหลังของเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งอดีตและปัจจุบัน รวมถึงทำนายเหตุการณ์ที่จะติดตามมา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ (พิมาน แจ่มจรัส, 2556: 344)

ตารางที่ 6 ตัวอย่างสารคดีเชิงข่าว

บทความจากคอลัมน์ สายตรวจระวังภัย หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ฉบับวันที่ 08 พฤษภาคม พ.ศ. 2556	
ชื่อเรื่อง	ชีวิตคนคุก: พลิกนักเลงเป็นซี่ยา
ความนำ	"เรือนจำ"หรือ ภาษา"คนคุก"เรียกขานว่า "คุก" หรือ "ตะราง" ซึ่งเป็นทัณฑสถานควบคุมผู้กระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง มาตั้งแต่อดีตกาล ทั้งผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างรอคำพิพากษาคัดสินของผู้พิพากษาและผู้ต้องหาที่ศาลมีคำพิพากษาคัดสินตามความผิดที่ตัวเองหรือสมัครพรรคพวกร่วมก่อกรรมทำเข็ญกับสุจริตชนผู้หาเช้ากินค่ำ "เรือนจำ" หรือ "คุก" จึงเป็นแหล่งศูนย์รวมโจรผู้ร้ายหัวขโมยและเหล่ามิจฉาชีพทุกรูปแบบ ทั้งจากการกระทำ ความผิดด้วยกมลสันดานและกระทำผิดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือสภาพแวดล้อมสังคมเกื้อหนุนให้หลงกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง

เนื้อเรื่อง	<p>"ทีมข่าวสก็๊ป" เกาะติดประเด็นร้อนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดภายในเรือนจำ ทั้งปัญหาเอเอนด์ยา ใบสั่งซื้อขายยาเสพติดจากนักโทษหรือข่าใหญ่ ซึ่งมีการลักลอบส่งสิ่งของต้องห้ามจากภายนอกเข้าไปในคุกได้อย่างน่าอัศจรรย์ หากมีเงิน ไม่ว่าจะ เป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือสิ่งของผิดกฎหมาย ไม่เว้นแม้แต่ยาเสพติดตามที่นำเสนอไป ตามลำดับก่อนหน้า</p> <p>...</p>
-------------	---

ข้อความ “ทีมข่าวสก็๊ป” เกาะติดประเด็นร้อนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดภายในเรือนจำ” เป็นประเด็นที่เคยเป็นข่าวไปแล้ว คณะผู้เขียนได้ “เกาะติด” ประเด็นดังกล่าวทุกแง่มุม ทั้ง “ปัญหาเอเอนด์ยา” “ใบสั่งซื้อ” ฯลฯ แล้วมารวบรวมเขียนใหม่ด้วยโครงสร้างบทความ ข้อเขียนลักษณะนี้จึงไม่นับว่าเป็นข่าว

บทความแสดงความคิดเห็น (Opinion Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหา เหตุการณ์ วิกฤตการณ์ หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้เขียนได้สำรวจปัญหา ศึกษาที่มาของเรื่องและข้อมูลต่าง ๆ มาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วนำมาเขียนแทรกด้วยความเห็นของตนเองต่อเรื่องที่น่าสนใจ ความเห็นนั้นอาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคิดผู้อ่านก็ได้ (ธิดา โมสิกรัตน์ นภลัย สุวรรณธาดา และสุมาลี สังข์ศรี, 2548: 60 - 61) ดังเช่นบทความ “ฝาก กทม. ช่วยผู้ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ” จากคอลัมน์ เปิดฟ้า..ส่องโลก ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2559) ที่เริ่มต้นบทความด้วยความนำ “ตอนนี้กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่อื่น ๆ มีผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะอยู่เป็นจำนวนมากทุกเมือง ผมเคยสนทนากับท่านเหล่านั้น บางท่านไม่มีบ้านอาศัยและต้องกลายเป็นผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะ กลายเป็นคนเร่ร่อน เพราะถูกไล่ที่ดิน แพ้คดีความ บางท่านติดสุราจนครอบครัวไม่สามารถดูแลได้ บางท่านพ้นโทษออกมาจากเรือนจำแล้วไม่มีที่ไป บางท่านป่วย ไม่มีญาติพี่น้องพาไปรักษา บางท่านมีอาการผิดปกติทางสมอง ฯลฯ” อันเป็นสภาพปัญหา จากนั้นในส่วนเนื้อเรื่องผู้เขียนได้ให้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของผู้เขียนเองจากหลายมิติ แล้วเสริมด้วยการแสดงเจตนาแนะนำจากความคิดเห็นของผู้เขียนเอง เช่น “สิ่งหนึ่งซึ่งผมอยากให้ กรุงเทพมหานครทำก็คือ การประกาศให้การดูแลกลุ่มผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะเป็นภาวะฉุกเฉิน ประกาศไปเลยครับไม่ต้องอายดอกครับ ผู้นำมหานครบางคนอายไม่กล้าประกาศ เพราะกลัวว่าคนอื่นจะมองว่ามหานครของตนเองมีภาพลักษณ์ไม่ดี มีคนเร่ร่อนเยอะ มีคนจนเมืองที่ไม่มีที่อยู่เป็นจำนวนมาก ผมว่าไม่อายเลยครับ แถมยังจะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีเสียอีก ที่ท่านยอมรับว่ามหานครของท่านมีปัญหา และคิดวิธีการที่จะเข้าไปช่วยเหลือ” และ “อยากให้ กทม. ช่วยผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะเหล่านี้

จริงจังก์รับ” จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้เขียนบทความมุ่งเน้นแสดงความคิดเห็นเชิงแนะนำ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวที่มีมาเป็นข้อสนับสนุน

บทความวิเคราะห์ (Analytical Article) คือ บทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ เหตุการณ์ ปัญหา หรือวิกฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมและมีผลกระทบต่อบุคคล สังคมในวงกว้าง โดยมีการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ ทฤษฎี ฯลฯ นำเสนอข้อมูลที่มีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ ข้อมูลเที่ยงตรง (ธิดา โมสิกรัตน์ นภาลักษณ์ สุวรรณชาติ และสุมาลี สังข์ศรี, 2548: 60) เช่น บทความ *“คุณมีไว้ซึ่งคนจน: ความจริงประเทศไทย”* ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 17 สิงหาคม 2560 ที่เสนอปัญหาหนักโหดระดับรากหญ้าล้านเรือนจำ เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการต่อสู้คดีในชั้นตอนต่าง ๆ ผู้เขียนได้ยกประเด็น *“การศึกษาและวิจัยทางสังคมวิทยาของญี่ปุ่น”* *“การชะลอฟ้องตามมาตรฐานสากล”* *“ปรัชญาการจัดการอาชญากรรมด้วยการปฏิรูปกฎหมาย”* ฯลฯ มาประกอบการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและประกอบการเสนอแนวทางแก้ปัญหา

บทความสัมภาษณ์ (Interview Article) มีเนื้อหาที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่าน รู้ว่าบุคคลหรือกลุ่มคนผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้สึกหรือทัศนคติต่อปัญหา หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการเขียน และเป็น ผู้ที่มีความคิดเห็นที่น่าสนใจและสร้างสรรค์ การเขียนบทความสัมภาษณ์จะต้องประมวลถ้อยคำ สัมภาษณ์มาเขียนเป็นบทความที่น่าสนใจ ในมุมมองผู้อ่าน ผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นแนวโน้มของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้เรื่องราวของ คนอื่น นำมาเป็นแง่คิด อุทาหรณ์สำหรับการดำรงชีวิตต่อไป (ธิดา โมสิกรัตน์ นภาลักษณ์ สุวรรณชาติ และสุมาลี สังข์ศรี, 2548: 62) สำหรับข้อมูลที่รวบรวมได้ในการศึกษาครั้งนี้ พบทั้งบทความสัมภาษณ์ บุคคลพันโทฯ และบทความสัมภาษณ์อธิบดีกรมราชทัณฑ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทฯ

นอกจากการนำบทสัมภาษณ์มาเขียนเรียบเรียงใหม่ด้วยโครงสร้างบทความแล้ว ยังพบ ข้อเขียน 1 ชิ้นที่ได้จากข้อมูลสัมภาษณ์อธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่ตีพิมพ์ในหน้าบทบรรณาธิการของ วารสารราชทัณฑ์ แต่ใช้รูปแบบการนำเสนอแบบพิมพ์ผลัดคำถามและผลัดคำตอบสลับกัน โดย ไม่เรียบเรียงตามโครงสร้างการเขียนบทความ ดังตัวอย่าง

วารสารราชทัณฑ์ : ในโอกาสที่ท่านเข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์นั้น ท่านมีความเห็นต่อผลการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ใน ระยะที่ผ่านมาอย่างไร

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ : การปฏิบัติงานราชทัณฑ์ในระยะเวลาที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ในฐานะอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผมเห็นว่ามีการกิจสำคัญหลายอย่างที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล คสช. และ Road Map ของกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะเรื่องการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ หากพบว่าเรือนจำใดยังคงมีการปล่อยปละละเลยจนมียาเสพติดและโทรศัพท์มือถืออยู่ในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถานจะต้องถูกดำเนินการตามมาตรฐานพิเศษทันที นอกจากนี้ยังมีเรื่องการจัดระบบเรือนจำ เพื่อแยกการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างออกจาก ผู้ต้องขังเด็ดขาดตามหลักสากล การจัดทำโครงการศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย 17 แห่ง เพื่อการบูรณาการเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคสังคม ประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามดูแลผู้พ้นโทษ ให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

บทความประชาสัมพันธ์ “ประชาสัมพันธ์” หมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสาร เช่น หน่วยงานหรือองค์กรกับประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน แก้ไขความเข้าใจผิดเพื่อรับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (ประภาศรี เทียนประเสริฐ, 2559: 65) งานประชาสัมพันธ์ใช้ชื่อเขียน “บทความ” เป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารกับสาธารณชน โดยบทความที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์ หมายถึง “ข้อมูลรายละเอียดที่หน่วยงานส่งไปเผยแพร่ให้กับสื่อมวลชนต่าง ๆ ตามโอกาสที่สมควรเพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูล ซึ่งอาจเป็นการให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข่าว การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และอาจเป็นเรื่องที่ต้องการโน้มน้าวใจอย่างใดอย่างหนึ่ง บทความมีทั้งที่เผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออื่น ๆ รวมไปถึงการเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ภายในหรือไปยังกลุ่มคนภายนอก” (นภวรรณ ตันติเวชกุล, 2560: 26 - 27) บทความที่เนื้อหามุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานกับประชาชนที่รวบรวมในงานวิจัยครั้งนี้ บางส่วนเป็นข้อมูลที่เขียนและเผยแพร่จากหน่วยงานของรัฐบาลโดยตรง ได้แก่ บทความที่เผยแพร่ในเว็บไซต์หน่วยงานของภาครัฐ และบทความในวารสารราชทัณฑ์ แต่มีบทความอีกจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหาลักษณะ

ดังกล่าวเผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งไม่สามารถระบุชัดได้ว่าเป็นบทความประชาสัมพันธ์ที่ส่งจากหน่วยงานรัฐบาลไปยังหนังสือพิมพ์หรือไม่ ดังนั้น ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามของบทความประชาสัมพันธ์ตามข้อมูลที่ปรากฏ โดยให้หมายถึง “บทความที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรกับประชาชน โดยมีเนื้อหาเผยแพร่โครงการ นโยบาย หรือรายงานผลการจัดกิจกรรมของหน่วยงาน อาจแทรกการโน้มน้าวใจผู้อ่านด้วยหรือไม่ก็ได้” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 7 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์

บทความจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2559	
ชื่อเรื่อง	เปิดหลักสูตร'ช่างทำทอง'ฝึกอาชีพผู้ต้องขังบ่อนอกชน
ความนำ	ปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งของสังคมไทยคือ คนจำนวนมากที่พ้นจากการรับโทษทัณฑ์จากการเป็นผู้ต้องขังแล้วกลับปรากฏว่าไม่มีอาชีพรองรับ ไม่มีผู้ใดให้โอกาสในการทำงานเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สุดท้ายคนกลุ่มนี้ก็ต้องหวนกลับไปทำความผิดอีก เพราะไร้ทางเลือก ไร้อาชีพ และไร้ผู้ให้โอกาส
เนื้อเรื่อง	<p>นายสุรชัย ชันอาสา ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เปิดเผยว่า สถานการณ์ด้านแรงงานของจังหวัดปทุมธานีขณะนี้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานฝีมือสาขาต่างๆ เช่น ช่างเชื่อมช่างไม้ เครื่องเรือนและช่างทำทอง ด้วยเหตุที่จังหวัดปทุมธานีมีสถานประกอบการมากถึง 13,000 กว่าแห่ง ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานเพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปได้ ขณะเดียวกันจังหวัดปทุมธานียังเป็นที่ตั้งของเรือนจำและทัณฑสถาน สถานบำบัดพิเศษมากถึง 6 แห่ง มีผู้ต้องขังเกือบ 30,000 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน</p> <p>"ทางกระทรวงยุติธรรมก็มีนโยบายที่จะสร้างโอกาสการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษ จังหวัดปทุมธานีจึงมอบหมายให้แรงงานจังหวัดจัดทำโครงการ 3 ประสานสร้างคนดีสู่สังคม โดยบูรณาการความร่วมมือ 3 หน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน เรือนจำจังหวัดปทุมธานีและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จัดฝึกอบรมอาชีพสาขาช่างทำทองรูปพรรณให้แก่ผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงาน สาขาช่างทำทองให้แก่สถานประกอบการ และเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ"พวจ.ปทุมธานี กล่าว</p> <p>ด้านนางเอียรรัตน์ นวะมะระวัฒน์ แรงงานจังหวัดปทุมธานีกล่าวว่า โครงการนี้ได้รับความอนุเคราะห์วัสดุอุปกรณ์จากบริษัท เอ็ดดี้โกลด์ จำกัด ส่วนหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นหลักสูตรอาชีพเสริม สาขาเทคนิคการทำทองรูปพรรณ ดำเนินการโดยศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดปทุมธานี ระยะเวลาการฝึก 30 ชั่วโมง ซึ่งผู้ต้องขังจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการใช้อุปกรณ์ เทคนิคการต่อทองเป็นลวดลายและความปลอดภัย ภัยในการใช้อุปกรณ์ เมื่อจบการฝึกผู้ต้องขังเหล่านี้หลังพ้นโทษก็สามารถนำวิชาชีพนี้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวต่อไป</p>

สรุป	<p>ส่วนนางสาวอริษา เขียวเขิน ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดปทุมธานี กล่าวว่า ผู้ต้องขังที่สมัครใจเข้าฝึกอบรมมีทั้งหมด 38 คน ผู้ต้องขังเหล่านี้มีความตั้งใจในการฝึกอบรม เมื่อฝึกจบได้รับวุฒิบัตรแล้ว ผู้ต้องขังสามารถนำวุฒิบัตรนี้ไปลดหย่อนวันต้องโทษได้อีกด้วย และเรือนจำปทุมธานีพร้อมจะสร้างชีวิตใหม่ให้แก่ผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษเพื่อให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมและมีที่ยืนอย่างมั่นคงในสังคมด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองได้และมีชีวิตที่ดีนอกจากสาขาช่างทำทองแล้ว <u>หากมีสถานประกอบการสาขาอื่นใดสนใจก็สามารถติดต่อมาได้ ถือเป็นโอกาสให้ผู้ต้องขังได้กลับคืนสู่สังคมในอนาคต</u></p>
-------------	--

บทความข้างต้นเผยแพร่เรื่อง “จัดฝึกอบรมอาชีพสาขาช่างทำทองรูปพรรณให้แก่ผู้ต้องขัง” ซึ่งเป็นโครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน เรือนจำจังหวัดปทุมธานีและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี ในส่วนสรุปของบทความได้สอดแทรก “หากมีสถานประกอบการสาขาอื่นใดสนใจก็สามารถติดต่อมาได้ ถือเป็นโอกาสให้ผู้ต้องขังได้กลับคืนสู่สังคมในอนาคต” ที่น่าสนใจผู้อ่านโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการไว้ด้วย

บทความวิชาการ เป็นบทความที่มีเนื้อหา เรื่องราวที่เสนอสาระความรู้และทรรศนะทางวิชาการ โดยตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ทางวิชาการของสมาคมทางวิชาชีพ สถาบันการศึกษา หรือที่มีบทบาทหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ บทความวิชาการจะตอบสนองความต้องการของผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม เฉพาะวิชาชีพ และสาขาวิชาการต่าง ๆ (ธิดา โมสิกรัตน์ นภลัย สุวรรณธาดา และสุมาลี สังข์ศรี, 2548: 62) บทความวิชาการที่ได้จากการเก็บข้อมูลครั้งนี้ มาจากวารสารราชทัณฑ์ทั้งสิ้น โดยมีรูปแบบลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่องที่แตกต่างกัน แต่บทความทั้งหมดยังคงส่วนประกอบของบทความ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ส่วนนำ เนื้อเรื่อง และสรุป

การศึกษาโครงสร้างปริเฉท “บทความ” ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเขียนจากหนังสือพิมพ์ วารสารราชทัณฑ์ และเว็บไซต์หน่วยงานราชการ โดยกำหนดให้ข้อเขียนที่เป็นบทความจะต้องประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และส่วนสรุป จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายประเภทของบทความลักษณะต่าง ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ สารคดีเชิงข่าว บทความแสดงความคิดเห็น บทความวิเคราะห์ บทความสัมภาษณ์ บทความประชาสัมพันธ์ และบทความวิชาการ เพื่อให้เห็นรายละเอียดการเขียนเนื้อหา และวัตถุประสงค์เฉพาะของบทความประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ การทราบวัตถุประสงค์ของบทความแต่ละประเภท อาจมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษ เนื่องจากการเขียนถึงบุคคลพ้นโทษในส่วนที่ต่างกัน อาจเกิดจากเจตนาที่ต่างกันของผู้เขียนด้วย

นอกจากนี้การศึกษาปริจเฉทที่เสนอประเด็นบุคคลพันโทชโดยเฉพาะบทความประเภทต่าง ๆ ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าบทความที่มีวัตถุประสงค์ต่างกัน สะท้อนถึงความเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพันโทชด้วย กล่าวคือ บทความชนิด *สารคดีเชิงข่าว* บทความแสดงความคิดเห็น บทความวิเคราะห์ และบทความวิชาการ มักเป็นการยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลพันโทชมาวิพากษ์วิจารณ์ อธิบายสนับสนุนด้วยข้อมูลจากหลายมิติ เพื่อนำไปสู่การเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ขณะที่บทความ *สัมภาษณ์* จะเน้นไปที่ตัวบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพันโทช มากกว่าเน้นประเด็นการแก้ปัญหาบุคคลพันโทชโดยตรง ส่วนบทความ *ประชาสัมพันธ์* จะมีวัตถุประสงค์หลักเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการการสนับสนุนจากสังคม มากกว่าจะมุ่งนำเสนอการแก้ปัญหาบุคคลพันโทช

ด้วยเหตุนี้ทำให้เห็นว่า ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชประเภทบทความ ก็ยังมีตัวบทจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้กล่าวถึงการสนับสนุนบุคคลพันโทชโดยตรง บางครั้งเป็นการนำเสนอเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เพียงแต่กล่าวถึงบุคคลพันโทชในเชิงสนับสนุนเพียงบางส่วนของตัวบทเท่านั้น ชี้ให้เห็นว่าการกล่าวถึงบุคคลพันโทชในเชิงสนับสนุนอาจมีพื้นที่ในการนำเสนอไม่มากเท่าที่ควร

3.1.3 ปริจเฉทงานเขียนอื่น ๆ

3.1.3.1 คอลัมน์ประมวลบทความสั้น ข้อมูลกลุ่มหนึ่งที่พบในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อเขียนจากหนังสือพิมพ์ที่ประมวลประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตเดียวกันมาเขียนเรียงต่อกันในบทความเดียว โดยอาจมีส่วนนำก่อนเข้าสู่แต่ละประเด็นหรือไม่ก็ได้ และอาจเขียนให้แต่ละประเด็นเชื่อมโยงกันหรือไม่ก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 8 ตัวอย่างคอลัมน์ประมวลบทความสั้น

คอลัมน์ ใต้ฟ้ากรุงเทพฯ	
จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 16 ธันวาคม 2559	
เนื้อเรื่อง	<p>(1) หลังจากมีประกาศอภัยโทษนักโทษกว่า 3 หมื่นรายทั่วประเทศ เป็นธรรมดาที่คนมักจะพูดกันมาก และห่วงถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจตามมา ...งานนี้กรมจัดหางาน เลย์เร่งประสานกรมราชทัณฑ์ เร่งหางานให้นักโทษเพื่อลดการก่อเหตุซ้ำขึ้นอีก เชื่อว่าปัญหาไม่น่ารุนแรงอย่างที่คิด.....</p> <p>(2) พุดถึงเรือนจำ หลังจากมีข่าวอภัยโทษญาติผู้ต้องขังต่างเดินทางไปรับฟังข่าวดีที่เรือนจำ มีชาวบ้านร้องมามากกว่า ตำรวจ สภ.นนทบุรี ทำเกินกว่าเหตุหรือเปล่าที่ล็อกล้อมทุกคันที่ขึ้นไปจอดบนทางเท้าตลอดแนวถนนในเรือนจำคลองขวาง เนื่องจากเรือนจำนี้ไม่มีที่จอดโดยเฉพาะ</p>

	<p>รถต้องจอดริมถนนที่มีน้อยมาก...ตำรวจก็คงทำตามหน้าที่ แต่อย่างว่าวันพิเศษแบบนี้ น่าจะอนุโลมกันบ้าง ตามความเหมาะสม ชาวบ้านจะได้รู้สึกตำรวจขึ้นมาบ้าง.....</p> <p>(3) นีก็ร้องมาเช่นกัน วันก่อนชาวบ้านคนหนึ่งใจที่ได้พบผู้ใหญ่ในกรมธนารักษ์ หวังจะได้คลายทุกข์กรณีจะมีการก่อสร้างบ้านประชารัฐ และคอนโดฯขนาดใหญ่ในซอยภายในพื้นที่ต่อเนื่อง ถนนพหลโยธิน 5, 7, 9 และ 11 เพราะเกรงว่าจะมีปัญหา เรียกร้องให้มีการตรวจสอบผังเมืองและผลกระทบสิ่งแวดล้อม...แบบว่าแทนที่จะได้รับความเห็นใจและหาทางออกให้สบายใจทุกฝ่าย กลับไม่ฟังความเห็น แถมตอกย้ำจะเดินหน้าเต็มสูบ ใครได้ยีนก็เจ็บจี๊ด ...นี่หรือข้าราชการข้าของแผ่นดิน.....</p> <p>(4) ส่วนนายจ๊กกพันธุ์ ผิวงาม รองผู้ว่าฯกทม. ที่กำลังเข้มงวดกับศูนย์กีฬา กทม. ทุกแห่ง ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี ได้เต็มประสิทธิภาพ งานนี้เลยมีประชาชนแฉหนองจอก ผ่ากบออกมาว่า อย่าลืมไปตรวจตราดู สนามฟุตบอล แบงค็อก อารีน่า ด้วย เพราะช่วงนี้เทียบเทียบขนาดสนามหน้าสนามยังดูแห้งแล้งไม่สดใสเอาซะเลย ถ้าจะให้ดี อยากให้หาทางใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าสักหน่อย ...จะว่าไปตั้งแต่สร้างมาจนถึงทุกวันนี้ ใช้งานคุ้มค่าไปสักกี่เปอร์เซ็นต์เอง.....</p> <p>(5) ในสัปดาห์หน้า สภา กทม. จะเปิดประชุมสภาสมัยวิสามัญ จะมีการนำเรื่องขอขยายเวลาในการศึกษาโครงการรถไฟฟ้าบีอาร์ที ออกไปอีก เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ดีที่สุด คาดว่าสภา กทม. กำลังหาทางหักล้างข้อแก้ตัวที่ กทม. จะนำมาใช้ในการแก้ต่างไม่ให้ ยกเลิกโครงการ เลยต้องเอาให้เฉียบขาดที่สุด หรือไม่ก็ทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและงบประมาณที่เสียไปมากที่สุด ...ยังคงค้างคาอยู่ต่อไป จนกว่าจะหมดสัมปทานปีหน้าถึงจะรู้ว่าจะอยู่หรือจะไป.....</p> <p>(6) ขอเชิญร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ นางนวลจันทร์ ทองซัชมารดา นางมนต์จันทร์ จันทร์คงช่วย หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์ข่าวกองประชาสัมพันธ์ในวันอาทิตย์ที่ 18 ธ.ค. 59 เวลา 14.30 น. ณ ฌาปนสถานกองทัพเรือ วัดเครือวัลย์วรวิหาร ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกใหญ่....</p>
--	--

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเขียนในตัวอย่างข้างต้น ไม่ปรากฏชื่อเรื่องเฉพาะ แต่ใช้ชื่อ “คอลัมน์ ใต้ฟ้ากรุงเทพฯ” เป็นชื่อประจำของคอลัมน์ จากนั้นก็เสนอประเด็นที่ประมวลมาภายใต้ขอบเขตคือต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครตามชื่อคอลัมน์ โดยบางเรื่องเขียนเรียบเรียงให้มีความเชื่อมโยงกับประเด็นก่อนหน้า เช่น ย่อหน้าที่ (2) ขึ้นต้นด้วยข้อความ “พูดถึงเรือนจำ” เพื่อชี้ให้เห็นว่าย่อนหน้านี้ยังคงเกี่ยวข้องกับเรื่องเรือนจำเหมือนกับประเด็นในย่อหน้าที่ (1) ส่วนย่อหน้าที่ (3) ขึ้นต้นว่า “นี่ก็ร้องมาเช่นกัน” เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าย่อหน้าที่ (3) เกี่ยวข้องกับการร้องเรียนเหมือนย่อหน้าที่ (2) อย่างไรก็ตาม ย่อหน้าอาจไม่ปรากฏข้อความเชื่อมโยงเชื่อมโยงกับย่อหน้าอื่นก็มี เช่น ย่อหน้าที่ (6) ที่เริ่มประเด็นใหม่โดยไม่มีความเชื่อมโยงกับย่อหน้าอื่น เพียงแต่ยังคงอยู่ใต้ขอบเขตเนื้อหาความเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครเหมือนกัน ในการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอและวิเคราะห์ตัวบทเพื่อตีความภาพตัวแทน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชเท่านั้น

3.1.3.2 คอลัมน์ตอบจดหมาย เป็นข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ที่ให้อ่านหนังสือพิมพ์มีส่วนร่วม โดยการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ไปยังผู้เขียนคอลัมน์ เพื่อเล่าเรื่อง ถามคำถาม และขอคำแนะนำจากผู้เขียนคอลัมน์ เรื่องที่ผู้อ่านเขียนจะถูกนำมาตีพิมพ์ พร้อมผลัดตอบคำถาม และความคิดเห็นจากผู้เขียน ดังนั้นประจําเลขชนิดนี้จึงมีโครงสร้างได้แก่ ชื่อคอลัมน์ ชื่อเรื่อง (ชื่อเรื่องตั้งโดยสรุปจากคำถาม) ผลัดของผู้ส่งจดหมาย และผลัดตอบจดหมาย ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 9 ตัวอย่างคอลัมน์ตอบจดหมาย

คอลัมน์ สารพันปัญหา	
จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2559	
ชื่อเรื่อง	พันโทษออกมาทำผิดอีกแก้ไขอย่างไร
ผลัดของผู้ส่งจดหมาย	<p>เรียน คุณอ๊อด เทอร์โบ (ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)</p> <p>ทุกวันนี้ข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ ทีวี ที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนผู้บริโภคไม่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นการลักเล็กขโมยน้อย ปล้นฆ่า ช่มชืด ยาเสพติด วัยรุ่นหรือนักเรียนทำร้ายร่างกาย ไล่ตีฆ่าฟันกันโดยไม่มีเกรงกลัวต่อกฎหมาย ถูกจับได้ก็สารภาพผิดเข้าคุกเข้าตะรางไม่นานก็ได้รับการลดหย่อนโทษ หรือนิรโทษกรรม</p> <p>ทุกปีก็จะได้รับภัยโทษออกมาเป็นหมื่นๆ คนออกจากคุกมาก็กระทำความผิดซ้ำซากเหมือนเดิมหรือรุนแรงกว่าเดิม กว่าจะจับได้ก็กระทำความผิดต่อสุจริตชนไม่รู้เพิ่มอีกก็ร้ายก็ไม่ทราบว่าจะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล ทំณชตถานมีมาตรการอย่างไรที่จะทำให้นักโทษสำนึกผิด เกรงกลัวกฎหมาย กลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม</p> <p>เมื่อพ้นโทษมาแล้วเรามีมาตรการตรวจสอบติดตามผู้กระทำความผิดอะไรไม่ให้เกิดกลับมาทำร้ายสังคมอีก ให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อไป หรือถ้ายังไม่สำนึกผิดมีมาตรการอย่างไรที่จับควบคุมหรือขจัดคนไม่ดีออกจากสังคม เพื่อไม่ให้เป็นการระหรือภัยต่อสุจริตชน</p> <p>ไม่ทราบว่าเคยมีใครเคยทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้หรือเปล่า เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุของการกระทำความผิด และหามาตรการแก้ไขให้ถูกวิธี</p> <p>กิจวัตรประจำวันของนักโทษต้องทำอะไรกันบ้าง เช่น การออกกำลังกาย เข้าซื้อผัก อาชีพ ไม่ทราบว่ามีการฝึกปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ฟังพระเทศน์เพื่อขัดเกลาจิตใจให้สว่างขึ้น มีนักจิตวิทยาทำการบำบัดวิทยากรภายนอกหรือผู้เคยกระทำความผิดแล้วกลับเนื้อกลับตัวได้มาบรรยายแลกเปลี่ยนประสบการณ์</p> <p>พาไปดูงานผู้ต้องโทษประหารชีวิตบ้าง เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว หรือให้ครูฝึกทหารมาช่วยฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ควรแก้ไขกฎหมายให้เพิ่มโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเข็ดหลาบและเกรงกลัวกฎหมาย ยกเลิกการนิรโทษกรรม</p> <p>ควรจัดและควบคุมไม่ดีเพื่อมิให้ออกมาสร้างความเดือดร้อนให้แก่สุจริตชนได้อีก</p> <p>พ.เวียงพิงค์</p>

<p>ผลัดตอบจดหมาย</p>	<p>ตอบคุณ "พ.เวียงพิงค์"</p> <p>ข้อสงสัยของคุณเกี่ยวกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่ง "พล.อ.ไพบุลย์ คุ่มฉายา" จะต้องให้ความมั่นใจว่าผู้พ้นโทษออกมาแล้วจะไม่กระทำผิดซ้ำซากและทางกรมราชทัณฑ์จะต้องมีมาตรการดูแลช่วยเหลือเพราะไม่มีใครอยากเข้าคุกอีก</p> <p>ในฐานะของคนไทยคนหนึ่งผมเชื่อว่าระบบยุติธรรมของเรายังมีอยู่และทางทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องทำงานร่วมกัน</p> <p>ส่วนมาตรการต่าง ๆ นั้นอยากให้รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมได้แจ้งวิธีการเพื่อสร้างความอบอุ่นใจ-มั่นใจว่าประชาชนจะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p> <p>อ้อด เทอร์โบ</p> <p>เหตุการณ์ต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่าคนไทยกำลังแล้งน้ำใจขาดความเมตตาขนาดต้องทำร้ายกัน</p> <p>"สารพันปัญหา" เรียกร้องเสมอว่าขอให้ทุกคนช่วยเหลือดูแลกัน-อย่าให้เกิดเรื่องเลวร้ายรุนแรงอีกเลย</p>
-----------------------------	---

ตัวอย่างจากคอลัมน์ สารพันปัญหา จะเห็นว่าส่วนสำคัญปริศนากลุ่มนี้คือ ชื่อเรื่อง ที่เกิดจากการสรุปคำถามสำคัญแล้วเลือกให้อยู่ในส่วนชื่อเรื่องซึ่งโดดเด่นที่สุด ดังตัวอย่างคือ “พ้นโทษออกมาทำผิดอีกแก้ไขอย่างไร” ส่วนต่อมาคือผลัดของผู้ส่งจดหมาย ประกอบด้วยการยกประเด็นปัญหานั้นคือปัญหาบุคคลพ้นโทษกระทำความผิดซ้ำ พร้อมทั้งคำถามเกี่ยวกับการแก้ไข บำบัด ฟ้นผู้ต้องขัง ในขณะที่ได้รับโทษ จากนั้นตามด้วยผลัดตอบจดหมาย โดยมีทั้งการให้ข้อมูลและความคิดเห็นของผู้เขียนประกอบกัน

ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นปริศนากลุ่มคอลัมน์ตอบจดหมายที่กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษ พบเพียง 2 ชิ้นเท่านั้น คือ คอลัมน์สารพันปัญหา ดังที่ยกตัวอย่างแล้ว และคอลัมน์จดหมายถึงเดลินิวส์ ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ โดยมีโครงสร้างแตกต่างออกไปเล็กน้อย กล่าวคือ เป็นการรวบรวมจดหมายอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 1 ฉบับ ดังนั้นในส่วนเนื้อเรื่องจึงประกอบด้วย ผลัดของผู้ส่งจดหมาย และผลัดตอบจดหมาย สลับกันไปจนครบทุกฉบับ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะจดหมายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการหาแนวทางช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเท่านั้น

3.1.4 รายการโทรทัศน์

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งต้นจากหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาล เมื่อใช้คำค้นที่กำหนดในสื่อทั้งสองประเภท พบการเชื่อมโยงไปยังรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในข้อเขียนประเภทแนะนำรายการโทรทัศน์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัย

จึงได้รวบรวมเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ว่าทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาคลิปวิดีโอรายการโทรทัศน์ทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ รายการสัมภาษณ์ และรายการสารคดีอัตชีวประวัติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.4.1 รายการสัมภาษณ์ (Interview Program)

รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) คือ รายการที่ออกอากาศด้วยการเสนอการพูดคุยของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยคนหนึ่งทำหน้าที่ถามแทนผู้ฟังเพื่อถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้ หรือข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยเสียงของผู้ร่วมรายการไปยังผู้ฟังโดยตรง ทั้งยังต้องมีวัตถุประสงค์และหัวข้อเรื่องในการพูดคุยนั้นอย่างชัดเจนด้วย (สุรินทร์ แปลงประสพโชค, 2546: 366) โดยทั่วไปรายการสัมภาษณ์อาจมีการพูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และแขกรับเชิญตลอดรายการ หรืออาจจะใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของรายการประเภทอื่น เช่น รายการข่าว รายการสารคดี รายการวาไรตี้ ฯลฯ ก็ได้ (คมสัน รัตนสิมากุล, 2555: 99)

ข้อมูลรายการสัมภาษณ์โทรทัศน์ที่ได้ในระยะเวลาที่เก็บข้อมูล มีรายการสัมภาษณ์ตลอดรายการจำนวน 2 รายการ ได้แก่ รายการเจาะใจ และรายการซีเคร็ต ความลับของชีวิต สรุปลักษณะของรายการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. **ส่วนเปิดรายการ** คือ ส่วนที่ผู้ดำเนินรายการทักทายผู้ชม เกริ่นนำเกี่ยวกับแขกรับเชิญ และกล่าวต้อนรับแขกรับเชิญ ขอบเขตของส่วนนี้เริ่มตั้งแต่ผู้ดำเนินรายการเริ่มกล่าวถ้อยคำทักทายผู้ชม และสิ้นสุดเมื่อผู้ดำเนินรายการกล่าวถ้อยคำทักทายแขกรับเชิญ

ตัวอย่าง

สวัสดีครับท่านผู้ชมที่เคารพทุกท่านครับ ยินดีต้อนรับสู่รายการเจาะใจครับ ในสัปดาห์นี้ของรายการเจาะใจยังคงเป็นเรื่องราวซีรีส์ก๊วทักที่ล้าอยู่ เราคงชักชวนท่านผู้ชมให้พัฒนาตัวเองด้วยความกล้าที่จะก้าวไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมนะครับ สำหรับเรื่องราวของแขกรับเชิญในวันนี้ครับ เขาเป็นบุคคลพิเศษที่เจ้าหน้าที่ของรายการเจาะใจมีโอกาสได้เจอเขาเมื่อห้าปีที่แล้ว ตอนนั้นเรามีทอล์กโชว์ที่ชื่อว่า The Moment 3 และหนึ่งในปรากฏการณ์ของ The Moment 3 ก็คือการจัดคอนเสิร์ตของคุณตูน Bodyslam โดยคุณเต้ต ยูทธนา บุญอ้อม เป็นคอนเสิร์ตครั้งแรกและครั้งเดียวของคุณตูนในคุกครับ และเราเจอกับแขกรับเชิญในขณะที่เขาเป็นผู้ต้องขังจากแรงบันดาลใจในวันนั้น วันนี้ เขาไปสู่ก๊วทักที่ล้า ไปสู่การพัฒนาตัวเองวันนี้เป็นบุคคลที่ผู้คนรู้จักและชื่นชอบในฐานะนักร้องผู้เข้ารอบสี่คนสุดท้าย

ของ The voice วันนี้เรื่องราวของเขาจะเป็นแรงบันดาลใจให้กับทุกคนที่
รู้สึกว่าเขาทำอะไรไม่ได้ เราล้มเหลวแน่ เราคงไม่ดีกว่านี้ วันนี้ทุกคนดีกว่า
นี้ได้ครับ ขอต้อนรับคุณเด็ก อานนท์ วัชรวิงศ์ ณ อยุธยาครับ สวัสดีครับ
(เจาะใจ 18 มีนาคม 2560)

2. ส่วนสัมภาษณ์ คือ ส่วนถาม - ตอบ มีความยาวมากที่สุด จุดเริ่มต้นของส่วนนี้คือการเริ่ม
สนทนาระหว่างผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญ และสิ้นสุดที่คำพูดสุดท้ายของแขกรับเชิญ

ตัวอย่าง

สัมภาษณ์ คุณากร : คุณไม่รู้ใช่ไหมว่าผมเคยพบกับคุณตอนแบบนั้น
เด็ก อานนท์ : ไม่รู้ครับ
สัมภาษณ์ คุณากร : ไม่รู้จริงๆ
เด็ก อานนท์ : ครับ แล้วก็จริงๆ ก็ไม่คิดว่าตัวเองจะมาถึงตรงนี้จริงๆ
ครับ
สัมภาษณ์ คุณากร : แล้วผมหวังว่าคุณจะไม่ใช้คนเดียว ที่ไปสู่ก้าวใหม่ที่
ดีกว่าเดิม คงจะมีเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ อีกหลายคนที่เป็น
อย่างนั้น เฮ้! มาดูแรงบันดาลใจ ปัจจุบันนี้กลายเป็น
คนที่เป็นที่รู้จัก ชีวิตเปลี่ยนไปเยอะไหมครับ
เด็ก อานนท์ : เปลี่ยนเยอะ เพราะว่าเวลาเดินตามท้องถนนเนี่ยก็
จะมีคนเข้ามาทักบ่อยๆ โดยเฉพาะพี่ๆ วินมอเตอร์ไซด์
นะฮะ เข้ามาก็จะคว่ำแขน ไข่เด็ก The Voice ใหม่

...

(เจาะใจ 18 มีนาคม 2560)

3. ส่วนปิดรายการ คือ ผลัดสุดท้ายของพิธีกรที่สื่อสารกับผู้ชมโดยตรง มีทั้งการสรุปสิ่งที่ได้
จากการสัมภาษณ์ กล่าวให้แง่คิดแก่ผู้ชม และสิ้นสุดด้วยการกล่าวปิดรายการ

ตัวอย่าง

เด็ก อานนท์ : **ขอบคุณพี่ตุ๋นครับ (ผลัดสุดท้ายของแขกรับเชิญ)**

สัญญา คุณากร : ชอบคุณมาก ๆ กับแรงบันดาลใจ กับเรื่องดี ๆ ผมไม่เชื่อว่าทุกคนจะมีชีวิตที่สวยงามทุกคนแล้วไม่ได้แปลว่าพวกเราทุกคนไม่ติดยาแล้วจะมีเรื่องอื่นที่ดีไปหมด แต่ทุกเรื่องที่ไม่ดีเราสามารถเอาแรงบันดาลใจแบบนี้ ไปแก้ไขมันแล้วหาความสุขที่แท้จริงให้ได้ นี่คือเรื่องราวดี ๆ เจาะใจในตอนนี่ แล้วหมดเวลาแล้วนะครับ พบกันใหม่ สัปดาห์หน้าครับวันนี้ลาไปก่อน สวัสดีครับ

(เจาะใจ 18 มีนาคม 2560)

นอกจากนี้รายการสัมภาษณ์อาจมีข้อความที่ปรากฏบนหน้าจอ อาจเป็นช่วงเริ่มรายการ ช่วงสัมภาษณ์ หรือช่วงท้ายรายการ เป็นส่วนเสริม เช่น “เรากำหนดชีวิตตัวเองได้ ขอเพียงมีใจที่หนักแน่นกับเป้าหมายและสู้ให้สุดทาง” (เจาะใจ 18 มี.ค. 60) ปรากฏพร้อมภาพนิ่งแขกรับเชิญและระบุว่าเป็นคำกล่าวของแขกรับเชิญ หลังจากสิ้นสุดภาพบรรยายการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าข้อความเหล่านี้อาจมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชได้ จึงเก็บเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาด้วย

จากข้อมูลวิดีโอรายการโทรทัศน์ ยังมีอีกรายการหนึ่งที่เชื่อมโยงจากเว็บไซต์กรมจัดหางาน คือ รายการรู้เท่าทัน ซึ่งเป็นรายการวาไรตี้เชิงข่าว แต่ช่วงที่เชื่อมโยงมานั้นตัดมาเพียงช่วงที่ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์อธิบดีกรมการจัดหางานผ่านโทรศัพท์ ถ้าพิจารณาเฉพาะช่วงนี้ก็พบว่ามีการสร้างเหมือนรายการสัมภาษณ์ ดังที่กล่าวแล้วว่าการสัมภาษณ์อาจจะใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของรายการประเภทอื่น เช่น รายการข่าว รายการสารคดี รายการวาไรตี้ ฯลฯ ก็ได้ (คมสัน รัตนสิมากุล, 2555: 99)

3.1.4.2 รายการสารคดี

สารคดี หมายถึง การนำเสนอความจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดโดยวิธีการที่สร้างสรรค์ อาศัยรูปแบบการสื่อสารต่าง ๆ มาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และทำให้ผู้รับสารติดตามเรื่องราวได้อย่างเพลิดเพลิน (คมสัน รัตนสิมากุล, 2555: 99) เมื่อพิจารณาจากนิยามคำว่า สารคดี ข้างต้น พบว่าตรงกับรายการคนค้นคน รายการทางนำชีวิต และรายการคนไทยหัวใจไม่ท้อ ทั้งสามรายการมุ่งเสนอความจริงเกี่ยวข้องกับบุคคล โดยใช้รูปแบบการสื่อสารหลายอย่างผสมผสานกัน แต่อาจมีแก่นเรื่องที่เสนอแตกต่างกัน โดยรายการ

ทางนำชีวิตเป็นรายการที่ใช้หลักพุทธธรรมเป็นแก่นของการนำเสนอ นำเหตุการณ์จริงจากเจ้าของเรื่องที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้หลักธรรมแล้วนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตจนประสบความสำเร็จ รายการคนค้นคน มีเป้าหมายในการเสนอเรื่อง “คน” ที่เป็นแบบอย่าง มีเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม ขณะที่รายการคนไทยหัวใจไม่ท้อ มุ่งเสนอเรื่องราวบุคคลที่เป็นแบบอย่างในเรื่องความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แม้รายละเอียดและแก่นในการนำเสนอของทั้งสามรายการจะต่างกัน แต่การมีวัตถุประสงค์หลักคือการมุ่งถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ของบุคคลเจ้าของเรื่อง ผ่านรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย ทำให้ทั้งสามรายการสามารถจัดอยู่ในกลุ่มรายการสารคดีได้ เมื่อสรุปโครงสร้างของทั้งสามรายการ อาจสรุปได้ดังนี้

1. ส่วนเปิดรายการ เริ่มต้นตั้งแต่ผู้ดำเนินรายการกล่าวทักทายผู้ชม และแนะนำบุคคลเจ้าของเรื่อง

ตัวอย่าง

เสียงพากย์ : เรือนจำหรือสถานที่ที่ใครๆ เรียกติดปากกันว่าคุก ที่ซึ่งมีไว้สำหรับจองจำผู้กระทำความผิด เพื่อชดใช้ซึ่งกรรมที่ได้กระทำ และที่สุดของการลงทัณฑ์นั้นคือการประหารชีวิต

เขาคอนนี่คืออดีตนักโทษประหารที่ชะตาชีวิตถูกลิขิตให้ผ่านพบกับช่วงเวลาที่สุดที่สุขที่สุดในชีวิต ซึ่งความสุขจากธรรมะได้นำพาเขาผ่านพ้นและพบอิสรภาพที่แท้จริงซึ่งเป็นนิรันดร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ทางนำชีวิต 2 สิงหาคม 2557)

2. ส่วนเนื้อหารายการ ประกอบด้วยการบรรยายเรื่องราวของเจ้าของเรื่อง การบรรยายประเด็นที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ เสียงผู้ประกาศ การกล่าวสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนเนื้อหาของทั้งสามรายการอาจเรียบเรียงหรือมีส่วนประกอบย่อยดังกล่าวแตกต่างกันไป

ตัวอย่าง

(1) หมอวิสุทธิ์ : เข้ามาก็ ตอนนั้นถูกตัดสินโทษประหาร เราก็จะต้องถูกกักขังอยู่ที่ เขาเรียกแดนประหาร แดนประหารที่นี่ก็คืออยู่ในแดนธรรมดา แต่จะมีสถานที่สำหรับพวกโทษสูงคือโทษประหารชีวิต ก็จะเป็นบริเวณแคบ ๆ แต่ละห้องก็

อยู่กันยี่สิบถึงยี่สิบสามคน ยี่สิบกว่าคน ก็แน่นครับ แน่น
ไอ้เรื่องนั้นยังเรื่องเล็ก เรื่องใหญ่คือมัน ตอนนั้นถ้าใคร
ที่มีโทษประหารชีวิตเนี่ย พอเข้ามาเรือนจำ ก็จะต้อง
ถูกใส่ตรวน

- (2) (ข้อความปรากฏหน้าจอ) กรมราชทัณฑ์มีคำสั่งให้ปลดตรวนผู้ต้องขังเรือนจำกลาง
บางขวาง เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2556
- (3) หมอวิสุทธิ์ : ตรวนเองก็ทำให้เรา จิตใจยิ่งยำแยะลง คล้ายๆ กับว่า
ความรู้สึกว่า ความเป็นคนเรายังมีอยู่หรือเปล่าอะไร
อย่างนี้ เราเหมือนลัทธิร้ายอะครับ เหมือนลัทธิร้ายที่ต้อง
ถูกใส่ตรวน ทรมานจิตใจ ที่เราเคยมี เคยเป็น อะไรมัน
หายไปหมด คล้าย ๆ ก็เหมือนกับสูญสิ้นครับ ถึงแม้ยังมี
ลมหายใจแต่มันก็เหมือนกับว่าได้ตายไปแล้ว
- (4) ประสาน : แล้วนี่ช่วงที่แยะ ๆ เนี่ยครับ โดยเฉพาะช่วงที่ปรับตัวไม่ได้
แรก ๆ นี่หมอเคยคิดอะไรที่มันแย่มากสุดซักขนาดไหนครับ
- (5) หมอวิสุทธิ์ : คนก็กลัวครับ คนก็กลัวว่าเราจะฆ่าตัวตายอะไรอย่างนี้
ครับ มีอยู่ครั้งหนึ่งผมอยากได้ผ้าขาวม้า แต่ปรากฏว่า
ทางห้อง ห้องเยี่ยมญาติเขาไม่ให้ผ่าน เราก็ว่า เอ๊ะ!
ผ้าขาวม้ามันผิดกฎด้วยเหรอ มาทราบภายหลังคือเขา
กลัวเรามาผูกคอตายไอ้ผ้าขาวม้าเนี่ย เท่าที่ผมทบทวน
ผมไม่เคยมีความคิดอย่างนั้นนะครับ เพียงแต่ว่า โอเค
มีคนกังวลแทนว่าจะฆ่าตัวตาย มีแต่คิดว่าเราจะสู้ต่อไป
ยังไง จะฟันฝ่าอุปสรรคต่อไปยังไง ก็คิดได้ ในทำนองนั้น
มากกว่า แต่ก็โชคดีที่เอาตัวรอดฟันฝ่ามาได้ มันอาจจะ
เพราะด้วยความอดทนไม่ท้อแท้มันก็เลยผ่านมาได้แล้วก็
ค่อย ๆ ดีขึ้น อย่างที่บอก ก็มีทั้งญาติมิตรเพื่อนฝูงให้
กำลังใจ แล้วก็จริง ๆ แล้วพวก เพื่อนผู้ต้องขังในนี้เขาก็ดี
กับเรา ก็ให้กำลังใจเรา มันก็ช่วยซัพพอร์ตซึ่งกันและกัน
ก็ทำให้เราผ่านพ้นไ้เวลาที่เลวร้ายไปได้

(คนค้นคน 22 มิถุนายน 2556)

ตัวอย่างบางส่วนของรายการคนค้นคน ออกอากาศวันที่ 22 มิถุนายน 2556 เป็นการเสนอเรื่องราวของ “วิสุทธิ บุญเกษมสันติ” อดีตนายแพทย์ที่ถูกศาลพิพากษาโทษประหาร ในตัวอย่างประกอบด้วยวิธีการสื่อสารหลายแบบ ได้แก่ (1) ถ้อยคำเล่าเรื่องของคุณคนเล่าของเรื่อง โดยไม่มีคำถามจากผู้ดำเนินรายการ (2) ข้อความปรากฏบนหน้าจอเพื่อสรุปเหตุการณ์บางอย่างประกอบ (3) การเล่าเรื่องต่อของเจ้าของเรื่อง โดยไม่มีคำถามจากผู้ดำเนินรายการ (4) ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์บุคคลเจ้าของเรื่อง (5) เจ้าของเรื่องตอบสัมภาษณ์ จะสังเกตเห็นว่าวิธีการสื่อสารในส่วนเนื้อหาของรายการสารคดี จะแตกต่างกับรายการสัมภาษณ์ที่เน้นการ ถาม – ตอบ เป็นหลัก ขณะที่รายการสารคดีจะมีวิธีการสื่อสารที่หลากหลายมากกว่า

3. ส่วนปิดรายการ เป็นการสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้จากเรื่องของบุคคลเจ้าของเรื่อง และปิดท้ายด้วยการกล่าวลาผู้ชม

ตัวอย่าง

ท่านผู้ชมครับ ชมเรื่องราวของคุณหมอวิสุทธิแล้ว สิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นข้อคิดหรือว่าทำให้เราตั้งคำถามทบทวนชีวิตได้ นั่นก็คือว่า คนเราทุกคนล้วนมีโอกาสหรือมีสิทธิ์ที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่ห้วงของความทุกข์ หรือว่าห้วงที่ชีวิตของตัวเองไม่ได้ปรารถนาได้ด้วยกันทั้งนั้นนะครับ ตราบเท่าที่เรายังถูกรอบงำหรือบงการด้วยโลภะ โทสะ โมหะ หรือว่ากิเลสทั้งหลายนั่นเองนะครับ เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าเราจะอยู่ในโลกที่ดูเหมือนว่าจะมีอิสระ แต่จริง ๆ แล้วมนุษย์ไม่ได้มีอิสระโดยแท้จริงนะครับ ตราบเท่าที่เรายังไม่ได้เป็นอิสระ จากกิเลสที่ครอบงำชีวิตของเรานะครับ

(แทรกโฆษณาโครงการอื่นของรายการ)

พบกับรายการคนค้นคนได้ใหม่นะครับท่านผู้ชมครับในสัปดาห์หน้า สำหรับวันนี้ต้องลาท่านผู้ชมเพียงเท่านี้ครับ สวัสดีครับ

(คนค้นคน 22 มิถุนายน 2556)

ในบรรดารางวัลโทรทัศน์ทั้งหมดที่นำมาประกอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ พบว่าบางส่วนเป็นสารจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษโดยตรง ได้แก่ *สนามเป้าแล้วข้าว* และ *รู้เท่ารู้ทัน* ที่เป็นการเผยแพร่บทสัมภาษณ์หรือการบรรยายของรองอธิบดีกรมการจิตหางานและอธิบดีกรมการจิตหางานตามลำดับ ซึ่งเนื้อหาสำคัญกล่าวถึงโครงการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษในเรื่องอาชีพเป็นหลัก ขณะที่รายการอื่น ๆ มีวัตถุประสงค์เฉพาะของรายการแตกต่างกันออกไป เช่น คนค้นคน

มุ่งเสนอมุมมองชีวิต ชีวิตประวัติของบุคคล (นพวรรณ ต่อแสงศรี, 2553: 1-3) แต่รายการเหล่านี้ถูกนำมาใช้กล่าวอ้างเพื่อเพิ่มน้ำหนักข้อมูลสนับสนุนบุคคลพันโทฯ จึงอาจนับว่าวัตถุประสงค์ของการนำมาใช้ในตัวบทเหล่านี้ก็เพื่อสนับสนุนบุคคลพันโทฯ เป็นวัตถุประสงค์ในอีกทิศทางหนึ่งเพิ่มเติมด้วย

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยศึกษาโครงสร้างของปริจเฉทที่ใช้เสนอเรื่องบุคคลพันโทฯ พบปริจเฉทหลัก 3 ประเภท ได้แก่ ข่าว บทความ และรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้อธิบายโครงสร้างและลักษณะของโครงสร้างแต่ละส่วนเพื่อให้เห็นว่าส่วนใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และตีความการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการเขียนข่าว พบว่าส่วนสำคัญที่สุดของข่าวได้แก่ พาดหัวข่าวและความนำ เนื่องจากจะเป็นส่วนที่ชี้ให้เห็นใจความสำคัญที่สุดของข่าวว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นใดเป็นหลัก ขณะที่ปริจเฉทประเภทบทความจะมีส่วนสำคัญได้แก่ชื่อเรื่องที่จะบอกประเด็นสำคัญในภาพรวมว่าผู้เขียนกำลังเสนอประเด็นใด รวมถึงส่วนสรุปที่มักจะชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์หรือเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการสื่อสารเรื่องใดกับผู้อ่าน ส่วนปริจเฉทรายการโทรทัศน์จะพบรายการโทรทัศน์หลายประเภท มีโครงสร้างแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนที่สำคัญที่จะช่วยในการตีความสาระสำคัญคือชื่อตอนและการสรุปของผู้ดำเนินรายการก่อนปิดรายการ ผู้วิจัยจะนำส่วนสำคัญปริจเฉทแต่ละประเภทมาช่วยในการวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ในหัวข้อ 3.2 เป็นลำดับถัดไป

อนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตว่ารายการโทรทัศน์บางรายการที่ผลิตโดยสื่อมวลชน เช่น รายการเจาะใจ รายการคนค้นคน ฯลฯ อาจมีวัตถุประสงค์เฉพาะของรายการ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบุคคลพันโทฯ ในเชิงสนับสนุนโดยตรง เพียงแต่รายการเหล่านี้ถูกนำไปประกอบในงานเขียนที่กล่าวถึงการสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ด้วย จึงกล่าวได้ว่ารายการเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างเสริมภาพลักษณ์และสนับสนุนบุคคลพันโทฯ โดยปริยาย

เมื่อข้อมูลที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลที่กล่าวถึงบุคคลพันโทฯ โดยตรง และข้อมูลที่มีบุคคลพันโทฯ เป็นส่วนเสริมความในการนำเสนอประเด็นอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจะจำแนกกลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ เพื่อให้เห็นว่ามีการกล่าวถึงบุคคลพันโทฯ ในสถานการณ์หรือเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้างในหัวข้อ “การวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ” เป็นลำดับถัดไป

3.2 การวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท

การแบ่งกลุ่มเนื้อหาในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยใช้การสรุปใจความสำคัญ โดยได้นำโครงสร้างส่วนสำคัญที่สุดของปริจเฉทแต่ละประเภทที่ได้จากการวิเคราะห์ในหัวข้อ 3.1 มาเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าตัวบทแต่ละชิ้นมีเนื้อหาสำคัญที่สุดเป็นเรื่องใด หรือผู้ผลิตวาทกรรมกำลังเสนอเหตุการณ์ใดในสังคม ผลการจำแนกพบว่าประกอบด้วยกลุ่มเนื้อหา 5 กลุ่ม ได้แก่ กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การปล่อยตัวผู้ต้องขัง การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโท บุคคลพันโทตัวอย่าง และการแก้ปัญหาผู้ต้องขังในสังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ข้อมูลกลุ่ม “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด” ประกอบด้วยข้อมูลที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไข ฟื้นฟู บำบัดผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมขังในเรือนจำและผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติ แต่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงบุคคลพันโทเสริมอยู่ด้วยในบางส่วน ดังตัวอย่าง

คุณพะเยาฝึกอาชีพคืนผู้ต้องขังสู่สังคม

พะเยา - นายวิชัย โชติปฏิเวชกุล ผบ.เรือนจำจังหวัดพะเยา กล่าวว่า ปัจจุบันผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพะเยามีจำนวน 810 คน เป็นผู้หญิง 80 คน ที่เหลือเป็นผู้ชายทั้งหมด อายุของผู้ต้องขังโดยเฉลี่ยจะเป็นผู้ต้องขังวัย 30 - 50 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละประมาณ 58 เป็นผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด นอกนั้นเป็นคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมซึ่งไม่มีความผิดรุนแรง และผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วมีโอกาสกลับเข้ามารับโทษต้องขังในเรือนจำไม่เกินร้อยละ 3

ผบ.เรือนจำจังหวัดพะเยา กล่าวต่อว่า พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วคือประชาชนในสังคมไม่ให้การยอมรับ ด้วยเหตุนี้เองเกรงว่าจะเป็นที่ปัจจัยกดดันให้เกิดการกระทำซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้ว กระทำความผิดกลับมาเรือนจำอีกครั้งหนึ่ง จึงมีแนวคิดที่ว่าควรทำอย่างไรให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้รับการยอมรับกลับคืนสู่สังคมอย่างคนปกติสุขได้ โดยมุ่งเน้นพัฒนาฝีมือแรงงานและยกระดับความคิดของผู้ต้องขัง

"แนวคิดดังกล่าวนำมาสู่การจัดกิจกรรมฝึกทักษะผู้ต้องขังให้มีฝีมือด้านการประดิษฐ์เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ฝีมือการวาดแผนโบราณตามหลักของสาธยายสุขโดยผู้ต้องขังจะวาดให้ผู้ต้องขังด้วยกันเอง ในอนาคตภายในเรือนจำจะมีพื้นที่สำหรับ ให้บริการผู้ต้องขังที่เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต ทั้งในจังหวัดพะเยาและจังหวัดใกล้เคียง เมื่อผู้ต้องขังมีฝีมือด้านการบำบัดผู้ป่วยที่เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาตแล้ว เมื่อใดที่พื้นที่โทษจะเป็นคนที่มีคุณภาพช่วยเหลือสังคม และสังคมให้การยอมรับในที่สุด"

(ข่าวสด 13 ม.ค. 52)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าพาดหัวข่าวและสาระสำคัญของข่าวกล่าวถึงเรื่องการจัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นหลัก โดยได้ยกข้อความ "ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วมีโอกาสกลับเข้ามารับโทษต้องขังในเรือนจำไม่เกินร้อยละ 3" และ "พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วคือประชาชนในสังคมไม่ให้การยอมรับ ด้วยเหตุนี้เองเกรงว่าจะเป็นการบั่นทอนให้เกิดการกระทำซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้วกระทำความผิดกลับเข้ามาเรือนจำอีกครั้งหนึ่งจึงมีแนวคิดว่าจะควรทำอย่างไรให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้รับการยอมรับกลับคืนสู่สังคมอย่างคนปกติสุขได้" ข้อความดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษ แต่เป็นเพียงข้อมูลสนับสนุนเรื่อง "การฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขัง" ซึ่งเป็นประเด็นหลักของข่าวนั้นเท่านั้น

3.2.2 การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

ข้อมูลกลุ่มนี้มีประเด็นหลักเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พ้นโทษตามวาระหรือได้รับการอภัยโทษ เช่น

คุกพัทลุงปล่อยตัวผู้ต้องขัง 130 คน

เมื่อวันที่ 8 เม.ย.58 ที่บริเวณเรือนจำกลางพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง นายกาญจน์ สุนทรเดชา ผบ.เรือนจำกลางพัทลุง ได้เป็นประธานในพิธีปล่อยตัวนักโทษซึ่งได้รับการอภัยโทษ ปี พ.ศ.2558 ในวโรกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของเรือนจำกลางพัทลุงซึ่งมีผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ชุดแรก 130 คน ส่วนใหญ่เป็นคดีอาเสพติด 70 เปอร์เซ็นต์ สำหรับเรือนจำกลางพัทลุงมีผู้ต้องขัง ซึ่งได้รับพระราชทานอภัยโทษ คดีคนดีสู่สังคม และถูกปล่อยตัวในวันนี้ชุดแรกจำนวน 130 คนแยกเป็นชาย 120 คนและหญิง

10 คนซึ่งวันนี้มีครอบครัวและญาติของผู้พันโทฯที่เดิน ทางมารอรับ ด้วยความอบอุ่น

ขณะผู้อดีตผู้ต้องขังรายหนึ่งเปิดเผยว่า ตอนอยู่ในเรือนจำอยู่แบบขาดอิสรภาพ ต้องมีระเบียบ ทำให้ตนได้คิด พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ฝึกฝนอาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งตนขอสัญญาว่าออกไปจะทำตัวเป็นคนดีของสังคมต่อไป

(สยามรัฐ 9 เม.ย. 58)

จากตัวอย่างข้างจะเห็นว่ามีสาระสำคัญกล่าวถึงเหตุการณ์การปล่อยตัวผู้ที่พ้นจากโทษคุมขังในเรือนจำ ตัวบทกลุ่มนี้นับว่าเป็นตัวบทกลุ่มแรกที่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษโดยตรง เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ช่วงชีวิตในก้าวแรกหลังจากพ้นโทษคุมขังในเรือนจำ

3.2.3 การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ

กลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ” คือข้อมูลที่มีเนื้อหาหลักกล่าวถึงกระบวนการการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านทัศนคติของบุคคลพ้นโทษ ด้านทัศนคติของสังคม โดยอาจเป็นการเสนอโครงการ การแถลงนโยบาย การดำเนินกิจกรรมของภาครัฐ หรือคำกล่าวของบุคคลสำคัญ ดังตัวอย่าง

นายกฯ กำชับดูแลผู้พ้นโทษ 5.6 หมื่นคน

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม ที่ทำเนียบรัฐบาล นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงผลการประชุมมาตรการในการดูแลและส่งเสริมอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พ้นโทษ ร่วมกับ พล.อ.ไพบุลย์ คุ่มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม ว่าการหารือได้คุยถึงมาตรการที่จะดูแลผู้พ้นโทษกว่า 38,000 คน บวกกับผู้พ้นโทษก่อนหน้านั้นอีก 18,000 คน รวมเป็น 56,000 เห็นจะต้องมีมาตรการตั้งแต่ดูแลคนเหล่านี้ยังอยู่ในเรือนจำ ทั้งการฝึกอาชีพ ดูทัศนคติที่ดีก่อนปล่อยตัวออกมา โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีกำชับว่าต้องมีมาตรการเพื่อเป็นแนวทางดำเนินการ เช่น จะดูแลอย่างไรเพื่อให้คนเหล่านี้ที่มีต้องโทษคดีอาชญากรรมกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ออกมาแล้วไม่ไปกระทำผิดซ้ำเติม ทำอย่างไรไม่ให้ไปก่ออาชญากรรมซ้ำหาใหม่ ทำอย่างไรให้

คนเหล่านี้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพราะหากออกมาแล้วมีปมด้อยก็อาจคิดว่าไปเป็นโจรดีกว่า และทำอย่างไรให้เขาพึ่งพาตัวเองได้

"ภายหลังปล่อยตัวจะติดตามพฤติกรรมในช่วงเวลา 6 เดือนแรก โดยจะจ้างบุคลากร นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เพื่อลงพื้นที่เข้าไปตามหมู่บ้านอำเภอ คอยเป็นที่ปรึกษา เป็นนักจิตวิทยาให้คำแนะนำการดำเนินชีวิต ดูเรื่องราวได้ อาชีพ ทักษะและแนวโน้มที่จะกลับไปทำผิด หลังจากช่วงเวลา 6 เดือนจะส่งต่อให้ท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ไปดูแลต่อไป"

นายวิชณุกล่าว

(มติชน 23 พ.ค. 58)

จากตัวอย่าง พาดหัวข่าวและสาระสำคัญของเนื้อหาข่าวดังกล่าวล้วนกล่าวถึงผลของการประชุมเพื่อหามาตรการดูแลช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษในด้านต่าง ๆ ทั้งทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต การป้องกันการทำผิดซ้ำ และยังขยายด้วยคำกล่าวของนายวิชณุ เครื่องหมาย ถึงวิธีการในดูแลบุคคลพ้นโทษมาสนับสนุนในตอนท้ายด้วย

3.2.4 บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง

ข้อมูลกลุ่ม “บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง” คือข้อมูลที่เกี่ยวข้องถึงบุคคลพ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต บุคคลพ้นโทษที่กระทำความดีหรือทำประโยชน์ต่อสังคมมาแนะนำเสนอ ดังตัวอย่าง

อดีตนักโทษสร้างชีวิต

ที่ร้านตัดเจริญบาร์เบอร์ เลขที่ 9 หมู่ 5 ต.ศิริราษฎร์ อ.พบบพระ จ.ตาก เปิดให้บริการตัดผมฟรี มีประชาชนจำนวนมากมารอดัดผม สอบถามนายเปาเจียว พงษ์เจริญ อายุ 50 ปี ชาวเขาเผ่าม้ง เจ้าของร้าน เปิดเผยว่าสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวง ร.9 ตนเคยต้องโทษประหารชีวิตคดียาเสพติด แต่ได้รับอภัยโทษ 7 ครั้ง และมีการลดหย่อนโทษติดคุกเพียง 17 ปี กระทั่งได้อิสระมาเปิดร้านตัดผม และต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ดัดผมให้ประชาชนฟรี 1 เดือน

(ไทยรัฐ 09 พ.ย. 59)

ตัวอย่างข้างต้นเสนอเรื่องราวของนายเปาเจียว พงษ์เจริญ อดีตนักโทษที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษที่ได้เปิดให้บริการตัดผมฟรีแก่ประชาชนในช่วงเวลาหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จสวรรคต จะเห็นว่าพาดหัวข่าวและเนื้อหาข่าวทั้งหมดเน้นกล่าวถึงเรื่องการทำความดีของบุคคลพ้นโทษเป็นสำคัญ

3.2.5 การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ข้อมูลกลุ่มนี้คือข้อมูลที่กล่าวถึงสภาพปัญหา เสนอแนวทางแก้ปัญหา หรือการดำเนินการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสหลายกลุ่มในสังคม โดยมีบุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในข้อมูลกลุ่มนี้ด้วย ดังตัวอย่าง

รুক্তักษลิทธิผู้ด้อยโอกาส 9.9 ล้านคน

จากการประชุมสมัชชาพัฒนาสังคมระดับชาติ เรื่อง "เพิ่มช่องทางสิทธิเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม" นายอนุสันต์ เทียนทอง รอง ผอ.สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุกล่าวว่า ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างที่ควรจะเป็นทั้งคนจนและคนเร่ร่อน ผู้ที่มีปัญหาสถานะบุคคลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี และผู้พ้นโทษ ซึ่งมีมากถึง 9.9 ล้านคน การจัดสมัชชาพัฒนาสังคมจะทำให้สังคมเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อคนที่ประสบปัญหาทางสังคมและด้อยโอกาส

ด้าน ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี ราชฎอรอาวุโส กล่าวว่า ประเด็นสังคมที่ทั่วโลกให้ความสำคัญคือการสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำ เพราะความเหลื่อมล้ำเป็นตัวก่อปัญหาต่าง ๆ ประเทศไทยถือว่ามีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในเอเชีย การแก้ไขเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องสร้างความเข้าใจและสร้างพลังมุ่งมั่นร่วมกันโดยเฉพาะการสร้างสังคมที่เข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองร่วมคิดร่วมทำและกระจายอำนาจให้พื้นที่ดำเนินการ

(ไทยรัฐ 16 ส.ค. 56)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการรายงานข่าวการประชุมสมัชชาพัฒนาสังคมระดับชาติ ประเด็นสำคัญของข่าวนี้นี้เกี่ยวข้องกับแก้ปัญหาและช่วยเหลือคนเร่ร่อนในสังคม จะเห็นว่าข้อความ “กลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างที่ควรจะเป็นทั้งคนจนและคนเร่ร่อน ผู้ที่มีปัญหาสถานะ

บุคคลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี และผู้พันโทษ ซึ่งมีมากถึง 9.9 ล้านคน” มีการกล่าวถึง ผู้พันโทษ ซึ่งอยู่ในฐานะผู้ที่ควรได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเช่นเดียวกับกลุ่มอื่น แม้ตัวบทในกลุ่มเนื้อหานี้จะมุ่งเน้นเรื่องการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคมในภาพรวม แต่การที่เนื้อหาให้มีการระบุถึงบุคคลพันโทษ ย่อมหมายความว่าตัวบทเหล่านี้สื่อถึงความพยายามที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนคุณภาพชีวิตของบุคคลพันโทษด้วย และผู้รับสารก็อาจเกิดการประกอบสร้างความคิดบางอย่างเกี่ยวกับบุคคลพันโทษได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มนี้ไว้เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้วย

จากการวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมที่เสนอเรื่องราวสนับสนุนบุคคลพันโทษ ทำให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาที่สื่อสาธารณะมักกล่าวถึงบุคคลพันโทษ มีทั้งการกล่าวถึงบุคคลพันโทษโดยตรง ได้แก่ กลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวผู้ต้องขัง การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษ และบุคคลพันโทษตัวอย่าง ส่วนกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม เป็นกลุ่มเนื้อหาที่ไม่ได้กล่าวถึงบุคคลพันโทษโดยตรง หากแต่มีข้อความบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษเป็นส่วนเสริม

เมื่อนับจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มเนื้อหาต่าง ๆ แล้ว จะได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนกลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ

กลุ่มเนื้อหา	จำนวน (ชิ้น)
กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	78
การปล่อยตัวผู้ต้องขัง	15
การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษ	54
บุคคลพันโทษตัวอย่าง	19
การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม	9
รวม	175

ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำค้นต่าง ๆ⁶ ที่สื่อถึง “บุคคลพันโทษ” แต่ข้อมูลที่ได้พบว่ามีกล่าวถึงบุคคลพันโทษในกลุ่มเนื้อหาที่หลากหลายถึง 5 กลุ่ม กลุ่มเนื้อหาที่มากเป็นอันดับ 1 คือกลุ่มกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด พบทั้งสิ้น 78 ชิ้น เป็นกลุ่มที่ไม่ได้กล่าวถึงบุคคลพันโทษโดยตรง ขณะที่กลุ่มการติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษซึ่งเป็นกลุ่มที่

⁶ ดู น.8

กล่าวถึงบุคคลพันโทชโดยตรงมากกว่ากลับพบกลุ่มตัวอย่างเป็นอันดับ 2 โดยพบเพียง 54 ชิ้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องการดูแลช่วยเหลือกลุ่มคนในข้อมูลตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่มีไม่เท่ากัน กล่าวคือ ในกลุ่มกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ผู้ที่ถูกกล่าวถึงในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดทั้งที่ถูกคุมขังในเรือนจำและผู้ถูกคุมประพฤติซึ่งล้วนมีหน่วยงานดูแลช่วยเหลือบำบัด ฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมโดยตรง คือกรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติ ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะเกิดการรายงานข่าวหรือประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมจากหน่วยงานเหล่านี้มากกว่า ขณะที่บุคคลพันโทชมีองค์กรให้ความช่วยเหลือเรื่องคุณภาพชีวิตน้อยกว่า⁷ เนื่องจากถือเป็นบุคคลทั่วไปในสังคม หากจะมีการกล่าวถึงการช่วยเหลือบุคคลพันโทช ก็มักจะพบในกรณีที่เป็นปัญหาต้องได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานที่ดูแลบุคคลหลากหลายกลุ่มโดยมีบุคคลพันโทชเป็นหนึ่งในนั้น เช่น กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ดังนั้น ข้อมูลที่กล่าวถึงการช่วยเหลือบุคคลพันโทชโดยตรงจึงพบได้น้อยกว่า

กลุ่มเนื้อหาที่พบมากเป็นลำดับ 3 คือ บุคคลพันโทชตัวอย่าง พบทั้งสิ้น 19 ชิ้น (ได้แก่ ข่าวหนังสือพิมพ์ 4 ชิ้น บทความในหนังสือพิมพ์ 7 ชิ้น ข่าวในเว็บไซต์หน่วยงานรัฐบาล 2 ชิ้น และรายการโทรทัศน์ 6 ชิ้น) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกล่าวถึงบุคคลพันโทชในแง่มุมบวก ในฐานะบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือกระทำความดีเพียง 19 ชิ้น ในกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจากระยะเวลา 8 ปี ถือว่าเป็นจำนวนน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาเฉพาะข่าวหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเรื่องบุคคลพันโทช ตัวอย่างนั้นมีเพียง 2 ชิ้น นำมาเปรียบเทียบกับข่าวที่เสนอเรื่องบุคคลพันโทชในด้านลบ⁸ เช่น ข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทชเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ พบว่าข่าวกลุ่มหลังมีการเสนออย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสันนิษฐานว่าการเสนอข่าวหรือเรื่องราวของบุคคลพันโทชในแง่มุมบวกนั้นมีแนวโน้มที่จะเสนอน้อยกว่าการเสนอบุคคลพันโทชในแง่ลบ ข้อนี้อาจสัมพันธ์กับเรื่องกรอบคุณค่าของข่าว (news values) ที่อธิบายว่าปัญหาสังคมถือเป็นเรื่องผลกระทบ (consequence or impact) หรือเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เป็นลักษณะที่มีความสำคัญและน่าสนใจ มีคุณค่าพอที่จะเป็นข่าวได้ (สมสุข หินวิมาน และคณะ, 2557: 91 - 92) กล่าวคือ ในสังคมยังคงมีทัศนคติด้านลบและหวาดระแวงบุคคลพันโทช เมื่อเกิดเหตุบุคคลพันโทชกระทำความผิดซ้ำซาก มีผู้คนในสังคมได้รับผลกระทบ เหตุการณ์ลักษณะนี้จึงมีโอกาสมากที่ข่าวยกย่องเสนอเป็นข่าวหนังสือพิมพ์มากกว่าข่าวบุคคลพันโทชตัวอย่าง ส่วนการพบข้อมูลในกลุ่มเนื้อหาบุคคล

⁷ บุคคลพันโทชมีองค์กรที่ดูแลโดยเฉพาะคือมูลนิธิบ้านพระพร (ชื่อเดิม มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน) ขอบเขตภารกิจของมูลนิธินี้จะดูแลทั้งผู้ต้องขังและบุคคลพันโทช (มูลนิธิบ้านพระพร, 2563)

⁸ กลุ่มข้อมูลที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชในด้านลบอยู่นอกเหนือขอบเขตของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ การเปรียบเทียบดังกล่าวเกิดจากการสังเกตของผู้วิจัยขณะเก็บข้อมูลในขั้นต้นเท่านั้น

พันโทชตัวอย่างในบทความหนังสือพิมพ์ 7 ชิ้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การเสนอด้วย “บทความ” แม้จะมากที่สุดในกลุ่มเนื้อหา แต่อาจไม่ได้ทำให้เรื่องบุคคลพันโทชตัวอย่างโดดเด่นขึ้น เนื่องจากรูปแบบบทความในหนังสือพิมพ์ ไม่ได้มีความสำคัญเท่า “ข่าว” ที่เป็นประเภทเนื้อหาหนังสือพิมพ์ที่มีผู้อ่านเลือกอ่านมากที่สุดเป็นลำดับแรก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546: 6 - 7) ส่วนการเสนอด้วยรูปแบบข่าวในเว็บไซต์รัฐบาลที่พบ 2 ชิ้น และรายการโทรทัศน์ที่พบ 6 ชิ้น ต่างก็มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการเลือกเนื้อหาที่นำเสนอ กล่าวคือ การเสนอข่าวในเว็บไซต์หน่วยงานรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานกิจกรรมในหน่วยงานสู่สาธารณชน ขณะที่การเสนอด้วยรูปแบบรายการโทรทัศน์ประกอบด้วยรายการสัมภาษณ์และรายการสารคดีชีวประวัติ มักเลือกเสนอเรื่องของบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้ชมได้ ดังนั้นบุคคลพันโทชที่ได้รับเลือกให้ร่วมรายการโทรทัศน์ทั้งสองประเภทนี้จึงต้องเป็นบุคคลพันโทชที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้ชมได้

สำหรับกลุ่มเนื้อหาที่พบเป็นลำดับที่ 4 จำนวน 15 ชิ้น เป็นกลุ่มเนื้อหาการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งกล่าวถึงบุคคลพันโทชโดยตรง การพบกลุ่มเนื้อหาจำนวนน้อย อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องกรอบคุณค่าของข่าวเช่นกัน กล่าวคือ โดยปกติจะมีผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวแต่ละวันอย่างสม่ำเสมอ ดังเช่น ในช่วงวันที่ 6 สิงหาคม - 21 สิงหาคม 2562 (ยกเว้นวันที่ 12 สิงหาคม 2562) มีข้อมูลผู้ได้รับการปล่อยตัวทั่วประเทศเฉลี่ยประมาณ 447 คนต่อวัน⁹ แต่ก็ไม่ได้มีการเสนอข่าว เนื่องจากอาจจะยังไม่มีคุณค่าข่าวมากพอ แต่สำหรับข่าวการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พบจำนวน 15 ชิ้นนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีปัจจัยบางอย่างที่สนับสนุนเรื่องกรอบคุณค่าของข่าว เช่น เป็นการกล่าวถึงการปล่อยตัวที่มีผู้ได้รับการปล่อยตัวครั้งละ 30,000 - 50,000 คน เป็นข่าวการพระราชทานอภัยโทษในวาระที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศ หรือเป็นเหตุการณ์การปล่อยตัวที่มีบุคคลที่มีชื่อเสียงได้รับการปล่อยตัวด้วย ดังนั้น การพบการเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทชโดยตรง ในกลุ่มเนื้อหาการปล่อยตัวผู้ต้องขังจำนวนน้อยกว่ากลุ่มอื่นจึงอาจเกิดจากปัจจัยดังกล่าว

กลุ่มเนื้อหาการแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม เป็นกลุ่มที่พบในข้อมูลตัวอย่างน้อยที่สุด โดยพบเพียง 9 ชิ้น เนื่องจากการเสนอข่าวหรือบทความที่มีเนื้อหาดังกล่าวล้วนตั้งต้นจากปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น ต่างจากกลุ่มเนื้อหาอื่น ๆ ที่อาจเสนอเหตุการณ์หรือเรื่องราวเกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทชจากทุกพื้นที่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ในกลุ่มเนื้อหาการแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม แม้จะกล่าวถึงบุคคลพันโทชโดยมุ่งประเด็นการช่วยเหลือและสนับสนุนคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นก็ตาม แต่ข้อมูลกลุ่มนี้ก็ล้วนตั้งต้นจากปัญหาที่บุคคลพันโทชอันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคน

⁹ สรุปรายชื่อผู้ต้องขัง ณ วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2562 จากงานสถิติราชทัณฑ์

ด้วยโอกาสในสังคมได้ก่อความเดือดร้อนรำคาญต่อสังคม ทำให้น่าตั้งข้อสังเกตว่าในข้อเขียนที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษก็ยิ่งให้ข้อมูลด้านลบของบุคคลพ้นโทษไว้ด้วย ประเด็นนี้จึงอาจจะมีส่วนสนับสนุนการประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษด้านลบที่แฝงในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในสื่อสาธารณะได้ไม่มากนัก

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้เสนอการจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกได้ทั้งสิ้น 5 กลุ่ม ได้แก่ กระบวนการฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษ การปล่อยตัวบุคคลพ้นโทษ การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง และการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม การจำแนกกลุ่มตัวอย่างด้วยเนื้อหาในข้อนี้ ทำให้เห็นภาพรวมว่าบุคคลพ้นโทษได้รับการกล่าวถึงในเรื่องใดบ้าง กล่าวถึงโดยตรงหรือเป็นเพียงส่วนเสริมในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้อธิบายเรื่องจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเพิ่มเติมว่าการพบจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มมากน้อยไม่เท่ากันน่าจะเป็นผลมาจากปัจจัยใด

3.3 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษ

การวิเคราะห์ความหมายระดับมหภาค ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสรุปประเด็นที่นำเสนอในปริจเฉทแต่ละชนิด โดยแยกวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง และส่วนเนื้อความดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ตัวอย่างการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอ

ส่วนของปริจเฉท / ข้อความ	ประเด็นนำเสนอ
<p><u>พาดหัวข่าว</u></p> <p>อภัยโทษ</p> <p>ปล่อยนักโทษ 3 หมื่น</p>	<p>โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว</p> <p>จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว</p>
<p><u>ความนำ</u></p> <p>เมื่อเวลา 09.00 น. วันที่ 16 ส.ค. ที่สนามหน้าเรือนจำกลางคลองเปรม นาย ปรีชา ธนानันท์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงยุติธรรม พร้อมด้วย นายชาติ ชาย สุทธิกลม รองปลัดกระทรวงยุติธรรม นายกอบเกียรติ กสิวิวัฒน์ รอง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ร่วมกันทำพิธีปล่อยตัวผู้ต้องราชทัณฑ์</p>	<p>บรรยากาศวันปล่อยตัวและ รายละเอียดอื่น ๆ</p>

<p>ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 12 สิงหาคม 2555 และเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร 28 กรกฎาคม 2555</p>	<p>โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว</p>
<p><u>เนื้อความ</u></p> <p>ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษในครั้งนี้ให้ปล่อยตัวผู้ต้องราชทัณฑ์คดีความผิดเล็กน้อย ผู้เจ็บป่วยพิการ หรือ ทูพพลภาพ และผู้ต้องโทษที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี รวมถึงคนชรา</p> <p>เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องราชทัณฑ์ได้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดี</p> <p>ซึ่งในวันนี้มีผู้ต้องโทษจากเรือนจำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เข้าร่วมพิธี รวม 15 แห่ง</p> <p>จำนวน 1,600 ราย และจะมีการปล่อยผู้ต้องโทษตามเรือนจำต่างจังหวัดพร้อมกันในวันนี้ด้วย รวม 30,000 ราย</p> <p>โดยทางกรมได้มอบค่ารถให้ผู้ต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัวรายละ 500 บาท</p> <p>ในส่วนของเรือนจำต่างจังหวัดได้ทำพิธีปล่อยตัวผู้ต้องราชทัณฑ์ โดยมีหัวหน้าส่วนราชการ ร่วมเป็นสักขีพยาน ประกอบด้วย</p> <p>ที่เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 97 คน หญิง 5 คน ชาย 92 คน ที่เรือนจำ จ.ลพบุรี จำนวน 182 คน ที่เรือนจำกลาง จ.ยะลา จำนวน 83 คน เป็นผู้ต้องกักขัง จำนวน 16 คน และนักโทษเด็ดขาด จำนวน 67 คน ที่เรือนจำ จ.เลย จำนวน 120 คน เป็นหญิง 8 คน ที่เรือนจำ จ.สตูล จำนวน 63 คน หญิง 6 คน และชาย 57 คน</p> <p>รายงานว่าผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษต่างตื่นเต้นและยินดีที่ได้รับ การอภัยโทษต่างเข้ากอดพ่อแม่ญาติพี่น้อง บางคนถึงกับร้องไห้ด้วยความดีใจที่ได้รับการอภัยโทษ</p>	<p>คุณสมบัติผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว</p> <p>วัตถุประสงค์ของการปล่อยตัว</p> <p>บรรยากาศวันปล่อยตัวและ รายละเอียดอื่น ๆ</p> <p>จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว</p> <p>การช่วยเหลือเบื้องต้นในวันปล่อยตัว</p> <p>บรรยากาศวันปล่อยตัวและ รายละเอียดอื่น ๆ และ</p> <p>จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว</p> <p>บรรยากาศวันปล่อยตัวและ รายละเอียดอื่น ๆ</p>

นอกจากจะแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วนแล้ว ผู้วิจัยยังใช้การจำแนกกลุ่มเนื้อหาทั้ง 5 กลุ่ม มาพิจารณาในการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในหัวข้อนี้ด้วย จากนั้นผู้วิจัยจะอธิบายประเด็นนำเสนอที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกในแต่ละกลุ่ม ตลอดจนสรุปข้อสังเกตจากจำนวนที่พบดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย

3.3.1 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”

ก. ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”

ตารางที่ 12 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุของการกระทำผิด	1	2
การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	29	58
วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	3	6
ปัญหาหรือข้อบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	2	4
การทำประโยชน์ต่อสังคมและสร้างชื่อเสียงระหว่างถูกคุมขัง	2	4
ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ	2	4
การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม	7	14
การติดตามสอดส่องพฤติกรรมหลังพ้นโทษ	1	2
การรองรับและสงเคราะห์หลังพ้นโทษ	3	6
รวม	50	100

ประเด็นที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุดในพาดหัวหรือชื่อเรื่องในตัวบทอาทรรณสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ คือ การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ซึ่งมักกล่าวถึงการบำบัดฟื้นฟูในมิติต่าง ๆ เช่น ทักษะอาชีพ การฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดพฤติกรรม การให้การศึกษา กิจกรรมนันทนาการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ในเรือนจำ กลุ่มนี้ปรากฏมากที่สุดถึง 29 ครั้ง (58 %) จึงชี้ให้เห็นว่าผู้รับสารอาจจะรับรู้ประเด็นนี้มากที่สุด และมีผลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนในเชิงบวกแก่บุคคลพ้นโทษ ว่าเป็นผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟู มีทักษะอาชีพติดตัว ผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมมาอย่างดี สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่สังคมว่าคนกลุ่มนี้จะกลับคืนสู่สังคมด้วยความพร้อมอย่างเต็มที่

ประเด็นที่พบการนำเสนอมากเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง (14 %) คือ **การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม** ส่วนใหญ่เป็นคำขอโอกาสที่ปรากฏในคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงเรื่องการไม่ได้รับโอกาสจากสังคม จึงต้องเฝ้าขอโอกาสจากสังคมแทนบุคคลพันโทฯ เพื่อให้สังคมยอมรับพวกเขาเหล่านี้ ในอีกด้านหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นภาพว่าบุคคลพันโทฯยังไม่ได้รับโอกาสจากสังคมเท่าที่ควร

ประเด็น **วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด** ที่พบเป็นอันดับ 3 จำนวน 3 ครั้ง (6 %) ในที่นี้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เรื่อง การสร้างความปลอดภัยให้สังคม ป้องกันการทำผิดซ้ำ สร้างการยอมรับจากสังคม และเพื่อให้บุคคลพันโทฯดำรงชีวิตในสังคมได้ จะเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่พบส่วนหนึ่งจะสัมพันธ์กับการเอื้อประโยชน์ให้คนในสังคมด้วย เช่น เรื่องการสร้างความปลอดภัย หรือ ป้องกันการทำผิดซ้ำ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทฯมีแนวโน้มที่จะทำผิดและนำความเดือดร้อนมาสู่สังคมได้อีก นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการยอมรับและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมก็สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นเหล่านี้ยัง “ขาด” และต้องใช้กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเพื่อ “เติมเต็ม” หรือ ทำให้เกิดขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังพบประเด็น **การรองรับและสงเคราะห์หลังพันโทฯ** ที่พบการนำเสนอเท่ากันในระดับที่ 3 ด้วย ในแง่หนึ่งอาจจะทำให้สังคมคลายกังวลต่อตัวบุคคลพันโทฯ เนื่องจากมีมาตรการรองรับและสงเคราะห์ทำให้ไม่เป็นภาระของสังคม แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะตีความได้ว่า หลังจากพันโทฯแล้วคนกลุ่มนี้อาจจะไม่สามารถใช้ชีวิตพึ่งพาตนเองเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปในสังคมได้ทันที เนื่องจากยังต้องการมาตรการรองรับหรือความช่วยเหลือบางอย่างอยู่

ข. ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”

ตารางที่ 13 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุของการกระทำความผิด	3	1.33
พฤติกรรมความผิดในอดีต	1	0.45
การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	69	30.53
วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	52	23
ปัญหาหรือข้อบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	10	4.42
การทำประโยชน์ต่อสังคมและสร้างชื่อเสียงระหว่างถูกคุมขัง	2	0.88
การรองรับและสงเคราะห์หลังพันโทฯ	13	5.75
การติดตามสอดส่องพฤติกรรมหลังพันโทฯ	5	2.21
ปัญหาที่บุคคลพันโทฯต้องประสบหลังพันโทฯ	57	25.22

การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม	12	5.31
โอวาทหรือคำแนะนำจากบุคคลสำคัญ	1	0.45
ความกังวลของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อคดีในสังคม	1	0.45
รวม	226	100

จากการวิเคราะห์ในส่วนเนื้อหาของกลุ่มเนื้อหา พบประเด็นนำเสนอมากที่สุดคือ **การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ** เช่นเดียวกับส่วนพาดหัวและชื่อเรื่อง พบจำนวน 69 ครั้ง (30.53%) จึงอาจจะมีผลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนในเชิงบวกและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่สังคมว่าคนกลุ่มนี้จะกลับคืนสู่สังคมด้วยความพร้อมเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่พบการนำเสนอมากเป็นอันดับที่ 2 คือ **ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ** ครอบคลุมเรื่อง ปัญหาการปรับตัวหลังพ้นโทษ สังคมไม่ยอมรับ สังคมมีภาพจำด้านลบ ไม่มีอาชีพรองรับ ปัญหาติดยาเสพติด หรือการกระทำผิดซ้ำ กลุ่มนี้พบมากเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 57 ครั้ง (25.22 %) ซึ่งอาจจะมีผลต่อการสร้างการรับรู้ว่าคุณค่าพ้นโทษไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งยังมีแนวโน้มจะสร้างปัญหาหรือความเดือดร้อนแก่สังคมได้อีกเสมอ

ประเด็น **วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูฟื้นฟูผู้กระทำความผิด** มีจำนวนไล่เลี่ยกับ 2 ประเด็นแรก พบมากเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 52 ครั้ง (23 %) วัตถุประสงค์ในเรื่องการสร้างความปลอดภัยหรือป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สะท้อนให้เห็นแนวโน้มการทำผิดซ้ำและแนวโน้มที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่สังคม ส่วนวัตถุประสงค์เรื่องสร้างการยอมรับและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมก็สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นเหล่านี้ยังขาดการยอมรับและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ ซึ่งสัมพันธ์กับประเด็นนำเสนอที่พบในพาดหัวและชื่อเรื่อง

3.3.2 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”

ก. ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”

ตารางที่ 14 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว	6	27.27
จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	5	22.73
ข้อมูลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับการปล่อยตัว	3	13.64

โอวาทหรือคำแนะนำจากบุคคลสำคัญ	1	4.54
ถ้อยคำแสดงความสำนึก มุ่งมั่น และสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ	4	18.18
การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม	1	4.54
แผนรองรับเรื่องอาชีพหลังปล่อยตัว	2	9.1
รวม	22	100

เมื่อมีการรายงานข่าวการปล่อยตัวผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษ ประเด็นที่มักจะได้รับ การเลือกมานำเสนอในพาดหัวข่าวมากที่สุดคือ **โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว** จำนวน 6 ครั้ง (2.727 %) ในที่นี้ประกอบด้วยโอกาสสำคัญของประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์หรือ พระบรมวงศานุวงศ์ เช่น โอกาสพระราชพิธีฉลองพระชนมายุ 5 รอบ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โอกาสแรกนับแต่ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์รัชกาลที่ 10 โดยจะใช้รูปภาพ เช่น “ทรงเมตตาอภัยโทษ” “อภัยโทษ” ในพาดหัวข่าวเพื่อสื่อความถึงโอกาสในการปล่อยตัว ด้วยเหตุ ที่การพระราชทานอภัยโทษเกี่ยวข้องกับโอกาสอันเป็นมงคลและเหตุการณ์สำคัญที่บ้านเมือง เช่น พระราชพิธีสำคัญของพระมหากษัตริย์และพระบรมราชวงศ์ วาระสำคัญทางศาสนา และโอกาสสำคัญ ของบ้านเมือง (ชฎารัตน์ ทองรุต, 2556: 140) ประเด็นนี้จึงได้รับเลือกมานำเสนอเป็นอันดับแรก ๆ

ขณะที่ประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 2 **จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว** จำนวน 5 ครั้ง (22.73 %) ส่วนใหญ่มักเป็นจำนวนผู้ได้รับการปล่อยตัวครั้งละจำนวนมาก “พ้นคุก 3 หมื่น” “3 หมื่น” “1.2 หมื่น” ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้สัมพันธ์กับเรื่องอคติและความหวาดกลัวที่สังคม อาจจะมีต่อบุคคลพ้นโทษ การเขียนข่าวโดยเน้นจำนวนบุคคลพ้นโทษซึ่งกระทบกับความรู้สึก หวาดกลัวของสังคม อาจจะมีคุณค่าข่าว (news values) และดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้มากกว่า แต่ในแง่ของการรับสาร ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ความน่าตื่นตระหนกมากกระตุ้นผู้รับสาร อาจจะมีอิทธิพล ต่อการผลิตซ้ำเรื่องความน่าหวาดกลัวของบุคคลพ้นโทษได้ไม่มากนักน้อย

ส่วนประเด็น **ถ้อยคำแสดงความสำนึก มุ่งมั่น และสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ** ที่พบมากเป็นอันดับ ที่ 3 จำนวน 4 ครั้ง (18.18 %) อาจชี้ให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่อาจจะมีพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีความสำนึก และมุ่งมั่นที่จะใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมอย่างเต็มเปี่ยม การนำ ประเด็นนี้มาขบเน้นในพาดหัวข่าวอาจจะมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษ ในเชิงบวกได้อย่างดี

ข. ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”

ตารางที่ 15 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การปล่อยตัวผู้ต้องขัง”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุของการกระทำความผิด	3	2.94
พฤติกรรมความผิดในอดีต	5	4.9
กระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	4	3.92
คุณสมบัติผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว	9	8.83
วัตถุประสงค์ของการพระราชทานอภัยโทษ	4	3.92
โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว	11	10.79
บรรยากาศวันปล่อยตัวและรายละเอียดอื่น ๆ	11	10.79
จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	10	9.8
ข้อมูลผู้มีชื่อเสียงที่ได้รับการปล่อยตัว	5	4.9
การช่วยเหลือเบื้องต้นในวันปล่อยตัว	7	6.86
โอวาทหรือคำแนะนำจากบุคคลสำคัญ	7	6.86
ความสำนึก มุ่งมั่น และคำสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ	15	14.71
การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม	2	1.96
การเตือนสติสังคมไม่ให้กระทำความผิด	1	0.98
แผนรองรับเรื่องอาชีพหลังปล่อยตัว	3	2.94
แผนการติดตามช่วยเหลือในอนาคต	3	2.94
ทัศนคติด้านลบจากคนในสังคม	2	1.96
รวม	102	100

เมื่อพิจารณาในส่วนเนื้อหา พบว่าประเด็น **ถ้อยคำแสดงความสำนึก มุ่งมั่น และสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ** กลับพบมากเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 15 ครั้ง (14.71%) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนข่าวอาจจะตั้งใจเน้นย้ำคุณสมบัติด้านนี้ของบุคคลพ้นโทษ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในเชิงบวกได้ดีเช่นกัน

ส่วนประเด็นที่พบมากเป็นอันดับ 2 จำนวน 11 ครั้ง (10.79 %) มีเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ **โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว** และ **บรรยากาศวันปล่อยตัวและรายละเอียดอื่น ๆ** สำหรับเรื่องโอกาสการปล่อยตัว เกี่ยวข้องกับโอกาสสำคัญของประเทศดังที่อธิบายแล้วในผลการวิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอในส่วนพาดหัวข่าวหรือชื่อเรื่อง ส่วนบรรยากาศวันปล่อยตัวและรายละเอียดอื่น ๆ มักประกอบด้วยบุคคลสำคัญที่ร่วมพิธี บรรยากาศการมารับบุคคลพ้นโทษของครอบครัว เป็นต้น

ซึ่งประเด็นเหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะไม่ได้กระทบกับการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษโดยตรง และการที่ประเด็นเหล่านี้ปรากฏใช้จำนวนมาก ชี้ให้เห็นว่าผู้เขียนข่าวอาจให้ความสำคัญกับประเด็นอื่น ๆ มากกว่าการมุ่งสร้างภาพลักษณ์แก่บุคคลพันโทษให้เป็นที่ยอมรับ

ประเด็น **จำนวนบุคคลพันโทษที่ได้รับการปล่อยตัว** ยังคงพบมากใน 3 อันดับแรก เช่นเดียวกับประเด็นนำเสนอที่พบในส่วนพาดหัวข่าว พบการนำเสนอ 10 ครั้ง (9.8 %) ซึ่งอาจจะกระตุ้นให้สังคมเกิดความหวาดกลัวต่อบุคคลพันโทษได้ในระดับหนึ่งดังที่อธิบายแล้ว

จะเห็นว่าประเด็นที่พบมากที่สุดอันดับที่ 1 – 3 ในแง่มุมหนึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการมุ่งให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัว แต่จากการเลือกกล่าวถึงซ้ำ ๆ ของประเด็นที่พบมากใน 3 อันดับแรกทั้งในพาดหัวข่าวและส่วนเนื้อความ บางประเด็น เช่น ถ้อยคำแสดงความสำนึก มุ่งมั่น และสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ อาจจะทำให้เห็นถึงความพยายามสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกแก่ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว ส่วนจำนวนบุคคลพันโทษที่ได้รับการปล่อยตัว อาจกระตุ้นความรู้สึกหวาดกลัวอันจะนำไปสู่ภาพตัวแทนด้านลบของบุคคลพันโทษไปพร้อมกันด้วย

3.3.3 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษ”

ก. ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษ”

ตารางที่ 16 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทษ”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุของการกระทำความผิด	1	2.5
ประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ	1	2.5
คุณสมบัติบุคคลพันโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	1	2.5
จำนวนบุคคลพันโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	2	5
ความตื่นตระหนกของสังคม	1	2.5
สาเหตุของการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือบุคคลพันโทษ : นักโทษล้นเรือนจำ	1	2.5
การช่วยเหลือบุคคลพันโทษเรื่องอาชีพ	12	30
การช่วยเหลือบุคคลพันโทษเรื่องการศึกษา	1	2.5
การช่วยเหลือบุคคลพันโทษเรื่องที่อยู่อาศัย	1	2.5
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ป้องกันการทำผิดซ้ำ	6	15
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น	8	20
การติดตามสอดส่องพฤติกรรมหลังพ้นโทษ	5	12.5
รวม	40	100

เมื่อพิจารณาประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวข่าว กลุ่ม “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ” พบว่าประเด็นที่นำเสนอมากที่สุดคือ การช่วยเหลือบุคคลพันโทฯเรื่องอาชีพ จำนวน 12 ครั้ง (30 %) เมื่อลองย้อนกลับไปทีประเด็นนำเสนอที่พบมากในกลุ่มเนื้อหา กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด¹⁰ ประเด็นที่กล่าวถึงมากเป็นอันดับแรก ๆ คือ การบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ ที่ชี้ให้เห็นความพยายามสื่อสารกับสังคมว่าบุคคลพันโทฯผ่านการบำบัดฟื้นฟูทักษะต่าง ๆ อย่างดีแล้ว แต่ในกลุ่มเนื้อหาการติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯยังคงพบเรื่องการติดตามช่วยเหลือเรื่องการประกอบอาชีพที่ถูกยกมากล่าวถึงเป็นอันดับแรก สะท้อนให้เห็นว่าแม้บุคคลกลุ่มนี้จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดี แต่ก็ไม่สามารถนำทักษะที่ได้รับไปใช้ในชีวิตนอกเรือนจำได้เท่าที่ควร เนื่องจากยังปรากฏเรื่องการติดตามช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐอยู่บ่อยครั้ง

ส่วนประเด็นที่พบมากเป็นอันดับ 2 คือ **วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น** ชี้ให้เห็นว่าแม้บุคคลพันโทฯจะผ่านพ้นการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมมาจากเรือนจำแล้ว แต่เมื่อออกมาใช้ชีวิตนอกเรือนจำกลับต้องมีหน่วยงานรัฐมาดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือสนับสนุนบางอย่างที่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นอยู่ นั้นหมายความว่ายังอาจจะมีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่ควรได้รับการเปลี่ยนแปลงขณะใช้ชีวิตในฐานะบุคคลพันโทฯ ประเด็นนี้จึงอาจจะเกิดข้อกังขาว่าแท้จริงการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำของบุคคลพันโทฯสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลพันโทฯได้สมบูรณ์อย่างแท้จริงหรือไม่

ส่วนประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 6 ครั้ง (15 %) ยังเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือนโยบายช่วยเหลือบุคคลที่พันโทฯแล้ว แต่เป็น **วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ป้องกันการทำผิดซ้ำ** การเฝ้าระวังการทำผิดซ้ำของบุคคลพันโทฯโดยหน่วยงานภาครัฐ สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงเป็นกังวลต่อปัญหาการทำผิดซ้ำอยู่ ในอีกแง่หนึ่งจึงเป็นการชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทฯก็มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำด้วย

ข. ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ”

ตารางที่ 17 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโทฯ”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุของการกระทำความผิด	5	3.27
พฤติกรรมความผิดในอดีต	5	3.27

¹⁰ ดู น.75 - 77

ประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ	8	5.23
คุณสมบัติบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	2	1.31
จำนวนบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว	6	3.92
ความตื่นตระหนกของคนในสังคม	4	2.61
ความกังวลของผู้ที่เกี่ยวข้อง : เกรงสังคมไม่ยอมรับ	4	2.61
การติดตามสอดส่องพฤติกรรมหลังพ้นโทษ	11	7.19
ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ	29	18.96
การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องอาชีพ	32	20.92
การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องการศึกษา	3	1.96
การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องที่อยู่อาศัย	1	0.65
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ป้องกันการทำผิดซ้ำ	17	11.11
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้น	6	3.92
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ดำรงชีวิตในสังคมได้ ไม่เป็นภาระสังคม	8	5.23
วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : เปลี่ยนทัศนคติคนในสังคม	12	7.84
รวม	153	100

เมื่อพิจารณาประเด็นนำเสนอในส่วนเนื้อหา พบว่าประเด็นที่พบบ่อยเป็นอันดับแรก จำนวน 32 ครั้ง (20.92 %) สัมพันธ์กับประเด็นที่พบในภาคหัวข่าวหรือชื่อเรื่อง คือ **การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องอาชีพ** ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการนำทักษะการประกอบอาชีพที่ได้จากเรือนจำมาใช้จริงในสังคมอาจไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังที่กล่าวไปแล้ว

ประเด็นที่พบการนำเสนอมากเป็นอันดับที่ 2 คือ **ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ** จำนวน 29 ครั้ง (18.96 %) ครอบคลุมเรื่อง ปัญหาการปรับตัวหลังพ้นโทษ สังคมไม่ยอมรับ สังคมมีภาพจำด้านลบ ไม่มีอาชีพรองรับ หรือการตัดสินใจทำผิดซ้ำเนื่องจากหมดหนทางประกอบอาชีพ ฯลฯ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการสร้างการรับรู้ว่าคุณค่าบุคคลพ้นโทษไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยเฉพาะเรื่องอาชีพ สามารถสนับสนุนประเด็นการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องอาชีพที่พบบ่อยในอันดับที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

ส่วนประเด็นที่พบบ่อยเป็นอันดับที่ 3 คือ **วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ป้องกันการทำผิดซ้ำ** ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าคุณค่าที่พ้นโทษออกมาใช้ชีวิตในสังคมหลังพ้นโทษยังคงมีบางส่วนที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ เป็นปัญหาที่ภาครัฐให้ความสำคัญและเร่งแก้ไข แต่อีกด้านก็กลับสะท้อน

ให้เห็นว่ามีปัญหานี้อยู่จริง ซึ่งอาจจะทำให้สังคมรับรู้ภาพด้านลบของบุคคลพันโทและไว้วางใจคนกลุ่มนี้ได้ยากขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นที่พบมาก 3 อันดับแรกในกลุ่มเนื้อหาหลายประเด็น ได้แก่ การช่วยเหลือบุคคลพันโทเรื่องอาชีพ วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น และ วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือ : ป้องกันการทำผิดซ้ำ เป็นประเด็นที่แสดงให้เห็นความมุ่งมั่นในการดำเนินงานของหน่วยงานของภาครัฐที่จะแก้ไขและสนับสนุนคุณภาพชีวิตของบุคคลพันโท รวมถึงสร้างสังคมที่น่าอยู่ได้เป็นอย่างดี แต่อีกแง่มุมหนึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการเน้นย้ำประเด็น “การแก้ปัญหา” ก็ย่อมสะท้อน “การมีอยู่ของปัญหา” ไปพร้อมกันด้วย

3.3.4 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “บุคคลพันโทตัวอย่าง”

ก. ประเด็นที่น่าสนใจในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทตัวอย่าง”

ตารางที่ 18 ประเด็นที่น่าสนใจในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทตัวอย่าง”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
พฤติกรรมความผิดในอดีต	2	6.06
การกระทำความผิดหรือการเป็นผู้ต้องขังในอดีต	8	24.24
ประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ	1	3.03
สาเหตุที่พันโท : ได้รับพระราชทานอภัยโทษ	2	6.06
การขอโอกาสและการยอมรับจากสังคม	1	3.03
การแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	7	21.22
ความรู้สึกสำนึก	1	3.03
การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง	11	33.33
รวม	33	100

ผลการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหาบุคคลพันโทตัวอย่าง พบว่าประเด็นที่มักจะถูกหยิบยกมานำเสนอมากที่สุดคือ **การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง** พบจำนวน 11 ครั้ง (33.33 %) ครอบคลุมเรื่องการทำความดีหรือทำประโยชน์เพื่อสังคม ผลงาน รวมถึงการได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในฐานะผู้ที่กระทำประโยชน์แก่สังคม เมื่อประเด็นเหล่านี้ถูกขบขันในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง อาจมีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ในเชิงบวกแก่บุคคลพันโทได้เป็นอย่างดี

ประเด็นที่พบบ่อยเป็นอันดับที่ 2 คือ การระบุสถานภาพการเป็นผู้ต้องขังในอดีต พบจำนวน 8 ครั้ง (24.24 %) ประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าแง่มุมหนึ่งอาจเป็นการให้ข้อมูลเพื่อสื่อสารกับสังคมว่ากำลังกล่าวถึง “ใคร” รวมถึงอาจจะทำให้สังคมเกิดการเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมในอดีตกับความสำเร็จในปัจจุบัน จนเห็นความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ขณะเดียวกันการนำประเด็นในอดีตมาขบขันในส่วนที่เด่นที่สุดของตัวบท ก็อาจเป็นการตอกย้ำเรื่องประวัติการกระทำความผิดให้ติดตัวคนกลุ่มนี้ไปพร้อมกันด้วย

ส่วนประเด็นที่พบบ่อยเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 7 ครั้ง (21.22 %) คือ การแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาจนำเสนอด้วยรูปภาพ เช่น “กลับใจ” “เปลี่ยน” “เหลวแหลกแค่ไหนก็เปลี่ยนได้” เพื่อชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบุคคลพันโทฯ ซึ่งสนับสนุนการรับรู้ภาพตัวแทนด้านบวกได้เป็นอย่างดี

ข. ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทฯ ตัวอย่าง”

ตารางที่ 19 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “บุคคลพันโทฯ ตัวอย่าง”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
ชีวิตส่วนตัวในอดีต	8	5.72
พฤติกรรมความผิดในอดีต	11	7.85
การระบุสถานภาพการเป็นผู้ต้องขังในอดีต	14	10
การใช้ชีวิตในเรือนจำ	6	4.29
ประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ	6	4.29
ทัศนคติด้านลบจากคนในสังคม	8	5.71
ปัญหาที่บุคคลพันโทฯต้องประสบหลังพ้นโทษ	6	4.29
การแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	22	15.71
ความรู้สึกกังวลของบุคคลพันโทฯ	4	2.86
ทัศนคติต่อตนเอง : ไม่ยอมรับตัวเอง	6	4.29
ทัศนคติต่อตนเอง : ยอมรับตัวเอง	4	2.86
ความสำนึก มุ่งมั่น และคำสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ	20	14.28
การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง	25	17.85
รวม	140	100

เมื่อพิจารณาต่อในส่วนเนื้อหา พบว่าประเด็นที่พบบ่อยอันดับ 1 จำนวน 25 ครั้ง (17.85 %) คือ การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง ส่วนประเด็นที่พบบ่อยไล่เลี่ยกันเป็น

อันดับที่ 2 คือ การแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พบจำนวน 22 ครั้ง (15.71 %) ทั้งสองประเด็นนี้สัมพันธ์กับประเด็นที่พบมากในพาดหัวข่าว และอาจจะประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯในเชิงบวกได้อย่างดีเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 20 ครั้ง (14.28 %) คือการกล่าวถึง **ความสำนึก มุ่งมั่น และคำสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ** ก็อาจจะช่วยให้ผู้รับสารเห็นความมุ่งมั่นตั้งใจของบุคคลพันโทฯได้อย่างดีด้วย

จากประเด็นที่พบมาก 3 อันดับแรกในส่วนเนื้อหา รวมถึงประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 1 และ 3 ในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง ของตัวบทกลุ่ม “บุคคลพันโทฯตัวอย่าง” ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ในเชิงบวก ชี้ให้เห็นว่าการนำบุคคลพันโทฯที่ประสบความสำเร็จและสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้ต้องขังหรือบุคคลพันโทฯรายอื่นได้นำมาเสนอ อาจจะเป็นตัวบทที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บุคคลพันโทฯได้อย่างดี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อย้อนไปพิจารณาจำนวนตัวบทกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา พบตัวบทกลุ่มเนื้อหา บุคคลพันโทฯตัวอย่างเพียง 19 ชิ้นจากตัวบททั้งหมด 175 ชิ้นเท่านั้น (คิดเป็น 10.86 %) จึงกล่าวได้ว่าในแง่ความถี่ในการนำเสนอเรื่องบุคคลพันโทฯตัวอย่าง อาจจะไม่เพียงพอที่จะแข่งขันกับตัวบทกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ภาพด้านบวกของบุคคลพันโทฯโดดเด่นขึ้นมาได้

3.3.5 การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในกลุ่ม “การแก้ปัญหาผู้ต้องโอกาสในสังคม”

ก. ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ต้องโอกาสในสังคม”

ตารางที่ 20 ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวและชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ต้องโอกาสในสังคม”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องโอกาสในสังคม	2	18.18
ความเดือดร้อนที่สังคมได้รับจากพฤติกรรมของผู้ต้องโอกาสในสังคม	3	27.27
ที่มาของปัญหาผู้ต้องโอกาสในสังคม	1	9.1
ความรู้สึกลับต่อผู้ต้องโอกาสที่สร้างความเดือดร้อนแก่สังคม	2	18.18
แนวทางการแก้ปัญหาผู้ต้องโอกาสในสังคม	3	27.27
รวม	11	100

เนื่องจากตัวบทในกลุ่มนี้พบกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย เพียง 9 ชิ้น ในการวิเคราะห์และนับจำนวนประเด็นการนำเสนอจึงไม่ได้ทำให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะอธิบายและตั้งข้อสังเกตจากประเด็นที่พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 เท่านั้น

สำหรับประเด็นที่พบมาที่สุดในพาดหัวข่าวหรือชื่อเรื่องในกลุ่มนี้ พบ 2 ประเด็น ได้แก่ **ความเดือดร้อนที่สังคมได้รับจากพฤติกรรมของผู้ด้อยโอกาสในสังคม และ แนวทางการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม** พบประเด็นละ 3 ครั้ง (27.27 %) ประเด็นความเดือดร้อนที่สังคมได้รับจากพฤติกรรมของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ในตัวบทนี้จะใช้คำลูกกลุ่ม¹¹และคำจำกลุ่มเพื่อสื่อความว่า พฤติกรรมที่ “ผู้ด้อยโอกาส” กระทำนั้นครอบคลุมพฤติกรรมของบุคคลพันโทษด้วย พฤติกรรมที่ว่านี้ ประกอบด้วย การอยู่อาศัยในที่สาธารณะโดยรูกล้ำ ก่ออาชญากรรม หรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่คนในสังคม ดังนั้นจึงมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในเชิงลบ ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม ที่ผู้ผลิตวาทกรรมมักจะยกมานำเสนอมากเป็นอันดับ 1 เช่นกัน สามารถสะท้อนให้เห็นการมีอยู่ของ “ปัญหา” ซึ่งอาจมีผลต่อการสื่อภาพด้านลบของบุคคลพันโทษได้ในขณะเดียวกันด้วย

ข. ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม”

ตารางที่ 21 ประเด็นที่นำเสนอในเนื้อความในกลุ่มเนื้อหา “การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม”

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
ที่มาของปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม	14	24.56
ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสในสังคม	8	14.04
พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนให้คนในสังคม	12	21.05
แนวทางการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม	23	40.35
รวม	57	100

เมื่อพิจารณาส่วนเนื้อหา พบว่าประเด็นที่เสนอจำนวนมากที่สุด คือ **แนวทางการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม** เช่นเดียวกัน ประเด็นนี้อาจจะทำให้สังคมเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของปัญหาและเร่งแก้ไขอย่างเต็มที่ แต่ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่ามีปัญหาเหล่านั้น

¹¹ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4 หัวข้อ 4.1.1.1.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษ

อยู่จริง ซึ่งอาจจะทำให้สังคมรับรู้ว่าการรुक้าที่สาธารณะจนนำไปสู่อาชญากรรม ความเดือดร้อน รำคาญในสังคม เกิดขึ้นจากผู้ด้อยโอกาสโดยหมายรวมถึงบุคคลพันโทษในสังคมจริง

เมื่อนำประเด็นนำเสนอที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษมานับในภาพรวมพบว่า ประเด็นที่นำเสนอมากที่สุด 3 อันดับแรกทั้งในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง และส่วนเนื้อหา มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ประเด็นนำเสนอในภาพรวม

ประเด็นนำเสนอในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง	
อันดับที่ 1 การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	30 ครั้ง
อันดับที่ 2 การช่วยเหลือบุคคลพันโทษเรื่องอาชีพ	12 ครั้ง
อันดับที่ 3 การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง	11 ครั้ง
ประเด็นนำเสนอในส่วนเนื้อหา	
อันดับที่ 1 ปัญหาที่บุคคลพันโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ	92 ครั้ง
อันดับที่ 2 การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ	88 ครั้ง
อันดับที่ 3 วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	52 ครั้ง

ประเด็นนำเสนอที่พบในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก **การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ** ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมเลือกประเด็นการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำมานำเสนอเพื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทษผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูต่าง ๆ มาอย่างดี ส่วนอันดับที่ 3 คือ **การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง** ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีบุคคลพันโทษกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างแก่คนในสังคมได้ สำหรับประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 1 และ 3 นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมเลือกนำเสนอประเด็นที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่บุคคลพันโทษโดยตรง อย่างไรก็ตามในประเด็นที่พบมากเป็นอันดับที่ 2 คือ **การช่วยเหลือบุคคลพันโทษเรื่องอาชีพ** ในแง่มุมหนึ่งอาจเป็นการแสดงให้เห็นการดำเนินงานของภาครัฐ ที่มุ่งช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพันโทษให้มีอาชีพหลังพ้นโทษ แต่ในอีกมุมมองหนึ่งกลับสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทษเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องการประกอบอาชีพด้วย

ส่วนประเด็นที่พบมาก 3 อันดับแรกในส่วนเนื้อหา ประเด็นที่พบมากเป็นอันดับ 2 **การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ** ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทษผ่านการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีจากเรือนจำ ซึ่งอาจมีส่วนสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกได้ในระดับหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาประเด็นที่พบมากอันดับที่ 1 **ปัญหาที่บุคคลพันโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ** สะท้อนให้เห็นภาพด้านลบของบุคคลพันโทษ ได้แก่ การไม่เป็นที่ยอมรับ หรือประสบปัญหาการดำเนินชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนประเด็นที่พบเป็นอันดับที่ 3

วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แม้มุมหนึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าภาครัฐมีเป้าหมายชัดเจนในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แต่ถ้าพิจารณาถึงลงไปจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาหลังพ้นโทษ เช่น ให้เป็นที่ยอมรับ ให้มีอาชีพ ป้องกันการผิดซ้ำ ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษมีแนวโน้มจะไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีอาชีพ และมีโอกาสที่จะทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษได้ด้วย

จากการวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในหัวข้อนี้ ทั้งการจำแนกเฉพาะกลุ่มเนื้อหาและการจำแนกในภาพรวม ผู้วิจัยพบว่าแม้โดยหลักการวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษน่าจะนำเสนอประเด็นที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกของบุคคลพ้นโทษ แต่ในทางปฏิบัติกลับมีประเด็นที่หลากหลาย ทั้งประเด็นที่ประกอบสร้างภาพด้านบวกโดยตรง ประเด็นที่ประกอบสร้างภาพด้านลบโดยตรง และประเด็นที่ดูเหมือนจะชี้ให้เห็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาของบุคคลพ้นโทษ แต่กลับสะท้อนการมีอยู่ของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบสร้างภาพด้านลบไปพร้อมกันด้วย ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแง่มุมในด้านลบเหล่านี้ น่าจะส่งผลกระทบต่อการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษไม่มากนัก

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเภทและโครงสร้างของปริจเฉทที่เสนอวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ กลุ่มเนื้อหาวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ และวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอตามลำดับ ในการวิเคราะห์ประเภทของปริจเฉท พบว่ามีปริจเฉทหลัก ๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ ข่าว บทความ และรายการโทรทัศน์ ซึ่งมีโครงสร้างสำคัญแตกต่างกัน กล่าวคือ ข่าวจะมีส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด คือ พาดหัวข่าวและความนำ ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ส่วนเชื่อมและเนื้อข่าว มีความสำคัญลดหลั่นกันลงไป ขณะที่บทความจะมีส่วนสำคัญอยู่ที่ชื่อเรื่อง ที่จะทำให้เห็นประเด็นสำคัญในภาพรวม รวมถึงส่วนสรุปที่จะทำให้เห็นวัตถุประสงค์ของผู้เขียนบทความได้ชัดเจนขึ้น ขณะที่ส่วนประกอบของปริจเฉทรายการโทรทัศน์จะมีการดึงดูดให้ผู้รับสารอ่านหรือติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ โดยส่วนสำคัญที่จะบ่งบอกว่ารายการนั้น ๆ กำลังกล่าวถึงเรื่องใดเป็นสำคัญคือชื่อตอนและการสรุปของผู้ดำเนินรายการก่อนจะปิดรายการ

นอกจากนี้ยังพบปริจเฉทบางชนิดที่มีโครงสร้างเฉพาะเสริมอยู่ด้วย ได้แก่ ปริจเฉทที่เป็นคอลัมน์รวมบทความขนาดสั้น นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษเพียงประเด็นเดียว โดยรวมอยู่กับบทความเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างที่นำเสนอด้วยปริจเฉทประเภทนี้จึงอาจไม่ได้โดดเด่นเท่ากับประเภทอื่น ๆ อีกทั้งยังพบปริจเฉทประเภทการตอบจดหมาย ซึ่งเป็นการเสนอข้อความหรือความเคลือบแคลงสงสัยโดยใช้เสียงของผู้เขียนจดหมายเป็นตัวแทนในการถาม ก่อนจะเสนอผลัด

การตอบกลับโดยผู้เขียนคอลัมน์ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของปริจเฉทประเภทนี้ ดังนั้นปริจเฉทประเภทนี้จึงน่าจะเป็นการประกอบสร้างความคิดแก่คนในสังคมได้อย่างดี

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบสำคัญของปริจเฉทแต่ละชนิดมาเป็นตัวช่วยตีความใจความสำคัญที่สุดของตัวบทแต่ละชิ้น เพื่อจำแนกกลุ่มเนื้อหาที่ในหัวข้อ 3.2 ในหัวข้อนี้เริ่มต้นจากการสังเกตว่าในบรรดาบทความสนับสนุนบุคคลพันโททั้งหมดในข้อมูลตัวอย่างนั้น มีความแตกต่างทางด้านเนื้อหาที่นำเสนออย่างชัดเจน โดยพบ 5 กลุ่มเนื้อหา ได้แก่ กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การปล่อยตัวผู้ต้องขัง การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโท บุคคลพันโทตัวอย่าง และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม การจำแนกกลุ่มเนื้อหาทั้ง 5 กลุ่มนี้ ทำให้เห็นว่าบุคคลพันโทได้รับการกล่าวถึงในสถานการณ์ใดในสังคม เป็นการกล่าวถึงบุคคลพันโทโดยตรงหรือเป็นเพียงส่วนเสริมในสถานการณ์เกี่ยวกับคนกลุ่มอื่น ถ้าเป็นส่วนเสริมจะถูกกล่าวถึงในลักษณะใด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสันนิษฐานว่าการปรากฏในกลุ่มเนื้อหาที่ต่างกันอาจส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทที่ต่างกันด้วย

อนึ่ง การจำแนกกลุ่มนี้ทำให้เห็นว่ามิได้มีตัวบทบางกลุ่มไม่ได้กล่าวถึงบุคคลพันโทโดยตรง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (78 ชิ้น) และกลุ่มที่ 5 การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม (9 ชิ้น) รวมกันถึง 87 ชิ้น ขณะที่ตัวบทที่กล่าวถึงบุคคลพันโทโดยตรง ได้แก่ การปล่อยตัวผู้ต้องขัง (15 ชิ้น) การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโท (54 ชิ้น) และบุคคลพันโทตัวอย่าง (19 ชิ้น) รวมกันเพียง 88 ชิ้น จากตัวบททั้งหมด 175 ชิ้น สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทจะมีพื้นที่สื่อที่กล่าวถึงในเชิงสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรงจำนวนน้อยกว่าที่ควร ตัวบทจำนวนมากถึงกึ่งหนึ่งกลับเป็นตัวบทที่มีเนื้อหาบางส่วนคาบเกี่ยวกับบุคคลพันโทเท่านั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าวาทกรรมที่มุ่งสนับสนุนบุคคลพันโทในสังคมไทยมีจำนวนมากเพียงพอที่จะแข่งขันกับวาทกรรมที่กล่าวถึงบุคคลพันโทในเชิงลบหรือไม่¹²

ส่วนหัวข้อสุดท้าย การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในแต่ละกลุ่มเนื้อหา ผู้วิจัยแบ่งวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนพาดหัวและชื่อเรื่อง และส่วนเนื้อหา พบว่าประเด็นนำเสนอในแต่ละกลุ่มเนื้อหาที่พบมาก 3 อันดับแรก ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องระหว่างส่วนพาดหัวและส่วนชื่อเรื่องกับส่วนเนื้อหา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าการเสนอประเด็นต่าง ๆ ใน 3 อันดับแรกของแต่ละกลุ่ม อาจมีส่วนสนับสนุนการประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคลพันโทลักษณะต่าง ๆ ได้ไม่มากนักน้อย แต่ต้องอาศัยการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทเพื่ออธิบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไป

¹² ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับบุคคลพันโทในบทที่ 5 หัวข้อ 5.3 วิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

บทที่ 4

กลวิธีภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษในสื่อสาธารณะ

Fairclough (1995) ผู้เสนอแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ ได้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคม โดยได้เสนอ “กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม” (the tree dimensional framework) ได้แก่ ตัวบท (text) วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) และ วิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (sociocultural practice) เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วาทกรรม ก่อนที่ผู้วิจัยจะอธิบายวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอการวิเคราะห์ตัวบทเป็นลำดับแรก โดยวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาทั้งข้อเขียนจากหนังสือพิมพ์ วารสารราชทัณฑ์ และเว็บไซต์หน่วยงานรัฐบาล ตลอดจนถ้อยคำจากวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ที่เชื่อมโยงจากข้อเขียนต่าง ๆ ข้างต้น

กลวิธีทางภาษาที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษในสื่อสาธารณะ ได้แก่ การเลือกใช้คำและกลุ่มคำ การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข การใช้อุปลักษณ์ การใช้นวน การใช้มูลบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหบท การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ และการให้รายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ

การเลือกใช้คำศัพท์มีส่วนทำให้เห็นความคิดของผู้ผลิตวาทกรรมเนื่องจากคำศัพท์เป็นตัวการสำคัญในการกำหนดความคิด (Fowler, 1991: 81) ในการวิจัยนี้พบการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยาย และการเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน ดังต่อไปนี้

4.1.1. การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึง

ในงานวิจัยนี้พบการใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษได้ ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษ อ้างถึงหน้าที่การงานหรืออาชีพหลังพันโทษ และอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1.1. การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโท

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโท คือ การที่ผู้ผลิตวาทกรรมเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อเรียกบุคคลพันโท ผู้วิจัยพบว่าเมื่อกล่าวถึงบุคคลพันโทผู้ผลิตจะใช้คำหรือกลุ่มคำที่หลากหลาย โดยจำแนกได้ 13 กลุ่ม ได้แก่ ก) การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายว่าพันโทตามกฎหมายแล้ว ข) กลุ่มคำที่สื่อความหมายว่าได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด ค) การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏคำว่า “หลง” หรือ “พลาด” ง) การใช้กลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัตพื้นฟูจากเรือนจำ จ) การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนขยายสื่อความหมายถึงการกลับตัวกลับใจ ช. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายถึง “คนดี” ที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ซ) การใช้กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ฃ) การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการกระทำความผิด ฉ) การใช้คำหรือกลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการต้องโทษ ญ) การใช้คำหรือกลุ่มคำที่แฝงทัศนคติในแง่ลบ ฎ) การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนระบุปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพันโท ฏ) การใช้กลุ่มคำเลี่ยงการเปิดเผยตัวตน ฐ) การใช้คำจำกัดกลุ่ม – คำลูกกลุ่มในตัวเอง

ตารางที่ 23 ตัวอย่างคำและกลุ่มคำที่ใช้อ้างอิงถึงบุคคลพันโท

ลักษณะคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโท	ตัวอย่างคำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างอิงถึงบุคคลพันโท ¹³
ก. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายว่าพันโทตามกฎหมายแล้ว	ผู้พันโท, บุคคลพันโท คนพันโท, คนที่พันโท, คนที่พันโทแล้ว, คนพันคุก, คนที่พันโทออกไปแล้ว, คนพันโทออกมาจากเรือนจำ, คนที่ออกจากคุก, บุคคลที่เพิ่งพันโท, ผู้ที่พันโท, ผู้พ้นผิด, ผู้ที่พันโทไปแล้ว, ผู้พ้นคุก, ผู้ที่ถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและ พันโทมาแล้ว, อดีตผู้พันโท, ผู้ได้รับปล่อยตัว, ผู้ได้รับการปล่อยตัว, ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว, ผู้ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ, ผู้ถูกปล่อยตัว, ผู้ที่ถูกปล่อยตัว
ข. กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลการได้รับพระราชทานอภัยโทษ	บุคคลที่ได้รับการอภัยโทษ, ผู้ได้รับอภัยโทษ, ผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ, ผู้ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ, ผู้ที่พันโทจากการได้รับอภัยโทษ, อดีตผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ
ค. การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการกระทำความผิด	<u>กลุ่มคำที่ใช้อ้างอิงถึงผู้กระทำความผิด</u> คนทำผิด, ผู้กระทำความผิด

¹³ คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโท อาจมีบางส่วนที่ปกติใช้อ้างอิงถึงกลุ่มคนสถานภาพอื่น แต่ทุกตัวอย่างที่ยกมาในที่นี้เป็นคำที่ใช้อ้างอิงถึงบุคคลพันโททั้งสิ้น

	<p><u>กลุ่มคำที่มีบางส่วนระบุถึงการทำผิดในอดีต</u></p> <p>คนที่เคยทำผิด, บุคคลที่เคยกระทำผิดกฎหมาย, ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษ, ผู้ที่เคยกระทำผิด, ผู้ที่เคยมีประวัติกระทำผิด, อดีตผู้ร้าย, (อดีต) โจร, คนที่เคยกระทำผิดและพ้นโทษแล้ว, บุคคลที่พ้นโทษคดียาเสพติด, ผู้พ้นโทษคดีทางเพศ</p> <p><u>การอ้างชื่อและประวัติการกระทำผิด</u></p> <p>อดีตขุนโจร 'ไข่มุก', ประดิษฐ์ ศรีสมบูรณ์ <u>อดีตผู้กระทำผิด</u> วัย 55 ปี, “นาธาน โอมาน” อดีตนักร้องดั่งที่ติดคุกคดีฉ้อโกง, นายเสริม สาครราษฎร์ อดีตผู้ต้องขังเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแต่ลดโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิตในคดีฆ่าหั่นศพ น.ส.เจนจิรา พลอยอ่อนศรี นักเรียนแพทย์วชิรพยาบาล, นายเจิม เสี่ยงเอียด หรือโจรไข่มุกในอดีต, หยาง กุ้ยหัว อายุ 29 ปี <u>อดีตนักย่องเบา</u></p>
<p>ง. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการต้องโทษ¹⁴</p>	<p><u>คำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึง “ผู้ต้องขัง”</u></p> <p>คนคุก, นักโทษ, ผู้ต้องขัง, ผู้ต้องราชทัณฑ์, ผู้ต้องโทษ</p> <p><u>คำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึง “ผู้ต้องขัง” ร่วมกับส่วนขยาย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u>ส่วนขยายระบุความผิดในอดีต</u> <p>นักโทษคดีความผิดทางเพศ, นักโทษที่มีความผิดเกี่ยวกับเพศหลังจากได้รับการลดโทษและปล่อยตัว, นักโทษที่มีความผิดเกี่ยวกับทางเพศ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u>ส่วนขยายระบุการได้รับพระราชทานอภัยโทษ</u> <p>นักโทษซึ่งได้รับการอภัยโทษ, นักโทษที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษ, นักโทษที่ได้รับการลดโทษหรือพ้นโทษไปแล้ว, นักโทษคนไทยที่ได้พระราชทานอภัยโทษ, ผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ, ผู้ต้องโทษที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ, ผู้ต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัว, ผู้ต้องราชทัณฑ์ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u>ส่วนขยายระบุกลุ่มคำแสดงการพ้นโทษ</u> <p>นักโทษที่พ้นโทษ, นักโทษที่พ้นโทษมาแล้ว, นักโทษที่เพิ่งพ้นโทษ, นักโทษพ้นคุก, ผู้ต้องขังถูกปล่อยตัว, ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว, ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ, ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ, ผู้ต้องขังเมื่อแรกพ้นโทษ, ผู้ต้องขังราชทัณฑ์ที่ถูกปล่อยตัว, ผู้ต้องขังหญิงที่พ้นโทษ, ผู้ต้องคุมขังที่พ้นโทษ, ผู้ต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัว, ผู้ต้องขังที่พ้น</p>

¹⁴ คำและกลุ่มคำในกลุ่ม ง. เป็นการระบุสถานภาพ “ผู้ต้องขัง” หรือผู้ที่ถูกจองจำ แตกต่างจากกลุ่ม ค. ที่เป็นการอ้างถึงโดยเน้นย้ำสถานภาพ “ผู้กระทำความผิด”

	<p>โทษไปแล้ว, ผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้ว, ผู้ต้องขังที่เพิ่งได้รับการปล่อยตัว, ผู้ต้องขังพ้นโทษ, ผู้ต้องโทษที่ถูกปล่อยตัว, ผู้ต้องโทษเมื่อพ้นโทษไปแล้ว, ผู้ต้องหาที่พ้นโทษ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>ส่วนขยายระบุกลุ่มค่านันย่ำประสบการณ์เลวร้าย</u> <u>ในเรือนจำ</u> <p>ผู้ต้องขังที่ผ่านประสบการณ์อันเลวร้าย</p> <p><u>กลุ่มคำที่มีบางส่วนระบุประวัติการต้องโทษ</u></p> <p>คนเคยติดคุก, บุคคลที่เคยต้องโทษ, ผู้เคยต้องโทษ, ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษา, ผู้ที่เคยต้องโทษ, ผู้ที่เคยต้องโทษในเรือนจำ, อดีตผู้ต้องขัง, อดีตผู้ต้องโทษในเรือนจำ, อดีตผู้ถูกคุมขัง, อดีตคนคุก, อดีตนักโทษ, อดีตผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต, อดีตนักโทษแดนประหาร 4 ปีในเรือนจำ, อดีตผู้เคยต้องโทษ</p> <p><u>การอ้างอิงและประวัติการต้องโทษ</u></p> <p>ประดิษฐ์ ศรีสมบูรณ์ วัย 55 ปี อดีตผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต</p>
<p>จ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏคำว่า “หลง” หรือ “พลาด”</p>	<p>กลุ่มเคยก้าวพลาด, คนก้าวพลาด, คนที่เคย “ทำผิด-ทำพลาด”, ผู้ที่เคยหลงกระทำผิด, ผู้ที่เคยหลงเดินทางผิด, ผู้ที่เคยหลงผิด, ผู้ที่เคยหลงผิดและต้องโทษ, ผู้หลงผิด</p>
<p>ฉ. การใช้กลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ</p>	<p>กลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมความรู้และฝึกฝีมือแรงงาน, นักโทษที่เรียนจบทางด้านกฎหมาย, ผู้กระทำผิดที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู, ผู้กระทำผิดที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว, ผู้ได้รับการฟื้นฟูและได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ, ผู้ที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูทัศนีย์, ผู้พ้นโทษที่เคยได้รับการฝึกอาชีพในระหว่างต้องขัง</p>
<p>ช. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนขยายสื่อความหมายถึงการกลับตัวกลับใจ</p>	<p>คนคุกที่กลับใจ, นักโทษที่กลับใจ, ผู้ต้องโทษที่สำนึกผิด, ผู้ที่เคยหลงเดินทางผิดและคิดที่จะกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี, ผู้ที่ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว, ผู้ที่พ้นจากคุกที่กลับใจเป็นคนดี, ผู้พ้นโทษที่เคยดำเนินชีวิตผิดพลาด</p>
<p>ซ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายถึง “คนดี” ที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้</p>	<p>คนดี, คนต้นแบบ, คนตัวอย่าง, วีรภาพ กันแก้ว เฟิงพ้นโทษคดียาเสพติดในปี 2559 คนต้นแบบโครงการกำลังใจ</p>
<p>ด. การใช้กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ</p>	<p>นักโทษทนาย, อดีตผู้ต้องขังที่พ้นโทษจากเรือนจำและไปประกอบอาชีพ มีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้,</p>

	<p>"หมอนวด" ผู้พันโทษที่ทำงานกับบริษัทวิสาหกิจชุมชน</p> <p><u>อ้างอิงและระบอบอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ</u></p> <p>ไพบูลย์ พิมพ์ลาเจ้าของบ.จันทบุรีบุญคุ้มครองสโตนแพคตอริกซ์จำกัด ผู้ประกอบธุรกิจด้านอัญมณี, ซัชชัย ชาวเรือผู้จัดการของ บ.จันทบุรีบุญคุ้มครองสโตนแพคตอริกซ์, เฉลิม สวัสดิสุข หรือเจ้าเอ๋ม สิงวังชา แชมป์สหพันธ์มวยแห่งประเทศไทย (ABF) รุ่นเวลเตอร์เวต</p>
ญ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่แฝงทัศนคติในแง่ลบ	<p>กากเดนของสังคม, ชี้คูก, คนชี้คูก, คนชี้คูกชี้ตระกูล, คนชี้คูกที่เข้าออกคูกเป็นว่าเล่น, คนที่เคยต้องโทษชี้คูกชี้ตระกูล, สิงห์ชี้คูก, สิงห์ชี้ยา, อดีตชี้คูกกลับใจ</p>
ฎ. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนระบุปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ	<p>คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้, ผู้ด้อยโอกาส, ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วไม่มีที่อยู่อาศัย</p>
ฎ. การใช้กลุ่มคำเลี่ยงการเปิดเผยตัวตน	<p>อดีตผู้ต้องขังรายหนึ่ง (ไม่สามารถเปิดเผยรายชื่อได้) นายเอ (นามสมมติ), จำทหารเมืองเพชร ที่ไม่ขอเปิดเผยชื่อและนามสกุล, อดีตนักโทษประหารชีวิต วัย 41 ปี</p>
ฐ. การใช้คำจากกลุ่ม – คำลูกกลุ่มในตัวเองเดียวกัน	<p><u>คำจำกัดกลุ่ม</u> – “คนไร้บ้าน” <u>คำลูกกลุ่ม</u> – คนต่างจังหวัดมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่หางานทำไม่ได้, คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้</p> <p><u>คำจำกัดกลุ่ม</u> – “ผู้ด้อยโอกาส” <u>คำลูกกลุ่ม</u> – คนยากจน คนยากจน คนเร่ร่อน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้่วยเอดส์ รวมทั้งครอบครัว ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน และผู้พ้นโทษ</p> <p><u>คำจำกัดกลุ่ม</u> – “ผู้ด้อยโอกาส” <u>คำลูกกลุ่ม</u> – คนจน คนเร่ร่อน ผู้ที่มีปัญหาสถานะบุคคลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี และผู้พ้นโทษ</p>

ตารางที่ 23 แสดงตัวอย่างคำและกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพ้นโทษทั้ง 13 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสื่อภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายว่าพ้นโทษตามกฎหมายแล้ว การใช้คำหรือกลุ่มคำในกลุ่มนี้มีทั้งการใช้คำศัพท์ทางกฎหมาย และการใช้กลุ่มคำที่สื่อความหมายเช่นเดียวกับ

คำศัพท์ทางกฎหมาย โดยกลุ่มหลังอาจจะเป็นทางการน้อยกว่ากลุ่มแรก แต่สามารถสื่อความหมายได้ เช่นเดียวกับกลุ่มแรก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 1 กระทรวงยุติธรรมได้มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้รับ ผู้พ้นโทษ เข้าทำงาน (สยามรัฐ 29 มิ.ย. 55)
- ตัวอย่างที่ 2 ไม่ใช่แค่บริษัทเอกชนเท่านั้นที่คิดกัน บุคคลพ้นโทษ ให้เข้าไปทำงานตามระบบที่ควรจะเป็น อย่างราชการก็กำหนดไว้ว่าจะต้องพ้นโทษมาแล้ว 5 ปี และไม่กระทำความผิดอีกถึงจะเข้ารับราชการได้ (คม ชัด ลึก 3 พ.ค. 60)
- ตัวอย่างที่ 3 เราชอบที่จะศึกษาและจดจำ คนพ้นโทษ แล้วไปกระทำผิดซ้ำ (คม ชัด ลึก 9 ม.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 2 เป็นการใช้คำศัพท์ทางกฎหมายอ้างอิงบุคคลพ้นโทษ ได้แก่ คำว่า “ผู้พ้นโทษ” และ “บุคคลพ้นโทษ” ตามลำดับ ทั้ง 2 คำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ได้รับพระราชทานอภัยโทษ และการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล (กรมราชทัณฑ์ ในสิทธิภา โลจายะ, 2554: 15) เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในแวดวงกฎหมายหรือใช้ในภาษาระดับทางการ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการอ้างอิงอย่างเป็นกลางที่สุด ส่วนกลุ่มคำ “คนพ้นโทษ” ในตัวอย่างที่ 3 อาจมีความเป็นทางการน้อยกว่า 2 ตัวอย่างแรก แต่ก็สื่อความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ผู้พ้นโทษ” และ “บุคคลพ้นโทษ” อย่างไรก็ตามแม้ทั้งสองคำจะมีหน้าที่อ้างอิงบุคคลพ้นโทษ แต่ด้วยคำที่นำมาประกอบนั้นเกิดจากคำว่า พ้นโทษ ย่อมเป็นการแนะนำประวัติของบุคคลกลุ่มนี้ว่าผ่านการกระทำความผิดและเคยถูกพิพากษาให้ได้รับโทษตามกฎหมายไปพร้อมกันด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงในกลุ่มนี้แม้จะสื่อความหมายค่อนข้างเป็นกลาง แต่อีกมุมหนึ่งก็ทำให้ผู้รับสารรับรู้ว่า บุคคลพ้นโทษ เป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัวติดตัว ไปพร้อมกันโดยอัตโนมัติ

ข. กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลการได้รับพระราชทานอภัยโทษ กลุ่มคำอ้างอิงกลุ่มนี้มีบางส่วนที่ระบุสาเหตุของการพ้นโทษก่อนกำหนดนั่นคือการได้รับพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถสร้างการรับรู้ในเชิงบวกแก่บุคคลพ้นโทษได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 4 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) จัดฝึกอาชีพให้กับ ผู้ได้รับอภัยโทษ พร้อมกับทุกหน่วยงานในสังกัด (เดลินิวส์ 14 ธ.ค. 59)
- ตัวอย่างที่ 5 นายธวัชชัย ไทยเขียว รองปลัดกระทรวงยุติธรรม นายเรืองศักดิ์ สุวารี รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ นางอัญชลี พัฒนสาร ผอ.สำนักพัฒนาคุมประพฤติ แดงผลการดูแล

ติดตามพฤติกรรมผู้พ้นโทษจากการได้รับอภัยโทษ เพื่อส่งคดีคืนสู่สังคม
(ไทยรัฐ 22 พ.ค. 58)

ปัจจุบันอำนาจในการลงโทษเป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ ส่วนอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ ยังคงเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ประมุขแห่งรัฐ (ชฎารัตน์ ทองรุต 2556: 2) การพระราชทานอภัยโทษมีการกำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่งโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับกระบวนการยุติธรรม ว่าบุคคลผู้ต้องโทษนั้นสมควรที่จะได้รับการอภัยโทษหรือไม่ ก่อนที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ (อริยพร โพธิ์ใส, 2552: 149) และการจะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ นั้นยังขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ด้วย (อริยพร โพธิ์ใส, 2552: 149) เมื่อพิจารณาพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.2562 ได้ระบุเกณฑ์ของผู้ที่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัว ตามมาตราที่ 6 ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ที่จะได้รับการปล่อยตัวได้แก่ ผู้ที่เหลือโทษไม่เกิน 1 ปี, เป็นผู้พิการ ตาบอดสองข้าง มือเท้าด้วนสองข้าง หรือแพทย์ไม่น้อยกว่าสองท่านวินิจฉัยว่าทุพพลภาพ, ป่วยด้วยโรคเรื้อน มะเร็ง เอ็ดส์ เป็นต้น, นักโทษหญิงที่จำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของโทษที่ได้รับ, นักโทษที่อายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ที่เหลือโทษไม่เกิน 3 ปี, นักโทษที่อายุเกิน 70 ปีบริบูรณ์, นักโทษที่อายุ 40 ปีบริบูรณ์ที่จำคุกเป็นครั้งแรกและจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของโทษที่ได้รับ และนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 3 - 4) จะเห็นว่าเกณฑ์เหล่านี้อาจตีความลักษณะของผู้พ้นโทษได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มที่มีแนวโน้มจะด้อยประสิทธิภาพในการกระทำความผิด และกลุ่มที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีแล้ว

ในปัจจุบันการพระราชทานอภัยโทษมีกระบวนการพิจารณา กลั่นกรองถึงความเหมาะสมหลายขั้นตอน ทั้งการพิจารณาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากกลุ่มคำในตัวอย่างที่ 4 และ 5 จะแนะนำความว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** แล้ว การมีส่วนที่ระบุมูลเหตุของการพ้นโทษคือ “ได้รับพระราชทานอภัยโทษ” อาจจะสื่อความว่าบุคคลพ้นโทษกลุ่มนี้มีทั้งผู้ที่อาจจะด้อยความสามารถในการกระทำความผิดในสังคมได้อีก ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดี กล่าวคือได้เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงพฤติกรรมในเรือนจำ จนได้รับการเลื่อนระดับเป็นนักโทษชั้นเยี่ยม ได้รับการลดโทษและได้รับการพระราชทานอภัยโทษในที่สุด ซึ่งกลุ่มหลังอาจจะมีส่วนในการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดี และบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

ค. การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการกระทำความผิด การอ้างถึงบุคคลที่พ้นจากโทษการคุมขังหรือได้ชดใช้ความผิดในเรือนจำจนครบกำหนดโทษแล้ว บางครั้งยังใช้คำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึง “ผู้กระทำผิด” ในการอ้างถึงบุคคลเหล่านี้ด้วย รวมถึงการใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีบางส่วนระบุการกระทำความผิด เช่น ทำผิด ผู้ร้าย มีประวัติการกระทำความผิด และคำที่สื่อมูลบทว่าการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นในอดีตและได้สิ้นสุดแล้ว ได้แก่คำว่า เคย และอดีต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6 สังคมไทยยังติดภาพ "คนพ้นคุก" ออกมาแล้วมักจะกลับไปทำผิดซ้ำอีก จึงจำเป็นที่คนในสังคมต้องก้าวข้ามกับดักทางความคิดนี้ และเปิดใจให้โอกาสกับคนที่เคยทำผิดให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตด้วยลำแข้งของตัวเองอย่างภาคภูมิใจในสังคมได้
(เดลินิวส์ 2 ธ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 7 มีอดีตผู้ร้ายคนหนึ่งค่อนข้างมีอิทธิพลกับชาวบ้านในพื้นที่ จ.พัทลุง และนครศรีธรรมราช ประกาศว่าจะอุทิศตัวเองดูแลพื้นที่ป่า ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (มติชน 21 เม.ย. 55)

ตัวอย่างที่ 8 นายเสริม สาครราษฎร์ อดีตผู้ต้องขังเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแต่ลดโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิตในคดีฆ่าหั่นศพ น.ส.เจนจิรา พลอยอุ้งนศรี นักเรียนแพทย์วชิรพยาบาล ได้พ้นโทษเมื่อเดือน ธ.ค.2555 (ไทยรัฐ 18 ต.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 6 – 8 ล้วนใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษโดยมีส่วนที่ระบุการกระทำความผิดในอดีต ตัวอย่างที่ 6 ใช้คำว่า “ทำผิด” โดยปรากฏร่วมกับคำว่า “เคย” เพื่อบอกว่าการทำผิดนั้นเคยเกิดขึ้นในอดีต ตัวอย่างที่ 7 ใช้คำว่า “ผู้ร้าย” โดยมีคำว่า “อดีต” สื่อมูลบทว่าการเป็นผู้ร้ายนั้นได้เกิดขึ้นในอดีต ส่วนตัวอย่างที่ 8 มีการอ้างชื่อบุคคลพ้นโทษร่วมกับส่วนขยาย “ผู้ต้องขังเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแต่ลดโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิตในคดีฆ่าหั่นศพ น.ส.เจนจิรา พลอยอุ้งนศรี นักเรียนแพทย์วชิรพยาบาล” ซึ่งเป็นข้อมูลการกระทำความผิดโดยละเอียด อย่างไรก็ตามตัวอย่างนี้ยังปรากฏคำว่า “อดีต” เพื่อสื่อมูลบทว่าการกระทำความผิดที่กล่าวถึงนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว

การใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษโดยมีส่วนที่ระบุความผิด แม้จะปรากฏคำที่สามารถสื่อมูลบทว่าการกระทำความผิดเหล่านั้นได้ผ่านพ้นไปแล้วก็ตาม แต่แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมยังให้ความสำคัญกับพฤติกรรมความผิดในอดีต การนำพฤติกรรมเหล่านั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ ก็ยังเป็นการตอกย้ำความผิดของคนกลุ่มนี้ต่อไป ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้ประวัติการกระทำความผิดของพวกเขาทุกขณะที่อ้างถึง ผลที่อาจตามมาคือการย้ำภาพในอดีตของพวกเขา นั่นคือ **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว**

ง. การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการต้องโทษ การอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ บางครั้งผู้ส่งสารได้เลือกใช้คำที่สื่อความหมายเดียวกับ “ผู้ต้องขัง” ซึ่งเป็นคำเรียกบุคคลที่มีสถานภาพที่ยังไม่พ้นจากการถูกจองจำมาอ้างถึงบุคคลที่พ้นจากการจองจำแล้วด้วย ดังตัวอย่าง

- ตัวอย่างที่ 9 สังคมควรเปิดโอกาสผู้พ้นโทษ ไม่ตีตราเหมารวมว่าคนคุกเป็นคนไม่ดีเหมือนกันหมด (มติชน 17 พ.ค. 60)
- ตัวอย่างที่ 10 เปิดใจนักโทษ วันสู่อิสรภาพ (มติชน 9 ธ.ค. 54)
- ตัวอย่างที่ 11 อภัยโทษผู้ต้องขังทั่วประเทศ (สยามรัฐ 31 มี.ค. 58)
- ตัวอย่างที่ 12 กองปราบปราม กรมคุมประพฤติ กรมสุขภาพจิต บก.ปคม.ประชุมหารือการทำประวัตินักโทษคดีความผิดทางเพศหลังพ้นโทษ ส่งให้สถานีตำรวจทั่วประเทศติดตามพฤติกรรมวันก่อนเหตุซ้ำ (ไทยรัฐ 23 ก.ย. 59)

ตัวอย่างที่ 9 – 12 เป็นการใช้คำที่แสดงสถานะ “ผู้ต้องขัง” เพื่ออ้างถึงบุคคลที่พ้นจากโทษคุมขังแล้ว ได้แก่ คำว่า “คนคุก” “นักโทษ” “ผู้ต้องขัง” โดยอาจจะปรากฏร่วมกับส่วนขยายด้วยก็มี เช่น “นักโทษคดีความผิดทางเพศ” ในตัวอย่างที่ 12 จะเห็นว่าแม้บุคคลเหล่านี้จะพ้นโทษคุมขังแล้ว ณ วันที่กล่าวถึง แต่ผู้ส่งสารยังคงติดอยู่กับสถานภาพเดิมของคนกลุ่มนี้ ยิ่งไปกว่านั้น การเลือกใช้คำว่า “คนคุก” ในตัวอย่างที่ 11 ไม่ใช่คำศัพท์ทางกฎหมาย แต่เป็นการเน้นย้ำถึง “คุก” ซึ่งอาจจะทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพของบุคคลพ้นโทษที่สัมพันธ์กับเรือนจำได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากกรณีการเลือกใช้คำที่สื่อความหมายเดียวกับ “ผู้ต้องขัง” โดยตรงแล้ว ยังพบกรณีที่ปรากฏคำที่สื่อประวัติการต้องโทษจำคุกในกลุ่มคำอ้างถึงด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 13 อดีตนักโทษ...ชอกลับใจ (เจาะใจ 20 พ.ย. 58)
- ตัวอย่างที่ 14 นักศึกษาหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงเพื่อการสร้างชาติ สถาบันการสร้างชาติ จัดเสวนาเรื่อง “คืนโอกาสทางสังคม สร้างอาชีพให้ผู้ต้องโทษ ถึงเวลาแล้วหรือยัง?” เพื่อแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับการคืนโอกาสและอาชีพให้แก่ผู้ที่เคยต้องโทษในเรือนจำ (คม ชัด ลึก 3 พ.ค. 60)
- ตัวอย่างที่ 15 ประติษฐ์ ศรีสมบุรณ์ วัย 55 ปี อดีตผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต (มติชน 6 พ.ค. 57)

กลุ่มคำ “อดีตนักโทษ” ในตัวอย่างที่ 13 เป็นการใช้คำว่า “อดีต” ร่วมกับ “นักโทษ” เพื่อสื่อว่าสถานภาพคนคุกหรือนักโทษนั้นเคยเกิดขึ้นในอดีตและได้สิ้นสุดลงแล้ว ณ ปัจจุบัน ส่วนกลุ่มคำ

“ผู้ที่เคยต้องโทษในเรือนจำ” ในตัวอย่างที่ 14 ก็ปรากฏกลุ่มคำ “ต้องโทษในเรือนจำ” ร่วมกับคำว่า “เคย” ซึ่งสื่อมูลบทว่าการต้องโทษในเรือนจำได้เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบันได้พ้นจากสถานภาพนั้นแล้วเช่นเดียวกัน ส่วนตัวอย่างที่ 15 เป็นการอ้างชื่อ - สกิลจริงของบุคคลพ้นโทษมากล่าวถึง ประกอบกับส่วนขยาย “อดีตผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต” เพื่อให้ข้อมูลว่าบุคคลดังกล่าวเคยถูกพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ทั้งนี้คำว่า “อดีต” ก็แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันสถานภาพผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นได้สิ้นสุดลงแล้วเช่นกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่าในตัวอย่างที่ 13 – 15 ผู้ที่ถูกกล่าวถึงล้วนมีสถานภาพพ้นโทษแล้วทั้งสิ้น แต่ผู้ส่งสารยังคงใช้คำศัพท์หรือกลุ่มคำที่แสดงสถานภาพของบุคคลที่ยังไม่พ้นโทษคุมขังมาใช้อ้างถึงพวกเขา ซึ่งให้เห็นว่าการเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษยังคงผูกติดอยู่กับประวัติการต้องโทษในอดีต แม้ว่าปัจจุบันได้พ้นจากโทษแล้วก็ตาม เมื่อการอ้างถึงลักษณะนี้ได้ส่งต่อไปยังผู้รับสารจึงเป็นการตอกย้ำเรื่องราวในอดีต ทำให้ผู้รับสารผูกติดอยู่กับสถานภาพเดิมของพวกเขา คือ **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** ตามไปด้วย

อนึ่ง การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำประวัติการต้องโทษ อาจปรากฏร่วมกับส่วนขยาย ได้แก่ ส่วนขยายระบุนความผิดในอดีต ส่วนขยายระบุนการได้รับพระราชทานอภัยโทษ ส่วนขยายระบุนกลุ่มคำแสดงการพ้นโทษ และส่วนขยายระบุนกลุ่มคำเน้นย้ำประสบการณ์เลวร้าย ซึ่งการระบุนส่วนขยายบางลักษณะอาจสื่อภาพตัวแทนอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น ส่วนขยายระบุนกลุ่มคำเน้นย้ำประสบการณ์เลวร้ายในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16 คงจะมีอดีตผู้ต้องขังไม่กี่คนที่พ้นโทษออกมาแล้วมีร้านมีรวง มีกิจการเป็นของตัวเองกว่าจะเดินทางมาจนถึงจุดนี้ ก็ผ่านการปฏิเสธแล้วปฏิเสธเล่า โดนตูดแล้วตูดอีก เกือบจะยอมแพ้ไปก็หลายครั้งไม่น้อย หนึ่งในผู้ต้องขังที่ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายที่ไม่มีวันลืม "มันยากมากทั้งในเรือนจำและโลกภายนอก ข้างในมันหดหู่ ผมเข้าไปผมคิดอย่างเดียวว่าต้องออกไปให้เร็วที่สุดให้ได้ เพราะมันทั้งแออัด นอนก็จะนอนทับกันจนแทบจะมีเรื่อง จะกินจะนอนก็ลำบาก จะฝึกอาชีพก็ทำได้แค่ในระดับหนึ่ง บรรยากาศทุกข์ทรมานมากที่สุดในชีวิต แต่พอผมออกมา ผมก็รู้ว่า ผมต้องเผชิญอะไรยังไงบ้าง" (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 16 จะเห็นว่ากลุ่มคำอ้างถึง “ผู้ต้องขังที่ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายที่ไม่มีวันลืม” ปรากฏส่วนขยายที่สื่อถึงประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคลพ้นโทษอยู่ด้วย เมื่อพิจารณาข้อความอื่น ๆ ในตัวอย่างประกอบกัน จะเห็นว่าประสบการณ์เลวร้ายที่ว่านี้คือคุณภาพชีวิตในเรือนจำที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความด้อยประสิทธิภาพของการจัดการในเรือนจำไป

พร้อมกันด้วย ตัวอย่างนี้จึงอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อกังขาต่อประสิทธิภาพการบำบัดฟื้นฟูของเรือนจำ และท้ายที่สุดคือทำให้เกิดข้อกังขาต่อบุคคลพันโทฯที่ผ่านเรือนจำแห่งนี้ว่าผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีหรือไม่

จ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏคำว่า “หลง” หรือ “พลาด” การใช้คำหรือกลุ่มคำในกลุ่มนี้มีลักษณะสำคัญคือปรากฏคำว่า “หลง” หรือ “พลาด” เป็นส่วนหนึ่งในคำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึงบุคคลพันโทฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17 จีตั้งร.ร.การศึกษาทางเลือก 4 ภาค รongรับกลุ่มเคยก้าวพลาด-เสพติด-ท้องก่อนวัย (ข่าวสด 1 มี.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 18 MOU 'คืนคนดี สู่สังคม' เปิดพื้นที่คนก้าวพลาด (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 19 นอกจากนั้น เขายังพยายามหางานให้ พร้อมกับรับรองกับเจ้าของโรงงานว่าผู้หลงผิด เหล่านี้สามารถกลับตัวได้ (คม ชัด ลึก 7 ก.ย. 53)

คำว่า “กลุ่มเคยก้าวพลาด” “คนก้าวพลาด” และ “ผู้หลงผิด” ในตัวอย่างที่ 17 – 19 นั้น นอกจากจะแนะนำให้เห็นว่า บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว แล้วในตัวตัวอย่างเหล่านี้ยังปรากฏคำว่า “พลาด” ซึ่งหมายถึง “ผิดพลาด เพราะไม่รู้เท่าหรือเชื่อตัวเองเกินไปเป็นต้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และ “หลง” ที่หมายถึง “พลัด เช่น กาลหลงเข้าไปในฝูงหงส์, เข้าไปแล้วหาทางออกไม่ได้ เช่น หลงป่า หลงทาง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ผู้วิจัยเห็นว่า คำทั้งสองมีความหมายแฝง “ไม่ตั้งใจ” หรือ “ด้อยประสบการณ์” ในบางเรื่องจนเป็นชนวนเหตุให้ทำความผิด เมื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในคำอ้างถึงบุคคลพันโทฯ อาจสื่อว่าการทำความผิดในอดีตของพวกเขาเหล่านั้นเกิดจากความไม่ตั้งใจ กลุ่มคำอ้างถึงเหล่านี้จึงสามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน และอาจจะกระตุ้นความรู้สึกว่าคนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่น่าเห็นใจไปพร้อมกันด้วย

ฉ. การใช้กลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ การอ้างถึงบุคคลพันโทฯในบางครั้งเลือกใช้กลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ ทั้งการฝึกทักษะอาชีพ การศึกษาในเรือนจำ และการฟื้นฟูพฤติกรรมเสีย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20 ทางกรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีความเชื่อว่า กลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมความรู้และฝึกฝีมือแรงงาน ถ้าออกมาใช้ชีวิตในสังคมแล้ว จะสามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว และจะลดภาพการเป็นตัวปัญหาของสังคมได้อย่างแน่นอน (สยามรัฐ 11 เม.ย. 56)

ตัวอย่างที่ 20 ใช้กลุ่มคำ “กลุ่มบุคคลที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมความรู้และฝึกฝีมือแรงงาน” กลุ่มคำนี้ไม่มีส่วนใดระบุประวัติการกระทำความผิดเลย หากแต่มีข้อความแวดล้อมที่สามารถชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นบุคคลที่มีประวัติการจำคุก นั่นคือข้อความ “ถ้าออกมาใช้ชีวิตในสังคม” คำว่า ออกมา ในที่นี้ก็คือ ออกจากเรือนจำ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเฉพาะส่วนกลุ่มคำอ้างถึงในตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่อาจสรุปได้ว่ากลุ่มคำดังกล่าวประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัวได้ แต่มีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี

ตัวอย่างที่ 21 อธิบดีกรมการจัดหางานกล่าวต่อไปว่า สำหรับผู้พ้นโทษที่เคยได้รับการฝึกอาชีพในระหว่างต้องขัง ที่ต้องการจะประกอบอาชีพอิสระของตนเอง ก็ได้จัดกิจกรรมให้คำปรึกษา แนะนำอาชีพ (สยามรัฐ 16 ม.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 22 กรมคุมประพฤติได้มีการสำรวจความต้องการของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ พร้อมวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มผู้กระทำผิดที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว (มติชน 2 มิ.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 23 กระทรวงยุติธรรมได้นำร่องการจ้างงานผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วให้ทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสม เช่น นักโทษที่เรียนจบทางด้านกฎหมายก็จะให้ทำงานในตำแหน่งนักกฎหมายกระทรวงยุติธรรมของโครงการยุติธรรมเคลื่อนที่ (เดลินิวส์ 8 ก.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 21 – 23 ปรากฏคำว่า “ผู้พ้นโทษ” “ผู้กระทำผิด” และ “นักโทษ” ซึ่งเป็นคำที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว ได้ดังกล่าวแล้วในหัวข้อ ก. ค. และ ง. ตามลำดับ แต่สำหรับกลุ่มคำอ้างถึงในกลุ่มนี้ปรากฏข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำด้วย ได้แก่ “ที่เรียนจบทางด้านกฎหมาย” ในตัวอย่างที่ 23 ที่ให้ข้อมูลว่าในเรือนจำเปิดโอกาสให้นักโทษได้ศึกษาความรู้ด้านนิติศาสตร์ และมีบุคคลพ้นโทษที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขานี้ขณะเป็นนักโทษจำนวนหนึ่ง ส่วนตัวอย่างที่ 21 และ 22 ปรากฏกลุ่มคำ “ที่เคยได้รับการฝึกอาชีพในระหว่างต้องขัง” และ “ที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว” ก็เป็นการให้ข้อมูลว่าบุคคลที่ถูกกล่าวถึงเป็นผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูและฝึกทักษะอาชีพในเรือนจำมาแล้ว การใช้กลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษโดยมีส่วนขยายระบุข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี

นอกจากนี้ กลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ บางครั้งยังเกี่ยวข้องกับ การบำบัดฟื้นฟูทางด้านพฤติกรรม ดั่งตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 24 กรมคุมประพฤติได้เปิดโอกาสให้ผู้ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมใน รูปแบบต่าง ๆ มีโอกาสร่วมงานกับกรมคุมประพฤติ (มติชน 2 มิ.ย. 53)

กลุ่มคำอ้างอิงบุคคลพันโทชในตัวอย่างที่ 24 ปรากฏข้อความ “ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรม” ย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคคลพันโทชที่ถูกกล่าวถึงในตัวอย่างนี้ ผ่านการฟื้นฟูพฤติกรรม และนิสัยจากเรือนจำแล้ว ดังนั้นกลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำจึงมีบางครั้งที่ สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ได้ด้วย

ข. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนขยายสื่อความหมายถึงการกลับตัวกลับใจ การใช้คำหรือ กลุ่มคำอ้างอิงในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคำอ้างอิงที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งให้ความหมายถึงการกลับตัวกลับใจของ บุคคลพันโทช ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 25 ความสำเร็จของทั้ง 3 คนนี้...ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเพราะมีผู้อยู่เบื้องหลังมากมายที่ล้วน เป็นคนใจดีที่ช่วย "หยิบยื่นโอกาส" ให้แก่ "ผู้ที่ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว" ให้มีที่ยืนอีก ครั้งในสังคม (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 25 ใช้กลุ่มคำ “ผู้ที่ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว” ในการอ้างอิงบุคคลพันโทชโดยตรง สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทชที่ถูกกล่าวถึงนี้มีความตั้งใจที่จะกลับเนื้อกลับตัว ตัวอย่างนี้จึงสามารถ ประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ได้โดยตรง

ตัวอย่างที่ 26 ขอสังคมเห็นใจคนคุกที่กลับใจ (เดลินิวส์ 2 ก.พ. 60)

ตัวอย่างที่ 27 หวังว่าการระบายความรู้สึกของคนคุกผู้นี้จะทำให้สังคมยอมรับและให้โอกาสแก่ ผู้ที่พ้นจากคุกที่กลับใจเป็นคนดีในการดำเนินชีวิตเพื่อครอบครัว (เดลินิวส์ 2 ก.พ. 60)

ตัวอย่างที่ 28 ตามที่สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้รับการมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรมให้ รับผิดชอบโครงการคืนดีสู่สังคมได้มีวัตถุประสงค์หลักในการเปิดโอกาสให้ ผู้พ้นโทษที่เคยดำเนินชีวิตผิดพลาด ซึ่งได้สำนึกและยอมรับผลของการกระทำ ที่เกิดขึ้นในอดีต และมีความต้องการที่จะกลับตัวเป็นคนดี และพร้อมที่จะดำรงชีวิต ในสังคมอีกครั้ง โดยเข้ารับการศึกษาอบรมเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้งพัฒนาความรู้ ความสามารถ และความถนัดทางอาชีพ (สยามรัฐ 4 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 26 – 28 เป็นกลุ่มคำที่มีส่วนหลักเป็นคำ “คนคุก” และ “ผู้ที่พ้นจากคุก” และ “ผู้พ้นโทษ” ตามลำดับ ซึ่งสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำคามผิดติดตัว นอกจากนี้ในส่วนขยายยังปรากฏข้อความที่แสดงความหมาย “กลับตัวกลับใจ” ได้แก่ “ที่กลับใจ” ในตัวอย่างที่ 26 “ที่กลับใจเป็นคนดี” ในตัวอย่างที่ 27 และ “ซึ่งได้สำนึกและยอมรับผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในอดีต และมีความต้องการที่จะกลับตัวเป็นคนดี และพร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคมอีกครั้ง” ในตัวอย่างที่ 28 ซึ่งล้วนสื่อภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ได้ในขณะเดียวกันด้วย

ข. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายถึง “คนดี” ที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้
 ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ บ่อยครั้งมีการใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายด้วยน้ำเสียงชื่นชมยกย่องและสื่อความหมายว่าพวกเขาเป็น “คนดี” สามารถเป็นต้นแบบแก่ผู้อื่นในสังคมได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29 การคืน ‘คนดี’ สู่อสังคมนำโอกาสสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับผู้ที่เคยหลงกระทำผิด (มติชน 23 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 30 เปลี่ยนคนคุกให้เป็นคนดี (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 29 ใช้คำว่า “คนดี” ซึ่งตัวอย่างการใช้คำนี้ส่วนใหญ่พบในโครงสร้างของข้อนโยบาย “คืนคนดีสู่สังคม” ซึ่งคำว่า “คืน” สามารถสื่อมูลบทได้ว่าก่อนหน้านี้นักโทษเคยเป็น “คนดี” มาก่อน แต่ช่วงหนึ่งแยกออกมาจากสังคมเพื่อเข้าอยู่ในเรือนจำ เมื่อถึงเวลาที่กำหนดหรือเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้อง “คืน” คนดีเหล่านี้กลับสู่สังคมดังเดิม การที่ชื่อนโยบายดังกล่าวสื่อมูลบทลักษณะนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคำว่าคนดีอาจสื่อภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็น **คนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน** ได้ อีกทั้งในตัวอย่างที่ 29 ยังมีคำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษว่า “ผู้ที่เคยหลงกระทำคามผิด” ที่สื่อความหมายว่าการกระทำคามผิดนั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยตั้งใจ ก็ยังทำให้ตัวอย่างนี้สื่อภาพตัวแทนว่าบุคคลพ้นโทษที่กล่าวถึงไม่ได้กระทำคามผิดโดยสันดานชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้ บางครั้งยังอาจตีความคำว่าคนดีได้ว่า “คนดี” คือผลผลิตของกระบวนการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำคามผิดในเรือนจำได้ด้วย ดังเช่นตัวอย่างที่ 30 “เปลี่ยนคนคุกให้เป็นคนดี” เป็นพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่กล่าวถึงการ “เปลี่ยนคนคุก” ที่หมายถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อ “ให้เป็นคนดี” ดังนั้นคำว่า “คนดี” ในบริบทนี้จึงสามารถสื่อความหมายว่าพวกเขาผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจนสามารถเปลี่ยนเป็นอีกคนได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวอย่างนี้สามารถประกอบ

สร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี และ บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

ตัวอย่างที่ 31 คุຍ 'คนต้นแบบ' โครงการกำลังใจ 'คุก' ให้บทเรียนชีวิต ขอ 'โอกาส' คืนสู่สังคม (มติชน 17 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 32 วีรภาพ กันแก้ว เฟิงพันโทยศติยาเสพติดในปี 2559 คนต้นแบบโครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา (มติชน 17 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 31 และ ตัวอย่างที่ 32 เป็นการใช้คำว่า “คนต้นแบบ” และการอ้างชื่อและส่วนขยายที่มีคำว่า “คนต้นแบบ” ตามลำดับ ตัวอย่างทั้งสองเป็นการสื่อความหมายว่าบุคคลพันโทที่กำลังกล่าวถึงนั้นประสบความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตจนสามารถเป็น “แบบอย่าง” ให้กับบุคคลพันโทหรือนักโทษในเรือนจำคนอื่น ๆ ได้ ดังนั้นการใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโททั้งสองตัวอย่างจึงสามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และ บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้อย่างชัดเจน

ฉ. การใช้กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ การใช้กลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทในกลุ่มนี้ จะมีส่วนใดส่วนหนึ่งระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลพันโท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 33 รับนักโทษนาย ก.ยุติธรรมสั่งตั้งแทนว่าจ้างที่เรียนจบกม.จากในเรือนจำ (เดลินิวส์ 8 ก.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 34 "หมอมูลชัย" ระบุว่า การนวดจัดสรรเป็นอาชีพที่ยั่งยืน "หมอนวด" ผู้พันโทที่ทำงานกับบริษัทวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ประจำเฉลี่ยหลักหมื่นบาทต่อเดือน ในการออกบูธ นวดรักษาอาการ ออฟฟิศซินโดรม (คม ชัด ลึก 15 พ.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 33 และ ตัวอย่างที่ 34 ปรากฏคำว่า “นักโทษ” และ “ผู้พันโท” เพื่อให้ข้อมูลว่ากำลังกล่าวถึงบุคคลพันโท ขณะเดียวกันก็มีข้อมูลที่ระบุอาชีพและความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลพันโทด้วย ได้แก่ “นาย” ในตัวอย่างที่ 33 และ “หมอนวด” ในตัวอย่างที่ 34 ดังนั้นการอ้างถึงบุคคลพันโทดังตัวอย่างที่ 33 และ 34 จึงแสดงภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว และบุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้พร้อมกัน

ตัวอย่างที่ 35 ไพบูลย์ พิมพ์ลาเจ้าของบ.จันทบุรีบุญคุ้มครองสโตนแพคตอริกซ์ จำกัด ผู้ประกอบธุรกิจด้านอัญมณี เป็นอีกหนึ่งหัวจักรสำคัญของภาคเอกชนที่เข้ามาร่วมมือกับกระทรวงแรงงานและกระทรวงยุติธรรมในการสร้างอาชีพทางด้านอัญมณีให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ (มติชน 23 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 35 อ้างถึงบุคคลพันโทชโดยใช้ชื่อ – สกุลของบุคคลพันโทช “ไพบูลย์ พิมพ์ลา” ประกอบกับส่วนขยาย “เจ้าของบ.จันทบุรีบุญคุ้มครองสโตนแพคตอริกซ์ จำกัด ผู้ประกอบธุรกิจด้านอัญมณี” ซึ่งเป็นความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นำสังเกตว่าการอ้างถึงในตัวอย่างนี้ไม่ได้ปรากฏข้อมูลที่สื่อประวัติการต้องโทษ¹⁵ ดังนั้น การอ้างถึงบุคคลพันโทชในตัวอย่างนี้จึงสามารถสื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้โดยตรง

ญ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่แฝงทัศนคติในแง่ลบ แม้ว่าททรมที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นวาทกรรมที่มุ่งกล่าวถึงบุคคลพันโทชในเชิงสนับสนุนและช่วยเหลือ แต่บางครั้งก็ปรากฏคำอ้างถึงบุคคลพันโทชโดยแฝงอคติเอาไว้ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 36 เมื่อพันโทชออกไปแล้ว ปัญหาที่ตามมา สังคมส่วนใหญ่ยังรุมประณามว่าเขาเป็น คนขี้คุก ขาดคนที่จะคบค้าสมาคมด้วย โดยเฉพาะตำรวจจะเฝ้าจับตามองเขาเหล่านั้นเหมือนกากเดนของสังคม (เดลินิวส์ 24 มิ.ย.53)

ตัวอย่างที่ 37 ประเทศไทยไปกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการเข้าทำงานว่าต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกหรือต้องคำพิพากษา ไม่มีการลบบประวัติอาชญากรจนถึงวันตาย กระดุกเป็นขี้เถ้าก็เป็นขี้เถ้าของ คนขี้คุกขี้ตระวาง เขาถึงหางานทำยากมากถึงยากที่สุด ต้องไปเป็นผู้ประกอบการเอง (คม ชัด ลึก 9 ม.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 38 การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการยอมรับและกลับเข้าสู่สังคม เป็นกำลังในการเพิ่มผลิตผลของชาติ ไม่เป็นภาระของสังคม และไม่ต้องถูกตราหน้าว่า “สิ่งขี้คุก” (มติชน 17 ส.ค. 60)

คำว่า “คนขี้คุก” “คนขี้คุกขี้ตระวาง” “สิ่งขี้คุก” ในตัวอย่างที่ 36 – 38 โดยทั่วไปไม่ได้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการอ้างถึง “คนที่เคยจำคุก” อย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้วิจัยเห็นว่ามักจะใช้อ้างถึงในเชิงตัดสินคุณค่า กล่าวคือ มักใช้อ้างถึงผู้ที่เข้า – ออกเรือนจำเพราะการกระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าหรือติดคุกเป็นเวลานานแต่ยังไม่สำนึก ขณะที่กลุ่มคำ “กากเดนของสังคม” ในตัวอย่างที่ 36 เป็นคำอ้างถึง

¹⁵ ผู้วิจัยทราบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลพันโทชจากข้อมูลที่ปรากฏในตัวอย่างหน้าถัดไปในตัวบทเดียวกัน

ที่มาจากกลวิธีอุปลักษณ์ โดยเปรียบเทียบบุคคลพันโทชเป็นเสมือน “กากเดน”¹⁶ ที่สื่อความหมายถึงความไร้ค่า ไม่มีประโยชน์ต่อสังคม ทำให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ นอกจากนี้ในตัวอย่างที่ 38 คำว่า ชีคูก ยังปรากฏร่วมกับคำว่า “สิงห์” ที่มักใช้เปรียบเทียบกับคนที่เชี่ยวชาญหรือเก่งกาจด้านใดด้านหนึ่ง เป็น “สิงห์ชีคูก” ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมมุ่งความสนใจไปที่ความซ้ำซ้อนในการกระทำความผิด มากกว่าที่จะคำนึงถึงสถานภาพ ณ ปัจจุบันของพวกเขา

เมื่อพิจารณาเสียงที่ใช้อ้างถึงบุคคลพันโทช คำว่า “คนชีคูกชีตระกูล” ในตัวอย่างที่ 37 เป็นเสียงของผู้ผลิตวาทกรรมโดยตรง ส่วน “กากเดนของสังคม” ในตัวอย่างที่ 36 เป็นการเปรียบเทียบจากเหตุการณ์ที่บุคคลพันโทชถูกกระทำในความรับรู้ของผู้ผลิตวาทกรรม และใช้เสียงของผู้ผลิตวาทกรรมในการอ้างถึง ส่วนคำว่า “คนชีคูก” “สิงห์ชีคูก” ในตัวอย่างที่ 36 และ 38 ไม่ใช่เสียงของผู้ผลิตวาทกรรม แต่เป็นการยกเสียงของคนในสังคมกล่าวถึง ซึ่งตอกย้ำว่าคนในสังคมมองบุคคลพันโทชด้วยอคติได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามไม่ว่าการอ้างถึงบุคคลพันโทชจะเป็นเสียงของผู้ผลิตวาทกรรมหรือเสียงของคนในสังคมก็ตาม รูปภาพเหล่านี้นอกจากจะสื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่มีประวัติการกระทำความผิด แล้ว ยังชี้ให้เห็นว่าสังคมไม่ยอมรับบุคคลพันโทชซึ่งสะท้อนภาพตัวแทน บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิตได้ด้วย อีกทั้งบางตัวอย่างที่เน้นย้ำความเก่งกาจในการทำผิด และการเข้าออกเรือนจำซ้ำแล้วซ้ำเล่า ยังชี้ให้เห็นว่า บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ และบุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม ได้ในขณะเดียวกันด้วย

ในตัวอย่างที่ 36 – 38 เป็นการชี้ให้เห็นว่าสังคมมีภาพจำต่อบุคคลพันโทชในทิศทางใดในแง่ของการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึงอาจจะประกอบสร้างภาพตัวแทนดังที่กล่าวไปแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอีกแง่มุมจะเห็นว่าข้อความมีเนื้อความและน้ำเสียงพยายามปฏิเสธความคิดเหล่านี้ของคนในสังคม (ดังปรากฏในส่วนที่เป็นตัวเอน) ซึ่งอาจตีความด้วยแง่มุมการปฏิเสธมูลบทได้ด้วย ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ 4.7.5

ฎ. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนระบุปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพันโทช

ตัวอย่างที่ 39 ด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โปรดให้จัดตั้งและประทานพระกรุณารับเป็นองค์ประธานแก่มูลนิธิ ฌณาฯ ในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เพื่อดำเนินกิจการตามพระตำริด้านสาธารณสุขในการให้โอกาส

¹⁶ “กาก” หมายถึง เคนเลือก (ใช้เป็นคำคำ) เช่น กากมนุษย์ คนกาก ส่วน “เดน” หมายถึง ของเหลือที่ไม่ต้องการแล้ว, ของที่เหลือเลือกแล้วทิ้งแล้ว, เช่น คนกินเดน ผลไม้เดนเลือก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

เป็นตัวกลางแสวงหาโอกาส และพัฒนาชีวิตผู้ด้อยโอกาสในสังคม ตลอดจนกระตุ้นเตือนให้สาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญของการให้โอกาส มูลนิธิ ฌณาฯ จึงดำเนินการตามพระดำริเพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (ข่าวสด 17 ก.พ. 59)

คำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” โดยทั่วไปอาจมีความหมายกว้าง อาจหมายถึงคนกลุ่มใดในสังคมก็ได้ที่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่สำหรับในตัวอย่างนี้ กล่าวถึงผู้ด้อยโอกาสอันเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มูลนิธิฌณาฯ มุ่งให้ความช่วยเหลือ โดยกลุ่มเป้าหมายหลักที่ทางมูลนิธิฌณาฯ ต้องการที่จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือเป็นกลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสอันเกิดจากผลที่ได้รับทางกฎหมายและด้านสังคม ซึ่งรวมถึง ผู้ต้องขังและบุคคลพ้นโทษ (มูลนิธิ ฌณาฯ ในพระดำริ, 2559) ดังนั้น คำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” ในบริบทนี้จึงหมายถึงรวมถึงบุคคลพ้นโทษด้วย ทำให้สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต ได้

ตัวอย่างที่ 40 จากโครงการสำรวจสถานการณ์คนไร้บ้านและการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบในพื้นที่ กทม.และพื้นที่ต่อเนื่อง ในปี 2558 พบมีคนไร้บ้านเร่ร่อน 1,307 คน และอาศัยนอนอยู่สถานีรถไฟมากที่สุด คือ 1. สถานีรถไฟหัวลำโพง 2. สถานีรถไฟบางซื่อ 3. สถานีรถไฟหลักสี่ 4. สถานีรถไฟบางเขน และ 5. สถานีรถไฟรังสิต คนเหล่านี้แบ่งออก 2 กลุ่มคือ 1.คนต่างจังหวัดมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่หางานไม่ได้ กลายเป็นคนไร้บ้าน คนเหล่านี้จะไม่มีอันตรายต่อใคร 2. คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้ (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 41 นายสุรินทร์ เสถียรมาศ รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เป็นประธานสัมมนาเรื่องการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วไม่มีที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจมีการสร้างบ้านพักในพื้นที่ เพื่อให้เป็นที่พัก ก่อนฝึกอาชีพให้มีงานทำ จะได้ไม่เป็นภาระสังคมต่อไป (เดลินิวส์ 3 พ.ค. 54)

ตัวอย่างที่ 40 และ 41 ใช้กลุ่มคำ “คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้” และ “ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วไม่มีที่อยู่อาศัย” ตามลำดับ ในส่วนคำหลัก ได้แก่ “คนพ้นโทษ” และ “ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ” ได้ทำหน้าที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำ **ความผิดติดตัว** ขณะเดียวกันส่วนขยายของทั้งสองตัวอย่างนี้ ได้อธิบายปัญหาการดำเนินชีวิตของบุคคลพ้นโทษอย่างชัดเจน ได้แก่ “ออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้” และ “พ้นโทษแล้วไม่มีที่อยู่อาศัย” แม้ทั้งสองตัวอย่างจะไม่ได้ใช้อ้างถึงบุคคลพ้นโทษทั้งหมดในสังคม แต่ก็สามารถทำให้เห็นภาพ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลพันโทฯส่วนหนึ่งได้ ตัวอย่างดังกล่าวจึงอาจมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ได้ไม่มากนักน้อย

ฎ. การใช้กลุ่มคำเลี่ยงการเปิดเผยตัวตน ในการอ้างถึงบุคคลพันโทฯ บางครั้งผู้ผลิตวาทกรรมหรือบุคคลพันโทฯเอง เลือกที่จะปิดบังตัวตนโดยใช้กลุ่มคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 42 ในการปล่อยตัวผู้ต้องราชทัณฑ์ครั้งนี้ "มติชน" มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้ต้องราชทัณฑ์ซึ่งในวันนี้ได้รับอิสระภาพกลับมาอีกครั้ง เจ้าทหารเมืองเพชร ที่ไม่ขอเปิดเผยชื่อและ นามสกุล อดีตนักโทษประหารชีวิต วัย 41 ปีได้รับพระราชทานอภัยโทษมาแล้ว 6 ครั้งกระทั่งเหลือโทษจำคุก 18 ปีในปีนี้ และครบกำหนดปล่อยตัวเนื่องจากถูกจองจำมาตั้งแต่ปี 2536 (มติชน 10 ธ.ค. 54)

ตัวอย่างที่ 43 กระทั่งได้เวลาปล่อยตัว ผู้ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ เดินเรียงแถวชูภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เดินออกจากเรือนจำ โดยมีบรรดากลุ่มเมียและญาติพี่น้องมารอรับที่หน้าเรือนจำกันอย่างเนืองแน่นต่างดีใจโผล่เข้ามาทักท้วงให้สะอึกสะอื้นด้วยความซาบซึ้งที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานอภัยโทษให้ นายเอ (นามสมมุติ) กล่าวด้วยน้ำตานองหน้าด้วยความตื่นตันใจว่า ตนเองเหลือโทษอยู่อีก 2 ปีแต่ในระหว่างที่ถูกจำคุกอยู่ที่ทำความดีมาตลอด พอรู้ข่าวจากผู้คุมว่าพระเจ้าแผ่นดินอภัยโทษให้เมื่อคืนนี้นอนไม่หลับทั้งคืน ที่ได้กลับไปบ้าน ต่อไปนี้จะทำหน้าที่พลเมืองดี (เดลินิวส์ 24 มิ.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 44 นักโทษสาวอีกราย น.ส.ส้ม (นามสมมุติ) เพิ่งพ้นโทษคดีทำร้ายร่างกาย ชิงทรัพย์ หลังสู้คดีถึงชั้นฎีกาศาลสั่งจำคุก 8 ปีเพราะเข้าไปก่อเหตุบุกรุกบ้านเพื่อนสนิทที่เลิกรักกันไปแล้ว ถูกแจ้งตำรวจจับและแจ้งข้อหา ติดคุกมาตั้งแต่ปี 2550 ได้รับพระราชทานอภัยโทษ 3 ครั้ง คราวนี้เหลือโทษ 11 เดือน จึงได้รับการปล่อยตัว (มติชน 9 ธ.ค. 54)

ตัวอย่างที่ 42 – 44 กล่าวถึงบุคคลพันโทฯหลังได้รับการปล่อยตัวแล้ว แต่ใช้คำอ้างถึงที่แสดงการปกปิดข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ “เจ้าทหารเมืองเพชร ที่ไม่ขอเปิดเผยชื่อและนามสกุล” “นายเอ (นามสมมุติ)” และ “น.ส.ส้ม (นามสมมุติ)” ตามลำดับ การใช้คำอ้างถึงลักษณะนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเกี่ยวข้องกับการไม่ยอมรับบุคคลพันโทฯจากคนกลุ่มหนึ่งในสังคม จึงทำให้บางครั้งผู้ผลิตวาทกรรมหรือบุคคลพันโทฯเลือกที่จะเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูล ทำให้กลายเป็นการตอกย้ำภาพตัวแทน **บุคคลพันโทฯเป็น**

ผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ ตัวอย่างที่ 42 และ 44 ยังปรากฏกลุ่มคำ “อดีตนักโทษประหารชีวิต” และ “นักโทษสาวอึกราย” ซึ่งสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว รวมอยู่ด้วย

ฐ. การใช้คำจ่ากลุ่ม – คำลูกกลุ่มในตัวเองเดียวกัน การเป็นคำจ่ากลุ่ม (hypernymy) หมายถึง “การที่คำคำหนึ่งอยู่ในระดับสูงกว่าคำอื่น ๆ เนื่องจากมีความหมายกว้างกว่า และทั่วไปมากกว่า เช่น คำว่า สัตว์ อยู่ในระดับที่รวมคำในระดับล่าง เช่น ช้าง, ม้า, วัว, ควาย, เสือ ฯลฯ” ส่วนคำลูกกลุ่ม (hyponym) หมายถึง “คำเรียกสิ่งที่เป็นสมาชิกของสิ่งที่แทนด้วยจ่ากลุ่ม มีความหมายที่แคบกว่าและครอบคลุมน้อยกว่าคำจ่ากลุ่ม เช่น ดอกชบา, ดอกกุหลาบ, ดอกมะลิ, ดอกดาหลา เป็นคำลูกกลุ่มของคำจ่ากลุ่ม ดอกไม้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2560: 210) ความสัมพันธ์ระหว่างคำจ่ากลุ่มและคำลูกกลุ่มสัมพันธ์กันแบบลำดับชั้น ดังนั้น คำที่อ้างถึงบุคคลพ้นโทษอยู่ในฐานะคำลูกกลุ่มของคำจ่ากลุ่มโดยอ้อมหมายความว่าบุคคลพ้นโทษถูกจัดให้อยู่ภายใต้หมวดหมู่ของคำจ่ากลุ่มนั้นโดยปริยาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 45 จากโครงการสำรวจสถานการณ์คนไร้บ้านและการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบในพื้นที่ กทม.และพื้นที่ต่อเนื่อง ในปี 2558 พบมีคนไร้บ้านเร่ร่อน 1,307 คน และอาศัยนอนอยู่สถานี่รถไฟมากที่สุด คือ 1.สถานี่รถไฟหัวลำโพง 2. สถานี่รถไฟบางซื่อ 3.สถานี่รถไฟหลักสี่ 4.สถานี่รถไฟบางเขน และ 5. สถานี่รถไฟรังสิต คนเหล่านี้แบ่งออก 2 กลุ่มคือ 1.คนต่างจังหวัดมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่หางานไม่ได้ กลายเป็นคนไร้บ้าน คนเหล่านี้จะไม่มีอันตรายเป็นใคร 2. คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้ (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 45 ใช้คำจ่ากลุ่มคือคำว่า “คนไร้บ้านเร่ร่อน” ก่อนที่จะแจกแจงด้วยกลุ่มคำ “คนเหล่านี้แบ่งออก 2 กลุ่มคือ 1.คนต่างจังหวัดมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่หางานไม่ได้ กลายเป็นคนไร้บ้าน คนเหล่านี้จะไม่มีอันตรายเป็นใคร 2. คนพ้นโทษออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้” สรุปได้ว่า “คนพ้นโทษ” เป็นคำลูกกลุ่มที่เป็นสมาชิกของคำจ่ากลุ่ม “คนไร้บ้านเร่ร่อน” ดังนั้น นอกจากคำว่า “คนพ้นโทษ” จะสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** แล้ว การเป็นสมาชิกของคำจ่ากลุ่ม “คนไร้บ้านเร่ร่อน” ยังสามารถสื่อให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษประสบปัญหาเรื่องการไม่มีที่อยู่อาศัย ซึ่งมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ได้ด้วย

ตัวอย่างที่ 46 รุกพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส 9.9 ล้านคน

จากการประชุมสมัชชาพัฒนาสังคมระดับชาติ เรื่อง"เพิ่มช่องทางสิทธิเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม" นายอนุสันต์ เทียนทอง รอง ผอ.สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุกล่าวว่ายังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างที่ควรจะเป็นทั้งคนจนและคนเร่ร่อน ผู้ที่มีปัญหาสถานะบุคคลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี และผู้พันโทษ (ไทยรัฐ 16 ส.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 46 ส่วนพาดหัวข่าว ปรากฏคำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” ก่อนจะมากล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำที่แปลออกไปว่า “กลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างที่ควรจะเป็น” ในเนื้อข่าว และใช้คำว่า “ทั้ง” เพื่อแจกแจงว่ากลุ่มคนที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่ “คนจนและคนเร่ร่อน ผู้ที่มีปัญหาสถานะบุคคลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี และ ผู้พันโทษ” จึงสรุปได้ว่า “ผู้พันโทษ” เป็นคำลูกกลุ่มที่เป็นสมาชิกของคำจากกลุ่ม คือ “ผู้ด้อยโอกาส” และ “กลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างที่ควรจะเป็น” สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสอย่างชัดเจน ดังนั้นการใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทษในตัวอย่างนี้ นอกจากจะสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** แล้ว ก็ยังสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ไปพร้อมกันด้วย

นอกเหนือจากคำและกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษดังกลุ่ม ก. - ฐ. ที่ได้อธิบายข้างต้นแล้ว บางครั้งการอ้างถึงบุคคลพันโทษอาจใช้รูปภาพอ้างถึงที่รวมลักษณะต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งกลุ่มเข้าด้วยกันด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 47 คนตัวอย่างนี้ ชื่อ หยาง กุ้ยหัว อายุ 29 ปี อดีตนักย่องเบา (ไทยรัฐ 18 ธ.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 47 ใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทษหลายส่วนประกอบกัน ได้แก่ คำว่า “คนตัวอย่าง” ซึ่งสามารถสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** และ**บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต** (ดังคำอธิบายในหัวข้อ ช.) ต่อด้วยการอ้างชื่อ - สกุล และส่วนขยายที่ปรากฏคำว่า “อดีตนักย่องเบา” ที่เป็นการระบุความผิดในอดีต ซึ่งสามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** ไปพร้อมกันด้วย

ตัวอย่างที่ 48 อดีตซี้คุกกลับใจ! ยังรับประกันคุณภาพระบบ ลีอก แม้เซ็นเซอร์เจ๋ง! ไซ้ว่า! เจ้าของหมดโอกาสเข้าบ้าน แก้ง่ายๆ! แคกดเบอร์มือถือและพิมพ์คำผ่าน หรือพาสเวิร์ด แค่นี้แหละ! เข้าบ้านสบาย! (ไทยรัฐ 18 ธ.ค. 53)

กลุ่มคำ “อดีตซี้คุกกลับใจ” ประกอบด้วย “อดีตซี้คุก” ที่แฝงทัศนคติในแง่ลบ สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว และ บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มคำอ้างถึงในตัวอย่างนี้ยังปรากฏคำว่า “กลับใจ” ที่มีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ได้ด้วย

การอ้างถึงบุคคลพันโทในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในสื่อสาธารณะ พบคำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแสดงภาพตัวแทนของบุคคลพันโทได้หลากหลายภาพตัวแทนเช่นกัน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 สรุปภาพตัวแทนบุคคลพันโทที่ประกอบสร้างจากกลวิธีการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโท

ลักษณะคำอ้างถึงบุคคลพันโท	ภาพตัวแทนบุคคลพันโท ที่สื่อจากกลวิธีการเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโท
ก. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายว่า พันโทตามกฎหมายแล้ว	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว
ข. กลุ่มคำที่ระบุข้อมูล การได้รับพระราชทานอภัยโทษ	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว - บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี - บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
ค. การใช้กลุ่มคำที่เน้นย้ำ ประวัติการกระทำความผิด	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว
ง. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่เน้นย้ำ ประวัติการต้องโทษ	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว - บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
จ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏ คำว่า “หลง” หรือ “พลาด”	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว - บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิด โดยสันดาน
ฉ. การใช้กลุ่มคำที่ระบุประวัติ การบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว - บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
ช. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนขยาย สื่อความหมายถึงการกลับตัวกลับใจ	- บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว - บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
ซ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ สื่อความหมายถึง “คนดี” ที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้	- บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิด โดยสันดาน - บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี - บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

	- บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
ฅ. การใช้กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ	- บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดคดี - บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
ญ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่แฝงทัศนคติในแง่ลบ	- บุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่มีประวัติการกระทำผิด - บุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต - บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ - บุคคลพันโทฯเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม
ฎ. การใช้กลุ่มคำที่มีส่วนระบุปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพันโทฯ	- บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดคดี - บุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต
ฏ. การใช้กลุ่มคำเลี่ยงการเปิดเผยตัวตน	- บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดคดี - บุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต
ฐ. การใช้คำจากกลุ่ม – คำลูกกลุ่มในดับทเดียวกัน	- บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดคดี - บุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 24 ที่สรุปภาพตัวแทนที่ประกอบสร้างจากกลวิธีการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโทฯ จะเห็นว่าจำนวน 12 กลุ่ม ยกเว้นกลุ่ม ซ. การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายถึง “คนดี” ที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ล้วนสื่อภาพตัวแทน**บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดคดี** ผู้วิจัยเห็นว่ากรรายงานวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ คำหรือกลุ่มคำอ้างอิงถึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่ากำลังกล่าวถึงคนกลุ่มใด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อระบุว่าบุคคลเหล่านี้คือบุคคลที่พ้นจากโทษจำคุก ย่อมสื่อความว่าพวกเขาไม่มีประวัติโดยปริยายด้วย นอกจากนี้ คำและกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโทฯยังสื่อภาพตัวแทนอื่น ๆ ได้อีกหลากหลาย ขึ้นอยู่กับคำหรือกลุ่มคำที่เลือกใช้ อ้างถึง หรือเลือกมาประกอบในส่วนใดส่วนหนึ่งของกลุ่มคำอ้างอิงถึงบุคคลพันโทฯ

4.1.1.2 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ในการรายงานวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ บางครั้งมีส่วนที่บรรยายคาบเกี่ยวไปถึงกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ แสดงให้เห็นช่วงชีวิตหนึ่งก่อนที่จะพ้นสถานภาพผู้ต้องขัง ข้อมูลส่วนนี้บางครั้งยังอาจมีประโยชน์ต่อการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษด้วย เพราะมักเป็นการบรรยายให้เห็นกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ จึงอาจทำให้ผู้รับสารรับรู้ว่าคุณค่าพ้นโทษล้วนผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดี ในการรายงานเนื้อหาส่วนนี้จำเป็นต้องอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่านอกจากคำอ้างถึงเหล่านี้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแล้ว ยังอาจมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้ไปพร้อมกันด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 49 มูลนิธิ ฅณาฯ สนับสนุนให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพในด้านต่าง ๆ แล้วนำผลิตภัณฑ์จากฝีมือผู้ต้องขังมาจัดจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้สามารถเลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัว (ข่าวสด 17 ก.พ. 59)

ตัวอย่างที่ 50 กรมคุมประพฤติ จัดมหกรรมอาชีพสร้างชีวิตมั่นคง เพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้พ้นโทษ (กรมคุมประพฤติ, 24 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 49 อ้างถึง “มูลนิธิ ฅณาฯ” ในพระดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ส่วนตัวอย่างที่ 50 อ้างถึง “กรมคุมประพฤติ” ทั้งสององค์กรถูกอ้างถึงในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรื่องทักษะอาชีพ นอกจากการอ้างถึงชื่อองค์กรในที่นี่จะเป็นการให้ข้อมูล แต่ในอีกแง่หนึ่ง ความน่าเชื่อถือของทั้งสององค์กรก็อาจจะทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูเรื่องทักษะอาชีพที่กล่าวถึงอยู่นั้น กระทำโดยองค์กรที่น่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 51 นายพิระพันธุ์กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีมีมติจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กระทรวงยุติธรรม ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ให้นำไปใช้พัฒนางานในเรื่องการคืนคนดีสู่สังคม ที่ผ่านมากกระทรวงยุติธรรมสนับสนุนแนวทางดังกล่าวมาโดยตลอด จะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการฝึกฝนวิชาชีพในเรือนจำทั่วประเทศ ได้รับการตอบรับจากภาคประชาชนเป็นอย่างดี สำหรับในครั้งนี้ มอบหมายให้ 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติ ทำงานเชิงบูรณาการ ในการพัฒนาความรู้

ความสามารถแก่ผู้ที่เคยหลงผิด เพื่อที่หากพ้นผิดออกมาแล้วจะได้ใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติต่อไป (ไทยรัฐ 8 ก.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 52 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 1 สมุทรปราการ (สพภ.1 สมุทรปราการ) ฝึกกำลังเรือ่นจำกลางคลองเปรม เปิดฝึกอบรม และทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระดับ 1 สาขาช่างเครื่องเรือนไม้ และสาขาช่างสีเครื่องเรือน ให้กับผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 50 คน เพื่อส่งเสริมการฝึกวิชาชีพตามความสนใจเหมาะสมกับผู้ต้องขัง และสอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 12 พ.ค. 58)

ตัวอย่างที่ 51 ได้กล่าวถึงหน่วยงานที่เป็นหัวใจใหญ่ในการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง คือ “กระทรวงยุติธรรม” จากนั้นได้อ้างถึงหน่วยงานภายใต้บังคับบัญชาอีก “3 หน่วยงานหลัก” ได้แก่ “กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ” ทั้งยังปรากฏกลุ่มคำ “ทำงานเชิงบูรณาการ” ร่วมด้วย เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 52 ที่อ้างถึง 2 หน่วยงาน ได้แก่ “สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 1 สมุทรปราการ (สพภ.1 สมุทรปราการ)” และ “เรือนจำกลางคลองเปรม” โดยใช้กลุ่มคำ “ผนึกกำลัง” ที่สื่อความหมายถึงความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างแข็งขัน ผู้วิจัยเห็นว่า การแจกแจงรายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างละเอียด ประกอบกับกลุ่มคำที่ให้ความหมายว่าหน่วยงานเหล่านั้น “ร่วมมือ” กันอย่างดี อาจมีส่วนทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และท้ายที่สุดก็อาจจะเชื่อมั่นต่อบุคคลพ้นโทษอันเป็นผลผลิตของกระบวนการเหล่านี้ตามไปด้วย

ตัวอย่างที่ 53 เอสเอ็มอีแบงก์ จับมือ กรมคุมประพฤติ และมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน ร่วมคืนคนดีสู่สังคม สร้างโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ (กรมคุมประพฤติ, 22 ก.ย. 58)

นอกจากการอ้างถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยตรงแล้ว บางครั้งยังอ้างถึงหน่วยงานภายนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้โดยตรงด้วย ดังเช่นตัวอย่างที่ 53 ที่อ้างถึง “กรมคุมประพฤติ” และ “มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน” ที่ดำเนินงานบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยตรง ร่วมกับ “เอสเอ็มอีแบงก์” ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก ผู้วิจัยเห็นว่า การอ้างถึงหน่วยงานนี้ด้วย จะทำให้ผู้รับสารเห็นว่าการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้ดำเนินการโดยภาครัฐเท่านั้น แต่ยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากองค์กรอื่นในภาคสังคมด้วย

ตัวอย่างที่ 54 ปัจจุบันทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง มีการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาที่โดดเด่น แตกต่างจากเรือนจำอื่น ๆ ถึง 3 หลักสูตร ได้แก่ สารสนเทศคอมพิวเตอร์ ช่างยนต์ และช่าง

ก่อสร้าง โดยได้รับความช่วยเหลือจากวิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมธานี ในการจัดครู ผู้สอนในวิชาเฉพาะทาง อาทิจานปูน งานไม้ งานเชื่อม งานเครื่องยนต์ฯ มาสอนนักเรียนจนจบหลักสูตร พร้อมสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น (สยามรัฐ 16 เม.ย. 55)

ตัวอย่างที่ 54 ปรากฏคำอ้างถึงหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด คือ “ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง” ร่วมกับการอ้างถึงหน่วยงานภายนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูโดยตรง คือ “วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมธานี” โดยได้ใช้ข้อความ “ได้รับความช่วยเหลือ” และ “ในการจัดครู ผู้สอนวิชาเฉพาะทาง” ที่สื่อความหมายถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษเป็นอย่างดี นอกจากนี้ การอ้างถึงหน่วยงานที่เป็นองค์กรทางอาชีวศึกษา อาจมีส่วนเสริมให้ผู้อ่านมองเห็นความน่าเชื่อถือของผู้บำบัดฟื้นฟูเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นองค์กรที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งรวมความรู้และผู้เชี่ยวชาญในวิชาการและวิชาชีพแขนงต่าง ๆ โดยตรง

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยตรง ย่อมแสดงให้เห็นว่ากระบวนการเหล่านี้ดำเนินการโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้บ่อยครั้งยังปรากฏการอ้างถึงหน่วยงานจากภายนอกด้วย ทั้งภาครัฐกิจและองค์กรทางการศึกษา การอ้างถึงหลาย ๆ หน่วยงาน นอกจากจะเป็นไปเพื่อให้ข้อมูลแล้ว ในอีกแง่มุมหนึ่งยังอาจสร้างความน่าเชื่อถือของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เพิ่มขึ้น เพราะผู้รับสารจะได้เห็นว่ากระบวนการเหล่านี้ผ่านความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในสังคม ที่ร่วมกันเติมเต็มประสิทธิภาพในการบำบัดฟื้นฟูจากความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจึงอาจมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี

4.1.1.3 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพ้นโทษ

ในการอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ บางครั้งได้ให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในเรื่องการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มคำอ้างถึงเหล่านี้ก็สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 55 มอโบโอกาสผู้พ้นโทษสู่แรงงานคุณภาพประเดิมธุรกิจช่างทำทองเสียงขานรับดี (เดลินิวส์ 2 ธ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 55 เป็นการกล่าวถึงบุคคลพ้นโทษโดยไม่ได้เจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ข้อความที่ขีดเส้นใต้ “แรงงานคุณภาพ” และ “ธุรกิจข้างทำทอง” เป็นกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพภายหลังพ้นโทษ สื่อให้เห็นว่าหลังจากพ้นโทษแล้ว บุคคลพ้นโทษจำนวนหนึ่งได้มีช่องทางทำมาหากินรองรับทันที นอกจากนี้ในตัวอย่างดังกล่าวยังปรากฏข้อความ “เสียงขานรับดี” ที่เสริมให้เห็นว่าการนำทักษะฝีมือมาใช้ในอาชีพข้างทำทองนั้นประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากได้รับการขานรับเป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 56 เคล-เบิ้ม-ใจดี 3 หม่อมที่ออกมาบอกเล่าเรื่องราว "ชีวิตในอดีตที่ผิดพลาด" ของตน ก่อนที่จะ "เปลี่ยนชีวิตกลับมาเป็นคนดีของสังคม" อีกครั้งหนึ่งในฐานะ "นักทำกีตาร์" (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 57 เริ่มที่ วีรภาพ กันแก้ว เพิ่งพ้นโทษคดียาเสพติดในปี 2559 คนต้นแบบโครงการ กำลังใจ ในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ซึ่งปัจจุบันเป็น เจ้าของร้านก๋วยเตี๋ยวกำลังใจ ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงพยาบาลแม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย (มติชน 17 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 56 และ 57 เป็นการกล่าวถึงบุคคลพ้นโทษโดยเจาะจงบุคคล ทั้งสองตัวอย่าง นับได้ว่าเป็นบุคคลพ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เรื่องราวของพวกเขาได้รับการหยิบยกมาให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลพ้นโทษหรือนักโทษรายอื่น ๆ ในการให้ข้อมูลเบื้องต้น ส่วนหนึ่งได้ปรากฏข้อความ “นักทำกีตาร์” และ “เจ้าของร้านก๋วยเตี๋ยวกำลังใจ” ตามลำดับ ล้วนสื่อให้เห็นว่าทั้งสองคนล้วนมีหน้าที่การงานหาเลี้ยงชีพที่มั่นคง

ตัวอย่างที่ 58 ทุกวันนี้ อำนาจยังคงเดินเข้าออกเรือนจำอยู่เป็นนิจ ในฐานะครูพิเศษช่วยฝึกสอนมวยสากลให้กับนักโทษตามโครงการของกรมราชทัณฑ์ (ข่าวสด 13 เม.ย. 53)

นอกจากการอ้างถึงอาชีพโดยตรงแล้ว บางครั้งยังอ้างถึงความสำเร็จอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอาชีพหลังพ้นโทษด้วย ดังเช่นตัวอย่างที่ 58 “ครูพิเศษช่วยฝึกสอนมวยสากลให้กับนักโทษ” ข้อความดังกล่าวนี้กล่าวถึงบทบาทหนึ่ง อำนาจ รื่นเริง อดีตนักโทษที่ประสบความสำเร็จในฐานะนักมวยสากลสมัครเล่นทีมชาติไทย และด้วยการที่เขาเคยเป็นผู้ต้องขัง จึงทำให้เขาได้รับบทบาทหนึ่งเป็น “ครูพิเศษ” ที่คอยสอนทักษะมวยสากลให้ผู้ต้องขังในเรือนจำด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ได้รับบทบาทในฐานะ “ครู” ย่อมแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ ได้อย่างดี

คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพันโทฯ แง่หนึ่งอาจเป็นการให้ข้อมูล บุคคลพันโทฯบางส่วนว่าเขาเหล่านั้นเป็นใคร อยู่ในส่วนใดของสังคม แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการอ้างถึง “ความสำเร็จ” นั้น อีกแง่หนึ่งก็ย่อมแสดงให้เห็นความสำเร็จที่มีอยู่จริงไปพร้อมกันด้วย ดังนั้นการใช้ คำหรือกลุ่มคำเหล่านี้จึงมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต** ได้

4.1.2 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยาย คือการเลือกใช้คำศัพท์หรือกลุ่มคำ ในการบรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทฯ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพันโทฯได้ดียิ่งขึ้น คำหรือกลุ่มคำที่ใช้บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมเหล่านี้ อาจมีส่วนทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพตัวแทนของบุคคลพันโทฯได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีคำหรือ กลุ่มคำที่ใช้บรรยาย 5 กลุ่ม ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทฯ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพันโทฯ การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึก ด้านลบของคนในสังคม การเลือกใช้คำศัพท์บรรยายความรู้สึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ บำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง และการใช้คำบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลพันโทฯ ที่ผู้วิจัยเห็นว่า สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 แสดงการประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยาย

ลักษณะคำหรือกลุ่มคำที่ใช้บรรยาย	ตัวอย่าง	ภาพตัวแทน	
บรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทฯ	มีคนชม, มียอดสั่งทำก็ตำร เข้ามาไม่น้อย, เรียนจบคน.ม.6, ทำได้	บุคคลพันโทฯบางส่วน เป็นผู้ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินชีวิต	
บรรยายพฤติกรรม ของบุคคลพันโทฯ	พฤติกรรมด้านบวก	กลับใจ ล้นปกป้องป่า เทือกเขาบรรทัด, มีความ ตั้งใจกลับตัวกลับใจเป็น คนดี, สร้างความดี, ต้องการทำความดีถวาย เป็นพระราชกุศล	บุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่ กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
	พฤติกรรมด้านลบ	ควบคุมพื้นที่ หาผลประโยชน์, ก่อความวุ่นวาย, ก่อเหตุอาชญากรรม	บุคคลพันโทฯเป็นบุคคลที่ นำหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม
บรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม	กลัว, ตื่น, หวาดกลัว, หวาดระแวง, หวั่น, ออกัน	บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ	

		ขวัญผวา, รังเกียจ, รำคาญ, เอือม, เอือมระอา	มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ, บุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่ น่าหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม
บรรยายความรู้สึกของ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการบำบัด ฟื้นฟูผู้ต้องขัง	ความรู้สึกเชิงบวก	เบาใจ	บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่าน กระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
	ความรู้สึกเชิงลบ	หวั่น, กังวล, เป็นห่วง, ห่วง	บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
บรรยายความรู้สึก หรือความคิดของ บุคคลพันโทช	ความรู้สึกเชิงบวก	ประทับใจ, อบอุ่นกว่า ที่บ้าน, ในชีวิตไม่เคย ได้รับความรู้สึกแบบนี้เลย, โหยหามาตลอด	บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัว กลับใจเป็นคนดีแล้ว บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาส ที่สังคมไม่ยอมรับและประสบ ปัญหาการดำเนินชีวิต
	ความรู้สึกเชิงลบ	อึดอัด, อึดอัด, รู้ว่าสังคมไม่ยอมรับ	บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาส ที่สังคมไม่ยอมรับและประสบ ปัญหาการดำเนินชีวิต

4.1.2.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทช

นอกจากคำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพันโทชแล้ว บางครั้งผู้ส่งสารยัง
ใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายรายละเอียดความสำเร็จเหล่านั้นด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 59 รู้สึกท้อในการใช้ชีวิตข้างนอกมาก จนได้ไปปรึกษากับผู้บัญชาการเรือนจำว่า
ดูแลการเป็นพนักงานบริษัทคงไม่มีที่ยืนสำหรับคนที่พันโทช เลยได้ขอยืม
เงินกองทุนของเรือนจำเพื่อเปิดร้านกาแฟโบราณบริเวณหน้าเรือนจำลาดยาว และ
คอยช่วยเหลือนักโทษที่เพิ่งพันโทชที่ไม่มีเงินกลับบ้าน หรือไม่สามารถติดต่อ
ทางบ้านได้ จนได้รับการยกย่องได้รับรางวัลประชาชนดีในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์แก่
ผู้ยากไร้ (เดลินิวส์ 28 ก.ย. 58)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 59 “เปิดร้านกาแฟโบราณบริเวณหน้าเรือนจำลาดยาว”
เป็นการบรรยายถึงการประกอบอาชีพค้าขายหลังพันโทช แม้ก่อนหน้านั้นจะมีข้อความที่บรรยายให้
เห็นว่าการหาหนทางประกอบอาชีพของบุคคลพันโทชไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่น แต่สุดท้ายก็สามารถ
หาทางประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวได้ ส่วนข้อความต่อมา “คอยช่วยเหลือนักโทษที่เพิ่งพันโทช”

อนุমানได้ว่าบุคคลพันโทชราयนี้ดำเนินชีวิตของตนได้มั่นคงในระดับหนึ่ง จนกระทั่งสามารถแบ่งปันความช่วยเหลือให้แก่บุคคลพันโทชราयอื่น ๆ ได้ด้วย การกระทำเช่นนี้ทำให้เขาได้รับผลตอบแทนซึ่งบรรยายผ่านข้อความ “ได้รับการยกย่องได้รับรางวัลประชาธิปไตยในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์แก่ผู้ยากไร้” ที่เป็นดังเครื่องยืนยันความสำเร็จในชีวิตของเขาได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 60 วันนี้ผมมาถึงจุดที่แบบว่า ผมเรียนจบคน.ม.6 ก็ที่นี่ ผมสามารถเรียนต่อปริญญาตรีได้ ผมเตรียมไว้ เตรียมแผนการอนาคตผมเรียบร้อยแล้ว แต่สิ่งสำคัญที่สุดผมอยากช่วยเหลือคนต่อไป ช่วยเหลือคนที่มีอดีตแบบผม เราเข้าใจความรู้สึกเขา วันนี้เราจะเป็นแบบอย่างให้เขาดูว่า เฮ้ยเราทำได้ พวกเขาก็ทำได้
(เจาะใจ 20 พ.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 60 เป็นคำกล่าวของ อัครินทร์ ปูรี อดีตนักโทษที่ผันตัวมาเป็นช่างทำกีตาร์ในมูลนิธิพันธกิจเรือนจำ เรื่องราวของอัครินทร์มักถูกหยิบยกมาเป็นตัวอย่างบุคคลพันโทชราयที่ประสบความสำเร็จอยู่หลายครั้งในหลายสื่อ ในกรเล่าเรื่องของบุคคลพันโทชราयนี้จะมีส่วนที่บรรยายความสำเร็จเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างนี้มีกลุ่มคำ “เรียนจบคน.ม.6” “ผมสามารถเรียนต่อปริญญาตรีได้” ที่บรรยายความสำเร็จด้านการศึกษา ส่วน “เตรียมแผนการอนาคตผมเรียบร้อยแล้ว” บรรยายให้เห็นการเตรียมพร้อมบริหารจัดการชีวิตในอนาคต ซึ่งส่วนหนึ่งก็อนุমানได้ว่าเขาสามารถจัดการชีวิตอย่างมีระบบ มีการวางแผนอย่างดี นอกจากนี้ยังมีข้อความ “จะเป็นแบบอย่างให้เขาดูว่า เฮ้ยเราทำได้” ที่สื่อให้เห็นว่าชีวิตของเขาในช่วงที่กล่าวข้อความนั้น ประสบความสำเร็จจนสามารถที่จะเป็นแบบอย่างแก่ผู้ต้องขังและบุคคลพันโทชราयคนอื่นได้

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทชราย ส่วนหนึ่งอาจเป็นการให้ข้อมูล แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการบรรยายด้วยคำหรือกลุ่มคำเหล่านี้สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับความสำเร็จของบุคคลพันโทชรายได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ที่ผู้รับสารจะรับรู้ความสำเร็จที่มีอยู่เหล่านี้อย่างละเอียด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากรเลือกใช้คำและกลุ่มคำเพื่อบรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทชรายมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทชรายบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้ด้วย

4.1.2.2 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพันโทชราย

คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพันโทชราย ในที่นี้คือการบรรยายถึงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษจากเรือนจำแล้ว มีทั้งพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชรายได้ ดังต่อไปนี้

4.1.2.2.1 คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมด้านบวก พฤติกรรมที่ผู้ผลิตวาทกรรมหยาบคายบรรยาย มักเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น การกระทำประโยชน์ต่อสังคม หรือความตั้งใจในการกลับเนื้อกลับตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 61 อติตขุนโจร ‘ไซ่หมุก’ กลับใจ ลั่นปกป้องป่าเทือกเขาบรรทัด เพื่อถวาย ‘ในหลวง-พระราชินี’ ระบุสำนึกพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานอภัยโทษหลายครั้ง (มติชน 21 เม.ย. 55)

ตัวอย่างที่ 62 ผู้ที่พ้นโทษไปแล้วกระทำความชั่วซ้ำอีกนั้นก็มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่ มีความตั้งใจกลับตัวกลับใจเป็นคนดี (เดลินิวส์ 2 ก.พ. 60)

คำและกลุ่มคำ “กลับใจ ลั่นปกป้องป่าเทือกเขาบรรทัด” “มีความตั้งใจกลับตัวกลับใจเป็นคนดี” ในตัวอย่างที่ 61 – 62 ล้วนแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของบุคคลพ้นโทษในทางที่ดีขึ้น พร้อมกลับสู่สังคมโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ การปรากฏกลุ่มคำเหล่านี้ร่วมกับคำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษสื่อให้เห็นว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

ตัวอย่างที่ 63 อดีตนักโทษสร้างความดี (ไทยรัฐ 9 พ.ย. 59)

ตัวอย่างที่ 64 นายเปาเจียว พงษ์เจริญ อายุ 50 ปี ชาวเขาเผ่าม้ง เจ้าของร้าน เปิดเผยว่า สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวง ร.9 ตนเคยต้องโทษประหารชีวิตคดียาเสพติด แต่ได้รับอภัยโทษ 7 ครั้ง และมีการลดหย่อนโทษติดคุกเพียง 17 ปี กระทั่งได้อิสรภาพมาเปิดร้านตัดผม และต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ตัดผมให้ประชาชนฟรี 1 เดือน (ไทยรัฐ 9 พ.ย. 59)

ตัวอย่างที่ 63 เป็นพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปรากฏกลุ่มคำ “สร้างความดี” ซึ่งเป็นการบรรยายถึงพฤติกรรมหลังพ้นโทษของอดีตนักโทษรายหนึ่ง เมื่อพิจารณาร่วมกับข้อความก่อนหน้าคือ “อดีตนักโทษ” จะเห็นว่ามี ความขัดแย้งกันระหว่าง การกระทำความผิดในอดีตกับการกระทำเรื่องดีในปัจจุบัน ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามของบุคคลพ้นโทษรายนี้ เมื่อมาพิจารณาต่อในเนื้อหาของข่าวเดียวกันในตัวอย่างที่ 64 ได้บรรยายพฤติกรรมขยายความจากพาดหัวข่าวให้ชัดเจนขึ้นด้วยข้อความ “ต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ตัดผมให้ประชาชนฟรี 1 เดือน” แสดงให้เห็นพฤติกรรมการทำเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ผู้วิจัยมองว่าคำว่า “ต้องการ” ยังสื่อให้เห็นว่าการทำความดีดังกล่าวเป็นความประสงค์ในจิตใจของบุคคลพ้นโทษ จึงเป็นไปได้ว่าผู้รับสารอาจรับรู้ว่าคุณค่าที่กล่าวถึงในเนื้อหาของข่าวนี้ มีการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจในทิศทางที่ดีขึ้น

การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมด้านบวกของบุคคลพันโทฯ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นที่น่าชื่นชมในหมู่สังคมส่วนใหญ่ อาจส่งผลต่อการรับรู้ของผู้รับสารได้เป็นอย่างดี ผู้รับสารสามารถรับรู้พฤติกรรมด้านบวกโดยไม่ต้องตีความซับซ้อน ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อผู้รับสารรับรู้ประวัติการกระทำความผิดจากคำอ้างถึงที่ระบุประวัติการกระทำความผิดของบุคคลพันโทฯ เป็นทุนเดิมอยู่แล้วด้วย ยิ่งเกิดภาพความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรมในอดีตที่เป็นการกระทำผิดกฎหมายกับพฤติกรรมในปัจจุบันที่เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รูปภาพเหล่านี้จึงมีผลต่อการสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ได้อย่างดี

4.1.2.2.2 คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมด้านลบ ในการบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพันโทฯในตัวอย่าง มีการบรรยายพฤติกรรมด้านลบ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 65 คนพันโทฯออกจากเรือนจำกลับภูมิลำเนาไม่ได้ จะเข้ามาอนาถอาศัยอยู่ตามสถานีรถไฟ สร้างเครือข่าย ขยายกลุ่ม กลายเป็นแก๊งควบคุมพื้นที่หาผลประโยชน์ ก่อความวุ่นวายหรือก่อเหตุอาชญากรรม (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 66 มีคนเร่ร่อนเข้ามาปะปนกับผู้โดยสาร ก่อความวุ่นวายเมาสุราทะเลาะวิวาทและลักทรัพย์ของผู้โดยสารบ่อยครั้งโดยเฉพาะคนพันโทฯออกมาจากเรือนจำ ชอบมาอาศัยพักหลบนอน ดังนั้น สถานีรถไฟชุมทางบางซื่อ มีการจัดระเบียบห้ามร้านค้าจำหน่ายสุรา มี ร.ภ.ดูแลความเรียบร้อย 24 ชม. แบ่งออกเป็น 2 ผลัด ผลัดละ 6 คน หากพบบุคคลเร่ร่อนเข้ามาหรือก่อความวุ่นวายจะถูกผลักดันออกจากสถานีรถไฟทันที ทำให้คนเร่ร่อนเหล่านี้แอบหลบพักอาศัยภายในอาคารสถานีรถไฟฯ สายภาคเหนือ และอีสานที่เป็นอาคารร้าง และยังแอบเข้ามาขอเงินผู้โดยสารหรือในช่วงกลางคืน เข้ามาหลบนอนในสถานีรถไฟแห่งนี้อยู่บ้าง (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 65 – 66 เป็นตัวบทจากข่าวขึ้นเดียวกันหากแต่มาจากต่างส่วนกัน โดยเป็นข่าวที่จัดอยู่ในกลุ่มเนื้อหาการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม ตัวบทในกลุ่มเนื้อหานี้จะมีส่วนที่หยิบยกปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคคลพันโทฯหรือเกิดกับบุคคลพันโทฯมานำเสนอเพื่อนำไปสู่การอธิบายแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งพฤติกรรมด้านลบก็ถูกหยิบยกมานำเสนอในฐานะปัญหาหนึ่งที่เกิดจากบุคคลพันโทฯเช่นกัน ในตัวอย่างที่ 65 ใช้กลุ่มคำ “ควบคุมพื้นที่หาผลประโยชน์” และ “ก่อความวุ่นวายหรือก่อเหตุอาชญากรรม” เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 66 ได้แก่ “ก่อความวุ่นวาย” และ “ยังแอบเข้ามาขอเงินผู้โดยสารหรือในช่วงกลางคืน” ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมของบุคคลพันโทฯ

เมื่อผู้รับสารรับรู้พฤติกรรมเหล่านี้จึงอาจมีส่วนสนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพันโท**เป็นบุคคลที่ **น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ให้เด่นชัดขึ้น

4.1.2.3 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกของคนในสังคมในดับทพบเฉพาะคำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายด้านลบ เช่น กลัว ตื่น หวาดกลัว หวาดระแวง หวั่น ออกสันขวัญผวา รังเกียจ รำคาญ เอือม เอือมระอา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 67 อธิบดีกรมราชทัณฑ์เผย “บ๊ิกตู” ห่วงกระแสสื่อออนไลน์ ผวาปล่อยนักโทษ 3.8 หมื่นคน อาจก่อคดีซ้ำ ยันจัดอบรมก่อนพันโทฯเชื่อไม่เป็นภัยสังคม (ไทยรัฐ 9 เม.ย. 58)
- ตัวอย่างที่ 68 หลังจากมีประกาศอภัยโทษ นักโทษกว่า 3 หมื่นรายทั่วประเทศ เป็นธรรมดาที่คนมักจะพูดกันมาก และ**หวั่น**ถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจตามมา (เดลินิวส์ 14 ธ.ค. 59)
- ตัวอย่างที่ 69 พ.ต.อ.ณรัชต์ เศวตนันทน์ อธิบดีคุมประพฤติ ปรับปรุงแนวทางการสืบเสาะข้อเท็จจริงของผู้ต้องขังอย่างเข้มข้นเพิ่มประสิทธิภาพในการกลั่นกรองผู้ได้รับการปล่อยตัวจากการพักโทษหรือลดวันต้องโทษเฉลี่ยปีละ 3 หมื่นราย ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้แก่สังคม **ไม่ต้องออกสันขวัญผวา**ทุกครั้งที่มีการปล่อยตัวผู้พันโทฯ (คม ชัด ลึก 1 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 67 – 69 ล้วนกล่าวถึงความรู้สึกของคนในสังคมเมื่อได้รับรู้เรื่องการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พันโทฯ ด้วยคำว่า “ผวา” “หวั่น” และ “ออกสันขวัญผวา” ตามลำดับ คำเหล่านี้สื่อให้เห็นความรู้สึกของสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทฯโดยตรง เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้บุคคลพันโทฯที่ถูกกล่าวถึงในข่าวจะยังไม่ได้ก่อเหตุกระทำผิดซ้ำ หรือมีพฤติกรรมสร้างความหวาดกลัวให้กับสังคม แต่ผู้ส่งสารก็ได้ยกความรู้สึกในเชิงนี้ของคนในสังคมมากล่าวถึง ย่อมแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมหรือแม้กระทั่งผู้ส่งสารเองก็อาจจะมีความรู้สึกทางลบต่อบุคคลพันโทฯเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การใช้คำบรรยายความรู้สึกเหล่านี้จึงสามารถประกอบสร้างและผลิตซ้ำภาพตัวแทน **บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** และ **บุคคลพันโทเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ได้โดยตรง

- ตัวอย่างที่ 70 แต่ผู้คนส่วนใหญ่จะมีความคิดตรงกันข้ามว่าผู้กระทำผิดทุกคนไม่อาจกลับเป็นคนดีได้ซ้ำยังรู้สึกกลัวรวมทั้งรังเกียจและหวาดระแวงเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับผู้ที่เคยมีประวัติกระทำผิดมาก่อน (คม ชัด ลึก 21 ก.พ. 54)
- ตัวอย่างที่ 71 เอื่อมคนเร่ร่อน¹⁷ ยีตรถไฟบางชื่อ (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)
- ตัวอย่างที่ 72 คนเหล่านี้ก็จะใช้ช่วงรถไฟหยุดวิ่งบริการมีเจ้าหน้าที่น้อยแอบเข้ามานอนจนกลายเป็นชุมชนคนเร่ร่อนไปโดยปริยาย สร้างความเอื่อมระอาให้คนที่มาใช้บริการรถไฟอย่างมาก (ไทยรัฐ 29 ส.ค. 59)

ในตัวอย่างที่ 70 – 72 พบคำกลุ่มคำบรรยายความรู้สึก “รู้สึกกลัวรวมทั้งรังเกียจและหวาดระแวง” “เอื่อม” และ “เอื่อมระอา” จากคนในสังคม เมื่อทั้งสามตัวอย่างปรากฏในดวบทที่ใช้คำจากกลุ่ม “คนเร่ร่อน” ที่หมายรวมถึงคำลูกกลุ่ม “บุคคลพันโทษ” ดังนั้นพฤติกรรมที่บรรยายจึงเป็นพฤติกรรมของบุคคลพันโทษด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าอาจมีส่วนในการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ได้ไม่มากนักน้อย

4.1.2.4 การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษบางครั้งมีการกล่าวถึงความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยตรงด้วย ทั้งความรู้สึกเชิงบวกและความรู้สึกเชิงลบ คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกเหล่านี้ก็สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษได้เช่นเดียวกัน ดังคำอธิบายตัวอย่างต่อไปนี้

4.1.2.4.1 คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกเชิงบวก เช่น ชื่นชม เบาใจ

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 73 ผู้ต้องขังชาว กทม.ที่พันโทษออกมาจากเรือนจำยาเสพติด ยกพวกมาพูดให้ฟังถึงประทีป กันภัยเพื่อน ผบ.เรือนจำกาญจนบุรี อบรมดูแลเอาใจใส่จนเลิกยาเสพติดได้ ผู้ปกครองต่างชื่นชมในผลงาน อธิบดีกรมราชทัณฑ์เบาใจได้โข (สยามรัฐ 2 มี.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 73 กล่าวถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง ได้แก่ ผบ.เรือนจำกาญจนบุรี และอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ประเด็นสำคัญของตัวอย่างนี้กล่าวถึงความสำเร็จ

¹⁷ คนเร่ร่อน ในดวบทนี้เป็นคำจากกลุ่มที่หมายรวมถึงบุคคลพันโทษด้วย

ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู และได้ใช้คำบรรยายความรู้สึกของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ว่า “เบาใจได้โข” ที่สื่อความสำเร็จของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูนั้นเป็นที่น่าพอใจ กระทั่งผู้นาองค์กรอย่างอธิบดีกรมราชทัณฑ์รู้สึกคลายกังวลลง อย่างไรก็ตามคำดังกล่าวนี้อีกมุมหนึ่งยังแฝงด้วยมูลบทนะความว่า ก่อนที่ผู้ฟื้นฟูจะเลิกยาเสพติดได้ อธิบดีกรมราชทัณฑ์เคยมีความรู้สึกหนักใจต่อคนกลุ่มนี้มาก่อนด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าผู้รับสารอาจจะรับรู้ความรู้สึก “เบาใจ” ได้มากกว่า “หนักใจ” เนื่องจากเป็นการบรรยายโดยตรง นอกจากนี้ยังปรากฏความรู้สึกของผู้ปกครองของบุคคลฟื้นฟูด้วยว่า “ชื่นชม” ผลงานเสริมอยู่ด้วย ย่อมชี้ชัดว่าความสำเร็จของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเป็นที่น่าพอใจ ในหมู่ผู้ปกครองด้วย ตัวอย่างที่ 73 จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลฟื้นฟูเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี** ได้ด้วย

4.1.2.4.2 คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกเชิงลบ เช่น หวัน กังวล

เป็นห่วง ห่วง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 74 สั่งทำประวัติผู้ฟื้นฟูคดีทางเพศเชิงละเอียดียบ หวัน หวน ก่อเหตุซ้ำ¹⁸
(สยามรัฐ 23 ก.ย. 59)

ตัวอย่างที่ 75 พล.ต.ท.ฐิติราช¹⁹ มีความกังวลและเป็นห่วง ผู้ที่จะได้รับการฟื้นฟูว่าจะไปก่อเหตุซ้ำ
และอาจจะรุนแรงกว่าเดิมโดยเฉพาะผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทางเพศ จนนำมาสู่
การนัดประชุมในวันนี้ (ไทยรัฐ 23 ก.ย. 59)

คำว่า “หวัน” และ “มีความกังวลและเป็นห่วง” ในตัวอย่างที่ 74 – 75 ล้วนสื่อความหมายถึงความเป็นกังวล โดยทั้งสองตัวอย่างเป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยตรง ทั้งนี้ การใช้คำที่บรรยายความรู้สึกในตัวอย่างทั้งสองมีข้อความต่อเนื่องที่สื่อถึงการกระทำ ความผิดซ้ำที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูโดยตรง ซึ่งอยู่ในฐานะที่สังคมคาดหวังว่าจะสามารถบำบัดฟื้นฟูบุคคลฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดี ได้แสดงความรู้สึกกังวลว่าบุคคลฟื้นฟูจะไปก่อเหตุซ้ำในอนาคต ย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นจากสังคมว่าแท้ที่จริงแล้วคนเหล่านี้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างดีแล้วหรือไม่ และการกระทำผิดซ้ำที่เป็นกังวลว่าจะเกิดขึ้นนั้นมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การบรรยายความรู้สึกของบุคคล

¹⁸ เป็นคำสั่งที่ได้จากข้อสรุปจากการหารือของหลายภาคส่วน ได้แก่ พล.ต.ท.ฐิติราช หนองหารพิทักษ์ ผบ.ก. พ.ต.อ.ดร.ณรัชต์ เศวตนันทน์ อธิบดีกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ตำรวจกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) ตำรวจกองปราบปราม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สยามรัฐ 23 ก.ย. 59)

¹⁹ ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (ดำรงตำแหน่ง 7 เม.ย. 2558 - 30 ก.ย. 2561)

ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูในตัวอย่างข้างต้น สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโท**คือ คนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ ได้โดยตรง

4.1.2.5 การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลพันโท

4.1.2.5.1 คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกในเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 76 เมื่อตัดสินใจจะอยู่ที่มูลนิธิ เค็ลบอกว่า สิ่งแรกที่**ประทับใจ**คือการดูแลและเอาใจใส่ อบอุ่นกว่าที่บ้าน และคนที่นี้ไม่มองว่าเคยเป็นนักโทษ หรือ เคยเป็นคนไม่ดี ซึ่งทุกคนจะเข้ามาล้อมหน้าล้อมหลัง อธิษฐานขอพรให้เข้มแข็ง พร้อมกับพูดให้กำลังใจให้เดินหน้าสู้ต่อไป ซึ่งเขายอมรับว่า ในชีวิตนี้ไม่เคยได้รับความรู้สึกแบบนี้เลย และรู้ว่าที่นี้คือสถานที่ที่เขา**โหยหามาตลอด** (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 76 ใช้คำบรรยายความรู้สึกนึกคิดของบุคคลพันโท ได้แก่ “ประทับใจ” และ “อบอุ่นกว่าที่บ้าน” ซึ่งแสดงให้เห็นความรู้สึกเชิงบวกหลังจากได้รับการปฏิบัติจากมูลนิธิพันธกิจเรือนจำ ข้อความ “ในชีวิตนี้ไม่เคยได้รับความรู้สึกแบบนี้เลย” และ “โหยหามาตลอด” สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทไม่เคยได้รับความรู้สึกนี้เลยในชีวิต ในมุมหนึ่งจึงอาจสรุปได้ว่าความรู้สึกเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะการที่เขาต้องโทษจำคุก แต่อาจมีปัจจัยอื่นในชีวิตที่ทำให้เขาไม่เคยได้รับความรู้สึกเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม จากข้อความ “คนที่นี้ไม่มองว่าเคยเป็นนักโทษ หรือ เคยเป็นคนไม่ดี” เขาได้บอกเล่าออกมา สื่อมูลบทแนะนำความว่าคนที่อื่นที่นอกเหนือจากคนในมูลนิธินี้ หรือกล่าวอีกนัยคือคนในสังคม ล้วนมองเขาว่าเป็นนักโทษ เคยเป็นคนไม่ดี และไม่เคยมอบความรู้สึกเหล่านี้ให้เขาเลย ดังนั้นรูปภาพบรรยายความรู้สึกที่เขาได้รับและโหยหามาตลอดนั้น ในอีกมุมหนึ่งจึงก็อาจตีความได้ว่าความรู้สึกเหล่านี้เป็นสิ่งที่เขาไม่ได้รับจากสังคม โหยหาจากสังคม อันเป็นผลมาจากการมีสถานภาพเป็นบุคคลพันโทได้เช่นกัน ตัวอย่างนี้จึงสัมพันธ์กับภาพตัวแทน **บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต**

4.1.2.5.2 คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกในเชิงลบ

ตัวอย่างที่ 77 "ภาพลักษณ์ของผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นด้านลบมาตลอด และไม่มีใครกล้าพูด ถ้าไม่มีใครพูดจะติดลบอยู่อย่างนั้น อย่างน้อยคนจะได้รับรู้สิ่งที่**อัดอั้นตันใจ**ของผู้ต้องขังที่พันโทออกมา เชื่อว่าอย่างน้อยๆ คนที่ได้อ่านหนังสือจะได้เข้าใจความรู้สึกผู้ต้องขังว่าเขา**อัดอั้น**ยังไง ทำไมนักโทษถึงทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า หลายคนพันโทออกมา ทำไมเขาออกมาในที่นี้**แฉ้ง**ไม่ได้ เขารู้ดีว่า**สังคมไม่ยอมรับ** อยากให้โอกาสคนที่พันโทแล้วเพื่อเขาจะได้ไม่ต้องทำความผิดอีก" (มติชน 3 ต.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 77 ใช้คำบรรยายความรู้สึกของบุคคลพันโทช ได้แก่ “อัดอั้นตันใจ” และ “อึดอัด” ซึ่งเป็นการบรรยายความรู้สึกที่มีต่อสภาพการณ์ในสังคมที่มีอยู่นั้นคือ ภาพลักษณ์เชิงลบที่สังคมมองพวกเขาตลอด และเขาต้องแบกรับความรู้สึกเหล่านี้มายาวนาน นอกจากนี้ยังมีคำบรรยายความคิดของบุคคลพันโทชเสริมด้วยว่า “รู้ว่าสังคมไม่ยอมรับ” ที่สนับสนุนให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่ามีเรื่อง “สังคมไม่ยอมรับ” อยู่จริงในสังคมนี้ และบุคคลพันโทชเองก็เหมือนจะยอมรับกับการมีอยู่ของเรื่องดังกล่าวแต่โดยดีด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากลุ่มคำบรรยายความรู้สึกนึกคิดของบุคคลพันโทช ในกรณีนี้ช่วยสนับสนุนภาพตัวแทน บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.1.3 การเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีปรากฏการณ์ระหว่างคำว่า “โอกาส” และคำอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การปรากฏร่วมกันของคำอ้างถึงบุคคลพันโทช กริยาที่สื่อว่าบุคคลพันโทชต้องการโอกาส และคำว่าโอกาส และการปรากฏร่วมกันของคำอ้างถึงคนในสังคม กริยาแสดงที่สื่อว่าคนในสังคมเป็นเจ้าของโอกาส และคำว่าโอกาส ดังต่อไปนี้

4.1.3.1 การปรากฏร่วมกันของคำอ้างถึงบุคคลพันโทช กริยาที่สื่อว่าบุคคลพันโทชต้องการโอกาส และคำว่าโอกาส

คำที่มักปรากฏร่วมกันในกลุ่มนี้ได้แก่ คำว่า ขาด ถูกกีดกัน ต้องการ แสวงหา ขอ อยากรู้อยากเห็น อยากรู้ อยากรับ และ ได้มี ปรากฏร่วมกับคำว่า โอกาส ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 78 ผู้พันการคุมความประพฤติ หรือผู้พันการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กลุ่มคนที่อาจอยู่ชายขอบที่สังคมมักจะรู้สึกไม่สู้ดีนักบางครั้งถูกกีดกันโอกาส ตั้งแต่ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมด้วยไปจนถึงขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ (มติชน 2 มิ.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 78 มีการปรากฏร่วมกันระหว่างคำว่า “ถูกกีดกัน” “ขาด” กับคำว่า “โอกาส” ซึ่งสื่อให้เห็นว่าบุคคลที่พันโทชตามกฎหมายแล้ว “ขาด” โอกาสทั้งเรื่องการคบค้าสมาคมกับคนในสังคม และเรื่องการประกอบอาชีพ ซึ่งคำว่า “ถูกกีดกัน” ยังสื่อมูลบทแนะความว่าพวกเขาต้องการโอกาส แต่กลับถูกสังคม “กีดกัน” การเข้าถึงโอกาสเหล่านั้น

ตัวอย่างที่ 79 ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำร้อยละ 10 ยังคงไม่สำนึกและหันกลับไปกระทำผิดซ้ำ ส่วนอีกร้อยละ 90 นั้นต้องการโอกาสจากสังคม (มติชน 31 ม.ค. 58)

นอกจากการปรากฏของบางคำที่สามารถสื่อมูลบทว่าบุคคลพันโทษต้องการโอกาสแล้ว บ่อยครั้งยังปรากฏคำว่า “ต้องการ” กับคำว่า “โอกาส” โดยตรง ดังตัวอย่างที่ 79 ที่สื่อให้เห็นอย่างตรงไปตรงมาว่าบุคคลพันโทษนั้นต้องการโอกาสจากสังคม

ตัวอย่างที่ 80 คุณ 'คนต้นแบบ' โครงการกำลังใจ 'คุก' ให้บทเรียนชีวิต ขอ 'โอกาส' คืนสู่สังคม (มติชน 17 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 81 อยากวิงวอนขอโอกาสอาชีพแก่ผู้ต้องขังที่พันโทษออกไปด้วย ซึ่งท่านก็จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือสังคม “โอกาส” นี้จะเป็นหนึ่งในกุญแจดอกสำคัญ เป็นกุญแจช่วยล็อกประตู “ก้นการเดินผิดซ้ำ” ที่สังคมนอกทัศนสถานน่าจะ “มีให้” เยอะ ๆ (เดลินิวส์ 3 ส.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 82 เมื่อเขา²⁰ พลังพลัดไปแล้ว ขอโอกาสให้เขาใหม่ (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 80 – 82 ใช้คำที่สื่อความหมายว่า “ขอ” ร่วมกับ “โอกาส” ได้แก่ โดยในตัวอย่างที่ 80 เป็นบุคคลพันโทษเป็นผู้ “ขอ” โอกาสเพื่อกลับคืนสู่สังคม ส่วนตัวอย่างที่ 81 เป็นการ “วิงวอนขอโอกาส” เรื่องอาชีพหลังพันโทษให้แก่บุคคลพันโทษ เพียงแต่ผู้เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพันโทษ บุคคลพันโทษไม่ได้ขอโอกาสนั้นเอง เช่นเดียวกับการ “ขอ” โอกาสในตัวอย่างที่ 82 ก็เป็นเสียงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังเช่นกัน การที่บุคคลพันโทษเป็นผู้กล่าวขอโอกาสด้วยตัวเอง และอีกด้านหนึ่งยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังที่คอยขอโอกาสให้แก่บุคคลพันโทษ ไม่ว่าจะเป็โอกาสในด้านการประกอบอาชีพ และโอกาสในกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมนะที่ ไม่ได้ครอบครองโอกาสจากสังคม

ตัวอย่างที่ 83 โอกาสแต่ละคนไม่เท่ากัน แต่เมื่อได้รับโอกาสแล้วจะส่งต่อแรงบันดาลใจให้อีกหลายคนอย่างไร? (เดลินิวส์ 28 ก.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 83 ปรากฏคำว่า “ได้รับ” ร่วมกับคำว่า “โอกาส” แม้ตัวอย่างนี้จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลพันโทษได้ครอบครองโอกาสแล้ว แต่ในด้านหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าโอกาสที่เขาครอบครองอยู่นั้นต้อง “ได้รับ” จากบุคคลอื่น ซึ่งในวาทกรรมชุดนี้ตีความได้ว่าผู้ที่มอบโอกาสให้กับพวกเขาคือคนในสังคม ดังนั้นจึงสรุปได้ในทิศทางเดียวกับตัวอย่างที่ 80 – 82 ว่าบุคคลพันโทษไม่ได้เป็นเจ้าของโอกาสตั้งแต่ต้น แต่ต้องรอคอยการให้โอกาสจากสังคมจึงจะได้ครอบครองโอกาสเหล่านั้น

²⁰ สรรพนามแทนบุคคลพันโทษ

4.1.3.2 การปรากฏร่วมกันของคำอ้างถึงคนในสังคม กริยาแสดงที่สื่อว่าคนในสังคมเป็นเจ้าของโอกาส และคำว่าโอกาส

คำที่มักปรากฏร่วมกันในกลุ่มนี้ได้แก่ คำว่า ไม่เปิด, ไม่ให้, ไม่ยอมให้, พิจารณาให้, คืบ, ยอมเปิด, เปิด, มอบ, ให้, หยิบยื่น และ สร้าง ปรากฏร่วมกับคำว่า โอกาส ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 84 สังคมไม่เปิดโอกาส กลับไปเจอสภาพแวดล้อมเดิม ๆ (มติชน 15 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 85 สังคมภายนอกยังไม่ให้โอกาสกับคนที่เพิ่งพ้นโทษ (เดลินิวส์ 28 ก.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 84 และ 85 ใช้คำว่า “ไม่เปิด” และ “ไม่ให้” ร่วมกับคำว่า “โอกาส” ตัวอย่างทั้งสองชี้ชัดว่าโอกาสไม่ได้เป็นของบุคคลพ้นโทษ แต่เป็นของคนในสังคมที่มีอำนาจในการครอบครองโอกาสนี้ไว้

ตัวอย่างที่ 86 ผู้ที่เคยหลงเดินทางผิดและคิดที่จะกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีถ้าทุกคนให้โอกาสที่ต้องนำมาบอกกล่าวให้ทุกท่านได้รับทราบเพราะได้รับการร้องขอให้ช่วยเป็นกระบอกเสียงผ่านไปถึง รัฐบาล คสช. กรมการขนส่งทางบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการพิจารณาให้โอกาสผู้ที่เคยหลงผิดและต้องโทษ ได้มีโอกาสประกอบอาชีพโดยสุจริต “คืนคนดีสู่สังคม” โดยเปิดโอกาสและอนุญาตให้พวกเขาได้เข้ารับจ้างอย่างถูกกฎหมาย จะได้ไม่ต้องกลายเป็นภาระของสังคม (สยามรัฐ 28 มี.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 86 เริ่มกล่าวถึงการ “ให้” “พิจารณาให้” “เปิด” และบุคคลพ้นโทษ “ได้มี” โอกาส แต่ถ้าพิจารณาจากบริบทตัวอย่างจะเห็นว่า “ให้โอกาส” ปรากฏในประโยคเงื่อนไข เริ่มต้นด้วยคำว่า “ถ้า” นั้นหมายความว่ายังไม่มีกรให้โอกาสเกิดขึ้นสำหรับบริบทนี้ ส่วน “พิจารณาให้โอกาส” ก็เป็นเพียงเรื่องที่ถูกกล่าวขอความขอร้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และนอกจากนี้คำว่า “พิจารณา” ยังสามารถเน้นความหมายว่าการจะให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างละเอียดรอบคอบ ไม่สามารถให้ได้ทันที ส่วนกลุ่มคำ “ได้มีโอกาส” และ “เปิดโอกาส” ในบริบทนี้ก็ยังไม่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน เป็นเพียงส่วนเสริมจากเรื่องการพิจารณาให้โอกาสที่กล่าวไปก่อนหน้านี้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้การ “ให้” “พิจารณาให้” “เปิด” จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจนบุคคลพ้นโทษ “ได้รับ” โอกาสแล้วก็ตาม การปรากฏของคำทั้งสี่คำร่วมกับคำว่า “โอกาส” ก็ยังชี้ให้เห็นว่าโอกาสไม่ใช่สิ่งที่บุคคลพ้นโทษมีอยู่ตั้งแต่ต้น แต่เป็นสิ่งที่สังคมครอบครองไว้และมีอำนาจในการเลือกที่จะให้หรือไม่ให้แก่บุคคลพ้นโทษก็ได้

ตัวอย่างที่ 87 มอบโอกาสผู้พ้นโทษสู่แรงงานคุณภาพประเดิมธุรกิจช่างทำทองเสียงขานรับดี
(เดลินิวส์ 2 ธ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 88 ปฏิเสธไม่ได้ว่าเพราะมีผู้อยู่เบื้องหลังมากมายที่ล้วนเป็นคนใจดีที่ช่วย "หยิบยื่นโอกาส" ให้แก่ "ผู้ที่ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว" ให้มีที่ยืนอีกครั้งในสังคม
(เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 87 และ 88 ใช้คำว่า “มอบ” และ “หยิบยื่น” ตามลำดับ ปรากฏร่วมกับคำว่า “โอกาส” ทั้งสองตัวอย่างนี้พิจารณาได้ว่าการมอบหรือหยิบยื่นโอกาสแก่บุคคลพ้นโทษแล้ว แต่ดั่งที่กล่าวไปในตัวอย่างที่ 86 ว่าแม้การให้โอกาสจะเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่อีกนัยหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าโอกาสไม่ใช่สิ่งที่บุคคลพ้นโทษครอบครองไว้ตั้งแต่ต้น แต่ต้องรอสังคมเป็นผู้มอบโอกาสนี้ให้

ตัวอย่างที่ 89 เอสเอ็มอีแบงก์ จับมือ กรมคุมประพฤติ และมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียนร่วมคืนคนดีสู่สังคม สร้างโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ (กรมคุมประพฤติ, 22 ก.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 89 อาจแตกต่างไปจากตัวอย่างอื่น ๆ เนื่องจากคำว่า “สร้าง” หมายถึงทำให้มีขึ้น ดังนั้นจึงไม่อาจตีความได้ว่าโอกาสเป็นของสังคมโดยตรงเช่นตัวอย่างอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาประธานที่ทำกริยา “สร้าง” นี้ พบว่าประธานไม่ใช่บุคคลพ้นโทษ หากแต่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ร่วมกัน “สร้าง” โอกาสเหล่านี้ให้บุคคลพ้นโทษ ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงอาจตีความได้ว่าโอกาสไม่ได้เป็นของบุคคลพ้นโทษตั้งแต่แรกเริ่มเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบบางตัวอย่างที่ใช้คำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “โอกาส” โดยให้ความหมายว่า “มีตัวกลาง” ในการนำโอกาสจากสังคมไปมอบสู่บุคคลพ้นโทษด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 90 'ณภาฯ' ตัวกลางของ 'โอกาส' (คม ชัด ลึก 30 ต.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 90 มาจากพาดหัวข่าวที่กล่าวถึงมูลนิธิณภาฯ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาในฐานะ “ตัวกลาง” ที่แสวงหาโอกาสให้กับบุคคลพ้นโทษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษขาดโอกาสเช่นเดียวกัน และยิ่งกว่านั้นผู้วิจัยมองว่าการใช้ “ตัวกลาง” แสดงให้เห็นถึงระยะห่างระหว่างบุคคลพ้นโทษกับสังคม จนต้องมีตัวกลางเพื่อแสวงหาโอกาสให้พวกเขา

ตัวอย่างที่ 91 ส่งต่อโอกาสหลังพ้นโทษเชิดชูรางวัล "ประชาชนดี" (เดลินิวส์ 28 ก.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 91 เป็นพาดหัวข่าวการได้รับรางวัลประชาธิปไตยของ ประดิษฐ์ ศรีสมบุญ บุคคล พันโทที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งด้านการประกอบอาชีพและการบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อสังคม ตัวอย่างนี้ใช้คำว่า “ส่งต่อ” ร่วมกับ “โอกาส” ซึ่งประธานที่ละไว้ในพาดหัวข่าวคือ “ประดิษฐ์ ศรีสมบุญ” ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงตีความได้ว่าโอกาสเป็นของบุคคลพันโทแล้ว ณ ขณะนั้น แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า “ส่งต่อ” ชี้ให้เห็นว่าประดิษฐ์ ศรีสมบุญก็ได้รับโอกาสมาจากสังคมมาก่อน ก่อนที่จะเป็นผู้ครอบครองโอกาสแล้วส่งต่อไปยังผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ที่รอวันพ้นโทษ ไม่ได้เป็นเจ้าของ โอกาสตั้งแต่ต้นเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 78 – 91 แสดงให้เห็นว่า “โอกาส” นั้นไม่ได้เป็นของบุคคลพันโท แต่เป็นสิ่งพวกเขา “ต้องการ” และต้อง “ขอ” จากสังคมจึงจะ “ได้รับ” ขณะที่คนในสังคมอยู่ในฐานะเจ้าของ “โอกาส” เนื่องจากมีอำนาจในการ “ให้” “มอบ” “หยิบยื่น” และ “เปิด” โอกาสให้บุคคลพันโท หรือบางครั้งโอกาสเหล่านี้ก็อาจเกิดจากการ “สร้าง” ของผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การที่บุคคลพันโท จะได้รับโอกาสอาจต้องผ่าน “ตัวกลาง” หรือต้อง “ส่งต่อ” ผ่านบุคคลพันโทที่เคยได้รับโอกาสมาก่อนอีกทอดหนึ่ง แสดงให้เห็นระยะห่างระหว่างสังคมกับบุคคลพันโท ทำให้การเข้าถึงโอกาสของ บุคคลพันโทดูเหมือนจะยากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการปรากฏร่วมกันระหว่างคำว่าโอกาสกับคำเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบ ปัญหาการดำเนินชีวิต ได้อย่างชัดเจน

4.2 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล

ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล คือประโยคที่มีประเด็นสำคัญตั้งแต่ 2 ประเด็นขึ้นไป แสดงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุ - ผลต่อเนื่องกัน อาจมีคำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่ตามมา เช่น เพราะ จึง ทำให้ ฯลฯ หรือไม่มีก็ได้ อนึ่ง การแสดงเหตุ - ผลในที่นี้อาจมีการแสดง เหตุ - ผล ต่อเนื่องกันมากกว่า 2 ประเด็นก็ได้

จากการวิเคราะห์ตัวบทพบว่ามีการใช้โครงสร้างประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล หลากหลายรูปแบบที่อาจมีผลต่อการสร้างการรับรู้จนเกิดเป็นภาพตัวแทนบุคคลพันโท โดยผู้วิจัยจะ จำแนกเป็นช่วงชีวิตต่าง ๆ ของบุคคลพันโท 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเวลาก่อนได้รับโทษ ช่วงเวลาระหว่าง ได้รับโทษ และช่วงเวลาหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

4.2.1 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาก่อนได้รับโทษ

ตารางที่ 26 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาก่อนได้รับโทษ

โครงสร้างเหตุ - ผล	การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
เหตุ : พฤติกรรมความผิด ผล : ต้องโทษจำคุก	อธิบายให้เห็นการกระทำความผิดที่เป็นเหตุให้ต้องโทษจำคุก	บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดติดตัว
เหตุ : ความพลั้งพลาด ผล : กระทำความผิด	อธิบายให้ผู้อ่านเห็นว่า การกระทำ ความผิดของบุคคลพ้นโทษ เกิดจากความพลั้งพลาด และไม่ได้ตั้งใจ	บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นคนดี และไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน
เหตุ : มีปัญหาหรือข้อจำกัดในชีวิต (ปัญหาเศรษฐกิจ/ปัญหาครอบครัว/ขาดความรู้) ผล : กระทำความผิด	ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษกระทำ ความผิดเนื่องจากความจำเป็นหรือ มีเหตุบีบคั้นให้กระทำความผิด	

ตารางที่ 26 แสดงให้เห็นโครงสร้างประเด็นที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในตัวบทที่กล่าวถึงเรื่องราวบุคคลพ้นโทษก่อนที่จะเข้าสู่เรือนจำ ประเด็นส่วนใหญ่แสดงให้เห็นสาเหตุของการกระทำ ความผิด พฤติกรรมความผิด และผลของการกระทำ ความผิด ความสัมพันธ์ของแต่ละประเด็นเมื่อเชื่อมโยงกันแล้วแสดงให้เห็นภาพตัวแทนที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างพอสังเขปดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 91 ขณะที่นักโทษสาวอีกราย น.ส. สัม (นามสมมุติ) เพิ่งพ้นโทษคดีทำร้ายร่างกาย ชิงทรัพย์ หลังสู้คดีถึงชั้นฎีกาศาลสั่งจำคุก 8 ปี เพราะเข้าไปก่อเหตุบุกรุกบ้านเพื่อนสนิทที่เลิกกันไปแล้ว ถูกแจ้งตำรวจจับและแจ้งข้อหา ดิตคุกมาตั้งแต่ปี 2550 (มติชน 9 ธ.ค. 54)

ตัวอย่างที่ 91 แสดงเหตุ – ผลระหว่างข้อความ “เข้าไปก่อเหตุบุกรุกบ้านเพื่อนสนิทที่เลิกกันไปแล้ว ถูกแจ้งตำรวจจับและแจ้งข้อหา” อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ “ศาลสั่งจำคุก 8 ปี” การแสดงเหตุ – ผลที่มีโครงสร้างเหตุ – ผลเป็น “กระทำความผิด” และ “ได้รับโทษจำคุก” ในแง่มุมหนึ่งนับว่าเป็นปกติวิสัยที่คนกระทำผิดต้องได้รับโทษทางกฎหมาย แต่ผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะเป็นความจำเป็นในการนำเสนอข้อมูลส่วนนี้หรือไม่ก็ตาม ในมุมผู้รับสารอาจจะรับรู้ประวัติการกระทำผิดของบุคคลพ้นโทษอย่างละเอียด ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวถึงนั้นเคยก่อคดีใด ลักษณะความผิดเป็นอย่างไร

ดังนั้นโครงสร้างการแสดงผล – ผลในตัวอย่างที่ 91 จึงอาจสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** ได้ด้วย

ตัวอย่างที่ 92 คำกล่าวที่ว่า "คุณมีไว้ซึ่งคนจน" ไม่ใช่เป็นความจริงเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เกือบทุกประเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคนจนไม่มีทางเลือกในชีวิตมากนักจึงมีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดได้ง่ายกว่า เนื่องจาก ด้อยการศึกษาและประสบกับภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ เมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีก็ไม่มีเงินประกันตัว ไม่มีเงินชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย ไม่มีเงินจ้างทนายเก่ง ๆ มาช่วยเหลือทางคดี นักโทษที่ล้นคุกล้นตารางในปัจจุบันเกือบทั้งหมดจึงเป็นคนจนหรือคนระดับรากหญ้า (มติชน 17 ส.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 92 กล่าวถึงเรื่องการกระทำความผิดของคนจนในประเทศไทยที่ “มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดได้ง่ายกว่า” ซึ่งสืบเนื่องมาจากเหตุปัจจัยสำคัญคือ “คนจนไม่มีทางเลือกในชีวิตมากนัก” ทั้งยังมีการขยายความเหตุปัจจัยเพิ่มเติม คือข้อความ “ด้อยการศึกษาและประสบกับภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ เมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีก็ไม่มีเงินประกันตัว ไม่มีเงินชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย ไม่มีเงินจ้างทนายเก่ง ๆ มาช่วยเหลือทางคดี นักโทษที่ล้นคุกล้นตารางในปัจจุบันเกือบทั้งหมดจึงเป็นคนจนหรือคนระดับรากหญ้า” ตัวอย่างนี้สามารถสรุปเป็นโครงสร้างการแสดงผล – ผลได้ว่า “การมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต” บีบบังคับให้เกิด “การกระทำความผิด” มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนติและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน**

4.2.2 การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ

ตารางที่ 27 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ

โครงสร้างเหตุ - ผล	การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
เหตุ : สังคมไม่ยอมรับเรื่องการประกอบอาชีพ ผล : ภาครัฐปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ	ชี้ให้เห็นว่าภาครัฐรับรู้ปัญหาหรือข้อบกพร่องของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
เหตุ : กระบวนการบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพ ผล : ไม่สร้างปัญหา ไม่มีพิษภัย	ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสิทธิภาพของการบำบัดฟื้นฟู	บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
เหตุ : ประพฤติดีในเรือนจำ ผล : ได้รับการลดหย่อนโทษ	ชี้ให้เห็นความตั้งใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จนได้รับการลดหย่อนโทษ เป็นเครื่องยืนยันการเปลี่ยนพฤติกรรม	

<p>เหตุ : การบำบัดพื้นฟูมีข้อบกพร่อง</p> <p>ผล : การบำบัดพื้นฟูไม่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>ทำให้ผู้รับสารรับรู้ข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการบำบัดพื้นฟู ที่ส่งผลให้การฟื้นฟูไม่มีประสิทธิภาพ จนอาจเกิดข้อกังขาต่อตัวบุคคลพันโทฯว่าเป็นผลผลิตของกระบวนการที่มีข้อบกพร่องนั้นหรือไม่</p>	<p><i>บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>
<p>เหตุ : การบำบัดพื้นฟูมีข้อบกพร่อง</p> <p>ผล : การบำบัดพื้นฟูไม่มีประสิทธิภาพ</p> <p>ผลต่อเนื่อง : มีแนวโน้มทำผิดซ้ำ</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่าเมื่อการบำบัดพื้นฟูไม่สัมฤทธิ์ผล ผลที่อาจตามมาคือการกระทำความผิดซ้ำหลังจากคนกลุ่มนี้พ้นโทษจากเรือนจำ</p>	<p><i>บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>
<p>เหตุ : สังคมพฤติกรรมไม่ดีในเรือนจำ</p> <p>ผล : สร้างเครือข่ายนอกเรือนจำ</p> <p>ผลต่อเนื่อง : มีแนวโน้มทำผิดซ้ำ</p>	<p>ทำให้เห็นผลสืบเนื่องจากการที่เรือนจำกลายเป็นแหล่งสังสรรค์แลกเปลี่ยนทักษะการกระทำความผิด จนนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการกระทำความผิดเมื่อพ้นโทษ และนำไปสู่การทำผิดซ้ำในที่สุด</p>	<p><i>บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>
<p>เหตุ : มีการทำผิดซ้ำ</p> <p>ผล : สังคมความเชื่อชาญในการทำผิด</p> <p>ผลต่อเนื่อง : ประสิทธิภาพในการควบคุมผู้ต้องขังลดลง</p>	<p>ทำให้เห็นว่ามีบุคคลพันโทฯที่รู้จักเปลี่ยนแปลงตนเอง กระทำผิดซ้ำ ทำให้เกิดความเชื่อชาญที่สังสรรค์จากการทำผิดหลายครั้ง เมื่อเข้าสู่เรือนจำยิ่งทำให้ควบคุมดูแลยากกว่าเดิม</p>	<p><i>บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>

ตารางที่ 27 แสดงให้เห็นโครงสร้างประเด็นที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในตัวบทที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพันโทฯในช่วงเวลาระหว่างต้องโทษ ประเด็นที่พบในโครงสร้างเหตุ – ผล เช่น การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการบำบัดพื้นฟู ปัญหาหรือข้อบกพร่องระหว่างการบำบัดพื้นฟู พฤติกรรมระหว่างเป็นผู้ต้องขัง ผลการบำบัดพื้นฟู เป็นต้น เมื่อประเด็นเหล่านี้สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผลในโครงสร้างที่ต่างกัน ก็สื่อภาพตัวแทนที่แตกต่างกันไปด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 93 ประดิษฐ์ ศรีสมบูรณ์ วัย 55 ปี อดีตผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ได้รับการลดหย่อนโทษ จำคุกเพียง 17 ปี เพราะประพฤดีดีมาตลอด (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 94 การพ้นโทษครั้งนี้ถือเป็นกรณีพิเศษ ในฐานะที่ศิริมงคล เคยบำเพ็ญประโยชน์ชกมวย ร่วมเทิดพระเกียรติ ตลอดจนเป็นครูมวยในเรือนจำและร่วมทำกิจกรรมอีกมากมาย จึงได้รับพระราชทานอภัยโทษจากโทษจำคุก 20 ปี เหลือเพียง 5 ปี (คม ชัด ลึก 3 ส.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 93 และ 94 กล่าวถึงส่วนเหตุปัจจัย ได้แก่ “ประพุดิถีมาตลอด” และ “ในฐานะที่ศิริมงคล เคยบำเพ็ญประโยชน์ชกมวยร่วมเทิดพระเกียรติ ตลอดจนเป็นครูมวยในเรือนจำ และร่วมทำกิจกรรมอีกมากมาย” และส่วนผล ได้แก่ “ได้รับการลดหย่อนโทษ จำคุกเพียง 17 ปี” และ “ได้รับพระราชทานอภัยโทษจากโทษจำคุก 20 ปี เหลือเพียง 5 ปี” ทั้งสองกรณีใช้โครงสร้าง การแสดงเหตุ – ผลเหมือนกันคือ กล่าวถึง ความประพุดิถีในเรือนจำ ที่เป็นเหตุให้ได้ลดหย่อนโทษ และพ้นโทษก่อนกำหนด การแสดงเหตุ – ผลในเชิงนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถสื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ของบุคคลพ้นโทษในทิศทางที่ดีขึ้นในเรือนจำจนกระทั่งได้รับการพิจารณาแล้วว่ามีความสมบัติเหมาะสม ที่จะพ้นจากโทษคุมขัง จึงเป็นไปได้ที่จะมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่ กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

ตัวอย่างที่ 93 และ 94 สื่อให้เห็นภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษในเชิงบวก แต่ขณะเดียวกัน ตัวบทที่กล่าวถึงช่วงเวลาระหว่างต้องโทษก็ยังพบรูปประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ที่ประกอบ สร้างภาพตัวแทนด้านลบไปพร้อมกันด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 95 เบ็ม ลำดับเหตุการณ์ชีวิตตัวเองให้ฟังว่า ติดคุกไปรอบหนึ่ง พอออกก็มีเครือข่าย มากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องปกติของวงการนี้ เพราะข้างในมีพ่อค้ายาถูกขังรวมอยู่ด้วย จาก ที่รู้จักกันในกลุ่มรายย่อยก็ขยายไปถึงกลุ่มเอเยนต์ เมื่อรู้จักคนมากขึ้นก็มีเครดิต สามารถเอายามาได้โดยไม่ต้องเอาเงินไปวางก่อน จากนั้นก็ถูกจับ พอถูกปล่อยตัว ออกมาก็กลับไปทำใหม่ เป็นแบบนี้ตลอด (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 95 เป็นคำบอกเล่าของบุคคลพ้นโทษ ข้อความนี้ได้ยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน เรือนจำ คือ “ข้างในมีพ่อค้ายาถูกขังรวมอยู่ด้วย จากที่รู้จักกันในกลุ่มรายย่อยก็ขยายไปถึงกลุ่ม เอเยนต์ เมื่อรู้จักคนมากขึ้นก็มีเครดิตสามารถเอายามาได้โดยไม่ต้องเอาเงินไปวางก่อน” ประเด็น สำคัญของข้อความนี้แสดงให้เห็นปัญหาความหละหลวมในเรือนจำ คือ แทนที่เรือนจำทุกแห่งจะเป็น แหล่งขัดเกลากุศลพ้นโทษให้กลับตัวใหม่ แต่กลับมีบางส่วนที่กลายเป็นแหล่งรวมตัวของผู้กระทำผิด ให้พวกเขาได้สร้างเครือข่ายใหม่ ๆ จน “มีเครือข่ายมากขึ้น” และเมื่อ “ถูกปล่อยตัวออกมาก็กลับไป ทำใหม่” ข้อความทั้งหมดนี้ไม่ได้เพียงแค่แสดงเหตุ – ผลว่าเกิดการสร้างเครือข่ายของผู้กระทำผิดแล้ว ส่งผลไปยังการกระทำผิดซ้ำเท่านั้น กลุ่มคำ “เป็นเรื่องปกติของวงการนี้” และ “เป็นแบบนี้ตลอด”

ยังแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเป็นเรื่องปกติด้วย ดังนั้นในมุมมองของผู้รับสารอาจจะเกิดภาพจำกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษที่ไม่พึงประสงค์จนประกอบสร้างเป็นภาพตัวแทน**บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ในที่สุด

ตัวอย่างที่ 96 เมืองไทยมีนักโทษประมาณ 200,000 คน ถ้านักโทษเหล่านี้ครึ่งหนึ่ง 100,000 คน เพิ่มความเลวร้ายขึ้นคนละนิดคนละหน่อย เมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว สังคมไทยก็จะยิ่งเสี่ยงมากขึ้นเพราะนักโทษเหล่านี้มักไม่เช็ดถู และก่ออาชญากรรมที่รุนแรงยิ่งขึ้น (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)

บ่อยครั้งว่าทฤษฎีสันับสนุนบุคคลพ้นโทษเสนอประเด็นการบำบัดฟื้นฟูที่ไม่สัมฤทธิ์ผลหรือไม่สามารถกลับตัวกลับใจได้ ในตัวอย่างที่ 96 ก็เช่นเดียวกัน หากแต่ปรากฏในส่วนเหตุปัจจัยคือ “นักโทษเหล่านี้มักไม่เช็ดถู และก่ออาชญากรรมที่รุนแรงยิ่งขึ้น” คำว่า “ไม่เช็ดถู” ชี้ชัดว่าบุคคลพ้นโทษไม่ได้กลับตัวกลับใจ ซ้ำยัง “ก่ออาชญากรรมที่รุนแรงยิ่งขึ้น” ด้วย ข้อความในส่วนเหตุทั้งสองประเด็นนี้หากพิจารณามูลบทจะเห็นว่าผู้กล่าวเชื่อว่าสองประเด็นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เมื่อมาพิจารณาข้อความที่เป็นผล คือ “ถ้านักโทษเหล่านี้ครึ่งหนึ่ง 100,000 คน เพิ่มความเลวร้ายขึ้นคนละนิดคนละหน่อย เมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว สังคมไทยก็จะยิ่งเสี่ยงมากขึ้น” พบคำว่า “ถ้า” ชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์ในข้อความนี้อาจจะยังไม่ได้เกิดขึ้น เป็นเพียงการตั้งสมมุติฐานผ่านประโยคเงื่อนไขเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขในส่วนผล อาจมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านเช่นกัน เนื่องจากทำให้ผู้อ่านได้ติดตามข้อความของผู้เขียน และเมื่อประกอบกับข้อมูลในส่วนเหตุที่ผู้เขียนเชื่อว่ามืออยู่จริงด้วยแล้ว ก็ยิ่งเพิ่มโอกาสในการคล้อยตามข้อความในส่วนผลได้มากยิ่งขึ้น การแสดงเหตุ - ผลในตัวอย่างที่ 96 จึงอาจมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน**บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** จนอาจจะทำให้สังคมมองว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ตามไปด้วย อนึ่ง ในตัวอย่างนี้ได้ยกจำนวนนักโทษโดยประมาณ คือ 200,000 ราย ก่อนที่จะคาดการณ์ไปถึงนักโทษกึ่งหนึ่งที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจจะนำไปสู่ผลด้านลบ ในแง่หนึ่งอาจกล่าวได้ว่าตัวบทนี้พยายามชี้ให้เห็นสังคมเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ก่อนนำไปสู่ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข แต่หากพิจารณาอีกด้าน จะเห็นว่าจำนวนนักโทษอีกกึ่งหนึ่งที่จะกลับตัวกลับใจได้ มีแนวโน้มจะได้รับการกล่าวถึงน้อยกว่า ดังนั้น ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการยุติธรรมในแง่มุมต่าง ๆ จึงเป็นเสมือนดาบสองคม ที่ด้านหนึ่งเป็นการเสนอเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา แต่อีกด้านกลับเป็นการตอกย้ำภาพในด้านลบให้ปรากฏเด่นชัดมากกว่าภาพในด้านบวก

4.2.3 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาหลังพันโทษ

ตารางที่ 28 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในช่วงเวลาหลังพันโทษ

โครงสร้างเหตุ » ผล	การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
เหตุ : ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ผล : สำนึกและมุ่งมั่นทำความดี	การได้รับพระราชทานอภัยโทษ สะท้อนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งแต่ในเรือนจำ เป็นเหตุให้รู้สึกสำนึกและตั้งมั่นทำความดีหลังพันโทษ ย่อมทำให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	บุคคลพันโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
เหตุ : สังคมยอมรับ ผล : เคารพตัวเอง ผลต่อเนื่อง : ไม่ทำผิดซ้ำ	ชี้ให้เห็นผลสืบเนื่องจากการได้รับการยอมรับ คือสามารถใช้ชีวิตเป็นคนดีในสังคมได้โดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ	
เหตุ : มีทักษะฝีมือ ผล : สร้างรายได้ให้ครอบครัว	ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทษสามารถใช้ทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพ ดำเนินชีวิต และดูแลผู้อื่นได้	บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
เหตุ : มีอาชีพ มีชีวิตที่ดี ผล : ไม่ได้รับความช่วยเหลือ	ชี้ให้เห็นคุณภาพชีวิตของบุคคลพันโทษ ที่ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพึงพอใจ จนไม่ต้องรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ	
เหตุ : นักโทษไม่เช็ดหลาบ ผล : สังคมเสี่ยงอันตราย	ทำให้สังคมรับรู้ว่ามีบุคคลพันโทษที่ไม่เช็ดหลาบหลุดรอดจากระบบการคัดกรอง หรือพันโทษทั้งที่ยังไม่กลับตัวกลับใจ อาจทำให้เกิดความกลัวอันตรายที่เกิดขึ้นตามมาจากคนกลุ่มนี้	บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ, บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมีกลสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม
เหตุ : ปลอ่ยตัวผู้ต้องขังที่พันโทษ ผล : สังคมหวาดกลัว	ผลิตซ้ำปฏิกิริยาของคนในสังคมที่มักมีความหวาดกลัวบุคคลพันโทษเมื่อทราบข่าวการปลอ่ยตัว	บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมีกลสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

<p>เหตุ : ปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พันโทษ</p> <p>ผล : สังคมหวาดกลัว</p> <p>ผลต่อเนื่อง : ภาครัฐเป็นกังวลต่อปัญหาความตื่นกลัวที่เกิดขึ้น</p>	<p>ผลิตซ้ำปฏิกิริยาของคนในสังคมที่มีภูมิความหวาดกลัวบุคคลพันโทษเมื่อทราบข่าวการปล่อยตัว และเน้นย้ำว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องใหญ่จนทำให้บุคคลจากภาครัฐเป็นกังวล</p>	
<p>เหตุ : คนในสังคมรับรู้ประวัติการกระทำความผิด</p> <p>ผล : กลัว / ไม่ไว้ใจ</p>	<p>เป็นการผลิตซ้ำความกลัวจากมุมมองของบุคคลพันโทษ เมื่อส่งต่อการแสดงเหตุ - ผล ว่ามีผู้ที่กลัวหรือไม่ไว้ใจหลังจากรู้ว่าเคยต้องโทษมาก่อน อาจจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้อื่นด้วย</p>	
<p>เหตุ : คนในสังคมรับรู้ประวัติการต้องโทษ</p> <p>ผล : แสดงท่าทีไม่ยอมรับ</p>	<p>เป็นการผลิตซ้ำเรื่องการไม่ยอมรับของคนในสังคม ว่ามีสังคมส่วนหนึ่งที่ ไม่ยอมรับ ปฏิเสธที่จะให้ประกอบอาชีพหลังทราบประวัติการต้องโทษเมื่อเผยแพร่สู่สังคมอาจจะทำให้การไม่ยอมรับนี้ถูกผลิตซ้ำให้คงอยู่ต่อไป</p>	<p><i>บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต</i></p>
<p>เหตุ : คนในสังคมรับรู้ประวัติการต้องโทษ</p> <p>ผล : ไม่รับทำงาน / เลิกจ้าง</p>		
<p>เหตุ : สังคมไม่ยอมรับ</p> <p>ผล : เป็นทุกข์กว่าตอนอยู่ในเรือนจำ</p>	<p>ชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งความรู้สึก</p>	
<p>เหตุ : สังคมไม่ยอมรับ</p> <p>ผล : หาทางออกอื่นเพื่อให้สังคมยอมรับ (อุปสมบทเป็นภิกษุ)</p>	<p>เป็นทุกข์ การหาทางออกด้วยการเปลี่ยนสถานภาพให้เป็นที่ยอมรับ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไม่ยอมรับบุคคลพันโทษ</p>	
<p>เหตุ : การระบุดุณสมบัติห้ามรับเข้าทำงานของหน่วยงานราชการและเอกชนบางแห่ง</p> <p>ผล : ประกอบอาชีพอิสระ</p>	<p>เป็นการชี้ให้เห็นถึงการมีอยู่ของกฎระเบียบดังกล่าว อีกทั้งส่วนหนึ่งยังเป็นกฎของหน่วยงานภาครัฐที่พยายามจะช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ด้วย จึงสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสอย่างชัดเจน</p>	
<p>เหตุ : สังคมไม่ยอมรับ</p> <p>ผล : รัฐเร่งสร้างความเชื่อมั่น</p>	<p>แม้โครงสร้างนี้จะกล่าวถึงความพยายามสร้างความเชื่อมั่น แต่อีกมุมกลับสื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทษคือผู้ที่สังคมไม่ยอมรับ</p>	

เหตุ : การสั่งสมของอคติเดิมในสังคม ผล : สังคมไม่เปิดใจยอมรับ บุคคลพันโทษ	การกล่าวอ้างอคติที่สั่งสมมาในสังคม ทำให้เห็นว่าคนในสังคมไม่ยอมรับ บุคคลพันโทษมาอย่างช้านาน ที่ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทษไม่ได้ รับการยอมรับอย่างชัดเจน	
เหตุ : สังคมรู้สึกกลัว ผล : กีดกันโอกาส	เป็นการผลิตซ้ำความกลัว ที่กระทบ กับการกีดกันโอกาสบุคคลพันโทษ ให้คงอยู่ต่อไป	
เหตุ : ไม่ได้รับโอกาส ในการประกอบอาชีพ ผล : ทำผิดซ้ำ	แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุปัจจัย คือ ปัญหาในมิติต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการไม่ยอมรับของสังคม ที่บีบคั้นให้พวกเขาต้องกระทำผิดซ้ำ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้	บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดี และไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน
เหตุ : สังคมไม่ยอมรับ ผล : ทำผิดซ้ำ	แม้จะต้องอยู่ในเรือนจำก็ตาม ทั้งสามกรณีนี้ยังให้เห็นด้วยว่า เบื้องหลังของการกระทำผิดซ้ำ ของนักโทษบางกลุ่ม เนื่องจาก อับจนหนทางในการใช้ชีวิตด้วย	
เหตุ : ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ ผล : ทำผิดซ้ำ		

ตารางที่ 28 แสดงให้เห็นโครงสร้างประเด็นที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ในตัวบทที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพันโทษในช่วงเวลาหลังพ้นโทษ ประเด็นที่พบในโครงสร้างเหตุ – ผล มีทั้งประเด็นเชิงบวก เช่น การได้รับพระราชทานอภัยโทษ ความรู้สึกสำนึก การยอมรับจากสังคม การตั้งมั่นไม่กระทำผิดซ้ำ ทักษะฝีมือ ชีวิตที่ประสบความสำเร็จหลังพ้นโทษ และประเด็นเชิงลบ เช่น ความรู้สึกกลัวของคนในสังคม การไม่ยอมรับจากสังคม การปฏิเสธการจ้างงาน การทำผิดซ้ำ เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้เมื่อแสดงความสัมพันธ์กันในโครงสร้างที่แตกต่างกัน สามารถสื่อภาพตัวแทนที่แตกต่างกันด้วย ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างพอสังเขปดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 97 ก่อนหน้านี้หลงกระทำผิดจนกระทั่งติดคุกได้รับโทษ แต่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานอภัยโทษหลายครั้ง กระทั่งพ้นโทษออกมาใช้ชีวิตตามปกติเขา จึงตั้งใจจะเอาชีวิตที่เหลือนับจากนี้ดูแลฝันไป เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (มติชน 21 เม.ย. 55)

ตัวอย่างที่ 97 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุ – ผล คือ การได้รับพระราชทานอภัยโทษ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ตั้งใจทำความดีเพื่อตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แสดงให้เห็น ความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นของบุคคลพ้นโทษ ดังนั้นจึงอาจจะประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

ตัวอย่างที่ 98 มีผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ประสงค์จะรับความช่วยเหลือ เนื่องจาก มีอาชีพรองรับ หลังพ้นโทษอยู่แล้ว เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ค้าขาย ช่างซ่อม ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับเหมาก่อสร้าง รับเหมาติดตั้งไฟฟ้า เปิดตู้ซ่อมรถยนต์ รับจ้าง เป็นต้น (กรมการจัดหางาน, 14 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 98 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุปัจจัย “มีอาชีพรองรับ” กับข้อความที่เป็นผล คือ “ไม่ประสงค์จะรับความช่วยเหลือ” สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษในระดับที่น่าพอใจ ตัวอย่างนี้จึงมีส่วนในการประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้อย่างดี

ตัวอย่างที่ 97 และ 98 เป็นกรณีที่ประโยคแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุ – ผล สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนในเชิงบวก แต่ในตัวอย่างที่กล่าวถึงชีวิตของบุคคลพ้นโทษหลังจากออกจาก เรือนจำ ยังมีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุ – ผล ที่สื่อภาพตัวแทนด้านลบอยู่จำนวนมากด้วย ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างพอสังเขปดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 99 “อดีตผู้ร้ายคนนั้นคือนายเจิม แสงเอียด หรือโจรไข่มุกในอดีต ตอนแรกที่ได้ยิน เรื่องนี้ผมก็ไม่ค่อยไวใจเหมือนกัน กลัวว่าจะมีปัญหาตามมาทีหลัง แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ คนดังกล่าวนำนายเจิมมาคุยด้วยที่กรมอุทยานในวันต่อมา นายเจิมหรือนายไข่มุก แสดงความตั้งใจอย่างแน่วแน่และบอกกับผมว่า ก่อนหน้านี้หลงระเหิดทำความผิด จนกระทั่งติดคุกได้รับโทษ แต่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานอภัยโทษ หลายครั้ง กระทั่งพ้นโทษออกมาใช้ชีวิตตามปกติ เขาจึงตั้งใจจะเอาชีวิตที่เหลือนับ จากนี้ดูแลผืนป่าเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” นายดำรงค์กล่าว (คมชัดลึก 25 พ.ย. 58)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 99 เป็นความรู้สึกแรกเมื่อผู้กล่าวข้อความนี้ได้รู้จักกับบุคคล พ้นโทษรายหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวคือ “ไม่ค่อยไวใจเหมือนกัน กลัวว่าจะมีปัญหาตามมาทีหลัง” โดยมีประโยคเหตุที่กล่าวไว้คือ “ตอนแรกที่ได้ยินเรื่องนี้” ซึ่งคำว่า “เรื่องนี้” ขยายความได้ว่า เป็นเรื่อง

การอาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่สังคมของบุคคลพันโทฯ เมื่อพิจารณาข้อความต่อเนื่องไปจนจบจะพบว่าน้ำเสียงในการกล่าวเต็มไปด้วยความรู้สึกด้านบวกที่กล่าวถึงบุคคลพันโทฯ รายนี้ แต่อย่างไรก็ตามประโยคที่แสดงความเป็นเหตุ – ผลในส่วนที่ขีดเส้นใต้ ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความรู้สึกแรกของผู้กล่าวที่มีต่อบุคคลพันโทฯ เป็นความรู้สึกด้านลบ เพียงเพราะทราบว่าเขาเคยเป็นนักโทษเท่านั้น ตัวอย่างลักษณะนี้จึงเป็นการย้ำให้เห็นว่า **บุคคลพันโทฯ เป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม**

ตัวอย่างที่ 100 เมื่อสังคมนึกว่าพวกเธอเหล่านั้นเคยอยู่ไหนมาก่อน แล้วทำที่เริ่มเปลี่ยนแปลงทันที
(มติชน 14 มี.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 101 ผมเคยไปสมัครงานเป็นสิบ ๆ แห่ง พอเขาเปิดประวัติเขาก็ไม่รับ
(คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 100 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุ - ผลคือ เมื่อสังคมรับรู้ประวัติการต้องโทษจำคุก ทำให้เกิดการปฏิบัติคือแสดงท่าทีบางอย่างที่เปลี่ยนไปจากก่อนจะรับรู้เรื่องนี้ ทั้งยังปรากฏคำว่า “ทันที” ที่เป็นเครื่องยืนยันว่าสังคมมีอคติบางอย่างเป็นทุนเดิมอยู่ก่อนแล้ว จึงได้แสดงท่าทีที่เปลี่ยนไปหลังจากรับรู้ประวัติของบุคคลพันโทฯ ส่วนตัวอย่างที่ 101 กล่าวถึงส่วนเหตุปัจจัย คือ การรับรู้ประวัติการต้องโทษจำคุกของบุคคลพันโทฯ ก่อนเชื่อมโยงไปสู่ผลคือ การปฏิเสธการจ้างงานชี้ให้เห็นว่าเรื่องการรับรู้ประวัติการกระทำผิด ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลพันโทฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ ทั้งสองตัวอย่างจึงสะท้อนให้เห็นว่า **บุคคลพันโทฯ เป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ได้เป็นอย่างดี**

ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ – ผล เป็นการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างประเด็น 2 ประเด็นขึ้นไป ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้เหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน การระบุเหตุปัจจัยของประเด็นต่าง ๆ อาจเพิ่มน้ำหนักให้ข้อมูล และทำให้ผู้รับสารคล้อยตามผู้ผลิตวาทกรรมได้ดีกว่าการกล่าวถึงประเด็นประเด็นใดประเด็นหนึ่งเพียงลำพัง การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผลจึงมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ได้เป็นอย่างดี

4.3 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง

ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง คือประโยชน์ที่เสนอประเด็น 2 ประเด็นที่มีเนื้อความแย้งกัน โดยอาจปรากฏคำเชื่อม แต่ แม้ว่า...ก็ ถึง ฯลฯ หรือไม่ปรากฏก็ได้ ประเด็นที่นำมาแย้งกันช่วยให้เห็นความคิดของผู้ส่งสารว่าให้ความสำคัญกับประเด็นใดมากกว่า ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นกลวิธีสำคัญในการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ การวิจัยครั้งนี้พบว่ามีการนำเสนอประเด็นที่ขัดแย้งกันหลายรูปแบบ ซึ่งอาจจะประกอบสร้างภาพตัวแทนที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยจำแนกกลุ่มตามช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ และช่วงเวลาหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

4.3.1 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ

ตารางที่ 29 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาระหว่างได้รับโทษ

ประเด็นที่ขัดแย้งกัน	การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
<p>ประเด็น 1 : ระยะเวลาต้องโทษน้อย</p> <p>ประเด็น 2 : ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี</p>	<p>ชี้ให้เห็นประสิทธิภาพของการบำบัดฟื้นฟู ที่สามารถกระทำได้อย่างดีแม้เวลาจะน้อย</p>	<p>บุคคลพันโทฯเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี</p>
<p>ประเด็น 1 : ไม่ได้มุ่งพัฒนาทักษะฝีมือเท่านั้น</p> <p>ประเด็น 2 : การมุ่งพัฒนาจิตใจด้วย</p>	<p>อธิบายให้ผู้รับสารเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการฝึกทักษะคือด้านจิตใจมากกว่าทักษะฝีมือ</p>	<p>บุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว</p>
<p>ประเด็น 1 : กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเป็นกระบวนการที่ดี</p> <p>ประเด็น 2 : มีอุปสรรค</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่าแม้กระบวนการจะได้รับการวางแผนที่ดีเพียงใด แต่ในการปฏิบัติจริงมีอุปสรรค ทำให้ขาดประสิทธิภาพ</p>	<p>บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</p>
<p>ประเด็น 1 : ระบบยุติธรรมทางอาญาของต่างประเทศเป็นระบบที่ดี</p> <p>ประเด็น 2 : ระบบยุติธรรมทางอาญาของไทยยังมีข้อบกพร่อง</p>	<p>เปรียบเทียบเพื่อให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร</p>	
<p>ประเด็น 1 : ผู้ต้องขังมีความตั้งใจ</p> <p>ประเด็น 2 : ขาดคนชี้แนะ</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่าในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังอาจจะไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรเนื่องจากขาดคนชี้แนะ</p>	
<p>ประเด็น 1 : เรือนจำมีนโยบายที่ดี</p> <p>ประเด็น 2 : มีข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถทำได้จริง</p>	<p>ชี้ให้เห็นความล้มเหลวของนโยบายที่ทำไม่ได้จริง แม้จะวางแผนให้ดีเพียงใดก็ตาม</p>	

ประเด็น 1 :	เรือนจำเป็นที่พักขัง พฤติกรรม	ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพการเรียนรู้ พฤติกรรมด้านลบ การแลกเปลี่ยน	บุคคลพ้นโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลง
ประเด็น 2 :	เรือนจำกลายเป็นที่ บ่มเพาะพฤติกรรม ด้านลบ	ความซ้ำซ้อนในการทำผิดร่วมกัน ระหว่างนักโทษ แทนที่จะเป็นสถานที่ ขังคุกพฤติกรรมให้ดีขึ้น	พฤติกรรมและมีแนวโน้ม จะกระทำผิดซ้ำ

การใช้ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งในกลุ่มนี้ มาจากตัวบทที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษในระหว่างที่ต้องโทษในเรือนจำ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างจากตัวบท พอสั่งขังเพื่อให้เห็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 102 กมลวรรณดำริกิจวัย 40 ปีเป็นอีกผู้หนึ่งที่ต้องโทษคดียาเสพติด แม้จะได้รับโทษ ไม่มากแต่ก็ได้มีโอกาสฝึกอาชีพเจียรไนพลอย (มติชน 23 ก.ค. 55)

ข้อความ “แม้จะได้รับโทษไม่มาก” ในที่นี้ผู้ผลิตวาทกรรมสื่อความถึงระยะเวลาการบำบัด ฟื้นฟูและฝึกทักษะอาชีพในเรือนจำของบุคคลพ้นโทษรายนี้ว่าอาจจะน้อยกว่ารายอื่น ๆ ก่อนจะใช้คำ “แต่ก็” เชื่อมกับข้อความ “ได้มีโอกาสฝึกอาชีพเจียรไนพลอย” เพื่อสื่อให้เห็นว่าแม้บุคคลพ้นโทษ รายนี้จะมีระยะเวลาในเรือนจำไม่มาก แต่ก็สามารถฝึกทักษะฝีมือการเจียรไนพลอยจากเรือนจำ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการฝึกทักษะอาชีพให้แก่บุคคลพ้นโทษของเรือนจำแห่งนี้

ตัวอย่าง 102 สื่อภาพบุคคลพ้นโทษในเชิงสนับสนุน สร้างความรับรู้ด้านบวกแก่บุคคล พ้นโทษ แต่จากการวิเคราะห์ที่ตัวบทในช่วงเวลาเดียวกันนี้พบว่าประโยคที่แสดงความสัมพันธ์แบบ ขัดแย้งยังสามารถสื่อภาพตัวแทนด้านลบแก่บุคคลพ้นโทษด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 103 "เรือนจำเปรียบเสมือนสังคมหนึ่ง เจ้าหน้าที่เปรียบเหมือนพ่อบ้าน ต้องดูแลลูกบ้าน ให้มีความสุขทั้งกายและใจ อย่างน้อยปัจจัย 4 ต้องไม่ขาด แต่เนื่องจากจำนวน ผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นอุปสรรคอย่างมาก (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 103 ยกเป้าหมายของเรือนจำที่มุ่งบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยสื่อผ่านกลวิธี อุปลักษณ์โดยเปรียบเทียบเรือนจำกับบ้าน ที่สมาชิกในบ้านดูแลกันอย่างดี ก่อนที่จะแย้งด้วย “อุปสรรค” ที่ขัดขวางไม่ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งอุปสรรคในที่นี้คือจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ แม้ในภาพรวมของตัวอย่างจะแสดงให้เห็นว่าเรือนจำมีเป้าหมายที่ดี แต่อุปสรรคที่เกิดขึ้นย่อม แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายการบำบัดฟื้นฟูไม่อาจจะสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร อาจทำให้ผู้ผ่านเกิดข้อกังขาต่อ

กระบวนการบำบัดฟื้นฟู และท้ายที่สุดคือกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ที่ **บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ**

ตัวอย่างที่ 104 ที่ผ่านมาผู้ต้องขังที่พันโทกลับไปทำผิดซ้ำจำนวนมาก กรมราชทัณฑ์มีนโยบาย "คืนคนดีสู่สังคม" แต่ปัจจุบันกลายเป็น "คืนคนเดิมสู่สังคม" (ไทยรัฐ 20 พ.ย. 60)

ตัวอย่างที่ 104 เป็นการกล่าวถึงปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในภาพรวม ประโยคแรก “กรมราชทัณฑ์มีนโยบาย ‘คืนคนดีสู่สังคม’ ” สื่อความเป็นเป้าหมายของงานราชทัณฑ์ ก่อนจะยกอีกประโยคมาขัดแย้ง คือ “ปัจจุบันกลายเป็น ‘คืนคนเดิมสู่สังคม’ ” การใช้คำว่า “คนเดิม” อาจตีความได้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแม้แต่น้อย ตัวอย่างนี้จึงชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กระบวนการบำบัดฟื้นฟูในระบบราชทัณฑ์เกิดความล้มเหลว ไม่สามารถฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวกลับใจได้ สัมพันธ์กับภาพตัวแทน **บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ**

4.3.2 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาหลังพันโท

ตารางที่ 30 แสดงการประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งช่วงเวลาหลังพันโท

ประเด็นที่ขัดแย้งกัน	การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
<p>ประเด็น 1 : สังคมมักจดจำว่าบุคคลพันโททำผิดซ้ำ</p> <p>ประเด็น 2 : ผู้ที่ไม่ทำผิดซ้ำมีจำนวนมากกว่า</p>	<p>เป็นการเผยให้เห็นบุคคลพันโทจำนวนมากที่ไม่ทำผิดซ้ำ ซึ่งขัดแย้งกับภาพเดิมที่สังคมจดจำว่ามักทำผิดซ้ำ</p>	<p>บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว</p>
<p>ประเด็น 1 : อดีตมีพฤติกรรมไม่ดี</p> <p>ประเด็น 2 : ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงแล้ว</p>	<p>เปรียบเทียบให้เห็นพฤติกรรมอดีตกับปัจจุบัน เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันในสองช่วง</p>	
<p>ประเด็น 1 : มีบางช่วงที่เสี่ยงจะมีพฤติกรรมไม่ดี</p> <p>ประเด็น 2 : ไม่ทำพฤติกรรมนั้น</p>	<p>เป็นการยืนยันด้วยความหนักแน่นว่าตนสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ทำผิดพลาดซ้ำสอง</p>	
<p>ประเด็น 1 : เข้าเรือนจำบ่อยครั้ง</p> <p>ประเด็น 2 : เข้าไปในฐานะบุคคลที่เป็นแบบอย่าง</p>	<p>ชี้ให้เห็นความสำเร็จ เป็นบุคคลต้นแบบที่สามารถเป็นแบบอย่างแก่นักโทษรายอื่นได้ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับความเชื่อเดิมของคนในสังคมที่มองว่าคนกลุ่มนี้มักเข้า – ออกเรือนจำเพราะทำผิดซ้ำ</p>	<p>บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต</p>

ประเด็น 1 :	ชีวิตในอดีตയാແယ່	เปรียบเทียบให้เห็นชีวิตในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันในสองช่วง ดีขึ้น	<p>บุคคลพันโทจะเป็น ผู้ด้อยโอกาสที่สังคม ไม่ยอมรับและประสบ ปัญหาการดำเนินชีวิต</p>
ประเด็น 2 :	ปัจจุบันคุณภาพชีวิต ดีขึ้น		
ประเด็น 1 :	ได้รับพระราชทาน อภัยโทษ	<p>เป็นการชี้ให้เห็นว่า แม้บุคคลพันโทจะมี คุณสมบัติต่าง ๆ ที่ถือว่าพร้อมจะกลับ เข้าสู่สังคมแล้ว ทั้งการได้รับพระราชทาน อภัยโทษ มีความรู้ความสามารถ ต้องการ โอกาสในการใช้ชีวิต แต่ท้ายที่ประเด็น เหล่านี้กลับไม่เป็นผล เนื่องจากสังคมยังคง ไม่ให้โอกาสแก่พวกเขา</p>	
ประเด็น 2 :	ไม่ได้รับโอกาส		
ประเด็น 1 :	บุคคลพันโทมีความรู้ ความสามารถ		
ประเด็น 2 :	ไม่มีผู้จ้างงาน		
ประเด็น 1 :	พันโทตามกฎหมาย		
ประเด็น 2 :	สังคมไม่ยอมรับ		
ประเด็น 1 :	บุคคลพันโทต้องการ โอกาส		
ประเด็น 2 :	สังคมมองว่า ไม่ควรได้รับโอกาส		
ประเด็น 1 :	บุคคลพันโทกลับตัว กลับใจแล้ว		
ประเด็น 2 :	สังคมไม่ยอมรับ		
ประเด็น 1 :	มีผู้ประสบความสำเร็จ	อ้างถึงบุคคลพันโทที่ประสบความสำเร็จ ก่อนจะแย้งด้วยอุปสรรคในอดีต เพื่อให้ เห็นว่าในขั้นเริ่มต้น บุคคลพันโทข่มไม่ได้รับการยอมรับ	
ประเด็น 2 :	ผ่านอุปสรรคไม่น้อย		
ประเด็น 1 :	สังคมยอมรับบุคคลพัน โทที่มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิด	ชี้ให้เห็นว่าสังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับบุคคล พันโท จะมีเพียงกรณีที่เป็นผู้ที่มี ความสัมพันธ์ใกล้ชิดเท่านั้นจึงจะถือว่าควร ให้การยอมรับ	
ประเด็น 2 :	สังคมไม่ยอมรับบุคคล พันโทรายอื่น		
ประเด็น 1 :	ได้รับอิสรภาพที่รอคอย	ชี้ให้เห็นว่าสังคมนอกเรือนจำขาดอิสรภาพ ไม่แตกต่างจากในเรือนจำ เนื่องจากสังคม ยังคงขังพวกเขาไว้ด้วยอคติบางประการ	
ประเด็น 2 :	ไม่มีอิสรภาพที่รอคอย		
ประเด็น 1 :	สังคมส่วนน้อยเชื่อมั่นใน บุคคลพันโท	เปรียบเทียบให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคม ไม่ยอมรับบุคคลพันโท	
ประเด็น 2 :	สังคมส่วนใหญ่ ไม่เชื่อมั่น		

<p>ประเด็น 1 : การบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้เป็นคนดี</p> <p>ประเด็น 2 : ส่วนใหญ่ร้ายกว่าเดิม</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่านอกจากกระบวนการบำบัดฟื้นฟูไม่สัมฤทธิ์ผลแล้ว ยังหละหลวมจนกระทั่งกลายเป็นที่บ่มเพาะความเลวร้ายให้มากกว่าเดิมด้วย</p>	<p><i>บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลง</i></p> <p><i>พฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>
<p>ประเด็น 1 : เรือนจำมีความโหดร้าย</p> <p>ประเด็น 2 : เรือนจำดีกว่าสังคมข้างนอก</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่าชีวิตในเรือนจำ มีข้อดีมากกว่าชีวิตหลังพ้นโทษ ดีความได้ว่าผู้กล่าวข้อความนี้พร้อมที่จะกลับเข้าไปได้ทุกเมื่อ</p>	<p><i>บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลง</i></p> <p><i>พฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</i></p>
<p>ประเด็น 1 : รัฐพยายามแก้ไขปัญหการทำผิดซ้ำ</p> <p>ประเด็น 2 : การแก้ไขปัญหามิได้ผล</p>	<p>ชี้ให้เห็นว่าปัญหาการทำผิดซ้ำของบุคคลพันโทษยังคงมีอยู่ และอาจจะมียุ่ต่อไปเนื่องจากการแก้ไขปัญหามิได้ผล</p>	
<p>ประเด็น 1 : ผลสำรวจพบว่า มีผู้ทำผิดซ้ำจำนวนน้อย</p> <p>ประเด็น 2 : ไม่แน่ใจในความถูกต้องของข้อมูล</p>	<p>แสดงความไม่เชื่อมั่นต่อข้อมูลผลสำรวจ ผู้รับสารอาจคิดตาม และเกิดข้อกังขาว่า ข้อมูลในประเด็นแรกเป็นจริงหรือไม่</p>	

การใช้ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งในกลุ่มนี้ มาจากตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับช่วงเหตุการณ์ภายหลังจากที่บุคคลพ้นโทษพ้นจากโทษคุมขังในเรือนจำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 105 ณ ปัจจุบันวันนี้ ความเป็นจริงก็คือ เรื่องเมื่อวาน**แม่**ไม่ดี **แต่**เรื่องที่กระทำมาทั้งหมดในอดีตมันจบไปหมดแล้ว (คมชัดลึก 1 ก.พ. 57)

ตัวอย่างที่ 106 เหลวแหลกแค่ไหนก็เปลี่ยนได้ '3ชีวิต...3บทพิสูจน์' เมื่อมีโอกาส 'ต้องกล้าที่จะดี' (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 107 อาจเคยมีบ้างที่แวบ ๆ จะเป่ ๆ ไป **แต่**ก็ไม่พลาดเหมือนที่ผ่านมา (คมชัดลึก 25 พ.ย. 58)

ประโยค “เรื่องเมื่อวาน**แม่**ไม่ดี” “เหลวแหลกแค่ไหน” ในตัวอย่างที่ 105 – 106 ล้วนสื่อถึงการกระทำผิดในอดีตทั้งสิ้น ตัวอย่างที่ 105 มีประโยค “เรื่องที่กระทำมาทั้งหมดในอดีตมันจบไปหมดแล้ว” มาขัดแย้ง ดีความได้ว่า การกระทำในอดีตที่เคยเกิดขึ้นกับการกระทำในปัจจุบันแบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาด พฤติกรรมปัจจุบันของบุคคลพ้นโทษที่กำลังกล่าวถึงอาจไม่จำเป็นต้อง “ไม่ดี”

เหมือนในอดีตก็ได้ ส่วนตัวอย่างที่ 106 มีข้อความ “เปลี่ยนได้” มาขัดแย้งกับข้อความแรก ทั้งสองตัวอย่างนี้ระบุชัดว่ามีการ “เปลี่ยน” เกิดขึ้นในบุคคลพันโทชแล้ว

ส่วนตัวอย่างที่ 107 ใช้ข้อความ “อาจเคยมีบ้างที่แวบ ๆ จะเป่ ๆ ไป” สื่อความว่าเกิดความไม่มั่นคงทางจิตใจต่อการกระทำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์บ้างบางครั้ง แต่อย่างไรก็ตามข้อความหลัง “ไม่พลาดเหมือนที่ผ่านมา” ที่มาขัดแย้งกับข้อความแรก สื่อความได้ว่าความไม่มั่นคงที่กล่าวถึงในข้อความแรกนั้นไม่ได้นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ แสดงให้เห็นว่าบุคคลพันโทชรายนี้สามารถยับยั้งชั่งใจไม่กระทำความผิดพลาดซ้ำเหมือนที่เคยทำในอดีต

ตัวอย่างที่ 105 – 106 แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบุคคลพันโทช ส่วนตัวอย่างที่ 107 แม้จะเริ่มต้นด้วยความไม่มั่นคงทางจิตใจแต่สุดท้ายก็ใช้ข้อความที่สื่อได้ว่าเขาสามารถขยับใจได้ เมื่อพิจารณาทั้งสามตัวอย่างจะเห็นว่าล้วนนำเสนอเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลพันโทช ดังนั้นจึงเป็นส่วนสำคัญที่ประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

ตัวอย่างที่ 108 ทุกวันนี้ อำนาจยังคงเดินเข้าออกเรือนจำอยู่เป็นนิจ ในฐานะครูพิเศษช่วยฝึกสอน มวยสากลให้กับนักโทษตามโครงการของกรมราชทัณฑ์ (ข่าวสด 13 เม.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 108 เริ่มด้วยประโยค “ทุกวันนี้ อำนาจยังคงเดินเข้าออกเรือนจำอยู่เป็นนิจ” ก่อนจะยกประโยค “ในฐานะครูพิเศษช่วยฝึกสอนมวยสากลให้กับนักโทษตามโครงการของกรมราชทัณฑ์” เพื่อสื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทชรายนี้ไม่ได้เข้าออกเรือนจำเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ หากแต่เข้าไปในฐานะผู้ที่ประสบความสำเร็จจนสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุคคลพันโทชรายอื่น ๆ ได้ เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสำเร็จในชีวิตหลังพันโทช และเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต** ได้

ตัวอย่างที่ 109 มีผู้คนบางส่วนในสังคมหวังว่าเมื่อผู้กระทำผิดพันโทชแล้วจะเช็ดหลาไม่กล้ากระทำผิดอีก แต่ผู้คนส่วนใหญ่จะมีความคิดตรงกันข้ามว่าผู้กระทำผิดทุกคนไม่อาจกลับเป็นคนดีได้ซ้ำยังรู้สึกกลัวรวมทั้งรังเกียจและหวาดระแวงเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับผู้ที่เคยมีประวัติกระทำผิดมาก่อนแล้ว (คม ชัด ลึก 21 ก.พ. 54)

ตัวอย่างที่ 109 กล่าวถึงเรื่องจำนวนของคนในสังคมที่มีความคิดต่อเรื่องการกระทำผิดซ้ำที่ต่างกัน กล่าวคือ “คนบางส่วน” เชื่อว่าบุคคลพันโทชจะไม่กระทำผิดซ้ำหลังจากพันโทช ขณะที่ “คนส่วนใหญ่” เชื่อว่าคนกลุ่มนี้จะต้องทำผิดซ้ำ ทั้งยังกลัว รังเกียจ และหวาดระแวงคนกลุ่มนี้ด้วยการใช้ความขัดแย้งระหว่างคนส่วนน้อยกับคนส่วนใหญ่ในตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่ามีอคติบางอย่างในความคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งอคตินี้เองที่น่าจะนำไปสู่การปฏิบัติคือไม่ยอมรับบุคคลพันโทช

ตัวอย่างที่ 110 คงจะมีอดีตผู้ต้องขังไม่กี่คนที่พ้นโทษออกมาแล้วมีร้านมีรวง มีกิจการเป็นของตัวเอง **กว่าจะเดินทางมาจนถึงจุดนี้ ก็ผ่านการปฏิเสธแล้วปฏิเสธเล่า โดนคุกแล้วคุกอีก เกือบจะยอมแพ้ไปก็หลายครั้งไม่น้อย** (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 110 กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างกิจการของตัวเอง จนประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามประโยคที่ยกมาขัดแย้งนั้นได้ให้ข้อมูลว่าก่อนจะประสบความสำเร็จ พวกเขาถูกปฏิเสธซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดนคุกจนเกือบจะยอมแพ้ก็มี ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าในระยะแรกหลังจากพ้นโทษ พวกเขาก็ต้องเผชิญกับปัญหาการไม่ยอมรับจากสังคมมาก่อนเช่นเดียวกัน

ตั้งแต่ตัวอย่างที่ 109 – 110 เป็นตัวอย่างประโยคแสดงความขัดแย้งที่สื่อความไปในทิศทางเดียวกันคือ “การไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม” ผู้วิจัยเห็นว่าตัวอย่างเหล่านี้อาจสร้างการรับรู้ต่อผู้รับสารอย่างชัดเจนว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต**

ตัวอย่างที่ 111 รัฐบาลจัดคุกไว้ซึ่งผู้ร้ายอบรมออกไปเป็นพลเมืองดี **แต่ส่วนใหญ่ออกจากคุกเพิ่มเติกรึ** **ความเป็นผู้ร้าย ก่อเรื่องร้าย ๆ มากกว่าตอนเข้าคุก** (ไทยรัฐ 11 มี.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 111 กล่าวถึงเป้าหมายของเป้าหมายของรัฐที่มีเรือนจำไว้เพื่อบำบัดผู้กระทำความผิดให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ซึ่งขัดแย้งกับประเด็นหลังที่ให้ข้อมูลว่าบุคคลพ้นโทษ “ส่วนใหญ่” ออกไปกระทำความผิดซ้ำ โดยที่ความผิดเหล่านั้นร้ายแรงกว่าความผิดครั้งแรก ซึ่งให้เห็นว่า **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 112 **แม้เรือนจำจะหนักหนาสาหัส โดนรังเกียจ แต่ก็ยังมีข้าวกินนะ**
(คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 113 **ชีวิตในเรือนจำที่แออัด ยัดเยียด และเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน ควรจะเป็นสิ่งที่เตือนใจให้ใครก็ตามที่เดินออกจากสถานที่แห่งนี้ไม่ให้ทำอะไรที่จะทำให้ต้องกลับมาที่นี่อีก **แต่สำหรับอดีตคนคุกจำนวนไม่น้อย โลกภายนอกที่เต็มไปด้วยอิสรภาพ อาจจะมีความโหดร้ายไม่น้อยไปกว่ากัน**** (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ข้อความ “หนักหนาสาหัส โดนรังเกียจ” ในตัวอย่างที่ 112 “แออัด ยัดเยียด และเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน” ในตัวอย่างที่ 113 เป็นสภาพในเรือนจำที่ถูกยกมากล่าวถึงเพื่อให้เห็นว่าเรือนจำไม่ใช่สถานที่ที่พึงประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามข้อความ “ยังมีข้าวกินนะ” ในตัวอย่างที่ 112 ซึ่งเป็นคำกล่าวของบุคคลพ้นโทษ ซึ่งให้เห็นว่ายังมีชีวิตจากเรือนจำที่เขาจะได้รับอยู่ ส่วนตัวอย่างที่ 113 ใช้ข้อความ

“สำหรับอดีตคนคุกจำนวนไม่น้อย โลกภายนอกที่เต็มไปด้วยอิสรภาพอาจจะมีความโหดร้ายไม่น้อยไปกว่ากัน” สื่อความว่าการพ้นโทษกับการต้องโทษจำคุกไม่ได้มีความแตกต่างกันในความคิดของบุคคลพ้นโทษ ตัวอย่างที่ 112 และ 113 สรุปลงเป็นโครงสร้างเดียวกันได้ว่าเรือนจำไม่ใช่สถานที่ที่พึงประสงค์แต่ไม่เป็นปัญหาสำหรับบุคคลพ้นโทษหากจะกลับเข้าไปอีกครั้ง การที่บุคคลพ้นโทษมีความคิดเช่นนี้ อาจทำให้พวกเขาขาดความเกรงกลัวต่อโทษจำคุกซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจป้องปรามการกระทำความผิดได้ ดังนั้นหากมีปัจจัยบางอย่างมากระตุ้นให้เขากระทำความผิดอีกก็อาจจะเป็นไปได้ที่พวกเขาตัดสินใจกระทำความผิดซ้ำได้ง่ายกว่าคนทั่วไป ประเด็นเหล่านี้อาจจะสร้างการรับรู้ต่อผู้รับสารให้ขาดความมั่นใจในตัวบุคคลพ้นโทษไปจนถึงกังวลต่อเรื่องการทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษ และท้ายที่สุดคือการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้เป็นอย่างดี

4.4 การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข

ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556: 118) อธิบายประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขไว้ว่า หมายถึง “ประโยคที่มีเนื้อความแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือเงื่อนไขที่ให้เลือกทำหรือไม่ทำ อีกส่วนหนึ่งเป็นผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำนั้น” จากนิยามนี้เมื่อพิจารณาตัวบทอาทรรณสนับสนุนบุคคลพ้นโทษพบว่าส่วนเงื่อนไขที่เป็นการเลือกทำหรือไม่ทำมักเป็นการกระทำของคนในสังคมและนอกจากนี้ยังพบส่วนเงื่อนไขที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำด้วย กล่าวคือ พบบางตัวอย่างที่ส่วนเงื่อนไขเป็นสภาพการณ์บางอย่างที่อาจมีอยู่แล้ว ก่อนจะแสดงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อเนื่องจากสภาพการณ์นั้น ผู้วิจัยจะสรุปประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในภาพรวม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 การประกอบสร้างภาพตัวแทนจากประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข

โครงสร้างเงื่อนไข		การประกอบสร้างภาพตัวแทน	ภาพตัวแทน
เงื่อนไข : ผล :	สังคมไม่ให้โอกาส ใช้ชีวิตไม่ได้	ชี้ให้เห็นปัญหาการดำเนินชีวิตที่ อาจเกิดขึ้นจากการที่สังคม ไม่ให้โอกาส	บุคคลพ้นโทษเป็น ผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ ยอมรับและประสบปัญหา การดำเนินชีวิต
เงื่อนไข : ผล :	สังคมให้โอกาส ไม่เป็นภาระ		
เงื่อนไข : ผล :	ไม่ได้รับโอกาสจากหน่วยงาน รัฐที่กล่าวถึง ไม่มีที่ใดให้โอกาส	ชี้ให้เห็นไม่มีที่ใดในสังคมให้ โอกาสบุคคลพ้นโทษ นอกจาก หน่วยงานรัฐที่กำลังกล่าวถึง	

เงื่อนไข : ผล :	สังคมให้โอกาส กลับตัวกลับใจ	ชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันสังคมยังไม่ให้โอกาสบุคคลพ้นโทษ และอาจมีผลทำให้พวกเขาไม่สามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้	บุคคลพ้นโทษเป็น ผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ ยอมรับและประสบปัญหา การดำเนินชีวิต, บุคคลพ้นโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีแนวโน้มจะ กระทำผิดซ้ำ
เงื่อนไข : ผล :	สังคมให้โอกาส / ไม่ให้โอกาส ไม่ทำผิดซ้ำ / ทำผิดซ้ำ	ชี้ให้บุคคลพ้นโทษขาดโอกาส หรือมีปัญหาในการดำเนินชีวิต นอกเรือนจำ และอาจจะส่งผล ให้พวกเขาหวนกลับไปทำผิดซ้ำ ได้ทุกเมื่อ	บุคคลพ้นโทษเป็น ผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ ยอมรับและประสบปัญหา การดำเนินชีวิต, บุคคลพ้นโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีแนวโน้มจะ กระทำผิดซ้ำ
เงื่อนไข : ผล :	ไม่มีงานทำ ทำผิดซ้ำ		
เงื่อนไข : ผล :	ในคุกไม่มีอาหารเพียงพอ ไม่มีใครอยากกลับเข้าไป		
เงื่อนไข : ผล :	กระบวนการบำบัดยัง เหมือนเดิม อาจผิดซ้ำ	อธิบายให้เห็นการบำบัดฟื้นฟูที่ มีข้อบกพร่อง ก่อนชี้ให้เห็นว่า ถ้าหากยังมีสภาพการณ์แบบเดิม บุคคลพ้นโทษก็จะหวนกลับไป ทำผิดซ้ำอีก	บุคคลพ้นโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีแนวโน้มจะ กระทำผิดซ้ำ
เงื่อนไข : ผล :	สังคมให้โอกาส สังคมจะปลอดภัย	ประเด็นแรกชี้ให้เห็นว่าสังคม ไม่ให้โอกาสบุคคลพ้นโทษ	บุคคลพ้นโทษเป็น ผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ ยอมรับและประสบปัญหา การดำเนินชีวิต,
เงื่อนไข : ผล :	สังคมมุ่งแก้แค้น เกิดผลร้ายแรง	ประเด็นต่อมาดูเหมือนเป็นการ โน้มน้าวใจโดยแสดงให้เห็นผล คือความน่ากลัวที่อาจเกิดขึ้น แต่อีกด้านกลับทำให้สังคมรับรู้ ความน่ากลัวของบุคคลพ้นโทษ	บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคล ที่น่าหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม
เงื่อนไข : ผล :	สังคมไม่เปลี่ยนความคิด เกิดผลร้ายแรง		

ประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข มีประเด็นที่น่าสนใจคือข้อความส่วนแรกหรือที่เรียกว่า “ส่วนเงื่อนไข” มักจะเป็นการกระทำหรือสภาพการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงในความคิดของ

ผู้กล่าวข้อความ เป็นเพียงการตั้งเงื่อนไขสมมุติ ก่อนที่จะนำไปสู่ผลที่อาจเกิดขึ้นตามมาเท่านั้น บางครั้งการกล่าวถึงประเด็นด้านบวกเกี่ยวกับบุคคลพันโทฯในสวนเงื่อนไขจึงอาจตีความได้ว่าสิ่งนั้น ยังไม่ได้เกิดขึ้น

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่าประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขที่พบในตัวบท วากรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯในด้านลบเท่านั้น ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 114 ...ไปกันที่เรื่องรถจักรยานยนต์รับจ้างซึ่งเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่หล่อเลี้ยงชีวิต คนรากหญ้า รวมทั้งผู้ที่เคยหลงเดินทางผิดและคิดที่จะกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีถ้าทุกคนให้โอกาส (สยามรัฐ 28 มี.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 115 เมื่อได้รับโอกาสจากคนที่ให้โอกาสเพื่อให้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี จึงคิดว่าคนเรากลับตัวเป็นคนดีได้ ถ้าผู้ที่ช่วยจริงใจและตั้งใจช่วยเหลือจริง ๆ (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 114 และ 115 มีใจความสำคัญในส่วนเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับกาให้โอกาสจากคนในสังคม ส่วนผลลัพธ์คือการกลับตัวกลับใจเป็นคนดี เมื่อพิจารณาโครงสร้างเงื่อนไขและผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นร่วมกับการแนะนำความ จะตีความได้ว่ากาให้โอกาสเป็นสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น เป็นเพียงความต้องการของผู้พูดเท่านั้น สะท้อนว่าสังคมยังไม่ให้โอกาสบุคคลพันโทฯ สัมพันธ์กับภาพตัวแทน **บุคคลพันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** นอกจากนี้ยังมีประเด็นน่าสนใจที่ว่าแม้กระทั่งการกลับตัวกลับใจของบุคคลพันโทฯก็ยังไม่อาจกระทำได้ด้วยตัวเอง แต่ต้องรอสังคมให้โอกาสก่อนจึงจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้ จึงมีส่วนประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้ส่วนหนึ่งด้วย

ตัวอย่างที่ 114 ซึ่ง ผอ.สนพ.นบ. ได้ให้สัมภาษณ์ กับผู้สื่อข่าว ไทยพีบีเอส ว่า “อยากฝากให้สังคมให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังที่พันโทฯแล้ว หากไม่ให้โอกาสเค้าอาจจะกลับมาทำผิดอีก (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 20 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 115 ถ้าเราไม่ให้โอกาสแก่เขาเหล่านั้นย่อมเป็นที่แน่นอนว่าเขาต้องจนตรอกและหันกลับมาประกอบอาชญากรรมอีกครั้งเป็นวงจรอุบาทว์วนเวียนเรื่อยไป (คม ชัด ลึก 9 ส.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 114 – 115 ตั้งต้นเงื่อนไขด้วยประเด็นสังคมไม่ให้อีกโอกาสแก่บุคคลพันโทฯ ส่วนผลลัพธ์อธิบายชัดเจนว่าสิ่งที่อาจเกิดขึ้นตามมาคือการกระทำผิดซ้ำ ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสองตัวอย่างสามารถเสริมการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทฯคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้อย่างดี

ตัวอย่างที่ 116 ถ้าไม่ช่วยกันเปลี่ยนความคิด ที่คิดว่ากำแพงเรือนจำจะตัดสันดานคนได้ทั้ง ๆ ที่คนล้นคุก เราอาจจะต้องพวภัยที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินมากกว่านี้ อีกหลายร้อยเท่านั้น (คม ชัด ลึก 21 ก.พ. 54)

ส่วนเงื่อนไขในตัวอย่างที่ 116 สื่อมูลบหว่ามีความคิดที่ว่า “กำแพงเรือนจำจะตัดสันดานคนได้” อยู่จริง ส่วนคำว่า “เรา” ในประโยคต่อมอาจตีความได้ว่าความคิดนี้มีอยู่ทั่วไปในสังคม เมื่อคนในสังคมส่วนใหญ่พากันคิดว่าเรือนจำสามารถทำให้บุคคลพันโทฯเปลี่ยนแปลงนิสัยได้ ความคิดนี้อาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมเพิกเฉยต่อการกระทำบางอย่างที่สังคมพึงปฏิบัติต่อบุคคลพันโทฯหลังจากที่พวกเขาพ้นจากเรือนจำแล้ว การแสดงเงื่อนไขโดยกล่าวว่าหากเราไม่เปลี่ยนความคิดนี้ “อาจจะต้องพวภัยที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินมากกว่านี้อีกหลายร้อยเท่านั้น” สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทฯ อาจจะสร้างภัยให้ชีวิตและทรัพย์สินแก่คนในสังคมได้เสมอ โดยเฉพาะเมื่อใช้คำศัพท์ “พว” และ “อีกหลายร้อยเท่านั้น” ก็ยังสื่อให้เห็นว่า **บุคคลพันโทฯเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** อย่างชัดเจน อนึ่ง ถ้าพิจารณาอีกแง่มุม ตัวอย่างนี้เป็นข้อความที่พยายามโน้มน้าวใจให้คนในสังคมเปลี่ยนความคิดที่มีต่อบุคคลพันโทฯ แต่ขณะเดียวกันดูคล้ายการ “ชู่” ให้สังคมเปลี่ยนความคิดโดยใช้ความน่ากลัวเป็นเครื่องมือ ย่อมทำให้คนในสังคมรับรู้ความน่ากลัวของคนกลุ่มนี้ไปโดยปริยาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.5 การใช้อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งที่นำมาเปรียบนั้นมาจากต่างวงความหมายกัน (Lakoff & Johnson, 1980, ฌรรุพร พานโพธิ์ทอง, 2542) Lakoff and Johnson (1980) ได้แบ่งอุปลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expressions) หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงการเปรียบเทียบ และมโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) หมายถึง การเปรียบเทียบที่อยู่ในระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อกันในชีวิตประจำวันจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่จะสามารถสะท้อนระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ (รัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม และฌรรุพร พานโพธิ์ทอง, 2551)

ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช พบการนำคำศัพท์ในวงความหมายอื่น มาเปรียบเทียบกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทช ได้แก่ อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับสังคมนอกเรือนจำ อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบการกระทำความผิด อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับชีวิต และอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับบุคคลพันโทช ดังต่อไปนี้

4.5.1 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ
 ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชมีการกล่าวถึงเรือนจำและการบำบัดฟื้นฟูอยู่บ่อยครั้ง บางครั้งใช้ถ้อยคำจากวงความหมายอื่นเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของเรือนจำและการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำในความคิดผู้ส่งสารในมโนทัศน์ของผู้ส่งสารได้ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ก็อาจจะมีผลต่อการรับรู้ภาพของบุคคลพันโทชด้วย ผู้วิจัยจะสรุปการใช้อุปลักษณ์ในภาพรวมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 32 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ

มโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor)	ถ้อยคำอุปลักษณ์ (linguistic metaphor)	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
[การจำคุก คือ กระบวนการผลิตคนดี]	สรรค์สร้าง, สร้าง, ผลิต, จักรเพ็อง	ใช้คำศัพท์ในวงความหมายเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์มาใช้อธิบายกระบวนการฟื้นฟูผู้ต้องขังให้เป็นคนดี ทำให้เห็นว่าเป็นกระบวนการที่มีระบบ มีขั้นตอน และมีความร่วมมือกันอย่างดี <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี - บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
[การบำบัดฟื้นฟู คือ กิจกรรมในสถาบันครอบครัว]	สังคมหนึ่ง, บ้าน, พ่อบ้าน, ลูกบ้าน, สมาชิกในบ้าน, ดูแล, ดูแลเหมือนลูกหลาน, มีความสุขทั้งกายและใจ, บังจาย 4 ต้องไม่ขาด	ใช้คำศัพท์ที่แสดงความสัมพันธ์และกิจกรรมในสถาบันครอบครัว เพื่อสื่อให้เห็นว่าการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ดูแลผู้ต้องขังอย่างดีเหมือนดูแลสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ต้องขังก็จะได้รับความอบอุ่นหรือผลการบำบัดฟื้นฟูที่ดีตามไปด้วย <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
[เรือนจำ คือ มุมมืดที่ได้รับแสงสว่าง]	แสง, ส่อง, ที่สว่าง, ที่มีมืด, แสงใหม่, ผู้ฉายไฟส่องทาง	นำคำศัพท์เกี่ยวกับแสงสว่างมาอธิบายเรือนจำ ว่าเดิมเรือนจำคือที่มีมืด แต่แล้วก็สว่างขึ้นได้เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญหรือนโยบายที่ดีเป็นต้นคอยส่องแสง หรือนำพาให้ผู้ต้องขัง

		หลุดพ้นจากความเลวร้ายและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
[กระบวนการบำบัดฟื้นฟู คือ การชก้าง]	ผ้าขาว, รอยแปดเปื้อน, รอยเปื้อน, ชกผ้าให้กลับมาขาวดังเดิม	นำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการชก้างมาอธิบายการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้เห็นว่ากระบวนการที่มีขั้นตอน ผู้บำบัดสามารถประเมินรอยเปื้อนหรือพฤติกรรมความผิดว่ามีมากน้อยเท่าใดก่อนที่จะเลือกวิธีบำบัดให้เหมาะสมได้ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
[การจำคุก คือ การศึกษาสิ่งผิดกฎหมาย]	การเรียน, สถานศึกษา, บ่มเพาะ, วิชามาร, วิชาโจร	ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับการศึกษาอธิบายให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ บ่มเพาะ เพิ่มพูนทักษะการทำสิ่งที่ผิดกฎหมายจากในเรือนจำ ทำให้เห็นว่ากระบวนการราชทัณฑ์มีความหลากหลาย และบุคคลพันโทชอาจจะกลายเป็นคนที่เลวร้ายมากกว่าเดิม <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ - บุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม
[เรือนจำ คือ สวรรค์]	สวรรค์ (ปรากฏซ้ำ)	สื่อให้เห็นว่าเรือนจำเป็นสถานที่ที่พึงปรารถนาสำหรับผู้กระทำความผิด ทำให้มีบางคนเข้า – ออกโดยไม่ทุกข์ร้อน ทั้งยังยินดีที่จะได้เข้าไปรวมตัวกับผู้กระทำความผิดรายอื่น เพื่อร่วมกันทำเรื่องผิดกฎหมายด้วยความสบายใจ สะท้อนถึงความหลากหลายในงานราชทัณฑ์และแรงดึงดูดให้บุคคลพันโทชกระทำผิดซ้ำโดยไม่เกรงกลัว <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

จากตารางที่ 32 จะเห็นว่ามีการใช้วงคำศัพท์จากหลายแวดวงมาอธิบายปรากฏการณ์ในเรือนจำ โดยมีทั้งที่สื่อภาพตัวแทนด้านบวกและภาพตัวแทนด้านลบ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างจากตัวบท

เพื่อให้เห็นรูปภาพา ตลอดจนความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบในวงความหมายต้นทาง (source domain) กับวงความหมายปลายทาง (target domain) ดังต่อไปนี้

[การจำคุก คือ กระบวนการผลิตคนดี]

- ตัวอย่างที่ 117 ที่เรือนจำกลางคลองเปรม เมื่อเวลา 16.30 น. วันที่ 11 ธ.ค. พล.อ.ไพบูลย์ คุ้มฉายา รมว.ยุติธรรม เดินทางมาเป็นประธานเปิดงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ ครั้งที่ 48 ภายใต้แนวคิด "100 ทิศผลิตภัณฑ์ ร้อยราชทัณฑ์ สรรค์สร้างคนดี" (ไทยรัฐ 13 ธ.ค. 57)
- ตัวอย่างที่ 118 กรมการจัดหางาน ร่วมลงนาม MOU 8 องค์กรเครือข่ายภาคสังคม ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างคนดีกลับบ้าน (กรมการจัดหางาน, 8 ส.ค. 59)
- ตัวอย่างที่ 119 พ.ต.อ.สุชาติ วงศ์อนันต์ชัย อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เผยว่า ตามที่กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์คืนคนดีให้แผ่นดิน เรือนจำจังหวัดพะเยาจึงจัดทำโครงการ ผลิตคนดี โดยเปิดศูนย์ทัณฑ์อาชีวะในการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขัง (ข่าวสด 25 ธ.ค. 56)
- ตัวอย่างที่ 120 องค์กรภาคธุรกิจเอกชน จึงเป็น อีกจักรเพ็ญ ที่สำคัญที่จะคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน (สยามรัฐ 29 มิ.ย. 55)

การใช้คำศัพท์ในตัวอย่างที่ 117 – 120 ได้แก่ สรรค์สร้าง สร้าง ผลิต และจักรเพ็ญพิจารณาได้ว่าเป็นคำศัพท์ในวงความหมายเกี่ยวข้องกับการผลิต สามารถแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในวงความหมายต้นทางและความหมายปลายทางได้ดังนี้

<u>การผลิต (source domain)</u>		<u>การจำคุก (target domain)</u>
แหล่งผลิต	----->	เรือนจำ
ผู้ผลิต	----->	กรมราชทัณฑ์
เครื่องจักร	----->	องค์กรที่เกี่ยวข้อง กับการบำบัดฟื้นฟู
วัตถุดิบ	----->	ผู้กระทำความผิด
ผลิตภัณฑ์	----->	บุคคลพ้นโทษที่เป็นคนดี

การนำคำศัพท์ในวงความหมายเกี่ยวข้องกับการผลิตมาใช้อธิบายกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ อาจทำให้เห็นความเป็นระบบในการบำบัดฟื้นฟูเช่นเดียวกับ

ความเป็นระบบในการผลิตผลิตภัณฑ์บางอย่าง ในตัวอย่างที่ 120 ที่ใช้กลุ่มคำ “อีกจักรเฟื่อง” ยังปรากฏคำว่า “อีก” ที่แนะนำความว่ายังมีอีกหลายหน่วยงานที่เป็นจักรเฟื่องในการผลิตเช่นเดียวกับองค์กรภาคเอกชน จึงยิ่งสื่อความได้ชัดเจนขึ้นว่าแหล่งผลิตที่นำมาเปรียบเทียบบนนั้นเต็มไปด้วยจักรเฟื่องหลายเครื่อง กล่าวคือ มีองค์กรที่ร่วมมือกันบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหลายองค์กร การเปรียบเทียบเช่นนี้จึงอาจจะสร้างการรับรู้ว่า **บุคคลพันโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี** ยิ่งไปกว่านั้น การที่เปรียบบุคคลพันโทษดังวัตถุที่นำเข้ามาผ่านกระบวนการผลิตซึ่งเปรียบได้กับการบำบัดฟื้นฟู ก่อนจะได้ผลิตภัณฑ์เป็น “คนดี” ออกสู่สังคม ยังอาจจะสร้างการรับรู้ว่า **บุคคลพันโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ด้วย

[การจำคุก คือ การศึกษาสิ่งผิดกฎหมาย]

ในการรายงานกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ข้อมูลบางส่วนกล่าวถึงเรื่องให้การศึกษาในเรือนจำรวมอยู่ในกระบวนการเหล่านั้นด้วย โดยจะอธิบายด้วยรูปภาพที่สื่อความหมายตรงตัว แต่การเปรียบเทียบเรือนจำกับสถานศึกษาในที่นี้ได้ให้ความหมายในเชิงลบ กล่าวคือเรือนจำเปรียบเสมือนสถานที่ที่ให้ความรู้เรื่องไม่ดีแก่บุคคลพันโทษ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 121 ทำไมนักโทษในเมืองไทย เมื่อต้องโทษจำคุกจึงไม่หลายจำ มีหน้าซ้ำๆ คุณกลับทำให้นักโทษเลวร้ายขึ้นไปอีก ด้วยการเรียนวิชามารต่าง ๆ ในคุก (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 122 ผู้ใช้เรือนจำเป็นสถานศึกษาบ่มเพาะวิชาโจร ออกมาทำมาหากินทุจริตมีก็มาก คนที่เข้าไปแล้วสำนึกผิด คิดทำความดีตอบแทนคนสังคมยามพันโทษก็มีไม่น้อย! (ไทยรัฐ 18 ธ.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 121 และ 122 เขียนโดยสื่อมวลชนผู้เขียนบทความในหนังสือพิมพ์ ด้วยบททั้งสองเป็นมาจากส่วนนำของบทความวิเคราะห์ปัญหาในงานราชทัณฑ์และบทความเสนอเรื่องบุคคลพันโทษ ตัวอย่างตามลำดับ พบว่ามีการใช้คำศัพท์ ได้แก่ การเรียน วิชา สถานศึกษา และบ่มเพาะ ซึ่งมาจากวงความหมายเกี่ยวข้องกับการศึกษา แต่ในที่นี้ระบุวาระวิชาที่ศึกษากันในเรือนจำนั้นคือ “วิชาโจร” และ “วิชามาร” สามารถแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สอดคล้องกันระหว่างเรือนจำกับสถานศึกษาได้ดังต่อไปนี้

<u>การศึกษา (source domain)</u>		<u>การจำคุก (target domain)</u>
สถานศึกษา	----->	เรือนจำ
วิชาเรียน	----->	ทักษะการทำความผิด
ผู้สอน	----->	ผู้กระทำความผิด
ผู้เรียน	----->	ผู้กระทำความผิด
ผู้สำเร็จการศึกษา	----->	บุคคลพ้นโทษ

โดยปกติสถาบันการศึกษานับเป็นสถานที่ที่บ่มเพาะวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีระบบ ตั้งแต่กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล ดังนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นที่รับรู้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ผ่านกระบวนการประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว เมื่อนำคำศัพท์ในวงการศึกษามาอธิบายการเรียนรู้ทักษะการกระทำความผิดในเรือนจำจากผู้กระทำความผิดด้วยกัน จึงอาจจะสร้างการรับรู้เรื่องความหลากหลายของเรือนจำที่ปล่อยให้ผู้กระทำความผิด แลกเปลี่ยนทักษะ ความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดกันในเรือนจำ ที่ส่งผลให้เกิดภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสังคมรับรู้ว่าคุณคนที่พ้นโทษเป็นดังผู้สำเร็จการศึกษาทักษะการทำความผิดจากเรือนจำ มีความเชี่ยวชาญในทักษะเหล่านั้น ยังอาจจะเกิดภาพจำว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ได้ด้วย

จากตัวอย่างที่ 121 และ 122 ชี้ให้เห็นว่าส่วนนำของปริศนาประเภทบทความจำนวนหนึ่ง ที่มักจะยก “สภาพปัญหาในงานราชทัณฑ์” มาเสนอก่อนจะนำไปสู่แนวทางหรือนโยบายแก้ไข ในแง่มุมหนึ่งมีประโยชน์ทำให้สังคมเห็นที่ไปที่มาของแนวทางแก้ไขต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้สังคมรับรู้ภาพบางอย่างของบุคคลพ้นโทษตามไปด้วย ดังนั้นผู้ส่งสารจึงควรใช้ภาษาอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลในแง่ลบที่อาจตามมา

4.5.2 อุปสรรคที่ใช้เปรียบเทียบกับสังคมนอกเรือนจำ การใช้อุปสรรคในกลุ่มนี้ เป็นการนำคำศัพท์ในความหมายอื่นมาใช้อธิบายเหตุการณ์ชีวิตนอกเรือนจำช่วงหลังพ้นโทษ ซึ่งสามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบางอย่างแก่บุคคลพ้นโทษเช่นเดียวกัน ดังข้อสรุปในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบกับสังคมนอกเรือนจำ

มโนอุปลักษณ์	ถ้อยคำอุปลักษณ์	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
[อคติต่อบุคคลพ้นโทษ คือ กบดัก]	กบดักทางความคิด	สื่อให้เห็นว่าคนในสังคมที่มักจะมีมุมมองว่าบุคคลพ้นโทษจะต้องกระทำผิดซ้ำ เป็นเพียงกบดักหรือความเชื่อผิด ๆ ที่สังคมมักจะเชื่อตาม ๆ กัน โดยไม่ทันคิดว่าแท้ที่จริงแล้วบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
[โอกาสจากสังคมและทักษะความสามารถ คือ กุญแจล็อกประตูกันผิดซ้ำ]	กุญแจดอกสำคัญ, กุญแจช่วยล็อกประตู, มีให้, รหัสล็อก	เปรียบเทียบให้เห็นว่าการให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษและความสามารถที่บุคคลพ้นโทษได้รับจากการฟื้นฟู เป็นสิ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดพวกเขากระทำผิดซ้ำอีก แต่ก็แสดงให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม รวมถึงมีแนวโน้มจะทำผิดซ้ำจนผู้ที่เกี่ยวข้องพยายามจะป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี - บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต - บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
[ชีวิตหลังพ้นโทษ คือ การจองจำครั้งใหม่]	ปรากฏการณ์ที่สอง, กรงขัง, กบดัก, กบสังคม, ติดกบดัก, ขัง, ไซ, กุญแจดอกที่สอง, เปิดประตู	นำคำศัพท์ที่สื่อถึงการจำกัดอิสรภาพ มาใช้อธิบายชีวิตนอกเรือนจำของบุคคลพ้นโทษ ว่าไม่แตกต่างจากในเรือนจำ เนื่องจากสังคมยังไม่ได้ให้โอกาสในการดำเนินชีวิต <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

จากตารางที่ 33 จะเห็นว่าชุดคำศัพท์ที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณ์เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดอิสรภาพทั้งสิ้น เพียงแต่ถูกใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นภาพตัวแทนที่แตกต่างกันไปด้วย ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างตัวบทเพื่อขยายความและแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบในความหมายต้นทางกับความหมายปลายทางดังตัวอย่างต่อไปนี้

[ชีวิตหลังพันธโทษ คือ การจองจำครั้งใหม่]

- ตัวอย่างที่ 123 "อิสรภาพ" เกิดขึ้นภายหลังกัญญาแจดอกแรกไขเปิดประตูให้ผู้ต้องขังเมื่อพันธโทษ แต่ผู้พันธโทษเหล่านั้นกลับต้องพบเจออุปสรรคที่รออยู่ คือ "โอกาส" จากสังคมซึ่งนับเป็นปราการด่านที่สองที่รอการแก้และ 'ไข' (ข่าวสด 22 มี.ค. 56)
- ตัวอย่างที่ 124 โครงการกำลังใจจึงเป็นโครงการที่ทำให้ผู้ต้องขังหญิงสู่เพื่อรอวันพันธโทษ กัญญาแจดอกแรกคือเรือนจำไขให้เขามีอิสรภาพสู่โลกข้างนอก แต่ต้องกลับมาเจอกับดักหรือกรงขังที่คนในสังคมขังเขาเอาไว้ ด้วยความเชื่อที่ว่าคนที่ผ่านเรือนจำมาเป็นคนที่ไว้ใจไม่ได้น่ากลัว อยากรจะบอกว่าคนที่อยู่ในเรือนจำไม่ได้แตกต่างจากพวกเรา ดังนั้นพวกเราในสังคมจึงเสมือนกัญญาแจดอกที่สองที่จะเปิดประตู เปิดใจให้ผู้ที่เคยถูกคุมขังก้าวผ่านเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิตให้ได้ (ข่าวสด 22 มี.ค. 56)
- ตัวอย่างที่ 125 วันที่กลุ่มคนเหล่านี้ออกจากคุกแล้ว ไปพบเจอกับมายาคติของคนในสังคม เช่น เพื่อนบ้านไม่ยกหูคุยด้วย สังคมก็ไม่อยากจะรับเข้าทำงาน ทำให้พวกเขาเหล่านั้นรู้สึกติดกับดักทางสังคม ซึ่งร้ายแรงกว่าการติดคุก เพราะโอกาสที่จะได้ออกมันยากมาก ไม่มีเวลาที่ชัดเจนว่าจะออกจากการติดกับสังคมเมื่อไหร่ (มติชน 14 มี.ค. 56)

คำศัพท์ ปราการด่านที่สอง, ไข, กักตัก, กรงขัง, ขัง, กัญญาแจดอกที่สอง, เปิดประตู, ติดกับดัก และ กับสังคม ในตัวอย่างที่ 123 – 125 เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการจำกัดอิสรภาพที่ถูกนำมาใช้อธิบายชีวิตหลังพันธโทษของบุคคลพันธโทษเพื่อสื่อความว่าแม้จะได้รับอิสรภาพจากการคุมขังในเรือนจำ แต่ชีวิตนอกเรือนจำก็เป็นดังสถานที่คุมขังแห่งใหม่ที่ทำให้พวกเขาไม่ได้รับอิสรภาพอย่างแท้จริง การเปรียบเทียบลักษณะดังกล่าวอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในความหมายต้นทางและความหมายปลายทางได้ดังนี้

<u>การจองจำ (source domain)</u>		<u>ชีวิตหลังพันธโทษ (target domain)</u>
สถานที่จองจำ	----->	สังคมนอกเรือนจำ
ผู้คุม	----->	คนในสังคม
ผู้ถูกจองจำ	----->	บุคคลพันธโทษ
เครื่องพันธนาการ	----->	อคติของคนในสังคม
เครื่องปลดพันธนาการ	----->	การยอมรับจากสังคม

ข้อความที่ใช้อุปลักษณ์ [ชีวิตหลังพินัย คือ การจองจำครั้งใหม่] มีน้ำเสียงเชิงขอร้อง สักคมให้ร่วมกันปลดเปลื้องพันธนาการและให้อิสระแก่บุคคลพินัยฯ แนวความว่าการปลดเปลื้องพันธนาการยังไม่ได้เกิดขึ้น จึงสื่อความว่าคนในสังคมนั้นยังไม่ได้เกิดการยอมรับบุคคลที่พินัยฯ จากเรือนจำ ผู้วิจัยเห็นว่าอุปลักษณ์นี้สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพินัยฯ เป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ได้โดยตรง

4.5.3 อุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบการกระทำความผิด วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพินัยฯ บางครั้งก็ยกเรื่องการทำความผิด ทั้งที่เป็นเหตุให้ต้องโทษคุมขังและการทำผิดซ้ำ การใช้คำศัพท์จากวงความหมายอื่นมาอธิบายการกระทำความผิดก็พบในส่วนนี้เช่นกัน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 34 การประกอบสร้างภาพตัวแทนด้วยอุปลักษณ์ที่ใช้เปรียบเทียบการกระทำความผิด

มนอุปลักษณ์	ถ้อยคำอุปลักษณ์	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
[การกระทำความผิด คือ การติดกับดัก]	กับดัก	การเปรียบเทียบการทำความผิดเป็นกับดัก ทำให้ผู้รับสารเห็นว่าผู้กระทำผิดไม่ได้ทำความผิดโดยตั้งใจ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพินัยฯ บางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน
[การกระทำความผิด คือ การเจ็บป่วย]	สร้างภูมิคุ้มกัน	อธิบายว่าสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหรือเปลี่ยนบำบัดฟื้นฟูบุคคลพินัยฯ ได้อย่างดีแล้ว จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพวกเขา <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพินัยฯ เป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
	เรื้อรัง	ใช้คำว่าเรื้อรังในการสื่อว่าปัญหาการกระทำผิดซ้ำของบุคคลพินัยฯ เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้หรือรักษาให้หายขาดได้ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพินัยฯ คือ คนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
[การทำผิดซ้ำ คือ วัฏจักรที่ไม่รู้จัก]	วังวน, วงจร, วัฏจักร	การใช้คำที่สื่อความหมายถึงการวนเวียนไม่รู้จบ มาอธิบายการทำผิดของบุคคลพินัยฯ ทำให้สังคมรับรู้ว่าคุณลักษณะนี้จะทำผิดซ้ำและวนเวียนเข้าออกเรือนจำต่อไปไม่รู้จบ <u>ภาพตัวแทน</u> - บุคคลพินัยฯ คือ คนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

การนำคำศัพท์ในวงความหมายอื่นมาอธิบายการกระทำความผิดที่โดดเด่น และพบการใช้ซ้ำจำนวนมากคือการใช้คำที่สื่อว่าความผิดเป็น*วัฏจักร*ที่ไม่รู้จบ ดังตัวอย่างอุปลักษณะต่อไปนี้

[การทำความผิดซ้ำ คือ *วัฏจักร*ที่ไม่รู้จบ]

ตัวอย่างที่ 126 เนื่องจากว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้วไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกจึงทำให้พวกเขาเหล่านั้นหมดโอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดีจึงได้หวนกลับไปก่อเหตุกระทำผิดจึงทำให้เกิดเป็น*วัฏจักร*ของการกระทำผิดซ้ำ (เดลินิวส์ 27 เม.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 127 ผู้ต้องหาส่วนใหญ่ต้องการหลุดพ้น*วังวนยาเสพติด* แต่ไม่มีพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา และไม่มีทางออก พ้นโทษมักกลับไปอยู่กับสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ แล้วย้อนเข้า*วงจรของยาเสพติด* โครงการคลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมจึงเป็นอีกหนึ่งคอยให้คำปรึกษากับผู้ที่หลงผิดได้ (ไทยรัฐ 25 มี.ค. 57)

คำว่า *วัฏจักร* *วังวน* และ*วงจร* นับว่าเป็นคำศัพท์จากวงความหมายอื่นที่นำมาใช้กล่าวถึงการทำผิดซ้ำในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษอยู่บ่อยครั้ง ทั้งสามคำล้วนสื่อความหมายถึง “การวนเวียนไม่รู้จบ” เมื่อนำมาใช้เปรียบเทียบซ้ำ ๆ ก็กับการทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษ ผู้รับสารอาจจะเกิดภาพจำต่อการกระทำผิดว่าเป็น*วงจร*ที่ไม่รู้จบ เมื่อพ้นจากเรือนจำแล้วคนกลุ่มนี้ก็จะทำความผิดซ้ำ กลับเข้าเรือนจำ ก่อนจะพ้นโทษแล้วออกมาทำความผิดซ้ำอีก *วนเวียน*แบบนี้ไปเรื่อย ๆ การนำคำทั้งสามมาอธิบายการกระทำผิดของบุคคลพ้นโทษซ้ำ ๆ จึงเป็นการตอกย้ำความคิดที่ว่า **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ให้คงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ทั้งสองตัวอย่างยังชี้ให้เห็นว่าแนวโน้มที่บุคคลพ้นโทษจะต้องวนเวียนอยู่กับการทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าดังกล่าวล้วนมีเหตุปัจจัยสนับสนุน ทั้งการไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีที่ปรึกษา สิ่งแวดล้อมเดิม ๆ ปัจจัยเหล่านี้ยิ่งทำให้ภาพการทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าชัดเจนยิ่งขึ้น

4.5.4 อุปลักษณะที่ใช้เปรียบเทียบชีวิต บางครั้งวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษมีการยกชีวิตของบุคคลพ้นโทษมาเล่าให้สังคมรับรู้ด้วย บางส่วนก็เลือกถ้อยคำอุปลักษณะมาใช้เพื่อเปรียบเทียบกับชีวิตของพวกเขา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 35 การประกอบสร้างภาพตัวแทนกลวิธีอุปลักษณะที่ใช้เปรียบเทียบชีวิต

มนุอุปลักษณะ	ถ้อยคำอุปลักษณะ	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
[ชีวิต คือ การศึกษา]	บทเรียน, เรียนรู้	เปรียบการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดในอดีตเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้บุคคลพ้นโทษได้เรียนรู้และนำมาใช้เตือนสติให้ดำรงชีวิตหลังพ้นโทษไม่ให้ผิดพลาดซ้ำ

		<p><u>ภาพตัวแทน</u></p> <p>- บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว</p>
[ชีวิตหลังพันโท คือ การต่อสู้]	ต่อสู้, เอาชนะ	<p>ชี้ให้เห็นว่าชีวิตหลังพันโทเต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคที่บุคคลพันโทต้องต่อสู้ฝ่าฟัน โดยอาจมีบางรายที่สามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้นและสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้</p> <p><u>ภาพตัวแทน</u></p> <p>- บุคคลพันโทเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต</p> <p>- บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต</p>
[ชีวิต คือ ละคร]	ละครชีวิตจริง, ฉากในนิยาย, เขียนขึ้นใหม่, เบื้องหลัง	<p>เปรียบเทียบชีวิตที่ประสบความสำเร็จหลังพันโทเป็นละครที่เขียนขึ้นใหม่ด้วยตัวเอง ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทเปลี่ยนแปลงตัวเองและใช้ความสามารถในการกำหนดเส้นทางการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จในสังคมได้</p> <p><u>ภาพตัวแทน</u></p> <p>- บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว</p> <p>- บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต</p>
	หนังหรือละคร, ตอนต่อหลังจากเรื่องจบแล้ว,	<p>เปรียบเทียบชีวิตการจำคุกเหมือนละคร การพันโทคือตอนจบ ซึ่งชีวิตหลังจากนั้นที่ต้องทนทุกข์เนื่องจากสังคมไม่ยอมรับ คือมุมมองที่ไม่เคยถ่ายทอดให้สังคมรับรู้</p> <p><u>ภาพตัวแทน</u></p> <p>- บุคคลพันโทเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต</p>

การนำคำศัพท์จากแวดวงอื่นมาใช้เปรียบเทียบกับชีวิต ช่วยอธิบายชีวิตในมิติต่าง ๆ ของบุคคลพันโทได้เข้าใจง่ายขึ้น เนื่องจากคำศัพท์แวดวงการศึกษา การต่อสู้ หรือละคร เป็นคำศัพท์ที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่า ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างให้เห็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทจากอุปโลกน์ที่ใช้เปรียบเทียบกับชีวิตดังต่อไปนี้

[ชีวิต คือ ละคร]

ตัวอย่างที่ 128 อีกมุมมองหนึ่งของเรื่องนี้ หากเป็นหนังหรือละครคงต้องเป็นตอนต่อหลังจากเรื่องจบแล้ว ซึ่งไม่ค่อยมีใครสะท้อนออกมาให้เห็นกันมากนัก คือชีวิตจริงของคนที่พ้นโทษแล้ว หรือพ้นจากระยะเวลาที่ศาลสั่งให้รอการลงโทษไปแล้ว คนเหล่านี้เขาจะใช้ชีวิตอย่างไรในสภาพสังคมปัจจุบัน ที่ต้องหยิบยกมุมมองนี้เพราะนอกจากปัญหาคนล้นคุกแล้ว ประเด็นต่อเนื่องไปอีกก็คือว่า เมื่อเขาพ้นคุกออกมาแล้วยังคงใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างไรโดยไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก โอกาสในชีวิตของคนเหล่านี้ยังมีอยู่จริงหรือไม่ ทำที่หรือความคิดของชาวบ้านเข้าใจความสำคัญของการให้โอกาสแก่คนเหล่านี้อย่างไร หรือรัฐบาลมีความสนใจมุมมองนี้แค่ไหนและอย่างไร (คม ชัด ลึก 26 ก.ค. 53)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ตัวอย่างที่ 128 กล่าวเปรียบเทียบชีวิตในเรื่องจำเป็นละครที่มีตอนจบ คือตอนที่พ้นโทษ ประเด็นสำคัญของข้อความนี้กล่าวถึงเหตุการณ์หลังตอนจบของละคร ที่ผู้ชมไม่ได้รับรู้ต่อว่าตัวละครเผชิญกับเรื่องใดบ้าง เช่นเดียวกับชีวิตของบุคคลพ้นโทษในเรื่องจำเป็น ที่คนในสังคมไม่รับรู้ว่าจะต้องเผชิญกับสิ่งใด นอกเหนือจากการเปรียบเทียบดังกล่าวแล้ว ประโยค “คนเหล่านี้จะใช้ชีวิตอย่างไรในสภาพสังคมปัจจุบัน” ยังเป็นคำถามที่ให้ผู้รับสารได้คิดต่อว่าพวกเขาสามารถใช้ชีวิตต่อหลังพ้นโทษได้หรือไม่ การเปรียบเทียบรวมกับการตั้งคำถามถึงชีวิตหลังพ้นโทษให้ผู้อ่านคิดตาม จึงเป็นส่วนหนึ่งร่วมกันประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ขึ้นในการรับรู้ของคนในสังคม

ตัวอย่างที่ 129 ...ชีวิตฟ้าหลังฝนของ 3 หนุ่ม อย่าง "เคล-เบิ้ม-ใจดี" ไม่ใช่ฉากในนิยายเรื่องใด หากแต่เป็น “ละครชีวิตจริง” ที่ทั้ง 3 คนร่วมกันเขียนขึ้นมาใหม่ให้กับตนเอง...แม้ในอดีตจะเคยก้าวผิดพลาดไป ซึ่งความสำเร็จของทั้ง 3 คนนี้...ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเพราะมี ผู้อยู่เบื้องหลังมากมายที่ล้วนเป็นคนใจดีที่ช่วย "หยิบยื่นโอกาส" ให้แก่ "ผู้ที่ตั้งใจ กลับเนื้อกลับตัว" ให้มีที่ยืนอีกครั้งในสังคม (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 129 ก็เป็นคำศัพท์ที่สื่ออุปลักษณ์ [ชีวิต คือ ละคร] เช่นเดียวกัน ในตัวอย่างนี้เน้นไปที่ “ละครชีวิตจริง” ที่ “เขียนขึ้นมาใหม่” เพื่อสื่อให้เห็นว่าหลังจากพ้นโทษแล้ว เคล เบิ้ม และใจดี ได้เขียนบทละครชีวิตของเขาขึ้นมาใหม่ซึ่งแตกต่างกับชีวิตในอดีตที่ผิดพลาด เป็นชีวิตที่สำเร็จ มีที่ยืนในสังคม นอกจากนี้ยังมีคำว่า “เบื้องหลัง” ที่เสริมด้วยว่าละครที่พวกเขาเขียนขึ้นมาใหม่นี้มีผู้ที่คอยสนับสนุนมากมาย การเปรียบเทียบชีวิตกับละครในตัวอย่างนี้จึงให้ภาพตัวแทนแตกต่าง

จากตัวอย่างที่ 128 กล่าวคือ ประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโท**เป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และ **บุคคลพันโท**บางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

4.5.5 อุปลักษณะที่ใช้เปรียบเทียบบุคคลพันโท การอ้างถึงบุคคลพันโทโดยใช้วิธีอุปลักษณะพบเพียงหนึ่งตัวอย่างเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าตัวอย่างที่พบปรากฏในพาดหัวข่าวซึ่งเป็นส่วนที่ผู้เขียนข่าวเห็นว่าสำคัญจึงเลือกมานำเสนอในจุดที่เด่นที่สุดของข่าว ตัวอย่างนี้จึงมีผลในการสร้างการรับรู้ต่อผู้รับสารได้อย่างดี ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 130 เพชรเม็ดงาม...จากเรือนจำ หาได้ไม่ถ่ยอย่าง "อำนาจ รื่นเรึง"

(ข่าวสด 13 เม.ย. 53)

ถ้อยคำอุปลักษณะ “เพชรเม็ดงาม” ที่นำมาใช้เปรียบกับ “อำนาจ รื่นเรึง” บุคคลพันโทที่ประสบความสำเร็จด้านกีฬาชกมวย สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทรายนี้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ “มีคุณค่า” ตัวอย่างนี้สื่อความให้เราเห็นตัวอย่างของบุคคลพันโทที่ประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อตัวอย่างนี้ได้รับการเลือกมาเป็นพาดหัวซึ่งเป็นส่วนที่โดดเด่นที่สุดของข่าว จึงดูเหมือนเป็นความตั้งใจที่จะขับเน้นคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลพันโทให้เด่นชัดขึ้น ในที่คือการสื่อว่า **บุคคลพันโท** บางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

4.6 การใช้สำนวน

สำนวน หมายถึง ที่ว่า “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ ร้าไม่ดีโทษปี่โทษกลอง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1227) จากการวิเคราะห์ตัวบทพบสำนวนที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโท ได้แก่ สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง ปิดทองหลังพระ และ ฟ้าหลังฝน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 131 สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง นับประสาอะไรกับปุถุชนคนธรรมดาจะมีหลงผิดบ้าง กลุ่มนักโทษที่ได้รับการลดโทษหรือพ้นโทษไปแล้ว เขาเหล่านั้นยังมีโอกาสที่จะก้าวออกมาดำเนินชีวิตแบบปกติสุขได้หากสังคมให้การต้อนรับและให้โอกาสในการทำงาน (คม ชัด ลึก 8 พ.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 131 ใช้สำนวน สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง ที่หมายถึง “ทุกคนอาจทำผิดพลาดได้” (พิชญดา ผกากรอง, 2558: 96) ข้อความต่อจากนั้นกล่าวว่า “นับประสาอะไรกับปุถุชนคนธรรมดาจะมีหลงผิดบ้าง” เมื่อรวมกันแล้วสื่อความให้เห็นความคิดของผู้กล่าวข้อความที่ต้องการ

ส่งต่อไปยังผู้รับสาร ให้ผู้รับสารเห็นว่าคนกลุ่มนี้เป็นปุถุชนที่สามารถทำผิดพลาดได้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ความผิดที่เขาได้ก่อขึ้นในอดีตจึงเป็นเรื่องปกติ จึงอาจประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโท** บางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน ได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 132 ผมคิดว่ามันไม่ยุติธรรมที่สังคมจะตำหนิคนคุณว่าไม่ดี แต่การทำความดีนั้น พวกเรา ปิดทองหลังพระเสมอ ผมคิดว่าเป็นนิสัยส่วนตัวของเขามากกว่าที่ไม่รู้จักหลายจำ ผมอยากให้ประชาชนสงสารพวกที่เขาตั้งใจปฏิบัติตนดีงามมีความตั้งใจที่จะกลับไปใช้ชีวิตในสังคมในครอบครัว คนคุณก็เป็นคนดีในสังคมได้ เพียงแต่เขาผิดพลาดทุกคนก็มีผิดพลาดได้ ขนาด "องคุลิมาล" ยังกลับใจได้ ขอเพียงสังคมให้ออกาส (คม ชัด ลึก 3 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 132 เป็นคำกล่าวของบุคคลพันโทที่บอกเล่าถึงความตั้งใจกลับเข้าสู่สังคม โดยได้แสดงให้เห็นว่าพวกเขากลับตัวกลับใจแล้ว พวกเขาทำความดีอยู่เสมอ แต่สังคมไม่ได้รับรู้เรื่องนี้ ทั้งยังตีความบุคคลพันโทในทิศทางตรงข้ามว่าพวกเขาเป็นคนไม่ดีด้วย ในคำกล่าวได้ใช้สำนวน “ปิดทองหลังพระ” ที่หมายถึง “ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่องเพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 744) มาสนับสนุนเพื่อสื่อความหมายเรื่องการทำความดีแต่ไม่เป็นที่รับรู้นั้นชัดเจนขึ้น สำนวนที่ใช้นี้จึงอาจจะช่วยสนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ขณะเดียวกันการที่คนกลุ่มนี้ทำความดีในสังคมแต่ไม่เป็นที่รับรู้ ซ้ำยังมักจะถูกตำหนิว่าไม่ดี อาจจะสะท้อนให้เห็นว่า **บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ไปพร้อมกันด้วย

ตัวอย่างที่ 133 ...ชีวิตฟ้าหลังฝน ของ 3 หมุ่ม อย่าง "เคิล-เบ้ม-ใจดี" ไม่ใช่ฉากในนิยายเรื่องใด หากแต่เป็น "ละครชีวิตจริง" ที่ทั้ง 3 คนร่วมกันเขียนขึ้นใหม่ให้กับตนเอง (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 133 ใช้สำนวน “ฟ้าหลังฝน” ถือเป็นสำนวนใหม่ (ตวงรัตน์ คูหเจริญ, 2557: 84) หมายถึง “ความสดใสที่อยู่รออยู่หลังจากผ่านอุปสรรคไปได้” (สำนวนไทย, ม.ป.ป.) เพื่ออธิบายถึงชีวิต ณ ช่วงเวลาที่ให้ข้อมูลของบุคคลพันโททั้งสามคนในข่าว สื่อความว่าพวกเขาได้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้แล้ว ดังนั้นในขณะที่กล่าวข้อความทั้งสามคนก็อาจจะมีชีวิตที่น่าพึงพอใจ การใช้สำนวนนี้จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นภาพตัวแทน **บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต** ได้ชัดเจนขึ้น

4.7 การใช้มูลบท (presupposition)

มูลบท (presupposition) คือ การสื่อความคิดหรือความเชื่อบางอย่างที่มีอยู่ก่อน ผ่าน รูปภาษาบางชนิด หรือ “รูปภาษาบ่งชี้มูลบท” (presupposition triggers) (Levinson, 1983: 181 - 184) Fairclough กล่าวถึงบทบาทของมูลบทในการสื่ออุดมการณ์ไว้ว่า การนำเสนอข้อมูลในรูปของ มูลบทก็คือการ “อ้าง” ว่าข้อมูลนั้น ๆ เป็นความเชื่อที่มีร่วมกันอยู่ก่อน (Fairclough, 1995 อ้างถึงใน ณ์ฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 89) ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชพบรูปภาษาที่สื่อมูลบท ทั้งรูปภาษาที่ใช้อ้างถึง รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ คำกริยาบ่งการเปลี่ยนสภาพ คำกริยาคลุมแนะความ และการปฏิเสธมูลบท ดังนี้

4.7.1 รูปภาษาที่ใช้อ้างถึง เมื่อเรากล่าวถึงถ้อยคำที่มีรูปภาษาอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ย่อม สื่อว่า “สิ่งนั้นมีอยู่” (ณ์ฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 85) จากการวิเคราะห์ตัวบทผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาที่ ใช้อ้างถึงที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชมีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 36 การประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านรูปภาษาที่ใช้อ้างถึง

รูปภาษาที่ใช้อ้างถึง	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
<u>อ้างถึงพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการกระทำความผิด</u> ความดีด้านอื่น ๆ ของพวกเขา	บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นคนดีและ ไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน
<u>อ้างถึงทักษะความสามารถ การศึกษาที่ได้จากเรือนจำ</u> ฝีมือ, ความรู้ ความสามารถ ทักษะอาชีพ, ผลงาน, ศักยภาพของตนเอง, ความรู้และฝีมือที่ร่ำเรียนระหว่างการคุมขัง ฯลฯ	บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการ บำบัดฟื้นฟูอย่างดี
<u>อ้างถึงปัจจัยยืนยันความสำเร็จของกระบวนการบำบัดฟื้นฟู</u> นายจ้างที่สนใจ, นายจ้างสนใจจ้างทำงาน, ความไว้วางใจ ฯลฯ	บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการ บำบัดฟื้นฟูอย่างดี, บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจ เป็นคนดีแล้ว
<u>อ้างถึงความสำเร็จในชีวิตหลังพ้นโทษ</u> คนชม, เงินรายได้ที่ได้จากการทำกิจการ, รางวัลขนาด, ชีวิตใหม่ ความสำเร็จของการคืนคนดีสู่สังคม, นักเรียนที่พ้นโทษและออกไป ประกอบอาชีพสุจริตแล้ว ฯลฯ	บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นผู้ที่ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
<u>อ้างถึงความรู้สึกที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</u> ความตั้งใจของผู้พ้นโทษ, ความสำนึกผิดหลังพลาดพลั้ง	บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจ เป็นคนดีแล้ว
<u>อ้างถึงปัญหาหรือข้อบกพร่องระหว่างการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ</u> - ปัญหาในภาพรวม ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย, ปัญหา "คุกมีไว้ขังคนจน",	บุคคลพันโทชคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

<p>ปัญหาการคืนคนดีสู่สังคม, ความล้มเหลว ฯลฯ</p> <p>- ปัญหาหรือข้อบกพร่องในการบริหารจัดการ/ปัญหาคุณภาพชีวิตของนักโทษ</p> <p>ปัญหาในเรือนจำ, สภาพเรือนจำที่ทรุดโทรม, ปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก ผู้คุมน้อย นักโทษเยอะ เรือนจำแออัด, การดูแลไม่ทั่วถึง, ความอึดอัด อัดคักหลายอย่าง, ความอดอยาก ทิวโหย ฯลฯ</p> <p>- เรื่องอื้อฉาวและการทำผิดกฎหมาย</p> <p>โรงพัก-เรือนจำทารุณนักโทษ, ผู้ต้องขังที่กระทำผิดลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ, การเรียนวิชามารต่าง ๆ ในคุก, พวกหัวโจกที่อยู่ในนั้น, กรณีอื้อฉาวของเรือนจำ ฯลฯ</p>	
<p><u>อ้างอิงปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ</u></p> <p>มายาคติของคนในสังคม, การตัดสินผู้พ้นโทษจากสังคม, แรงกดดันหรือการปฏิเสธจากคนในสังคม, ภาพการเป็นตัวปัญหาของสังคม, ความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษ, การไม่ให้โอกาสจากสังคม, ปัญหาว่างงานหลังพ้นโทษ, ความเหลื่อมล้ำทางสังคม, ความเดือดร้อนในระยะต้น, ทุกข์ของคนพ้นโทษ ฯลฯ</p>	<p>บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต</p>
<p><u>อ้างอิงการกระทำผิดซ้ำ</u></p> <p>การกระทำผิดซ้ำซ้อน, วงจรในการกลับไปสู่การทำงานผิดกฎหมายในทุกประเภท, ปัญหาในการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง, คนก่อเหตุซ้ำ ฯลฯ</p>	<p>บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</p>
<p><u>อ้างอิงมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ</u></p> <p>มาตรการดูแลผู้พ้นโทษ, มาตรการดูแลติดตามพฤติกรรม, การติดตามผู้ต้องหาที่พ้นโทษออกมาว่ามีพฤติกรรมเดิม ๆ หรือไม่, มาตรการในการติดตามดูแลผู้พ้นโทษ ฯลฯ</p>	<p>บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ</p>
<p><u>อ้างอิงความหวาดกลัวหรือประเด็นที่สื่อถึงความหวาดกลัวของคนในสังคม</u></p> <p>ความหวาดระแวง วิตกังวล, ความเชื่อที่ว่าคนที่ผ่านเรือนจำมาเป็นคนที่ไวใจไม่ได้น่ากลัว, กระแสสื่อออนไลน์ผวาปล่อยนักโทษ ฯลฯ</p>	<p>บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม</p>
<p><u>อ้างอิงมาตรการดูแลความปลอดภัยในสังคม</u></p> <p>มาตรการดูแลความปลอดภัย ฯลฯ</p>	<p>บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม</p>

จากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่ารูปภาพที่ใช้อ้างอิงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษ ล้วนสื่อให้เห็นว่ามีสิ่งเหล่านั้นอยู่จริง และผู้รับสารก็อาจเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีอยู่จริงด้วย ผู้วิจัยจะ

แสดงให้เห็นตัวอย่างรูปภาพที่ใช้อ้างอิงที่ปรากฏในตัวบทและความสัมพันธ์กับภาพตัวแทนบุคคลพันโทชพอสังเขป ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 134 ขอให้ผู้ที่ถูกปล่อยตัวต้องการจะทำงานติดต่อมาที่ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย เพื่อจับคู่ความสามารถ ทักษะและความต้องการของนายจ้างให้เหมาะสมกัน (มติชน 18 เม.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 135 ในโอกาสเปิดตัวโครงการนี้ได้มีการเปิดโอกาสให้นายจ้างที่สนใจได้มารับ 'ผู้พันโทช' ให้เข้าสู่โลกการทำงาน (มติชน 23 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 134 เป็นการอ้างอิงถึงความสามารถ ทักษะ ที่ผู้พันโทชได้เรียนรู้ขณะอยู่ในเรือนจำ และยังคงติดตัวพวกเขาออกมา ขณะที่ตัวอย่างที่ 135 เป็นการอ้างอิง “นายจ้าง” ที่สนใจรับบุคคลพันโทชเข้าทำงาน การใช้รูปภาพอ้างอิงในตัวอย่างทั้งหมดข้างต้น สื่อความเชื่อที่มีอยู่ก่อนของผู้ส่งสารว่าความรู้ความสามารถที่บุคคลพันโทชได้รับจากการบำบัด ตลอดจนนายจ้างซึ่งเป็นผู้มองเห็นศักยภาพของการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพันโทชในเรือนจำล้วนเป็นสิ่งที่มีความจริง การใช้รูปภาพเหล่านี้สามารถสร้างการรับรู้ว่า บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี นอกจากนี้การสื่อว่ามีนายจ้างที่ให้โอกาสบุคคลพันโทชในตัวอย่างที่ 136 อาจตีความได้ว่า บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว เนื่องจากมีความไว้วางใจจากนายจ้างเป็นเครื่องยืนยัน

ตัวอย่างที่ 137 เคลียยังบอกอีกว่า จะดีใจที่สุดตอนที่มีคนชมว่ากีตาร์ที่ทำนั้นดี โดยตอนนี้เขามีผู้ติดตามผลงานผ่าน ทางเฟซบุ๊กแฟนเพจไม่ต่ำกว่า 5,000 คน และมียอดสั่งทำกีตาร์เข้ามาไม่น้อย โดยเงินรายได้ที่ได้จากการทำกีตาร์จะนำไปเป็นค่าอาหารเพื่อช่วยแม่และเด็กซึ่งคลอดจากในเรือนจำ (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 138 "ทุกวันนี้ผมไม่คิดจะกลับไปแตะต้องยาเสพติดอีกเลย ถึงจะเอาเงินกับยามากองรวมกันให้ผม ผมก็ไม่เอา เพราะถ้าทำอย่างนั้นอนาคตหมดแน่ เงินทองแค่ไหนก็ไร้ค่า เมื่อเทียบกับชีวิตใหม่ตอนนี้ (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 137 และ 138 อ้างถึงความสำเร็จทางธุรกิจและความสำเร็จในการใช้ชีวิตของบุคคลพันโทช ดังนั้นทั้งสองตัวอย่างอาจจะมีส่วนในการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้โดยตรง

ตัวอย่างที่ 139 ปัญหาคนล้นคุกจึงเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่จะต้องให้ทุกฝ่ายหันมาเหลียวมองให้มากขึ้น (คม ชัด ลึก 21 ก.พ. 54)

- ตัวอย่างที่ 140 ทำไมนักโทษในเมืองไทย เมื่อต้องโทษจำคุกจึงไม่หลายจำ มีหน้าซ้ำ คุณกลับทำให้นักโทษเลวร้ายขึ้นไปอีก ด้วยการเรียนวิชามารต่าง ๆ ในคุก ไปจนถึงการค้ายาเสพติด (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)
- ตัวอย่างที่ 141 ปัญหาการคืนคนดีสู่สังคมในวันนี้จึงเปรียบเสมือนการทำทนายวิถียุติธรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับชาวบ้านที่มีเป้าหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสังคม (คม ชัด ลึก 26 ก.ค. 53)

รูปภาพที่ใช้อ้างอิงตั้งแต่ตัวอย่างที่ 139 – 141 แสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ตั้งแต่เรื่องปัญหานักโทษล้นเรือนจำในตัวอย่างที่ 139 ปัญหาการใช้เรือนจำฝึกฝนเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมายในตัวอย่างที่ 140 ทั้งสองตัวอย่างเป็นปัญหาปลีกย่อยที่ถูกยกมากล่าวถึง ขณะที่ตัวอย่างที่ 141 ใช้รูปภาพอ้างอิง “ปัญหาการคืนคนดีสู่สังคม” ที่สะท้อนปัญหาในภาพรวมว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล สิ่งที่คุณส่งสารเชื่อว่ามืออยู่จริงทั้งหมดนี้ เมื่อสื่อสารไปยังผู้รับสารก็อาจจะสร้างภาพจำได้ว่า **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ**

- ตัวอย่างที่ 142 วันที่กลุ่มคนเหล่านี้ออกจากคุกแล้ว ไปพบเจอกับมายาคติของคนในสังคม เช่น เพื่อนบ้านไม่อยากพูดคุยด้วย สังคมก็ไม่อยากจะรับเข้าทำงาน ทำให้พวกเขาเหล่านั้นรู้สึกติดกับดักทางสังคม ซึ่งร้ายแรงกว่าการติดคุก (มติชน 14 มี.ค. 56)
- ตัวอย่างที่ 143 อากาทางจิตอาจจะไม่ใช่เพียงแค่สาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ อดีตนักโทษหลายคนเชื่อว่า แรงกดดันหรือการปฏิเสธจากคนในสังคมมีส่วนผลักดันให้คนเหล่านี้ตกอยู่ในวัฏจักรของความเลวร้ายนี้ (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)
- ตัวอย่างที่ 144 ทั้งนี้ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุว่า ปัญหาว่างงานหลังพ้นโทษจนเกิดปัญหาวนเวียนนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้ทางการเงิน ทำให้ไม่สามารถตั้งเป้าหมาย การลงทุนทำอาชีพ การออม และการจัดการหนี้สิน (เดลินิวส์ 3 ส.ค. 56)

รูปภาพที่ใช้อ้างอิงในตัวอย่างที่ 142 – 144 เป็นตัวอย่างของการมีอยู่ของปัญหาที่เกิดกับบุคคลพ้นโทษหลังพ้นโทษแล้ว ตั้งแต่มายาคติของคนในสังคม ที่เป็นเหตุให้ไม่ยอมรับ ไม่ยินดีให้อาชีพ สร้างแรงกดดัน และท้ายที่สุดคือปัญหาการว่างงานที่อาจจะส่งผลต่อให้ทำผิดซ้ำไม่รู้จบ รูปภาพเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ได้อย่างชัดเจน

- ตัวอย่างที่ 145 อธิบติกรรมราชทัณฑ์เผยแพร่ “บ๊วกตู้” ห่วงกระแสสื่อออนไลน์ ผวาปล่อยนักโทษ 3.8 หมื่นคนอาจก่อคดีซ้ำ ยันจัดอบรมก่อนพ้นโทษเชื่อไม่เป็นภัยสังคม (ไทยรัฐ 9 เม.ย. 58)
- ตัวอย่างที่ 146 ทุกครั้งที่มีการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ มักทำให้ประชาชนเกิดความหวาดระแวง วิตกกังวลเกรงว่าผู้ต้องขังเหล่านี้เมื่อพ้นโทษออกมาแล้วจะมาก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น ทำให้กรมราชทัณฑ์ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และพยายามสร้างความเข้าใจต่อประชาชน (คม ชัด ลึก 9 ก.พ. 59)

ตัวอย่างที่ 145 และ 146 เป็นข้อความที่มีเจตนาสื่อสารกับประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตามความต้องการของผู้ส่งสารเรื่องความน่ากลัวของบุคคลพ้นโทษที่ไม่เป็นความจริง แต่อย่างไรก็ตามรูปภาพที่ใช้อ้างถึงที่ขีดเส้นใต้แสดงให้เห็นว่าความหวาดกลัวของบุคคลพ้นโทษมีอยู่จริงที่สำคัญคือเป็นความหวาดกลัวของคนจำนวนมากในสังคม ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ข้อความจะมีเจตนาทลายความกลัวนี้ลง แต่อีกมุมหนึ่งเป็นเหมือนการผลิตซ้ำภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ให้คงอยู่ต่อไป

- ตัวอย่างที่ 147 อาจเคยมีบ้างที่แวบ ๆ จะเป่ ๆ ไป แต่ก็ไม่พลาดเหมือนที่ผ่านมา (คม ชัด ลึก 25 พ.ย. 58)

- ตัวอย่างที่ 148 ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของเราที่เน้นย้ำเสมอมา โดยเราต้องให้โอกาสตั้งแต่แรกเริ่มตั้งแต่การพ้นโทษ เพื่อให้เขาได้รับการกล่อมเกลาจิตใจ ปัจจุบันพื้นฐาน เพื่อให้มีความพร้อมที่สุด และให้เกิดช่องว่างน้อยที่สุดในการจะกลับไปทำผิดซ้ำ (คม ชัด ลึก 30 ต.ค. 60)

ในตัวอย่างที่ 146 เป็นคำกล่าวของของบุคคลพ้นโทษ ปรากฏรูปภาพ “แวบ ๆ จะเป่ ๆ ไป” ที่แสดงให้เห็นว่ามีบางขณะที่บุคคลพ้นโทษรายนี้มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ตัวอย่างนี้อาจสร้างความเคลือบแคลงต่อตัวบุคคลพ้นโทษว่าพวกเขากลับตัวกลับใจอย่างสมบูรณ์แล้วหรือไม่ ส่วนรูปภาพ “ช่องว่าง” ในตัวอย่างที่ 147 ก็สื่อให้เห็นว่ามีช่องว่างบางอย่างที่จะทำให้บุคคลพ้นโทษกระทำผิดซ้ำอยู่จริง ทั้งสองตัวอย่างอาจมีส่วนช่วยประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ให้เกิดขึ้นในการรับรู้ของผู้รับสาร

4.7.2 รูปภาพบ่งการเกิดซ้ำ รูปภาพกลุ่มนี้สื่อมูลบทว่าการกระทำหรือสภาพเช่นนั้นเคยเกิดขึ้นหรือมีอยู่มาก่อน (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 87) ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 37 การประกอบสร้างภาพตัวตนผ่านรูปภาพบ่งการเกิดซ้ำ

รูปภาพบ่งการเกิดซ้ำ	การประกอบสร้างภาพตัวตน
<u>บ่งว่าบุคคลพันโทเคยเป็น “คนดี”</u> <i>คืนคนดี, กลับมาเป็นพลเมืองที่ดี, เริ่มต้นชีวิตใหม่ในฐานะคนดีของสังคมอีกครั้ง ฯลฯ</i>	บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน
<u>บ่งว่ามีความสำเร็จซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง</u> <i>ได้รับรางวัลขนาดเป็นครั้งที่ 2, ไม่อยากเชื่อว่าสิ่งนี้จะเกิดขึ้นอีกรอบ</i>	บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
<u>บ่งการกระทำผิดซ้ำ</u> <i>หันมากระทำผิดซ้ำอีก, กลับเข้าเรือนจำอีก, หวนกลับมาก่อนเหตุ, กลับมากระทำผิดอีกครั้งหนึ่ง ฯลฯ</i>	บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว, บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
<u>บ่งว่ามีมายาคติในสังคมเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า</u> <i>ตอกย้ำมายาคติ</i>	บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นตัวอย่างของรูปภาพที่บ่งการเกิดซ้ำของเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างและอธิบายการประกอบสร้างภาพตัวตนในตัวบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 148 คืนคนดีสู่สังคม (คม ชัด ลึก 9 ส.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 149 กลับเข้ามาสู่สังคมเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ครอบครัว และสังคมอีกครั้งหนึ่ง
หลังจากชดใช้ความผิด (คม ชัด ลึก 9 ส.ค. 53)

ในตัวอย่างที่ 148 คำว่า “คืน” สื่อให้เห็นว่าบุคคลพันโทเคยเป็นคนดีในสังคมมาก่อน เมื่อพวกเขาพ้นจากเรือนจำจึงเปรียบเสมือนการให้พวกเขาได้กลับไปเป็นคนดีในสังคมอีกครั้ง ส่วนตัวอย่างที่ 149 ใช้คำว่า “อีกครั้งหนึ่ง” เพื่อสื่อว่าบุคคลพันโทเคยเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ครอบครัว และสังคมมาก่อนแล้ว อนุมานได้ว่าหมายถึงพฤติกรรมก่อนที่จะเข้าสู่เรือนจำ ดังนั้นรูปภาพทั้งสองตัวอย่างจึงสื่อความว่า บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน พวกเขาล้วนเคยมีประพฤติดัวเป็นคนดีของสังคมมาก่อน เพียงแต่อาจมีจังหวะที่ทำให้หลงกระทำผิดจนต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

- ตัวอย่างที่ 150 มีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ทำให้ผู้ต้องขังเหล่านั้นหันมากระทำผิดซ้ำอีก
(เดลินิวส์ 27 เม.ย. 53)
- ตัวอย่างที่ 151 จากการติดตามผลปรากฏว่า ทั้งหมดยังไม่มีผู้พ้นโทษรายใดกลับเข้าเรือนจำอีก
(ไทยรัฐ 1 เม.ย. 60)
- ตัวอย่างที่ 152 การหวนกลับมาก่อเหตุของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้วได้กลายเป็นปัญหาซ้ำซาก
(เดลินิวส์ 27 เม.ย. 53)

“หันมา...ซ้ำอีก” “กลับ...อีก” และ “หวนกลับมา...” เมื่อปรากฏพร้อมกับการทำผิดในอดีต เพื่อสื่อความว่าอาจจะเกิดซ้ำ ย่อมหมายความว่า การทำผิดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ดังนั้นรูปภาพในตัวอย่างจึงสามารถตอบย้ำภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดติดตัว ได้โดยอัตโนมัติ ทั้งยังอาจจะเน้นย้ำให้ผู้รับสารเห็นว่ามี การทำผิดซ้ำในสังคม ทำให้เกิดข้อกังขาและเกิดภาพจำว่า บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำไปพร้อมกันด้วย

4.7.3 รูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพ คำกริยากลุ่มนี้มีความหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนสภาพ (ฉัตรพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 87) สามารถสรุปลักษณะรูปภาพที่บ่งการเปลี่ยนสภาพและการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 38 การประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านรูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพ

รูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพ	การประกอบสร้างภาพตัวแทน
การเปลี่ยนสภาพของ “ทักษะ” เช่น <u>ฝึกทักษะฝีมือเพิ่มเติม</u>	บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี
การเปลี่ยนสภาพของ “ประสิทธิภาพในการคัดกรองผู้ที่จะพ้นโทษ” เช่น <u>เพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรองผู้ได้รับการปล่อยตัว</u>	บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว
การเปลี่ยนสภาพของ “ข้อบกพร่องในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู” เช่น <u>กวาดล้างพวกหัวโจก, ชำระล้างวางกฎระเบียบเสียใหม่, สกัดโรงพัก-เรือนจำทารุณนักโทษ, เยียวยาสภาพเรือนจำทรุดโทรม, ปรับใหญ่ "143 เรือนจำ, แก้ปัญหาในเรือนจำ, แก้ไขปัญหาคนล้นคุก, แก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย ฯลฯ</u>	บุคคลพ้นโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
การเปลี่ยนสภาพของ “ทัศนคติของคนในสังคม” เช่น <u>ลบภาพการเป็นตัวปัญหาของสังคม, ลบมายาคติที่มีอยู่ก่อน, เปลี่ยนมุมมอง, บรรเทามายาคติ, ปรับทัศนคติของชุมชนรวมถึงบุคคล</u>	บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาส ที่สังคมไม่ยอมรับ และประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

รอบข้าง, <u>ปรับเปลี่ยนทัศนคติ</u> ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พันโทษ, <u>ปรับเปลี่ยนทัศนคติ</u> ของเอกชนที่มีต่อผู้เคยต้องโทษ ฯลฯ	
การเปลี่ยนสภาพของ “ <u>คุณภาพชีวิต</u> ของบุคคลพันโทษ” เช่น <u>พัฒนาคุณภาพชีวิต</u> ผู้พันโทษ, <u>แก้ปัญหา</u> การว่างงาน, <u>ลดอัตรา</u> การว่างงาน, <u>ยกระดับคุณภาพชีวิต</u> ฯลฯ	บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาส ที่สังคมไม่ยอมรับ และประสบปัญหาการดำเนินชีวิต
การเปลี่ยนสภาพของ “ <u>ปัญหาการดำเนินชีวิต</u> ในสังคม” เช่น <u>บรรเทาความเดือดร้อน</u> ในระยะต้น, <u>ลดความเหลื่อมล้ำ</u> ทางสังคม, <u>ลดปัญหาและภาระ</u> ทางสังคม ฯลฯ	บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาส ที่สังคมไม่ยอมรับ และประสบปัญหาการดำเนินชีวิต
การเปลี่ยนสภาพของ “ <u>ความเชื่อ</u> ชาวพุทธการกระทำผิด” เช่น <u>สะสมความเชื่อ</u> ชาวพุทธจำนวนมากในการประกอบอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น	บุคคลพันโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
การเปลี่ยนสภาพของ “ <u>การกระทำผิดซ้ำ</u> ” เช่น <u>ลดการกระทำผิดซ้ำ</u> , <u>แก้ไข</u> ปัญหาการกระทำผิดซ้ำ, <u>ลดการก่อเหตุซ้ำ</u> , <u>ลดพฤติกรรม</u> การกระทำผิดซ้ำ, <u>ตัดวงจร</u> ในการกลับไปสู่ การทำงานผิดกฎหมายในทุกประเภท, <u>ลดการกระทำผิดซ้ำ</u> ซ้อน	บุคคลพันโทษคือคนที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ
การเปลี่ยนสภาพของ “ <u>ความรู้</u> สึกเชิงลบของสังคม” เช่น <u>ลดข้อกังวล</u> ทางสังคมที่หวังกันว่าบุคคลเหล่านี้จะกลับไปมี พฤติกรรมผิดกฎหมายแบบเดิมอีก	บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัว และมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

ตารางที่ 38 แสดงให้เห็นรูปภาพต่าง ๆ ที่บ่งการเปลี่ยนสภาพ ทั้งการเปลี่ยนให้ดีขึ้น เช่น พัฒนา... ปรับ... แก้ไข... ทำให้เพิ่มขึ้น เช่น ...เพิ่มเติม ยกระดับ... สะสม... ทำให้ลดลง เช่น บรรเทา... ลด... และทำให้หมดไป เช่น ลบ... กวาดล้าง... ชำระล้าง... น่าสังเกตว่ารูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพที่ปรากฏส่วนใหญ่มีอยู่ในข้อความส่วนที่เป็นผลลัพธ์ หรือวัตถุประสงค์ที่ผู้กล่าวข้อความคาดหวังจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงกล่าวได้ว่าประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏร่วมกับรูปภาพเหล่านี้ยังคงสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ณ ขณะนั้น ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนจากรูปภาพบ่งการเปลี่ยนสภาพพอสังเขปดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 153 ในกรณีที่ผู้พันโทษต้องการฝึกทักษะฝีมือเพิ่มเติมก็ได้ประสานกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อจัดฝึกอบรมต่อไป (สยามรัฐ 16 ม.ค. 60)

คำว่า “เพิ่มเติม” เมื่อปรากฏต่อจากกลุ่มคำ “ต้องการฝึกทักษะฝีมือ” อาจสื่อความว่าบุคคลพันโทษได้รับการฝึกทักษะฝีมือกระทั่งมีทักษะฝีมือติดตัวอยู่แล้ว และสามารถฝึกเพิ่มเติมได้อีก

ตัวอย่างนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพันโท**เป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟู **อย่างดี** ได้

ตัวอย่างที่ 154 ประเด็นสำคัญจะต้องกวาดล้างพวกหัวโจกที่อยู่ในนั้นให้ได้ เพราะถ้าหัวไม่กระดิก ดิฉันว่า ทางก็คงไม่กระดิกหรือกระดิก เจ้าหน้าที่บางคนอาจจะจำใจรับสินบนที่เรียกว่า กินตามน้ำ เป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันไปเสียแล้ว (สยามรัฐ 4 ต.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 155 การที่คุณเสนอแนะให้ทางกระทรวงยุติธรรมหาทางชำระล้างวางกฎระเบียบเสียใหม่ เพื่อไม่ให้ผู้คุมออกนอกกลุ่มนอกทางไปได้ ผมว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องนะครับ (สยามรัฐ 4 ต.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 156 พ.ต.อ.ณรงค์ เศรษฐกิจ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เปิดใจงานใหม่ที่ท้าทาย สิ่งที่สังคม เคลือบแคลงสงสัย และหาทางเยียวยาสภาพเรือนจำที่ทรุดโทรม มีอายุการใช้งานมานาน โครงสร้างอาคารต่างๆ จากมาตรฐานสากล จำนวนผู้ต้องขังมีมาก ติดอันดับที่ 6 ของโลก ไม่ได้สัดส่วนเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขัง (ไทยรัฐ 20 พ.ย. 60)

ตัวอย่างที่ 154 – 155 ใช้คำว่า “กวาดล้าง” “ชำระล้าง” คือการพยายามทำบางสิ่ง บางอย่างให้หมดไป ส่วนตัวอย่างที่ 156 ใช้คำว่า “หาทางเยียวยา” สื่อถึงความพยายามทำบางสิ่งให้ ดีขึ้น เมื่อคำที่บ่งการเปลี่ยนสภาพเหล่านี้มาปรากฏร่วมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในเรือนจำ ก็ย่อมชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเหล่านี้มีอยู่จริง อย่างไรก็ตามแม้จะใช้คำบ่งการเปลี่ยนสภาพแต่ข้อความตัวอย่างทั้งสาม ตัวอย่างยังสื่อความหมายว่ายังไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น เป็นเพียงแค่ความตั้งใจที่จะให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงเท่านั้น ดังนั้นตัวอย่างเหล่านี้ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้เรื่องข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเรือนจำ ที่อาจจะส่งผลต่อการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่มีประสิทธิภาพ และท้ายที่สุดคือเกิดข้อกังขา ต่อผู้ที่ผ่านกระบวนการเหล่านี้ว่าผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีแล้วหรือไม่ จนมีอิทธิพลต่อ การประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้ม จะกระทำผิดซ้ำ** ได้ในที่สุด

ตัวอย่างที่ 157 พล.อ.อ.ประจัน จันทอง รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีนโยบายในการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด (วารสารราชทัณฑ์, 2560 ฉ.2)

ตัวอย่างที่ 157 ก็เป็นตัวอย่างการใช้รูปภาพ “ลด” เพื่อสื่อความหมายถึงความพยายามใน การทำให้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของบุคคลพันโทหมดไป แต่อย่างไรก็ตามตัวอย่างเหล่านี้ก็มักอยู่ใน ข้อความที่มีเนื้อหาเชิงนโยบายที่ดำเนินการเพื่อพยายามลดปัญหาเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า ณ เวลาที่

กล่าวข้อความก็ยังคงมีปัญหาการทำผิดซ้ำอยู่ จึงอาจมีส่วนทำให้สังคมรับรู้การทำผิดซ้ำและตีความว่า บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

4.7.4 คำกริยากลุ่มแนะความ คำกริยากลุ่มนี้สามารถแนะความหมายบางประการได้ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 86) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบคำกริยาแนะความที่สัมพันธ์กับการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ คือ กริยาที่แนะความว่ามีความไม่ปลอดภัยในสังคม เช่น *ดูแลความปลอดภัย ระวัง ระวังเรื่องความปลอดภัย* ที่แนะความให้เห็นว่ามีการดูแลและเฝ้าระวัง “ความปลอดภัย” ที่อาจเกิดจากบุคคลพันโทษ เท่ากับชี้ให้เห็นความน่าหวาดกลัวของบุคคลพันโทษไปด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 158 “ในส่วนของมาตรการดูแลความปลอดภัย ถ้าเป็นผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำเลยนั้น หากทางเรารู้จำนวนที่แน่นอนคงประสานไปยังจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะทราบอยู่แล้วว่ามีใครที่ออกไปบ้าง โดยจะขอความร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัด แต่คงไม่ถึงขั้นต้องไปสะกดรอยกับกลุ่มคนเหล่านี้ ที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ เพราะอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิของเขาได้ โดยจะใช้กระบวนการพอสมควร (มติชน 10 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 158 เป็นการเสนอวิธีการ “ดูแลความปลอดภัย” ให้กับสังคม และวิธีเหล่านี้ก็ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบให้เป็น “มาตรการ” ของภาครัฐเช่นเดียวกัน การที่ภาครัฐต้องคอยดูแลความปลอดภัยให้กับสังคมก็อาจแนะความว่ามีความ “ไม่ปลอดภัย” บางอย่างที่เกิดขึ้นแก่สังคมโดยมีบุคคลพันโทษเป็นผู้กระทำ เมื่อตัวอย่างนี้เผยแพร่สู่ผู้รับสารผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะส่งผลให้เกิดภาพจำว่า **บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม** ได้ด้วย

4.7.5 การปฏิเสธมูลบท คือการที่ผู้ผลิตตัวบทกล่าวแย้งหรือตอบโต้ความคิดหรือความเชื่อ บางอย่างที่มีอยู่ก่อนหน้านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 159 การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการยอมรับและกลับเข้าสู่สังคม เป็นกำลังในการเพิ่มผลผลิตของชาติ ไม่เป็นภาระของสังคม และ ไม่ต้องถูกตราหน้าว่า “สิ่งห้ชู้คุก” (มติชน 17 ส.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 159 มีการสื่อความคิดหรือความเชื่ออยู่ก่อนได้แก่ “เป็นภาระของสังคม” และ “ถูกตราหน้าว่าเป็นสิ่งห้ชู้คุก” แ่งมุมแรกจึงชี้ให้เห็นว่า **บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** อย่างไรก็ตามข้อความตัวอย่างนี้ น้ำเสียงของผู้เขียนได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เพื่อพยายามแย้งความคิดความเชื่อเดิมที่มีอยู่ในสังคมเหล่านั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 160 งานนี้กรมจัดหางานเลยเร่งประสานกรมราชทัณฑ์เรื่องหางานให้นักโทษเพื่อลดการก่อเหตุซ้ำขึ้นอีก เชื่อว่าปัญหาไม่น่ารุนแรงอย่างที่คิด (เดลินิวส์ 14 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 160 กล่าวถึงการหางานให้นักโทษเพื่อลดการทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษ โดยข้อความ “เชื่อว่าปัญหาไม่น่ารุนแรงอย่างที่คิด” ซึ่งให้เห็นว่าความคิดเดิมที่มีอยู่เชื่อว่าปัญหาการทำผิดซ้ำเป็นปัญหาที่ “รุนแรง” ซึ่งสนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือผู้ที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้เป็นอย่างดี แม้ว่าตัวอย่างนี้ผู้เขียนจะพยายามโต้แย้งความเชื่อดังกล่าวว่าอาจจะไม่ได้รุนแรง หากบุคคลพ้นโทษได้ประกอบอาชีพจากความช่วยเหลือของกรมการจ้างงานและกรมราชทัณฑ์แล้วก็ตาม

4.8 การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question)

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question) เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารได้ (van Dijk, 2008: 270 – 271) คำถามลักษณะนี้ไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง แต่ผู้ถามคาดหวังว่าผู้รับสารจะมีความคิดตามที่ผู้ถามคาดหวังไว้ (Fowler, 1991: 40) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษใช้ประโยคคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คิดตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 161 ด้านนายชาติชาย สุทธิกรม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกล่าวต่อว่าการให้โอกาสแก่ผู้ต้องโทษคืนสู่สังคมปกติ สังคมจะต้องลงมายุาคติที่มีอยู่ก่อน เช่นเมื่อมีข่าวว่าจะอภัยโทษนักโทษ สังคมก็จะสร้างความหวาดกลัว กรณีเช่นนี้ทำให้พวกเขาถูกกีดกันจากสังคมและทำให้กลับไปรวมตัวกันกับพวกที่ติดคุกมาแล้วและกระทำผิดซ้ำ ต้องฝากข้อคิดว่า พวกเราควรจะมีมองพวกเขาอย่างไร (คม ชัด ลึก 3 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 161 ได้กล่าวถึงมายาคติที่สังคมมีต่อบุคคลพ้นโทษ โดยผู้กล่าวมีความคาดหวังให้คนในสังคมลบความเชื่อที่ว่าบุคคลพ้นโทษมีความน่าหวาดกลัวเนื่องจากเป็นเพียงมายาคติ ผู้วิจัยตีความว่าคำถาม “พวกเราควรจะมีมองพวกเขาอย่างไร” ผู้ถามอาจจะให้ผู้อ่านมองบุคคลพ้นโทษในทิศทางที่ตรงข้ามกับความน่าหวาดกลัว มองพวกเขาเป็นคนที่กลับตัวกลับใจอย่างคนทั่วไปในสังคม คำถามนี้จึงอาจจะมีส่วนสัมพันธ์กับภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

ตัวอย่างที่ 162 การลงโทษจำคุกก็เพื่อให้เช็ดหลาบ จะได้กลับตัวเป็นคนดีกรมราชทัณฑ์ ควรเดินตามหลักการนี้ เปลี่ยนคนคุกให้เป็นคนดีจะต้องทำอย่างไร ผมเชื่อว่าพวกท่านรู้ดีอยู่แล้ว ผมเพียงแต่ช่วยจุดประกายเท่านั้น (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)

ในตัวอย่างที่ 162 เป็นคำถามที่ผู้เขียนบทความตั้งคำถามถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ผู้ถามอาจมีการรับรู้อยู่แล้วว่ามีบุคคลพ้นโทษบางส่วนไม่เช็ดหลาบ ไม่สามารถกลับตัวกลับใจได้ การตั้งคำถามดังกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ก่อนจะทิ้งท้ายว่า “ผมเชื่อว่าทุกท่านรู้ดีอยู่แล้ว” จึงเป็นเสมือนการจุดประกายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักกว่าที่ผ่านมามีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดอาจไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่างก็ทราบดีว่าการเปลี่ยนคนคุกให้เป็นคนดีจะต้องทำอย่างไร

ตัวอย่างที่ 163 ทำไมนักโทษในเมืองไทย เมื่อต้องโทษจำคุกจึงไม่หลาบจำ มีหน้าซ้ำ คุกกลับทำให้นักโทษเลวร้ายขึ้นไปอีก (ไทยรัฐ 4 พ.ค. 55)

การตั้งคำถามถึงเหตุที่บุคคลพ้นโทษกระทำผิดซ้ำในตัวอย่างที่ 163 ตามด้วยข้อความ “มีหน้าซ้ำ คุกกลับทำให้นักโทษเลวร้ายขึ้นไปอีก” อาจทำให้ผู้รับสารคิดตามถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลพ้นโทษ นั่นคืออาจมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นในระหว่างการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ

จากตัวอย่างที่ 161 - 163 จะเห็นว่ามีทั้งคำถามที่ถามไปยังผู้ที่มีอำนาจในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและถามไปยังผู้รับสารให้คิดตาม โดยเป็นการชี้นำไปยังคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความด้อยประสิทธิภาพในการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคำถามเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดการรับรู้ที่ **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ**

ตัวอย่างที่ 164 หลายคนอดไม่ได้ที่จะสงสัยว่าคนเหล่านั้นออกมาแล้วเป็นคนดีจริงหรือ
(คม ชัด ลึก 26 ก.ค. 53)

คำถาม “ออกมาแล้วเป็นคนดีจริงหรือ” ในตัวอย่างที่ 164 ไม่ต้องการคำตอบ แต่เป็นการแสดงความเคลือบแคลงสงสัยต่อการกลับตัวกลับใจของบุคคลพ้นโทษ อีกทั้งคำถามดังกล่าวยังใช้คำว่า “หลายคน” เพื่ออ้างเสียงของคนจำนวนมากในสังคม อาจส่งผลให้ความเคลือบแคลงสงสัยดังกล่าวมีน้ำหนักและน่าติดตามมากขึ้น ซึ่งความเชื่อส่วนบุคคลพ้นโทษยังไม่กลับตัวกลับใจสัมพันธ์กับภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** โดยตรง

ตัวอย่างที่ 165 "คืนโอกาสทางสังคม สร้างอาชีพให้ผู้ต้องโทษ ถึงเวลาแล้วหรือยัง?"

(คม ชัด ลึก 3 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 166 เราพร้อมจะให้โอกาสกับคนเหล่านี้อีกครั้งหรือไม่ (คม ชัด ลึก 9 ส.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 165 – 166 เป็นการถามคนในสังคมถึงความพร้อมในการให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษ กระตุ้นให้สังคมยอมรับบุคคลพ้นโทษ แต่ขณะเดียวกันก็สื่อความว่าขณะนั้นยังไม่มีโอกาสให้โอกาสบุคคลพ้นโทษเกิดขึ้น ทั้งสองตัวอย่างนี้จึงเป็นการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ต้องโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ได้ในทางหนึ่งด้วย

4.9 การใช้สหบท (Intertextuality)

สหบท (Intertextuality) คือ ตัวบทหรือวาทกรรมอื่น ๆ ที่แทรกอยู่ในตัวบทที่กำลังศึกษา (Fairclough, 1992: 84) ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษพบตัวอย่างการใช้สหบทหลายกรณี ทั้งการยกคํากล่าว การกล่าวอ้าง และการแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

4.9.1 การยกคํากล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ บ่อยครั้งได้ยกคํากล่าวบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากล่าวถึง อาทิ คำสัมภาษณ์ คำกล่าวในโอกาสอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย บุคคลเหล่านี้มาจากหลายภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ นักวิชาการ เป็นต้น หากพิจารณาจากสภาพอาจกล่าวได้ว่าล้วนเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ การยกคํากล่าวของคนกลุ่มนี้มาสนับสนุนข้อมูลจึงมีส่วนสร้างความน่าเชื่อถือให้ข้อมูลที่กล่าวถึง และผู้วิจัยเห็นว่ามีผลต่อการโน้มน้าวใจและประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้โดยตรง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 167 หนึ่งในนักวิจัยรศ.ดร.นภาพรณัฏ ะหวานนท์ อาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) กล่าวว่า มนุษย์เราทุกคนย่อมมีโอกาสทำผิดพลาดได้ จะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ได้ก้าวเข้าสู่กับดักนั้นแล้ว (ข่าวสด 22 มี.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 167 อ้างคํากล่าวของ รศ.ดร.นภาพรณัฏ ะหวานนท์ อาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) ข้อความที่ขีดเส้นใต้กล่าวถึงความปกติของมนุษย์ที่ย่อมมีโอกาสทำผิดพลาดได้ ทำให้สังคมเห็นว่าบุคคลพ้นโทษก็มีโอกาสที่จะทำผิดได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างนี้จึงช่วยขับเน้นภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน** ให้เด่นชัดขึ้น

ตัวอย่างที่ 168 ขอให้นายจ้าง/สถานประกอบการ และประชาชนทั่วไปมั่นใจได้ว่าคนกลุ่มนี้มีฝีมือ และจะสามารถทำงานในสังคมได้²¹ (กรมการจัดหางาน, 9 ม.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 169 อธิบดีกรมราชทัณฑ์เผย “บ๊ิกตู” ห่วงกระแสสื่อออนไลน์ ผวาปล่อยนักโทษ 3.8 หมื่นคน อาจก่อคดีซ้ำ ยันจัดอบรมก่อนพ้นโทษเชื่อไม่เป็นภัยสังคม (ไทยรัฐ 9 เม.ย. 58)

ในตัวอย่างที่ 168 เป็นคำกล่าวของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่ขอให้สถานประกอบการเชื่อมั่นต่อบุคคลพ้นโทษในเรื่องทักษะฝีมือของบุคคลพ้นโทษ ขณะที่ตัวอย่างที่ 169 ก็เป็นการยืนยันถึงการจัดอบรมก่อนพ้นโทษ ตัวอย่างทั้งสองดูเหมือนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สังคมเชื่อมั่นต่อทักษะฝีมือของบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการพัฒนาจากเรือนจำ ในแง่การประกอบสร้างภาพตัวแทนตัวอย่างเหล่านี้ มีผลต่อการรับรู้ของผู้รับสารว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี**

ตัวอย่างที่ 170 “ยืนยันว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการอภัยโทษในครั้งนี จะต้องเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาและการคิดมาชั้นหนึ่งแล้ว ทั้งนี้ จะไม่มีพิธีการปล่อยตัวผู้ต้องขังแต่อย่างใด” นายชาญเชาวน์กุล (มติชน 10 ส.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 170 เป็นคำกล่าวของนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ปลัดกระทรวงยุติธรรมขณะนั้น ซึ่งเป็นการยืนยันว่ากลุ่มผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ผ่านการพิจารณาตามเกณฑ์ ทั้งยังอ้างถึงกระบวนการพิจารณาผู้ที่จะได้รับการปล่อยตัวด้วย คำยืนยันนี้ทำให้เห็นว่าก่อนจะได้รับการปล่อยตัว ได้มีการคัดกรองผู้กระทำความผิดมาอย่างดีแล้ว ดังนั้นผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวย่อมเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่วางไว้ ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงสัมพันธ์กับการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว**

แม้คำกล่าวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูจะดูเหมือนเป็นการพยายามขับเน้นคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลพ้นโทษเพื่อเสนอในเชิงสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ แต่บางครั้งก็มีข้อมูลที่แฝงด้วยเรื่องราวที่เป็นลบหรือสะท้อนภาพด้านลบของบุคคลพ้นโทษในคำกล่าวของบุคคลที่น่าเชื่อถือด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 171 พล.อ.ไพบุลย์กล่าวว่า มีผู้ต้องขังทั่วประเทศ 330,000 คน เกินความจุของกรมราชทัณฑ์และเรือนจำที่จะรองรับได้ จึงทำให้กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถบริหาร

²¹ คำกล่าวของอธิบดีกรมการจัดหางาน

จัดการบำบัดฟื้นฟู เพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
(มติชน 31 ม.ค. 58)

ตัวอย่างที่ 172 สุทัศน์ จันทร์อารักษ์ ผอ.ส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา
ยอมรับว่า ปกติเมื่อเข้าสู่เรือนจำก็ต้องเข้าสู่กระบวนการบำบัด การฝึกฝน การฝึก
อาชีพ แต่ก็อย่างที่เห็น ยอมรับว่ามีคนคับแคบ สถานที่ฝึกหัดไม่ได้เพียงพอกับจำนวน
ของนักโทษที่เพิ่มขึ้นเลยแม้แต่น้อย แค่ว่ากินจะนอนยังลำบาก อย่างที่เห็นพวกเขา
ลักแหปลาก ก็ทำได้แค่นี้ แคให้พวกเขาพอมีสมาธิ ไม่คิดฟุ้งซ่าน แล้วที่สำคัญ ทุกคน
ทุกคนดี ฝึกพร้อมกัน แยกไม่ได้ ผู้ต้องขังคดีข่มขืนก็อยู่ร่วมกับผู้ต้องขังคดียาเสพติด
ทำร้ายร่างกาย ทุกคนทุกคนที่อยู่รวมกันหมด (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 171 และ 172 เป็นการบอกเล่าปัญหาที่เกิดขึ้นในเรือนจำซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แต่จากข้อความในตัวอย่างทั้งสองจะเห็นว่าเรือนจำเต็มไปด้วยปัญหาในชั้นต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การบำบัดฟื้นฟูไม่ได้ผลเท่าที่ควร อีกทั้งในตัวอย่างที่ 172 ใช้คำ “ยอมรับ” ที่ดูเหมือนจะแนะนำความว่าปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงเปิดเผย แต่ผู้กล่าวข้อความก็ยอมรับกับสังคมว่ามีปัญหาและข้อบกพร่องแอบซ่อนอยู่จริงในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การเปิดเผยเรื่องเหล่านี้โดยผู้ที่น่าเชื่อถือย่อมมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณคนโทษอาจจะไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ จนนำไปสู่การประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 173 รศ.ดร.นภาพรณเกล้าต่อว่า เชื่อว่าความกลัวจะเพิ่มปริมาณสูงมากขึ้น トラบดีเมื่อ
สังคมรู้ว่าพวกเธอเหล่านั้นเคยอยู่ไหนมาก่อน แล้วทำที่เริ่มเปลี่ยนแปลงทันที
ยอมรับว่ามีเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนความรู้สึกของสังคม (มติชน 14 มี.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 174 นายธัญรัฐภูมิเล่าว่า จากการเดินสายสัมภาษณ์เพื่อนอดีตนักโทษหลายคน ปัญหาที่
มักพบเจอคล้ายกันคือครอบครัวแตกแยกและไม่ได้รับการเยียวยาจากภาครัฐ มีอยู่
รายหนึ่งเคยติดคุกคดีหมิ่นเบื้องสูง จากการโทรศัพท์ขู่วางระเบิดโรงพยาบาลศิริราช
หลังได้รับพระราชทานอภัยโทษออกมา ต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยการบวชเป็นพระ เพราะ
ไม่สามารถหางานทำได้ (ข่าวสด 19 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 175 นายพิระพันธ์ สาสิริรัฐวิภาค รมว.ยุติธรรม เป็นประธานเปิดโครงการคืนคนดีสู่สังคม
กล่าวในการเปิดงานว่า ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังหลายรายต้องประสบกับปัญหา

การว่างงาน จึงเป็นจุดที่กระทรวงยุติธรรมต้องการเข้ามาช่วยเหลือ
(เคลินิวส์ 8 ก.ค. 53)

ตัวอย่างที่ 173 กล่าวถึงอคติของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทษ ตัวอย่างที่ 174 เป็นการยกตัวอย่างชีวิตของบุคคลพันโทษบางรายที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ ส่วนตัวอย่างที่ 175 กล่าวถึงปัญหาการว่างงานของบุคคลพันโทษจำนวนหนึ่ง ทั้งสามตัวอย่างเป็นคำกล่าวของบุคคลที่น่าเชื่อถือ ที่อาจจะทำให้ข้อความเหล่านี้มีน้ำหนักและสร้างการรับรู้ให้คนในสังคมได้ง่ายขึ้น ว่า **บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต**

ตัวอย่างที่ 176 รศ.ดร.นภวรรณเล่าต่อว่า เชื่อว่าความกลัวจะเพิ่มปริมาณสูงมากขึ้น トラบไเดเมื่อสังคมรู้ว่าพวกเธอเหล่านั้นเคยอยู่ไหนมาก่อน แล้วทำที่เริ่มเปลี่ยนแปลงทันที ยอมรับว่ามันเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนความรู้สึกของสังคม ที่เคยพบว่าเจอกับตัวเอง มีผู้ต้องขังหญิงที่กำลังจะพันโทษรายหนึ่ง มีการติดต่อกันที่เลี้ยงให้ทำหลังพันโทษ แต่ไม่ได้บอกความจริงตอนแรก พอบอกว่าเคยติดคุกมาก่อน พ่อ แม่ เด็กก็เริ่มรู้สึกไม่ดีและปฏิเสธที่จะจ้าง ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ เราเข้าใจได้ ในหัวอกความเป็นแม่ (มติชน 14 มี.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 177 "ผมเห็นความตั้งใจของเขา อะไรที่เป็นอดีตก็เป็นอดีตที่ผ่านไปแล้ว ปัจจุบันถ้าเขาตั้งใจจะมาช่วยราชการ เราก็มินดี ผมเชื่อว่าในด้านจิตใจหลายคนก็ยังหวาด ๆ นายไข่มุกอยู่ ถ้าเขาไปบอกหรือไปเตือนใครไม่ให้รุกป่าปลูกสวนยางเพิ่ม ชาวบ้านหรือกระทั่งนายทุนก็ต้องเกรงใจเขาอยู่บ้าง" นายดำรงศักดิ์กล่าว (คมชัดลึก 25 พ.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 176 กล่าวถึงความกลัวที่สังคมมีต่อบุคคลพันโทษ ประโยค “เชื่อว่าความกลัวจะเพิ่มปริมาณสูงมากขึ้น” สะท้อนให้เห็นความคิดของผู้กล่าวที่เชื่อว่าความกลัวมีอยู่จริงและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ข้อความ “เราเข้าใจได้ ในหัวอกความเป็นแม่” ยังแสดงให้เห็นว่าผู้กล่าวข้อความ “เข้าใจ” ความกลัวของคนในสังคม ทั้งยังเชื่อว่าความกลัวนั้นสมเหตุสมผลด้วย ส่วนตัวอย่างที่ 177 ข้อความ “ผมเชื่อว่าในด้านจิตใจหลายคนยังหวาด ๆ นายไข่มุกอยู่” เป็นการคาดคะเนความกลัวของคนในสังคมที่มีต่อคนพันโทษ โดยที่ไม่มีข้อมูลว่าคนในสังคมกลัวบุคคลพันโทษมาสนับสนุน ผู้วิจัยเห็นว่าผู้กล่าวอาจสันนิษฐานจากความเชื่อเรื่องความกลัวบุคคลพันโทษในสังคมที่มีอยู่เดิมจนเกิดข้อสันนิษฐานนี้ น่าสังเกตว่าการกล่าวถึงความกลัวของคนในสังคม หรือแม้กระทั่งการแสดง ความเข้าใจคนในสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทษ ปรากฏในถ้อยคำของผู้ที่พยายามสนับสนุนบุคคลพันโทษให้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ จึงยิ่งสะท้อนให้เห็นว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ

ก็อาจจะมีข้อความบางส่วนที่แฝงด้วยภาพด้านลบเช่นกัน สำหรับกรณีนี้คือภาพตัวแทน **บุคคล พันโท** เป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

ตัวอย่างที่ 178 พ.ต.อ.ดุสิตกล่าวว่า การเก็บดีเอ็นเอจะช่วยพิสูจน์ผู้กระทำผิดในกรณีผู้ต้องขัง ก่อเหตุลักทรัพย์และทำร้ายร่างกายกัน สามารถตรวจสอบผู้ต้องขังที่เข้าและออกจากเรือนจำว่าเป็นคนเดียวกันหรือไม่ นอกจากนี้หากผู้ต้องขังเคยทำผิดคดีอื่นโดยทิ้งหลักฐานดีเอ็นเอไว้ เมื่อตรวจสอบย้อนหลังจะทำให้ตำรวจสามารถจับตัวคนร้ายและปิดคดีค้างเก่าได้มากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาไม่มีอะไรมารับรองว่าผู้ต้องขังที่พันโทฯ ออกไปปีละกว่า 30,000 คน จะไม่กระทำผิดซ้ำอีก (ข่าวสด 13 พ.ย. 57)

ข้อความ “เนื่องจากที่ผ่านมาไม่มีอะไรมารับรองว่าผู้ต้องขังที่พันโทฯ ออกไปปีละกว่า 30,000 คน จะไม่กระทำผิดซ้ำอีก” ตัวอย่างที่ 178 เป็นคำบอกเล่าจากประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง ข้อความดังกล่าวชี้ชัดว่าไม่มีเครื่องยืนยันได้ว่าบุคคลพันโทฯ จะไม่กระทำผิดซ้ำ ดังนั้นในแง่ของการรับรู้ภาพของบุคคลพันโทฯ ผู้รับสารอาจเข้าใจว่า **บุคคลพันโทฯ คือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้เสมอ

4.9.2 การกล่าวอ้าง ในที่นี้เป็นยกข้อมูล หลักฐาน ผลการวิจัย การตอบรับจากองค์กร เอกชน และผลงานเชิงประจักษ์ของผู้ต้องขัง มาสนับสนุนเพื่อให้ตัวบทสนับสนุนบุคคลพันโทฯ มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 179 การศึกษาและวิจัยทางสังคมจิตวิทยาของญี่ปุ่นพบข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ผู้ที่ถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและพันโทฯมาแล้ว กับผู้ที่ถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รอลงอาญา เมื่อไปสมัครทำงานกับบริษัท ห้างร้าน ภาคเอกชน เกือบร้อยละ ๕๐ ได้รับการปฏิเสธเนื่องจากนายจ้างหรือผู้ประกอบการหวาดระแวง ถ้าหากมีผู้สมัครคนอื่นเป็นตัวเลือกรด้วย ก็จะไม่รับอดีตนักโทษหรือผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาเข้าทำงานด้วย ดังนั้น จึงว่างงาน ไม่มีรายได้ที่จะใช้ดำรงชีพ ก่อให้เกิดภาวะต่อต้าน เคียดแค้นชิงชังสังคม ต้องกลับเข้าสู่วังวนของการกระทำผิดอีกครั้งด้วยความจำเป็น เปิดช่องให้ขบวนการและเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ ที่พร้อมจะรับอดีตนักโทษหรือผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาเหล่านี้เข้ามาร่วมงาน จึงมีกำลังคนเข้าไปเติมเต็ม อยู่ตลอดเวลาอย่างไม่ขาดสาย กลายเป็นภาระหนักแก่รัฐในการจัดการปัญหาอาชญากรรมซึ่งมีแต่จะเพิ่มขึ้น ๆ (มติชน 17 ส.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 179 เป็นตัวอย่างจากบทความในหนังสือพิมพ์ที่เสนอปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาการบำบัดฟื้นฟูในกระบวนการยุติธรรมของไทย ข้อความดังกล่าวเป็นงานวิจัยของประเทศญี่ปุ่นที่ได้ยกมาสนับสนุนให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยหลายขั้นตอนมีปัญหา และบางครั้งยังสร้างปัญหาต่อเนื่องไปยังบุคคลพ้นโทษด้วย โดยเฉพาะเรื่องการไม่ยอมรับจากสังคมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต และท้ายที่สุดยังส่งผลให้เกิดการทำผิดซ้ำเป็นวัฏจักรจนกลายเป็นภาระของภาครัฐที่ต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ต่อไป ในเบื้องต้นข้อความดังกล่าวทำให้เราเห็นว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** อีกทั้งผลสืบเนื่องที่อาจเกิดขึ้นจากการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมก็อาจจะสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ไปพร้อมกันด้วย นอกจากนี้ ตัวอย่างดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจกลับเข้าสู่วงจรการทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษเกิดขึ้นเพราะไม่มีทางเลือก ซึ่งอาจจะทำให้สังคมรับรู้ว่ามีที่จริงแล้ว **บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน** ได้ด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 180 'ผู้ประกอบการ' ในชลบุรี ก็ต่างขานรับและยืนยันว่าพร้อมให้โอกาสผู้พ้นโทษเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการฝึกตามโครงการนี้ก็เชื่อว่าจะได้ผู้มีทักษะฝีมือที่มีคุณภาพตรงความต้องการของภาคเอกชน(มติชน 23 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 181 มอบโอกาสผู้พ้นโทษสู่แรงงานคุณภาพประเดิมธุรกิจช่างทำทองเสียงขานรับดี (เดลินิวส์ 2 ธ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 180 แล 181 ปรากฏในตัวบทที่นำเสียงตอบรับจากผู้ประกอบการมากล่าวอ้างเพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่ากระบวนการที่กำลังกล่าวถึงประสบผลสำเร็จอย่างน่าพอใจ และสะท้อนให้เห็นว่า **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี**

ตัวอย่างที่ 182 ตอนนั้นยอมรับว่าท้อมาก ไม่อยากสมัครงานที่ไหนอีกแล้ว ด้วยความโชคดีที่ขณะอยู่ในเรือนจำได้ฝึกอาชีพชงกาแฟและเครื่องดื่ม มีแบรนด์ 'ผลิตผล คนดี' เป็นใบการันตีว่ากลับใจ และพร้อมกลับสู่สังคมแล้ว (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 182 เป็นตอนหนึ่งในคำกล่าวของบุคคลพ้นโทษ จะเห็นว่าข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นการอ้างถึง “แบรนด์ ผลิตผล คนดี” แบรินต์สินค้าของกรมราชทัณฑ์มาเป็นเครื่องยืนยันว่าผู้กระทำความผิดสามารถสร้างผลงานได้เฉกเช่นบุคคลทั่วไป เช่นเดียวกับบุคคลพ้นโทษรายนี้ที่กล่าวว่าตนสามารถกลับตัวกลับใจ พร้อมกลับเข้าสู่สังคม โดยอ้างแบรนด์ดังกล่าวเพื่อเสริมให้คำกล่าวของตนมี

น้ำหนักมากขึ้น ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงอาจจะสนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ได้อีกทางหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 183 จากงานวิจัยที่เก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังที่กำลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ พบว่าส่วนใหญ่บอกว่าดีใจที่จะได้ออกเรือนจำ แต่เบื่องลึกลงใจแล้วกลัวมาก (มติชน 14 มี.ค. 56)

ตัวอย่างที่ 184 นพ.พูลชัยให้ข้อมูลอีกว่า จากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ปี 2558 มีผู้ต้องขังหญิงจำนวน 45,000 คนที่พ้นโทษออกมาแล้วไม่มีอาชีพรองรับ ขณะที่ปี 2557 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากเป็นอันดับสองของโลก (มติชน 2 ต.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 183 และ 184 เป็นการกล่าวอ้างงานวิจัยและผลสำรวจของกรมราชทัณฑ์ ตัวอย่าง 183 ปรากฏข้อความที่สื่อว่าบุคคลพ้นโทษกลัวการกลับเข้าสู่สังคม ซึ่งอนุมานได้ว่าความกลัวในที่นี้คือกลัวปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการไม่ยอมรับจากสังคม ส่วนตัวอย่างที่ 184 กล่าวถึงจำนวนผู้พ้นโทษที่ไม่มีอาชีพรองรับ เมื่อทั้งสองตัวอย่างมีข้อมูลงานวิจัยและผลสำรวจมาสนับสนุน ทำให้น้ำหนักของประเด็นที่เสนอน่าเชื่อถือมีมากขึ้น จึงมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ยิ่งขึ้นด้วย

4.9.3 การแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ พบการแทรกเรื่องเล่าจากวาทกรรมอื่น ได้แก่ เรื่องเล่าจากวาทกรรมพระพุทธศาสนา และตัวบทวาทกรรมข่าวอาชญากรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้อย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 185 ผมอยากให้ประชาชนสงสารพวกที่เขาตั้งใจปฏิบัติตนดีงามมีความตั้งใจที่จะกลับไปใช้ชีวิตในสังคม ในครอบครัว คนเขาก็เป็นคนดีในสังคมได้ เพียงแต่เขาผิดพลาด ทุกคนก็มีผิดพลาดได้ ขนาด“องคุลิมาล”ยังกลับใจได้ ขอเพียงสังคมให้โอกาส (เดลินิวส์ 2 ก.พ. 60)

ตัวอย่างที่ 185 มีการยกเรื่องขององคุลิมาล ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในวาทกรรมพระพุทธศาสนา มาแทรก โดยองคุลิมาลได้เดินทางฆ่าคน 999 คน ก่อนที่จะพบกับพระพุทธเจ้า และได้ฟังเทศนาจากพระพุทธเจ้าจนเกิดความเลื่อมใสและออกบวชเป็นพุทธสาวกในที่สุด องคุลิมาลจึงเป็นตัวอย่างของคนที่สามารถกลับตัวกลับใจได้แม้ว่าจะผ่านการกระทำความผิดอย่างใหญ่หลวงก็ตาม การใช้ข้อความ “ขนาดองคุลิมาลยังกลับใจได้” จึงเป็นการชี้ให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษที่ผ่านการกระทำความผิดซึ่งไม่ได้หนักหนาเท่าองคุลิมาลก็ย่อมกลับตัวกลับใจได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างนี้จึงชี้ให้เห็นความตั้งใจที่จะสื่อภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 186 "วันชัย" รับผิดชอบต่อว่า เคยชมชื่นพนักงานหญิงของการรถไฟแห่งประเทศไทยมาแล้ว 2 คน ก่อนหน้านั้น และยังคงโทษคดีค้ายาเสพติด 2 ครั้ง "ตั้งต่าง" ยอมรับว่า เคยก่อคดีชมชื่น ล้วงละเมิดทางเพศ และติดคุกมาแล้วนับสิบครั้งและ ชาตรี เพิ่งพ้นโทษจำคุกจากคดีชมชื่นภรรยาเพื่อน ในปี 2556 ก่อนก่อเหตุซ้ำและรุนแรงกว่าเดิม ก่อนข้างชัดเจนว่าการติดคุกอาจจะเพียงแค่ทำให้คนเหล่านี้สูญเสียอิสรภาพชั่วคราว แต่ไม่ได้มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและอาจเป็นคำตอบส่วนหนึ่งว่า ทำไมคดีชมชื่นถึงมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกที (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 186 มาจากข่าวอาชญากรรมคดีดังในประเทศไทย คดีอาชญากรรมนับเป็นวาทกรรมอื่นที่ยกมาแทรกในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ และจะเห็นว่า ส่วนที่ยกมากล่าวถึงเป็นประเด็นการกระทำผิดซ้ำของผู้ก่อคดีทั้งสิ้น ก่อนจะสรุปในตอนท้ายด้วยการตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์ที่ชี้ให้ผู้รับสารขบคิดถึงปัญหาบางอย่างที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงทำให้เราเห็นว่า **บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ**

4.10 การใช้เสียงของบุคคลพ้นโทษ

ในการศึกษาวาทกรรมอื่น ๆ ที่กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษ²² ในเบื้องต้นผู้วิจัยสังเกตเปรียบเทียบการใช้เสียง (Voice) ของบุคคลพ้นโทษเผยแพร่สู่สังคม พบว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษมีแนวโน้มจะเปิดโอกาสให้บุคคลพ้นโทษได้ใช้เสียงของตัวเองมากกว่าวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกันอย่างข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพ้นโทษเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ ผู้วิจัยเห็นว่าการเปิดโอกาสให้บุคคลพ้นโทษได้ใช้เสียงในวาทกรรมนี้มีความสำคัญต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษ เนื่องจากบางส่วนเป็นคำบอกเล่าในฐานะผู้ที่ผ่านประสบการณ์โดยตรง อีกทั้งการที่คำกล่าวเหล่านี้ได้รับการเผยแพร่ในวาทกรรม ย่อมแสดงว่าผู้ผลิตวาทกรรมให้ความสำคัญและเลือกมาเป็นหนึ่งในประเด็นที่จะส่งไปยังผู้รับสารด้วย

ตัวอย่างที่ 187 "ทุกวันนี้ดีใจ ที่ได้ช่วยคนอื่นอีกเยอะ ได้รับเกียรติ ให้เป็นวิทยากรสอนเด็กที่เคยเป็นแบบผม ไม่มีใครอยากเป็นคนเลวหรอก เพียงแต่เด็กพวกนี้อ่อนแอ จึงพยายามสร้างเกราะป้องกันตัวให้คนอื่นมองว่าตัวเองเข้มแข็ง ถ้าเราอยากเปลี่ยนนิสัยเขา เราต้อง

²² ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในหัวข้อ 5.3 วิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

เปลี่ยนความคิดพวกเขา ก่อนเป็นอันดับแรก นี่คือนงานที่ฉันตั้งใจทำให้สำเร็จ" น้องโจกล่าว (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 188 นายประชา รัตนสาขา อายุ 70 ปี อดีตวิศวกรเครื่องทำความเย็นอุตสาหกรรมชาว อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี ผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับในสถานกักขังกลางปทุมธานี กล่าวว่ามี รู้สึกปลื้มใจที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ หลังได้รับการปล่อยตัวจะเดินทางไปหาครอบครัวที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ตนถูกดำเนินคดีข้อหาละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อปลายปี 2551 หลังนำหนังสือการ์ตูนเก่า ซีดีหนังเก่า ไปไปผู้ขายที่ตลาดนัด ประมาณ 135 แผ่น เพราะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ้านว่า คนอายุมากไม่ควรนั่งๆ นอนๆ จะเป็นความดัน เครียด นอนไม่หลับ จึงนำซีดีดังกล่าวไปวางขายที่ตลาดนัดคลอง 12 แก่งเตา กระทั่งถูกเจ้าของลิขสิทธิ์พาเจ้าหน้าที่มาจับกุม พร้อมเรียกเงิน 3 หมื่นบาท เพื่อเจรจายอมความ แต่ตนไม่มีเงินให้จึงถูกส่งฟ้องอัยการ ศาลจะสั่งปรับ 6 แสนบาท ตนรับสารภาพศาลจึงลดค่าปรับให้เหลือ 3 แสนบาท แต่ก็ไม่มีเงินจ่ายค่าปรับ จึงต้องยอมติดคุกเพื่อชดใช้แทนค่าปรับ ขณะนี้เหลือโทษต้องกักขังอีก 1 ปี 6 เดือน กระทั่งได้รับการพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัว ทั้งนี้ ตนอยากให้มีการทบทวน กฎหมายดังกล่าว ที่ผ่านมาไม่เคยทราบเลยว่า นำแผ่นซีดีหนังที่ดูแล้วไปขายจะมีความผิดแบบนี้ อยากจะทำบอกว่าตัวเองไม่ใช่อาชญากร แต่ทำไปด้วยความไม่รู้ กฎหมาย อยากให้มีการแก้กฎหมายในการลงโทษปรับคดีละเมิดลิขสิทธิ์อีกด้วย (ไทยรัฐ 9 ธ.ค. 54)

ตัวอย่างที่ 189 สิทธิชัยเล่าว่า ขณะถูกจับนั่งซ้อนท้ายจักรยานยนต์เพื่อนไปร่วมชุมนุมที่ตลาดปิ่น เมื่อขับผ่านป้อมตำรวจตรงวัดช่องลม เกิดเสียงดังคล้ายระเบิดขึ้นที่ป้อม ทำให้ตำรวจคิดว่าตนและเพื่อนเป็นคนโยนระเบิดใส่ จึงขี่รถจักรยานยนต์ไล่ชนท้ายรถตน จนรถล้มและจับกุมเพื่อนได้" แต่ผมมาถูกจับกุมตอนไปเอารถจักรยานยนต์ที่ สน.ทุ่งมหาเมฆ ปรากฏว่าถูกตำรวจล็อกตัวและแจ้งข้อหาร่วมกันปาระเบิดใส่ป้อมตำรวจ ทั้ง ๆที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อเหตุและเพื่อนผมก็ไม่ได้ทำ ต้องติดคุกคนละ 1 ปี 6 เดือนจนมา ได้รับพระราชทานอภัยโทษในวันนี้ผมจะปรึกษากับทนายความเพื่อฟ้องร้องเอาผิด กับเจ้าหน้าที่รัฐและรัฐบาลชุดที่แล้วที่สั่งใช้ความรุนแรงกับประชาชน" (มติชน 9 ธ.ค. 54)

ข้อความ “ไม่มีใครอยากเป็นคนเลวหรอก” ในตัวอย่างที่ 187 เป็นเสียงของบุคคลพ้นโทษที่ผู้ผลิตวาทกรรมเลือกนำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าการกระทำผิดที่เกิดขึ้นอาจไม่ได้เกิดจาก

ความจำเป็น ส่วนตัวอย่างที่ 188 เป็นคำบอกเล่าของบุคคลพันโทชรายหนึ่งถึงสาเหตุที่ต้องโทษจำคุก ข้อความที่ขีดเส้นใต้อาจสรุปได้ว่าการกระทำความผิดของเขาไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ แต่เป็นเพราะ “ไม่รู้กฎหมาย” จนทำให้เขาต้องโทษจำคุกในที่สุด ขณะที่ตัวอย่างที่ 189 เป็นคำบอกเล่าเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ได้รับโทษจำคุกที่มาจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม บุคคลพันโทชรายนี้ ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริง อย่างไรก็ตามแม้ข้อความดังกล่าวจะยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริงตามที่กล่าวหรือไม่ แต่การที่ผู้ผลิตวาทกรรมเลือกข้อความนี้มานำเสนอ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะมีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ต่อผู้รับสารได้ ตัวอย่างทั้งสามที่กล่าวมานี้ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกันคือเรื่อง “ความไม่ตั้งใจ” ในการกระทำความผิด ดังนั้นเมื่อข้อความเหล่านี้เผยแพร่ไปในวาทกรรมสนับสุนนบุคคลพันโทชแล้ว ก็อาจจะสร้างการรับรู้ได้ว่า **บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน**

ตัวอย่างที่ 190 ขณะที่ผู้ดีผู้ต้องขังรายหนึ่งเปิดเผยว่า ตอนอยู่ในเรือนจำอยู่แบบขาดอิสรภาพ ต้องมีระเบียบ ทำให้ตนได้คิด พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ฝึกฝนอาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งตนขอสัญญาว่าออกไปจะทำตัวเป็นคนดีของสังคมต่อไป (สยามรัฐ 9 เม.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 191 มันเป็นช่วงชดใช้กรรม แต่การเข้าไปอยู่ในคุก มันก็ได้เรียนรู้อะไรหลายต่อหลายอย่างนะครับ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในนั้นทำให้เรารู้จักตัวเอง มีระเบียบวินัยมากขึ้น (ข่าวสด 13 เม.ย. 53)

ตัวอย่างที่ 192 “ตอนนี้ผมทำงานอยู่สำนักงานทนายแห่งหนึ่งครับ ระหว่างเป็นผู้ต้องขังผมเรียนจบด้านกฎหมายเมื่อออกมาก็หวังว่าจะนำความรู้มาใช้เลี้ยงชีพ และอยากเป็นทนายความที่ดีครับ” (ไทยรัฐ 1 เม.ย. 60)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 190 – 192 เป็นตัวอย่างเสียงบอกเล่าของบุคคลพันโทช เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ทั้งเรื่องทักษะอาชีพ ระเบียบวินัย และการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า การบอกเล่าจากบุคคลพันโทชในฐานะผู้ที่มีประสบการณ์ตรงอาจจะสร้างการรับรู้ด้านดีแก่สังคมได้ว่า **บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี**

ตัวอย่างที่ 193 “ตอนนี้ผมทำงานอยู่สำนักงานทนายแห่งหนึ่งครับ ระหว่างเป็นผู้ต้องขังผมเรียนจบด้านกฎหมายเมื่อออกมาก็หวังว่าจะนำความรู้มาใช้เลี้ยงชีพ และอยากเป็นทนายความที่ดีครับ” (ไทยรัฐ 1 เม.ย. 60)

ตัวอย่างที่ 194 ขณะผู้อดีตผู้ต้องขังรายหนึ่งเปิดเผยว่า ตอนอยู่ในเรือนจำอยู่แบบขาดอิสรภาพ ต้องมีระเบียบ ทำให้ตนได้คิด พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ฝึกฝนอาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งตนขอสัญญาว่าจะออกไปจะทำตัวเป็นคนดีของสังคมต่อไป (สยามรัฐ 9 เม.ย. 58)

ตัวอย่างที่ 195 จากที่คิดว่ามีชีวิตเพื่อตัวเองเท่านั้น กลับหันมามองว่าควรมีชีวิตเพื่อคนอื่นด้วย เราหนึ่งคนสามารถ ทำอะไรดี ๆ ได้เยอะ ชีวิตมีค่าสำหรับอีกหลายคน เปลี่ยนจากผู้รับเป็นผู้ให้ (มติชน 6 พ.ค. 57)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 193 และ 194 เป็นคำกล่าวที่แสดงความปรารถนาในการประกอบอาชีพที่น่าดีและคำสัญญาจะเป็นคนดีของสังคมตามลำดับ ทั้งสองตัวอย่างแสดงให้เห็นความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่ดีขึ้นเมื่อกลับสู่สังคม ส่วนตัวอย่างที่ 195 เป็นคำกล่าวเปรียบเทียบความคิดในอดีตกับความคิดปัจจุบันของบุคคลพันโทช ทำให้ผู้รับสารได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางความคิดของบุคคลพันโทชในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งการแสดงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงและการแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ล้วนมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทน **บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว** ได้ทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่ 196 ผมภูมิใจที่สามารถบอกกับทุกคนได้เต็มปากว่าทำงานอะไร ตอนแรก ๆ คุณอาจกลัวไม่กล้าซื้อหรือเช่าใกล้ แต่วันหนึ่งคุณอาจเปลี่ยนความคิดมาอุดหนุนผมก็ได้" ประดิษฐ์กล่าวด้วยรอยยิ้ม (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 197 ทุกวันนี้ดีใจ ที่ได้ช่วยคนอื่นเยอะ ได้รับเกียรติให้เป็นวิทยากรสอนเด็กที่เคยเป็น แบบผม (มติชน 6 พ.ค. 57)

ตัวอย่างที่ 198 "ตอนนี้ได้ทุนไปเรียนต่อที่อเมริกา เดินทางปลายปี 2558 กลับมาด้วยวุฒิเทียบเท่าปริญญาตรี (มติชน 6 พ.ค. 57)

คำกล่าวของบุคคลพันโทชในตัวอย่างที่ 196 และ 197 แสดงถึงความรู้สึกเชิงบวกของบุคคลพันโทช ทั้งความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ และความรู้สึกดีใจที่ได้ใช้ประสบการณ์ที่มีมาส่งต่อให้ผู้กระทำความผิดในเรือนจำ การแสดงความรู้สึกเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพันโทชทั้งสองตัวอย่างประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในระดับที่น่าพอใจ ส่วนตัวอย่างที่ 198 เป็นตัวอย่างความสำเร็จอีกกรณีหนึ่งที่วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชมักยกมากล่าวถึง สำหรับกรณีนี้เป็นเรื่องความก้าวหน้าทางการศึกษาของบุคคลพันโทช ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งการแสดงความรู้สึกด้านบวกต่อการ

ดำเนินชีวิต และการยกตัวอย่างความสำเร็จในชีวิตแง่มุมต่าง ๆ ก็อาจจะเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเห็นว่า **บุคคลพันโทขบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต** ได้อย่างดี

การยกคำกล่าวของบุคคลพันโทขมานำเสนอ นอกจากจะมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกแล้ว หลายครั้งเป็นคำกล่าวที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 199 "ผมติดคุกตั้งปี 2536 สู้คดีจนถึงฎีกาศาลตัดสินประหารชีวิต เพราะไปก่อคดีฆ่าคนตาย รับงานมือปืนรับจ้าง ยิงเสียสังหาริมทรัพย์ จ.เชียงใหม่ ได้ค่าจ้างครั้งนั้น 500,000 บาท ปกติผมรับราชการทหารที่ค่ายธนระริชต์หลังก่อเหตุไม่ได้หนีไปไหน ทำงานที่ค่ายตามปกติ สุดท้ายก็ต้องยอมจำนนต่อหลักฐาน (มติชน 9 ธ.ค. 54)

ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทขขึ้นที่มีการกล่าวถึงบุคคลพันโทขอย่างเจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มักจะมีส่วนที่ยกคำบอกเล่าประสบการณ์การกระทำความผิดที่เป็นเหตุให้ได้รับโทษจำคุกด้วย ซึ่งคำกล่าวเหล่านี้ย่อมทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพตัวแทน **บุคคลพันโทขเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** ได้โดยตรง

ตัวอย่างที่ 200 หนึ่งในผู้ต้องขังที่ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายที่ไม่มีวันลืม "มันยากมากทั้งในเรือนจำและโลกภายนอก ข้างในมันหดหู่ ผมเข้าไป ผมคิดอย่างเดียวว่าต้องออกไปให้เร็วที่สุดให้ได้ เพราะมันทั้งแออัด นอนก็จะนอนทับกันจนแทบจะมีเรื่อง จะกินจะนอนก็ลำบาก จะฝึกอาชีพก็ทำได้แค่ในระดับหนึ่ง บรรยากาศทุกซทนมมานานมากที่สุดในชีวิต แต่พอผมออกมา ผมก็รู้ว่า ผมต้องเผชิญอะไรยังไงบ้าง"
(คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 201 "ผมเคยใช้ชีวิตในคุกแบบไม่มีอนาคต ไม่มีการคิดอะไรเลย มีชีวิตไปวัน ๆ หากินด้วยการขายหมึกสัก ถ้ามว่าเอามาจากที่ไหน ก็มีนักโทษอีกกลุ่มเอามาขายให้ ผมเป็นคนชอบงานศิลปะอยู่แล้ว พอจะมีประสบการณ์สักหลายมาก่อน จึงยึดอาชีพรับจ้างสักให้นักโทษในเรือนจำ ก็ได้เงินครั้งละหลายพันบาททีเดียว ส่วนเข็มที่ใช้สักก็ให้นักโทษที่ออกไปทำงานข้างนอกแอบเอาเข้ามาให้ แล้วผมก็แบ่งเปอร์เซ็นต์ให้เขาไป"
(เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 202 เบ็ม ลำดับเหตุการณ์ชีวิตตัวเองให้ฟังว่า ติดคุกไปรอบหนึ่ง พอออกก็มีเครือข่ายมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องปกติของวงการนี้ เพราะข้างในมีพ่อค้ายาถูกขังรวมอยู่ด้วย จากที่รู้จักกันในกลุ่มรายย่อยก็ขยายไปถึงกลุ่มเอเยนต์ เมื่อรู้จักคนมากขึ้นก็มีเครดิต

สามารถเอายามาได้โดยไม่ต้องเอาเงินไปวางก่อน จากนั้นก็ถูกจับ พอถูกปล่อยตัว ออกมาก็กลับไปทำใหม่ เป็นแบบนี้ตลอด (เดลินิวส์ 7 พ.ค. 60)

ตัวอย่างที่ 200 – 202 เป็นคำบอกเล่าจากบุคคลพันโทษในฐานะผู้มีประสบการณ์ตรงที่ผ่านการใช้ชีวิตในเรือนจำ ข้อความที่ขีดเส้นใต้ทั้งสี่ตัวอย่างแสดงถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรือนจำ ทั้งเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง ความหละหลวมของเจ้าหน้าที่ในการตรวจการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ตลอดจนความหละหลวมที่ปล่อยให้เกิดการช่อกุสุมสร้างเครือข่ายผู้กระทำความผิดใหม่ ๆ ในเรือนจำ คำบอกเล่าจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารรับทราบข้อมูลว่าระบบการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับในตัวอย่างที่ 202 ยังกล่าวถึงการขยายเครือข่ายการกระทำความผิดที่กว้างขวางขึ้นด้วย ปัจจัยเหล่านี้จึงอาจทำให้เกิดการรับรู้ภาพตัวแทน **บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 203 ผมไปสมัครงานเป็นสิบ ๆ ที่ แค่ว่าศิษย์ประวัติตรวจสอบเขาก็ไม่รับแล้ว มันทรมาณเหมือนกัน แค่มคนละรูปแบบ มันไม่ได้ง่าย (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 204 "ตอนนั้นหนูกำลังอยากตาย ไม่อยากอยู่ เงินหมด ไม่ได้กินข้าว ไม่มีที่ไป แต่มีคนมาพบและชวนคุยว่า ชีวิตเรามีค่า ทำให้หนูตั้งสติได้ แล้วพี่คนนั้นก็บอกให้หนูนั่งรถเมล์มาที่บ้านพักนี้ แล้วชีวิตหนูก็เริ่มต้นใหม่อีกครั้ง" อ้อย หญิงสาววัย 25 ปี เล่าให้ฟังถึงชีวิตหลังพ้นโทษจากเรือนจำ (คมชัดลึก 9 ก.ค. 55)

ตัวอย่างที่ 203 – 204 เป็นคำกล่าวบุคคลพันโทษที่เล่าถึงสิ่งที่ต้องเผชิญหลังจากพ้นจากเรือนจำ ในตัวอย่างทั้งสี่ที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นเรื่อง การปฏิเสธรับเข้าทำงาน และการไม่มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ การที่ผู้ผลิตวาทกรรมหยาบยกประสบการณ์ตรงจากคำบอกเล่าของบุคคลพันโทษมาเสนออย่างย่อมนำให้สังคมเห็นว่า **บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** ได้โดยตรงเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 205 ผมเคยไปสมัครงานเป็นสิบ ๆ แห่ง พอเขาเปิดประวัติเขาก็ไม่รับ ซึ่งผมก็เข้าใจนะ เข้าใจคนในสังคม เป็นใครใคร่ก็กลัว (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 205 ตั้งต้นจากเรื่องการปฏิเสธการรับบุคคลพันโทษเข้าทำงาน ก่อนจะตามด้วยประโยค “ซึ่งผมก็เข้าใจนะ เข้าใจคนในสังคม เป็นใครใคร่ก็กลัว” ผู้วิจัยเห็นว่าประโยคนี้สะท้อนว่าแม้แต่บุคคลพันโทษก็เข้าใจสังคม ยอมรับว่าความกลัวของคนในสังคมเป็นเรื่องปกติ และท้ายที่สุดก็อาจสะท้อนว่าบุคคลพันโทษเองก็เห็นว่าตนเป็นผู้ที่น่าหวาดกลัวด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าตัวอย่างลักษณะนี้

เป็นการผลิตซ้ำเรื่อง บุคคลพันโทจะเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

4.11 การให้รายละเอียด

การให้รายละเอียดในที่นี้คือการแจกแจงหรืออธิบายประเด็นที่กำลังกล่าวถึงอย่างละเอียด อาจทำให้ผู้รับสารมองเห็นประเด็นต่าง ๆ ละเอียดขึ้น และอีกแง่หนึ่งก็อาจจะทำให้สารที่กล่าวถึงมีน้ำหนัก มองเห็นประเด็นที่กำลังกล่าวถึงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วย การให้รายละเอียดพบมากในตัวบทที่กล่าวถึงกระบวนการบำบัดฟื้นฟูของงานราชทัณฑ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 206 สนพ.แม่ฮ่องสอนได้ร่วมกับเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน เปิดฝึกอบรมฯ สาขาช่างทาสี และทดสอบฝีมือแรงงาน สาขา ช่างก่ออิฐระดับ 1 ทั้งนี้ ประธานได้สั่งการให้สนพ. ส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมชี้แจงประชาสัมพันธ์ภารกิจฝึกอบรมและทดสอบมาตรฐาน ฝีมือแรงงานพร้อมกับหน่วยงานที่เป็นคณะกรรมการชุดนี้ในวันปล่อยตัวผู้ต้องขังด้วย (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 20 ธ.ค. 59)

ตัวอย่างที่ 207 สาระสำคัญของ MOU ในส่วนของกรมการจัดหางานคือ

1. การจัดสำเนา และการฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อย
2. การให้คำปรึกษา การแนะนำ และการแนะแนวอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายในการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การหาทำเล การคำนวณต้นทุน การบริหารงานธุรกิจ
3. การจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ การแนะแนวอาชีพ และการแนะนำด้านการหางานทำ แหล่งงาน และการบริการเอกสารคู่มือผู้สมัครงาน
4. การรับลงทะเบียนและการจัดหางานให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้พันโท ที่ประสงค์จะทำงาน (กรมการจัดหางาน, 8 ส.ค. 59)

จากตัวอย่างที่ 206 และ 207 จะเห็นว่ามีการแจกแจงรายละเอียดของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อความทั้งสองมาจากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานและกรมการจัดหางานตามลำดับ ในแง่วัตถุประสงค์ของการสื่อสารข้อความดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรต่อภาคสังคม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อข้อความถูกเผยแพร่สู่ผู้รับสารก็ย่อมเกิดการรับรู้บางอย่างเกิดขึ้นตามมาด้วย ซึ่งสำหรับกรณีนี้ผู้วิจัย

เห็นว่าข้อมูลลักษณะแจกแจงรายละเอียดของกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ทำให้ผู้รับสารเห็นรายละเอียด และขั้นตอนชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงอาจจะเป็นกลวิธีที่ช่วยสนับสนุนภาพตัวแทน **บุคคลพันโท** เป็น **ผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี** ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

การให้รายละเอียดนอกจากจะใช้กับตัวบทเกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูแล้ว บางครั้งยัง ใช้กับข้อมูลที่กล่าวถึงปัญหาการบำบัดฟื้นฟูด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 208 กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขัง 321,165 ราย ข้าราชการราชทัณฑ์ 12,126 ราย ความจุของเรือนจำรองรับผู้ต้องขังได้ 112,348 รายของเรือนจำทั่วประเทศ 143 แห่ง ปัจจุบันเกินความจุของเรือนจำ 2 เท่า หลักสากลเจ้าหน้าที่ 1 คน ดูแลผู้ต้องขัง 5 คน แต่เรือนจำไทยเจ้าหน้าที่ 1 คน ดูแลผู้ต้องขัง 50-100 คน (ไทยรัฐ 20 พ.ย. 60)

จะเห็นว่าตัวอย่างที่ 208 แจกแจงปัญหาความจุของเรือนจำ และสัดส่วนของเจ้าหน้าที่ ราชทัณฑ์กับผู้กระทำความผิดที่ไม่สมดุลกัน การแจกแจงปัญหาให้สังคมเห็นโดยละเอียดแง่มุมหนึ่ง อาจจะเป็นการสื่อสารกับสังคมให้เห็นปัญหาและตระหนักต่อการร่วมหาทางออกจากมิติของตน แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะทำให้สังคมรับรู้ว่าการบวนการเปลี่ยนผู้กระทำความผิดเป็นคนดีมีปัญหา และท้ายที่สุดก็เกิดข้อกังขาว่าบุคคลพันโทผ่านการบำบัดฟื้นฟูอย่างเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วหรือไม่ และข้อกังขานี้จะทำให้เกิดเป็นภาพจำว่า **บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ** ได้ในที่สุด

เปรียบเทียบจำนวนกลวิธีทางภาษาที่พบในตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบจำนวนกลวิธีทางภาษาในภาพรวม

กลวิธีทางภาษา	จำนวนปรากฏ	ร้อยละ
การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ	867	48.06
การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล	114	6.32
การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง	44	2.44
การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข	15	0.83
การใช้อุปลักษณ์	69	3.83
การใช้สำนวน	6	0.33
การใช้มูลบท	449	24.89

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	24	1.33
การใช้สหบท	137	7.59
การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ	58	3.22
การให้รายละเอียด	21	1.16
รวม	1,804	100

เมื่อเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ พบว่ากลวิธีที่พบมากอย่างโดดเด่นที่สุดคือ **การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ** (48.06%) ส่วนกลวิธีที่พบมากเป็นอันดับที่ 2 คือ **การใช้สหบท** (24.89 %)

สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ตัวบทในครั้งนี้ พบว่ามีผู้ผลิต 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ หน่วยงานของภาครัฐและสื่อมวลชน ในแง่ภาพตัวแทนที่ปรากฏในสื่อสองกลุ่มนี้ไม่ได้แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่จากการสังเกตรูปภาพที่ใช้ในสื่อที่ผลิตโดยสื่อมวลชน พบว่าบางครั้งจะใช้ถ้อยคำที่ไม่เป็นทางการหรือแฝงทัศนคติเชิงลบอยู่ด้วย และบางครั้งก็ขบขันให้โดดเด่นในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง เช่น “(อดีต)โจร” “มือเปื้อนบาป” ฯลฯ มากกว่าสื่อของภาครัฐอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องธุรกิจ เนื่องจากสื่อที่ผลิตโดยสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และรายการโทรทัศน์ต้องมีการแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้าเพื่อสร้างผลกำไรร่วมด้วย การใช้รูปภาพเหล่านี้จึงอาจจะเป็นหนึ่งในกลวิธีที่ใช้ดึงดูดผู้รับสารให้สนใจสื่อชิ้น ๆ มากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้อธิบายกลวิธีทางภาษาที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ พบว่ามีกลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีที่อาจจะประกอบสร้าง ผลิตซ้ำ หรือสนับสนุนภาพตัวแทนของบุคคลพันโทษให้เด่นชัดขึ้น ทั้งการเลือกใช้คำและกลุ่มคำ การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข การใช้อุปลักษณ์ การใช้สำนวน การใช้สหบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหบท การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ และการให้รายละเอียด ในบทต่อไปผู้วิจัยจะอธิบายภาพตัวแทนบุคคลพันโทษที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ และชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนที่พบ ก่อนจะอธิบายวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการประกอบสร้างภาพตัวแทนต่าง ๆ ตามลำดับ

บทที่ 5

ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษและความสัมพันธ์กับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

จากกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995: 98) ที่ระบุไว้ว่า นอกจากจะต้องวิเคราะห์รูปภาพหรือ **ตัวบท (text)** ดังที่ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 แล้ว การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะต้องวิเคราะห์ **วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)** เพื่อให้เห็นกระบวนการผลิตและกระจายตัวบท (text production) และการบริโภคและตีความตัวบท (text consumption) ตลอดจนศึกษา **วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice)** เพื่อให้เห็นบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบทและได้รับอิทธิพลจากตัวบทไปพร้อมกันด้วย ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภาพตัวแทนที่ได้จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในบทที่ 4 เป็นลำดับแรก จากนั้นจะอธิบายวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมข่าวสนับสนุนบุคคลพันโทษ และชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษที่ประกอบสร้างและนำเสนอในตัวบทกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

5.1 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะอธิบายการประกอบสร้างภาพตัวแทนที่ได้จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาต่างในภาพรวม จากนั้นจะจำแนกภาพตัวแทนบุคคลพันโทษที่พบในตัวบทแต่ละกลุ่มเนื้อหา ดังต่อไปนี้

5.1.1 การประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในตัวบท พบว่ากลวิธีทางภาษาต่าง ๆ สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ โดยจำแนกเป็นภาพตัวแทนด้านบวก ภาพตัวแทนด้านลบ และภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม ไม่สามารถตัดสินว่าเป็นบวกหรือลบได้ในบางกรณี

ตารางที่ 40 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในสื่อสาธารณะ

ภาพตัวแทนด้านบวก	บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว บุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
ภาพตัวแทนด้านลบ	บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ บุคคลพันโทเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม
ภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม	บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

ภาพตัวแทนด้านบวก ภาพตัวแทนบุคคลพันโทด้านบวก หมายถึงภาพตัวแทนที่พึงประสงค์ อาจเป็นประโยชน์สำหรับบุคคลพันโท ประกอบด้วยภาพตัวแทน 4 ภาพ ได้แก่ บุคคลพันโทบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพันโทบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ภาพตัวแทนด้านลบ หมายถึง ภาพตัวแทนที่ไม่พึงประสงค์ อาจมีส่วนสำคัญต่อการสร้างอคติแก่บุคคลพันโท ประกอบด้วยภาพตัวแทน 3 ภาพ ได้แก่ บุคคลพันโทเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัว บุคคลพันโทคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ และบุคคลพันโทเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

ภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม ภาพตัวแทนกลุ่มนี้คือ บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ภาพตัวแทนนี้บ่อยครั้งจะเป็นการสื่อสารเพื่อให้สังคมเกิดความเห็นใจบุคคลพันโท นับเป็นความพึงประสงค์ต่อบุคคลพันโท แต่บางครั้งก็พบรูปภาพที่สื่อว่าการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นเรื่องปกติที่บุคคลพันโทจะต้องเผชิญ ซึ่งอาจจะไม่พึงประสงค์ต่อบุคคลพันโท เนื่องจากการตอกย้ำเรื่องการไม่ยอมรับจากสังคมให้คงอยู่ต่อไป

ในขั้นต่อไปผู้วิจัยจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนแต่ละภาพกับกลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนเหล่านั้น ดังต่อไปนี้

5.1.1.1 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านบวก

5.1.1.1.1 บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน

ตารางที่ 41 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน	
กลวิธีหลัก ²³	การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล (19) การใช้สหบท (14) การใช้มูลบท (13) การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทษ (10)
กลวิธีเสริม	การใช้สำนวน (4) การใช้อุปลักษณ์ (3) การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ (2)

จากตาราง 41 จะเห็นว่ากลวิธีหลักที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน ได้แก่ การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล การใช้สหบท การใช้มูลบท และการเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทษ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนกับกลวิธีที่พบโดยสรุปได้ดังนี้

กลวิธีแรกที่ใช้สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน คือการใช้โครงสร้างประโยคแสดงเหตุ – ผล โดยมากมักเป็นการยกเรื่องปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว และความไม่รู้กฎหมาย เพื่อแสดงให้เห็นสาเหตุของการกระทำความผิดครั้งแรก การยกเรื่องผลกระทบด้านต่าง ๆ จากการที่สังคมไม่ยอมรับบุคคลพันโทษมาเป็นเหตุสนับสนุนเรื่องการกระทำความผิดซ้ำ หรือบางกรณีอาจพบคำกล่าวอ้างเรื่องความหละหลวมในการดำเนินคดีที่เป็นเหตุให้ต้องโทษจำคุกทั้งที่ไม่ได้ทำผิดจริง การแสดงที่ไปที่มาของการต้องโทษจำคุกของบุคคลพันโทษด้วยรูปประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ – ผล จึงเป็นรูปภาษาที่ทำให้ผู้รับสาร

²³ กลวิธีหลัก หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่พบตัวอย่างที่สื่อภาพตัวแทนหนึ่ง ๆ จำนวนตั้งแต่ 10 ตัวอย่างขึ้นไป
กลวิธีเสริม หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่พบตัวอย่างที่สื่อภาพตัวแทนหนึ่ง ๆ จำนวนต่ำกว่า 10 ตัวอย่าง

เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนกลุ่มนี้ถูกดำเนินคดีและพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกนั้นมาจากความจำเป็น ไม่ได้เป็นการกระทำความผิดโดยสันดาน

กลวิธีที่พบมากลำดับต่อมาคือ **การใช้สหบท** จะมีทั้ง *การยกคำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ* ที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดานได้ ตัวอย่างที่พบมักเป็นคำกล่าวที่พยายามสื่อสารกับสังคมว่า “การกระทำความผิดเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ทุกคน” เมื่อผู้กล่าวข้อความเหล่านี้เป็นบุคคลจากภาครัฐ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ ตลอดจนนักวิชาการ อาจเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อความมากขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้กล่าวข้อความในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโทษโดยตรง *การแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ* เช่น เรื่องอิฐสองก้อนของพระอาจารย์พรหม วังโส ที่แฝงคำสอนว่าบางครั้งคนเราสนใจจุดบกพร่องเล็ก ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่อาจจะลืมสิ่งที่สวยงามซึ่งมีมากกว่าของสิ่งนั้นไปก็ได้ เมื่อเรื่องนี้แทรกในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ ผู้รับสารอาจมีความคิดเชื่อมโยงได้ว่าความผิดของพวกเขาอาจเป็นเพียงตำหนิเล็ก ๆ ในชีวิตเท่านั้น นอกจากเรื่องความผิดแล้วชีวิตของพวกเขาอาจมีด้านดีอีกมากที่เราควรให้ความสนใจด้วย และสุดท้ายคือ การกล่าวอ้างผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นเหตุของการกระทำผิดซ้ำว่าส่วนใหญ่มาจากการไม่ได้รับโอกาสจากสังคม เพื่อสนับสนุนให้ผู้อ่านเห็นว่าบุคคลเหล่านี้ตัดสินใจทำผิดซ้ำเนื่องจากความจำเป็นเช่นเดียวกัน

กลวิธีหลักอีกกลุ่มหนึ่งคือ **การใช้มูลบท** โดยเฉพาะ *รูปภาพบังการเกิดซ้ำ* เช่น “เริ่มต้นชีวิตใหม่ในฐานะคนดีของสังคมอีกครั้ง” “เป็นคนดีอีกครั้ง” ที่สื่อมูลบทว่าคนกลุ่มนี้เคยเป็น “คนดี” มาก่อน ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าโดยปกติแล้วคนกลุ่มนี้ก็เป็นคนดีเฉกเช่นคนทั่วไปในสังคม หากแต่บางจังหวะของชีวิตมีเหตุให้ต้องกระทำความผิดจนต้องโทษจำคุก การสื่อมูลบทว่าคนกลุ่มนี้เป็นคนดีมาก่อน จึงตีความได้ว่าสิ่งที่ผู้ส่งสารเสนอนั้นก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าโดยพื้นฐานแล้วบุคคลพันโทษไม่ใช่ผู้ที่กระทำความผิดโดยสันดาน

การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทษ ด้วยกลุ่มคำที่ปรากฏคำว่า “หลง” หรือ “พลาด” เช่น “ผู้ที่เคยหลงเดินทางผิด” “กลุ่มเคยก้าวพลาด” กลุ่มคำอ้างถึงเหล่านี้ไม่ได้เป็นคำศัพท์ทางกฎหมายที่ใช้อ้างถึงบุคคลพันโทษ แต่เกิดจากการตั้งใจเลือกใช้ของผู้ผลิตวาทกรรม ความหมายของคำว่า “หลง” และ “พลาด” เกี่ยวข้องกับเรื่องความไม่ตั้งใจในการกระทำความผิด การเลือกกลุ่มคำเหล่านี้มาอ้างถึงจึงดูเหมือนเป็นการพยายามเน้นว่าพวกเขาไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดานไปพร้อมกันด้วย

นอกจากนี้ยังมีกลวิธี **การใช้สำนวน** “สีตมยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง” ที่สื่อว่าคนกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะพลาดพลั้งได้เหมือนคนทั่วไป **การใช้อุปลักษณ์** เช่น การเปรียบเทียบนักโทษกับผ้าขาว

หรือการเปรียบเทียบการกระทำความผิดเป็นกับดัก **การใช้เสียงของบุคคลพันโท** ที่มักเป็นคำบอกเล่าถึงเหตุจำเป็นของการกระทำความผิด กลวิธีทางภาษากลุ่มหลัง แม้จะพบตัวอย่างจำนวนน้อย แต่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญ เมื่อกลวิธีเหล่านี้ถูกใช้เสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพันโท ก็อาจจะมีส่วนร่วมประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทให้ชัดเจนขึ้นได้ด้วย

5.1.1.1.2 บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี

ตารางที่ 42 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี	
กลวิธีหลัก	การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู (98) การใช้มูลบท (69) การใช้สหบท (39) การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโท (32) การให้รายละเอียด (20) การใช้อุปลักษณ์ (14)
กลวิธีเสริม	การใช้เสียงของบุคคลพันโท (4) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง (3) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล (3) การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู (1)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตาราง 42 จะเห็นว่ากลวิธีทางภาษากลวิธีหลักที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี ประกอบด้วย การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู การใช้มูลบท การใช้สหบท การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโท การให้รายละเอียด และการใช้อุปลักษณ์ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู เป็นกลวิธีที่พบตัวอย่างมากที่สุด “บุคคล” ในที่นี้ อาจเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ และนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ส่วน “หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” อาจเป็นกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลบุคคลพันโทคำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึงในกรณีนี้บางครั้งปรากฏร่วมกันหลายบุคคลหรือหลายหน่วยงาน

เพื่อให้เห็นว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูเกิดจากความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของการใช้คำอ้างถึงเหล่านี้ แง่มุมหนึ่งอาจมองได้ว่าเป็นความจำเป็นต่อการนำเสนอวาทกรรม คือต้องมีข้อมูลที่ระบุว่า “ใคร” เป็นผู้กระทำเหตุการณ์หนึ่ง ๆ แต่ถ้าพิจารณาในแง่มุมมองของผู้รับสาร คำหรือกลุ่มคำเหล่านี้อาจสร้างการรับรู้ว่าคุณคณพนักโทษได้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจากบุคคลหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นยังร่วมมือกันอย่างดีด้วย

การใช้มูลบท ที่สื่อภาพตัวตนนี้ใช้รูปภาษาที่ใช้อ้างถึงกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ อ้างถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะอาชีพที่บุคคลพ้นโทษได้รับจากเรือนจำ ตลอดจนอ้างถึง “นายจ้าง” รูปภาษาเหล่านี้สื่อความหมายในเบื้องต้นว่าสิ่งที่กำลังอ้างถึงล้วนมีอยู่จริงตามความคิดหรือประสบการณ์ของผู้พูด ซึ่งอาจจะทำให้ผู้รับสารรับรู้การมีอยู่ของสิ่งเหล่านี้ไปด้วย

การใช้สหบท มีทั้งกรณีที่เป็นการยกคำกล่าวว่าคุณคณพนักโทษที่น่าเชื่อถือ ทั้งการบอกเล่าถึงการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ คำยืนยันว่าคุณคณพนักโทษผ่านการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีแล้ว และคำขอให้สังคมเชื่อมั่นในตัวบุคคลพ้นโทษ ประเด็นสำคัญของคำกล่าวเหล่านี้คือ “มีความน่าเชื่อถือ” ของตัวผู้พูดที่อาจทำให้ผู้รับสารคล้อยตามข้อความและเกิดการรับรู้ภาพตัวตนบุคคลพ้นโทษได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีกรณีที่เป็น การกล่าวอ้าง เช่น การอ้างการติดตามผลของการบำบัดฟื้นฟูที่ระบุว่าผู้ที่ผ่านกระบวนการเหล่านั้นไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ หรืออ้างเสียงตอบรับจากผู้ประกอบการต่อประสิทธิภาพของการบำบัดฟื้นฟูที่ส่งผลให้บุคคลพ้นโทษใช้ความสามารถประกอบอาชีพได้อย่างน่าพอใจ ก็สะท้อนให้ผู้รับสารเห็นว่าบุคคลพ้นโทษผ่านการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำอย่างได้ดีเช่นกัน

การให้รายละเอียด ในกรณีนี้คือการแจกแจงหรืออธิบายรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟู บางครั้งข้อความที่มีการให้รายละเอียดอาจเป็นคำกล่าวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเป็นเสียงของผู้ผลิตวาทกรรมก็ได้ การแจกแจงเรื่องการบำบัดฟื้นฟูอย่างละเอียดอาจเป็นการสื่อสารกับสังคมเพื่อรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรให้สังคมรับรู้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า การให้รายละเอียดอาจมีความสำคัญต่อการประกอบสร้างภาพตัวตนบุคคลพ้นโทษด้วย เนื่องจากทำให้ผู้รับสารได้เห็นขั้นตอน เห็นกระบวนการ หรือเห็นกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำอย่างละเอียด เจาะลึกและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ โดยเฉพาะกลุ่มคำที่ระบุประวัติการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ เช่น “ผู้พ้นโทษที่เคยได้รับการฝึกอาชีพในระหว่างต้องขัง” “ผู้กระทำผิดที่ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู” เป็นกลุ่มคำอ้างถึงที่ไม่ใช่คำศัพท์กฎหมาย แต่เป็นกลุ่มคำที่คาดว่าสร้างโดยผู้ส่งสาร ดังนั้นการเลือกใช้คำเหล่านี้จึงค่อนข้างชี้ชัดว่าผู้ส่งสารเลือกคุณสมบัติเรื่องการผ่านกระบวนการบำบัด

พื้นฟูบุคคลพันโทฆมาอ้างถึงพวกเขา ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้ประวัติการบำบัดฟื้นฟูจนกลายเป็นภาพจำภาพหนึ่งของบุคคลพันโทฆได้ด้วย

การใช้อุปลักษณ์ที่ประกอบสร้างความหมายให้กับบุคคลพันโทฆในทำนองว่าบุคคลพันโทฆผ่านการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดี ส่วนใหญ่เป็นการนำสิ่งคำศัพท์จากวงความหมายอื่นมาเปรียบเทียบกับเรือนจำ เช่น เปรียบเรือนจำเป็นแหล่งผลิต มีกระบวนการผลิตเป็นระบบที่ผลิต “คนดี” ป้อนสู่สังคม เปรียบเรือนจำกับสถาบันครอบครัว เพื่อให้เห็นว่าการอบรมดูแลผู้ต้องขังมีความอบอุ่น ใส่ใจ เหมือนดังผู้ใหญ่ในครอบครัวอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน หรือการเปรียบเรือนจำเป็นสถานที่ที่มีแต่ยังมีกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูภายในเรือนจำที่เปรียบเสมือนแหล่งกำเนิดแสงสว่างส่องทางให้บุคคลพันโทฆ ไม่ต้องจมอยู่กับความมืดมิดอีกต่อไป การนำคำศัพท์จากวงความหมายเหล่านี้มาเปรียบเทียบกับเรือนจำอาจทำให้ผู้รับสารเกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับเรือนจำตรงตามความต้องการของผู้ส่งสารได้ง่ายขึ้น

นอกจากกลวิธีหลักที่กล่าวมาแล้ว ยังมีกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ได้แก่ **การใช้เสียงของบุคคลพันโทฆ** เป็นกลวิธีที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือ เนื่องจากมาจากประสบการณ์ตรง ส่วนใหญ่เป็นคำบอกเล่าถึงกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูขณะต้องโทษในเรือนจำ อาจจะทำให้ผู้รับสารเห็นภาพจากคำบอกเล่าของผู้มีประสบการณ์จริงได้ชัดเจนขึ้น **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง** เช่น การแสดงความขัดแย้งระหว่างระยะเวลาการบำบัดในเรือนจำที่น้อยกับผลการอบรมทักษะอาชีพที่นำไปใช้ได้จริง ทำให้เห็นว่ากระบวนการอบรมทักษะอาชีพในเรือนจำมีประสิทธิภาพแม้จะใช้เวลาอบรมเพียงน้อยนิด **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล** เช่น การคาดการณ์ถึงผลสำเร็จของการบำบัดฟื้นฟู คือ บุคคลพันโทฆไม่กระทำผิดซ้ำ โดยอ้างสาเหตุว่ามาจากการคัดกรองผู้ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจน “พร้อม” ที่จะออกจากเรือนจำ และ **การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด** เช่น “ชื่นชม” ต่อความสำเร็จในการนำทักษะฝีมือไปใช้ดำเนินชีวิต หรือ “เบาใจ” ที่ปัญหาการทำผิดซ้ำอาจมีแนวโน้มจะไม่เกิดขึ้น แม้กลวิธีเหล่านี้จะไม่พบจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยเห็นว่าอาจร่วมกันทำหน้าที่เสริมกลวิธีหลักและสร้างการรับรู้ให้คนในสังคมได้เช่นเดียวกัน

5.1.1.1.3 บุคคลพหุโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

ตารางที่ 43 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพหุโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพหุโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว	
กลวิธีหลัก	การใช้สหบท (40) การใช้มูลบท (23) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล (19) การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพหุโทษ (19) การใช้อุปลักษณ์ (14) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง (13)
กลวิธีเสริม	การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพหุโทษ (9) การใช้เสียงของบุคคลพหุโทษ (9) การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกของบุคคลพหุโทษ (8) คำถามเชิงวาทศิลป์ (1) การใช้สำนวน (1)

จากตารางที่ 43 แสดงกลวิธีทางภาษากลวิธีหลักที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพหุโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ได้แก่กลวิธี การใช้สหบท การใช้มูลบท การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพหุโทษ การใช้อุปลักษณ์ และการใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง ดังต่อไปนี้

กลวิธีทางภาษากลวิธีหลักที่พบในกลุ่มนี้คือ **การใช้สหบท** มีทั้ง *การยกคำกล่าวบุคคลที่ น่าเชื่อถือ* ได้แก่ การบอกเล่าจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำจากประสบการณ์ของบุคคลที่น่าเชื่อถือว่าเป็นบุคคลพหุโทษที่ผ่านประสบการณ์อบรมกับผู้กล่าวมีสติการกระทำผิดซ้ำเป็นศูนย์ การยืนยันว่าบุคคลที่พหุโทษออกมาได้รับการคัดกรองตามเกณฑ์ และการยืนยันว่าพวกเขาได้รับโทษครบตามกำหนดสำนึกผิดและกลับตัวกลับใจแล้ว คำกล่าวเหล่านี้มักเป็นของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด วิทยากรที่เข้าอบรมผู้กระทำความผิด หรือนักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่สังคมอาจให้ความเชื่อถือ จึงทำให้ข้อความที่กล่าวมีน้ำหนักที่น่าเชื่อถือขึ้นตามไปด้วย *การแทรกเรื่องเล่า* ในวาทกรรมพระพุทธศาสนาเช่นเรื่ององคุลิมาลเพื่อเทียบให้เห็นว่าองคุลิมาลผู้ทำความผิดใหญ่หลวงยังสามารถกลับตัวได้ บุคคลพหุโทษก็ย่อมกลับตัวได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบการกล่าวอ้างแบรนด์สินค้ามีผู้ต้องขังมาเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จจากการบำบัดฟื้นฟู เพื่อสะท้อนว่าบุคคลพ้นโทษสามารถเปลี่ยนตัวเองให้ทำในสิ่งที่ถูกที่ควรได้สำเร็จแล้ว

การใช้มูลบทที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว มีตั้งแต่การใช้**รูปภาพที่ใช้อ้างถึง**เกณฑ์ในการคัดกรองคนที่จะได้รับการปล่อยตัว แสดงให้เห็นว่ามีเกณฑ์เหล่านี้อยู่จริง คนในสังคมสามารถเชื่อได้ว่าผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวล้วนได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจผ่านเกณฑ์เหล่านี้มาแล้วทั้งสิ้น การใช้**รูปภาพที่ใช้อ้างถึง**ความปรารถนาในจิตใจของบุคคลพ้นโทษที่สื่อความหมายว่ากลับตัวกลับใจและพร้อมจะกลับเข้าสู่สังคมแล้ว นอกจากนี้ยังมี**กริยากลุ่มแนวความ** เช่น “สั่งแจงข้อเท็จจริง” ที่ปรากฏในเนื้อหาเกี่ยวกับความตื่นตระหนกของสังคม ที่นำไปสู่การสั่งให้แจงข้อเท็จจริงของนายกรัฐมนตรี การสั่งให้แจงข้อเท็จจริงอาจแนวความว่าการตื่นตระหนกของสังคมต่อการปล่อยตัวบุคคลพ้นโทษ อาจเกิดจากความเข้าใจผิดซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ซึ่งอาจตีความได้ว่าเป็นความพยายามนำเสนอบุคคลพ้นโทษให้เป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ไม่ได้มีความน่าหวาดกลัวแต่อย่างใด

การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล เป็นกลวิธีที่สามารถสื่อสารให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่าของบุคคลพ้นโทษกลับตัวกลับใจแล้วได้เช่นเดียวกัน โครงสร้างการแสดงเหตุ - ผลจะมีหลายโครงสร้าง เช่น การประพาดคดีส่งผลให้ได้ลดหย่อนโทษ ระบบการบำบัดฟื้นฟูที่ดีทำให้ผู้ที่พ้นโทษออกมาไม่สร้างปัญหาให้สังคม เป็นต้น การใช้โครงสร้างเหตุ - ผลดังที่ยกตัวอย่างมานี้จะทำให้ผู้รับสารมองเห็นว่าการกลับตัวกลับใจของบุคคลพ้นโทษเป็นสิ่งที่มีความเป็นไปได้ เนื่องจากส่วน “เหตุปัจจัย” มักแสดงถึงพฤติกรรมเชิงบวกของบุคคลพ้นโทษหรือการบำบัดฟื้นฟูอย่างดีจากเรือนจำ

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมของบุคคลพ้นโทษหลังจากที่พวกเขาพ้นโทษแล้ว เช่น “มีความตั้งใจกลับตัวกลับใจเป็นคนดี” “สร้างความดี” “อุทิศตัว” ฯลฯ กลุ่มคำเหล่านี้ล้วนสื่อความหมายในเชิงบวก และอาจมีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ว่าคุณค่าของพวกเขากลับตัวกลับใจแล้วด้วย เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ขัดกับพฤติกรรมการกระทำความผิดในอดีต เมื่อสังคมรับรู้การมีอยู่ของพฤติกรรมเหล่านี้ก็อาจเกิดความคิดเชื่อมโยงไปยังพฤติกรรมความผิดในอดีตและมองเห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามนั่นคือพฤติกรรมเชิงบวกที่อ้างถึงอยู่ในปัจจุบัน

การใช้อุปลักษณ์ที่พบว่าสามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว คือ การนำคำศัพท์ในแวดวงที่เกี่ยวกับการผลิตมาใช้กับการอธิบายการจำคุก เช่น “สร้างคนดี” - “ผลิตคนดี” “จักรเฟื่อง” ตัวอย่างเหล่านี้ทำให้เราเห็นว่าการจำคุกมีกระบวนการมีระบบ คล้ายกับแหล่งผลิตสิ่งของบางอย่างที่ต้องมีระบบการผลิตที่มีคุณภาพ ทำ्यที่สุดแล้วอาจจะทำ

ให้เชื่อมโยงได้ว่าผลผลิตที่ได้จากเรือนจำก็คือ “คนดี” หรือบุคคลพ้นโทษที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้วนั่นเอง

การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง เช่น ความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรมในอดีตกับปัจจุบัน ความขัดแย้งระหว่างภาพจำของสังคมที่มองว่าคนพ้นโทษทำผิดซ้ำจำนวนมากกับจำนวนในความเป็นจริงที่มีคนทำผิดซ้ำน้อย เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่ของประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งในกรณีนี้จะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสองประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก มักเป็นเรื่องในอดีตหรือไม่ก็ความเข้าใจผิดของคนในสังคม ขัดแย้งกับประเด็นที่สอง เช่น เรื่องในปัจจุบัน หรือความเข้าใจที่ผู้ผลิตวาทกรรมต้องการจะให้สังคมเข้าใจใหม่ ซึ่งประเด็นกลุ่มที่สองนี้เองที่เป็นสาระสำคัญในโครงสร้างประโยคแสดงความขัดแย้งแต่ละประโยคที่อาจจะประกอบสร้างความคิดว่าบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

นอกจากกลวิธีหลักที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น การสื่อความคิดว่าบุคคลพ้นโทษกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ยังใช้กลวิธี **การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ** โดยเฉพาะกลุ่มคำที่มีส่วนขยายสื่อความหมายถึงการกลับตัวกลับใจ เช่น “คนคุกที่กลับใจ” “ผู้ที่ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว” ที่สื่อความโดยตรงว่ามีคนที่กลับตัวกลับใจอยู่จริง **การใช้เสียงของบุคคลพ้นโทษ** จำพวกถ้อยคำแสดงความมุ่งมั่นหรือสัญญาว่าจะกลับไปประพฤติดีเป็นคนดีในสังคม หรือคำกล่าวเปรียบเทียบระหว่างความคิดในอดีตกับปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นอีกรูปภาษาที่สื่อสารกับสังคมว่าพวกเขากลับตัวกลับใจแล้ว สิ่งที่น่าจะทำให้คำกล่าวเหล่านี้มีน้ำหนักมากขึ้นจนอาจมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อว่าพวกเขากลับตัวกลับใจแล้ว คือการที่สื่อมวลชนหยิบยกมานำเสนอ เพราะหากพิจารณาบรรทัดฐานการตีความของสังคมแล้ว สื่อมวลชนอาจได้รับการตีความให้อยู่ในฐานะผู้ที่เสนอความจริงและเชื่อถือได้ **การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลพ้นโทษ** เช่น คำที่มีความหมายเชิง “สำนึก” ที่สื่อถึงการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของพวกเขาได้โดยตรง **การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์** ได้แก่ การถามไปยังสังคมว่า “ควรจะมองพวกเขาอย่างไร” เพื่อให้สังคมได้ฉุกคิดว่าควรจะมองบุคคลพ้นโทษด้วยภาพจำเชิงลบ หรือแท้ที่จริงแล้วควรมองว่าพวกเขากลับตัวกลับใจแล้ว และ **การใช้สำนวน** ได้แก่ สำนวน “ปิดทองหลังพระ” ที่นำมาบรรยายพฤติกรรมหลังพ้นโทษว่าพวกเขาล้วนกลับตัวกลับใจและประพฤติดีเช่นคนทั่วไปในสังคม เพียงแต่สังคมไม่เคยรับรู้

5.1.1.1.4 บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ตารางที่ 44 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต	
กลวิธีหลัก	การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพันโทฯ (15) การใช้เสียงของบุคคลพันโทฯ (10)
กลวิธีเสริม	การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความสำเร็จ (9) การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทฯ (7) การใช้สัทบท (4) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง (3) การใช้มูลบท (3) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล (2) การใช้อุปลักษณ์ (1) การใช้สำนวน (1)

กลวิธีทางภาษาหลักที่อาจมีอิทธิพลต่อการสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต คือ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพันโทฯ และการใช้เสียงของบุคคลพันโทฯ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงอาชีพหรือความสำเร็จหลังพันโทฯ เช่น “แรงงานคุณภาพ” “เจ้าของร้าน” “นักทำกีตาร์” กลุ่มคำเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าอาชีพ หรือความสำเร็จที่กล่าวถึงเป็นสิ่งที่อยู่จริง ดังนั้นจึงทำให้สังคมรับรู้ได้โดยตรงว่ามีบุคคลพันโทฯจำนวนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตหลังพันโทฯ

การใช้เสียงของบุคคลพันโทฯ เป็นอีกกลวิธีหลักที่ผู้ผลิตวาทกรรมหยิบยกมานำเสนอ ถ้อยคำส่วนใหญ่ที่เลือกมาเสนอเป็นคำบอกเล่าถึงความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของบุคคลพันโทฯ ในแง่มุมต่าง ๆ ความสำเร็จในอาชีพ รางวัลที่ได้รับ หรือบอกเล่าความรู้สึกเชิงดีใจ ภูมิใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในชีวิตของพวกเขา เมื่อถ้อยคำเหล่านี้มาจากบุคคลพันโทฯโดยตรงและผ่านการคัดกรองจากสื่อมวลชนแล้ว ก็อาจจะสื่อสารให้สังคมเห็นว่ามีบุคคลพันโทฯที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมจำนวนหนึ่ง

ภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต นอกจากจะสื่อผ่านกลวิธีหลักทั้งสองกลวิธีข้างต้นแล้ว ยังมีกลวิธีการเลือก**ใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความสำเร็จของบุคคลพันโทฯ** ทั้งบรรยายความสำเร็จในการประกอบอาชีพ หรือผลตอบแทนด้านอื่น ๆ ที่พวกเขาได้รับในชีวิตหลังพันโทฯ **การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพันโทฯ** โดยเฉพาะการใช้กลุ่มคำที่ระบุข้อมูลอาชีพหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น “อดีตผู้ต้องขังที่พันโทฯจากเรือนจำและไปประกอบอาชีพ มีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้” ที่ทำให้ผู้รับสารรับรู้ว่ามีบุคคลกลุ่มนี้อยู่จริง **การใช้สหบท** เช่น *การยกคำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ* เพื่อยืนยันความสำเร็จของบุคคลพันโทฯ ต่อสังคม **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง** เช่น การยกสภาพชีวิตในอดีตมาขัดแย้งกับชีวิตในปัจจุบันที่ดีกว่า **การใช้มูลบท** โดยใช้**รูปภาษาอ้างถึงความสำเร็จรูปแบบต่าง ๆ** ที่แสดงว่าสิ่งเหล่านั้นมีอยู่จริง **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล** เช่น การกล่าวว่าคนกลุ่มนี้ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยอ้างสาเหตุว่ามาจากคุณภาพชีวิตที่ดีเพียงพอแล้ว **การใช้อุปลักษณ์** ได้แก่ การเปรียบเทียบบุคคลพันโทฯที่สำเร็จในชีวิตกับ “เพชร” และกลวิธีสุดท้ายคือ **การใช้สำนวน** “ฟ้าหลังฝน” เพื่อบอกเล่าชีวิต ณ ปัจจุบันที่สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาได้แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าแม้กลวิธีในกลุ่มหลังนี้จะปรากฏตัวอย่างจำนวนน้อย แต่ก็เป็นรูปภาษาที่สามารถสะท้อนความคิดของผู้ส่งสารและมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้รับสารได้เช่นกัน

ในการใช้ภาษาในการเสนอเรื่องราวบุคคลพันโทฯเชิงสนับสนุน ดูเหมือนจะจำเป็นต้องขบเน้นคุณสมบัติด้านบวกเพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นจึงพบรูปภาษาจำนวนมากที่อาจเป็นความตั้งใจของผู้ส่งสารที่จะให้สังคมรับรู้คุณสมบัติบางอย่างของบุคคลพันโทฯ

เมื่อพิจารณาภาพตัวแทนที่พบกับเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อสนับสนุนบุคคลพันโทฯ อาจกล่าวได้ว่า *บุคคลพันโทฯเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูทักษะอาชีพอย่างดี บุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต* เป็นภาพตัวแทนหลักที่ตรงตามเป้าหมายของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ คือการสื่อสารกับสังคมเพื่อให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่าพันโทฯผ่านการบำบัดฟื้นฟูมาอย่างดีและกลับตัวกลับใจจนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้แล้ว ส่วนภาพตัวแทน *บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน* มักปรากฏในตัวบทส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการไม่ได้รับการยอมรับของบุคคลพันโทฯ น่าจะเป็นภาพตัวแทนเสริมผู้ส่งสารพยายามทำให้ผู้อ่านเห็นว่าบุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่น่าเห็นใจ

ภาพตัวแทนกลุ่มนี้ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เกิดจากการออกใบรับรองของผู้ส่งสาร กล่าวคือเมื่อวัตถุประสงค์ของการนำเสนอวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ มุ่งปรับทัศนคติของสังคมจากเดิมที่สังคมส่วนใหญ่อาจจะมองคนกลุ่มนี้ด้วยอคติ ให้กลับกลายเป็น “การยอมรับ” พวกเขา ดังนั้น

การเลือกใช้ภาษาของผู้ส่งสารจึงอาจจำเป็นต้องเลือกกลวิธีทางภาษาเพื่อขับเน้นคุณสมบัติด้านบวกของบุคคลพันโทษให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นเสมือนใบรับรองจากหน่วยงานภาครัฐว่าบุคคลเหล่านี้เป็นคนดี ไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน ผ่านการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี กลับตัวกลับใจแล้ว และมีความสามารถเพียงพอที่จะกลับเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากตัวบทอาทรรรมที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทษมีลักษณะกระจัดกระจายในหลายสื่อ มีทั้งตัวบทที่สนับสนุนบุคคลพันโทษโดยตรง รวมถึงตัวบทอื่นที่มีเนื้อหาบางส่วนกล่าวถึงบุคคลพันโทษในเชิงสนับสนุนดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 เมื่อพิจารณารูปภาษาพบบรูภาษาส่วนหนึ่งสื่อให้เห็นภาพลักษณ์ของบุคคลพันโทษในเชิงบวก อย่างไรก็ตาม ระหว่างการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาพบว่า มีตัวบทจำนวนมากไม่น้อยที่ดูเหมือนเป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้สังคมเห็นว่าภาครัฐทำหน้าที่บำบัดฟื้นฟูทำให้บุคคลพันโทษกลับตัวกลับใจ พยายามแสวงหาโอกาสจากสังคมและพยายามทำให้สังคมยอมรับบุคคลพันโทษอย่างเต็มที่แล้ว

5.1.1.2 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านลบ

5.1.1.2.1 บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว

ตารางที่ 45 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว	
กลวิธีหลัก	การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษ (510) การใช้มูลบท (105) การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ (13)
กลวิธีเสริม	การใช้อุปลักษณ์ (2) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล (1)

เมื่อพิจารณากลวิธีทางภาษาหลักที่สื่อประวัติการกระทำความผิดใน ตารางที่ 43 ทั้งการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษ การใช้มูลบท และการใช้เสียงของบุคคลพันโทษ ดูเหมือนว่าการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว

อาจไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของผู้ผลิตวาทกรรม แต่อาจเกิดจากความจำเป็น ความเชื่อเดิมของผู้ผลิตวาทกรรม และชนบในการนำเสนอ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

กลวิธีแรกที่สามารถสื่อความว่าบุคคลพันโทเคยมีประวัติการทำผิดมาก่อน คือ **คำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึงบุคคลพันโท** โดยเฉพาะการใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายว่าพันโทตามกฎหมายแล้ว ที่ใช้กล่าวถึงบุคคลพันโทอย่างเป็นทางการ เพียงแต่รูปคำสามารถเน้นให้เห็นประวัติการต้องโทษโดยอัตโนมัติ กลุ่มคำที่มีบางส่วนระบุประวัติการต้องโทษจำคุกหรือประวัติการกระทำความผิด เช่น “คนเคยติดคุก” “อดีตผู้ต้องขัง” “ผู้กระทำความผิด” ฯลฯ ก็เป็นอีกกลุ่มที่จารึกเรื่องราวในอดีตของบุคคลพันโทไว้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่าคำหรือกลุ่มคำที่ใช้อ้างถึงจำนวนหนึ่งน่าจะถูกลีอกมาใช้เพราะความจำเป็นในการสื่อสารกับผู้รับสาร เพื่อให้ทราบที่กำลังกล่าวเรื่องของ “ใคร” แต่ด้วยเหตุที่คำหรือกลุ่มคำเหล่านี้มีส่วนที่ระบุประวัติการทำผิดหรือประวัติการต้องโทษอยู่ในตัว ในมุมผู้รับสารจึงอาจจะเกิดภาพจำว่าคนกลุ่มนี้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การใช้มูลบท โดยเฉพาะ **รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ** เช่น “หันมากระทำผิดซ้ำอีก” หรืออยู่ในรูป **การปฏิเสธมูลบท** เช่น “ไม่กระทำผิดซ้ำซาก” เป็นรูปภาษาที่ปรากฏซ้ำ ๆ จำนวนมาก ข้อความเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในเนื้อหาที่พยายามสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้กับบุคคลพันโท แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าสามารถสื่อมูลบทถึงประวัติการกระทำความผิดได้ไปพร้อม ๆ กัน โดยที่ผู้ผลิตวาทกรรมอาจไม่ได้ตั้งใจ

การใช้เสียงของบุคคลพันโท ได้แก่ คำบอกเล่าประวัติการกระทำความผิดของบุคคลพันโทที่สื่อมวลชนเลือกมาเป็นตัวอย่างเพื่อนำในเชิงสนับสนุน ให้เป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ คำบอกเล่าประวัติดูเหมือนเป็นส่วนที่จำเป็นที่ให้ผู้รับสารเห็นเส้นทางชีวิต จากในอดีตถึงปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เพื่อให้เห็นภาพว่าแม้จะทำผิดมาอย่างไรก็ตามแต่สุดท้ายพวกเขาก็กลับตัวกลับใจจนมีชีวิตที่ดีได้ แต่อีกมุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการตอกย้ำประวัติการทำความผิดกฎหมายในอดีตให้ติดตัวพวกเขาไปในขณะเดียวกันด้วย

นอกจากกลวิธีหลักทั้งสามกลวิธีแล้ว ยังพบ **การใช้อุปลักษณ์** เช่นข้อความ “มือเปื้อนบาปปั้นบุญ” ที่เปรียบเทียบความผิดบาปเป็นสิ่งสกปรกที่เปื้อนติดมือของผู้กระทำความผิด แม้ตัวอย่างนี้จะปรากฏในเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงการใช้ฝีมือทำสิ่งที่ถูกที่ควร แต่รูปภาษาที่สื่อออกมาก็ยังสื่อออกมาในเชิงที่ว่าความผิดบาปก็ยังคงติดมือพวกเขาต่อไป ส่วนกลวิธีสุดท้ายคือ **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล** ปรากฏในลักษณะการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ผู้พันโทที่สื่อกำลังกล่าวถึงได้รับโทษจำคุกกว่ามาจากคดีใด ผู้วิจัยมองว่าผู้อ่านก็ได้รับข้อมูลการกระทำความผิดในอดีตของพวกเขาได้โดยตรงเช่นกัน กลวิธีอุปลักษณ์และการใช้ประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ - ผล

แม้จะพบจำนวนน้อยแต่ก็อาจจะมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อ่านเห็นประวัติการกระทำคามผิดของบุคคลพันโทษได้อย่างดี

5.1.1.2 บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

ตารางที่ 46 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ	
กลวิธีหลัก	การใช้มูลบท (126) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล (37) การใช้สหบท (23) การใช้อุปลักษณ์ (18) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง (12) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (11) การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม (11)
กลวิธีเสริม	การใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพันโทษ (9) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข (9) การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ (9) การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำคามผิด (6) การให้รายละเอียด (1)

จากตารางที่ 46 จะเห็นว่ากลวิธีหลักที่ประกอบสร้างบุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ การใช้มูลบท การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล การใช้สหบท การใช้อุปลักษณ์ การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ และการใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม ดังคำอธิบายต่อไปนี้

กลวิธีแรกที่สื่อภาพตัวแทนกลุ่มนี้คือการใช้มูลบท มีทั้งการใช้รูปภาษาอ้างอิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ้างอิงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการบำบัดฟื้นฟู อ้างถึงความล้มเหลวของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำคามผิด ความหละหลวมในขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟู การช่องสุ่มแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ทักษะการทำผิดในเรือนจำ ทำให้สังคมได้รับรู้การมีอยู่ของข้อบกพร่องเหล่านั้น หรือการอ้างถึงผู้ที่ทำผิดซ้ำอันเนื่องมาจากการบำบัดฟื้นฟูไม่ได้ผล ก็อาจก่อให้เกิดข้อกังขาต่อบุคคลพันโทชรายอื่น ๆ ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม การใช้กริยาบ่งการเปลี่ยนสภาพ เช่น “ลดการกระทำผิดซ้ำ” “กวาดล้างพวกหัวโจกที่อยู่ในนั้น” เป็นการใช้กริยาสื่อความหมายเชิง “ทำให้หมดสิ้นไป” ร่วมกับ “ปัญหาหรือข้อบกพร่องในเรือนจำ” ซึ่งรูปภาษาลักษณะนี้ไม่ได้ทำให้มูลบทที่สื่อว่ามีข้อบกพร่องบางอย่างหายไปแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีกริยากลุ่มแนวความ เช่น การกล่าวถึงการ “ป้องกัน” การทำผิดซ้ำ ซึ่งแนวความว่ามีการทำผิดซ้ำเกิดขึ้นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามจะยับยั้งไม่ให้เกิดขึ้นเช่น เมื่อพิจารณาเรื่องเจตนาในการสื่อสารข้อมูลเหล่านี้ อาจมองได้ว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับสังคม ให้สังคมมองเห็นปัญหาต้นทางที่นำไปสู่การแก้ไขด้วยโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ หรือเพื่อให้สังคมได้มีส่วนร่วมกับการแก้ปัญหาบางอย่างด้วย แต่หากพิจารณาในแง่มุมมองรับรู้ของคนในสังคม อาจกล่าวได้ว่าเมื่อสังคมรับรู้การมีอยู่ของปัญหาหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ในเรือนจำแล้ว ในขั้นต่อมาก็อาจเกิดการเชื่อมโยงไปยังบุคคลพันโทช แล้วเกิดข้อกังขาต่อตัวบุคคลพันโทชที่กลับมาสู่สังคมว่าพวกเขาเหล่านั้นผ่านกระบวนการที่ไม่มีประสิทธิภาพจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างแท้จริงแล้วหรือไม่

การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล กรณีที่เด่นชัดคือการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเด็น “ปัญหาหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด” ที่ทำให้เกิด “ความล้มเหลวในการคืนคนดีสู่สังคม” โครงสร้างเหตุและผลกรณีนี้ทำให้ผู้รับสารเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงที่คนกลุ่มนี้จะพันโทชออกมาโดยที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างแท้จริง และนำไปสู่การทำผิดซ้ำในที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลวิธีที่พบมากลำดับต่อมาคือการใช้สหบท กลุ่มแรกคือการยกคำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ ดังที่กล่าวไปแล้วว่าความน่าเชื่อถือของบุคคลอาจจะเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อความที่เขากล่าวออกมาด้วย ดังนั้นเมื่อมีตัวบทบางส่วนที่บอกเล่าถึงปัญหาในชั้นต่าง ๆ ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทั้งเรื่องศักยภาพในการรองรับผู้ต้องขัง ความหละหลวมในการปล่อยให้เรือนจำเป็นแหล่งช่องสุ่มพฤติกรรมผิดกฎหมาย ฯลฯ ผู้รับสารอาจจะเชื่อได้ว่าข้อความที่บอกเล่าเหล่านั้นเป็น “ความจริง” ที่เผยแพร่จากคนที่เชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังมี การแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ ได้แก่ ข่าวอาชญากรรมที่มีผู้พันโทชเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ แสดงให้สังคมเห็นว่าผู้พันโทชทำผิดซ้ำอยู่จริง และท้ายที่สุดอาจเกิดข้อกังขาว่าคนอื่น ๆ ว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นแบบเดียวกันหรือไม่

การใช้อุปลักษณ์ ที่โดดเด่นคือการนำคำศัพท์เกี่ยวกับการศึกษามาใช้กล่าวถึงเรือนจำ หากแต่เป็นการศึกษาวิชาที่ไม่ดี เช่น “การเรียนวิชามารต่าง ๆ ในคุก” “สถานศึกษาบ่มเพาะวิชาโจร”

อุปลักษณ์เหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจปัญหาความหละหลวมของเจ้าหน้าที่ที่ปล่อยให้เรือนจำกลายเป็นแหล่งฝึกฝนพฤติกรรมด้านลบได้เป็นอย่างดี หรือการใช้คำว่า “วังวน” “วงจร” และ “วัฏจักร” เพื่อเปรียบเทียบกับการทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษ คำเหล่านี้สื่อความหมายถึงการวนเวียนไม่รู้จบ ดังนั้นย่อมสร้างภาพจำว่าบุคคลพ้นโทษที่พ้นโทษออกมาจากเรือนจำ สุดท้ายก็ต้องกระทำ ความผิดซ้ำและกลับเข้าไปดังเดิม วนเวียนซ้ำ – ออกเรือนจำซ้ำแล้วซ้ำเล่า

การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง มักชี้ให้เห็นกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่เป็นระบบ มีความหลากหลาย ก่อนจะแย้งด้วย “ความล้มเหลว” ของกระบวนการเหล่านั้น ชี้ให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษคือผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย หรือ ความขัดแย้งระหว่างข้อดี กับข้อเสียของเรือนจำ ในกรณีที่บุคคลพ้นโทษมีความคิดว่า แม้ในเรือนจำจะมีข้อเสียบางประการแต่ก็ยังมีปัจจัยพื้นฐานเช่น อาหาร ที่จะทำให้พวกเขาดำรงชีวิตแต่ละวันต่อไปได้ ดังนั้นหากเขาไม่สามารถหาปัจจัยเหล่านี้ขณะใช้ชีวิตนอกเรือนจำ ก็มีโอกาสูงที่จะกระทำความผิดบางอย่างเพื่อกลับเข้าสู่เรือนจำได้ทุกเมื่อ

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เช่น คำถามในเชิงตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดยังมีบุคคลพ้นโทษที่กระทำผิดซ้ำ เพื่อชี้ให้เห็นว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำไม่ได้ผลเท่าที่ควร หรือการตั้งคำถามว่าผู้ที่พ้นโทษคุมขังสามารถกลับตัวได้จริงหรือไม่ คำถามนี้สะท้อนให้เห็นความไม่เชื่อมั่นที่มีต่อบุคคลพ้นโทษเช่นกัน เมื่อเผยแพร่ออกไปในวงกว้างก็อาจจะชวนให้ผู้อ่านได้คิดถึงประเด็นนี้ และกลายเป็นภาพจำว่าคนกลุ่มนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำ

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม เช่น *ผว หวั่น อกลั่นขวัญผวา ฯลฯ* ในตัวบทที่กล่าวถึงเรื่องการปล่อยตัวบุคคลพ้นโทษ ในแง่หนึ่งอาจจะตีความได้ว่า บุคคลพ้นโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัว แต่หากพิจารณาลึกลงไปจะเห็นว่าความน่าหวาดกลัวนั้น อาจมีที่มาจากกรณีที่บุคคลพ้นโทษไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเรือนจำหรือการบ่มเพาะความเลวร้ายให้เพิ่มพูนมากกว่าเดิม

นอกจากกลวิธีหลักทั้ง 7 กลวิธีข้างต้น ยังพบกลวิธีการ**เลือกใช้คำหรือกลุ่มคำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ** เช่น *ซี้คุก ลิงห้ซี้คุก คนซี้คุกที่เข้าออกคุกเป็นว่าเล่น ฯลฯ* ที่สะท้อนความเชื่อชาวยุคในการทำผิดของบุคคลพ้นโทษ รวมถึงการทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข** ที่ตั้งเงื่อนไขว่าหากสังคมไม่ยอมมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการให้โอกาส เนื่องจากเชื่อในประสิทธิภาพของการบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ ก่อนจะชี้ให้เห็นผลที่อาจตามมาคือความเดือดร้อนในภายหลัง เงื่อนไขนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีได้ **การใช้เสียงของบุคคลพ้นโทษ** ที่เป็นคำบอกเล่า

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องจำ ในฐานะผู้มีประสบการณ์ตรง ก็อาจจะสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพันโทชยังคงเป็นคนร้ายเนื่องจากผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่ไม่มีประสิทธิภาพได้เช่นเดียวกัน นำสังเกตว่าปัญหาหรือข้อบกพร่องในเรื่องจำอาจนับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการนำเสนอเพื่อปูทางไปยังการเสนอแนวทางแก้ไขด้วยโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ แต่อีกมุมหนึ่งก็เหมือนเป็นการเผยให้เห็นข้อบกพร่องของการบำบัดฟื้นฟูที่อาจจะส่งผลต่อข้อกังขาในบุคคลพันโทชด้วย **การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง** เช่น *หวั่น วิตกกังวล* ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะทำผิดซ้ำ สื่อให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความ “ไม่มั่นใจ” ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลพันโทช รวมถึง **การให้รายละเอียด** ที่เป็นการแจกแจงสัดส่วนผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำโดยละเอียด ก่อนชี้ให้เห็นว่าขาดความสมดุล และไม่อาจจะทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดสำเร็จสมบูรณ์ได้ กลวิธีเหล่านี้แม้ปรากฏจำนวนน้อย แต่ก็สามารถเสริมภาพตัวแทนบุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำได้เป็นอย่างดี

5.1.1.1.3 บุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

ตารางที่ 47 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม	
กลวิธีหลัก	การใช้มูลบท (18) การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม (11)
กลวิธีเสริม	การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมบุคคลพันโทช (8) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล (7) การใช้สหบท (4) การใช้เสียงของบุคคลพันโทช (2) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข (2) การใช้อุปลักษณ์ (1)

กลวิธีหลักที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม ได้แก่ การใช้มูลบท และการเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม ดังต่อไปนี้

การใช้มูลบท รูปภาพแรกๆ ที่พบคือ รูปภาพที่ใช้อ้างถึงความกลัว ที่มีในสังคม ผู้วิจัยมองว่าการเสนอเรื่องนี้เป็นสื่อให้เห็นว่าความกลัวมีอยู่จริง การเผยแพร่เรื่องนี้อาจมีส่วนผลิตซ้ำความกลัวให้คงอยู่ต่อไป รูปภาพต่อมาคือกริยาบงการเปลี่ยนสภาพ เช่น “สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่สังคม” สะท้อนว่าสังคมไม่มีความปลอดภัยจนต้องสร้างให้เกิดขึ้น

การเลือกใช้คำบรรยายความรู้สึกด้านลบของคนในสังคม เช่น “หวาดกลัว” “อกล้นขวัญผวา” “รังเกียจ” “เอือมระอา” คำบรรยายความรู้สึกเหล่านี้ เป็นการผลิตซ้ำและเผยแพร่ความกลัว ความรังเกียจ ความเอือมระอาเหล่านี้ให้ออกไปในวงกว้าง ซึ่งอาจจะมีอิทธิพลให้สังคมรับรู้และประกอบสร้างความรู้สึกเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป

นอกจากกลวิธีหลักทั้งสองกลวิธีแล้ว ยังพบ **การใช้คำหรือกลุ่มคำบรรยายพฤติกรรมบุคคลพันโทษ** เช่น “ยึดรถไฟบางซื่อ” “ก่อความวุ่นวายหรือก่อเหตุอาชญากรรม” ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคม **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ - ผล** เช่น เมื่อมีการกล่าวถึงการปล่อยตัวผู้ต้องขัง แล้วมักจะมีการกล่าวถึงผลที่ต่อเนื่องกัน คือ ทำให้สังคมหวาดกลัวตามมาด้วยการแสดงเหตุและผลตามโครงสร้างนี้ชี้ชัดว่าสังคมมักจะหวาดกลัวบุคคลพันโทษ **การใช้สหบท** กรณีการยกค่างกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ เช่น เมื่อมีการพูดถึงปัญหาการไม่ยอมรับเพราะสังคมกลัวบุคคลพันโทษ บางครั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกลับแสดงความ “เข้าใจ” คนในสังคม สะท้อนให้เห็นว่าแม้แต่ผู้ที่ยพยายามเปลี่ยนทัศนคติของสังคมก็ยังมีอคติต่อบุคคลพันโทษแฝงอยู่เช่นกัน **การใช้เสียงของบุคคลพันโทษ** ก็คล้ายคลึงกับค่างกล่าวของบุคคลที่น่าเชื่อถือ กล่าวคือ เป็นการแสดงความเข้าใจสังคมว่าต้องกลัวบุคคลพันโทษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้แต่บุคคลพันโทษก็ยังมองว่าความกลัวที่สังคมมีเป็นเรื่องปกติ **การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข** เช่น การตั้งเงื่อนไขกับสังคมว่าหากไม่ให้ออกาสผลที่ตามมาอาจร้ายแรงกว่าที่คิด ในมุมหนึ่งการตั้งเงื่อนไขลักษณะนี้อาจเป็นการกระตุ้นให้สังคมให้ออกาสแก่บุคคลพันโทษ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเงื่อนไขที่ยกมานั้นคล้ายเป็นคำขู่ให้สังคมมองเห็นถึงความน่าหวาดกลัวของคนกลุ่มนี้ และสุดท้ายคือ **การใช้อุปลักษณ์** ได้แก่ การใช้คำศัพท์ในแวดวงการศึกษา มาเปรียบกับการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ หากแต่เปรียบเทียบเป็นสถานที่ “บ่มเพาะวิชาโจร” ซึ่งอาจจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าเรือนจำเป็นที่ที่จะทำให้คนกลุ่มนี้ฝึกฝน สังสมความเลวร้ายขึ้นเรื่อยๆ จนออกมาใช้ทักษะความชั่วร้ายนอกเรือนจำอีกครั้ง กลวิธีทางภาษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ แม้จะไม่ได้

พบตัวอย่างจำนวนมากพอจะเป็นกลวิธีหลัก แต่เมื่อเผยแพร่สู่สังคมในวงกว้าง อาจนับได้ว่าแต่ละกลวิธีก็ได้ทำหน้าที่ผลิตซ้ำเรื่องความกลัวต่อบุคคลพันโทษให้คงอยู่ต่อไป

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการประกอบสร้างความน่ากลัวและการสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมของบุคคลพันโทษ มักจะปรากฏในส่วน “ที่มา” หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อชี้ให้สังคมเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อนจะนำไปสู่เนื้อความส่วนอื่นที่เป็นการเสนอแนวทาง นโยบาย หรือโครงการแก้ไขปัญหานั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาพความน่าหวาดกลัวและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคมเป็นภาพที่อาจจะเกิดจากความ “ไม่ตั้งใจ” ของผู้ผลิตวาทกรรม และผลที่สืบเนื่องจากการประกอบสร้างภาพตัวแทนนี้คือการเกิดความรู้สึกอคติต่อบุคคลพันโทษ และท้ายที่สุดคือเจตนาการแก้ปัญหของภาครัฐก็อาจจะไม่บรรลุผลตามไปด้วย

เมื่อพิจารณากลวิธีการใช้ภาษาในการสื่อภาพตัวแทนด้านลบของบุคคลพันโทษ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าส่วนใหญ่อาจไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของผู้ส่งสาร แต่อาจเกิดจากทัศนคติเดิมที่มีอยู่ในสังคมนั้นทั้งในความคิดของผู้ส่งสารด้วยที่บางส่วนอาจจะยังมีอคติต่อบุคคลพันโทษโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

ภาพตัวแทน บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ และบุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม ล้วนเป็นภาพตัวแทนที่อาจมีผลต่อการสร้างอคติต่อบุคคลพันโทษให้เกิดแก่ผู้รับสาร ภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านลบ จึงชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีแก่บุคคลพันโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร และยิ่งไปกว่านั้นการที่สารที่ส่งถึงคนจำนวนมากยังปรากฏการสื่อภาพด้านลบต่อบุคคลพันโทษอย่างต่อเนื่องและมักจะสื่อผ่านรูปภาพที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติในการนำเสนอ เป็นการตอกย้ำประเด็นเดิมซ้ำ ๆ ก็ยิ่งทำให้อคติที่มีต่อบุคคลพันโทษยังคงฝังแน่นอยู่ในสังคมต่อไป ยากที่จะเปลี่ยนแปลง

เมื่อลองพิจารณาภาพตัวแทนของกลุ่มคนบทบาทอื่นที่สัมพันธ์กับบุคคลพันโทษควบคู่กันไปด้วย พบว่าในการสื่อภาพตัวแทนด้านลบ โดยเฉพาะภาพตัวแทน บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ ประเด็นสำคัญนอกจากจะเห็นข้อบกพร่องของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูแล้ว รูปภาพจำนวนมากโดยเฉพาะโครงสร้างประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล มักปรากฏสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำว่ามาจาก “สังคมไม่ยอมรับ” จึงกล่าวได้ว่าตัววาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษมีแนวโน้มจะสื่อภาพตัวแทนของคนในสังคมคือเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการยอมรับบุคคลพันโทษและให้โอกาสบุคคลพันโทษ จนเป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้คนกลุ่มนี้ตัดสินใจทำผิดซ้ำได้อีก

5.1.1.3 ภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม

ภาพตัวแทนในกลุ่มนี้มีเพียง 1 ภาพ คือ บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 48 กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต

กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต	
กลวิธีหลัก	การเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน (87) การใช้มูลบท (92) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล (26) การใช้อุปลักษณ์ (17) การใช้สหบท (13) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง (13) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (12)
กลวิธีเสริม	การเลือกใช้คำอ้างอิงถึงบุคคลพันโท (9) การใช้เสียงของบุคคลพันโท (9) การใช้คำบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลพันโท (5) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข (4) การใช้คำจากกลุ่มและคำลูกกลุ่มอ้างอิงถึงบุคคลพันโท (3)

การเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน การใช้มูลบท การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล การใช้สหบท การใช้อุปลักษณ์ การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง และคำถามเชิงวาทศิลป์ คือ กลวิธีหลักที่สามารถสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

การเลือกใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน ที่พบว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อการสร้างการรับรู้ บุคคลพันโทขาดโอกาสจากสังคม คือการปรากฏร่วมกันระหว่างคำว่า “โอกาส” กับคำอื่น ๆ ทั้ง “ต้องการ” “แสวงหา” “วิงวอนขอ” ที่แสดงว่าบุคคลพันโทต้องการโอกาสจากสังคม หรือ “ไม่เปิด” “ไม่ให้” “พิจารณาให้” ที่สื่อความว่าคุณในสังคมมีอำนาจในให้หรือไม่ให้ออกสแก่คน

ในสังคมก็ได้ การปรากฏร่วมกันของคำเหล่านี้พบว่ามีการใช้ซ้ำจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่ปรากฏในข้อความที่มีเจตนาจะส่งเสริมให้บุคคลพ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมได้ ในอีกมุมหนึ่งก็อาจจะสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษไม่ได้ครอบครองโอกาสตั้งแต่แรก แต่ต้องรอคอยและขอจากสังคมจึงจะได้รับโอกาสนั้น

การใช้มูลบท เช่น *รูปภาพอ้างอิง* ปัญหาอุปสรรคในการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ *กริยาบ่งการเปลี่ยนแปลง* เช่น “สร้างการยอมรับ” ที่สื่อว่าการยอมรับบุคคลพ้นโทษอาจยังไม่มีในสังคม *กริยากลุ่มแนะความ* เช่น “รณรงค์ให้สังคมให้โอกาสผู้พ้นผิด” ที่เน้นความว่าคนในสังคมยังให้โอกาสบุคคลพ้นโทษน้อยเกินควร รูปภาพลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนสื่อให้สังคมเห็นว่าบุคคลพ้นโทษขาดโอกาสจากสังคม และบ่อยครั้งทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล ที่สื่อให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมีหลายรูปแบบ เช่น การกล่าวถึงเหตุการณ์ที่นายจ้างรับรู้ประวัติการต้องโทษจำคุกแล้วส่งผลให้นายจ้างปฏิเสธการจ้างงาน หรือเลิกจ้างคนพ้นโทษที่ได้รับการจ้างงานอยู่ก่อนแล้ว โครงสร้างประเด็นเหตุและผลที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการต้องโทษจำคุกมีอิทธิพลให้สังคมไม่ยอมรับบุคคลพ้นโทษ

การใช้อุปลักษณ์ พบว่ามีกรณำคำศัพท์จากแวดวงอื่น ๆ มาใช้กล่าวถึงเรื่องบุคคลพ้นโทษ เช่น การเปรียบเทียบว่านอกคุกคือที่คุมขังแห่งใหม่ที่จำกัดอิสรภาพในการดำเนินชีวิตของพวกเขา อีกทอดหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีอำนาจในการใช้ “กฎแฉดอกที่ 2” ปลดปล่อยพวกเขาก็คือคนในสังคม การใช้อุปลักษณ์เป็นกลวิธีสามารถสื่อความหมายบางอย่างเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษได้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร และผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจและเกิดการรับรู้ภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษได้เป็นอย่างดี

การใช้สหบท กลุ่มแรกเป็น*การยกค้ำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ* มักถูกนำมาใช้ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษอยู่บ่อยครั้ง และหลายคำกล่าวก็สามารถสื่อให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสได้โดยตรง โดยเฉพาะคำบอกเล่า ยืนยัน หรือยอมรับว่าบุคคลพ้นโทษที่ออกมาจำนวนหนึ่งต้องประสบปัญหาการดำเนินชีวิต และเมื่อข้อความเหล่านี้กล่าวโดยคนที่เชื่อถือได้ ก็ย่อมมีอิทธิพลต่อการสื่อสารให้ผู้รับสารรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษได้ดียิ่งขึ้น กลุ่มต่อมาคือ*การกล่าวอ้าง* ข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษที่ไม่มีอาชีพรองรับหลังพ้นโทษซึ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือให้ประเด็นที่กล่าวถึงได้เป็นอย่างดี

การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง เช่น โครงสร้าง ความขัดแย้งระหว่างประเด็น “การมีความสามารถ” แต่ “ไม่สามารถนำไปใช้ได้เนื่องจากสังคมไม่ยอมรับ” เป็นโครงสร้างประเด็นขัดแย้งที่สื่อให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าแม้พวกเขาจะมีความสามารถ ผ่านการเรียนรู้ทักษะอาชีพต่าง ๆ จากเรือนจำเป็นอย่างดี แต่เมื่อออกจากเรือนจำแล้วต้องเผชิญกับปัญหาสังคมไม่ยอมรับเสมอ

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เช่น การถามถึงสาเหตุการกระทำผิดซ้ำ ดังตัวอย่าง “ทำไม? อดีตคนคุกยังก่อคดี!” เป็นการกระตุ้นให้ผู้รับสารคิดถึงสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษ โดยคาดหวังให้ผู้รับสารตระหนักว่าเกิดจากการไม่ยอมรับ และการให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษ หรือ “คืนโอกาสทางสังคมสร้างอาชีพให้ผู้ต้องโทษ ถึงเวลาแล้วหรือยัง?” ที่กระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงการให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษเช่นกัน การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการกระตุ้นให้ผู้รับสารถูกคิด โดยคาดหวังคำตอบว่าจะเป็นไปได้ตามความต้องการของผู้ถาม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ามีอิทธิพลต่อความคิดของผู้รับสารได้โดยตรง โดยให้เห็นว่าคุณค่าเหล่านี้คือโอกาสหลาย ๆ อย่างในสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ยังพบกลวิธี **การเลือกใช้คำอ้างถึงบุคคลพ้นโทษ** เช่น “ผู้ต้องโอกาส” “ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วไม่มีที่อยู่อาศัย” ที่มีบางส่วนระบุปัญหาการดำเนินชีวิตของพวกเขา **การใช้เสียงของบุคคลพ้นโทษ** ส่วนใหญ่เป็นคำบอกเล่าถึงปัญหาอุปสรรคที่ตนได้ประสบในชีวิตหลังพ้นจากเรือนจำ ด้วยเหตุที่เป็นคำบอกเล่าของบุคคลพ้นโทษในฐานะผู้ที่ผ่านประสบการณ์จริง ผนวกกับการเลือกของสื่อมวลชน ผู้ที่ได้รับการตีความจากสังคมว่าน่าเชื่อถือ อาจทำให้คำกล่าวเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นและอาจทำให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่ากลุ่มนี้ประสบปัญหาการดำเนินชีวิตจริงได้เช่นกัน **การใช้คำบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลพ้นโทษ** เช่น “โหยหา” “อึดอัด” “รู้ว่าสังคมไม่ยอมรับ” ที่เผยแพร่ให้เห็นความรู้สึกและความคิดของบุคคลพ้นโทษที่มีสาเหตุมาจากการไม่ยอมรับจากสังคม **การใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข** โดยมากมักเป็นการตั้งเงื่อนไขกับสังคมว่า “ถ้าสังคมให้โอกาส” จะเกิดผลที่ตามมาในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น บุคคลพ้นโทษจะกลับตัวเป็นคนดี หรือใช้ชีวิตในสังคมได้ แต่มุมหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าการให้โอกาสจากสังคมยังไม่ใช้สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ณ ขณะนั้น **การใช้คำจากกลุ่มและคำลูกกลุ่มอ้างถึงบุคคลพ้นโทษในตัวเองเดียวกัน** ตัวอย่างที่พบคือการใช้คำจากกลุ่ม “ผู้ต้องโอกาส” โดยมีคำว่า “ผู้พ้นโทษ” เป็นหนึ่งในคำลูกกลุ่ม ผู้วิจัยเห็นว่ากลวิธีนี้จะทำให้ผู้รับสารรับรู้ได้ทันทีว่าบุคคลพ้นโทษคือผู้ต้องโอกาส

ภาพตัวแทน **บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ต้องโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** แสดงให้เห็นปัญหาในการใช้ชีวิตของบุคคลพ้นโทษ ในแง่มุมหนึ่งอาจเป็นการสื่อให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่น่าเห็นใจ สมควรให้ความช่วยเหลือ ให้โอกาส และเปิดใจยอมรับ แต่อีกแง่มุมหนึ่งกลับ

ชี้ให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมยอมรับและเห็นว่าการที่บุคคลพันโทจะไม่ได้รับการยอมรับนั้นเป็นเรื่องปกติที่จะเกิดขึ้น ซึ่งแง่มุมหลังนี้อาจเป็นตัวการที่ทำให้บุคคลพันโทยังคงไม่ได้รับการยอมรับต่อไป

เมื่อพิจารณาภาพตัวแทนของกลุ่มคนบทบาทอื่นที่อาจจะปรากฏพร้อมกับภาพตัวแทนบุคคลพันโทในรูปภาพในวาทกรรมกลุ่มนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ารูปภาพต่าง ๆ มีแนวโน้มจะสื่อให้เห็นภาพตัวแทนของคนในสังคมว่าเป็นผู้ที่ไม่ยอมรับ ไม่ยินดีที่จะให้โอกาส และคนในสังคมถือเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้บุคคลพันโทเป็นผู้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตในสังคมนั้นอยู่ด้วย

กล่าวโดยสรุป วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทใช้รูปภาพที่หลากหลายในการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโท ทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้เกี่ยวกับบุคคลพันโทในมุมมองหลัก ๆ 2 แง่มุม ได้แก่ แง่มุมที่น่าเห็นใจ นำให้โอกาส และควรยอมรับ กับอีกแง่มุมหนึ่งคือไม่น่าเห็นใจ ไม่ควรให้โอกาส และไม่ควรถูกเปิดรับให้มาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากนี้ยังพบว่ารูปภาพต่าง ๆ ที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคลพันโท ยังสื่อให้เห็นภาพตัวแทนของกลุ่มคนบทบาทอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกันด้วย กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีบทบาทในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูบุคคลพันโทอย่าง “หน่วยงานภาครัฐ” มักจะปรากฏภาพตัวแทนเชิงบวกเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเป็นผู้ทำหน้าที่แก้ไข บำบัดฟื้นฟู แสวงหาโอกาสให้แก่บุคคลพันโทอย่างเต็มที่ แต่บางครั้งอาจจะเกิดข้อบกพร่องในขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูอยู่บ้าง นอกจากนี้รูปภาพอีกส่วนหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นภาพตัวแทนของ “คนในสังคม” ที่มักจะถูกสื่อภาพให้เป็นผู้ปิดกั้นโอกาสบุคคลพันโท ไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการช่วยคืนคนดีสู่สังคม ทั้งยังเป็นตัวการสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลพันโทจำนวนหนึ่งตัดสินใจทำผิดซ้ำ ทำให้ปัญหาเหล่านี้ยังคงวนเวียนต่อไปในสังคม

5.1.2 ภาพตัวแทนบุคคลพันโทในกลุ่มเนื้อหาต่าง ๆ

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท และได้จำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การปล่อยตัวผู้ต้องขัง การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโท บุคคลพันโทตัวอย่าง และการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม จากการวิเคราะห์ภาพตัวแทนบุคคลพันโท พบว่ามีการสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโททั้งเหมือนและแตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 49 จำนวนรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนแต่ละภาพ ในแต่ละกลุ่มเนื้อหา

กลุ่มเนื้อหา	จำนวนตัวอย่างรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทน (ครึ่ง)							
	ก.				ข.			ค.
	บุคคลพื้นไทยเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี	บุคคลพื้นไทยเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว	บุคคลพื้นไทยบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสิ้นดาน	บุคคลพื้นไทยบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต	บุคคลพื้นไทยเป็นผู้มีประวัติการกระทำ ความผิดติดตัว	บุคคลพื้นไทยคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ	บุคคลพื้นไทยเป็นผู้ที่นำพาวาดกลับและมีกำลังความดีต่อร้อนแค้นสังคม	บุคคลพื้นไทยเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต
กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	<u>138</u>	28	39	20	<u>151</u>	<u>127</u>	9	<u>119</u>
การปล่อยตัวผู้ต้องขัง	38	39	6	-	90	13	2	20
การติดตามช่วยเหลือบุคคลพื้นไทย	<u>97</u>	23	14	1	<u>339</u>	<u>108</u>	24	<u>114</u>
บุคคลพื้นไทยตัวอย่าง	10	65	6	34	45	24	4	25
การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม	-	1	-	-	6	-	13	12
ภาพรวม	283	156	65	55	631	272	52	290
	559				995			290
ร้อยละ	30.31				53.96			15.73

ก. หมายถึง ภาพตัวแทนด้านบวก

ข. หมายถึง ภาพตัวแทนด้านลบ

ค. หมายถึง ภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม

จากตารางที่ 49 จะเห็นว่าเมื่อพิจารณาภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในภาพรวมพบว่ามีรูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนด้านลบจำนวนทั้งสิ้น 995 ตัวอย่าง (53.96%) ขณะที่รูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนด้านบวกมีเพียง 559 ตัวอย่าง (30.01 %) และพบรูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนที่มีมิติที่หลากหลายจำนวน 290 ตัวอย่าง (15.73 %) จะเห็นว่าในภาพรวมของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ ที่ควรจะมีเน้นรูปภาพเพื่อสื่อภาพด้านบวกเป็นหลัก กลับพบรูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนด้านบวกที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลพันโทษเพียง 30.01 เท่านั้น

นอกจากนี้ถ้าพิจารณาภาพตัวแทนที่สื่อผ่านรูปภาพมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ **บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** จำนวน 631 ตัวอย่าง **บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต** จำนวน 290 ตัวอย่าง และ **บุคคลพันโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี** จำนวน 283 ตัวอย่าง จะสังเกตว่าเมื่อศึกษาภาพตัวแทนที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ ภาพตัวแทนที่พบอันดับที่ 1 และ 2 กลับเป็นภาพตัวแทนด้านลบและภาพตัวแทนที่มีทั้งมิติที่หลากหลาย คือมีทั้งประโยชน์และโทษต่อบุคคลพันโทษตามลำดับ ส่วนภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านบวกที่ควรจะมีพบมากในวาทกรรมชุดนี้กลับพบจำนวนสูงที่สุดเพียงอันดับที่ 3 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาความถี่ของรูปภาพที่ใช้นำเสนอพบว่าการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบมีการใช้รูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนในความถี่สูงกว่าภาพตัวแทนด้านบวก โดยสังเกตจากในตารางภาพตัวแทนด้านลบจะพบรูปภาพในบางกลุ่มเนื้อหาที่มีความถี่ **มากกว่า 150** จำนวน 2 จุด กลุ่มที่มีความถี่ **101 – 150 ครั้ง** จำนวน 4 จุด และพบรูปภาพความถี่ **51 – 100 ครั้ง** จำนวน 1 จุด ในขณะที่ภาพตัวแทนด้านบวกพบกลุ่มที่ใช้รูปภาพความถี่สูง **101 – 150 ครั้ง** เพียง 1 จุด และ รูปภาพความถี่ **51 – 100 ครั้ง** จำนวน 2 จุด ไม่พบรูปภาพกลุ่มที่มีความถี่ **มากกว่า 150**

การสังเกตจำนวนรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนทั้งด้านบวกและด้านลบในแต่ละกลุ่มชี้ให้เห็นว่า ในมิติความถี่ของรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทน ตัวบวทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ใช้รูปภาพประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบในความถี่สูงและกระจายมากกว่ารูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวก ข้อค้นพบนี้ช่วยให้ยืนยันว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษอาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้แก่บุคคลพันโทษได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากยังมีรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบมาทำหน้าที่แข่งขันกับรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกจำนวนมาก

ภาพตัวแทนด้านลบที่พบมากเป็นอันดับที่ 1 คือ **บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว** ที่เป็นตราบาปติดตัวบุคคลพันโทษไปตลอด อาจกล่าวได้ว่าการที่รูปภาพจำนวนมาก

สื่อให้เห็นประวัติการกระทำความผิดนั้นอาจมีสาเหตุมาจาก ข้อจำกัดในการนำเสนอข้อมูลและแนวทางที่มักใช้ในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลพันโทช โดยเฉพาะ คำอ้างถึงบุคคลพันโทช การใช้เสียงของบุคคลพันโทชในการบอกเล่าประวัติการทำความผิดในอดีต ฯลฯ ที่ต้องปรากฏจำนวนมาก เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นว่าตัวบทนั้นกำลังกล่าวถึง “ใคร” มีความเป็นมาอย่างไร ดังนั้นภาพตัวแทนนี้จึงดูเหมือนไม่ได้เกิดจากความตั้งใจจะให้ผู้รับสารเกิดภาพจำของบุคคลพันโทชว่าเป็นผู้มีประวัติการทำความผิดติดตัวหรือจะให้กลายเป็นตราบาปติดตัวบุคคลพันโทชต่อไป

ส่วนภาพตัวแทนที่สื่อผ่านรูปภาพจำนวนมากเป็นลำดับที่ 2 คือ *บุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต* ก็ดูเหมือนจะเกิดจาก แนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวสารที่กระทำจนเป็นปกติ กล่าวคือ เนื่องจากวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชมักยกปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกิดกับบุคคลพันโทชมาเป็นส่วน “ที่มาของปัญหา” เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเหล่านั้น ปัญหาอย่างหนึ่งที่มักถูกนำมากล่าวถึงบ่อยครั้งคือปัญหาการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ที่ส่งผลต่อเนื้อให้คนกลุ่มนี้เป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม ดังนั้นรูปภาพที่ใช้ในข้อมูลส่วนนี้จึงพบเป็นจำนวนมาก อนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าบางครั้งผู้ผลิตวาทกรรมหรือผู้กล่าวข้อความมีน้ำเสียง “ยอมรับ” ว่าการที่สังคมไม่ยอมรับนั้นเป็นเรื่องปกติที่บุคคลพันโทชพึงจะได้รับการปฏิบัติจากสังคม ในฐานะผู้ที่เคยสร้างความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้รับสารเห็นว่าการปฏิบัติลักษณะนี้พึงกระทำต่อไป ทำให้บุคคลพันโทชอาจจะต้องวนเวียนอยู่ในวัฏจักรเดิมต่อไป

ภาพตัวแทนที่พบตัวอย่างรูปภาพเป็นลำดับที่ 3 คือ *บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี* เป็นภาพตัวแทนด้านบวกที่ถือได้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของวาทกรรมเมื่อพิจารณาตัวบทที่นำเสนอ พบว่าข้อมูลส่วนที่กล่าวถึงประสิทธิของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในแง่มุมต่าง ๆ อาจนับเป็นข้อมูลส่วนที่จำเป็นสำหรับการนำเสนอและผู้ผลิตวาทกรรมอาจตั้งใจเสนอข้อมูลชุดนี้ เนื่องจากเป็นตัวช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการบำบัดฟื้นฟู และท้ายที่สุดคือสร้างความเชื่อมั่นต่อตัวบุคคลพันโทชได้ในระดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาต่อโดยเจาะจงไปยังกลุ่มเนื้อหาแต่ละกลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่พบรูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนทั้งด้านบวกและด้านลบกระจัดกระจายกันไป โดยอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ดังคำอธิบายต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด พบภาพตัวแทนที่สื่อผ่านรูปภาพจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ *บุคคลพันโทชเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดติดตัว* *บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี* และ *บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ* ตามลำดับ อาจสืบเนื่องจากเนื้อหาหลักที่เสนอในกลุ่มนี้เกี่ยวกับกระบวนการ

บำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จึงต้องมีส่วนที่กล่าวถึงผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดในอดีต กระบวนการบำบัดฟื้นฟู รวมถึงสภาพปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ที่เอื้อให้ต้องใช้รูปภาษาที่สามารถสื่อภาพตัวแทนเหล่านี้ได้ แต่อีกแง่มุมหนึ่งจะเห็นว่าตัวบทที่กล่าวถึง กระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ กลับสะท้อนภาพตัวแทนด้านลบได้มากกว่าภาพตัวแทนด้านบวก ด้วย

กลุ่มที่ 2 การปล่อยตัวผู้ต้องขัง ภาพตัวแทนที่สื่อผ่านรูปภาษาจำนวนมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และ บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี จะเห็นว่าอันดับที่ 1 และ 3 ยังสัมพันธ์กับจำนวนรูปภาษาที่สื่อภาพตัวแทนในภาพรวม แต่ในกลุ่มเนื้อหาการปล่อยตัวผู้ต้องขังจะพบรูปภาษาที่พบมากเป็นอันดับ 2 ที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว ซึ่งแตกต่างกับอันดับในภาพรวม เมื่อพิจารณาลักษณะเนื้อหาของวาทกรรมในกลุ่มนี้ พบว่าเหตุการณ์การปล่อยตัวบุคคลพ้นโทษที่มักจะเป็นข่าวคือกรณีที่มีผู้ได้รับการปล่อยตัวจำนวนมาก และมักมาพร้อมกับกระแสความตื่นตระหนกของสังคม และบ่อยครั้งก็เห็นได้ชัดว่าหน่วยงานภาครัฐเป็นกังวลต่อความตื่นตระหนกของสังคม จึงจำเป็นต้องชี้แจง ทำความเข้าใจกับสังคมเพื่อให้คลายความตระหนกเหล่านั้น ไม่ให้กลายเป็นกำแพงปิดกั้นการยอมรับผู้ที่พ้นผิดแล้ว ดังนั้นรูปภาษาจำนวนมากจึงต้องมีส่วนที่สามารถสื่อให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้วด้วย

กลุ่มที่ 3 การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ พบว่าภาพตัวแทนอันดับที่ 1 และ 3 ยังสัมพันธ์กับภาพตัวแทนในภาพรวม คือ บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว และบุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี ตามลำดับ ส่วนภาพตัวแทนที่พบจำนวนรูปภาษามากแตกต่างกับในภาพรวมคือ บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเนื้อหาที่ 3 เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษของบุคคลพ้นโทษโดยตรง ก่อนที่จะนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ก็มักจะมีเนื้อหาส่วนที่ยกประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาเกริ่นนำเพื่อให้ผู้รับสารเห็นที่ไปที่มาด้วย ดังนั้นตัวบทในกลุ่มนี้จึงพบรูปภาษาจำนวนมากที่ทำให้เราเห็นบุคคลพ้นโทษในมุมที่เป็นผู้ด้อยโอกาส ไม่ได้รับการยอมรับ และประสบปัญหาการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ

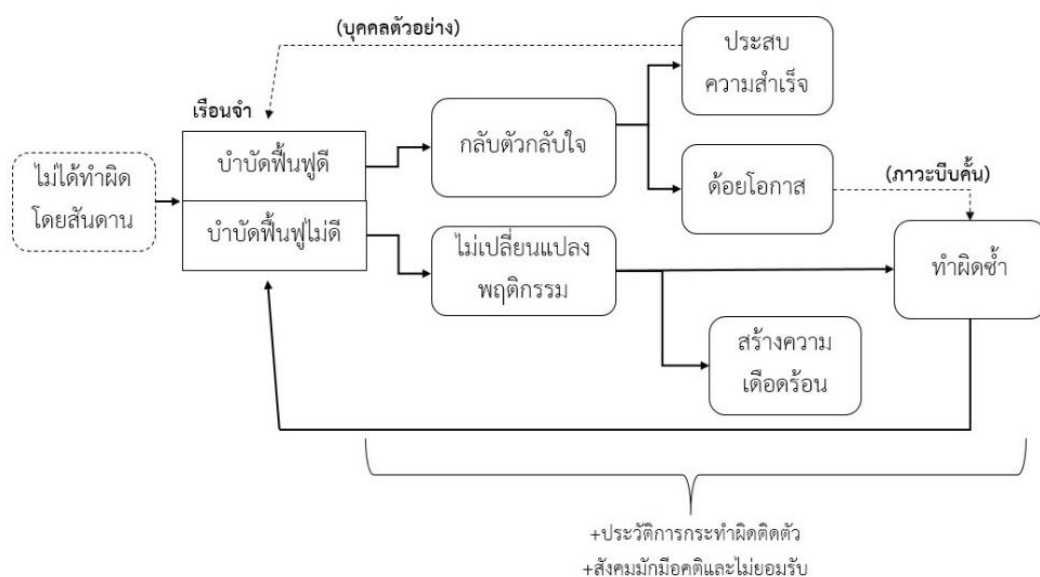
กลุ่มที่ 4 บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง จากตารางจะเห็นว่ารูปภาษาที่สื่อภาพตัวแทนในกลุ่มนี้ค่อนข้างแตกต่างกับอันดับในภาพรวม เนื่องจากมีเพียงอันดับที่ 2 บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว เท่านั้นที่ยังสัมพันธ์กับ 3 อันดับแรกในภาพรวม แต่เนื้อหาในกลุ่มนี้จะมีรูปภาษาจำนวนมากเป็นอันดับที่ 1 และ 3 ที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว

และบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เนื่องจากเป็นการนำเสนอ บุคคลพันโทฯรายบุคคลโดยมักเผยแพร่ในโอกาสสำคัญ เช่น การทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล ในฐานะผู้ที่เคยได้รับพระราชทานอภัยโทษ การประกาศรางวัลผู้ที่ทำประโยชน์แก่สังคม หรือการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่จะได้รับเลือก มาแนะนำจึงมักถือได้ว่าเป็นคนที่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองจนประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในระดับหนึ่ง ทำให้วาทกรรมกลุ่มเนื้อหาที่พบรูปภาพที่สื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจ เป็นคนดีแล้ว และบุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบปัญหาการดำเนินชีวิตอย่างโดดเด่น

กลุ่มที่ 5 การแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม ดังที่กล่าวแล้วว่ากลุ่มเนื้อหาเป็นกลุ่มพิเศษที่ พบข้อมูลจำนวนน้อยเพียง 9 ชิ้นเท่านั้น และสาระสำคัญของเนื้อหาในกลุ่มนี้เน้นกล่าวถึงผู้พันโทฯ ในฐานะผู้ต้องขังที่มีปัญหาการดำเนินชีวิต และบางส่วนก็กลายเป็นปัญหาของสังคมด้วย รูปภาพ ที่โดดเด่นที่สุดจึงสื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทฯเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อน แก่สังคม และ บุคคลพันโทฯเป็นผู้ต้องขังที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ตามลำดับ ส่วนรูปภาพที่พบมากเป็นอันดับที่ 3 ที่สื่อภาพตัวแทน บุคคลพันโทฯเป็นผู้มีประวัติการ กระทำความผิดติดตัว นั้นเกิดจากความจำเป็นในการให้ข้อมูลเพื่อให้สังคมรับรู้ว่ากำลังสื่อสารเรื่อง ของ “ใคร” ซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนปรากฏในภาพรวมด้วย

ภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯทั้งหมดที่พบในงานวิจัยนี้ ทำให้เห็นเส้นทางชีวิตของบุคคลพันโทฯ ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในสื่อสารณะในภาพรวม โดยอาจสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 3 เส้นทางชีวิตบุคคลพันโทฯจากภาพตัวแทนที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ

จากแผนภูมิจะเห็นเส้นทางชีวิตของบุคคลพันโทฯที่สื่อจากภาพตัวแทนที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ พบว่าจะเห็นเส้นทางชีวิตบุคคลพันโทฯตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ มีบางส่วนเป็นผู้ที่ไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน เมื่อเข้าสู่เรือนจำแล้วจะเห็นภาพการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ 2 ส่วนคือการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี และการบำบัดฟื้นฟูที่มีช่องโหว่หรือข้อบกพร่องบางประการ ส่งผลให้ผู้พันโทฯจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่กลับตัวกลับใจแล้วกับผู้ที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยทั้งคู่จะประสบชะตากรรมเดียวกันนั่นคือ มีประวัติการกระทำความผิดเป็นตราบาปติดตัวไปตลอด ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และถูกสังคมมองว่าน่าหวาดกลัว

ในส่วนบุคคลพันโทฯที่กลับตัวกลับใจแล้ว บางส่วนอาจจะมีปัจจัยบางอย่างสนับสนุน เช่น มีนายจ้างเห็นความสามารถนำไปสู่การจ้างงาน หรือมูลนิธิบางแห่งสนับสนุน บางส่วนหาทางออกในชีวิตได้ด้วยตนเอง เช่น ตัดสินใจทำธุรกิจส่วนตัว หรือบางส่วนมีความสามารถพิเศษติดตัว เช่น เป็นนักกีฬา เป็นต้น บุคคลพันโทฯในกลุ่มนี้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้จนประสบความสำเร็จ กระทั่งบางรายสามารถกลับเข้าสู่เรือนจำในฐานะแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ในเรือนจำต่อไป

ในขณะที่บุคคลพันโทฯผู้ที่กลับตัวกลับใจอีกส่วนหนึ่งไม่มีปัจจัยอื่น ๆ สนับสนุนหรือเอื้อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ ท้ายที่สุดบางส่วนต้องเผชิญกับภาวะบีบคั้นจนทำให้ตัดสินใจทำผิดซ้ำ และหวนกลับมาเข้าเรือนจำอีกครั้ง หรือบางส่วนอาจจะดำเนินชีวิตโดยเผชิญชะตากรรมที่สังคมไม่ยอมรับเช่นนั้นต่อไป

อีกฟากหนึ่งคือบุคคลพันโทฯกลุ่มที่ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคคลกลุ่มนี้จะมีทั้งที่ออกมาสร้างความเดือดร้อนให้สังคมแต่ไม่ถึงขั้นผิดกฎหมายจนทำให้กลับเข้าเรือนจำอีกครั้ง ขณะที่บางส่วนเมื่อออกมาโดยที่พฤติกรรมยังเหมือนเดิมหรือเลวร้ายกว่าเดิม บ้างก็กลับออกมาทำพฤติกรรมความผิดเช่นเดิม บ้างก็สร้างเครือข่ายการกระทำความผิดที่กว้างขวางขึ้น แต่ท้ายที่สุดบุคคลพันโทฯในกลุ่มนี้ก็ต้องถูกดำเนินคดีและถูกพิพากษาให้จำคุกในเรือนจำอีกครั้งหนึ่ง

จากแผนภูมิข้างต้นชี้ให้เห็นว่าแม้ภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯจะปรากฏในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯทั้งบวกและลบหลายรูปแบบ แต่ในแง่ความโดดเด่นกลับพบว่าภาพตัวแทนด้านลบจะถูกขบเน้นให้โดดเด่นมากกว่า ดังเช่นกรณีการกลับเข้าสู่เรือนจำของบุคคลพันโทฯ ในตัวบทจะพบการเสนอว่าบุคคลพันโทฯจำนวนมากพร้อมที่จะกลับเข้าสู่เรือนจำ หรือการกระทำผิดซ้ำสำเร็จจนถูกพิพากษาให้จำคุกอีกครั้ง ขณะที่ตัวอย่างบุคคลพันโทฯที่กลับเข้าสู่เรือนจำในฐานะวิทยากรหรือแบบอย่างแก่ผู้ต้องขังรายอื่นจะพบในตัวบทเพียง 2 กรณีเท่านั้น

อนึ่ง เส้นทางชีวิตของบุคคลพันโทษที่ปรากฏในแผนภูมินี้ คือการตีความจากภาพตัวแทนที่ปรากฏในงานวิจัยนี้เท่านั้น จึงอาจจะไม่ตรงกับเส้นทางชีวิตของบุคคลพันโทษที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

ในหัวข้อนี้ได้เสนอผลการวิเคราะห์การประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษจากกลวิธีทางภาษา พบว่ารูปลักษณ์ที่สื่อภาพตัวแทนด้านบวกดูเหมือนจะเกิดจากความตั้งใจของผู้ผลิตวาทกรรมที่มุ่งสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้แก่บุคคลพันโทษ ขณะที่รูปลักษณ์ที่สื่อภาพตัวแทนด้านลบส่วนใหญ่ดูเหมือนจะเกิดจาก “ความเชื่อเดิม” ที่ฝังลึกในความคิดของผู้ผลิตวาทกรรม หรือข้อจำกัดหรือแนวทางปฏิบัติในการนำเสนอตัวบทที่ทำมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นขนบในการนำเสนอ ซึ่งส่วนหนึ่งส่งผลกระทบต่อ การเสนอภาพตัวแทนด้านลบ โดยที่ผู้นำเสนอข่าวก็อาจจะไม่ได้ตระหนักถึงพลังที่เกิดขึ้นตามมานี้

เมื่อการสื่อภาพตัวแทนด้านลบบ่อยครั้งมักเกิดจากความจำเป็น ผู้วิจัยจึงไม่ได้คาดหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นตัวชี้นำว่ารูปลักษณ์แบบใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เสนอบุคคลพันโทษ เพียงแต่เสนอให้เห็นอำนาจของภาษาที่อาจมีอิทธิพลต่อการครอบงำทางความคิด จนอาจนำไปสู่การเหมารวมและเลือกปฏิบัติต่อบุคคลพันโทษ โดยที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจไม่ทันตระหนักถึงอำนาจของภาษาดังกล่าวนี้อีก

จากกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995: 98) ที่ระบุไว้ว่า นอกจากจะต้องวิเคราะห์รูปลักษณ์หรือ **ตัวบท (text)** ดังที่ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ที่ในบทที่ 4 และหัวข้อ 5.1 แล้ว การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะต้องวิเคราะห์ **วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)** เพื่อให้เห็นกระบวนการผลิตและกระจายตัวบท (text production) และการบริโภคและตีความตัวบท (text consumption) ตลอดจนศึกษา **วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice)** เพื่อให้เห็นบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบทและได้รับอิทธิพลจากตัวบทไปพร้อมกันด้วย ผู้วิจัยจะอธิบาย 2 ประเด็นหลังในหัวข้อถัดไปตามลำดับ

5.2 วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)

กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995: 98) การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะต้องวิเคราะห์ **วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)** เพื่อให้เห็นกระบวนการผลิตและกระจายตัวบท (text production) และการบริโภคและตีความตัวบท (text

consumption) ด้วย ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสาร ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication) ของไฮม์ส์ (Hymes, 1974) เพื่อให้เห็นบริบทของการสื่อสารในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น ไฮม์ส์ได้เสนอการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารไว้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ฉาก (Setting and scene - S) ผู้ร่วมการสื่อสาร (Participants - P) จุดมุ่งหมาย (Ends - E) ลำดับวัจนกรรม (Act sequences - A) น้ำเสียง (Key - K) เครื่องมือ (Instrumentalities - I) บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norms of interaction and interpretation - N) ประเภท (Genres - G) เมื่อนำตัวอักษรตัวแรกของแต่ละองค์ประกอบมาจัดเรียงกันจะได้คำย่อ SPEAKING

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชด้วยแนวคิดดังกล่าว พบองค์ประกอบของการสื่อสารดังต่อไปนี้

ฉาก - S (Setting and scene) หมายถึง สถานที่และเวลาในการสื่อสาร การเผยแพร่ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช ผู้ส่งสารกับผู้รับสารอยู่ต่างสถานที่กัน ผู้ส่งสารจะผลิตสารจากที่หนึ่งแล้วเผยแพร่ออกไปในวงกว้าง ตัวบทที่ส่งผ่านหนังสือพิมพ์สามารถเข้าถึงคนไทยได้ทั่วประเทศ กรณีที่หนังสือพิมพ์เผยแพร่ตัวบทซ้ำในเว็บไซต์ของตน ก็จะสามารถเผยแพร่ถึงผู้รับสารได้ทุกที่ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ที่การออกอากาศครั้งแรกสามารถเข้าถึงคนไทยได้ทั่วประเทศ แต่สำหรับกรณีของตัวบทที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ผ่านการอัปโหลดเข้าระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อเผยแพร่ซ้ำ จึงทำให้สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ทั่วโลก ส่วนตัวบทจากเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาลได้รับการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ผู้รับสารจึงสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่เช่นกัน ตัวบทกลุ่มสุดท้ายคือวารสารราชทัณฑ์ จะเผยแพร่ในลักษณะสิ่งพิมพ์โดยเข้าถึงผู้รับสารที่บอกรับเป็นสมาชิก และผู้รับสารที่เข้าใช้บริการห้องสมุดของหน่วยงานที่มีวารสารให้บริการเท่านั้น บางครั้งกรมราชทัณฑ์อาจนำมาอัปโหลดในเว็บไซต์ของกรมราชทัณฑ์เพื่อเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์บางฉบับด้วย เมื่อมองในแง่เวลาของการสื่อสารตัวบทประเภท “ข่าว” โดยเฉพาะข่าวจากหนังสือพิมพ์ จะมีความรวดเร็วในการนำเสนอ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นจะใช้เวลา 1 – 2 วันจึงจะถึงมือผู้รับสาร ส่วนตัวบทประเภท “บทความและวีดิทัศน์” เป็นการนำบางประเด็นมาขยายความ มีทั้งเหตุการณ์ในปัจจุบันและเหตุการณ์ในอดีต จึงมีความทันเหตุการณ์น้อยกว่าตัวบทประเภทข่าว ส่วนระยะเวลาในการรับสาร ผู้รับสารสามารถรับสารได้ทันทีที่สื่อได้รับการเผยแพร่ หรืออาจรับสารย้อนหลังก็ได้

หากพิจารณามิติเวลาของการเผยแพร่ตัวบท ใน พ.ศ.2553 - 2560 คือช่วงเวลาเดียวกับการใช้แนวคิดค้นคนดีสู่สังคมในงานราชทัณฑ์ไทย พบว่าช่วงดังกล่าวมีแนวโน้มการปล่อยตัวผู้ต้องขัง

เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมราชทัณฑ์, 2554 ใน มนตรา งามวาจา, 2555; กรมราชทัณฑ์, 2563) การเร่งสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกแก่ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวจึงอาจจะสัมพันธ์กับสถิติการปล่อยตัวผู้ต้องขังในช่วงเวลานี้ด้วย

ผู้ร่วมการสื่อสาร - P (Participants) หมายถึงผู้ผลิตวาทกรรม ผู้รับสาร และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตัวบทที่ใช้ศึกษาครั้งนี้เผยแพร่ผ่านหลายช่องทาง ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และวารสารราชทัณฑ์ สื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ของกรมคุมประพฤติ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมการจ้างงาน รวมถึงวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์ที่เผยแพร่ซ้ำในช่องทางออนไลน์ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าบางครั้งมีบางตัวบทที่เผยแพร่ซ้ำในหลายสื่อ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบตัวบทจากเว็บไซต์กรมการจ้างงานและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ

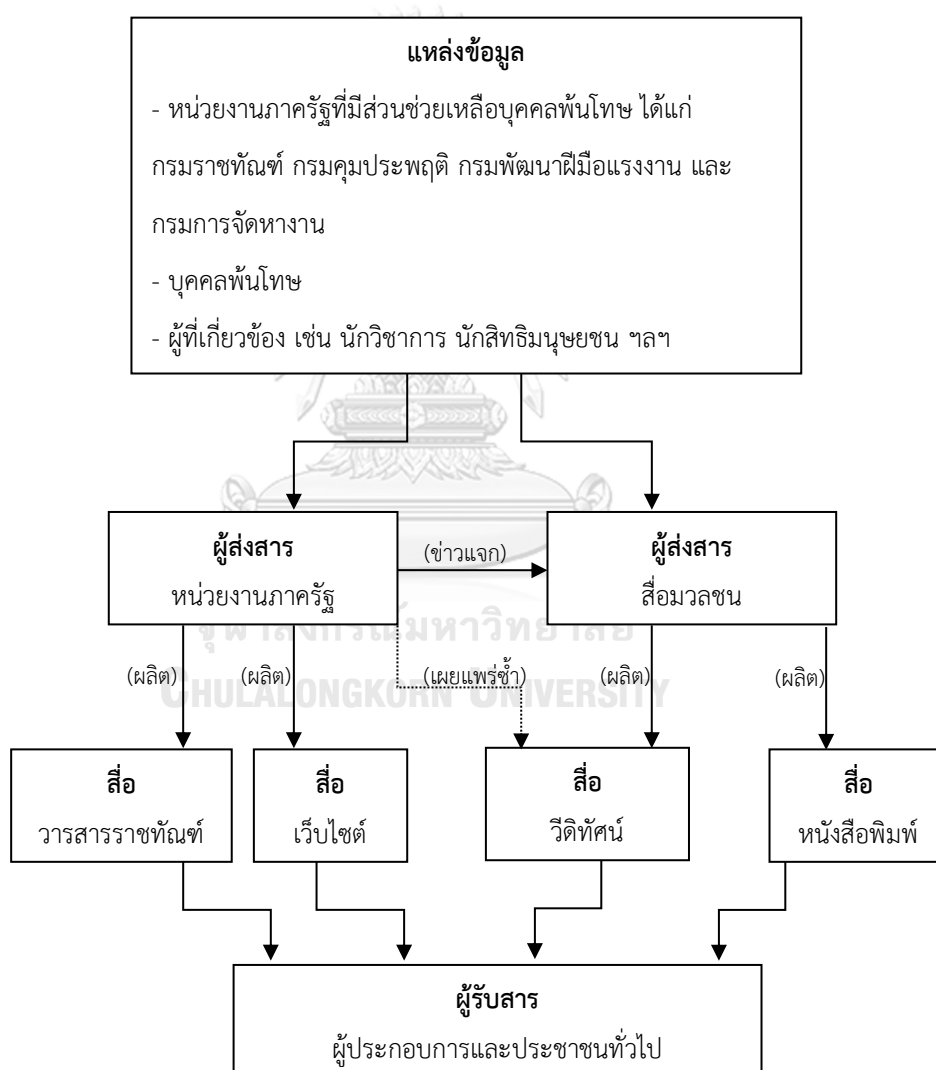
The image shows two side-by-side screenshots. The left screenshot is from the Department of Employment website, dated 09-01-2017, with the title 'แรงงานรับลูกนายกาหา งานให้ผู้พิการไทย'. The right screenshot is from the newspaper 'สยามรัฐ', dated 16-01-2017, with the title 'กระทรวงแรงงาน เร่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการไทย'. Both screenshots have red boxes highlighting specific text.

กรมการจ้างงาน (9 ม.ค.60) และ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (16 ม.ค.60)

จากภาพที่ 4 แสดงข้อมูลการเผยแพร่ตัวบท 2 ชิ้น ในช่องแรกเป็นตัวบทจากเว็บไซต์ของกรมการจ้างงานเผยแพร่เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2560 ส่วนตัวบทในช่องหลังมาจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เผยแพร่เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 จะเห็นว่าส่วนที่ตีกรอบมีการเรียบเรียงข้อความเหมือนกันทั้งย่อหน้า นอกจากตัวบทที่เหมือนกันเผยแพร่ซ้ำหลายสื่อดังตัวอย่างที่ยกมาแล้ว ยังมีตัวบทอีกจำนวนมากที่มีเนื้อหาและการเรียบเรียงคล้ายกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าตัวบทเหล่านี้เป็นข่าวแจก (press release) ที่ส่งจากหน่วยงานรัฐไปยังสำนักพิมพ์ต่าง ๆ บางสำนักพิมพ์อาจเลือกมาตีพิมพ์

เหมือนต้นฉบับ หรืออาจตัดทอนและปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ จึงทำให้ตัวบทมีทั้งเหมือนกันทั้งหมดและต่างกันบางส่วน สำหรับตัวบทอื่น ๆ แม้ไม่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นข่าวแจก แต่โดยรวมมีลักษณะร่วมกันคือการเสนอบทสัมภาษณ์ หรืออ้างคำกล่าวบุคคลจากหน่วยงานรัฐ บุคคลพันโทษ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงสันนิษฐานได้ว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มักมีผู้ผลิตเป็นหน่วยงานภาครัฐร่วมกับสื่อมวลชน โดยอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5 แสดงลำดับการสื่อสาร

จากภาพที่ 5 จะเห็นว่าผู้ส่งสาร 2 กลุ่มคือหน่วยงานภาครัฐและสื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทเป็นทั้งเจ้าของข้อมูลที่ให้ข่าวแจก ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชน และเป็นผู้ผลิตวาท

กรรมเผยแพร่ในช่องทางของตัวเองด้วย ได้แก่ วารสารราชทัณฑ์และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนสื่อมวลชนมีบทบาทเป็นผู้ผลิตวาทกรรมโดยรับข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในรูปแบบข่าวแจกและหาข้อมูลจากกิจกรรมของภาครัฐ หรือสัมภาษณ์เพื่อทำข่าวเอง ก่อนจะกลั่นกรอง ปรับปรุง และนำเสนอผ่านสื่อในมือของตน ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน และรายการโทรทัศน์ ทั้งนี้สื่อวิทยุทัศน์เป็นเพียงสื่อเดียวที่ผลิตโดยสื่อมวลชนที่หน่วยงานภาครัฐจะนำมาเผยแพร่ซ้ำในช่องทางออนไลน์อีกครั้งด้วย เมื่อผู้ส่งสารทั้งสองกลุ่มผลิตสื่อแล้วในลำดับต่อไปคือเผยแพร่ไปยังผู้รับสารคือ ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป

จุดมุ่งหมาย - E (Ends) คือวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การศึกษาครั้งนี้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ตรงกับปีที่เริ่มนำแนวคิดคืนคนดีสู่สังคมมาใช้ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ซึ่งอัตราการปล่อยตัวผู้ต้องขังในช่วงดังกล่าวมีแนวโน้มจะสูงขึ้นในแต่ละปี ผู้วิจัยจึงตั้งต้นเลือกข้อมูลตัวบทที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพ้นโทษเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการดำเนินนโยบายดังกล่าว คือ “เพื่อกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษ รวมทั้งมีการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมได้ปกติมากขึ้น (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556: 19) ดังนั้นจึงวัตถุประสงค์ในภาพรวมของวาทกรรมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เพื่อสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ ลดอคติในสังคม ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้แก่บุคคลพ้นโทษ ให้ผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำเป็นที่ยอมรับจากสังคม

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาลึกลงไปในตัวบทแต่ละกลุ่ม ตัวบทประเภท “ข่าว” จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ความเคลื่อนไหวในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความเคลื่อนไหวของหน่วยงานภาครัฐ ที่รายงานให้สังคมรับรู้ว่าดำเนินโครงการดำเนินกิจกรรม ดำเนินกระบวนการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างดี ตลอดจนแสวงหาโอกาส แสวงหาการยอมรับ และทำภารกิจ “คืนคนดี” สู่สังคมอย่างเต็มที่ เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์การรายงานข่าวดังกล่าวนี้ จะเห็นว่าเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษปรากฏการสื่อสารภาพลักษณ์ด้านบวกของหน่วยงานภาครัฐไปพร้อมกันด้วย

ตัวบทประเภทบทความ อาจมีวัตถุประสงค์ปลุกย่อยที่ระบุในตัวบทด้วย ดังที่ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของบทความตามวัตถุประสงค์ในหัวข้อ 3.1.2 โดยชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของบทความที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทความชนิด *สารคดีเชิงข่าว* บทความแสดงความคิดเห็น บทความวิเคราะห์ และบทความวิชาการ มีลักษณะเป็นการนำประเด็นปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษมาวิพากษ์วิจารณ์ อธิบายสนับสนุนด้วยข้อมูลหลายมิติ หลาย

มุมมอง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญเหมือนกันคือ “แก้ปัญหา” ทุกมิติที่เกิดขึ้นกับบุคคลพันโทช บทความทั้ง 4 ลักษณะที่กล่าวนี้จึงปรากฏภาพตัวแทนบุคคลพันโทชในเชิงบวกจำนวนมาก แต่ขณะเดียวกันจะพบว่าชนบในการนำเสนอที่มักจะยก “ปัญหา” ที่เกิดกับบุคคลพันโทชมากกล่าวถึงซ้ำ ๆ ก็ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบของบุคคลพันโทชไปพร้อมกันด้วย

บทความอีกลักษณะหนึ่งคือ *บทความสัมภาษณ์* ไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการนำเสนอโดยมุ่งไปที่บุคคลพันโทชโดยตรง แต่จะมุ่งความสนใจไปที่บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพันโทชเป็นหลัก ภาษาที่ใช้ในบทความกลุ่มนี้จึงมีทั้งการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทช และประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกของบุคคลหรือหน่วยงานจากภาครัฐไปพร้อมกันด้วย

นอกจากนี้ยังพบบทความประเภท *บทความประชาสัมพันธ์* ที่วัตถุประสงค์หลักเป็นการเสนอภาพลักษณ์ด้านบวกให้องค์กรภาครัฐ หรือมีวัตถุประสงค์ในการเชิญชวนให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู เช่น สนับสนุนสินค้าเรือนจำ รับบุคคลพันโทชเข้าทำงาน เป็นต้น แม้ตัวบทส่วนหนึ่งสามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชได้ แต่ขณะเดียวกันก็สื่อให้เห็นภาพตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐในเชิงบวกไปพร้อมกันด้วย

ส่วนตัวบทประเภทรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้อธิบายในส่วนท้ายของหัวข้อ 3.1.4 ว่ามี 2 ลักษณะได้แก่เป็นสารจากภาครัฐโดยตรง เช่น รายการสนามเป่าเล้าข้าว รายการรู้เท่ารู้ทัน กับรายการที่เป็นสารจากผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น คนค้นคน มุ่งเสนอมุมมองชีวิต ชีวิตประวัติของบุคคล (นพวรรณ ต่อแสงศรี, 2553: 1-3) รายการโทรทัศน์ที่เป็นสารจากหน่วยงานภาครัฐนั้นมักเป็นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในองค์กรภาครัฐ เกี่ยวกับนโยบายหรือกิจกรรมฟื้นฟูและให้โอกาสบุคคลพันโทช ตัวบทเหล่านี้จึงทำให้เห็นทั้งภาพตัวแทนของบุคคลพันโทช และภาพตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐไปพร้อม ๆ กัน ส่วนรายการโทรทัศน์อีกกลุ่มหนึ่งที่อาจมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ในการผลิตตัวบทอาจกล่าวได้ว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลพันโทชโดยตรง เพียงแต่ตัวบทเหล่านี้ถูกนำมากล่าวอ้างในตัวบทสนับสนุนบุคคลพันโทช จึงกล่าวได้ว่าตัวบทรายการโทรทัศน์กลุ่มนี้ได้ทำหน้าที่สนับสนุนและสร้างภาพลักษณ์บุคคลพันโทชในเชิงบวกแก่บุคคลพันโทชด้วย

ลำดับวัจนกรรม - A (Act sequences) จากการศึกษาตัวบท พบว่ามีปริจเฉทหลายประเภทซึ่งมีโครงสร้างต่างกัน ปริจเฉทประเภทข่าวมักจะเรียงลำดับจาก *พาดหัวข่าว ความนำ (ส่วนเชื่อม)*²⁴ และเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นการเรียงลำดับจากส่วนที่สำคัญมากไปหาน้อย ปริจเฉทประเภท

²⁴ ข่าวส่วนใหญ่ที่ใช้ศึกษาไม่ปรากฏส่วนเชื่อม

บทความ มักเรียงลำดับจาก *ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป* ส่วนที่โดดเด่นของบทความคือชื่อเรื่องที่จะทำให้เห็นใจความในภาพรวม และส่วน *สรุป* ที่จะชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของบทความนั้นชัดเจนขึ้น ส่วนปริจเฉทรายการโทรทัศน์ จะประกอบด้วย *ส่วนเปิดรายการ ส่วนเนื้อหารายการ และส่วนปิดรายการ* ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้ข้อความตัวอักษรปรากฏกลางจอระหว่างการดำเนินรายการเป็นระยะ ข้อความเหล่านี้มักเป็นชื่อตอนหรือประเด็นสำคัญในมุมมองของผู้ผลิต ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ผลิตเน้นย้ำประเด็นใดเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นนำเสนอในบทที่ 3 โดยจำแนกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่องและส่วนเนื้อหา ประเด็นที่พบมากที่สุดในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่องในภาพรวม ได้แก่ *การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องอาชีพ และการทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง* ตามลำดับ ขณะที่ประเด็นที่พบมากที่สุดในส่วนเนื้อหาในภาพรวม ได้แก่ *ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ และวัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ* ตามลำดับ หากมองเพียงผิวเผินทุกประเด็นล้วนแสดงให้เห็นความตั้งใจที่จะสนับสนุนให้เกิดภาพลักษณ์ด้านบวกแก่บุคคลพ้นโทษ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าบางประเด็นกลับสะท้อนให้เห็นการมีอยู่ของปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษด้วย อาทิ ประเด็น *การช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องอาชีพ* สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษอาจจะไม่ได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพเท่าที่ควร *ปัญหาที่บุคคลพ้นโทษต้องประสบหลังพ้นโทษ* เป็นการเน้นย้ำให้เห็นปัญหาที่บุคคลพ้นโทษได้รับ โดยเฉพาะปัญหาการไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม นอกจากนี้ ประเด็น *วัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ* ก็สะท้อนให้เห็นทั้งเป้าหมายในการบำบัดฟื้นฟูที่ชัดเจนของภาครัฐและสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลพ้นโทษ เช่น ไม่มีอาชีพ ไม่ได้รับการยอมรับ ฯลฯ ไปพร้อมกันด้วย ประเด็นนำเสนอในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่พบชี้ให้เห็นว่า ในวาทกรรมที่ควรจะนำเสนอภาพตัวแทนด้านบวกนั้น กลับพบบางประเด็นที่แฝงมุมมองด้านลบของบุคคลพ้นโทษไปพร้อมกันด้วย

เมื่อสังเกตวาทกรรมที่ใช้ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ พบว่านอกจากจะใช้วาทกรรมบรรยายเหตุการณ์ (representatives) (Searle, 1969) ในการรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษแล้ว บ่อยครั้งวาทกรรมชุดนี้จะใช้วาทกรรมกำหนดให้ทำ (directives) (Searle, 1969) เช่นการขอร้อง หรือการแนะนำให้คนในสังคมให้โอกาสบุคคลพ้นโทษ การใช้วาทกรรมลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นภาพตัวแทนของคนในสังคมเพิ่มเติมด้วย กล่าวคือ สื่อให้เห็นว่าคนในสังคมอาจจะยังไม่ได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการคืนคนดีสู่สังคมเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบรูปภาพที่แสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขบางตัวอย่าง ที่ยกเรื่องความน่าหวาดกลัวที่อาจตามมาจากการไม่ยอมรับบุคคลพ้นโทษซึ่งดูเหมือนเป็นการขู่รวมอยู่ด้วย ซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพความน่าหวาดกลัวแก่บุคคลพ้นโทษได้ในที่สุด

น้ำเสียง - K (Key) หมายถึงวิธีการสื่อสารแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ช่วยให้การตีความหมายของผู้ผลิตวาทกรรมได้ชัดเจนขึ้น ในตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษส่วนใหญ่จะใช้ชื่อเรื่องหรือพาดหัวข่าวเป็นตัวดึงดูดผู้อ่าน ประเด็นที่มักจะได้รับ การหยิบยกมาใช้มักมีน้ำเสียงชื่นชม ยินดีกับความ สำเร็จของกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง น้ำเสียงแสดงความน่าสนใจของนโยบายใหม่ น้ำเสียงแสดงความชื่นชมกับบุคคลพันโทษที่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามพบว่า มีตัวบทบางกลุ่มที่หยิบยกประเด็นลบมาดึงดูดผู้อ่านด้วย เช่น การใช้รูปภาพที่สื่อความหมายเชิงลบ อย่าง *ตื่น, แฉ, ทำไม? อดีตคนคุกยังก่อคดี!* ฯลฯ ซึ่งสื่อ น้ำเสียงวิตกกังกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือการเน้นย้ำจำนวนบุคคลพันโทษที่ได้รับการปล่อยตัวครั้งละมาก ๆ เพื่อสื่อ น้ำเสียงตระหนกกับภัยที่อาจตามมา การดึงดูดผู้รับสารด้วยน้ำเสียงเชิงลบใน แม้จะพบการใช้จำนวนไม่มากเท่าการดึงดูดด้วยน้ำเสียงเชิงบวก แต่ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นกลุ่มที่น่าสนใจ และกระทบกับการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านลบในวาทกรรมที่พยายามสนับสนุนบุคคลพันโทษเช่นกัน

เครื่องมือ - I (Instrumentalities) ได้แก่ ช่องทางในการสื่อสารหรือรูปแบบถ้อยคำ ในการสื่อสาร ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษมีการสื่อสารผ่านตัวอักษร ได้แก่ ตัวบทจากหนังสือพิมพ์ ตัวบทจากวารสารราชทัณฑ์ และตัวบทจากเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ และการสื่อสารผ่านถ้อยคำหรือการสนทนา ได้แก่ ตัวบทจากรายการโทรทัศน์ ตัวบททั้งหมดล้วนมีการเตรียมตัวล่วงหน้า มีการกลั่นกรอง ตรวจสอบ และแก้ไขก่อนเผยแพร่ ส่วนระดับภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นภาษาระดับทางการ อาจมีการใช้ระดับกึ่งทางการหรือไม่เป็นทางการบ้างในบางตัวบท เช่น รายการสัมภาษณ์หรือรายการสารคดี ที่จะใช้ภาษากึ่งทางการถึงไม่เป็นทางการเพื่อให้บรรยากาศการสื่อสารเป็นกันเองและน่าติดตามมากขึ้น หรือตัวบทในหนังสือพิมพ์ บางครั้งเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่เป็นทางการ เช่น *อดีตขุนโจร* อ้างถึงบุคคลพันโทษในพาดหัวข่าวเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะกระทบกับการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบไปพร้อมกันด้วย

บรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์และการตีความ - N (Norms of interaction and interpretation) ประกอบด้วยบรรทัดฐานการปฏิสัมพันธ์ (norms of interaction) และบรรทัดฐานการตีความ (norms of interpretation) การสื่อสารในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้รับสารไม่สามารถโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้ทันที ตัวบททั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาล้วนมีการเตรียมตัวล่วงหน้า มีการกลั่นกรอง ตรวจสอบ และแก้ไขก่อนเผยแพร่ สอดคล้องกับแนวคิด นายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) นอกจากนี้ในตัวบทที่ใช้ศึกษา ยังปรากฏการอ้างถึงบุคคลหรือ

หน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหรือการอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือประกอบอยู่ด้วย ผู้รับสารจึงอาจตีความได้ว่าตัวบทกลุ่มนี้เป็นข้อเท็จจริงและเชื่อถือได้

ประเภท – G (Genres) หมายถึง ประเภทของตัวบทที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การสื่อสาร วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ เผยแพร่ผ่านการรายงานในหนังสือพิมพ์ วารสารและเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ และรายการโทรทัศน์ สื่อประเภทเหล่านี้เป็นสื่อสาธารณะที่สามารถเผยแพร่ไปยังผู้รับสารได้ในวงกว้าง จึงมีโอกาสหรือมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างความคิดกับคนได้ทั้งสังคม อย่างไรก็ตามตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯจะได้รับการนำเสนอในสื่อสาธารณะไม่ได้จัดวางอยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่นเท่าวาทกรรมอื่น ดังเช่น ตัวบทหนังสือพิมพ์มักจะพิมพ์ในหน้าที่ไม่โดดเด่นพอที่จะดึงดูดความสนใจผู้อ่านได้ เนื่องจากมีคุณค่าข่าว²⁵น้อยกว่าวาทกรรมอื่น เช่น วาทกรรมข่าวอาชญากรรม ดังนั้นการที่วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯได้รับการเสนอในสื่อสาธารณะ ก็ถือว่ายังไม่เพียงพอที่จะประกอบสร้างความคิดบางอย่างให้กับคนในสังคมได้ตามความต้องการ เนื่องจากอาจจะมีวาทกรรมกลุ่มอื่นที่ได้รับการเสนอหรือจัดวางในตำแหน่งที่โดดเด่นกว่า และดึงดูดความสนใจได้มากกว่า เป็นตัวขัดขวางหรือแข่งขันอยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในประเด็นวิถึปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมอีกครั้ง

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสาร ทำให้สามารถสรุป **การผลิตและกระจายตัวบท (text production)** ได้ว่า วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯจะมีผู้ส่งสาร 2 กลุ่ม คือหน่วยงานรัฐบาลและสื่อมวลชน หน่วยงานรัฐมีบทบาทเป็นผู้ผลิตสื่อเผยแพร่ในช่องทางของตัวเองไปยังประชาชนโดยตรง สร้างข่าวแจกส่งต่อให้สื่อมวลชน หรือเป็นผู้ให้ข้อมูล ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชน ส่วนสื่อมวลชนก็เป็นผู้ผลิตวาทกรรมอีกกลุ่มหนึ่ง อาจหาข้อมูลจากการแถลงข่าว การสัมภาษณ์บุคคลจากภาครัฐ บุคคลพันโทฯ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือรับข่าวแจกจากหน่วยงานรัฐแล้วนำเสนอโดยตรง หรือแก้ไขปรับปรุงก่อนนำเสนอ

ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯจะเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ เข้าถึงสังคมในวงกว้าง จึงอาจมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างความคิดของคนในสังคมได้ไม่จำกัดกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามวาทกรรมกลุ่มนี้อาจจะไม่ได้ดึงดูดความสนใจเท่าวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกัน ทำให้วัตถุประสงค์ในการสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้บุคคลพันโทฯอาจไม่บรรลุเท่าที่ควร

²⁵ ประเด็นที่ถือว่ามีคุณค่าข่าว มักเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาสังคม เป็นเรื่องผลกระทบ (consequence or impact) หรือเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เป็นลักษณะที่มีความสำคัญและน่าสนใจ มีคุณค่าพอที่จะเป็นข่าวได้ (สมสุข หินวิมาน และคณะ, 2557: 91-92) ในที่นี้ข่าวอาชญากรรมอาจจะส่งผลกระทบต่อคนในสังคมได้มากกว่าข่าวเกี่ยวกับการสนับสนุนบุคคลพันโทฯ

องค์ประกอบ จุดมุ่งหมาย - E (ends) ในการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษ กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของวาทกรรมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือการสนับสนุนและสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่บุคคลพันโทษ ดังนั้นในตัวบทจึงประกอบด้วยรูปภาพจำนวนหนึ่งที่ดูเหมือนเป็นความตั้งใจในการนำเสนอเพื่อประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกอยู่ด้วย

ส่วน การรับและตีความตัวบท (text consumption) ในการรับตัวบทสื่อสารณะที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ล้วนเป็นสื่อที่เข้าถึงสังคมในวงกว้าง เมื่อเปรียบเทียบสื่อที่ผลิตโดยสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์และวิทยุโทรทัศน์รายการโทรทัศน์ อาจเข้าถึงผู้รับสารในวงกว้างได้มากกว่าเมื่อเทียบกับสื่อที่ผลิตโดยภาครัฐ อันได้แก่ วารสารราชทัณฑ์ และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าสื่อกลุ่มหลังอาจจะเข้าถึงเฉพาะผู้รับสารเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ส่วนการตีความตัวบท ผู้รับสารอาจมีบรรทัดฐานในการตีความว่าตัวบทเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงและเชื่อถือได้ เนื่องจากผ่านการกลั่นกรอง ตรวจสอบ แกะไขข้อมูลก่อนนำเสนอ อีกทั้งบ่อยครั้งยังใช้การกล่าวอ้างข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มเติมในตัวบทด้วย

5.3 วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice)

การศึกษามิติที่ 3 ตามแนวคิดของแฟร์คลัฟคือวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice) คือการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่อาจจะมีผลต่อการผลิตและการบริโภคตัวบท จากการวิเคราะห์ภาพตัวแทนในบทที่ 4 พบว่าภาพตัวแทนมีทั้งภาพด้านบวก ภาพด้านลบ และภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม ดังนั้นเมื่อพิจารณาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมผู้วิจัยพบว่าอาจมีปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมหลายมิติที่สัมพันธ์กับภาพตัวแทนที่พบ ดังต่อไปนี้

5.3.1 งานราชทัณฑ์ไทย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน โดยอาจสรุปได้ดังนี้ (นันทิ จิตสว่าง, 2545)

1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) การลงโทษลักษณะนี้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีสังคมมนุษย์ ไม่มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ทำให้รูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดมีความโหดร้ายทารุณ แบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” โดยยึดหลักว่าผู้ที่กระทำความผิดสมควรแก่การลงโทษให้

สาสมแก่ความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไป การลงโทษตามแนวคิดนี้มีจุดอ่อนคือไม่ได้คำนึงถึงแง่มุมการป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต

2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษตามแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดคำนึงถึงผลของการทำผิดที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดจากการลงโทษ มากกว่าคำนึงถึงความพึงพอใจที่ได้จากการกระทำความผิด จะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมกระทำความผิดนั้น การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมีทั้งกรณีการยับยั้งทั่วไป และยับยั้งเฉพาะราย กล่าวคือ การยับยั้งทั่วไปเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างให้คนในสังคมไม่กระทำความผิดแบบเดียวกัน ขณะที่การยับยั้งเฉพาะรายคือการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อหลาบจำ ไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก

3) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation) การลงโทษตามแนวคิดนี้ประกอบด้วย การจำคุกตลอดชีวิต หรือการประหารชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำได้อีกในอนาคต

4) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) เป็นแนวคิดการลงโทษที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันว่าสามารถป้องกันอาชญากรรมได้จริง เริ่มต้นจากความเชื่อว่าการกระทำความผิดของมนุษย์เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพร่างกาย จิตใจ สังคมแวดล้อม ที่กดดันให้มนุษย์กระทำความผิด แนวคิดนี้สนใจที่สาเหตุการกระทำความผิดมากกว่าพฤติกรรมความผิด ดังนั้นการลงโทษจึงมุ่งไปที่การปรับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมากกว่ามุ่งการลงโทษ แนวคิดนี้เป็นต้นกำเนิดของวิธีการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทั้งรูปแบบการฝึกทักษะทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงด้านจิตวิทยา

ปัจจุบันงานราชทัณฑ์ใช้การลงโทษแบบผสมผสานวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการเข้าด้วยกัน โดยพยายามมุ่งเน้นการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูมากกว่าวัตถุประสงค์อื่น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการร่วมด้วย (กรวรรณ คำกรฤต, 2559)

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ไทย คือการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาศักยภาพมนุษย์ หรือแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ (กรมราชทัณฑ์, 2563) เมื่อพิจารณาศักยภาพผู้ต้องขังภายใต้การควบคุมของกรมราชทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ประกอบด้วย “ผู้ต้องขัง นักโทษ

เด็ดขาด คนต้องขัง คนฝาก และนักโทษพิเศษ” (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์, 2479 ใน ดาวเรือง หงษา, ม.ป.ป.) จะเห็นว่าขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ไม่ได้กล่าวถึงการดูแลบุคคลพ้นโทษโดยตรง

หากพิจารณาสมรรถภาพของการราชทัณฑ์ในการดำเนินการตามพันธกิจคือ การควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง (Incapacitation and Rehabilitation) จะพบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จได้ยาก เนื่องจากยังมีปัญหาในอีกหลายประการ เช่น ปัญหาโครงสร้างของเรือนจำที่ไม่ได้มาตรฐานและที่ตั้งที่เหมาะสม ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการควบคุมผู้ต้องขัง ข้อจำกัดของสภาพทางกายภาพของเรือนจำที่เป็นอยู่ และจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นในขณะที่อัตรากำลังและเรือนจำมีอยู่เท่าเดิม ตลอดจนปัญหาการขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรม การดำเนินการที่ผ่านมาจึงเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า กล่าวคือ เมื่อขาดที่คุมขังก็ของบประมาณสร้างเพิ่ม ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ก็ขออัตรากำลังเพิ่ม ขาดสิ่งใดก็ขอสิ่งนั้นไปยังรัฐบาล โดยไม่ได้มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาในภาพรวมอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ภารกิจด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจึงยังไม่บรรลุผล (กรมราชทัณฑ์, 2545 ใน นันทศรี เตพดลไชย, 2546)

ประกอบกับในทางปฏิบัติของงานราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พ้นโทษ พบว่าเมื่อผู้ต้องหาถูกพิพากษาให้รับโทษจำคุก ไม่ได้หมายความว่าทุกกรณีจะต้องรับโทษครบตามกำหนด ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มีบทบัญญัติทางกฎหมายกล่าวถึงการลดโทษและการอภัยโทษไว้ด้วย (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์, 2479 ใน ดาวเรือง หงษา, ม.ป.ป.) ทำให้ผู้ที่พ้นโทษในแต่ละปีจึงมีทั้งผู้ที่พ้นโทษเมื่อครบกำหนดโทษและผู้ที่พ้นโทษก่อนกำหนด ในประเด็นนี้งานราชทัณฑ์ต้องเผชิญกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบ ทั้งการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ระบบการปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนด เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ มักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการปล่อยผู้ต้องขังเร็วเกินไป ผู้ต้องโทษที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมด้วยกันมักมีคำถามว่า กรมราชทัณฑ์สามารถแก้ไขผู้ต้องขังเป็นพลเมืองดีได้เพียงใด แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะได้ดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ในหลาย ๆ ประการตามแผนกลยุทธ์ที่ได้ศึกษาและกำหนดไว้แล้วก็ตาม (วรเดช จันทรศร และคณะ, 2541 ใน นันทศรี เตพดลไชย, 2546)

กล่าวโดยสรุป ในการบริหารจัดการงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย มีการผสมผสานการลงโทษหลากหลายแนวคิด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการลงโทษระดับสากลรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ในสังคมประกอบกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกรณีอย่างดีที่สุด ในแง่ปฏิบัติในงานราชทัณฑ์ไทย มีการดำเนินการโดยวางมาตรการ กลยุทธ์ต่าง ๆ อย่างเต็มกำลัง แต่ขณะเดียวกันก็ประสบกับปัญหาทั้งเรื่องการบริหารจัดการในเรือนจำ การสนับสนุนจากภาครัฐ ตลอดจนทัศนคติจากคนในสังคมไป

พร้อมกันด้วย ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจากงานราชทัณฑ์ไทยไม่ได้เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าที่ควร

ถ้าพิจารณาในแง่การช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ พบว่ากรมราชทัณฑ์ไม่ได้มีภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษโดยตรง แต่จากตัวบทที่ใช้วิเคราะห์ในครั้งนี้อาจพบการกล่าวถึงนโยบายหรือแนวทางการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคม และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติอยู่ด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะสอดคล้องกับเป้าหมายในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของกรมราชทัณฑ์ตอนหนึ่งว่า “ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ” ตัวบทสนับสนุนบุคคลพ้นโทษลักษณะนี้จึงเป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งที่จะสื่อสารกับสังคมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

จากเป้าหมายในการส่งต่อผู้กระทำความผิดคืนสู่สังคมให้เกิดการยอมรับ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษปรากฏรูปภาษาที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกแก่บุคคลพ้นโทษ ได้แก่ บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต แต่อย่างไรก็ตามในอีกแง่มุมหนึ่งยังพบว่ารูปภาษาจำนวนไม่น้อยกลับประกอบสร้างภาพตัวแทนในด้านลบไปพร้อมกันด้วย โดยเฉพาะภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะสัมพันธ์กับความไม่เชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการดูแลผู้ต้องขังในงานราชทัณฑ์ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งบ่อยครั้งผู้ผลิตวาทกรรมจำเป็นจะต้องยกปัญหาต่าง ๆ ในระบบราชทัณฑ์มากล่าวถึงเพื่อชี้ให้เห็นความจำเป็นในการแก้ปัญหา แต่ก็อาจจะทำให้เกิดการรับรู้ภาพตัวแทนดังกล่าวไปโดยปริยายด้วย

5.3.2 นโยบายคืนคนดีสู่สังคม

การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกในยุคแรก มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนและข่มขู่ยับยั้ง และเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมเป็นสำคัญ ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกกำจัดออกจากสังคมเพื่อไม่ให้มีโอกาสในกระทำความผิดได้อีก แต่ภายหลังวัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุกได้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ให้สามารถกลับเป็นคนดี และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ (ศรีนยา สีมา, 2559: 1 – 4)

“คืนคนดีสู่สังคม” ในงานราชทัณฑ์ปรากฏชัดเจนในสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการราชทัณฑ์ 5 ปี (พ.ศ.2547 – 2551) (ขนิศางานสกริ, 2553: 43) เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของกรมราชทัณฑ์ในช่วงเดียวกันนี้ พบว่าในปี พ.ศ. 2546 – 2550 อัตราการปล่อยตัวผู้กระทำผิดกลับสู่สังคมมีจำนวนมากขึ้น เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายของภาครัฐที่เน้นกระบวนการลงโทษโดยเลี้ยงเข้าสู่เรือนจำ การระบายนผู้ต้องขังออกจากเรือนจำในวาระพิเศษ รวมทั้งการลดวันต้องโทษ ซึ่งขณะนั้นสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมมากขึ้น (ขนิศางานสกริ, 2553: 2 - 3)

ในปี พ.ศ.2553 กระทรวงยุติธรรมเริ่มนำแนวคิดคืนคนดีสู่สังคมมาใช้ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (ศุนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556: 18) เมื่อกระทรวงยุติธรรมได้นำแนวคิดนี้มาดำเนินเป็นโครงการ ในช่วงแรกได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ได้แก่ 1) เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งงาน มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้าสู่สังคมในช่วงระยะแรกของการพ้นโทษ 2) เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข รวมทั้งไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ 3. เพื่อกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษ รวมทั้งมีการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมได้ปกติมากขึ้น (ศุนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556: 19) จะเห็นว่าในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ของโครงการคืนคนดีสู่สังคมโดยกระทรวงยุติธรรมของไทยเกี่ยวข้องกับการมุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในสังคมซึ่งสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่เป็นข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาภาพตัวแทนด้านบวกที่พบในงานวิจัยนี้ ทั้ง บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และ บุคคลพ้นโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ล้วนตรงตามเป้าหมายเรื่องการกระตุ้นให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติภาพลักษณ์ รวมถึงกระตุ้นให้สังคมเปิดโอกาสให้แก่บุคคลพ้นโทษ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิดคืนคนดีสู่สังคมอาจจะเป็นปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกที่พบในงานวิจัยนี้

5.3.3 ปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ

คำกล่าวหนึ่งของ พ.ต.อ.ณรงค์ เศรษฐินันท์ เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ในปี พ.ศ. 2560 ที่ว่า “ปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก ผู้คุมน้อย นักโทษเยอะ เรือนจำแออัดทำให้การอบรม

พัฒนานิสัยของผู้ต้องขังไม่เต็มประสิทธิภาพ” สะท้อนให้เห็นปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังก่อนที่จะพ้นโทษ ทั้งเรื่องความแออัด สัดส่วนผู้คุมต่อนักโทษที่ไม่สมดุลกัน ส่งผลให้การเปลี่ยนนิสัยเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในการให้สัมภาษณ์ครั้งเดียวกันนั้น พ.ต.อ.ณรงค์ ยังกล่าวอีกว่า “ที่ผ่านมาผู้ต้องขังที่พ้นโทษกลับไปทำผิดซ้ำจำนวนมาก กรมราชทัณฑ์มีนโยบาย ‘คืนคนดีสู่สังคม’ แต่ปัจจุบันกลายเป็น ‘คืนคนเดิมสู่สังคม’ เป็นเรื่องที่ต้องรีบแก้ไข” ที่สะท้อนอย่างชัดเจนว่าปัญหาในการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อบุคคลพ้นโทษแล้วจริง ผู้วิจัยเห็นว่าความล้มเหลวในการคืนคนดีสู่สังคมที่กล่าวถึงนี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง ประชาชนอาจขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการนี้ และท้ายที่สุดก็ยังมีอคติต่อผู้ต้องขังและบุคคลพ้นโทษอยู่ต่อไป

เมื่อกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมีปัญหาจนนำไปสู่ความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ รวมไปถึงความไม่สัมฤทธิ์ผลในการเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดบางส่วน ได้เผยแพร่สู่สาธารณชนผ่านการรายงานข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นทั้งหมด ข่าวก่อนหน้านี้จึงเป็นวาทกรรมอีกกลุ่มหนึ่งที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ เนื่องจากทำให้สังคมได้รับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในเรือนจำ ผลที่ตามมาคือข้อกังขาจากสังคมที่มีต่อกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาจขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการนี้ และท้ายที่สุดคือส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในตัวบุคคลพ้นโทษซึ่งผ่านกระบวนการเหล่านี้โดยตรง

5.3.4 ข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่บุคคลพ้นโทษต้องแบกรับมายาวนานนั้นคือการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพบางอาชีพอย่างทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป อาทิ งานราชการที่มีการระบุลักษณะต้องห้ามไว้ชัดเจน คือ “ผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดทางอาญาเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2551: 14) ส่วนอาชีพที่รองรับบุคคลพ้นโทษนั้นจำกัดอยู่เพียงอาชีพอิสระหรืออาชีพที่ต้องใช้แรงงานเท่านั้น (มนตรา งามวาจา, 2555: 2)

ในปี พ.ศ.2563 ได้มี “พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ.2563” (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน) พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ กำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่รับบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปีเข้าทำงาน โดยมีเหตุผลเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลรับบุคคลพ้นโทษเข้าทำงานเพื่อสร้างโอกาสให้บุคคลพ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้สะท้อนให้เห็นสถานการณ์ปัจจุบันที่ภาคธุรกิจเอกชนยังไม่ให้การยอมรับบุคคลพันโทเขาที่ควร อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่าภาครัฐก็พยายามกระตุ้นให้ภาคเอกชนรับคนกลุ่มนี้ สนับสนุนบุคคลพันโท

จากการวิเคราะห์ภาพตัวแทนจะเห็นว่าภาพตัวแทน บุคคลพันโทเขาบางส่วนไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน บุคคลพันโทเขาเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทเขาเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจแล้ว และ บุคคลพันโทเขาบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต อาจเป็นภาพตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับของผู้ประกอบการ ทำให้เห็นว่าบุคคลพันโทเขากลับตัวกลับใจเป็นคนดี มีความสามารถ และมีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าข้อจำกัดในการประกอบอาชีพหลังพันโทเขา เป็นปัญหาของบุคคลพันโทเขาที่ภาครัฐพยายามจะแก้ไขให้หมดไป จนนำไปสู่การสื่อสารกับสังคมด้วยประเด็นและรูปภาพต่าง ๆ ที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนเหล่านี้

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าในขณะที่รัฐบาลพยายามกระตุ้นให้ภาคเอกชนรับบุคคลพันโทเขาเข้าทำงานนั้นระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ยังมีข้อห้ามในการรับบุคคลพันโทเขาเข้าทำงานอยู่ด้วย จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะมีข้อก้ำกัในสังคมได้ สอดคล้องกับความเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรายหนึ่งที่แสดงความคิดเห็นหลังจากพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ.2563 ได้นำไปเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ ความว่า “รัฐพยายามผลักดันปัญหามาให้เอกชนตลอด ทำไมรัฐไม่ให้ผู้พันโทเขาที่ดีได้เข้ารับราชการได้ด้วยล่ะ” (ผู้ตอบความคิดเห็นจากเพจ Mango Zero, 12 ส.ค. 63)²⁶ ความคิดเห็นนี้ชี้ให้เห็นว่ามีคนในสังคมเกิดข้อก้ำกัต่อการที่รัฐบาลกระตุ้นให้ภาคเอกชนรับบุคคลพันโทเขาเข้าทำงาน ผู้วิจัยเห็นว่าข้อก้ำกัที่เกิดขึ้นนี้อาจจะทำให้วัตถุประสงค์ในการกระตุ้นภาคเอกชนไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทเขาอาจจะถูกผลิตขึ้นโดยมีปัจจัยทั้งสามเป็นตัวผลักดันให้สัมฤทธิ์ผลตามความประสงค์ แต่อีกด้านหนึ่งก็อาจจะไม่บรรลุความประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทเขายังแฝงด้วยรูปภาพที่สื่ออคติอยู่จำนวนไม่น้อย โดยอาจมีปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมบางอย่างที่มีอิทธิพลต่อการผลิตรูปภาพเหล่านี้อยู่ ดังคำอธิบายในหัวข้อต่อไป

²⁶ เข้าถึงจาก <https://www.facebook.com/mangozero/photos/a.1653370511659194/2836454693350764/?type=3&theater>

5.3.5 อคติเดิมในสังคม

จากการวิเคราะห์รูปภาพในบางส่วน พบว่าผู้ผลิตวาทกรรมใช้รูปภาพจำนวนหนึ่งที่มีสื่อคติต่อบุคคลพันโทฯ แม้ว่าวัตถุประสงค์ในภาพรวมจะเป็นไปเพื่อสนับสนุนพวกเขาก็ตาม ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่าอาจจะเป็นผลมาจากอคติเดิมที่สั่งสมมาในสังคมไทย สุริยะ สิริชัย (2539, 21) ได้อธิบายให้เห็นผลกระทบจากการจำคุกที่ผู้กระทำผิดจะได้รับหลังพ้นโทษไว้ว่า แม้ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจะได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมากเพียงพอแก่การชดใช้การกระทำความผิดของเขาแล้วก็ตาม ผู้พ้นโทษยังคงได้รับผลกระทบจากการต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษานั้นต่อไป โดยถูกสังคมตราหน้าว่าเป็น “คนขี้คุก” และสังคมได้ปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษอย่างผู้เสื่อมเกียรติ สอดคล้องกับสิทธิภา โลจายะ (2554, 24) ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ผู้พ้นโทษต้องการมากที่สุดคือความต้องการในการยอมรับและความเข้าใจของสังคม เพราะความเป็นจริงผู้พ้นโทษส่วนใหญ่มักประสบปัญหาของการถูกสังคมมองด้วยความมีอคติหรือมีทัศนคติในแง่ลบต่อผู้พ้นโทษ

จากคำอธิบายข้างต้นจะชี้ให้เห็นว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลพันโทฯซึ่งพวกเขาจะได้รับแม้ว่าจะครบกำหนดการได้รับโทษแล้วก็ตาม เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาที่ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ พบว่าบ่อยครั้งมักกล่าวถึงความเชื่อเดิมที่คนในสังคมมีต่อบุคคลพันโทฯ เช่น *“เพื่อกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษ”* (สยามรัฐ 8 พ.ย. 56) *“วันหนึ่งหากได้รับอภิสภาพขึ้นมา ทัศนคติที่คนข้างนอกมองก็ยิ่งเต็มไปด้วยอคติ”* (มติชน 14 มี.ค. 56) ทั้งสองตัวอย่างชี้ให้เห็นว่าสังคมมีความเชื่อด้านลบต่อบุคคลพันโทฯอยู่ การที่อคติเหล่านี้มีอยู่ในสังคมเป็นทุนเดิมจึงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ปรากฏรูปภาพบางส่วนที่สื่อภาพตัวแทนด้านลบโดยที่ผู้ส่งสารอาจไม่รู้ตัว

5.3.6 วาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ

นอกจากวาทกรรมกลุ่มที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทฯแล้ว ในสังคมไทยยังมีวาทกรรมชุดอื่น ๆ ที่กล่าวถึงบุคคลพันโทฯด้วย จากการทบทวนวาทกรรมในสังคมไทยพบว่ามีความวาทกรรมบางชุดที่กล่าวถึงบุคคลพันโทฯโดยอาจจะมีอิทธิพลในการ “แข่งขัน” กับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ กล่าวคือ อาจนำเสนอประเด็นบุคคลพันโทฯโดยประกอบสร้างหรือผลิตซ้ำอคติบางอย่างให้เกิดและอยู่ในความคิดของคนในสังคมต่อไป ได้แก่ วาทกรรมข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทฯเป็นผู้กระทำผิดซ้ำและวาทกรรมกลุ่มที่มีเนื้อหาสอนคนดีธรรมในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคม ดังต่อไปนี้

5.3.6.1 วาทกรรมข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ

จากสถิติการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่กระทำผิดตั้งแต่ครั้งที่ 2-5 สํารวจเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2559 พบว่ามีนักโทษที่กระทำผิดซ้ำถึงร้อยละ 23.74 (กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์) เมื่อสังเกตวาทกรรมข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ ทั้งจากหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ พบว่ามีแนวโน้มจะได้รับความสนใจจากผู้รับสารมากกว่าข่าวเชิงบวก เนื่องจากอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคม ตรงกับคุณสมบัติหนึ่งในกรอบคุณค่าของข่าว (news values) ดังคำอธิบายที่ว่า “ปัญหาสังคมถือเป็นเรื่องผลกระทบ (consequence or impact) หรือเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เป็นลักษณะที่มีความสำคัญและน่าสนใจ มีคุณค่าพอที่จะเป็นข่าวได้” (สมสุข หินวิมาน และคณะ 2557: 91-92)

ผู้วิจัยได้ลองค้นหาข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ และตัวบทที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย จากฐานข้อมูล iQNewsClip ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ.2560 ด้วยคำค้น “พันโท” แล้วพิจารณาตัวบท 10 ชิ้นแรกที่ปรากฏ (ไม่นับข่าวหรือบทความที่มีเนื้อหาซ้ำกัน) พบข้อมูลที่น่าสนใจดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 50 การเผยแพร่ตัวบทวาทกรรมข่าวอาชญากรรมและวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท 10 รายการแรกในปี พ.ศ.2560

ประเภทตัวบท	ช่วงเวลาที่เผยแพร่ (นับจากตัวบทแรก ถึงตัวบทชิ้นที่ 10)	จำนวนตัวบท ที่เผยแพร่ใน หน้า 1 หนังสือพิมพ์	จำนวนตัวบท ที่เผยแพร่ใน หน้าอื่น ๆ
ข่าวอาชญากรรมที่มี บุคคลพันโท เป็นผู้กระทำผิดซ้ำ	30 วัน (1 ม.ค. – 30 ม.ค. 60)	4	6
ข่าวหรือบทความ ที่มีเนื้อหาสนับสนุน บุคคลพันโท	59 วัน (6 ม.ค. – 5 มี.ค. 60)	0	10

จากตารางจะเห็นว่าช่วงเวลาในการเผยแพร่ตัวบทของวาทกรรมทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือตัวบทข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ 10 ตัวบทแรก จะถูกเผยแพร่ในช่วงเวลาเพียง 30 วันเท่านั้น ขณะที่ข่าวหรือบทความที่มีเนื้อหาสนับสนุน

บุคคลพันโทชถูกเผยแพร่ในระยะเวลา 59 วัน แสดงให้เห็นว่าข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทชเป็นผู้กระทำผิดซ้ำมีแนวโน้มจะได้รับการนำเสนอถี่มากกว่าข่าวหรือบทความที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทช เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตำแหน่งของตัวบทในหน้าหนังสือพิมพ์ พบว่าข่าวอาชญากรรมถูกเลือกมานำเสนอในหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ถึง 4 ชิ้น ขณะที่ข่าวหรือบทความที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทชจะไม่พบการนำเสนอในหน้า 1 แม้แต่ชิ้นเดียว จึงชี้ให้เห็นว่าผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวอาชญากรรมมากกว่าข่าวการสนับสนุนบุคคลพันโทชอย่างชัดเจน

จากกรอบคุณค่าของข่าวอาชญากรรม ความถี่ที่มีแนวโน้มจะได้รับการนำเสนอมากกว่า รวมถึงตำแหน่งในการนำเสนออย่างโดดเด่นมากกว่า ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทชเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ เป็นวาทกรรมชุดสำคัญที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช และเป็นปัจจัยสำคัญมีผลต่อการแฝงภาพตัวแทนด้านลบของบุคคลพันโทชในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชด้วย

5.3.6.2 วาทกรรมกลุ่มที่มีเนื้อหาสอนศีลธรรมในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคม

ในที่นี้หมายถึงข้อเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์หรือวิทยุทัศน์ที่มีเนื้อหามุ่งสอนคติในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคม ชัดเจนคนในสังคมให้มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ถูกผลิตวาทกรรมต้องการ กล่าวถึงบุคคลพันโทชมีทั้งกล่าวถึงโดยตรงเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง สอดแทรกเป็นประเด็นเสริม หรือไม่กล่าวถึงบุคคลพันโทชแต่มีประเด็นบางอย่างที่สามารถสื่อถึงอคติบางประการที่ส่งผลต่อบุคคลพันโทชได้ ผู้วิจัยได้สำรวจวาทกรรมกลุ่มนี้ในสังคม พบว่ามีแบบเรียนภาษาไทย และวิทยุทัศน์รายการโทรทัศน์ที่ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตบางชิ้นที่ถือได้ว่าอาจประกอบสร้างภาพตัวแทนแข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช ดังต่อไปนี้

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีบทอ่านชื่อว่า “จนกว่าแผ่นดินจะกลบหน้า” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559: 97-105) บทอ่านบอกเล่าถึงชีวิตของฟางและครอบครัว ที่ดำเนินชีวิตเช่นคนปกติทั่วไป แต่แล้วช่วงหนึ่งฟางเริ่มสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในบ้าน พ่อเริ่มมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น ชื่อข้าวของเครื่องใช้ราคาแพงเข้าบ้านไม่ขาด แต่ฐานะทางการเงินที่ดีขึ้นกลับไม่ทำให้ครอบครัวมีความสุขอย่างแท้จริง ฟางสังเกตเห็นท่าทางที่เป็นทุกข์ของแม่ เห็นพ่อกับแม่มีปากเสียงกัน เมื่อออกไปใช้ชีวิตในสังคมก็ถูกผู้คนพุดจาเหยียดหยามโดยไม่ทราบสาเหตุ จนกระทั่งวันที่ความจริงปรากฏ พ่อของฟางถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีข้อหาทุจริตโครงการก่อสร้างตลาด เรื่องนี้ทั้งทำด้วยผลกระทบที่เกิดจากการกระทำผิดของพ่อ คือการที่สังคมตีตรา ไม่ยอมรับครอบครัวของฟางจนทำให้ต้องย้ายที่อยู่

แต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถหนีพ้นเนื่องจากเมื่อถึงเวลาที่ต้องพบเจอผู้คนที่ทราบเรื่อง ความผิดของพ่อ ก็จะเป็นตราบาปให้คนในครอบครัวตลอดไป ดังข้อความตอนสุดท้ายที่ว่า “จริงหรือ ที่ว่าคนไทยลืมนง่าย จริงหรือ ที่หลบมาอยู่ที่นี่แล้วไม่มีใครรู้จักเรา แต่ถึงอย่างไรก็ไม่มีที่ให้เราหลบอีกแล้ว หรือจนกว่า แผ่นดินจะกลบหน้า” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559: 105)

ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้คือ ในเนื้อเรื่องได้ระบุอัตราโทษที่พ่อได้รับ คือจำคุก 5 ปี ทั้งยังมีข้อความ “ช่วงเวลาที่ติดคุกนี้ นักโทษที่ประพฤติดีก็อาจจะได้รับการอภัยโทษ หรือลดจำนวนปีที่ติดคุก ตามวาระโอกาสสำคัญที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และบ้านเมือง” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559: 105) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพ่อของฟางก็มีโอกาสที่จะได้รับโทษน้อยกว่า 5 ปีด้วย แต่เมื่อย้อนไปพิจารณาข้อความ “จนกว่าแผ่นดินจะกลบหน้า” ที่สื่อถึงเวลาที่ครอบครัวนี้จะต้องเผชิญกับการตีตราจากสังคมรอบข้างคือ “ตลอดชีวิต” ซึ่งไม่สัมพันธ์กับระยะเวลาที่พ่อจะได้รับโทษจำคุกตามกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แม้ว่าพ่อพ้นโทษภายในระยะเวลาสูงที่สุด 5 ปีแล้วก็ตาม ทั้งตัวพ่อในฐานะบุคคลพ้นโทษรวมถึงสมาชิกในครอบครัวต่างก็จะถูกตีตราตลอดไป นอกจากนี้ในตอนหนึ่งยังปรากฏข้อความ “ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ถึงเราไม่ได้กระทำเอง แต่ผลพวงย่อมเกี่ยวเป็นลูกโซ่ ความจริงย่อมเป็นความจริงเสมอ ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559: 105) ที่สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครยอมรับต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็น “ความจริง” อย่างหนึ่งในสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ด้วย

นอกจากนี้ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังพบบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561: 25-37) ที่มีหนึ่งในตัวละครมีสถานภาพเป็นบุคคลพ้นโทษ นั่นคือนายล้ำ ในบทสนทนาตอนหนึ่งพระยาภักดินฤนาถ ได้ไถ่ถามทุกข์สุขของนายล้ำ นายล้ำได้บอกเล่าถึงเรื่องการต้องโทษและชีวิตหลังพ้นโทษแก่พระยาภักดินฤนาถ ดังต่อไปนี้

พระยาภักดี แล้วแกไปทำอะไร เห็นหายไป

นายล้ำ ผมขึ้นไปอยู่พิษณุโลกครับ พอพ้นโทษแล้ว ผมก็เลยเปิด²⁷ไปให้พ้นบางกอก จะอยู่ดูหน้าพวกพ้องยังไงได้

พระยาภักดี ถูกแล้ว ถูกแล้ว ทำมาหากินยังไงที่พิษณุโลก?

นายล้ำ แต่แรก ผมพยายามหางานทำทางเสียมบาญชี ก็ไม่สำเร็จ (หัวเราะ)

²⁷ เปิด เป็นภาษาปาก หมายถึง หนี เช่น ผู้ร้ายเปิดไปไกลแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

พระยาภักดี ฮือ! ในชั้นต้น ๆ เห็นจะลำบากจริง แล้วยังไงล่ะ?

(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561: 27)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นว่าหลังจากพันโท นายล่าต้องประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ทั้งไม่กล้าสู้หน้าพวกพ้อง และประสบปัญหาการประกอบอาชีพ ซึ่งพระยาภักดีินฤนาถได้กล่าวถ้อยคำ “ถูกแล้ว ถูกแล้ว” และ “ฮือ! ในชั้นต้น ๆ เห็นจะลำบากจริง” เพื่อแสดงการยอมรับว่าสภาพการณ์ ที่นายล่าประสบเป็นเรื่องปกติที่จะต้องเกิดขึ้น

จากบทอ่านทั้งสองเรื่องที่ยังคงใช้เป็นแบบเรียนไทยในปัจจุบัน ถ้าหากตีความข้อคิดที่เรื่อง พยายามนำเสนอ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นโทษของการกระทำความผิดหรือ บ่อนทำลายไม่ให้นักเรียนกระทำความผิดในอนาคต แต่ผลพวงอีกด้านหนึ่งกลับสะท้อนให้เห็นชีวิตหลัง พันโทของผู้กระทำความผิดที่ต้องเผชิญกับปัญหาบางอย่างแม้ว่าจะพันกำหนดการต้องโทษแล้ว ก็ตาม และที่สำคัญทั้งสองเรื่องยังใช้เสียงของตัวละครเพื่อยอมรับว่าการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงและเป็นเรื่องปกติในสังคม

หนังสือเรียนนั้นเป็นวาทกรรมที่ได้รับการยอมรับและความน่าเชื่อถือในสังคม เนื่องจากผลิตขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ และผ่านกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือจากหน่วยงาน ภาครัฐผู้รับผิดชอบการศึกษาของประเทศ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2554: 1) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการกล่าวถึงบุคคลพันโทในหนังสือเรียนโดยแฝงความเชื่อบางอย่างที่อาจจะส่งผลเสียต่อบุคคลพันโท เป็นการประกอบสร้าง ผลิตซ้ำ และปลูกฝังอคติบางอย่างเกี่ยวกับบุคคลพันโทได้เป็นอย่างดี สำหรับกรณีนี้คือการยอมรับว่าปัญหาการดำเนินชีวิตที่บุคคลพันโทจะได้รับหลังจาก เรือนจำ เป็นเรื่องปกติในสังคม ซึ่งสนับสนุนภาพตัวแทน บุคคลพันโทเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคม ไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ในงานวิจัยนี้ให้ชัดเจนขึ้น และท้ายที่สุดอาจเป็นตัวละคร หนึ่งที่ทำให้การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลพันโทยังถูกมองเป็นเรื่องปกติในสังคมต่อไป

นอกจากหนังสือเรียนแล้ว ในสังคมไทยยังมีรายการโทรทัศน์กลุ่มหนึ่งที่มุ่งสอนคตินิยม ในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ชมในสังคม มีบางตอนที่กล่าวถึงบุคคลพันโทหรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อการผลิตซ้ำความคิดบางอย่างด้วย เช่น รายการฟ้ามีตา และรายการละครธรรม นำชีวิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รายการฟ้ามีตาเป็นละครสั้นสะท้อนสังคม แต่ละตอนจะนำประเด็นสังคมมาสร้างเป็นละคร โดยเล่าการกระทำของตัวละคร ก่อนจะแสดงให้เห็นผลของการกระทำหรือผล “กรรม” ที่ตัวละคร จะได้รับ

ตัวอย่างรายการฟ้ามืดตอนที่ดูเหมือนจะเป็นการผลิตซ้ำความคิดบางอย่างเกี่ยวกับบุคคล พันโทช คือตอน “จดหมายจากคนคุก: เจ็บ..แต่จริง” บอกเล่าเรื่องราวของ “เตี้ย” เด็กหนุ่มที่อาศัยอยู่กับป้า เตี้ยรับรู้มาตลอดว่าพ่อและแม่ได้เสียชีวิตไปตั้งแต่ยังเด็ก เรื่องดำเนินมาถึงจุดที่เตี้ยกำลังมีพฤติกรรมสุมเสียงจะออกนอกกลุ่มนอกรทางโดยมีเพื่อนคอยชี้แนะ ส่วนป้าก็พยายามขัดขวาง และอบรมไม่ให้เตี้ยออกนอกกลุ่มนอกรทาง ระหว่างนั้นเตี้ยได้รับจดหมายปริศนาคอยเตือนไม่ให้ทำผิดพลาดเหมือนตัวผู้เขียนจดหมาย และเตี้ยเริ่มเห็นป้ามีพฤติกรรมผิดปกติ วันหนึ่งจึงแอบตามป้าไปจนทราบความจริงว่าพ่อของตนยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ และเป็นเจ้าของจดหมายฉบับนั้น หลังจากทุกอย่างคลี่คลาย เตี้ยก็ได้แฉคดีจากคำสอนของพ่อ ในฉากสุดท้ายในเรือนจำพ่อได้ให้คดีแก่เตี้ย ดั่งบทสนทนาต่อไปนี้

- พ่อ ขอบใจนะลูก ที่ไม่ทำอย่างพ่อ
- เตี้ย ผมไม่อยากทำให้พ่อกับป้าต้องเสียใจ ขอขอบคุณมากนะครับ ที่พ่อทำให้ผมคิดได้ ทำให้ผมได้สติ
- พ่อ คนซี้คูกอย่างพ่อ ก็ทำได้เท่านั้นแหละลูก
- ป้า อย่าตอกย้ำตัวเองสิต้น
- พ่อ ผมกำลังเตือนสติเตี้ย และกำลังให้สติตัวเองอยู่ครับพี่ ต่อให้ผมทำดีมากแค่ไหน ต่อไป ชาวบ้านก็เรียกผมว่าไอ้ซี้คูกอยู่ดี
- เตี้ย แต่ยังไงพ่อก็เป็นคนให้สติผม
- พ่อ พ่อเป็นแค่คนผิดพลาดคนหนึ่งเท่านั้น อัยยัยยกย่องพ่อ แต่จงดูสิ่งที่พ่อทำ เก็บไว้เป็นบทเรียน แล้วอย่าได้ทำตามอย่าง ซั้นเชื่อว่าเป็นคนซี้คูก ในสายตาคนภายนอก เป็นได้เพียงไอ้คนกระจอกคนหนึ่งเท่านั้น

(ฟ้ามืด 11 ม.ค. 60)

จากบทสนทนาของตัวละครจะเห็นว่าพ่อซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้ต้องขัง กล่าวถ้อยคำที่ดูเหมือนเป็นการดูถูกตัวเอง แม้ว่าป้าจะทัดทานว่าอย่าตอกย้ำตัวเอง แต่ตัวละครพ่อก็ยังคงกล่าวยืนยันเช่นเดิม จากคำกล่าวของพ่อสะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังไม่ยอมรับบุคคลพันโทช อีกทั้งกลุ่มคำ ไอ้ซี้คูก คนซี้คูก ไอ้คนกระจอก ก็ยังสื่อถึงการดูแคลนที่สังคมมีต่อผู้กระทำความผิดด้วย ข้อความที่ตัวละครพ่อเป็นผู้กล่าว ยังถูกนำมาดัดแปลงและกล่าวซ้ำเป็นข้อความสรุปท้ายเรื่องด้วยว่า “ซั้นเชื่อว่าเป็นคนซี้คูก

ในสายตาคนภายนอก เป็นได้เพียงไอ้คนกระจอกคนหนึ่งเท่านั้นลูก อย่าพาตัวเอง อย่าทำตัวเองเข้ามา อยู่ในวิถีสอนชี้คูกเป็นอันขาด” สะท้อนว่าผู้ผลิตละครมองว่าข้อความดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญ ของตอนนี้ และเป็นแง่คิดที่ผู้ชมควรจะได้รับจากละครตอนนี้ด้วย จึงอาจจะมีผลให้ผู้ชมยอมรับว่า การที่ผู้กระทำผิดกฎหมายจะถูกดูหมิ่นดูแคลนเป็นเรื่องความปกติอย่างหนึ่งในสังคม

ตอนที่กล่าวไปข้างต้นไม่ได้กล่าวถึงบุคคลพันโทชโดยตรง แต่ก็อาจจะมีอิทธิพลต่อเนื่อง ถึงพวกเขา นอกจากนี้ก็อีกตัวอย่างหนึ่งที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชโดยตรงคือ ตอน “ลาบ-ลอย” ที่บอกเล่าการกระทำของสองสามีภรรยาคนหนึ่ง ทั้งคู่ประกอบอาชีพค้าขายขนมจีนและลาบโดยใช้ กลโกงนำกระดาษชำระมาแทนเนื้อปลา ลดต้นทุนเพิ่มกำไรจนร่ำรวย แต่แล้ววันหนึ่งก็ถูกเปิดโปง จนต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้คือ ในตอนท้ายเรื่องทั้งสองสามี ภรรยาได้พ้นโทษ ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัว ตั้งใจยึดอาชีพเก่าโดยสุจริต แต่ต้องพบกับอคติจากคน ในสังคมที่สะท้อนจากคำพูดของตัวละคร เช่น สองคนนั้น ฉันเคยเห็นในโทรทัศน์ โดนจับนี่, ไม่เอาอะ ลาบกับขนมจีนใส่ทิชชู ใครเขาจะไปกิน, ออกมาจากคุกนะ แล้วยังจะมาทำเลวอีก แกสองคนเนี่ย ชั่วจริง ๆ, ยังไงฉันก็ไม่เชื่อ คนอะไรโลภมากเห็นแก่ตัว ไม่เคยคิดถึงคนอื่นเลยหรือไง ฉันนะจำแก สองคนได้นะ, ทำไมจะไม่คุ้มล่ะ 2 คนนี้เงิ้ออกข่าวโทรทัศน์นะ ที่เอาทิชชูผสมลงไปในลาบกับน้ำยา ขนมจีน, ลาบขนมจีน ผสมทิชชูเนี่ยนะ มันเลวจริง ๆ เลย ไป! อย่าไปกินมันเลย ถ้อยคำเหล่านี้กล่าว ในสถานการณ์ที่สองสามีภรรยาพยายามชี้แจงว่ากลับตัวกลับใจ พร้อมทั้งอ้อนวอนขอโอกาส แต่การแสดงออกจากสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือไม่เชื่อใจอย่างเห็นได้ชัด และในตอนท้าย ตัวละครได้กล่าวถ้อยคำที่เป็นเหมือนบทสรุปของชีวิตของตนไว้ว่า “ไม่ว่าเราจะไปอยู่ที่ไหน คำว่าลาบ กับขนมจีนผสมทิชชูมันก็ติดอยู่บนหน้าผากเรา เราคงหมดทางทำมาหากินแล้วแหละพี่” แสดงให้เห็น ว่าสังคมจะตีตราพวกเขาไปตลอด ไม่ว่าพวกเขาจะพ้นโทษและพยายามจะกลับเนื้อกลับตัวแล้วก็ตาม

การกล่าวถึงบุคคลพันโทชในละครสอนคดีชีวิตยังพบตัวอย่างที่กล่าวถึงบุคคลพันโทชที่ กลับตัวกลับใจและได้รับโอกาสจากผู้ประกอบการด้วย ดังตัวอย่าง รายการ ละครธรรมนำชีวิต ที่เป็นละครสั้นสอนธรรมะและคติการใช้ชีวิตเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างตอน “คนชี้คูก” ที่บอกเล่า เรื่องราวของศักดิ์ บุคคลพันโทชที่พยายามกลับตัวเป็นคนดีแต่ไม่มีผู้ประกอบการรายใดให้โอกาส ในการประกอบอาชีพเนื่องจากเห็นว่ามิประวัติกิจการจำคุก แต่มีผู้ประกอบการรายหนึ่งสังเกตเห็น โดยบังเอิญว่าศักดิ์คือผู้ที่กลับตัวกลับใจแล้ว จึงได้รับเข้าทำงานในสถานประกอบการของตน ตัวอย่าง ต่อไปนี้เป็นบทสนทนาตอนหนึ่งของศักดิ์และผู้ให้โอกาสในการประกอบอาชีพแก่เขา

ศักดิ์ เฮียไม่รังเกียจผมหรือครับ ที่ผมเคยติดคุกมาก่อน

เฮีย เฮียรู้ คนซี้คุณนะ ชีวิตเริ่มใหม่ไม่ง่ายหรอก เห็นแกใจแข็ง ไม่ไปทำงานกับเพื่อนแก ที่ขายยา ตั้งใจกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี อยากรให้ออกาสแก ถึงชวนแกมาทำงานนี้ไง

(ละครธรรมนำชีวิต 15 ธ.ค. 59)

จะเห็นว่าแม้ผู้ประกอบการรายนี้จะยอมรับบุคคลพันโทเข้าทำงาน แต่ข้อความที่ขีดเส้นใต้ก็สะท้อนให้เห็นว่าเขาเองก็ยังมีการรับรู้ว่าการที่บุคคลพันโทออกมาแล้วไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นเรื่องปกติ เช่นเดียวกับศักดิ์ที่ออกมาแล้วไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ และถ้าพิจารณาเหตุผลที่ผู้ประกอบการรายนี้ยอมรับศักดิ์เข้าทำงานนั้นก็มาจากพฤติกรรมของศักดิ์ที่เขาได้สังเกตเห็นโดยบังเอิญ จึงน่าจะสังเกตว่าหากไม่ได้มีโอกาสดูเห็นพฤติกรรมของศักดิ์มาก่อนผู้ประกอบการรายนี้จะยินดีที่จะให้ออกาสรับบุคคลพันโทอย่างศักดิ์เข้าทำงานหรือไม่

รายการโทรทัศน์สอนคดีการดำเนินชีวิตของบุคคลพันโททั้งสามกรณีแสดงให้เห็นทัศนคติของคนในสังคมที่ไม่ยอมรับบุคคลพันโทได้เป็นอย่างดี โดยทั้งสามล้วนมีส่วนที่ยอมรับว่าอคติของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลพันโทเป็นเรื่องปกติ เมื่อพิจารณาการเผยแพร่ พบว่ารายการฟ้ามีตา ออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ขณะที่รายการละครธรรมนำชีวิตออกอากาศทางสถานีไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งเข้าถึงผู้ชมในวงกว้าง ทั้งยังเผยแพร่ซ้ำในช่องทางออนไลน์ให้คนได้รับชมย้อนหลังได้ทุกเมื่อ นับว่าเป็นการผลิตซ้ำเรื่องการยอมรับว่าอคติเป็นเรื่องปกติในสังคมได้เป็นอย่างดี วาทกรรมกลุ่มที่มีเนื้อหาสอนคดีธรรมในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคมในกรณีที่เป็นสื่อละครสอนคดีชีวิตจึงอาจจะเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโท และมีอิทธิพลให้วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทมีรูปภาพจำนวนหนึ่งที่สื่อภาพตัวแทนด้านลบ โดยที่ผู้ผลิตวาทกรรมอาจไม่รู้ตัว

5.3.7 แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา

ถ้าพิจารณาความหมายของคำว่า “กรรม” ตามที่ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้นิยามไว้ว่า

(1) น. การ, การกระทำ, การงาน, กิจ, เช่น พลีกรรม ต่างกรรมต่างวาระ, เป็นการดีก็ได้ชั่วก็ได้ เช่น กุศลกรรม อกุศลกรรม.

(2) น. การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต เช่น บัดนี้กรรมตามทันแล้ว ระวังกรรมจะตามทันนะ.

(3) น. บาป, เคาราะห์, เช่น คนมีกรรม กรรมของฉันท้ ะ.

(4) น. ความตาย ในคำว่า ถึงแก่กรรม.

จากความหมายที่ (2) จะเห็นว่าในสังคมไทยมีมโนทัศน์เรื่องกรรมในเชิงที่เป็นเหตุ - ผล กล่าวถึง “การกระทำ” และ “ผลของการกระทำ”

ปรีชา คุณาวุฒิ (2521: 1-3) อธิบายว่าคำว่า “กรรม” รั้บมาจากรากศัพท์ในภาษาสันสกฤต หมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ไม่ว่าจะดีหรือชั่วก็ตาม แนวคิด “กฎแห่งกรรม” เป็นหลักสำคัญในปรัชญาอินเดีย ได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎแห่งเหตุและผล อีกทั้งได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎแห่งศีลธรรมในอีกแง่หนึ่งด้วย ในแง่กฎแห่งเหตุและผล หมายความว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะต้องมีสาเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น ขณะที่แง่แห่งศีลธรรม หมายความว่ากรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นนั้นย่อมไม่สูญหายไปไหน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่บังเกิดแก่มนุษย์เกิดจากผลกรรมซึ่งตนได้ทำไว้

ถ้ามองในแง่มมพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ได้สอนให้ชาวโลกทราบถึงกฎแห่งความเป็นจริงของชีวิตว่าสรรพสัตว์ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม กระบวนการแห่งชีวิตตกอยู่ภายใต้กรรมลิขิต และเมื่อ “กรรม” คือการกระทำ ทุก ๆ ชีวิตจึงมีอิสระในการกระทำต่าง ๆ เพื่อลิขิตชีวิตของตน คำสอนในพระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อเรื่องกรรม และนับว่าแนวคิดเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนามีบทบาทอย่างมากในการอธิบายความเป็นไปของชีวิตทั้งในแง่ความเจริญและความเสื่อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสังคมไทย (ปรีชา คุณาวุฒิ, 2521: 4)

เมื่อแนวคิดเรื่องกรรมเป็นแนวคิดสำคัญในพระพุทธศาสนา จึงเป็นไปได้ที่แนวคิดนี้จะมีอิทธิพลกับความเป็นจริงของชีวิตบุคคลพันโทษด้วย และเมื่อพิจารณาสภาพการณ์เกี่ยวกับการได้รับโทษจำคุกของผู้กระทำความผิด พบว่าแม้บุคคลพันโทษจะได้ชดใช้กรรมด้วยการถูกจองจำแล้ว แต่ในทัศนคติของคนไทยยังอาจจะเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อความผิด ดังที่ สิทธิภา โลจายะ (2554, น.22) ได้กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติของคนในสังคมไทยโดยส่วนใหญ่ที่มีต่อผู้พันโทษ หรือผู้ที่ได้รับโทษจำคุกจะมีทัศนคติในแง่ลบ ซึ่งผลของทัศนคติดังกล่าวได้กลายมาเป็นตราบาปให้แก่ผู้พันโทษที่ต้องแบกรับเป็นมลทินติดตัวพวกเขาตลอดไปแม้ว่าพวกเขาจะเคยได้ชดใช้กรรมที่ก่อขึ้นมาแล้วก็ตาม” จะเห็นว่าแม้ผู้กระทำความผิดจะชดใช้ด้วยการจองจำครบตามกำหนดโทษ หรืออาจจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดโทษ และถือว่าเป็นผู้ที่ชดใช้ความผิดตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ในทัศนคติของสังคมก็ยังไม่เพียงพอ และแม้ว่าปัจจุบันโทษจำคุกจะมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) เป็นประเด็นหลักในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด แต่ตามความต้องการของสังคม

ก็ยังต้องการให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ในสิ่งที่กระทำลงไป เป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้สึกของประชาชนและ เป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ (วิทยา สุริยะวงศ์, ม.ป.ป. ใน นันทศรี เทพตลไชย, 2546)

แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนาในสังคมไทย จึงอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มี อิทธิพลต่อการตีตราบุคคลพ้นโทษ ทำให้วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษปรากฏภาพตัวแทนจำนวน หนึ่งที่ เป็นเสมือนตราบาปติดตัวบุคคลพ้นโทษ ได้แก่ บุคคลพ้นโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิด ติดตัว อีกทั้งการที่บางครั้งผู้ผลิตวาทกรรมยอมรับว่าการไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเป็นเรื่องปกติที่ จะต้องเกิดขึ้นจนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาพตัวแทน บุคคลพ้นโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคม ไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ก็อาจจะเป็นสภาพการณ์หนึ่งที่เกิดจากอิทธิพลของ แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมด้วย

5.3.8 แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณา

อรุณศรี อึ้งประเสริฐ (2533: 82) ได้อธิบายความหมายของความเมตตากรุณาไว้ว่า “เมตตา คือความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์” ในมุมมองพระพุทธศาสนาเห็นว่าความเมตตากรุณาเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำฝ่ายดี (ไพลิน เตชะวิวัฒนาการ, 2533: 79) กล่าวคือ ความเมตตากรุณาถือเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่จะตัดสินว่า พฤติกรรมใดจะถือว่าเป็น “ความดี” นอกจากนี้ ในมุมมองของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523) ยังกล่าวถึงความเมตตากรุณาโดยจัดให้เป็นหนึ่งในจริยธรรมที่จำเป็นในสังคมไทยและ ควรปลูกฝังในสังคมไทยด้วย

จะเห็นว่าในสังคมไทยทั้งจากมุมมองทางศาสนาและมุมมองจากหน่วยงานทางด้านการศึกษา ให้ความสำคัญกับเรื่องความเมตตากรุณา เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาการนำเสนอวาทกรรมสนับสนุน บุคคลพ้นโทษ พบว่ามีลักษณะเป็นการขอโอกาสจากสังคม ต้องการให้สังคมเห็นใจบุคคลพ้นโทษ และ ขอให้สังคมช่วยกันปลดปล่อยบุคคลพ้นโทษให้พ้นจากความทุกข์ โดยใช้ทั้งเสียงของผู้ผลิตวาทกรรม และบุคคลพ้นโทษในการขอสิ่งเหล่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าคำขอเหล่านั้นสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความ เมตตากรุณาในสังคมไทยซึ่งเป็นปัจจัยที่กำกับให้ผู้ผลิตวาทกรรมสร้างวาทกรรมที่มีน้ำเสียงวอนขอ โอกาสจากสังคม ให้สังคมมอบสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้ โดยผู้ผลิตวาทกรรมอาจมีแนวคิดเหล่านี้เอง หรืออีกมุมหนึ่งอาจผลิตวาทกรรมบนพื้นฐานของความคาดหวังว่าสังคมจะมีความเมตตากรุณาต่อ บุคคลพ้นโทษด้วย

แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณาในสังคมไทย อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำกับให้ผู้ผลิตวาทกรรม เลื่อนนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษในเชิงบวก รูปภาพจำนวนไม่น้อยจึงสามารถที่จะ

ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกแก่บุคคลพันโทฯ ทั้ง บุคคลพันโทฯบางส่วนไม่ได้กระทำผิดโดย ล้นดาน บุคคลพันโทฯเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทฯเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจ แล้ว และ บุคคลพันโทฯบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และนอกจากนี้แนวคิด เรื่องความเมตตากรุณายังอาจจะเป็นตัวการสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้ผลิตวาทกรรมและสังคมเกิดความเห็นใจต่อบุคคลพันโทฯ ซึ่งสอดคล้องกับรูปภาพบางส่วนที่ประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคล พันโทฯเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ด้วย

กล่าวโดยสรุป วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯมีวัตถุประสงค์หลักคือการสื่อสารกับสังคม เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคคลพันโทฯที่มีทั้งภาพตัวแทนด้านบวกที่อาจมีอิทธิพลต่อการสร้าง ภาพลักษณ์ด้านบวกแก่บุคคลพันโทฯ ภาพตัวแทนด้านลบที่อาจจะเป็นตัวการขัดขวางไม่ ให้การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกบรรลุผล และภาพตัวแทนที่มีมิติที่หลากหลายทั้งการกระตุ้น ความน่าเห็นใจของบุคคลพันโทฯและผลิตซ้ำความปรกติของการไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ในการ พิจารณาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนที่หลากหลายเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าเกิดจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมหลายปัจจัย ได้แก่ งานราชทัณฑ์ไทย นโยบายคืน คนดีสู่สังคม ปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการ จัดการเรือนจำ ข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ ทัศนคติในสังคม วาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรม สนับสนุนบุคคลพันโทฯ แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา และแนวคิดเรื่องความเมตตา กรุณา

จากการวิเคราะห์ภาพตัวแทนที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ พบว่าภาพตัวแทนด้านบวก ดูเหมือนจะเกิดจากความตั้งใจของผู้ผลิตวาทกรรมที่เลือกใช้รูปภาพต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อประกอบ สร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯด้านบวกให้เป็นเสมือนใบรับรองที่ยืนยันความเป็นคนดี การกลับตัว กลับใจ ทักษะฝีมือ ศักยภาพ และความพร้อมที่จะกลับไปใช้ชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข แต่ขณะเดียวกันรูปภาพจำนวนไม่น้อยกลับประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯด้านลบ มาแข่งขันกับภาพด้านบวก รูปภาพเหล่านี้มีทั้งที่เกิดจากแนวปฏิบัติในการนำเสนอที่ใช้จนเป็นขนบ ในการผลิตตัวบทที่ต้องนำเสนอปัญหาบางประเด็นซ้ำ ๆ รวมถึง “ความไม่ตระหนักรู้” ของผู้ผลิต วาทกรรม ภาพด้านลบเหล่านี้ก็กลับทำให้ผู้รับสารรับรู้บุคคลพันโทฯในทิศทางตรงกันข้าม คือเป็นคนที่ ไม่เปลี่ยนแปลงตัวเอง ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม สร้างความหวาดกลัวและเดือดร้อนรำคาญ และ พร้อมที่จะกระทำผิดซ้ำได้ทุกเมื่อ ภาพเหล่านี้เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้การสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่ บุคคลพันโทฯไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

เมื่อรูปภาพที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบที่คอยขัดขวางภาพตัวแทนด้านบวก มีทั้งที่เกิดจากความจำเป็นในการสื่อสาร และความไม่รู้ตัวของผู้ผลิตวาทกรรม ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตวาทกรรมจะตระหนักรู้ถึงผลของรูปภาพเหล่านี้ และนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการเลือกใช้ภาษาในการนำเสนอประเด็นการสนับสนุนบุคคลพันโทชอย่างระมัดระวัง เพื่อลดทอนการนำเสนอภาพและทัศนคติเชิงลบที่อาจจะแฝงไปในตัวบท และท้ายที่สุดคือผลของการสื่อสารที่จะสำเร็จตามเป้าประสงค์

หากกล่าวในมุมมองของผู้รับสาร การตระหนักรู้ว่าตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช มีทั้งรูปภาพที่มีอำนาจในการประกอบสร้างการรับรู้เกี่ยวกับบุคคลพันโทชทั้งด้านบวกและด้านลบ อาจจะช่วยให้เกิดความยั้งคิดทุกขณะที่รับสาร ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจการครอบงำของรูปภาพเหล่านั้น ท้ายที่สุดคือการรู้เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลพันโทชตามสภาพความเป็นจริง ไม่เหมารวม หรือนำประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาสร้างเป็นภาพจำของคนกลุ่มนี้

การใช้ภาษานำเสนออย่างไม่ทันระวังอาจทำให้เป็นการสื่อภาพการคืน “คนเดิม” สู่อสังคมนั้นที่จะเป็นการคืนคนดีสู่อสังคมนั้น การนำเสนอภาพเช่นนี้เป็นการตอกย้ำอคติเดิมที่มีต่อบุคคลพันโทช ทำให้เกิดความวิตก แร่แวง หวาดหวั่น อันจะทำให้กลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างการยอมรับและให้โอกาสแก่บุคคลพันโทช โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่สามารถกลับตัวกลับใจและพร้อมจะกลับสู่อสังคมนั้นแล้ว หากอคติเหล่านี้ยังคงอยู่ในสังคมนั้นและสังคมไม่ให้โอกาสแก่บุคคลพันโทชในลักษณะเหมารวม ก็อาจจะมีส่วนผลักดันให้บุคคลพันโทชกลับเข้าสู่ปัญหาเดิม ความตระหนักรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลพันโทช อาจจะมีส่วนช่วยลดทอนอคติ และช่วยให้เกิดการเปิดใจยอมรับบุคคลพันโทช ให้โอกาสให้บุคคลพันโทชได้พิสูจน์ตนเอง ก่อนที่จะถูกตัดสินจากภาพตัวแทนที่นำเสนอในสื่อต่าง ๆ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชในสื่อสาธารณะตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์รายวัน ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด คม – ชัด - ลึก และสยามรัฐ เว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมการจัดหางาน วารสารราชทัณฑ์ รวมถึงวิดีโอที่มีที่อยู่เว็บไซต์ แนะนำจากข้อเขียนในสื่อต่าง ๆ ข้างต้น โดยเก็บข้อมูลที่เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2553 – 2560

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชสามารถสื่อภาพตัวแทนด้านบวก ซึ่งอาจสร้างการรับรู้ที่เป็นประโยชน์ให้แก่บุคคลพันโทช ได้แก่ บุคคลพันโทชบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน บุคคลพันโทชเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทชเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพันโทชบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ขณะเดียวกันก็ยังประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบที่อาจจะส่งผลกระทบต่อบุคคลพันโทชไปพร้อม ๆ กันด้วย ได้แก่ บุคคลพันโทชเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว บุคคลพันโทชคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ และ บุคคลพันโทชเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม นอกจากนี้ยังพบภาพตัวแทนบุคคลพันโทชเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ที่มีทั้งมิติแง่บวกและแง่ลบเพิ่มเติมด้วย ภาพตัวแทนเหล่านี้สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาหลากหลาย ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข การใช้อุปสรรคณ์ การใช้สำนวน การใช้มูลบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สัพพท การใช้เสียงของบุคคลพันโทช และการให้รายละเอียด

เมื่อพิจารณาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่าวัตถุประสงค์ของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาพตัวแทนบุคคลพันโทชด้านบวก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นเดียวกัน

ในแง่วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ก็พบว่านโยบายคืบคนดีสู่สังคมของภาครัฐ และอคติเดิมที่สังคมมีต่อบุคคลพันโทช เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพตัวแทนของบุคคลพันโทช สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าอาจมีปัจจัยอื่นที่อาจสัมพันธ์กับการสื่อภาพตัวแทนบุคคลพันโทชเพิ่มเติมด้วย ได้แก่ งานราชทัณฑ์ไทย ปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ ข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ วาทกรรม

อื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา และแนวคิดเรื่องความเมตตากรุณา ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 โครงสร้างความหมายระดับมหภาค (semantic macro structure)

6.1.1.1 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉทที่ใช้นำเสนอเรื่องบุคคลพันโทษ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งต้นเก็บข้อมูลโดยไม่ได้จำแนกประเภทของปริจเฉท แต่เก็บข้อมูลโดยกำหนดว่าจะต้องมีเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงบุคคลพันโทษในเชิงสนับสนุนเท่านั้น ดังนั้นในขั้นต้นผู้วิจัยจึงศึกษาประเภท โครงสร้าง และเป้าหมายของปริจเฉทแต่ละประเภทที่ใช้นำเสนอเรื่องบุคคลพันโทษ เพื่อให้เข้าใจลักษณะการนำเสนอในเบื้องต้น จากการจำแนกพบว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษจะได้รับการนำเสนอทั้งในรูปแบบปริจเฉทข่าว บทความ คอลัมน์ที่มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละสำนักพิมพ์ วิทยุทัศน์รายการสัมภาษณ์ และวิทยุทัศน์รายการสารคดี

การนำเสนอเรื่องบุคคลพันโทษในปริจเฉทข่าว เป็นการเสนอ “ความจริง” แง่ใดแง่หนึ่งของบุคคลพันโทษ ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของข่าวคือ “พาดหัวข่าว” เนื่องจากเป็นส่วนที่ผู้เขียน “เลือก” ประเด็นใดประเด็นหนึ่งมานำเสนอ ส่วน “ความนำ” เป็นส่วนที่สำคัญรองลงมา เนื้อความส่วนนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญโดยรวมของข่าว ส่วนพาดหัวข่าวและความนำจะช่วยในการบอกสาระสำคัญที่สุดของข่าวนั้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถตัดสินใจจัดกลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษได้แม่นยำยิ่งขึ้น รวมถึงอาจช่วยในการตีความภาพตัวแทนจากตัวบทบางส่วนด้วย

การนำเสนอด้วยปริจเฉทบทความเป็นการนำความจริงจากหลายแง่มุม รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เขียนมาเรียบเรียงเข้าด้วยกัน โครงสร้างพื้นฐานของบทความจะประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป แต่ละส่วนจะทำหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งนี้ ส่วนชื่อเรื่องและส่วนสรุป นับเป็นส่วนสำคัญต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้อย่างยิ่ง กล่าวคือ ชื่อเรื่องบทความจะบอกประเด็นสำคัญช่วยการจัดกลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมได้แม่นยำขึ้น ขณะที่ส่วนสรุปจะเป็นตัวบอกรวบรวมประเด็นหรือเจตนาของผู้เขียนได้อย่างดี

เมื่อลองจำแนกบทความตามวัตถุประสงค์ พบว่าบทความที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบทความที่มีวัตถุประสงค์ต่างกันหลายกลุ่ม ได้แก่ *สารคดีเชิงข่าว บทความแสดงความคิดเห็น บทความวิเคราะห์ และบทความวิชาการ* เป็นการนำประเด็นปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานราชทัณฑ์โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษมาวิพากษ์วิจารณ์เพื่อหาทางออกให้ปัญหาเหล่านั้น ขณะที่*บทความสัมภาษณ์* จะให้ความสำคัญที่ตัวบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูบุคคลพ้นโทษ มากกว่าประเด็นการแก้ปัญหาบุคคลพ้นโทษ ส่วน*บทความประชาสัมพันธ์* จะมีวัตถุประสงค์หลักเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการการสนับสนุนจากสังคม มากกว่าจะมุ่งนำเสนอการแก้ปัญหาบุคคลพ้นโทษ การจำแนกในชั้นนี้ทำให้เห็นว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษด้วยประจักษ์ประภทบทความมีพื้นที่ในการเสนอประเด็นบุคคลพ้นโทษน้อยกว่าที่ควร

นอกจากนี้ยังพบคอลัมน์เฉพาะของแต่ละสำนักพิมพ์ ที่มีโครงสร้างพิเศษรวมอยู่ด้วย เช่น คอลัมน์ตอบจดหมาย ที่จะมีผลัดผู้ส่งจดหมาย และผลัดผู้ตอบจดหมายเป็นสำคัญ การเลือกจดหมายจากผู้อ่านทางบ้านมาตอบ ต้องผ่านการเห็นสมควรของผู้ผลิตวาทกรรม ดังนั้นตัวบทลักษณะนี้ก็อาจจะทำให้เห็นความคิดของผู้ผลิตวาทกรรมได้อีกทางหนึ่งด้วย

ประจักษ์กลุ่มสุดท้ายคือประจักษ์รายการโทรทัศน์ มีทั้งรายการสัมภาษณ์และรายการสารคดี การเลือกใช้ถ้อยคำมาใช้เป็นชื่อตอน มีทั้งการนำสาระสำคัญในภาพรวม หรือใช้เพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาขับให้โดดเด่น ในส่วนการดำเนินรายการมักจะประกอบด้วยส่วนเปิดรายการ ส่วนดำเนินรายการ (สัมภาษณ์/บรรยาย) และส่วนปิดรายการ แต่ละส่วนจะถูกผลิตให้ดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมติดตามชมต่อเนื่องจนจบ นอกจากนี้ยังพบส่วนข้อความตัวอักษรที่ปรากฏบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของจอระหว่างดำเนินรายการเป็นระยะด้วย อาจจะเหมือนกับชื่อตอนหรือไม่ก็ได้ ซึ่งช่วยให้การตีความประเด็นสำคัญที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอ รวมถึงตีความภาพตัวแทนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้าพิจารณาในแง่วัตถุประสงค์ของการผลิตตัวบทรายการโทรทัศน์ พบว่าบางรายการเป็นสารจากหน่วยงานภาครัฐโดยตรง ขณะที่อีกหลายรายการเป็นสื่อของภาคเอกชน อาจมีวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละรายการ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มรายการของภาคเอกชนที่นำมาวิเคราะห์ ล้วนเป็นสื่อที่ขอเขียนสนับสนุนบุคคลพ้นโทษในสื่ออื่น ๆ ข้างต้นนำมากล่าวอ้างเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกแก่บุคคลพ้นโทษด้วย จึงกล่าวได้ว่าตัวบทกลุ่มนี้ก็ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนบุคคลพ้นโทษอีกทางหนึ่งด้วย

6.1.1.2 ผลการวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาของวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ

เมื่อพิจารณาในมิติเนื้อหาของตัวบทที่นำเสนอพบว่า บุคคลพ้นโทษจะได้รับการนำเสนอในตัวบทที่มีสาระสำคัญจำแนกได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ *กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การปล่อยตัว*

ผู้ต้องขัง การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง และการแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม ดังต่อไปนี้

กลุ่ม กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มุ่งเน้นเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู บำบัดผู้กระทำความผิดในเรือนจำและผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติ ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษด้วย กล่าวคือ ผู้ผลิตมักหยิบยกประเด็นบุคคลพ้นโทษมาเป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งตัวอย่างเกี่ยวกับการประสบปัญหาหลังพ้นโทษ หรือตัวอย่างบุคคลพ้นโทษที่เป็นผลผลิตของกระบวนการบำบัดฟื้นฟู และสามารถนำสิ่งที่ได้จากกระบวนการบำบัดฟื้นฟูไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

กลุ่ม การปล่อยตัวผู้ต้องขัง เป็นสถานการณ์แรกเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการหยิบยกมานำเสนอ ประเด็นที่จะรับเลือกมานำเสนอมักจะเกี่ยวกับบุคคลสำคัญที่ร่วมพิธีปล่อยตัว บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ได้รับการปล่อยตัว การปล่อยตัวในโอกาสสำคัญของประเทศ หรือการปล่อยตัวบุคคลพ้นโทษจำนวนมาก เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพ้นโทษในดับทกลุ่มเนื้อหานี้ มักเป็นการชี้ให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษกลับตัวกลับใจ พร้อมคืนสู่สังคมเพื่อใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมแล้ว

กลุ่ม การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ คือกลุ่มที่กล่าวถึงกระบวนการการช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านทัศนคติของบุคคลพ้นโทษ ด้านทัศนคติของสังคม โดยอาจเป็นการนำเสนอโครงการ นโยบาย การดำเนินกิจกรรมของภาครัฐ การแถลงข่าวโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ หรือคำกล่าวของบุคคลสำคัญ นับว่าเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนบุคคลพ้นโทษโดยตรง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่ม บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต บุคคลพ้นโทษที่กระทำความผิดสามารถเป็นต้นแบบแก่ผู้อื่นได้ หรือบุคคลพ้นโทษที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเนื่องจากทำประโยชน์เพื่อสังคม

กลุ่ม การแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม ข้อมูลกลุ่มนี้คือการกล่าวถึงสภาพปัญหาเสนอแนวทางหรือการดำเนินการแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสหลายกลุ่มในสังคม ซึ่ง “ผู้ต้องขังโอกาส” ในที่นี้คือกลุ่มที่หมายรวมถึงบุคคลพ้นโทษด้วย

การวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาที่กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษ ทำให้เห็นว่าบุคคลพ้นโทษจะถูกนำเสนอในแง่มุมใดบ้าง จากผลการวิเคราะห์พบว่าบุคคลพ้นโทษจะเริ่มได้รับการกล่าวถึงตั้งแต่ดับทที่นำเสนอเกี่ยวกับ กระบวนการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ในฐานะผู้เคยประสบปัญหาการเข้าสู่สังคม หรือผู้ที่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เนื่องจากผลของการบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ ประเด็นเหล่านี้ถูกยกขึ้นมากล่าว

ในส่วนที่มาของปัญหาข้อบกพร่องในเรื่องจำก่อนนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และยกมากล่าวสนับสนุนโครงการใดโครงการหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าโครงการเหล่านั้นสัมฤทธิ์ผลอย่างดี ในขั้นต่อมาคือ **การปล่อยตัวผู้ต้องขัง** นับเป็นกลุ่มเนื้อหาแรกที่กล่าวถึงบุคคลพ้นโทษโดยตรง เน้นการนำเสนอเพื่อให้สังคมเห็นว่าผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้ กลุ่มต่อมาคือ **การติดตามช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษ** ในกลุ่มนี้ทำให้ผู้รับสารได้เห็นเส้นทางของบุคคลพ้นโทษบางกลุ่ม ที่ต้องประสบปัญหาการดำเนินชีวิตในมิติต่าง ๆ หลังจากได้รับอิสรภาพ พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามยังมีบุคคลพ้นโทษบางส่วนที่สามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นได้จนประสบกับความสำเร็จในชีวิตที่แสดงให้เห็นในกลุ่ม **บุคคลพ้นโทษตัวอย่าง** แต่ขณะเดียวกัน **การแก้ปัญหาผู้ต้องขังโอกาสในสังคม** ก็อธิบายให้เห็นว่ายังมีบุคคลพ้นโทษบางกลุ่มที่ไม่อาจก้าวข้ามปัญหาเหล่านั้นได้จนต้องกลายเป็นผู้ต้องขังในสังคมและสร้างปัญหาบางอย่างให้เกิดขึ้นในสังคมต่อไป

6.1.1.3 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ประเด็นนำเสนอเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายระดับมหภาคตามแนวคิดของ ฟาน ไดจ์ (van Dijk, 1997) โดยการวิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอทั้งในพาดหัวหรือชื่อเรื่อง และในส่วนเนื้อความเพื่อให้เห็นการประกอบสร้างทางความหมายในภาพรวมให้แก่บุคคลพ้นโทษในเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

กลุ่ม กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ประเด็นที่พบว่านำเสนอในพาดหัวข่าวและในส่วนเนื้อความในกลุ่มเนื้อหานี้เป็นอันดับแรก สอดคล้องกัน คือ **การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ** ที่มักจะเป็นการเสนอกิจกรรม นโยบาย ข้อเสนอแนะ การดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ในงานราชทัณฑ์เพื่อมุ่งบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้เป็นอันดับแรกในการนำเสนอ ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้กระบวนการการเปลี่ยนแปลงชีวิตเหล่าผู้กระทำความผิด และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพตัวตนบุคคลพ้นโทษในเชิงบวกได้เป็นอย่างดี

กลุ่ม การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

ประเด็นที่นำเสนอในพาดหัวหรือชื่อเรื่องในกลุ่มเนื้อหานี้ พบว่าในพาดหัวหรือชื่อเรื่องจะกล่าวถึงประเด็น **โอกาสที่ได้รับการปล่อยตัว** มากที่สุด ส่วนใหญ่มักเป็นโอกาสสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ส่วนในเนื้อความกล่าวถึงประเด็น **ความสำนึก มุ่งมั่น และ คำสัญญาจะไม่ผิดซ้ำ** มากที่สุด การเน้นย้ำประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ผลิตวาทกรรมพยายามสื่อสารกับสังคมให้เชื่อมั่นว่าบุคคลพ้นโทษคือผู้ที่เปลี่ยนแปลงตัวเอง กลับตัวกลับใจแล้ว และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้

กลุ่ม การติดตามช่วยเหลือบุคคลพันโท

ประเด็นที่น่าเสนอในตัวบทกลุ่มนี้มากที่สุดทั้งในพาดหัวหรือชื่อเรื่องและส่วนเนื้อความ คือ การช่วยเหลือบุคคลพันโทเรื่องอาชีพ การเน้นย้ำประเด็นนี้จำนวนมากทำให้เห็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาการว่างงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง แต่ขณะเดียวกันก็เป็นกระจกสะท้อนให้สังคมรับรู้ถึงปัญหา “การว่างงาน” ของบุคคลพันโท เนื่องจากไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและผู้ประกอบการด้วย ผู้วิจัยสังเกตเห็นในตัวบทบางชิ้นที่มีคำกล่าวของบุคคลสำคัญหรือคำกล่าวของบุคคลพันโทที่กล่าวในเชิง “เข้าใจความรู้สึกของสังคม” คำกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่บุคคลพันโทและผู้ที่ยพยายามจะช่วยเหลือบุคคลพันโทต่างก็ยอมรับว่าปัญหานี้คือเรื่องปกติที่จะต้องเกิดขึ้น

กลุ่ม บุคคลพันโทตัวอย่าง

ในกลุ่มเนื้อหาบุคคลพันโทตัวอย่างพบประเด็นนำเสนอจำนวนมากที่สุดทั้งในพาดหัวหรือชื่อเรื่องและส่วนเนื้อความ คือ การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง การเน้นย้ำประเด็นนี้ช่วยให้ผู้รับสารรับรู้ภาพลักษณ์บุคคลพันโทในเชิงบวกได้เป็นอย่างดี

กลุ่ม การแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่องพบประเด็นที่น่าเสนอมากที่สุด 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ ความเดือดร้อนที่สังคมได้รับจากพฤติกรรมของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งอาจต่อยอดภาพด้านลบหรือการเป็นตัวปัญหาของสังคมให้ชัดเจนขึ้น ส่วนประเด็นที่ 2 คือ แนวทางการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งสัมพันธ์กับประเด็นนำเสนอที่พบมากในส่วนเนื้อความด้วย การเน้นย้ำประเด็นนี้บ่อยครั้ง ทำให้เห็นความพยายามแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะเป็นกระจกสะท้อนการมีอยู่ของปัญหาเหล่านี้ด้วย

เมื่อนำประเด็นนำเสนอที่พบในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทมานับในภาพรวมพบว่า ประเด็นที่น่าเสนอมากที่สุด 3 อันดับแรกทั้งในส่วนพาดหัวหรือชื่อเรื่อง 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ การช่วยเหลือบุคคลพันโทเรื่องอาชีพ และ การกระทำความดีหรือความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง ตามลำดับ ขณะที่ประเด็นที่พบมาก 3 อันดับแรกในส่วนเนื้อหา ได้แก่ ปัญหาที่บุคคลพันโทต้องประสบหลังพ้นโทษ การบำบัดฟื้นฟูในเรือนจำ และวัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ตามลำดับ

การวิเคราะห์ประเด็นนำเสนอ ทำให้เห็นว่าประเด็นนำเสนอเกี่ยวกับบุคคลพันโทประกอบด้วยประเด็นที่ประกอบสร้างภาพด้านบวกโดยตรง ประเด็นที่ประกอบสร้างภาพด้านลบ

โดยตรง และประเด็นที่ดูเหมือนจะชี้ให้เห็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาของบุคคลพันโทฯ แต่กลับสะท้อนการมีอยู่ของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบสร้างภาพด้านลบไปพร้อมกันด้วย

6.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาและการประกอบสร้างภาพตัวแทน บุคคลพันโทฯในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯในสื่อสาธารณะ

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับภาพตัวแทน พบกลวิธีทางภาษา 11 กลวิธีที่สามารถประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯได้ 1) การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ 2) การใช้ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล 3) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง 4) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข 5) การใช้อุปลักษณ์ 6) การใช้สำนวน 7) การใช้มูลบท 8) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 9) การใช้สทบท 10) การใช้เสียงของบุคคลพันโทฯ และ 11) การให้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ – การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำทั้งเพื่ออ้างถึงและเพื่อบรรยายส่วนใหญ่ไม่ต้องอาศัยการตีความ ผู้รับสารสามารถรับรู้ภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯได้โดยตรงจากคำหรือกลุ่มคำที่ผู้ส่งสารเลือกใช้

2) การใช้ประโยคที่แสดงความสัมพันธ์กันแบบเหตุ – ผล – ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง 2 เหตุการณ์หรือ 2 ประเด็นที่ต่อเนื่องกัน ประกอบด้วยเหตุปัจจัยและผลที่เกิดขึ้นตามมา ในแง่การประกอบสร้างตัวแทน ความสัมพันธ์ของประโยคลักษณะเหตุ - ผล จะทำให้ผู้รับสารลำดับเหตุการณ์ตามสิ่งที่ผู้เขียนเสนอซึ่งช่วยให้เข้าใจภาพตัวแทนของบุคคลพันโทฯได้ง่ายขึ้น โครงสร้างการแสดงเหตุ – ผลที่พบในตัวบทมีความหลากหลาย เมื่อนำโครงสร้างการแสดงเหตุ – ผลที่พบทั้งหมดในตัวบทมาเชื่อมโยงกันจะทำให้ผู้รับสารเห็นภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯในภาพรวมได้ชัดเจนขึ้น

3) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้ง – คือการยกประเด็นใดประเด็นหนึ่งขึ้นมากล่าวก่อนจะยกอีกประเด็นขึ้นมาขัดแย้ง หน้าที่ของประเด็นที่ยกมาขัดแย้งจะทำให้ผู้รับสารเห็นว่าประเด็นแรกที่ยกมานั้น ไม่เป็นจริง เป็นไปไม่ได้ ฯลฯ จากการวิเคราะห์ตัวบทพบว่าประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งจำนวนมากมีแนวโน้มจะเริ่มต้นด้วยประเด็นเชิงบวก ก่อนจะยกอีกประเด็นหนึ่งมาขัดแย้ง ทำให้ภาพตัวแทนของบุคคลพันโทฯที่สื่อผ่านกลวิธีนี้คือภาพในด้านลบเป็นส่วนใหญ่

4) การใช้ประโยคที่สัมพันธ์กันแบบเงื่อนไข – คือการยกส่วนเงื่อนไขที่แสดงทางเลือกระหว่างการกระทำหรือไม่ทำ ก่อนจะชี้ให้เห็นผลของการเลือกทางเลือกเหล่านั้น ผลการวิเคราะห์ตัวบทพบประโยคที่สัมพันธ์กันแบบขัดแย้งจำนวนมากสื่อภาพด้านลบมากกว่าด้านบวก โดยเฉพาะประโยคขัดแย้งที่ดูเหมือนเป็นการ “ชู้” สังคมว่าถ้าไม่ยอมรับบุคคลพันโทฯอาจจะเกิดผลด้านลบตามมา

5) การใช้อุปลักษณ์ – คือการใช้คำศัพท์จากแวดวงอื่นมาใช้อธิบายเหตุการณ์หรือเรื่องราวชีวิตในระยะต่าง ๆ ของบุคคลพันโทฯ ช่วยให้ผู้รับสารประเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวกับบุคคลพันโทฯ อย่างชัดเจนขึ้น จึงเป็นผลให้ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ได้อย่างดีด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์ตัวบทพบว่ากลวิธีอุปลักษณ์สามารถสื่อภาพตัวแทนได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ

6) การใช้สำนวน – คือการใช้รูปภาษาที่ใช้กันมาอย่างช้านาน ใช้ถ้อยคำน้อยแต่กินความหมายมาก การใช้สำนวนจึงอาจเป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารตีความภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ได้ชัดเจนตามความประสงค์ของผู้ส่งสาร

7) การใช้มูลบท – คือรูปภาษาที่สื่อถึงความเชื่อเดิมของผู้ส่งสาร ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าบ่อยครั้งที่วิธีการนำเสนอสารเกี่ยวกับบุคคลพันโทฯ ที่ปฏิบัติสืบต่อกันจนกลายเป็นขนบ ดูเหมือนเป็นการเสนอประเด็นบุคคลพันโทฯ ในเชิงบวก แต่บ่อยครั้งก็กลับแฝงไปด้วยมูลบทบางอย่างที่อาจทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ในเชิงลบด้วย การใช้มูลบทจึงเป็นกลวิธีสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ส่งสารใช้ภาษาในการประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบโดยที่ไม่รู้ตัว

8) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ – เป็นการใช้คำถามที่ผู้ถามไม่ต้องการคำตอบ แต่คาดหวังว่าผู้ตอบจะ “คิด” คำตอบตามความประสงค์ของผู้ส่งสาร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นการกระตุ้นความคิดของผู้รับสารโดยตรง จึงมีอิทธิพลต่อการสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทฯ ในความคิดของผู้รับสารได้โดยตรง

9) การใช้สัทบท – คือการแทรกตัวบทหรือวาทกรรมอื่นในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ พบทั้งการยกคำกล่าวบุคคลที่น่าเชื่อถือ การกล่าวอ้างข้อมูลสนับสนุน และการแทรกเรื่องเล่าอื่น ๆ การใช้สัทบทในตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ เป็นการยกตัวบทอื่น ๆ เพื่อมาสนับสนุนวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ ให้ชัดเจน และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

10) การใช้เสียงของบุคคลพันโทฯ – นับเป็นกลวิธีที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทฯ เมื่อลองสังเกตเปรียบเทียบกับวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกัน กล่าวคือ วาทกรรมที่ใช้ศึกษาค้างนี้จะมีรูปภาษาจำนวนหนึ่งที่เปิดโอกาสให้บุคคลพันโทฯ ได้ใช้เสียง (Voice) ของตนเองเพื่อสื่อสารไปยังสังคม โดยมักเป็นเรื่องเล่าประสบการณ์ในชีวิตในช่วงเวลาต่าง ๆ หากเรื่องเล่าเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ในเชิงบวก เช่น ประสบการณ์การบำบัดฟื้นฟูจากเรือนจำ การเล่าความสำเร็จในชีวิต อาจจะเป็นรูปภาษาที่ประกอบสร้างภาพด้านบวกที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลพันโทฯ ได้เป็นอย่างดี แต่ในทางกลับกัน หากเรื่องเล่าเหล่านั้นเป็นประสบการณ์แง่ลบ เช่น ประสบการณ์เลวร้ายในเรือนจำ การพบเห็นการข่มขู่ทำผิดกฎหมายในเรือนจำ หรือการกล่าวยอมรับว่าการปฏิเสธจากสังคมเป็นเรื่องปกติ

ที่ต้องยอมรับ การใช้เสียงบุคคลพันโทษในกรณีหลังนี้ก็อาจจะเป็นตัวการประกอบสร้างภาพตัวแทน ด้านลบโดยตัวบุคคลพันโทษเองด้วย

11) การให้รายละเอียด – ในที่นี้คือการแจกแจงรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ ที่กำลังกล่าวถึง ประเด็นที่พบว่ามักจะมีการแจกแจงรายละเอียดบ่อยครั้งมีทั้งประเด็นที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ เมื่อมีการกล่าวถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและบุคคลพันโทษ ผู้ผลิตก็มักจะแจกแจงกระบวนการ ขั้นตอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยละเอียด เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นเป็นรูปธรรมขึ้นว่าบุคคลพันโทษผ่านการบำบัดในมิติใดบ้าง การแจกแจงในเชิงนี้จึงมีผลต่อภาพตัวแทนด้านบวกโดยตรง ส่วนการให้รายละเอียดอีกกลุ่มหนึ่งมักใช้กับปัญหาระหว่างการบำบัดฟื้นฟู ในเรือนจำที่ผู้ผลิตวาทกรรมจะแจกแจงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ในแง่หนึ่งอาจจะเป็นชนบในการนำเสนอที่ต้องการจะอธิบายให้สังคมเห็นปัญหาก่อนนำไปสู่การแก้ไข แต่ขณะเดียวกันทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพในเชิงลบของบุคคลพันโทษไปโดยอัตโนมัติ

หากพิจารณาจากจำนวนการปรากฏ พบว่ากลวิธีการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำและการใช้มูลบท คือกลวิธีที่พบมากและโดดเด่นที่สุดในวาทกรรมชุดนี้

กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ร่วมกันประกอบสร้าง **ภาพตัวแทนด้านบวก** บุคคลพันโทษบางส่วนเป็นคนดีและไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน บุคคลพันโทษเป็นผู้ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างดี บุคคลพันโทษเป็นผู้ที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดีแล้ว และบุคคลพันโทษบางส่วนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ขณะเดียวกันก็ยังแฝงการประกอบสร้าง **ภาพตัวแทนด้านลบ** ได้แก่ บุคคลพันโทษเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว บุคคลพันโทษคือคนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำ และ บุคคลพันโทษเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวและมักสร้างความปลอดภัยแก่สังคม อีกทั้งยังประกอบสร้าง **ภาพตัวแทนที่มีหลายแง่มุม** คือ บุคคลพันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สังคมไม่ยอมรับและประสบปัญหาการดำเนินชีวิต ไปพร้อมกันด้วย

รูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านบวก เกิดจาก “ความตั้งใจ” ของผู้ผลิตวาทกรรมที่จะสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลพันโทษในเชิงบวกให้สังคมรับรู้ เพื่อนำไปสู่การลบล้างอคติ ยอมรับ และให้โอกาสคนกลุ่มนี้ในการกลับเข้าสู่สังคม ทำให้การคืนคนดีสู่สังคมสัมฤทธิ์ผล ขณะที่รูปภาพที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบ ส่วนใหญ่มักเกิดจาก “ความไม่ตระหนักรู้” ของผู้ผลิตวาทกรรม เนื่องจากบ่อยครั้งมักปรากฏในรูปภาพที่สื่อให้เห็น “ความเชื่อเดิม” ของผู้ผลิตวาทกรรม หรือข้อจำกัดในการนำเสนอ จึงกล่าวได้ว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษเป็นวาทกรรมที่มุ่งเน้นการนำเสนอภาพตัวแทนด้านบวกโดยที่มีการแฝงภาพตัวแทนด้านลบโดยที่ผู้ผลิตวาทกรรมอาจจะไม่รู้ตัว

6.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)

ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสาร ตามแนวความคิดที่พันธุวรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of communication) ของไฮม์ส์ (Hymes, 1974) เพื่อให้เห็นบริบทของการสื่อสารในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ฉาก (setting and scene - S) ผู้ร่วมการสื่อสาร (participants - P) จุดมุ่งหมาย (ends - E) ลำดับวัจนกรรม (act sequences - A) น้ำเสียง (key - K) เครื่องมือ (instrumentalities - I) บรรทัดฐาน (norms - N) ประเภท (Genres - G)

พบว่าองค์ประกอบ **จุดมุ่งหมาย - E (ends)** ในการสนับสนุน และมุ่งสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกแก่บุคคลพันโทษ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษด้านบวก

จากการวิเคราะห์ **การผลิตและกระจายตัวบท** พบว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษจะมีผู้ส่งสาร 2 กลุ่ม คือหน่วยงานรัฐบาลและสื่อมวลชน โดยหน่วยงานรัฐมีบทบาทเป็นสร้างข่าวแจกส่งต่อให้สื่อมวลชนด้วย ผู้ส่งสารทั้งสองกลุ่มต่างมีช่องทางในการกระจายตัวบทของตน กล่าวคือ หน่วยงานรัฐจะกระจายสื่อด้วยเว็บไซต์และวารสารราชทัณฑ์ ขณะที่สื่อมวลชนจะกระจายสื่อด้วยหนังสือพิมพ์และรายการโทรทัศน์

ส่วน **การรับและตีความตัวบท** พบว่าผู้รับสารที่ผู้ผลิตต้องการจะสื่อสารโดยตรง ประกอบด้วยผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป โดยเข้าถึงสังคมในวงกว้าง ส่วนการตีความตัวบทผู้รับสารอาจมีบรรทัดฐานในการตีความว่าตัวบทเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงและเชื่อถือได้ เนื่องจากผ่านการกลั่นกรอง ตรวจสอบ แกะไขข้อมูลก่อนนำเสนอ อีกทั้งยังใช้การกล่าวอ้างข้อมูลที่น่าเชื่อถืออยู่บ่อยครั้งด้วย

วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Practice)

ปัจจัยแรกๆ ที่มีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทษในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทษ คือ **งานราชทัณฑ์ไทย** นับตั้งแต่อดีตงานราชทัณฑ์ไทยมีพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้น การลงโทษในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิด มากกว่าการแก้แค้นทดแทน กรมราชทัณฑ์ในฐานะผู้รับผิดชอบงานราชทัณฑ์ก็ได้มีแผนพัฒนางานอย่างเต็มกำลังความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่ายังมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้การบำบัดฟื้นฟูไม่ได้ผล ทั้งการบริหารจัดการ การ

ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความไม่เชื่อมั่นจากสังคม จึงทำให้ น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาครัฐเร่งสื่อสารกับสังคมเพื่อกอบกู้ภาพลักษณ์ของงานราชทัณฑ์ให้ดีขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษไปด้วย

ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษด้านบวก ได้แก่ **นโยบายคืนคนดีสู่สังคม** ของภาครัฐ ในช่วงที่ประเทศไทยเริ่มมีการพูดถึงแนวคิดการคืนคนดีสู่สังคม คือปี พ.ศ.2547 และช่วงที่เริ่มนำนโยบายคืนคนดีมาใช้ในงานราชทัณฑ์อย่างจริงจัง ในปี พ.ศ.2553 เป็นต้นมา มีการปล่อยตัวผู้ต้องขังจำนวนมาก และมีแนวโน้มมากขึ้นในแต่ละปี ปัจจัยดังกล่าวจึงอาจจะมีอิทธิพลให้ภาครัฐพยายามสื่อสารกับสังคมเพื่อให้สังคมยอมรับบุคคลพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจำนวนมาก ทำให้ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่เผยแพร่ใน พ.ศ.2553 - 2560 ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สื่อภาพตัวแทนด้านบวกของบุคคลพ้นโทษจำนวนหนึ่ง

ปัญหาในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังและวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดการเรือนจำ เป็นปัจจัยที่อาจจะทำให้สังคมเกิดความเคลือบแคลงสงสัยต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลพ้นโทษ จนนำไปสู่การประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบที่เป็นอุปสรรคในการสร้างการยอมรับของบุคคลพ้นโทษต่อไป

ปัจจัยต่อมาคือ **ข้อจำกัดในด้านการประกอบอาชีพ** พบว่าปัจจุบันบุคคลพ้นโทษไม่มีสิทธิในการประกอบอาชีพได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งระบุให้การมีประวัติต้องโทษเป็นข้อห้ามในการประกอบอาชีพอย่างชัดเจน การไม่ได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพจึงเป็นปัญหาสำคัญที่จะผลักดันให้คนกลุ่มนี้กระทำผิดซ้ำได้อีก จนในที่สุดภาครัฐต้องเร่งสื่อสารกับสังคมเพื่อให้เกิดการจ้างงานและป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่อาจเกิดขึ้น

อคติเดิมในสังคม ที่มองบุคคลพ้นโทษด้วยความกลัว ความหวาดระแวง และไม่เชื่อมั่น อคติเหล่านี้ถูกสั่งสมมาอย่างยาวนาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกไม่สัมพันธ์ผล ขณะเดียวกันก็อาจจะมีอิทธิพลให้ผู้ผลิตวาทกรรมได้ผลิตสารที่สามารถสื่อภาพตัวแทนด้านลบไปพร้อมกันด้วย

ปัจจัยที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือ **วาทกรรมอื่นที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ** ได้แก่ 1) **วาทกรรมข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพ้นโทษเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ** เป็นวาทกรรมที่ทำให้ผู้รับสารรับรู้บุคคลพ้นโทษในเชิงลบ มีแนวโน้มจะได้รับการนำเสนออย่างโดดเด่นมากกว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษ 2) **วาทกรรมกลุ่มที่มีเนื้อหาสอนคตินิยมในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคม** ทั้งวาทกรรมในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและละครสอนคตินิยมในการดำเนินชีวิต มักแสดงให้เห็นว่า

การที่สังคมไม่ยอมรับบุคคลพันโทช “เป็นเรื่องปกติ” ที่ต้องเกิดขึ้น ที่สำคัญคือเป็นวาทกรรมที่เข้าถึงผู้รับสารและมีแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเชื่อมากกว่าเนื่องจากมุ่ง “สอน” คนในสังคมเป็นหลัก เมื่อวาทกรรมทั้งสองกลุ่มสามารถเข้าถึงคนในสังคมได้มากกว่า รวมถึงมีแนวโน้มที่คนในสังคมจะมีความรู้สึกร่วมหรือเชื่อได้มากกว่า จึงเป็นเหตุให้การสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่บุคคลพันโทชด้วยวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชไม่อาจเอาชนะวาทกรรมเหล่านี้ได้

แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา เป็นแนวคิดที่ฝังแน่นในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ประเด็นสำคัญของกฎแห่งกรรมคือเชื่อว่าการกระทำทุกอย่างล้วนมีเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดขึ้นในทางกลับกันคือทำให้สังคมรู้สึกว่าการกระทำความผิดของบุคคลพันโทช บุคคลเหล่านี้ก็ย่อมสมควรได้รับผลกระทบ ชื่อน่าสังเกตคือแม้ว่าบุคคลพันโทชจะได้รับโทษจนครบกำหนดแล้ว แต่ยังคงถูกตีตราจากสังคมต่อไป อาจกล่าวได้ว่าการตีตราหลังพันโทชสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมที่มีในสังคมไทยมาช้านาน

ปัจจัยต่อมาคือ **แนวคิดเรื่องความเมตตาการุณา** ที่สั่งสมในสังคมไทย ด้วยวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชจำนวนมากมี “การขอโอกาสจากสังคม” ซึ่งอาจจะสัมพันธ์กับเรื่องความเมตตาการุณา โดยที่ผู้ผลิตวาทกรรมอาจมีแนวคิดนี้กำกับในการผลิตตัวบท หรืออาจคาดหวังให้สังคมใช้คุณธรรมข้อนี้ในการให้โอกาสแก่บุคคลพันโทช อย่างไรก็ตาม บ่อยครั้งผู้ผลิตวาทกรรมได้กล่าวถึงสังคมในฐานะผู้ที่ไม่ยอมให้โอกาสแก่บุคคลพันโทช ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าสังคมยังคงขาดคุณธรรมข้อนี้อยู่ ดังนั้นแนวคิดเรื่องความเมตตาการุณาจึงอาจจะเป็นตัวการขบเน้นภาพตัวแทนที่เกี่ยวกับการไม่ได้รับการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมให้เด่นชัดขึ้นด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

1) ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ในการเก็บข้อมูลข้อหนึ่งว่าจะต้องมีเนื้อหาเชิงสนับสนุนบุคคลพันโทชในแง่ใดแง่หนึ่ง พบข้อมูลกระจัดกระจายในหลายสื่อ นำเสนอด้วยปริจเฉทหลายรูปแบบ อีกทั้งยังพบว่าตัวบทบางกลุ่มกล่าวถึงบุคคลพันโทชในฐานะที่เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งในการสนับสนุนเรื่องอื่นด้วยประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าการนำเสนอเรื่องบุคคลพันโทชในเชิงสนับสนุนในสังคมไทยยังนับว่ามีพื้นที่ในการนำเสนอน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับข่าวอาชญากรรมหรือวาทกรรมที่กล่าวถึงในเชิงลบ อีกทั้งการนำเสนอตัวบทในสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้นำเสนอในตำแหน่งที่โดดเด่น จึงทำให้การพยายามสื่อสารให้สังคมยอมรับบุคคลพันโทชไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

2) ด้วยเหตุที่ตัวบทที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้นี้มีความแตกต่างกันหลายมิติ ทั้งประเภทและโครงสร้าง ปริณิเทศที่แตกต่างกัน กลุ่มเนื้อหาที่แตกต่างกัน แต่การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าไม่ว่าจะแตกต่างกันใน มิติใด ภาพตัวแทนบุคคลพันโทชที่พบล้วนสื่อไปทิศทางเดียวกันคือมีทั้งภาพตัวแทนด้านบวกและ ด้านลบปะปนกัน แต่อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าสังเกตเพิ่มเติมคือ การเลือกคำศัพท์บางคำ เช่น “(อดีต) โจร” “มือเปื้อนบาป” ฯลฯ จะพบในสื่อของภาคเอกชนเช่นหนังสือพิมพ์หรือรายการ โทรทัศน์เท่านั้น และบางครั้งยังปรากฏในตำแหน่งที่โดดเด่นอย่างพาดหัวข่าวด้วย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับ เรื่องธุรกิจ ที่สื่อภาคเอกชนจะต้องมีกลวิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้รับสารเพื่อแข่งขัน กับคู่แข่งทางการค้ารายอื่น ๆ ด้วย

3) วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชจะเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ สามารถเข้าถึงสังคมได้ใน วงกว้าง จึงดูเหมือนว่าอาจจะมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างความคิดของคนในสังคมได้โดยไม่จำกัด กลุ่ม แต่เมื่อวิเคราะห์โอกาสในการเข้าถึงสังคมรวมถึงอิทธิพลในการหล่อหลอมความคิดของคนใน สังคมโดยเปรียบเทียบกับวาทกรรมกลุ่มอื่น ๆ ที่แข่งขันกันแล้ว พบว่าวาทกรรมสนับสนุนบุคคล พันโทชไม่ได้รับการจัดวางในพื้นที่ที่ดึงดูดความสนใจเท่าวาทกรรมอื่นที่แข่งขันกันอยู่ ทำให้ ความพยายามในการสื่อสารกับสังคมให้เกิดการยอมรับเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้น

4) การช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลพันโทชด้วยการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวก สิ่งที่ ผู้ส่งสารพึงมีเป็นพื้นฐานคือความคิดความเชื่อต่อบุคคลพันโทชในเชิงบวก แต่จากรูปภาษาและ ภาพตัวแทนที่พบในงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้ส่งสารอาจจะมีความคิดความเชื่อในแง่ลบจนนำไปสู่ การประกอบสร้างภาพตัวแทนด้านลบอยู่ด้วย จึงทำให้วาทกรรมที่มุ่งสนับสนุนบุคคลพันโทช ไม่อาจจะเอาชนะอคติที่มีในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

5) ตัวบทวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทชที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะ ประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพันโทชในด้านต่าง ๆ แล้ว บ่อยครั้งยังสื่อให้เห็นภาพตัวแทนของ กลุ่มคนอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ วาทกรรมชุดนี้มักจะสื่อภาพตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ ดังตัวอย่าง

“สนพ. พัทลุง บูรณาการร่วมกับเรือนจำกลางพัทลุง ฝึกอบรมผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มโอกาส ในการประกอบอาชีพหลังปลด” (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 28 ส.ค. 60)

“นโยบายเน้นหนักของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 (วารสารราชทัณฑ์, 2560 ฉ.1)

"หากไม่มีกรรมราชทัณฑ์ สังคมจะไม่ปลอดภัย ไม่มีใครป้องกันสังคม"

(วารสารราชทัณฑ์, 2560 ฉ.1)

จากพาดหัวข่าวและชื่อเรื่องบทความทั้งสามตัวอย่างจะเห็นการสื่อว่าภาครัฐจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นผู้พยายามแสวงหาโอกาสจากผู้ประกอบการและสังคมแก่บุคคลพ้นโทษ ทั้งยังเป็นหน่วยงานที่สำคัญต่อการดูแลความปลอดภัยให้สังคมด้วย

ขณะเดียวกันก็สื่อให้เห็นภาพของคนในสังคม เช่น

"ผมคิดว่าการไม่ให้โอกาสจากสังคม การตัดสินผู้พ้นโทษจากสังคม นี่คือสาเหตุสำคัญที่หลายคนรวมถึงเพื่อนๆ ผมตัดสินใจกลับไปทำผิดซ้ำ ก่อคดีแบบเดิม แล้วก็กลับเข้าไปอยู่ในเรือนจำอีกครั้ง" (คม ชัด ลึก 27 ธ.ค. 59)

จากตัวอย่างนี้ ทำให้เห็นภาพสังคมเป็นผู้ที่ไม่ยินยอมให้โอกาสแก่บุคคลพ้นโทษ กีดกันบุคคลพ้นโทษไม่ให้กลับเข้าสู่สังคม ยิ่งกว่านั้นคือเป็นตัวการสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลพ้นโทษบางส่วนอับจนหนทางในการดำเนินชีวิตจนตัดสินใจทำผิดซ้ำในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าวาทกรรมชุดนี้ก็ยังมียุทธศาสตร์ในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงแฝงการสื่อภาพด้านลบของคนในสังคมในบางแง่มุมไปพร้อมกันด้วย

6) วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษมีตัวบทจำนวนมากที่สื่อถึงความพยายามขององค์กรภาครัฐที่มุ่งสื่อสารกับผู้ประกอบการภาคเอกชนเพื่อให้ยอมรับและจ้างงานบุคคลพ้นโทษ แต่ขณะเดียวกันกลับพบว่างานราชการซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาครัฐโดยตรง ระบุคุณสมบัติเรื่อง "ประวัติการต้องโทษ" เป็นข้อห้ามไว้อย่างชัดเจน ชี้ให้เห็นว่าในขณะที่ภาครัฐผลักดันบุคคลพ้นโทษสู่องค์กรภาคธุรกิจ ภาครัฐเองก็ยังขาดความเชื่อมั่นต่อบุคคลพ้นโทษ จึงยากที่จะทำให้ผู้ประกอบการยอมรับบุคคลกลุ่มนี้ ท้ายที่สุดบุคคลพ้นโทษจำนวนหนึ่งก็ต้องเผชิญกับชะตากรรมต่อไป คือไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมนอกเรือนจำ และที่ร้ายแรงกว่านั้นคือเกิดภาวะบีบบังคับให้ต้องกระทำผิดซ้ำและถูกพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกต่อไป

7) การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาจากมุมมองทางสังคมศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบการศึกษาการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษในเชิงลบเพียงหนึ่งชิ้นเท่านั้น การศึกษาจากตัวบทที่พยายามสนับสนุนบุคคลพ้นโทษแต่พบว่ามี การแฝงทัศนคติเชิงลบบางอย่างอยู่ด้วยอาจจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ในการสื่อสารประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษในสังคมให้สมบูรณ์ขึ้น

8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เรื่องหนึ่งคือ “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของนักโทษประหารและการประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย” (ธีระยุทธ สุริยะ, 2554) เป็นการศึกษาภาพตัวแทนของนักโทษประหาร ถ้าหากเปรียบเทียบเฉพาะภาพตัวแทนของตัว “บุคคล” พบว่าการประกอบสร้างภาพตัวแทนของนักโทษประหารกับภาพตัวแทนของบุคคลพ้นโทษ มีทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือภาพตัวแทนนักโทษประหารจะถูกสื่อออกมาในเชิงลบ ขณะที่ภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษเป็นภาพที่ผู้ผลิตวาทกรรมพยายามสื่อออกมาในเชิงบวก เพียงแต่มีรูปภาพจำนวนมากสื่อภาพด้านลบให้เห็นไปพร้อมกันด้วย อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของธีระยุทธส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นว่าภาพตัวแทนของนักโทษและการประหารชีวิตนั้นช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับภาครัฐในการประหารชีวิตนักโทษเหล่านี้ คล้ายคลึงกับข้อค้นพบในการวิเคราะห์วาทกรรมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษที่ส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นว่าวาทกรรมชุดนี้อาจเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกแก่หน่วยงานภาครัฐในทิศทางหนึ่งด้วย

9) ในตัวบทจำนวนหนึ่งยังชี้ให้เห็นว่าผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำออกสู่สังคมมีทัศนคติที่กลับตัวกลับใจแล้วและผู้ที่ยังมีพฤติกรรมเช่นเดิมปะปนกัน งานวิจัยนี้จึงไม่ได้ยืนยันว่าผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำเป็น “คนดี” ที่กลับตัวกลับใจแล้วทั้งหมด เพียงแต่จะชี้ให้เห็นผลของการประกอบสร้างภาพตัวแทนในด้านลบที่อาจจะนำไปสู่การเหมารวม เลือกระบอบปฏิบัติต่อบุคคลพ้นโทษเท่านั้น

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นบทบาทของภาษาในการประกอบสร้างภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษและผลทางอุดมการณ์ที่อาจจะมีต่อบุคคลพ้นโทษและต่อสังคม ข้อค้นพบที่สำคัญคือในวาทกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนบุคคลพ้นโทษมีการนำเสนอรูปภาพจำนวนมากที่สามารถจะสื่อทัศนคติในเชิงลบเกี่ยวกับบุคคลพ้นโทษ ดังนั้นผู้ส่งสารจึงควรตระหนักรู้ถึงผลในเชิงลบของรูปภาพเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้น หากมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับวิธีการนำเสนอให้รอบคอบ รัดกุม ลดทอนรูปภาพที่ประกอบสร้างภาพด้านลบ ความตระหนักรู้และการปรับเปลี่ยนดังกล่าวน่าจะช่วยให้การนำเสนอภาพบุคคลพ้นโทษผ่านสื่อปราศจากการแฝงทัศนคติเชิงลบและน่าจะส่งผลให้วาทกรรมเหล่านั้นบรรลุดูวัตถุประสงค์ในการทำให้เกิดการยอมรับ สร้างโอกาส ให้แก่บุคคลพ้นโทษและทำให้การ “คืนคนดีสู่สังคม” สัมฤทธิ์ผลตามนโยบายที่ตั้งไว้ได้ดียิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพันโทชจากวาทกรรมที่มีเนื้อหาสนับสนุนบุคคลพันโทช โดยไม่จำกัดชนิดของปริจเฉท ข้อมูลที่ศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2553 – 2560 เหตุที่เริ่มต้นเก็บข้อมูลในปี พ.ศ.2553 เพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่กระทรวงยุติธรรมเริ่มนำแนวคิดคืนคนดีสู่สังคมมาปรับใช้ในสังคมไทยอย่างจริงจัง ผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดขอบเขตการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากงานวิจัยฉบับนี้ให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลาย เพื่อทำความเข้าใจประเด็นเกี่ยวกับบุคคลพันโทชในสังคมไทยได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพันโทชในวาทกรรมที่แข่งขันกับวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทช อาทิ ข่าวอาชญากรรมที่มีบุคคลพันโทชเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ สื่อบันเทิง อาจได้เห็นภาพตัวแทนที่แตกต่างออกไปจากผลการวิจัยฉบับนี้

2. ก่อน พ.ศ.2553 ประเทศไทยยังไม่ได้ใช้แนวคิดคืนคนดีสู่สังคมมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพันโทชจากข้อมูลช่วงเวลาก่อน พ.ศ.2553 เพื่อให้เห็นภาพตัวแทนที่อาจจะแตกต่างจากงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการดำเนินงานราชทัณฑ์ที่ต่างกัน

3. ในปัจจุบันสื่อออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งที่สื่อมวลชนและหน่วยงานภาครัฐใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร สื่อออนไลน์บางช่องทางได้รับการออกแบบให้เป็นการสื่อสารสองทาง ผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสารที่เผยแพร่ได้ทันที อาทิ Facebook twitter การศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพันโทชจากตัวบทที่เผยแพร่ในสื่อเหล่านี้ ตลอดจนความคิดเห็นโต้ตอบจากผู้รับสาร อาจจะทำให้เห็นภาพตัวแทนของบุคคลพันโทชในความคิดของผู้รับสารได้โดยตรง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมราชทัณฑ์. (2561). หนังสือราชการเรื่อง “ขอให้จัดส่งข้อมูลบุคคลพ้นโทษตามแบบประวัติบุคคลพ้นโทษ”. เข้าถึงจาก <http://www.correct.go.th/infosaraban/letter/filepdf/1517292653.pdf>
- กรมราชทัณฑ์. (2563a). ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์. เข้าถึงจาก http://www.correct.go.th/?page_id=12255
- กรมราชทัณฑ์. (2563b). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ปล่อยตัวรายปี สำหรับ ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2563. เข้าถึงจาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_rec_dist_year.php
- กรวรรณ คำกรเกิด. (2559). แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- กฤษดาพรรณ หงส์ลดาธรรม. (2543). ปริเฉทเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). "สื่อและวัฒนธรรมศึกษากับสังคมไทย". รัฐศาสตร์สาร, 23, 50-95.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2557). การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ : Idea ดีๆไม่มีวันหมด (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- คชาธิป พาณิชตระกูล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555 : การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- คมสัน รัตนสิมากุล. (2555). หลักการเขียนบทวิทยุกระจายเสียงและบทวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉนิษา งานสถิร. (2553). กระบวนการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปสู่การปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์: การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ชญาณูช วีรสาร. (2543). เนื้อหาด้านบันเทิงในหนังสือพิมพ์รายวัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.
- ชฎารัตน์ ทองรุต. (2556). ความชอบธรรมของอำนาจในการรอกักโทษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์

- มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์.
- ชนกพร พัวพัฒนกุล. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ชุนพทธีกร จีรบรรณกิจ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เรียกว่า “เซเลบริตี้” ที่สื่อผ่านบทสัมภาษณ์ในนิตยสารภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2560). *วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและความ เป็นอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ แนวคิดและการ นำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษร ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาวเรือง หงษา. (ม.ป.ป). *รวมกฎหมายราชทัณฑ์*. เข้าถึงจาก <http://www.correct.go.th/popmaha/image/1asmalllaw.pdf>
- ดวงรัตน์ คูหเจริญ. (2557). "เนื้อหาและภาษาในเพลงเกี่ยวกับน้ำท่วมประเทศไทย พ.ศ.2554: ภาพสะท้อนสังคมไทย". *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 34, 75-91.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม และพัฒนาการอ่านการเขียนแห่งประเทศไทย.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2557). *ปรัชญาวิเคราะห์ศาสตร์ กระบวนทัศน์ในการพัฒนาทฤษฎีและศึกษาวิจัย การสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดการความรู้หลักและปรัชญาการสื่อสาร คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิวาพร เดชมณี. (2560). *การกลับใจของผู้พ้นโทษผ่านทางการใช้ชีวิตในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์: ศึกษา กรณีบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพรของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์.
- ธิดา โมสิกรัตน์ นภาลัย สุวรรณธาดา และสุมาลี สังข์ศรี. (2548). *การเขียนผลงานวิชาการและบทความ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ธีระ บุษบกแก้ว. (2553). *กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ธีระยุทธ สุริยะ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของนักโทษประหารและการ ประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต),

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ธีระยุทธ สุริยะ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนของชาวโรฮิงญาในสื่อออนไลน์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- นพวรรณ ต่อแสงศรี. (2553). *การบูรณาการสารคดีเชิงละครและสารบันเทิงของบริษัททีวีบูรพาจำกัดสู่สื่อสิ่งพิมพ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.
- นภวรรณ ตันติเวชกุล. (2560). *การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ หลักการและหลักการปฏิบัติพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- นรินทร์ นำเจริญ. (2549). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทธิ จิตสว่าง. (2545). *หลักทฤษฎีวาทวิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์.
- นันทศรี เตพดลไชย. (2546). *ทิศทางราชทัณฑ์ไทยในศตวรรษหน้า (พ.ศ.2546-2555)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์.
- นิติพงศ์ พิเชษฐพันธ์. (2551). *วาทกรรมเหตุการณ์พิพาทเขาพระวิหาร พ.ศ.2551 จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- เบญจวัฒน์ ศิวะบวร. (2527). *การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ประภาศรี เทียนประเสริฐ. (2559). *ปั่นฝืน...เป็นหนังสือ คือนักเขียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีตตา เถลิเม่า กอนันตกุล. (2546). *ชีวิตชายขอบ ตัวตนกับความหมาย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปรีชา คุณาวุฒิ. (2521). *พุทธปรัชญาเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ปยุณรัตน์ พิงคานนท์. (2548). *การสื่อข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญดา ผกากรอง. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนพม่ากับสำนวนไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะอักษรศาสตร์.
- พิมาน แจ่มจรัส. (2556). *เขียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

- เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต. (2553). *อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ไพลิน เตชะวิวัฒนาการ. (2533). *การศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์ตัดสินความดีในพุทธปรัชญาเถรวาทกับในปรัชญาของคานท์*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- มนชนก เกิดแก้ว. (2556). *การรับรองการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขัง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์.
- มนตรา งามวาจา. (2555). *แนวทางการพัฒนาการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาอาชญาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย.
- มูลนิธิ ฌณา ในพระดำริ. (2559). *มูลนิธิฌณาในพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา*. เข้าถึงจาก <http://www.nabha.or.th/>
- มูลนิธิบ้านพระพร. (2563). *มารู้จักมูลนิธิบ้านพระพร*. เข้าถึงจาก <http://hobf.or.th/public/list/data/index/menu/1368>
- รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม และณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2551). "การเมืองคือการรักษาโรค: มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ของนักการเมืองไทย". *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*, 25, 132-157.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551*. เข้าถึงจาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/law/act_law2551.pdf
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.2562*. เข้าถึงจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/059/T_0001.PDF
- ราชกิจจานุเบกษา. (2563). *พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ.2563*. เข้าถึงจาก https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/dc704.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรรณภรณ์ สุขมาก. (2547). *นิตยสารผู้ชายกับกระบวนการสร้างความเป็นชายแบบ “เมโทรเซ็กส์ชวล”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.

- วรสุตา พาณิชย์พิศาล. (2554). *ปัญหาและความต้องการการสงเคราะห์หลังปล่อยของผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- วราพร ตราชู. (2560). *การวิเคราะห์การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้พ้นโทษของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- วันชนะ ทองคำภา. (2560). *ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- วิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2554). *วาทกรรมโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อภาษาไทยระหว่าง พ.ศ. 2551-2553*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- วิริยาภรณ์ จุนทะวิหิตะ. (2560). *ภาพตัวแทนของพื้นที่ “สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในภาพยนตร์ไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503 – 2544 : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2553). *อุดมการณ์ความเป็นชายในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้ชายในนิตยสารผู้ชาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- ศรันยา สีมา. (2559). *กำไลอิเล็กทรอนิกส์: อุปกรณ์ควบคุมผู้กระทำความผิด*. เข้าถึงจาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-006.pdf>
- ศิริพร รักดีผาสุข. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทางการนำมาศึกษาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2556). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการคืนคนดีสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สมสุข หินวิมาน และคณะ. (2557). *ความรู้เบื้องต้นทางวิทยุและโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนวนไทย. (ม.ป.ป.). *ฟ้าหลังฝน*. เข้าถึงจาก <http://www.สำนวนไทย.com/ฟ้าหลังฝน>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2546). *รายงานการสำรวจสื่อมวลชน (โทรทัศน์) พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจิตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิภา โลจายะ. (2554). *การยอมรับเข้าทำงานของผู้บริหารต่อผู้พันโทหญิงที่ได้รับการฟื้นฟู: ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์.
- สิริวิทย์ สุขกันต์. (2550). *ขบวนการนักศึกษาระหว่าง พ.ศ.2551-2519 : ภาพตัวแทนที่ปรากฏในนวนิยายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). *การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- สุจิตรา แซ่ลิ้ม. (2561). *ภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมทางการเมืองในเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2549-2557 ในพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย:การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- สุภัทร แก้วพัตร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนคนอีสานในหนังสือพิมพ์ระดับชาติและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2545). *การสื่อข่าว : หลักการและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุริยะ สิทธิชัย. (2539). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบของการตั้งโทษจำคุกต่อผู้พันโทหญิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). *ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทองสมัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.

- อริยพร โพธิ์ใส. (2552). "หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอพระราชทานอภัยโทษ". *จุลนิติ พุทธกิจจาน*
– ธันวาคม 2552, 143-149.
- อรุณศรี อึ้งประเสริฐ. (2533). *การนำเสนอรูปแบบการสอดแทรกความรู้ด้านจริยธรรม ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์.
- อัญมณี รักดีมวลง. (2552). *การสื่อสารภาพตัวแทนของคุกชายในภาพยนตร์ไทย: ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง “น.ช. นักโทษชาย”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
- อัญมณี ชูบำรุง. (2527). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญมณี ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2555). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสริยา อันเงิน. (2560). *ภาพตัวแทนของข้าราชการในละครโทรทัศน์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- อุมาวัลย์ ชีช่าง. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 – 2553*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Bougadi, S. (2016). "Fictional Representation of Prison in Films and TV's Series Genre: Public and Academic Perceptions of Prison". *Forensic Research & Criminology International Journal*, 2(January 2016).
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: the critical study of language*. London: Longman.
- Fowler, R. (1991). *Language in the news discourse and ideology in the press*. London: Routledge.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.
- Hymes, D. (1974). *Foundations in sociolinguistics : an ethnography approach*. London: Tavistock Publications.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago: Chicago University Press.

Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Marsh, I. (2009). Representations of prisons in the British media – or are we being fair to holiday camps? *Criminal Justice Studies: A Critical Journal of Crime, Law and Society*, 22 (2009), 367-374.

Searle, J. R. (1969). *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.

van Dijk, T. A. (1977). Semantic Macro-Structures and Knowledge Frames in Discourse Comprehension. In M. A. Just (Ed.), *Cognitive Processes in Comprehension* (pp. 1-32). N.J: Lawrence Erlbaum Associates.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นครินทร์ สำเภาพล
วัน เดือน ปี เกิด	3 เมษายน 2534
สถานที่เกิด	นครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	132/3 ม.5 ต.ไชยมนตรี อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY